غزلیات

بسم الله الرحمٰن الرحیم

(الف)

صورتگر چه ښه صورت په دیوال ساز کا
کل عالم ئې په صفت زبان دراز کا

د هغه نقاش په صنع نظر نه کا
چه له څه څاڅکی نه دا نقش و طراز کا

سترګی ورځی پوزه نور کښیږدی په مخ کښ
غاښ و شونډی ژبه خوله سره پرداز کا

یو سر بل سر په سر جوړ کا دوه غوږونه
چې په دواړو اوریدنه د آواز کا

بند په بند د لاسو ګوتی و بله کښیږدی
سر تر پایه درست صورت سره یو راز کا

که څوک زر کتابه وکښی له دې بابه
که په کښل شې زر به نور پسې آغاز کا

هر ویښته چی په صورت باندی لیده شِې
که پر ځیر شې د شناخت وَر به درته واز کا

خاص بنده د خدای هغه ګڼه خوشحاله
چه د ځان په معرفت ئې سرفراز کا

اورنګزیب چه آرایش د تخت او تاج کا
تخت و تاج به ئې مرګیَ تاخت و تاج کا

په جهان کښ به ئې پاتو ښه بد نوم شِې
ده زده چاری د کسری که د حجاج کا

زه غمجن په عید په جشن خبر نه شوم
که درست خلق د دهلیَ ابتهاج کا

اوبه سترګو لره لاړې اور د زړه شو
څوک به څرنګه ژوندون په دا مزاج کا

چه په رګ می ګټُی کښیږدی رنګ ئې زیړ شِې
طبیبان می به په څو د رنځ علاج کا

جدائی دِ ما په زړه کا هسی چاری
لکه باز ئې په تارو یا په دراج کا

دوه مین چه په هواد و بله بیل شِې
خدای ئې څه شکل د تش سلام محتاج کا

ځما اوښی د کوګل په جوش پیدا دِی
لکه اور چه له کبابه نم اخراج کا

هر ناوک چه د قضا له شسته خیژی
زمانه د خوشحال زړه ورته آماج کا

Ketabton.com

بازیګر چه د بازیو صندوق وا کا
په یوه زمان کښ څو بازی برپا کا

نندارچی چه ورته ګوری حیرانیږی
بازیګر چه په بازیو کښ بلا کا

عارفان د سر په سترګو ګټُی کښیږدی
د خپل زړه په سترګو ګوری تماشا کا

دا عالم لکه طفلان ورته ښکاریږی
د طفلانو په بازی پوری خندا کا

همیشه خوښی د چا ده، د هغه ده
چه په زړه کښ د دنیا چاری فنا کا

د هغه په وفا څه خوښی خوشحاله
چه وفا درسره کا بیا زر جفا کا

بیا رباب د مغنی ښه سرایت کا
په نغمه کښ نوی نوی حکایت کا

شیخ دِ کنج د صومعی زه به ګلګشت کړم
د بهار ګلونه ما ته هدایت کا

ګدایانو لره غم د ګیډی ډیر دی
بادشاهان دی غم د ملک و ولایت کا

د وفا مهر کرم به ئې لا څه وِی
په جفا کښ چه دا هونبره عنایت کا

په ماښی ئې هم خوشحال شم هم دلګیر شم
لکه څوک چه له چا شکر و شکایت کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا دِ ما د بخت اثر نه دی نو څه دی		له رقیبه چه شکوه پدا غایت کا
په دا ښهر کښ ښرګند شراب خرڅیږی		محتسب د باده نوشو رعایت کا
که د کښلیو[1] د دیدن مینه ګناه ده
سکه خوشحال خټک درست عمر جنایت کا

په هر ځای چه طمع خپل هنر ښرګند کا		ډیر هوښیار ماهی مرغونه طمع بند کا
بادشاهی د بحر و برده که باور کړې		قناعت دِ که په خشک و تر خورسند کا
په هغه ځما سلام خرم دِ اوسی		چه د چا سره نه مهر نه پیوند کا
خلق واړه داند وه په دریاب ډوب دی		کله کله له دریابه سر بلند کا
درویش بحره خوښی غم د هغو دَی		چه په شمار د زرو ناست دی چون و چند کا
هوښیارانو څخه ډیری اندیښنی دِی		چه ملنګ د مسلې، هغه انند[2] کا
و نور چا وته به څه وته څه وایی
و خپل ځان وته خوشحال خټک دا پند کا

په عاشق باندی غوغا غماز پدول[3] کا		چه ګلونه پرې کوی اغزی قبول کا
ارسطو تر افلاتون ښه وُ سکندر ته		په جهان کښ هر څوک مینه پخپَل کول[4] کا
څو می زړه په بیغمیَ پسی درومی		هونبره نور تازه غمونه را وصول کا
دا تازه تازه مضمون چه په بیاض کښم		خبر نه یم چه له کومه را نزول کا
آشنایی لکه ښه تول[5] چه ورته اش[6] کړی		جدایی لکه ژلی ورانی د تول کا
یو ښکاره د قیامت علامت دا دی		په فاعل باندی چه اوس تیری مفعول کا
دریغه یَو هسی پیدا شی چه په عشق کښ		دا دِ ما لیونَی زړه څه خو معقول کا
زه د عشق په کنج توانګر یم که نور خلق		ټولَول د زر و مال، متاع د پول کا
ځما دوې سترګی و لاری ته څلور شوې		که ښکاره د یار له لوریه خدای رسول کا
ګنُدی وی چه د وصال په خوښی خوښ شی
چه خوشحال په جدائی کښ ډیر نول[7] کا

په اختر په جمعه څه غرض زما		زه مجنون یم سر نیولَی په صحرا
هغه وخت د ما اختر د ما جمعه ده		چه دیدار راته ښکاره کا د لیلا
عاشقان د عشق له کاره انکار نه کا		فاسقان به پخپل زړه کښ لَړی غلا
د یاریَ لایق نه دی رنګ ئې ورک شه		چه ئې نه وی په یاریَ کښ وفا
د رښتینی[8] یاریَ لافی ډیر عالم کا		ولی ما پکښ و نه لیدَل رشتیا

---

۱. ښکلیو.

۲. عیش.

۳. بیهوده.

٤. یا به مصدر وی په معنی د (کردن) یا به مخفف د کهول وی په معنا د کورنی.

۵. کښت.

٦. په پښتو کښ د تعجب او مسرت کلمه ده.

۷. غم، ویر.

۸. رښتنی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هی توبه د عشق د پټو سرو لمبو نه
نه واښه نه ئی لرگی لگی په تا
په یرغ په مصلحت د عشق کار ندی
په لیدل په اروېدل شی را پیدا
نه په پنډ لویېږی له هر کانې بخرې
دی سوخته سره بکر[1] لَرِی سودا
دا رنگینی معنې چیری دی خوشحاله
چه را درومی لکه گل په بیاض ستا

تا وې چه غم مه کړه نور زه ستا یم ته ځما[2]
زه خو دِ ژوندی کړم که دروغ کړې که رشتیا
څه بلا زیبا ئې، بې نظیره محبوبا ئې
که دا عیب دِ نه وی په زړه سخته ئې بلا
که کل جهان خوبا شی په هر لوری محبوبا شی
عجب که لا پیدا شی یَوه تا غندی زیبا
په هونبره ډېر مقتولَ ته لا هیڅ نه ئې ملوله
که سل خونونه وکا د جلاد ترو څه پروا
چه گل غواړم له تا نه، ستا له باغه له بوستانه
که خس را عنایت کړې هم په گل نیولَی ما
څو زه بنده زنده یم، د هغو زلفو بنده یم
چه تل ئې سل سل زړونه په هر تار دی مبتلا
که لوی دی که هلک دی دواړه ستا په نعره[3] ورک دی
په ښهر کښ څوک نشته چه مېَن نه دی په تا
د سبر ونه گوره په زمان شی نامنظوره
چه وخوځې په باغ کښ ته په دا قدر و بلا
نسیه جنت سبا دی، د زاهد دی د ملا دی
په لاس جنت موندلی نن خوشحال دی ستا لقا

تل که دادی د خوبیَ طمطراق ستا
نور دِ لاس له ځانه پری وینځی عشاق ستا
نن پدا دور هغه ښایسته ته ئې!
چه په هر لوری ثنا وائی آفاق ستا
دواړه شونډی دِ تریاق زلفی ښامار دی
جار وتلی دا ماران دی تر تریاق ستا
لږ شکیب ورته په مثل د لوی غره دی
په شکیب کښ به په څو پائی مشتاق ستا
د بازیو دِ موندلی یم غلوه می
د هلک غندی رشتیا گڼم مزاق ستا
ته خپل ځان لره مهمیز کړه څه پروا کړې
که قدم د چا په سر کښېږدی براق ستا
لکه تل وه همیشه په هغه شان دِی
هیڅ ملا مرشد بدل نکړ اخلاق ستا
لکه باد د صبا راشی گذر کا
ما خوشحال چه آزمیلی دَی میثاق ستا

تلم په خپله لار را سره مله شوه نگارا
شوخه غمزه گره خنده رویه خود آرا
رنگ ئې د سرِی وُ اما خوی د ښاپیریو
تن ئې لکه سیم وُ په زړه سخته سنگ خارا
راغللم په ښهر لاس په لاس شوه له ما ورکه
کوی په کوی جار وزم پسې غواړم بخارا
ډیری لری نخښی[4] د صورت د زیبایی
څخو درته وایم یو څو نخښی آشکارا
دنکه[5] تازه کنکه[6] قد عرعره مو کمره
ښه ئې ترگلونو د گلابو عذارا
غاښ ئې د گوهر په لب شکر ابرو کمانه
تور باڼو ناوک په دواړو سترگو خونخوارا

---

۱. بکریَ.
۲. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
۳. په لوری.
٤. نښی.
٥. د سید راحت په لغاتو کښ ابتدا په ساکن او په گ دا کلمه په معنی د لوړ قد اوجگ راغلې ده.
٦. څربه پیغله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوزه ئې غنچه وه د زنبق سیب سپینه زن ئې — مښک د مخ خالونه په مخ کښلي مه پارا
هار د جواهرو دوه لړی د مرغلرو — تور وربل وُ دلی الفی ئې عنبر سارا
واړه ئې د تن جامی گلگونی زرنگاری — درسته سره لمبه وه چا لیدله خدارا
بیا هسی مدد کړه چه خوشحال سره دِ تل کړ
بخته! د دې ورکی سراغ نخښه[1] و مارا

ځان ئی سر تر پایه جوړ کړ بیا بلا کا — د زلفینو په هر وله د زړونو غلا کا
معشوقې ته چه ئې هونبره حسن ورکړ — دا په دا چه د عاشق خونه تالا کا
په هر ځای چه څو محبوبه[2] سره کښینی — هغه ځای می تر جنت ښایسته لا کا
دوه مین که سره هر څو، مرور وی — خپله مینه ئې بیا زر سره پخلا[3] کا
تور باڼو ئی تور توبری دی را څرخیږی — که را پورته محبوبا سترگی شهلا کا
څو د شاه په کښلی مخ باندی خالونه — ما به هم په هونبره داغ مبتلا کا
همگی ئې ستا له مخه گفتگوی شې — چه دردمن وبله ټول شی مشغولا کا
په خیرَ خیر ئی مخ ته مه گوره خوشحاله
په خاطر به دی اور لمبې والا کا

څه عجب دلخوا دی دا صهبا — چه ساقی ئې راکوی په مرحبا
دَ غنچې خندا محاله په چمن ده — که نسیم پر گذر نه کړی هر سبا
مصلحت ئې د بلبل په کار کښ دا وُ — چه صبا کړ دَ غنچې کمیس قبا
دَ بلبلی قدر زده کړه اې گله! — که هر څو ئې په دا خپل حسن زیبا
چه علاج ئې وابسته پخپل مطلوب دی — د عاشق له رنځه څه زده اطبا
بې دَ یار دَ زیبا مخ گمان مکَړه
چه خوشحال به په بل مخ شی شکیبا

چه یار مهر وفا نکاندی څوک څه کا — چه بی جور و جفا نکاندی څوک څه کا
دَ جهود به هم زړه سوی را باندی وشی — چه یار رحم په ما نکاندی څوک څه کا
ما وی زړه ئې گندی نرم په ژړا کړم — چه اثر پر ژړا نکاندی څوک څه کا
که وصال ئې په دنیا له عمره خوږ وی — چه تل عمر وفا نکاندی څوک څه کا
حال دِ هیڅ له یاره پټ نه دی خوشحاله
عنایت چه په تا کاندی څوک څه کا

چه په ما باندی ئې زړه سیځی تپاک کا[4] — الحذر چیری به ځان دَ اور خوراک کا
ما پخپله ملامت وته ځان ساز کړ — عالم عالم دی په ما سل ځله بلغاک کا
که دَ خضر په چشمه باندی می کور شی — دَ فراق اندوه به هور ته ما هلاک کا
چه بقا ئې په چمن کښ یوه ورځ وی — لاله ځکه دَ کمیس گریبان چاک کا

---

١. نښه.

٢. محبوی.

٣. پخولا.

٤. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ اسمان له عاشقانو سره کست دی هر زمان ئې په هجران سره غمناک کا
ترې به سل رنګه ګلونه شګفته شي هر سړی چه خاکساری واخلي ځان خاک کا
زه خوشحال په هغه چا پوری حیران یم
چه له یاره نه جدا شي په څو ژواک کا

چه دَ پلار سره دروغ نفاق خلاف کا دَ نور چا سره به څه رنګه زړه صاف کا
ګوره بیا ئې کوم دروغ نفاق په زړه دی منافق پخپل ګناه چه اعتراف کا
نه به زه د ناخلف ګناه مراف کړم نه به خدای د عزازیل ګناه معاف کا
دا واړه غرونه لا هیڅ ندی راضي یم که په میان کښې مو خدای غر دَ کوه قاف کا
حال[1] دَ خپل زوی ئې خپل پلار وته معلوم دی څوک به څه لره دَ عاق راته اوصاف کا
نه به ده غندی دروغ دروغجن وائي نه به ده غندی سړی مکر و ګزاف کا
هم هزار رنګه دروغ خلاف په زړه کښې هم هزار رنګه په خوله دَ صدق لاف کا
په ژوندون ئې دیدن مه وینم هاله هم پسله مرګه که دَ مار د ګور طواف کا
چه مي هسی تربیت دَ نا خلف کړ دا په دا چه دی له ما سره مصاف کا
په ژوندون په ئې ارمان وزی له دله
زمانه که دَ خوشحال سره انصاف کا

چه دنیا ورته ښکاره شوه بې وفا و دنیا ته به مخ نکا بې قفا
دَ غرض یاری هیڅ یاری نه دی که یاران دی خو اخوان دی دَ صفا
که کاته دی که لیده که اروېده دی دا دَ ښو یارانو واړه دی شفا
چه په چا باندی مین شوې قبلوه ئې سل نازونه سل ناسازی سل جفا
که په وصل کښې ئې هر ساعت یو کال شي لا په دا د عاشق نه وی اکتفا
له ما خوار سره څو قاف[2] وهې وری کړې جګی جګی څه خو لا وطی وفا[3]
دا بیدرد عالم پرې هیڅوک خبر نشو
و خوشحال ته ئې خوله ورکړه په اخفا

څوک چه مخ کا په مذهب دَ خپل مولا دَ هغو په خدمت ودری دنیا
څوک چه مخ په لمو روان شې خو دی ګوری چه سایه ورپسې درومی په قفا
درویشان که اشارت وکا و غره ته دَ غره کاڼی به هم شي لکه طلا چه کیمیا
کیمیا کیمیا یادیږی په جهان کښې کیمیا څه ده ښه نظر دَ اولیا
که دَ تخت دپاسه ناست وی صاحبی کا دَ درویش په زړه کښې هیڅ نه وی هوا
خیری زنګ ورځنی نن دی چا وللی دَ درویش جامه له ځایه[4] ده صفا
مړه و ده وته ژوندی وی ژوندی مړه وی دَ درویش هونبره قوت دی د دعا
مګر چیری دَ درویش په مهر یاد شي
چه خوشحال ئې کړ دا هسی بینوا

---

۱. ځان.

۲. ق،هـ،ر: قهر.

۳. ل،ط،ف: لطف.

٤. ځانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه خپل خوی شی په جهان بد خواه دَ چا
دَ خپل خوی دی نه چه دی تباه د چا
من فلیل په یوه مچ سره بد بوی شی
بد دی نشی یو زمان همراه دَ چا
کانِی لعل دَ بدخشان، گیا کیمیا ده
چه ئې نه بیژنې ته گناه دَ چا
چه بادشاه ئې ستمگر شی خلق خوار شی
خدای دی نکا ستمگر بادشاه دَ چا
زه که سل حیله وفا کړم یار جفا کا
بخت دی نشی په دنیا سیاه دَ چا
دَ جمشید او دَ سکندر فلک پرې نښوې
پرې به نړدی همیشه کلاه دَ چا
دا دنیا لکه لولیۍ ده خوشحاله!
که ئې گورې گاه دَ چا شی گاه دَ چا

جار تر هغه مخ شم چه به ما په ځان مین کا[١]
سحر دی که دم دی که څه نوری فتنې فن کا
زړه بویه چه خوی ئې دَ بورا یا د بلبل وی
درومی کرزی غواړی خو په گل باندی وطن کا
وسیځی په اورکښې پتنگ، هو چه پتنگ نه وی
وتښتی له اوره ځان پخپله دروغجن کا
ډیر په باغ کښې گډ شی ځوک خالی وزی له باغه
څوک ئې میوه وخوری په گلونو ډک دامن کا
ما ئې چه مزه د خوږو شنډو ده موندلی
ناست وم که ولاړ وم زړه می هرکله من من[٢] کا
خیال ئې دَ زلفینو لکه غل دَ خپلی خونی
هرکالی لیدلی فراغت ئې دزدیدن کا
سترگو ته ئې وگوره څه ښې توری زلفی
ځړ په سنبل زارکښې دوه هوسیه دَ ختن کا
هر چرته چه گرزی لکه سرو سمه درومی
هر چرته چه کښینی هغه ځای لکه گلشن کا
تن ئې آزاریږی په کمیس دَ سری[٣] صافو
گل دَ چنبی بویه چه خوشحال ئې اغوستن کا

چه می ولیدې دا توری سترگی ستا
زه به نکړمه هیر نوری[٤] سترگی ستا
یا دَ باز یا دَ طاوس یا دَ شاهین دی
یا دَ تور هوسیۍ که گوری سترگی ستا
لکه وژغوری کبلی په مرغزار کښې
دَ خواره وربل تر سیوری سترگی ستا
لکه پټ سپاره دَ جنگ نیزه په غاړه
دا اورده باڼو پرې پوری سترگی ستا
چه دی هسی و هر در وته ولاړ کړ
دَ عاشق دی اور په کوری سترگی ستا
لکه څوک په میو مست شی هسی شم
زه چه ووینم میخوری سترگی ستا
که شیخان که زاهدان که عابدان دی
دَهر چا د زړونو چوری[٥] سترگی ستا
چه دی غوښت هغه دیدن دی ورته گوره
که خوشحال ندی[٦] کوری سترگی ستا

چه می ښکته پورته اوښکی تگ و پو کا
دَ خپل یار په طلب گرځی جستجو کا
زه په دا طمع دَ شاه دِ سپیو مل شوم
گوندی ما دَ خپلو سپیو سره تو کا

١. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.
٢. د اغزو خواږه.
٣. یو ډول کالی.
٤. نور هیری.
٥. غلې.
٦. نه وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر چه ستا په کښلې مخ باندې مین دی
هغه درسته شپه له ما همه گفتگو کا

که زه ورو وايم خبرې گرم مې مه کړه
ځايگی ويشتلی تل خبرې ورو کا

ستا له غمه چه و چا وته ويل کړم
لا مې حرف ويلی نه وي چې هو هو کا

په هر ځای چې درې څلور و بله ناست وي
چې پرې غوږ باسم خبرې دَ مهر کا

پادشاهان يې ارزومند دَ نندارې دي
گدايان به ئې دَ خولې طمع په سو کا

دَ گلونو دور تل نه وي خوشحاله!
ښايسته به په خپل حسن کبر څو کا

حقيقت راته معلوم شو دَ هر چا
باور نشته په آشنا په نا آشنا

چه په سر دې سوگند خوری ور ځنې ډار کړه
يوه ورځ به ستا دَ سر وکا سودا

دَ هر چا نه چه دې طمع دَ وفا وی
هم هغه درته ښکاره شی بې وفا

يا څو وُ دا جهان واړه بې وفا وُ
يا دِ ما په دور ډيره شوه جفا

آدميت له آدميانو نه خدای واخيست
تر دوه پايو نه بهتر وينم چارپا

که هندو که مسلمان که بل فريق دی
په هيچا کښ به بيا نه مومې رشتيا

نه دَ دين دَ چاری شناخت مهر و وفا شته
نه په شرم ننگ څوک ښه دې د دنيا

دَ تقليد رسم عادت ياری خپلوی کا
دَ هر چا نظر پخپله مدعا

همگی واړه ياران دَ خپل مطلب دی
بيهوده ناز و منت کاندی په تا

مخامخ دِ په ثنا په صفت سر شی
سل بلا دربانَدی وايی پسی شا

دَ دو دام ترې سړيونه بهتر دی
اې خوشحاله ځه له ښهره په صحرا

خدای دې مخ د هيڅ غافل را ښکاره نکا
دَ غافل سره دې ما آواره نکا

په هر لوری نوبهار دی غوړيدلی
سترگی وخوره چه به دا ننداره نکا

هغه څوک چه دَ الفت په توری پوه شو
نور په خوله دَ نورو توريو شماره نکا

هغه څوک دی چه په حال ځما خبر شې
چه گريوان به تر لمنۍ پاره نکا

په يوه نظر ئې هر څه له ما يووړه
چه هيڅ نشته نور نظر دوباره نکا

دَ چارپايو په حساب دی سړی ندی
چه په ساز د سوختگانو ناره نکا

طبيبان دَ رنځ و هر لوری ته ډير دی
رنځوران ولی دَ وخته چاره نکا

دَ تقوی غليمی دف کښيږده له لاسه
په ډهلی ښهر کښ څوک نقاره نکا

واړه ستا دا توری سترگی خوشحال وژنی
دا قتلونه څه طالع ستاره نکا

خدای چه تار په تار ياران بيا سره ټول کا
توری خاوری به په سر د رنتبول کا

دَ جهان غمونه يو سر، ځما بل سر
که سړی ئې دَ باور په تله تول کا

نه مې يار نه مې غمخوار شته په دا غم کښ
لکه بې اوبو څوک بند په گرم چول کا

که په پوهه کښ دانا دَ زمانې ويې
دَ زړه غم ئې تر هلکو کچو کول[1] کا

چه ئې ډول واهه ځما په دلگيرۍ
اوس دی ترپه[2] نځا هم په دغه ډول کا

چه مستان دَ يوه جام دی غم ئې نشته
که ئې هر څو زمانه په لاس کچکول کا

---

۱. په قلمي نسخه کښ يوه محشي "نادان" ورته کښلی دی.

۲. ترپې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ پساله صفت ئې شِی د رنګ ئې نشِی   خوک چه پوری په بدرنګی ناوی پسول کا
که د اسپنو کلا وی چه بخت یار شی   خاوند خدای به ئې آسانه لکه شپول کا
چه ګلونه دَ بهار واړه تمام شی   دَ زړه سود شیدا بلبله په ختول[1] کا
خال ئې مست خونی هاطی دی سنبال کړی   چه ښکاره شی شا به ورته دِ غم غول[2] کا
دَ خوشحال دِ رنځ علاج په یوه خدای شی
چه له درده سره تل ښوری آشول[3] کا

خپل عمل چه سړی سپک کا   لکه خس هسی ئې ورک کا
بد عمل لیونَی سپَی دَی   چه حملې پخپل کنډک کا
مګر نه ګوری و ځان ته   چه احوال پیغور دَ پک کا
مزری ښکار کا د ګاوزو   پیشو ګرزی ښکار مږک[4] کا
دا خبره ده که کښېږی   که کیسه د دو تک کا
چتَی[5] باز په پرونو نشو   که الوزی پر پرک کا
چه بیزو د بازیګر شو   نن څه ناسته په انډک[6] کا
ځما ژبه نده اور ده   ګذارونه دَ توپک کا
چه ځما اختیار ئې خور کړ   خدای دی خوار هغه ختک کا
خوشحال ناست په بَرموَل دی
ارمانؤنه دَ اټک کا

د دنیا یاران په خوی دِی د دنیا   بی وفا لکه ئی مخ هسی ئی شا
که د دین دپاره تا سره یاری کا   له هغو غواړه که غواړی څه وفا
د دنیا ښادیٔ غمونه سره ګډ دِی   په خندا خندا دِ ژړ کا په ژړا
چه فتنې ترې پیدا کښېږی واړه نفس دی   نفسانی یاران به نه وی بې بلا
اولیاء دَ اولیاء سَرَه بد نه وِی   دا پدا چه ئی د نفس نشته هوا
په دنیا د بادشاهانو سره ضد دی   امرا سره دښمن وی امرا
یا په نه یاری کښې سود دَی که پوهیږی   یا په نه وَیَل کښې سود دَی د دانا
بیا هاله د بل جفا وته نظر کړه   که ته نه وینې په ځان کښې هیڅ جفا
لکه تا سره څوک څه کاندی خوشحاله
ته هم هسی زیست روزګار کړه له هر چا

---

۱. یو خودرویه ګل دی.
۲. په قلمی نسخه کښې محشی (فوج) ورته کښلی دی، ممکنه ده چه دا د پښتو یو ورک لغت وی، په قندهار کښې داسی ویل کیږی (غولیٔ غولیٔ خلق راغله) ممکنه ده چه د دې دوو کلمو اصل یو وی یعنی فوج فوج.
۳. په قلمی نسخه کښې محشی آه و فریاد ورته کښلی دی، ما تر اوسه دا لغت ندی اوریدلی.
٤. ښکار د مږک.
٥. یعنی شب پرک.
٦. پر یوه انډی ناسته د تکبر علامه ده محاورتاً.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مرغه ئې که وزر شته الوته کا — څه په دور لکه باز هسی خاته کا؟
که مته[1] غندی تیره لری مېرک داړه — څه مته غندی ګزار وَته واته کا؟
په ارمان دَ دیدن مرم پری سلام دی — چه ځیر ځیر می دَ یار مخ وته کاته کا
ښایسته په جهان ډېر دِی ښه هغه دی — په ښه خوی چه د عاشق د زړه ساته کا
لکه سترګی تصویری ځنبل می نه وی — چه می سترګی ښه جمال وته کاته کا
څه خوښی ئې پکښی یښی دِی پوهیږې — هر نفس چه دِ واته ننواته کا
په هر څه کښې ئې لذت فرحت راحت دی — لکه ساه چه وَواته ننواته کا
که په تن خوشحال خټک دَی ځنی لری
د ده زړه د یار په کوی کښې جار واته کا

د عشق په بادیه کښې مېرده ګام د تمنا[2] — هغه څه عاشق ندَی چه وړی نام د تمنا
زار[3] ځما د زړه دَی، زار ځما دَی په دا کار کښې — که دا طور به تل درومی ایام د تمنا
مرم دَ یار له شوقه سره دواړه نه جوړیږی — آغاز د یار د وصل او انجام د تمنا
څه شوه هغه مینه چه د سترګو په کاته کښې — ښو به ئې را واستاوه[4] پیغام د تمنا
قدم زده د هغه عاشق په پله باندی خوشحاله
چه کام ئې خپل موندلیَ په هنګام د تمنا

دنیایی یاران چه طمعَ د دنیا کا — عاقبت په یوه طمع ځان جدا کا
دیدنی یاران په کار دِی په دنیا کښې — چه یاریَ د دیدن په تمنا کا
د ګونګټې مینه په غُلِ په غوښایه دَه — خاصګی مینه په ګل باندی بورا کا
که پخپله رضا درومی چاره نشته — که ځما په رضا درومی خوله به را کا
په بار بار د هغه یار منت را باندی — چه پلَو په مخ نیولَی مخ ئې وا کا
سل رحمت د عاشقانو په همت شه — چه په طمعَ دَ دیدن د سر سودا کا
په رقیب به ئې بې تیغه مرګ روا شی
که دلبره د خوشحال مقصود روا کا

دروغ دروغ وعده چه دل سنګین سره پیوند کا[5] — عاشق له ډېره خیاله ځان پروین سره پیوند کا
بلا کاندی خوله وازه د فتنو آتش تازه شِی — چه نازو جلوه دواړه نازنین سره پیوند کا
آزاد تر سینه درومی د ځګر دنَنه کښیني — چه غشی لینده دواړه مه جبین سره پیوند کا
که نور مهر دِ نشته څه خو کړه د حال پوښتنه — چه تا په زړه ویشتلَی سر بالین سره پیوند کا
څه زه څه می مجال دَی، چه دِ وصل غواړم دریغه — که ځبرَه توره شړیَ ځوک وریښمین سره پیوند کا
که ځان غواړې خوشحاله له چشمانُو ئې حذر کړه
خپل ځان وژنی تځری[6] چه شاهین سره پیوند کا

---

١. محشی په خربشوی ترجمه کړَی دَی، ما ته د دې کلمې حقیقت نسو ښکاره.

٢. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.

٣. د راز بله املا ځار دی په معنی د ایثار او قربانیدو، مګر دلته دغه کلمه معنی نه ښندی، ښائی کاتب به غلط سوی وی، دلته د زار پر ځای زیار یعنی زحمت ښه ور سره لګیږی.

٤. را ستاوه

٥. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.

٦. بله املا د دې کلمې تنزرَی دی په معنی د تیهو او کبک.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی دِ توری سترگی لکه دوې توری بلا　　دوې دِ توری ورځې لکه دوې توری تر ملا
بیا دِ تور باڼو د دواړُو سترګو کربلا [1]　　بیا دی توری زلفی تر ښامارونه بلا
له هسی رنګه حاله، راته ووایه اصلا　　د هغو به څه احوال شِي چه په تا وِی مبتلا
عاشقان دِ واړه سر کړل همیشه په واویلا　　چه هسی رنګ ستم به په هیڅا نه وی اصلا
د خاطر بخچه می هسی تا خالی کړله تالا　　لکه غل د خپلی خونی همیش روړ دیی په غلا
نه به بل څه وکی نه به کاندِی نور املا
دا بنده خوشحال او ستا له عشقه مشغولا

د خوبیَ نوم دِ ولاړ د بد خو هم لا　　پخپل کلی په اولس په هر سو هم لا'
ته چه هسی په دا خپل جمال نازیږې　　ګله ستا به دا جمال نه وی بو هم لا
چه بد مست شِي په مجلس کښ هغه نه یم　　که کډُو د میو تش کړم سبو هم لا
ستا له جوره له ستمه هورته لاړی　　هغه ځای چه آدم نه وی آهو هم لا
د نماستی په وخت ئې واکړه آزار مه شه　　د وربل غوټی کوڅۍ د ګیسو هم لا
د خوشحال خټک دپاره چه میخور شو
په مغان می وښی کښیښوول باهو [2] هم لا

دوه زړونه چه یو شی غر به هم پاره کا　　ځار تر یګانګی چه نعمتونه را ښکاره کا
توری زلفی بویه خط و خال زر و زیور هم　　مخ چه ښایسته وی خلقه ئې ننداره کا
څوک چه په اخلاص و بله مین شِي په دنیا کښ　　زر سازی ناسازی په دنیا کښ آواره کا
خلق په شیطان باندی لعنت لرینه　　چاری په سړیُو واړَه نفس اماره کا
سل رنګه غمُونه لور په لور د نفس له لاسه　　دوه سوه د حرص له مخه نور را اجازه کا
چه ویش وی د شکرو ډیر عالم وربانده ټول شِي　　چه واخلی خپلی بخری نور ځانونه کناره کا
خوبی د خپلی چاری څوک په مټ په کوښښ غواړی　　څوک خپل کارُونه واړه حواله په ستاره کا
ځار تر یکرنګۍ چه زړه ئې یَو یِو ئې اقرار وی　　هر چه دو زبان وی خپل غمونه دوباره کا
هر څوک دِ دعا کاندِی چه حاجت ئې چا ته نه وِی　　ولی بادشاه نه وِی چه حاجت ئې بیچاره کا
ګل و سړی ورکړه چه خوشحال په یوه ګل شِي
خره غوایه نظر کله د ګل په پشتاره کا

د بی ننګو پښتنو له غمَ ما　　لوئی پریښوه ونیو له کمَ ما
دا هم ښه که پدا کار کښ هونبره کار وی　　چه که واخیست انتقام له ګرمَ ما
چه د ننګ ګوهر می مات شو دواړه سترګی　　په ژړا کړې یو دم بې نمَ ما
هغه دُر می په لاس نه راغی [3] بیړیه!　　استاده کړه په ساحل له یمَ ما
هغه ملا مِی چه په هوډ سره لوی غر ده　　په ناکام کړه و مغل ته خمَ ما
هم د بخت و ما ته شا شوه هم د خلقو　　په مغل کړ ځکه مخ له همَ ما
که می لاس وَی په رضا می به کښې نښول　　د مغل په لوری دوه قدمَ ما

---

۱. تر دې کلمه لاندی محشی (لویه بلا) لیکلې ده، ممکنه ده چه مخفف د (کره بلا) وی، یعنی خاصه او خالصه.

۲. بله املا ئې (باوُ) دی، په معنی د بنګړی چه د ښځو یو پسول دی.

۳. نه راځی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغو د خولې کړې خبرې اَروم   چه خبره ورته نکړه سمَ ما
دم دَ خپلو دَ پردیو را معلوم شو   که هر څو ساته خپل ځان له دمَ ما
په هغو لویو خبرو شرمسار یَم   چه هر چا وته ایستې له فمَ ما
سل غندنې پیغورُونه را دو ځار شول   چه به ځان ساته همیش له ذمَ ما
دا الم می هیڅ الم سَره سَم نه دَی   که لیدلِی دِی هزار المَ ما
مگر بخت را سره بیا مدد آغاز کا   چه فارغ کا دَ اندوه له سمَ ما
هاتی ځکه په سر لَوَنِی دا خاوری
چه خبر کړ دَ خوشحال له غمَ ما

راته څه وائې چه ییار در سره څه کا   که وفا کا، که جفا کا واړه ښه کا
دا تَل دود د ښایسته وو، دَ یاریٔ دی   چه یک لخته دَ زړه مهر په چا نه کا
سل بلا ئې قبلوه ور پسی درومه   ښایسته دَ جهان کل واړه خپل زړه کا
چه د کبر خیال دماغ وته ئې گورم   اندیښنې می ویښ بیدار ورته اوده کا
که په نه عمر ئې نه گنړم زه خوار شم   هغه عمر چه جدا له یاره تله کا
تیره چار به د هیچا په لاس را نشی   که په ډیره ژړا سره دواړه لیمه کا
د بتانو په دیدن د زړه نشاط شی   کله باغ پانِی گلونه په اُوبه کا
په درتللو ئې شړې په تلو ئې بولې
چه ئې نه پریږدې په هیڅ کښ خوشحال څه کا

راشه وگوره نن دا طراز ځما   حقیقت سَرَه قرین مجاز ځما
درست عالم ئې په بازار په کوڅه وایی   لا و چا ته ښکاره ندی راز ځما
د نیازمنو عمر غواړم په دا څه شی   که بی نیاز وگړی نه وړی نیاز ځما
د عمزې په تیغ می وژنه صرفه مه کړه   څوک به نه غواړی لتانه ساز ځما
د مسجد محراب د چا دَی د عابد دَی   په محراب ئې د ابرو نماز ځما
ښایسته د بڼ طاوس ور لره بویه   دا واړَه ښکارونه نه کا باز ځما
چه په خوږو زړونو بلوسی سزا مومی   ښه چه خوار شو پدنیا غماز ځما
ته په ما باندی تل ناز کړه معشوقه ئې
زه خوشحال ختک عاشق یم نیاز ځما

زړه چه نه وِی مبتلا   پرې دِ سازه شی بلا
تر عاشق دِ صدقه شِی   که زاهد دَی که ملا
عاشق هر زمان غزا کا   په تیره توره دَ لا[1]
که عاشق د یار په تیغ مری   پری منت دَی د یار لا
زاهد خوښ کنج د خلوت کړ   عاشق خوښ دَ یار بالا
گل د عشق دَی غوړیدلی   و عاشق ته دَه صلا
د ادنیٰ چاری ادنیٰ وی   د اعلا چاری اعلا
که شیخی زاهدی غواړې   پخپل لاس کښ ده لالا

۱. نفی له غیره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکیور[۱] دستار په سر کړه سر وهه په مصلا
یا مسواک کښیږده په سر کښ یا ئې و ټونبه تر ملا
په تسبیح خوځوه ګُونډېِ نور ټګی کوې که غلا
مرد هغه ګڼه خوشحاله
چه ئې کیږی مشغولا

زه تا پیژنم هوا واړه تا کړم[۲] سر هوا
چه همیش ئې په عالم کا د جهان ګوره غلوا
په نوا ئې بې نوا کړل بې نوا شول په نوا
د هر رنځ دارو موندل شی د بد خوی نشته دوا
عاشقۍ ځنی په ګور کړل څوک پراته دِی په زګروا
چه می وینی د کوګل خورې وینِی کله دِی روا
د چمن ګلونه وا شول
د خوشحال نه شو زړه[۳] وا

زاهدان چه د رندانو تَل پیغور کا که توانیږی ازلی قسمت دِ نور کا
ښه چه سپین د زهد لیری له ما ګرزی چه و تورو ته نزدې شِی سپین هم تور کا
که رشتیا وایم وَیل ئې په ما اور دِی څوک چه ما سره بې عشقه بل بیور[٤] کا
که په خوله مُهر وهلی د عاشق دَی په سینه کښ ئې زړه وګوره څه شور کا
د لیلی نه نوریده د مجنون مینه چه می زړه له یاره نیسِی خلق زور کا
نازنینی د دې ښهر واړه بویه چه نن ناز و غمزه ستا له ستر‌ګو پور کا
ځما یار په هر محفل باندی چه راشی په ښایست د ښایسته وُو بازار خور کا
یو زمان د زړه خوښی په لاله زار کښ دا فلک ئې بل زمان را باندِی اور کا
چه دیدن د مین نه وی زه ئې څه کړم که ګلونه شګفتن راته هر لور کا
تیر یاران به نور و نه وینی په سترګو
که خوشحال وریسی دوه سترګی څلور کا

سور پیزوان دِ په زرګر نَوی سواریا[٥] بیا دَ زړونو آزار آخلې پاریا پاریا
په خاوند می دِ سوګند وِی باور وکړه چه هیڅ دم می له خاطر نه ئې وساریا
زه هر ګوره دماغی په ځان غره وم ولی ستا سترګو ځما دماغ اوتاریا
د چړې د کټارې حاجت هیڅ نشته د ښو په غشیو تا بیچاره ماریا

---

۱. دا کلمه په هره نسخه کښ په جلا املا لیکل سوې ده، په یوه نسخه کښ (لکور) په بله کښ (لکیور) په بله کښ (لکه یور) کښلې ده، په یوه نسخه کښ محشی (شمله) هم ورته لیکلې ده. ممکنه ده دا د کاتب غلطی وی او په اصل کښ (لکۍ ور) وی.

۲. واړه تا کړمه رسوا.

۳. زړه نه شو وا.

٤. تر دی کلمی لاندی محشی (مشغولا) ترجمه کښلې ده، د سید راحت په لغاتو کښ بیوره په معنی د ښکاره، او ظاهر او روښان کښل سوی دی.

٥. په دې بدله کښ د بیتو وروستنی کلمات ټوله هندی دی چه د لمړی بیت د لمړی مصراع د اخیری کلمی اصل نسو را معلوم، د دغه بیت پاریا په معنا د کناره ګیری او د دوهم بیت آخر په معنا د فراموشی او دریم بیت په معنا د کښته اچولو او څلورم په معنا د ویشتلو دی، په څلورم بیت کښ د کټارې کلمه په معنا د خنجر ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله کله ئې له حاله خبر آخله
بیچاره خوشحال خپل زړه در پسی هاریا[1]

ښه سړی د چا په بدو نظر نه کا — که څوک بد ورسره کاندِی دُوی به ښه کا
په بارداره ونه تل وریږی کاڼی — ورته گوره چه بارداره ونه څه کا؟
د جهان کینې غصې واړه تر شا کا — که سړَی په وخت د قهر مرگ تر زړه کا
دا پدا چه خودبینی ور څخه نشته — د جهان نندارې ځکه دوه لیمه کا
په کینه په حسد هیڅ د چا و نه شِی — هر سړی چه حسد کاندی ځان اوبه کا
نصیحت د نیکو ښه دَی نه د بدو — کم بدبختان به بد فعلی د چا په خوله کا
و سړی ته ئې اختیار ورکړ هوښیاره — گه په هره چارکښ خدای واړه خپل کړه کا
ورځ او شپه په لار روانی قافلې دِی — نیک او بد د قافلې په لاری تله کا
یک تنها په لاری تله[2] نه ده خوشحاله
په دا هسی لار څوک څه د لاری مله کا

که بی نمازه د قیامت په ورځ ممتاز کا — و جنت ته ئې روان په ډیر اعزاز کا
نمازگذارو ته ئې هسی حکم وشی — چه فرښتې ئې د دوږخ په اورگذار کا
اولیا او انبیا به هیڅوک نه وی — چه تر شونډو به بیرون نری آواز کا
تر عاصی نه لا بتر هغه عابد دی — چه په خپل طاعت به عُجب یا به ناز کا
دا ځای کار د هیڅ طاعت ندی خوشحاله
گوره څوک به پخپل فضل سر افراز کا

که یَو ځل دِ د وصاله بهره مند کا — په هر دود به دِ خرم خوشحال خورسند کا
په زمان به دِ پیوند له هر چا پرې کا — که محبوبه دِ د ځان سره پیوند کا
نوې میاشت به دِ په مخ گوری وگړی — که په مخ باندی دِ جوړ سم د سمند کا
زه به ځان لکه پتنگ ترې صدقه کړم — که له ورایه د دیدن مشغل څرگند کا
مبتلا خاطر می مری د یار له لاسه — بیا له مینی هم د یار په سر سوگند کا
چه له سوزه له گدازه ئې حذر شِی — زمانه به ئې گلاب نه به ئې قند کا
د هر چا قدر قیمت پخپل هنر وِی — دگنی قدر څرگند دگنی خوند کا
چه د عشق د لیونیو په حلقه شِی — کله وی چه هغه غوږ د چا په پند کا
د جاهل سره گلگښت لکه دوږخ دی — له دانا سرَه راضی یم که می بند کا
که د خپلو سپیو نوم ورباندی کښیږدی
خوار خوشحال به په عالم کښ سر بلند کا

که دِ زړه لری بها[3] — ځان به نه کړې کم بها

---

۱. بایلو.

۲. تلنه.

۳. لمړۍ بها په معنا د روڼوالی او دوهمه په معنا د پلور ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه وې څه به شې خبر شه
ابتدا په انتها
چه به کانده[1] تنها کیږې
خو لا نن ښه ئې تنها
چه ئې نور له تا آخلی
پخپل لاس ئې کړه رها
ته خبر نه ئې له ځانه
چه په تا کیږی څه، ها[2]
درته وایم نه پوهیږې
څه غفلت لری هاها
بل مخ مه ګوره خوشحاله
مخامخ شه په شها[3]

له دلبری نه می خوله غوښته اما
ډکه خوله ئې راته دا ووې "له ما"؟
د ماښی په وخت ئې تل هسی خواب وُ
ګوره بیا ئې په څه زړه بد دَی له ما
هسی یار سره څوک څه لره یاری کا
چه له کبره ئې نظر وِی په سما
زه به هیڅکله له عشقه نه وا نوړم
پندګویانو خپل پند وساتی شما
څه خبر یې چه اول په عشق کښ څه ځی
په اول وصلت[4] ئې ځی د سترګو ما
د چا زړه لکه کابل د چا بګرام دی
د یوه نصیب ساړه د بل ګرما
که جمال راته ښکاره کا زه به ورکړم
دا ګټلې دنیا واړه رونما
زه وشحال چه ستا په مخ باندی مین شوم[5]
پاسایی غواړې له ما نه صنما؟

نو بهار شو بیا نرګس په باغ مستی کا
چه صبا می په سنبل دراز دستی کا
په پنځه ورځی کښ ګل د باغ تازه وی
په شپږمه ورځ فنا خپله هستی کا
مبتلا بلبله سر د ګل په پښو ږدِی
لکه برهمن دَ بت بت پرستی کا
تواضع زده کړه په تن له سرو ونی
چه په هسی بلندی[6] کښ پسی کا
کرلانې لا نور شراب نوشلی ندی
دا مستی واړه په جام الستی کا

نادیده په نادانۍ څه بلا کا
الف بې ئې لوستی نه وی ځان ملا کا
روستایی تر دښته نه وِی رسیدلی
بیهوده وَیَل دَ دښت کربلا کا
وکافرو[7] ته روغ کړی د دین توره
مسلمان ته ئې مشرک سړی تر ملا کا
و دانا وته بلا شوه خپله پوهه
چه ئې تل په سل غمونو مبتلا کا
دا همه د بد خویۍ علامت دی
چه سړَی زنا خونونه، ټګی غلا کا
په جهان کښ چه خویونه د بدۍ دِی
یو دروغ تر زرو بدو تیرَی لا کا

---

۱. ښایی چه دلته د کاتب غلطی وی او اصلی ئې دا وی (چه په کانده تنها کیږې).
۲. "ها: د افسوس کلمه ده که یو ځای (چها) وویل شی، هم صحیح دی.
۳. شها یا شهی په ښښتو کښ لکه لیلا د معشوقو عام نوم دی.
۴. یا به وهلت وی یعنی پلا، په بله نسخه کښ رحلت هم راغلی دی.
۵. یم.
۶. چه په هسی بلندی کښ ئې پستی کا.
۷. په بله نسخه کښ داسی دی "وکافر ته روغه کړې د دین توره".

(c) ketabton.com: The Digital Library

عطارد[1] دِ نور قلم له لاسه کښیږدی — چه په دا خوبی بهرام انشا املا کا
دا خبری د خوشحال و چا ته نه دی
خو هم دَی له خپله ځانه مشغولا کا

واړه مست شه بد ویل کا — و سړیو ته ښکنځل کا
سل بلا تر خوله وباسی — په تیره توره ورژل[2] کا
چه خپل زړه و چا ته ورکړی — هغه چاری په تاتل کا
زه به څه ماڼه له چا کړم — په ما دا چاری زړه خپل کا
ځان به واچوم و سیند ته — څک به دا هونبره زغمل کا
ده پخپله دا فتنې زده — که بد خواه ورته ښیل کا
نه ئې ویره د آزاد شی — نه می رحم په ژړل کا
چرته ځم په چا فریاد کړم — څوک به داد ځما دَ دل کا
بل تاراج نشته خوشحاله
واړه عشق دَی چه نتل کا

هر بیمار چه د[3] طبیب سره شدت کا — که ئې گور و خپل ځان وته آفت کا
د ماهی ژوندون دریاب دَی که ترې ووت — په خشکی کښ به دَی کله فراغت کا
ساپیرک چه له آفتابه نه پټیږِی — د افتاب د کومی چاری خسارت کا
و مهتاب وته د سپیو غپا کیږِی — په غپا غپا ځان هسی فضیحت کا
د گونگټ[4] د گل د بویه نه بلا ده — ژواک ژوندون واړه په بوی د نجاست کا
انبیاء چه کافرانو وته بد شول — واړه چاری د شیطان په مصلحت کا
خوار هغه چه د غلیم په نغوته[5] دروِمی — مدعی غلیم د نیکو نصیحت کا
یو د رود په غاړه تږی تشنه لب مری[6] — هر خسیس په خساست کښ خپل عادت کا
د فرقان په هدایت فاروق پوهیږی — نه بو جهل بو لهب ته هدایت کا
طهارت د مسلمان کیږی خوشحاله
نه اودس غسل د کبر طهارت کا

یار په څه بې وفائی کا — چه بی جرمه جدائی کا
لکه شمعه له ما دروِمی — په بل ځای به روښنائی کا
عاشقی دِ هغه کاندی — چه قبوله رسوائی کا
څو ښایست لَرِی دلبره — هونبره کبر و منائی کا
خوار خوشحال ته د سرو شونډُو
بوسه ورکړه گدائی کا

---

۱. ستوری چه منشی د فلک ئې بولی.
۲. غوښې کوټل او ټک ټک کول.
۳. له طبیب.
٤. جعل.
۵. یعنی اشاره.
٦. دا بیت په بله قلمی نسخه کښ داسی دی "بو تیمار د رود پر غاړه تشنه لب مری"، اما دغه صورت ئې لکه چه صحیح دی بوتیمار په پښتو کَکَوَی بولی، چه د رود پر غاړه سوی سوی نارې وهی او مشهوره ده چه دا نارې ئې له تندی وی.

یار می مَروَر دَی که څوک وِی چه ئې پُخلا کا[1]
ژر پاخه روبیاره څما زړه پسی بلا کا

تل به د جفا په دریابونو کښې غوټې خوری
څوک چه زړه د دَور په دلبرو مبتلا کا

څه گنده عالم دَی مه ئې دود وَی مه ئې رسم[2]
وَړی په ځای پریږدِی و مَړو وته صلا کا

هیڅ سزا ئې نشِی باندی لاس د ما د زړه شویِ
توری زلفی ستا دِی چه دایم د زړونو غلا کا

ستا د تورو زلفو ظالمی څه پټه نه دَه
مست چه زورور وِی ظالمی په ملا کا

ته چه عاشقی کړې قبلوه په عاشقی کښې
تل په عاشقانو باندی خلق الالا[3] کا

ستا خخونخوارو زلفو زه تنها نتَلی نه یم
څو به د ما خوار غُندی لا نور هسی جلا[4] کا

راشه که ئې گوری دا پخپل جمال مغروره
څو رنگه نازونه په خوشحال خلا ملا کا

یار چه تل هسی جفا کا
ظلم، جور، سل بلا کا

نور څوک هم شته په دنیا کښې
خو که تل به ئې په ما کا

راشه گوره ستا له لاسه
څوک خندا کا څوک ژړا کا

د هغو په حال خبریږه
چه په در، درته دعا کا

که رشتیا ور څخه نشته
مرگ ئې مه وه تَل رشتیا کا

څه ئې شته په زړه پوهیږم
دا چه څِې نظر تر شا کا

مخ ئې گل دَی زه بلبل یم
تل بلبل دَگل ثنا کا

هیڅ ماڼه مکړه خوشحاله
ښایسته خپله رضا کا

په سپین جمال چه تار په تار دوې زلفی عنبر فام کا[5]
محبوبه به غواړی دا چه رڼا ورځ په عاشق شام کا

چه ډیری دَ یار زلفی یادوَم مقصود می دا دَی
چه ما د یار د زلفو د حلقو دیوانه نام کا

عاشق چه په جهان کښې خپل ژوندون له خدایه غواړی
د زړه مقصود ئې دا دی په ځان ځار تر دلارام کا

زه مست بیخوده پروت یم په یَوَه پیاله د میو
ساقی ښیښه نیولې راته فکر د بل جام کا

په مخ د ښو محبوبو زَه مین چه هونبره نه یم
چه یا به ئې څوک وکی یا ئې شرح څوک مدام کا

دلبره چه له دله د عاشق په مرگ راضی شِی
د سترگو په کاته کښې و عاشق وته پیغام کا

چه تا منع کوی د بت په عشق کښې ورته وایه
کعبه د کاڼیو گوره ترو دې څه خلق احرام کا

که غټ د عنایت په سترگو وگورې خوشحال ته
د ده مقصود به واړه په یوه نظر تمام کا

نشته په دا ښهر څوک چه نه دی خریدار ستا[6]
څرنگه ډیر تود دَی چه می ولیده بازار ستا

ښه ده سرو ونه نه چه ښه ده ستا تر قد
شهد که شیرین دی نه شیرین دی تر گفتار ستا

---

١. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.

٢. څه ئې دود دی څه ئې رسم.

٣. یعنی شور او غوغا، په بله قلمی نسخه کښې ”غل غلا“ کښل سوی دی.

٤. سوځل او بلول.

٥. دا بلدله په چاپی دیوان کښې نسته.

٦. دا بدله هم په چاپی دیوان کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښې دَ هوسۍ سترګې دي، نه ښې دي ستا تر سترګو ښه د زرکُو يون دی نه چه ښه دی تر رفتار ستا
ځوک دي چه تا ووينی مين در باندي نشي هر هوری ته ډېر دَی که ئې ګورم خريدار ستا
چا چه تا ته کړَی يَو نظر دی په درست عمر ځو په دنيا پايی نور به تَل وِی طلبګار ستا
زه به ورته نه وايم سړی چه تش کالبد دی هر چه ته ئې وليدې لوټ نشو په ديدار ستا
ګل د لاله داغ لَری سختی دَ رابيل پاڼی چا وې چه لاله دَی يا رابيل دَی ګلعذار ستا
ډېر طبيبان راغله لکه راغله هسی ولاړل راشه حال ئې ګوره چه څه حال لَرِی بيمار ستا
وې مې و طبيب ته چه د رنځ دارو مې وکړه وَئې چه دارو وکړم اور بليږِی په پرهار ستا
سر لَرِی خوشحال درته پيښکښ که دِ په کار دَی
بِه تر دا نور څه چه د چا سر راشی په کار ستا

(ب)

خوار عاشق په خاصيت دَی د سيماب ځو ونه مرِی ځنی نه ځِي اضطراب
ولی هسی خپل عاشق په جفا وژنی نه ديت شته نه قصاص شته نه عذاب
ستا د سپيو سره ګرزم ستا په کوی کښ ګندی ما ورسره ګڼه کړې په حساب
خو خوښی دِ د خپل يار دَ ديدن مومم که په ويښه ميسر شِي يا په خواب
دا چيستان دَ يار له شونډُو راته حل شو ارويده شو يو ځای نَقل او شراب
چه په ډکه خوله دِ ووې ياری نګړم د بلا په خوله دِ ورکړم زه خراب
په ملال ملال کاته عاشقان[1] وژنې ستا په سترګو کښ چړې دِی دَ قصاب
ما ته څه وايې چه وايه ځوک دِ وَژنی ته له خپلو سترګو غواړه دا خواب
که دِ زړه وِی چه به زړه د خوشحال ګورم
راشه وګوره په اور يښیَ کباب

خپل بيمار مې حواله کړ به نصيب ورته زهر شوې ګولیِ د طبيب
برامد ورباندِی صوت د غراب شو خوشامد ورته آواز د عندليب
طبيعت چه مخبط شِي سود ئې نشته نه په پند په نصيحت نه په ترکيب
په اعجاز د محمد خلقو اقرار کړ د بوجهل ته نارې وې د تکذيب
عمارت لکه خطا هسی خطا ځِي په اول ئې چه خطا پر يوزِی ترتيب
نصيحت د ناصحانو باندی باد شِي چه زوال د چا د چاری شِي قريب
دانشمند دَی خپل دانش ليری ساتلی د تعليم او هنر اثر په ذئب
د پخو په حال اومه کله پوهيږی د مقيم په حال خبر نه وی عريب
نصيحت بې ځايه واړه جګر خون دَی ځکه ژبه تر غاښ لاندی کړه اديب
د هلک مينه په چا وِی په هلکو د لبيب قدر په چا وی په لبيب
په زرګونو مې دنيا و هر چا ورکړه په جهان کښ پيدا نشو يَو حبيب
د خوشحال خټک په شمار په حساب ندی
په هر ځای په هر ديار لَرِی رقيب

۱. په يوه قلمی نسخه کښ داسی دی: په ملال ملال کاته زړونه ورژلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما د مخکی په مخ ولیده مهتاب
چه خجل ترې دا مهتاب دَی هم آفتاب
د زلفینو تر نگهت ئې مشک شرمیږی
د خولې[1] تر بوی ئې نه رسی گلاب
د وربل په هر هر پیچ کښ ئې نافې دِی
مشاطه ئې چه پرانزی[2] پیچ و تاب
نور شراب ورته اوبه د ترخو بی[3] دی
چه ئې مست وی دَ لبانو په شراب
وې می زړه می ستا د مخ په اور وریتیږی
وې ئې پریږده چه ښه وریت شی دا کباب
ستا په زار می صورت سر تر پایه پر دَی
زړه می گوره په تصویر کښلی کتاب
عاشقان می کشتگان د معشوقې دی
کشتگانو څخه نشته سوال ځواب
که ته څه خو اشارت وکړی دَ سترگو
د خوشحال خټک به ووینې شتاب

نول د تن د ځان شیون د زړه آشوب
یوه څه بده بلا دی عاشق توب
وایی ته په چا مین ئې راته وایه
بې له تا له نورو مینو توبا توب
خوله چینه ده د حیات په تور ملسل[4] کښ
نوم ئې شته لا هیڅوک ندی پرې خړوب
ستا له تورو شهلا سترگو ئې سیالی کړه
نرگس ځکه کښیښ سر دَ دار په چوب
خار و خس به دِ په لاری کښ پرې نږدم
چه ئې توږم د مژگانو په جاروب
واړه شونډی په لذت سَره یَو نه دِی
څوک حلوا دِی د نباتو څوک اتوب
لکه باز خال دِ تارو دا ښگار دَ ده دی
که څه شِی ځما دَ زړه په تلا توب
دا ځما د سترگو اوښی وینی ندِی
د ویشتلِی زړه له سترگو ځِی زهوب
ستا د مخ په یاد ئې دواړه له زړه ولاړَل
د خوشحال دَ زړه آرام د سترگو خوب

(ت)

په جهان کښ څلور قسمه دَی نعمت
عاقلان ئې دِی خبر په حقیقت
لمړنَی نعمت د علم، د ښه خلق دی
دا نعمت په دواړه کونَ دَی راحت
بل نعمت په دا جهان د ډیر دولت دی
چه هر شان پرې ابلهان کا فراغت
بل نعمت د ریاضت دی که ئې گورې
په هغه جهان راحت دلې محنت
په خپل مېْ، په خپل کوښښ نه ده خوشحاله
هر آزاد بنده ته رسی خپل قسمت

---

۱. د خولو.
۲. پرانځی.
۳. په چاپی نسخه کښ "تر خولی" لیکل سوی دی چه معنا ئې نسوه را ښکاره.
۴. مطلب ځنی زلفی دی.

چه مین شوم د بلندی په قامت — راته وَدریده دار دَ ملامت
چه بلا ئې د قامت راته ښکاره شه — گویا پاڅیده بلا دَ قیامت
چه محراب ئی د ابرو راته ښکاره شه — هغه دم می ناره وکړه قد قامت
د مژگانو ناوکی ئې هسی نه دِی — چه به څوک ورځنی درومی سلامت
چه نه مَی نه معشوقه نه کښت دگلو — تیر ئې عمر دَی په غم په غرامت
نن د کښلیو دَ دیدن ننداره گوره — او کنه کانده به درشی ندامت
چه د کښلیو ننداره ور څخه ولاړه — خبر نه یم کوم گنا وه کوم شامت
چه نظر به د کرم پر خوشحال کاندی
لا به کله وی دا فضل و کرامت

چه می ولیده په سترگو ستا ښایست — ښاپیریو څخه نشته دا ښایست
هم هغه دربانَدی هسی شان مین کړم — چه درکړی ئې وتا دی دا ښایست
مخ ئې کله د لاله غُندی زیبا دی — د لاله تر گل ئې ډیر دَی لا ښایست
گرمه نه ئې چه خپل ځان ستایې نگاری — وایې نه لَرِی قمر ځما ښایست
لور ته لور به د بلبلو بړَغ پرې وشی — که صبا کا دگلونو وا ښایست
د نرگس گلونه هم هر گوره زیب کا — ستا د سترگو وینم لا زیبا ښایست
عاشقان دِ پرې پتنگ کړل چه وریتیږی — خدایه تا کړ په جهان پیدا ښایست
ملاحت وه نزاکت وه لطافت وه
د خوشحال دلبره سر تر پا ښایست

چه د پلار بدگوئی سر شی پوت[1] — صد لعنت د ده د مور په گنده چوت
چه د مور په چوت ئی خیر و برکت وی — له هغه موره به نه زیږی کپوت[2]
بختور ئې هغه پلار هغه ئې مور وی — چه له موره نه فرزند زیږی ثبوت
د بد زویه بړغ د فسق و د فساد ځی — د ښه زویه ځی نارې په ملکوت
د مزری په خوی پیدا شی ځنې زویه — ځنې غواړی دگیدړ غُندی خپل قوت
چه ئې نوم په جهان پاتو شی د نیکو — هغه زوی دَی په جهان کښ لا یموت
د صورت وته ئې مه غَرَوه سترگی — د خپل زوی خو عمل گوره کرتوت[3]
د سپین توب چه مزه وی په څه کار دی — که ښه خوند لری ترې ښه گڼه تور توت
ډیر ځوانان چه احمقان دی لکه پیاز دی
و خوشحال ته هوښیار مښک دَی پیر فرتوت

---

۱. محشی فرزند او زوی ورته کښلی دی.
۲. محشی " نه زوی" ورته کښلی دی چه مطلب ئې نالایق دی.
۳. چلند، عادت، عمل.

دَ شوم سړی له کوره که اُوبه وِی دَ حیات[1] — په ما باندِی لګیږی لکه زهر دَ ممات
موسٰی څخه هیڅ نه وُ ور څخه یَوَه عصا وه — قارون څخه دنیا وه خود ئې ولیده آفات
هر چا څخه چه مال وِی وبال هم ورسَره مَل وِی — دانا به هسِی کار کا چه ئې نه وِی وبال زیات
دګل د عمر کار، دَ دنیا مال، د سفله مهر — دا درې څلور کارُونه بې بقا دِی[2] بې ثبات
چه شرم ننګ ئې نه وِی نه هنر لَرِی نه پوهه[3] — په مال ئې نظر مکړه مه په حسن مه په ذات
دانا په جګر خون کښ د نادان خوښی افزونه — عالم واړه حیران دی پدا هسی واقعات
چه تَل به پرې ښادی وِی غم به نه وُرځی په عمر — هیڅا راوړی نه دَی په دنیا کښ دا برات
عادت دَ قلک دا دَی هم دِ ښاد هم دِ غمجن کا — که هر څو ښه صفا وِی بیا زنګ ونیسی مرآت
خوشحاله څه اندوه کړې خوښ پدا اوسه خوښی کړه
چه بې ما له غنی دی نه ئې حج نه ئې زکات

ما چه نظر وکړ په ذرات په موجودات — ګول په جهان راغلم ترې به ګول دروم هیهات
یو څادر تر میان وِی فهم پاتو شی له کاره — دا هونبره کیسې هونبره ادراک د سماوات
هیڅ بنی ولی ئې درست اسرار موندلې ندی — لویه کارخانه ده که وګورې کائنات
وزیږی[4] له نوحَ د طوفان په موج فنا شی — زوی د آذر ومومی له ناره نه نجات
کار دَ بل حکیم دَی چه څه کاندی هسی کانَدن — واړه سر درګم دِی د آبا دا امهات
دخل دَ ساعت دَ طبیعت دَی که د نور څه — نیک زیږِی له بدو له بد ذاتو نه نیکذات
هونبره[5] علم زده کړه چه فرښتو ته سبق ورکړی — بیا به خبر نه وِی دَ جهان په ترهات
رد دِی که مقبول دِی که معقول که نا معقول دِی — ګوره نندارهکړه، تر دا دم مه وهه زیات
سر په سجده کښیږدی وایی نمونځ کوم خوشحاله
زړه ته نظر نه کړی، پکښ څو لات و منات

نن می ولیده هغه مست — غنچه خوله ئې نیست و هست[6]
په دوو زلفو عنبر پاش — په دوو سترګی[7] می پرست
څه[8] شیوې دِی په جهان کښ — دَ همه شیوو همدست
منفعل ئې ګل تر مخه — تر ښه قد ئې سروپست
اوس می بیا مونده په کور کښ — چه دایم ئې وم په مرست
دَ بالا بلا ئې ښه دَه
دَ خوشحال سَرَه پیوست

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
۲. وی.
۳. چه شرم ننګ ئې نه وی نه مهر دی نه پوهه.
٤. مطلب ځنی د نوح زوی دی چه کافر وُ او د آذر زوی ابراهیم وُ.
٥. همره شی عالم چه فرښتو ته.
٦. خوله په اعتبار دَ تنګۍ ګویا نیست ده.
٧. سترګو.
٨. چه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که عطار د خپلو مښکو کا صفت[1] | په دا څه څو ئې روان نَشِي نگهت
مشاطه دِ دَ دَړَیُو آرایش کا | ولی دریغه که دَ ناوی وِی صورت
که دَ خره زین دَ سرِی واړه سره زر کړې | خر به آس نشَی په دا زیب و زینت
کوری هم لکه یاقوت هسی لیده شِي | جوهری ئې خبردار دَی په قیمت
د هوښیار چه زیست روزگار شی له نادانو | شیرین عمر پرې تیریږی په حسرت
په نصیب ئې دغه دواړه توکه نه وی | چه هم بخت هم ئې د عقل وی نعمت

د خوشحال که نه د تن وی نه د گیډې
و سفله لره ورشه په حاجت

(ټ)

که د شمع غُندی کښیناستې مخ پټ | تجلی دِ د جمال وینم تر څټ
ته ورځه په نجاست باندی پیرې کړه | د گلزار له گلو څه غواړې گونگټ
د چندڼ دونی لږ لرگی تحفه دی | نه د بلِی بدِی ونی درسته سټ
په وکښلو به ئې څوک وی چه بد وایی | د گنډهیر ونه که خیژی تر بُنسټ
که په څو را باندی وخیژی خطا شی | راته وایه چه دِ پر یوزه دواړه مټ
مگر مرگ ئې په ارمان و بله جدا کا | د جیجی[2] جدائی نشته له لویټ

چه دِ زړه هغه به ووینې خوشحاله
خو یوه قطره که تیر شې تر دا خټ[3]

(ث)

چه بد نه کاندِی خبیث | نور به څه کاندِی خبیث
څنِی طمع د ښو مکړه | کله ښه کاندِی خبیث
چه دَ بل ښیگړه وینِی | ځان اوبه کاندِی خبیث
که ئې ځای وکړې په زړه کښ | خوږ دِ زړه کاندی خبیث
که ځما په خوله شِی خدای دِ | زر ړانده کاندِی خبیث
چه جهان ور ځنی خلاص شِی | خدای دِ مړه کاندِی خبیث

دَ میبرِی غُندی خوشحاله
الوته کاندِی خبیث

---

۱. دا بدله په نورو نسخو کښ نسته، له یوې قلمی نسخې څخه نقل شوه.

۲. محشی ورته لیکی: چه جی جی او لویټه دوه مرغونه دی چه یو له بله هیڅکله نه بیلیږی.

۳. خط.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار می بیا دَ سترګو تور کا الغیاث   واړه جور ظلم زور کا الغیاث
په ما خوار باندِی ئې نر نا حقه لیږدی[۱]   سل بلا د ښنګه نور کا الغیاث
زاهد هم هسی لَه عشقه خالی ندَی   په عاشق به څه پیغور کا الغیاث
چه دَ وصل په دولت وِی[۲] سَره جمعَ   جدایی به هغه خور کا الغیاث
د خزان دوک ئې لیدلی دَی په سترګو   چه بلبلی هونبره شور کا الغیاث

هونبره اور چه دَ خوشحال په خاطر بَل دَی
څوک به مَړ دا هونبره اور کا الغیاث

(چ)

ته چه خیال په زرزری جامو کړې غچی[۳]   د اسمان ستوری به نشِی په دا ټچی
که بادشاه دَ مملکت شِی په تخت کښینی   چه به تل په جهان نه دِی دا په پچی[٤]
ځان چه کم ګڼی تر بله هغه لوی شِی   دَ سلیمان ګتُې پدا راغلَه په خچی
ځما ستا په خوله به مرګ کا توری خاوری   که ته هر کله حلوا خورې زه خچی[٥]
ودانی دَ درست جهان په محبت شِی   راشه ګوره محبت دَ مچ دَ مچی[٦]

زه خوشحال که خپل مین په ژړا موسم
په ژړا به پسی نه کړم سترګی وچی

(ښ)

چه صاحب نفر پرور نه وِی هم هیښ   په نفرو کښ چه هنر نه وی هم هیښ
په پالنګ دَ معشوقې وُرځِی سر تیرَی   هر عاشق چه تیر تر سر نه وِی هم هیښ
له معشوقی نه شیوه بویه ښو رنګه   دَ عاشق چه پرې نظر نه وِی هم هیښ
که په زر رنګه خوبیَ اراسته وِی   چه زلمی په بلا بَر نه وِی هم هیښ
هوښیارانُو لره عقل فکر بویه   لیونِی چه بې خبر وِی هم هیښ
چه له شور و شره خلاص دِی مردګان دِی   دَ ژوندَیُو چه شورشر نه وی هم هیښ
که بادشاه ښخه بی شماره خزانی دی   چه ئی ښه جنګی لښکر نه وِی هم هیښ
مَړَنَی چه بې وسلې شو په څه کار دَی   چه سخی سَړی تونګر نه وِی هم هیښ

---

۱. تلنګ او راهی کیده او لیږل.

۲. دی.

۳. په دې بیت کښ دَ غچ او ټچ معنی جوته نسوه، سید راحت لیکی چه غُچی یو تکیه کلام دی چه په اصل کښ (خوچه) وُ، دا بیت حل طلب دی.

٤. یعنی دَ پچی ارزش لَرِی.

٥. باجره یا بد جواری.

٦. مؤنث دَ مچ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوړ سړی که تر ځنګ کښېنوَی ښه ناوې
چه قوت ئې دَ ذکر نه وِی هم هیڅ
سوداګر که وقوف دار دَ هر کالي وی
په کیسه کښې چه ئې زر نی وِی هم هیڅ
که سَړی د جهان واړه علم وکا
چه دَ ده د عمل چر نه وِی هم هیڅ
باز که لوی کتېه خو شرنګ دَ ډېر صفت وِی
چه تیز پر په زړه زړه ور نه وِی هم هیڅ
یَو دَ بل له حاله پند اَخلیِ خوشحاله
دَ سړِی چه دا سیر نه وِی هم هیڅ

(ح)

کلک خراباتی یم له ما مه غواړه صلاح
ډکی پیالی اخلم تر صباحَ تر رواح
څوک دِی چه دَ نمر خوبی به ستا مخ په څیر کا
نمر مثال څراغ دَی ستا جمال لکه صباح
مه پوښه زاهده د ښه مخ له نندارو نه
سترګی چه دا کار دَی په فتوای د عشق مباح
توی کړه په هنګام د حادثې ساقی په جام کښې
می چه باد را پاڅی په زجاج کښې ښه مصباح
پاڅه محتسبه خوشحال راغَی جنګ ته جوړ شه
غسل په می وکړه دَ مومن وضو سلاح[1]

(د)

د خدای عرفان می وشو په عرفان د محمد
پاک دَی محمد پاک دی سجان دَ محمد
راشه نظر وکړه په طه او په یسین[2] کښې
خدای دَی صفت کړَی په قرآن د محمد
ډېر خلق پیدا دی انبیاء که اولیاء دی
نشته په خلقت کښې یو په شان د محمد
خدای سره موسی په کوه طور کړلې خبری
دَی د عرش د پاسه لامکان د محمد
پیک ئې جبرئیل وُ دَ رفرف جلب نیولَی
پاس ئې چه معراج وُ په اسمان د محمد
خوان د موسی خوړمن سلوی یو لک وګوری
انس و جن مړیږی تل په خوان د محمد
خواست به نور څوک نکا دَ خسته وُ و عاصیانو
خواست به محمد کا، خاندان د محمد
لاس دی لګولی ما خوشحال په دواړو کونه
غم اندوه می نشته په دامان د محمد (ﷺ)

ډېر عالم ځما په یاد
راغَی تیر شو لکه باد
هم دا هسی راشی تیر شِی
په ځای نه لری ایستاد
عجب لویه کارخابه ده
چه پیدا کړه لوی اُستاد
و حباب وَته نظر کړه
څه حباب څه ئې بنیاد
هسی نه ئې که پوهیږې
ښه مثال شو درته زباد[3]

---

۱. الوضوءُ سلاح کلؤ من، یعنی اودس د مؤمن وسله ده.

۲. راشه نظر وکړه په طه په یسین باندی.

۳. یعنی یاد او بیان او ثانت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هيڅ خبر نشوې له ځانه — هی فرياد، فرياد، فرياد
غمجن والی دِ په څه وِی — بيا په څه شی هسی ښاد
څه سختی لری خوشحاله
دا دِ زړه دِی که فولاد

سپَی چه ولامبی په رود — لا بد بوی شی دا دَی دود
په بهار او په خزان ئې — هيڅ و نه شو ځما سود
ليونی ليونی تر شِی — څو چه شِی ورته سرود
په سوړ والی کښ چه کار شِی — و هيچا ته مشه تود
چه ئې قصد دگزار نه وِی — هغه نکا زغره خود
که ته کام غواړې خوشحاله
کام به مومې په مښود

عمر هر زمان رفتن کا لکه باد — مرگ دِ هر سړَی هميش لَرِی په ياد
چه د عمر ئې بيناد هوا اِيښَی — په دا هسی ژوندون څه دَی اعتماد
د آدم خاوری د غم[١] په اوبو نم دی — خميره[٢] په قدرت کړې چل بامداد
انبياء او اولياء لاړل و گور ته — ته به وائې چه دَ دوی نه وُ بنياد
د دنيا ژوندون هيڅ ندی که ئې گورې — چه هيچا ځنی بيا نه مونده مراد
هميشه که ژوندون[٣] غواړې درته وايم — هميشه کوَه د نفس سَرَه جهاد
مسافر چه ئې سفر وِی څو دَ وړاند — په مقدار دَ هغې لاری اخِلِی زاد
راشه زړه له غيرو پريکړه اې خوشحاله
په اميد ئې د ديدار لَرَه زړه ښاد

و دِ نه زيږی فرزند — د با با په غولی وند[٤]
د مريخ په کوکب شوی — شوخ بې باک بلا لوند
دَ زهر په ستوری زيږه — خوش خرم خوشحال خورسند
نخس او سعد اُوه ستوری — تر دا نور شته لا بلند
په هغه طالع چه وشِی — په عالم کښ شِی ځرگند
بختور دا نامخ رُونَی — دَ وگړی دلپسند
دَ ده زړه په هره چار کښ — د همت سَرَه پيوند
همگی په خوړو ډک وِی — نه سبق دَ دانشمند
د ده علم عطائی وی — به سبق د دانشمند
چه تر ژبه څه وَباسی — نصيحت وِی وعظ، پند
پخپل شرم ننگ راغلَی — نه په شخوند وِی نه په خوند

---

١. د مرگ په اوبو.

٢. خمرت طينة آدم اربعين صباحاً.

٣. ژوندون که غواړی.

٤. سيد راحت وند په معنی د خندق او غنډی را وړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ته څه وايې خوشحاله
خرو ته څه ورکوې پند[1]

هر گروه له خپله گروهَ دَی خوشنود
هر سړَی لَرِی نظر پخپل مقصود
دانشمند دَ دانشمند په صحبت خوښ دَی
د جاهل په صحبت گډ شِی جاهل زود
مسلمان ئې په بزرگی په لویی پوه دی
د جنید له حاله څه پوښتِې جهود
د جماع په لذت حیز کله خبر دِی
که ئې حوره په پالنگ کښینی څه سود
چه په خوی د خبر نشو غیر جنس دَی
غیر جنس سَرَه خوشحاله کوم بهود؟

(ذ)

د خوړو شونډُ وئی ډیر دَی تلذذ
تر همه خواړه ئی تیر دَی تلذذ
ما وی زه به ئی غسل سَره نسبت کړم
د دشنام ئی په بل پیر دَی تلذذ
له شکرو زړه نیوه شِی نه له ده نه
د پیوروی[2] په څه څیر دَی تلذذ
څو می یاد د هغی خولی دَ مچی خوند دَی
نور می کل له دله هیر دَی تلذذ
د ناوک ئی هم[3] لذت تر حساب تیر دَی
ولی زیات ئی دَ[4] شمشیر دَی تلذذ
لکه وُ د زنخ سیب په هغه شان دَی
نه چه اوس ئی تیر و بیر دَی تلذذ
ستا دَ ژبی دَ سر ډیر منت را باندِی
په دا یم ئی را بر سیر دَی تلذذ
په هجران دَ شکر لبو په جهان کښ
په خوشحال زهر و گنډ هیر دَی تلذذ

(ر)

آه دا هونبره استغفار
چه ئی تل کړی په اسحار
که رشتیا دا استغفار دَی
بیا گناه څه گناه کارَ!
که دا کار دِ په دروغ کړی
شرم وکړه له دی کارَ
هم دروغ کړی هم گناه کړی
ترس د نشِی[5] د قهارَ؟
هم توبه کړم هم گناه کړم
ته می وینی کردگارَ
زه عاجز بنده عاصی یَم
پرده پوښ مِی شی ستارَ
د خاصانو توبه راگړه
ما خوشحال ته استوار

---

۱. قند.
۲. دا کلمه په هره نسخه کښې جلا املا لري (پیووړي، پیووري) اما اصل بی (پیروي) یې چه په پارسی ئی قیماق بولي.
۳. د.
٤. دِ.
٥. ترَس دِ نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

با تو خلوت برگزینم در تو بینم خیر خیر — گرچه وقت نوبهار است باوجودت هیر هیر
پنج روزی بیش نبود صحبت گل با هزار — ای دریغا در گلستان گر بماندی ډیر ډیر
باراًن صبر است این سیب زنخ در دست ماست — کز رقیبان تو می بردم جور تیر تیر
آهوی چشم تو از شیران عالم دل ربود — گر چه بر شیران ندیدی هیچ آهو چیر چیر
گفتم ای جان جهان از من گهی یاد آیدت — گفت وقت قتل می آیی بیا دم ډیر ډیر
می نیاساید دمی خوشحال بی دردت بلی
لشکر دردِ تو اکنون کرد دل را زیر زیر

تا غُندِی به نه وی یوه کنبلی په دا دور — ځون دِ دَی د زرکی دواړه سترگیِ دِ د میور[1]
وخت دَ نو بهار دَی راغ و باغ واړه گلزار دی — راز دَ کردگار دَی دا گلونه طور طور
بار[2]دربانِدی مه وه زه هم زړه لَرم ویریږم — باز خوری دَ زړه غوښی، یا ئی ته خوری یا ئی بور[3]
نور عالم بی غمه زه دا یم په درد و غم کښ — عشق نه دَی بلا دَی چه ئی وینوم په ځور
می شته چنگ و نی شته ساقی راشه باده راکړه — تَل به بهار نه وِی چه تیریږِی وخت دَ ثور
کښبینم وَ رودبار ته چه روانی اُوبه گورم — عمر غُندِی درومی چه ښه وکم باندِی غور
یار دی که دَ کورَ[4] دین قبول کا پدا څه شِی — شرط دَ محبت دَی ته هم واخله دین د کور
مینه[5]دَ مجنون په لیلا لا شوه ډیره ډیره — څو به چه عالم وَربانِدی وکړه هور زور
طبعَ دَ خوشحال ده لکه ښه باغبان په باغ کښ
گل و هر چا ورکا چه ئی زړه وِی علی الفور

په تازه عاشقی مهر کوهَ مهر — چه آشنا شو نور که مهر کړی که قهر
که دَ زهرو پیاله وِی ستا له لاسه — تر عسلو به لا ښه وِی هغه زهر
چه له لویو له هلکو جفا اروم — مگر دود دَ وفا نشته ستا په ښهر
په عالم کړی بلا ستا سترگی نزولی — څوک به څه لَرَه تهمت وایی په دهر
زه هاله دَ عافیت ناوِی قبول کړم — چه می خپله تمنا ورکړه په مَهر
د وصال ورَځِی هلکی ترگړی دِی — بی لیدلو میاشتی کال شوی گړَی پهر
دَ دیدن تږَی بی حده تلوار کاندی — گوره کله به خړوب شی ستا په نهر
خوار خوشحال ئی لکه خس هسی لاهو کړ
چه دَ عشق سیلاب را وخوت لهر لهر

---

۱. یعنی طاوس.
۲. په قلمی نسخو کښ پار هم راغلی دی.
۳. یعنی پړانگ.
٤. محشی تر کور لاندی کافر کنبلی دی.
٥. مینه د مجنون به په لیلا وشوه لا ډیره   څو به چه عالم دربانِدی ډیر کړ هور زور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته چه مخ په آينه کړې برابر
ربنه[1] شی په دا منځ کښ مخ دَ نمر
مَړَنی سپاره دَ مخ دِی دا دوه توګه
توری ورځی توری سترګی مخ لښکر
چه پلو له مخه واخلیِ زه دعا کړم
هر چا زده چه دعا ښه دَه په سحر
د یوسف غُندِی مخ پټ کړه په برقع کښ
چیری نه وِی چه پری ولګی نظر
مخ هغه چه ئی ستاینه درست عالم کا
نه هغه چه لکه ستایی د لال خر
زاهد مخ په محراب وینو سجود کا
ستا د ورځیو په محراب نه دَی خبر
مخ دِ هسی شان لیده شِی په خالونو
که ئی ګوری لکه ګل دَ پیغمبر
ستا د مخ مخی به نه کړم نور مخونه
نور که ستوری دَ آسمان دِی ته یی نمر
دا دَ مخ خوبی ئی وګوره خوشحاله
دَ شرابو دَ مستیَ لَرِی اثر

چه مرغونه دَ آسمان ساتی دا کار[2]
دَ هوښیار دَی دَ بیدار دَی خبردار
زه دا نه وایم چه زه هوښیار بیدار یم
د ما هم له لاسه ولاړ دِی څو دینار[3]
دَ نادان خطا لا هسی ګرانه نه وِی
که خطا دَه خو خطا دَه دَ هوښیار
هو دا هونبره تفاوت تر منځ لیده شِی
چه میر ښکار سَړی پوهیږی پخپل کار
سرښته دَ میر ښکاریَ ور څخه نه وِی
بیهوده مرغه ضایع کا نا میر ښکار
ښه مرغه د نامیر ښکار تر لاس ورمه شه
او که ورشِی یا به خاوری شِی یا خوار
د خوشحال خبره نغوږه پری عمل کړه
تجربی ئی دی لیدلی دَ روزګار

څه سړی څه ئی تدبیر
هم هغه شِی چه تقدیر
که جهان شِی تیره توره
ستا په مرګ شی خلق خیر[4]
بی تقدیره به وَ نه مری
نه په توره نه په تیر
بی اجله مرګیَ نشته
تیغ وَهَه مکړه تقصیر
لکه کار دَ مَړَنی دی
هسی کار نه دَی دَ پیر
دَ غازیانو شهیدانو
پروا نشته دَ سعیر
ګُل ګټنه دَه دَ توری
که کابل دَی که کشمیر
مَړَنیِ دِی چه[5] یادیږی
په سندرُو هم په ویر
چه دروغ دَ توری لاف کا
دَ[6] هغو نه یم دلګیر
توره بخره دَ خوشحال ده
کان[7] په کان خلق خبیر
تر اووُ پیړیو پوری
واړه مړه په تیغ په تیر

---

۱. دا توری د هری نسخی لیکونکی په جلا ډول غلط کړی دی، چه هیڅ معنی نه ښندی مګر ربنه صحیح دی، د سپوږمیَ سپکی رڼا ته وایی، یا نوره سپکه رڼا.
۲. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۳. محشی ورته کښلی دی چه څو دینار بازونه.
٤. څیر.
٥. که یادیږی.
٦. په هغو.
۷. کال په کال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا دَ خان ستاینه نه دَه
حقیقت وایم په ځیر[1]

چه له خپله هوډه نه واوښت منصور
که وګړي په سولی[2] کړ مخ ئی سور

ملامت چه په عاشق باندې وایه شې
په مذهب دَ عاشقانو دَی معذور

عاشقان په معشوقه باندې پتنګ دې
له جهانه به ولاړ نشې دا دستور

څو دَ عشق مینه زیاتیږې په کوګل کښ
دَ عاشق په پوهه نورُ علیٰ نور

دَ عشق کار په لیونتوب دَی نور څه ندی
راشه واوره، نه په عقل نه شعور

معشوقی وته بادشاه لکه بنده شې
که قیصر دَی که خاقان دَی که فغفور

روغ ئی هیڅ په حال خبر نه وې له دردَ
که په درد کښ قراری نکا رنځور

زړه می سر تر پایه واړَه آبله دَی
په فراق کښ، لکه وَړې دَ انګور

هر ګوره له خپله ګرده سَره سرور کا
د ما هیڅ نه شې له چا سره سرور

عاشقان په عشق کښ واړه نا صبور دې
څه خوشحال یواځې نه دَی نا صبور

چه مکې لَرَهَ څوک درومی[3] په خره سور
که حاجی شې نه ئی ننګ وې[4] نه پیغور

چه خبر په هنر نه هغه کم عقل
چه دَ خط سترګې ئی نه وې هغه کور

چه ئی خدای و چا ته ورکا دَ هغه[5] دی
بخت دولت نه په کوښښ دَی نه په زور

اصالت هنر چه دواړه سَرَه یَو وې
لکه ښه کښیده روغه[6] په انځور[7]

په[8] خصلت هنر سیرت دانش باقی وی
قد قامت صورت فانی دی سپین و تور

دا همه له نا پوهَې پیدا کیږې
خر خښی دعوی نا سازی شر و شور

پیرځوینه، ښه سلوک، نمځنه[9]، عدل
که دِ دا خوئُونه شته څه غواړې نور

کبر جن، حریص، بی زړه چه دروغ وایی
دَ یارئ لایق نه دې دا څلور

که وعده ئی قیامت وی دَ غوښتنې
دَ هوښیار سړی به نه وې په کار پور

که طالع ئی دَ دولت په شربت ډک کا
بیا آخر شې دَ کم عقل جام نسکور

دَ یارئ دَ دوستئ لایق هغه دې
چه آزاد ورځی نه وې پلار و مور

که ځوانمرد یی ځوانمردی به دِ هاله وی
سل بدئ آواره کړه دَ خپل ورور

په ایمان په ځان په دواړه خرفه نکا
چه دَ خپلی ژبی وَلګیږې اور

دَ هوښیار[10] سَرَه مجلس ښه دَی خوشحاله
دَ نادانه سَرَه ښه ندَی بیور

---

۱. په ځیر.
۲. یعنی دار.
۳. ورشی.
٤. شته.
۵. دَ هغو.
٦. جوړه.
۷. نقش یا د نقاشئ اسباب.
۸. چه.
۹. دا کلمه په ځنو نسخو کښ فقط (نمځنه) لیکلی دَه، چه معنی ئی نسوه راته جوته، ممکنه دَه چه نمځنه حاصل مصدر وې له نمانځل څخه یعنی لمونځ کول.
۱۰. دخاروی سره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل پرَدی[1] راته په خوله وایی زر زر
و عالم ته تر هر څه دی بهتر زر
اوس په دا دَور ما وَلیدَل خوارِه دِی
تر پدر تر برادر تر پسر زر
نورُو چارُو ته څه گوری دا گوره
چه صاحب دَ مسلمان کا کافر زر
که دِ قصد کینه حسد ور سَرَه پریوزی
په وژو دَ سید درست کا محضر زر
فیروزه الماس یاقوت لعل له کانه
له دریابه نه وَکاږِی گوهر زر
مځکه څه چه دَ اسمان ښایست په زر دی
ستوری زر دِی آفتاب زر دَی قمر زر
شاهزاده بی زرو گُنبی تنها گرزی
دَ هندو سَرَه روان کا لښکر زر
زور، قوت، حرمت هوری درومی چه زر وی
دَ پادشاه په سر څوک کښیږدی افسر زر
خدای دِ ما دَ قانعانُو په حساب کا
چه و دیو وته یَو دی حجر زر
ښه ځوانان ئی لیدَل نه مومی له ورایه
دَ نامرد په غیږ کِی ورکا دلبر زر
جوهری قدر قیمت زده دَ جوهرو
قلب سَرَه سَرَه جدا کا زرگر زر
دَ گیدړُو نوم په خوله څه لرَه اخلی
دَ زمری له تنه هم پری کا سر زر
هر مراد چه دَ سړِی وِی په دنیا کښ
دَ طلب په وخت ئی ورکا در بر زر
که چمیار دَی که نداف دَی که جولا دَی
تر اصیل سړِی ئی کښینوِی بر زر
نه به دی په لږُو زور نظر وَکا
نه به پریوزی و خوشحال ته غر غر زر

دَ غریق اوبه چه پاس واوړی تر سر[2]
دَ جهان له حاله هیڅ نه وِی خبر
خبر دار ئې په پساره په اوړده نه وِی
چه دریاب تر کومه لاړ دَی پهن تر
اوس می درست صورت دَ غم په دریاب ډُوب دَی
په هیچا باندِی می نه لگی نظر
اندرون بیرون همه په غم کښ ځار شوم
هم دَ غم سَرَه مِی یَو شو درست پیکر
ژواک ژوندُون مِی همگی واړه په غم شو
هم دَ غم سَرَه مِی یَو شو درست پیکر
ژواکب ژوندُون مِی همگی واړه په غم شو
غم په مثل لکه اور زه سمندر
شش جهته می خالی ندی له غمه
په هر لوری واړه غم شوم زه احقر
غم په هسی شان مبهوت بې خوده یووړم
چه می وهیر شو د یارانو ښه بشر
هغه څیز چی له نظره نه پناه شِی
وایی هیڅ یې په جهان نه و اثر
د غم شپه لکه یو کاه شوه، نه تیریږی
په خوشحال باندی به کله کړې سحر

دَ دولت لَمن نیوه نشِی په زور[3]
ړوند که سترگی په سمه کا لا پیغور
دولت څه دَی په مثال ښایسته ناوې
دَ نامرد کره ئې عمر وِی په اور
د گنده ټټو نه بد ټټو پیدا شِی
ښه آسونه دَ میدان راوړِی ښه مور
دَ دولت په آس دِ هر ناسور سوز نشِی
که سواری ورباندِی کاندِی خو شاه سور
چه په کور کښ می اول ټټو راغلَی
د ما بخت وُ لا اول له ځایه تور
ټټوگی دِی تازه گی دی ترې زوولی
همیشه کا په پایگاه کښ شروشور
نه یَو ښه لایق فرزند دَ پلار په خونه
نه دَ سرو دَ سپیموُ گنج دَ ده په کور
ربه ډیر اولاد دِ راکړِ منت دار یم
دَ خوبیَ بړغ ئې بیایې په هر لور

---

۱. خپل پردی په خوله په زړه وایی زر زر.
۲. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
۳. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په ورُونو کښې نفاق کا نا لایق دی   یا ئې ښه کړه یا ئې مه گرزوه نور
دَ خوشحال په دعا غوږ دَ سترگوُ وَرکړه
که بهرام[1] عابد دِی واړه کروکور

دَ بازوُنو ښکار دَ چا دَی د زردار   هم زردار هم بی پروا قلندر وار
که ئې غم دَ هوس کا دَ زیان ئې نکا   که ئې مرِی په قوشخانه کښې څو دینار[2]
دَ هغه سړِی څه کار دَی په بازُونو   چه بنده دَی دَ درم او د دینار
دَ ښکار کار په مصلحت په سیالِی نه دی   دا یَو عشق دَی چه ئې ورکا کردگار
چه په اصل کښې شجاع عالی فطرت وِی   دَ هغه په زَړه کښې حُب پریوزی دَ ښکار
قمار باز به له قماره صبر وکا   مست به هم شِی له شرابوُ توبه گار
زه خوشحال به دَ بازوُنو ښکار پرینږدم
څو ژوندَی[3] یَم دا می کار دَی دا روزگار

زه ژولیده تر یم که مجنون ژولیده تر   هیڅ خبره مکړه[4] سَرَه دواړه سر په سر
گوره چه څه حال دَی ستا په زلفو کښې دَ زړه مِی   باد را لَرَه راوړِ نن پریشان پریشان خبر
مخ دی مسلمان دَی واړه[5] زلفی دِی کافری   دواړه مِی قبول دَی مسلمان دَی که کافر
گل دَ لاله ښه دَی راته وایه که بارخو می   ستا زیبا بارخونه له گیاه کړم برابر؟
نه په گښت دَ باغ ځِی نه په سیل دَ گلوُنو   څوک چه په کوڅه دَ دلربا لَرِی مقر
تا وَته دَ خپلوُ شونډُو قدر ښکاره ندی   ما زده چه عسل دِی یا نبات دِی یا شکر
مخ په پَلَو پَټ کړې رڼا ورَځ ور باندی شام کړې   بیا چه پلَو واخلې په عاشق شِی سپین سحر
ډیر[6] په غیږ کښې پروت قدر ئې هیڅ نه نه ئې زده شِی   چا دَ سر قیمت زده جوهری صاحب نظر
سترگو ته ئې وگوره خوشحاله بانُو ورځِی
ستا دَ مرگ دَپاره په څو جوړ لَرِی لښکر

راشه گوره دَ بهرام دَ نفاق چر   گاه سنی گاه رافضی گهی کافر
کله ښه زویَ دَ پلار ښه ورور د ورور شِی   گاه له دواړو توگه گرزی پر نځر[7]
دا تاثیر دَ بد پټی دَی که د تخم   چه غنم باندی کرې کیږِی جودر
که لوگی دَ اور فرزند دَی په دا څه شو   چه دَاور غُندِی ئې نشته خیر و شر
په مادر کښې ئې بلا وِی که په پلار کښې   چه دا هسی ځنی زیږی گیدی[8] خر
بهرام خان[9] دَی سعادت دَی هم یحیی دَی   په خصلت کښې سَرَه یَو تر[10] بل بدتر
و خانِیَ وته ځغله هنر هیڅ نه   و عالم وته پیدا کړه درد سر
خانی کار دَ هر چا نه دَی دَ هغه دَی   چه صرفه ئې نه په زر وِی نه په سر

---

١. بهرام او عابد د خوشحال خان زامن وه.
٢. محشي ورته کښلي دي: یعني دینار بازونه، ممکنه ده چه یوه نوعه د باز وی.
٣. په ژوندون دی له ما نه درومی دا کار.
٤. نده.
٥. توری زلفی.
٦. در په غیږ کښې.
٧. دا کلمه په چاپي دیوان کښې پرنځر او په نورو کښې هم ډول ډول لیکلې ده چه حل طلبه پاته سوه.
٨. سید راحت گیدی په معنی د خره راوړی دی.
٩. بهرام، سعادت، یحیی د خوشحال خان زامن دی.
١٠. سره یو تبله بتر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یکباره ئې په نظر کښ شرم ننگ وِی
دَ دنیا په سود زیان نه وِی خبر
دَ خوشحال خټک که سل زویه نمسِی دِی
لا لایق دَ خانیَ نه وینم پسر

راشه مه کوَه ډېر جور
زه هم خوی لَرَم یَو طور
زه فرهاد دَ زمانې یَم
ته شیرینه دَ دې دور
دَ غماز په خولې[1] می وژنې
نه انصاف لَرې نه غور
په خبرو دِ پوهیږم
که ته رنگ لَرې دَ میور[2]
گُندی راشې په منگلُو
درته پروت یَم لکه بور
په خوشحال کړې ځنی چاری
دَ غمزې په هور زور

ستا په داغ راغلَم له موره
خدای مِی مکړه د غمه[3] نوره
کم خدمت یَم په خدمت کښ
ځان لازم وینم هر گوره
که زه هر څو کم خدمت یَم
ته خپل شرم وَته گوره
خانه زاد بنده کین یَم
هم بې توانه هم بې زوره
توان او زور می واړه ته یې
بې تا نه پیرم[4] په توره
بد غلیم راته په ځو[5] دَی
له غلیمه مِی وَژغوره
ته شفیع دَ قیامت یې
خوشحال وساته له اوره

شپه ئی وینځه بی بی نور
تور زنگی نوم ئې کافور
مرده شوی چه منافق دی
مړ جهود بولی مغفور
نادیده چه منیه[6] لولی
ځان ملا کاندِی مشهور
سفله ټول کا څو درهمه
تر خواجگانو شِی مغرور
دروغجن تر ټوپه[7] ورشی
دَ کابل کاندِی مذکور
خپله بل وته نیولِی
په پردِی باندِی غیور
پُتِی ډکِی پیالې اخلی
ښکاره مه خوره یَو انگور
موحد دَ رسالو شه
تر ځان کوز گڼه[8] حضور
د خوشحال سَرَه خندا کړه
بیا ئې ژاړه په سرور

---

۱. په خوله می.
۲. طاوس.
۳. تغمه.
٤. مخامخ کیدل او وار و نوبت.
٥. په چاپی نسخه کښ څو لیکلی دی په بله نسخه کښ پځو دی چه معنی ئې حل طلبه ده.
٦. دَ فقه له لمړنیو کتابو څخه دی.
۷. په ننگهار کښ د یوه زاړه عمارت کنډواله ده چه ښایسه ټوپ ئې بولی ، دا ټوپ زما په خیال له هغی زړی کلمې (ستوپه) څخه پاته ده، چه پخوا ئې د بودائی دین معابدو ته ویله.
۸. منصور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق تر ځوانَ نه زوړ کا ژر نسکور[١]　　په پخه ونه لا ښه لګېږي اور
اندرون دَ هر چا شین دَ عشق په شین دَی　　دا یو اور دَی لګیدلَی لور په لور
چه په عشق کښې څوک پیغور تړی په نورو　　هم په دَه پوری به لګ وِی دا پیغور
زاهد وَرچانی[٢] انکار کاندی له عشقه　　نلدمن[٣] لیلا مجنون لولِی په کور
چه دَ مځکی دَ اسمان په منځ کښې څه شته　　زه همه وینم له عشقه سپین و تور
زه حیران یم دا می څه دی په کوګل کښې　　چه ورَځ و شپه پر تل وی شر و شور
په وصال کښې سل هراسه دَ هجران دِی　　په هجران کښې خو غم یو دَی نه وی نور
جهان واړه کور دَ عشق دَ محبت دَی
په خوشحال باندی بانړه[٤]شو رنتبهور

که دِ زلفی نه وَی تار تار　　ما به نه ژړله زار زار
ستا له خاره خاره عشقه　　په سینه کښې می خار خار
چه په تا ئې دَ زړه مینه　　هغه تل ګرزی خوار خوار
زړه دَ یار له لاسه مرینه　　بیا مدام وایی یار یار
توری سترګِی دِ ګواښ ګرندِ　　بانړه ستا وایی مار مار
ستا دَ شکرینو شونډُو　　اشتیاق لَرم بار بار
خوشحال ستا له مخه وایی
واړه ښه وایِی ځار ځار

که په خوله را سره جنګ کا هغه یار　　په زړه مهر رنګارنګ کا هغه یار
چه له ما سرَه راځی غاړه غړیَ　　څه مِی لیری له زړه زنګ کا هغه یار
هیڅ حاجت دَ توری نسته مانَی بس دَی　　که مِی مرګ وته آهنګ کا هغه یار
چه مشال ئې دَ جمال راته ښکاره کړ　　بیا به ما باندِی پتنګ کا هغه یار
چه ملنګ دَ مسلې غواړِی خپل مخ ته　　عاقبت مِی به ملنګ کا هغه یار
له هر چا سره خندا په اَرت زړه کا　　خو په ما باندِی زړه تنګ کا هغه یار
مرصع بسیر[٥]دِ نور لَرِی په پوزه　　اکتفا په تور لَونګ کا هغه یار
زه فقیر یم دَی بادشاه دَی باندی ښائی　　که ځما له یاریَ ننګ کا هغه یار
رقیبانو وَته نرم شِی تر مومَ
و خوشحال وَته زړه سنګ کا هغه یار

که مسجد ګوری که دیر　　واړه یو دِی نشته غیر
یو می بیا موند په هر څه کښې　　چه می وکړ دَ زړه سیر
هغه ځای په سیر ګرزم　　چه تر نه رسیږِی غیر[٦]

---

١. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.
٢. یعنی دروازه تړی.
٣. د یوه عاشق نوم دی چه جلا کتاب لری.
٤. یعنی ګوچنی کلی، کلا.
٥. دا کلمه په هره نسخه کښې په جلا ډول لیکلی ده، په چاپی کښې بیر، په بله کښې پسر ده، چه اصل ئې نسو را معلوم.
٦. طیر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په احوال باندې یو دوه شې   ځکه نشته باندې خیر
خوشحال یَو وینې خوشحال دَی
ورته ورک دی غیر و زیر

لکه کار لَرِی نظر   هسې ژبه کا اثر
ماهیت ئې مونده نَشې   چه څه ځیز دَی دا بشر
هم ترکیب دَ نیک و بد دَی   هم معجون دَ خیر و شر
هم فرښته دَی هم حیوان   هم مومن دَی هم کافر
کله اور کله اوُبه شې   کله توره کله سپر
کله ځورب شې له باده   کله بیا په هیڅ ډنگر
لکه دَی دَی په جهان کښ   بل به نه وی دیده[1] ور
دَ څلورُو[2] میندو زویَ   دَ اتو پلارُو پسر
څه خو لږ تر خدای را کوز دی   که ئې نه دی برابر
دا وَ چا ته کړې خوشحاله
د مستیې شور و شر

لیونی سَرَه[3] به څه کړې نور تدبیر[4]   لیونی لَرَه زندان بویه زنجیر
دما زړه ئې په حلقه دَ زلفو یووړ   لکه لوی ماهی په شست دَ ماهی گیر
که خوښی ده په جهان کښ دَ لیدو ده   نه خوښی دَ بادشاهیَ دَ سریر
که یوسف ئې دَ کنعان دَ ځاۀ وَکیښ   په نیک بخت ستوری زوولَی وُ بشیر
دَ شکرو په دکان هندوُ بچه دَی   که تور خال دَی ستا په سرو شونډو جایگیر
دَ بهار په وخت په بوړه[5]د سرای گرزه   نه په بوزه دَ کابل او دَ کشمیر
دَ لنډیَ[6] اوبه هغه گڼه خوشحاله
چه یادیږی په جنت کښ جوی دَ شیر

مرد به نشې په گفتار   څو پیدا نه کړې کردار
چه دی وښکنځی مرد نه یی   که له تا نه وِی په ډار
چه څه دَی خو انتقام دی   دَ مردانو کار و بار
عفو هورته ځای لَرینه   چه نه عیب دِی نه عار
چه غیرت ور څخه نه وِی   هغه مرد نه وِی پکار
هم مهره لَرِی هم زهر   ښه مردان وِی لکه مار
چه هم تندره هم باران دِی   تر هغو مردانوُ ځار

---

۱. د پدر.
۲. مطلب څلورو مندو څخه څلور عنصر دی، او اته پلاره به ممکنه ده، اته عرض وی، په اصطلاح د قدیم حکمت، مگر په بعضو نسخو کښ (د نو پلارو پسر دی چه محشی ورته کښلی دی مطلب ځنی نه فلک دی.
۳. لره.
٤. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
۵. دا کلمه په هره نسخه کښ جلا املا لری. یو ځای پوژه، بل ځای بوژه، بل ځای ښه لیکلی ده، ممکنه ده چه دا کلمه بوښی سره چه نن په قندهار کښ رواج لری، نزدیوالی ولری، ولی چه اوس بوښه په معنی د گوښه علاقې او لیری دښت یا غره ده.
٦. د پیښور پر خوا د یوه رود نوم دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرد به غم دَ خپل هنر کا　　نه دَ زر نه دَ دینار
مرد به غم کا دَ خپل شرم　　دَ عزت دَ اعتبار
نا مرد فخر په نسب کا　　مرد نه مور لَرِی نه پلار

دَ خوشحال خبری گوره
لعل و دُر پیئی په تار

نه میِ لاس رسی په یار　　نه طاقت دَ انتظا
دا ستم په ما خپل یار کا　　که گردش دی دَ روزگار
پکښ ستا غمونه ځای دِی　　که یَو زړه دَی که هزار
تر وینښته ضعیف وجود می　　ستا دَ زلفو دی یادگار
غم دَ یار د بیلتانه دَی　　چه تر هر څه دَی دشوار
خپلې اوُښی میِ دریاب شوې　　پکښ نه مومم کنار
چه می تل په دیو زورې　　ستا په شونډُو لَرم کار
چې څوک سوځی، هغه سوځی　　هم پتنگ گوره، هم نار
ځما زړَه څه اسان ندی　　چه ئې وډې نه ترس نه ډار

دَ بوسې وعده دِ وکړه
زه خوشحال لَرَم تلوار

ننگیالی قبلوی گور[1]　　گور خو نه وِی[2]رنتبهور
لس په کال پرې نَنوزِی　　ځنی وزِی درې څلور
مور زادی بلا پروتې[3] یَم　　چه بلا هورې مِی کور
ننگیالی دَ ننگ دَپاره　　په هر څه لگَوِی اور
سر په باد دَ سړی پریوزه　　چه ئې نه وِی ژوندُون نور
چه په نام و ننگ آړنه وِی　　خو دِ نشِی ویَی[4] سپور
سر په دار لک شوی ښه دی　　نه لک شوی پر پیغور
په همت سړَی پورده دَی　　نه دَ مست هاتی په زور

د خوشحال سلام په واړو
زیات ئې لا پخپله مور

نه د ما د هنر شته څوک طلبگار　　نه د ما دَی ددې ملک هنر په کار
خپل ځانونه هوښیاران کښی نادان دی　　خدای د ما د هسی خلقو کړ روزگار
په یو ژبه ویل سرَه پښتو کړو　　ولی هیڅ ځبله[5] نشوو خبردار
چه دَ سوات په ملک کښ ما ننداره وکړه　　بل اولس تر یوسف زیو نشته خوار
زور زیاتی خود پسندی خصلت دَ واړُو　　هر سړی ئې طمع خواست وته تیار
که په کور کښ مال دولت لَرِی سترگ وړی　　ملکان ئې لا تر نورُو دِی مردار
حقه چار به دَ عزیز کاندی نا حقه　　که په بډی رشوت مومی یَو دینار

---

۱. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
۲. خو نه دی.
۳. وتې لاری او سړک ته وایی.
٤. په یوه قلمی نسخه کښ وهی لیکلی دی.
٥. وبله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خټکی له خټکی نه رنګ آخلی   عالمان شیخان ئې لا دِی ناپکار
چه مِې ولیدَل له نورُو خبر نه یم   دا خو واړه[1] یا غوایه دِی یا حمار
دا په هر دیار کښې سیل هم بد نه دَی   چه خوشحال وته څرګند شو هر اسرار
چه د سوات د سیمی خاوری خوشحال بوی کړې
یَو سړَی[2] به څنِی نه وِی وفادار

نخښنه نه ولی همیش لیندۍ په سر   کله منځ کله ښَی کیڼ کله لَر بر
دا یو لحظه دَ هوښیار غلطی نه وی؟   یا هر ګز دَ لانبوزن نه وِی خطر؟
په زمان کښې به خپل ځان تر هر چا ښه کا   دَ سړِی که لاس رسیږی په قدر
بخته! چیری یې له ورایه را ښکاره شه   چه می ښه تر عراقی شِی لاشه خر
دانشمند په خواری خوار جاهل کامران دی   دَ سړِی طالع په کار دَی نه هنر
هنر مند سړی په هر دیار عزیز وی   په هر ځای قدر قیمت لَرِی سره زر
دَ بلبلو په کار ګل دَی نه دا نور څه   په چمن کښې خار و خس بلا بتر
چه دَ زرکو ښکار په غره کښې پیدا کیږی   باز په دا سبب نیولَی دَی لوی غر
اول فکر دَ زړه وَکړه بیا وَیل کړه   کاتبان تر کښنو پخوا وهی مسطر
هیڅ خبر دَ ورځو شپو په حساب نه دَی
همیشه ښه دَ خوشحال ختک اختر

ولی په کوڅه دَ هغه یار نکړې ګذر   وَرلَرَه دِ بولی ته لا ګرزې در په در
خاورِی دِ په سر شه چه به ورپه ورجار وزې   زده کړه دا خبره درپه در خاوری په سر
یار دِ په ښایست کښې دَ بهار تر ګلو ښه دَی   ولی ئې له مخه لاله ګل ته کړې نظر
هر چه ته ئې غواړی هغه یار درته حاضر دَی   دواړه سترګِی وَخورې هیڅ په ځان نه یې خبر
دایم درته وایم ستا بد خواه نه یَم نیکخواه یَم   فکر دَ توښې کړه چه پخوا لَرې سفر
زرکی تور تارو تمځری هر لوری ته ډیر دی   هسی باز در څخه تا ئې وَتړل سهپر
تخم شته هم مځکه هم قبله لَرې تیاره   هر اسباب دِ جوړ دَی ولی نکړې کار د کَر
کانده به حساب وی مو بمو به سوال ځواب وی   څه دِی پکښې کښلی راشه ګوره خپل دفتر
مه اوسه بی غمه غلیمان لکِی له همَ
فهم کړه خوشحاله چه دا لار لَرِی خطر

هر ساعت چه په چا ځِی هسِی بې کار   تر هغه نه زه لا ښه ګڼم بیګار
رنځوران که کاروبار نکا معذور دِی   روغ سَړی به ولی نکا خپل روزګار
که هیڅ کاروبار دِ نه وِی درته وایَم   هَسِی مه کښېنه بیکاره نا پکار
په هر څه چه غم غلط شِی واړَه ذوق دَی   که په نرد که په شطرنج وِی که په ښکار
سړی هر ساعت هر وخت په بل بل[3] حال شِی   همیشه په یَوَه حال دَی کردګار
ستا به نوم په جهان پاتو شِی خوشحاله
یَوَه لویه مشغولا دَه ستا دَ کار

---

۱. دا خو بی غوږو لکیٔ دی حمار.
۲. به پکښې نه وِی.
۳. بیل بیل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يَو دا هسې ښه بهار
بيا پرې صوت دَ هزار
ځوک سپاره په عراقيانوُ
تر چا لاندې ښه رهوار
په لاس ناست خاصه بازوُنه
په هر لورې خاصه ښکار
ښه کرجی[1] وړاندې نيولی
دَ بازونوُ سَرَه يار
ښه تازی په دور تړلی
پرانتلی په وار وار
زړه فارغ له هره لوريه
پکښې واړه خيال دَ يار
تر دا هسې ښه هوس به
زه خوشحال کړم دنيا ځار

ړ

په سرو شونډُو دِ بازار دَ شکر مات کړ
تورُو زلفو دِ ناموس دَ عنبر مات کړ
چه دَ صبر په آهن مې وه تړلې
تا دَ زلفو په حلقه هغه ور مات کړ
چه ئې ستا دَ خط و قد نندارہ وکړه
صورت گرو مې پرکار و مسطر مات کړ
سحر گرُو اوس دَ سحر دکان ونغښت
دواړُو سترگوُ دِ دَ سحر هنر مات کړ
پدا دوه سپاره دَ مخ يعنی ستا سترگی
تا مې درست دَ پارسائئ لښکر مات کړ
په هوس هوس راځې طره پريښې
گوره بيا دِ دَ چا نَوئَ سنگر مات کړ
چه آرزو لرم په زړه کښې ستا دَ ورځيو
دې ارزو مې په ځگر کښې خنجر مات کړ
تا وې نور به قول مات نکړم سوگند دَی
په سوگند سوگند دِ لا څه بهتر مات کړ
په بارخو دِ مار حلقه شوکه صبا مې
ستا دَ تورُو زلفو خولې وته سر مات کړ
ماتوه دَ خوشحال زړه بيا به وَوايې
چه مې څه لره دا هسی گوهر مات کړ

په دا شکر چه ئې بوی ښکاره آتش کړ
اگر[2] درست صورت وَاوروته پيشکش کړ
زړه پخپله هغه مخ لَرَه لاړ نشو
دَ ذلفينو ئې هر تار ورته دلکش کړ
دا بيغش شراب دَ کومی ميخانې دِی
چه ځما دَ زړه ئې ليری غِل و غش کړ
ليونتوب ئې مبارک شه تَل ترتَله
چه ئې يار دَ زړه په غوره پريوش کړ
په ياری ئې نر باحقه نازيدلَم
بيهوده مِی په سراب دَ اُوبو اَش[3] کړ
مشوش ئې کړ روزگار دَ پرهيز گارُو
چه کاکل ئې په جبين را مشوش کړ
ما وې سپينه خوله به ورکړې وَ خوشحال ته
په خندا ئې له ناخوا له پنج و شش کړ

---

١. په قلمی نسخوکښې کرځی ليکلی دی يعنی زوړ باز يا جره.
٢. عود.
٣. د تحسين او تعجب کلمه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه مې زړه دَ مال و ملک په هوا نه ولاړ[1] — که په کښلیو پسې لاړ شو ښه چه ښه ولاړ
عقل و هوښ صبر و آرام ورپاتو نشِي — دَ هر چا چه په دلبرُو پسې زړه ولاړ
هر چه خوږ دَ کښلی مخ په مینه نه وِی — دَ جهان په مخ اُوده راغَی اُوده ولاړ
هم مې زړه په غمزه وړی هم ځان نادان کا — راته وایی وایه بیا دِ زړه په څه ولاړ
محبت دَ کښلی مخ ځما په زړه کښ — باور وَکړه لکه اور په وچ واښه ولاړ
دَ هجران په شپه ئې درست ټوکر ټوکر شو — په ژړا ژړا مِې زړه تر دوه لیمه ولاړ
هغه یار را څخه وایې هر گز نه وُ — هیڅ مِې نه زده که همیش را سره وه ولاړ
هر زمان به ئې شا راته په مانېږ وه — یوه ورځ بې غمه نه وه تلتل ته ولاړ
نور به بیا په بیارته را نشی خوشحاله
گذشته عمر پسو لکه اوبه ولاړ

چه مې ښه توریت[2] دَ خپلی چاری ځیر کړ[3] — ځان مې واړه حبطه پخپل تدبیر کړ
لکه واچوی دانه دَ دام په منځ کښ — خلقو ما سره په مهر کښ تروير کړ
ما پدا سترگی لیده دَ دنیا خلق — څو ئې ډیر دَ دنیا سود[4] هونبره ئې ویر کړ
مور زاری کانړه هر گز نه هوښیاریږی — نصیحت په تور زړگی کله تاثیر کړ
په ناپوه باندی بې غمه بې غمی ده — دَ دانا آفت ئې خپل ضمیر منیر کړ
راشه وگوره یو گز مځکه نیولې — چه ئې مټ دَ خپلی خونی په توفیر کړ
دَ ارمان لاسُونه مړه مړی په گور کښ — چه مو ولی په نیکیَ کښ تقصیر کړ
دَ هر چا می خپل هنر بلا دَ ځان دَی — خپلو پرونو په خزه بندی کجیر کړ
چا ئې وصل پخپل مټ حواله کړَی — چا دَ هری چاری حکم په تقدیر کړ
لیونی د لیونتوب په سبب بند شِی — مست هاتی خپلی مستِیَ په زنجیر کړ
په بار بار دَ خپل استاد منت را باندی — چه له زنگه ئې صفا ځما ضمیر کړ
دَ زړه ښهر می چه ځای د قناعت دی — په ناحقه می حرص پکښ امیر کړ
که وَیل ئې دَ غماز منلی نه دِی — بیا ئې ولی له حیرانه زړه دلگیر کړ
پوره زر اتیا کالونه په کابل کښ — دا غزل می په بیاض باندِی تحریر کړ
دَ خوشحال دَ زړه خوښی نشِی بې سرایَ
خپل وطن ئې په هر چا باندِی کشمیر کړ

څو ئې بوی په هر طرف بهیر و نه کړ[5] — په گلونُو عندلیب نفیر و نه کړ
ځما اوښیو کانی هم په مخه یووړل — ولی ستا په زړه ئې هیڅ تاثیر و نه کړ
په ژړا په بې صبری له لیدَل مومم — ما په دواړو توگه هیڅ تقصیر و نه کړ
په خندا خندا دِ مرگ وته نیژدې کړم — ترو دِ څرنگه په ما تزویر و نه کړ
خو لا زه یم چه له غشیه نه دِ دروم — گنه هونبره مټ په تور نخچیر و نه کړ

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
۲. د طالع ستوری، نجوم.
۳. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٤. سور.
۵. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مگر زه سهل غرځه وم ستا تر فهمه
چه ځما په مرگ دِ هیڅ تکبیر و نه کړ
اوس به څرنگه خلاصیږم له دې غمه
چه لمَړی می دَ خلاصئ تدبیر و نه کړ
د کعبې په لار به څرنگه برَی کړې
چه هر گز دَ یوه شپه شبگیر وَ نه گړ
په صورت به دِ تل ویر وی پسله مرگه
که د ځان دِ په ژوند ونی ویر و نه کړ
زه خوشحال چه سر و تیر ځم ستا له تیره
هیڅ ارمان دِ دَ غمزې په تیر و نه کړ

خدای یَو هسې فکر راکړ[1]
چه ئې ملک راته رڼا کړ
چه په ملک په ملکوت دِی
پرې خبر ئې زړه دَ ما کړ
په اعلی په اسفل واړه
را ښکاره ئې هر اشیا کړ
که په نورُو توره شپه دَه
په خوشحال ئې سپین سبا کړ

لکه خدای چه دَ یار حسن بې نظیر کړ
هسی ما دَ زړه په سر باندی تصویر کړ
د مجنون غُندی په درد دَ عاشقئ کښ
پخپل حال می همگی خلق خبیر کړ
ما وې گندی تفحص وکا پخولا شِی
تر پرونه نه ئې نن ما بنَی کبیر کړ
ښایسته د قندهار دَ چا په یاد دِی
پدا حسن ئې بنده واړه کشمیر کړ
دا څه حسن څه جمال څه ئې اقبال دَی
چه شاهانُو ئې په وَر کښ ځان فقیر کړ
زړه پخپله هغه مخ لَرَه ولاړ نشو
دَ زلفینو ئې هر تار ورته زنجیر کړ
نه گناه نه ئې خطا نه نیت ئې نور دی
نر ناحقه ئې خوشحال په زړه دلگیر کړ

مخ ئې فکر دَ نسرین را څخه یووړ
خط و خال ئې مشک چین را څخه یووړ
د ترسا زلفی زنار شوې را تر غاړه
شکر شکر چه ئې دین را څخه یووړ
بې د یار دَ شونډُو تل چه یادوم ئې
مینی نور ذکر تلقین را څخه یووړ
درسته شپه ژړا نارې آه و فریاد کړم
بیا ئې خوب په څه آئین را څخه یووړ
دواړه سترگی ئې شاهین شهپر ئې زلفی
ځما زړه کوتر، شاهین را څخه یووړ
په راتله ئې درست آرام را لَرَه راوړ
او په تله ئې درست تسکین را څخه یووړ
د چمن گلُونه کوز گوری دا وایی
چه دلبری هر تحسین را څخه یووړ
چه مِی زړه وړی ما وې پاسه په اسمان ده
ولی تُرکی په زمین را څخه یووړ
زه هاله دَ عافیت ناوِی قبول کړم
چه هوس ئې په کابین را څخه یووړ
تل اوبه په نری ځای باندِی ماتیږی
عقل و هوښ ئې نخستین را څخه یووړ
هغه ورَځ مِی زړه له خپله ځانه موړ شو
چه له لاسه دل سنگین را څخه یووړ
چه دعا ځما دَ صبر کا وَگړِی
عشق دَ دې دعا آمین را څخه یووړ
ما وې زه به ئې لا فکر دَ علاج کړم
ولی خوار[2] خوشحال زړه خوړین را څخه یووړ

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۲. ولی خوار عاشق زړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما دَ کښلیُو نندارہ کړه زاهد ننګ کړ[1] ښه خو دا چه خدای دَی هم دما په رنګ کړ
هغه وخت چه را په یاد شِی ډیر خوشحال شم چه به ما درته دعا کړه تا به جنګ کړ
زما زړه ئې په قلاب دَ زلفو یووړ ور سَرَه ئې اوده کړی په پالنګ کړ
که ژوندی نشی له خوبه[2] عمر ئې شوم دَی چه په خاک ئې دَ پایلو باندِی شرنګ کړ
کښلی مخ ئې لکه څراغ هسِی بلیږِی خوار عاشق ئې پدا څراغ باندِی پتنګ کړ
ملنګان ئې دَ دربار درویزه مومی ما هم ځکه ځان دَ یار دَ ور ملنګ کړ
ته دَ ځانه هسی نه وې دا څه حال دَی
چه په ما باندِی دِ زړه دا هسِی سنګ کړ

ز

پر د قاز شته پر د باز[3] لکه پر هسِی پرواز
لکه سترګی لیده هونبره لکه خلق هسِی آواز
لکه قد جامه هم هونبره لکه حسن هونبره ناز
دَ دانش کښیده بویه نه دَ سرو زرُو طراز
بیړیَ ګرزِی په بیله[4] کښ په قلزم ګرزی جهاز
سګ لاهو غُندی خو نشته مېرک که هر څو وی اوباز
په دا پړانګ نشو خوشحاله
که پړانګ[5]پش دَی پړانګ ته ساز

چه هر یار ته می تر خوله ویوست آواز[6] زر په واړه عالم خور شو هغه راز
که د زړه دَی چه رسوا په هیچا نشې د قلوب دننه ښه دی ساز ناساز
که آواز دَ زرګُو نه وَی په درو کښ چا به چیرِی ور پسې ګرزاوه باز
چه ناريِ کا تور تارُو په مرغزار کښ باز جره ئې ښېی یوسی د طراز
چه ځما تر خوله و نه ووت چا وَ نه وې خپل نفس دَی په سړی باندی غماز
په سبا به هغه راز په کلی خور وُ چه په شپه به ما وَ زوی ته وی په ناز
ډیر یاران می تر سر تیر دی ځوان وَم زوړ شوم په زرګونو کښ پیدا نشو دمساز
پخپل زړه کښ جګرخون کوَه خوشحاله
خپل پردِی ته دَ زړه راز مکړه آغاز

لکه غشی لَرَه بویه تیر انداز هسی شعر لَرَه بویه سحر ساز
همیشه دَ زړه په لاس تله دَ وزن زیات و کم دَ وزن یو توری غماز
په تور آس دَ حقیقت ناوې سپَره کا په سپین مخ پلَو نیولَی دَ مجاز

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته له یوې قلمی څخه نقل سوه.
۲. له مرګه.
۳. دا بدله له یویې قلمی نسخې څخه نقل شوه، په نورو کښ نسته.
٤. یعنی جزیره.
٥. د زنګله یاغی پیشی چه لکه پړانګ داسی ده.
٦. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سل جلوې سل کرشمې سل مکیزُونه
په نظر کښې ئې ښکاره دَ سترګو ناز
دَ صنعت زیور په څو رنګه پریوزی[1]
د تشبیه چندڼ چووه باندِی طراز
دَ تجنیس پایلی جوړی[2] په پښو کړی
د ترصیع منی[3] په غاړه اوږد دراز
د مضمون د نزاکت غمزه ورځخه
سر تر پایه درست صورت سَرَه یو راز
که په نظم کښې کارګه او ټپوس راوړی[4]
هم دَ زړونو په ښکار ګرزی لکه باز
چه یوه وینا ئې وکړه هوښیار هغه
عاقلان به وَیل کاندِی په ایجاز
و پښتو ژبې ئې ډیره خوبی ورکړه
چه خوشحال کا په پښتو شعر آغاز

(س)

په رموز د عاشقانو عاشقان پوهیږِی بس[5]
په طلب دَ طالبانُو طالبان پوهیږِی بس
په ضمیر دَ نخلبندُو نخلبند سرِی خبر وِی
په تصویر دَ نقاشانو نقاشان پوهیږَی بس
چه کښتیِ پکښې بیایی په عظیم دریاب ګهیږی
په بیلو د کښتیِ ملاحاان پوهیږږِی بس
چه ګردش ئې ورځ و شپه کا دَ کامل انسان دپاره
په اسرار ئې کاملان یا دا آسمان پوهیږِی بس
سپینی ږیری وَته بویه چه نظر پخپل قوت کا
او هوس دَ شوخی شنګی پدا ځوان پوهیږِی بس
نادانان دَ ملک څښتن کا دانا هسی ورته ګوری
دغه پوهه دَ چا نه دَه پرې سجان پوهیږِی بس
چه خوشحال ئې په بیاض کښې دا تازه تازه خبرِی
نو په دا تازه خبرُو سخندان پوهیږِی بس

په درست کلی کښې می یار دَی هغه کس
چه په درست تومن اوځار دَی هغه کس
که په شکل شمایل سړی لیده شی
سر تر پایه پریوار دَی هغه کس
ځکه زه وَرباندِی هسی عندلیب یَم
چه په حسن یَو ګلزار دَی هغه کس
که هر څو راته ښکنځل کا یا قهریږِی
په خوله واړه شکر بار دَی هغه کس
که ئې زلفې که کاکل که ئې ګیسو دی
همګی مشک تا تار دَی هغه کس
چیرِی نه چه په ټولیِ کښې ئې غلط کړې
هوسیِ سترګی ګلرخسار دَی هغه کس
دَ جایفل په ځای به سر ورته پیښکښ کړم
که په سرمی مینه دار دَی هغه کس
چه زه خوله ورځنی غواړم نور ښکنځل کا
بی حسابه ستمکار دَی هغه کس
سر تر پایه زرزری جامې آغوستی
سر تر پایه زرنګار دَی هغه کس
زرکی! څه لَرَه پخپل رفتار غره یې
لا تر تا نه خوش رفتار دَی هغه کس
چه صورت سیرت ئې دواړه سَرَه جوړ دِی
دَ خوشحال دَ زړه پکار دَی هغه کس

۱. پریوزی یا پرې پوری.
۲. څوړی.
۳. امیل.
٤. دا دریې بیت په نورو نسخو کښې نسته، له یوې نسخی څخه را نقل سوه.
۵. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لحد کښې به هوا نه وِی هوس[1]   در سَرَه به خپل عمل درومی نور بس
بې طوطی نه قفس هیڅ نه دَی باورکړه   روح په مثل دَ طوطی دَی تن قفس
فهم وکړه چه ضائع در څخه نشِی   لکه در بې بها دَی دا نفس
چه دا در بې بها هسی تلف کا   دَ ښارویو په شمار دَی هغه کس
د خانانو په خاکونُو گذر وَکړه   زرغونه ئې په خاکونو خار و خس
هر چه شوِی نه بد لیږی دا په څه کړې   هونبره ډیرِی اندیښنې هونبره وسوس
نصیبه به له جهانه یو کفن وړی   هغه هم اته یا نه گزه یا لس
دا به واړه له تا پاتو شی اې جانه!   که ښې جونه که آسؤنه که اطلس

تیاریږه وخت دَ کوچ راغی خوشحاله
په هر لورِی نارې آروې دَ جرس

ته څه زړه لرې څه لاس   واړه گنج ئې کوز و پاس
گاه دَ مځکی طراحی کړې   گاه په عرش کښیږدې اساس
لکه ډک شې هسی تش شې   د شناځ دَی ستا اماس
لکه پونډ[2] یې وَ اور ته   وَ اُوبو وَته قرطاس
هم گوهر یې هم شبه یې   هم کُتنی[3] یې هم کرباس
هم ملک یې هم مِلک یې   هم خنزیر یې هم خناس
په افلاس کښې دِ دولت دی   په دولت کښې دِ افلاس
ته له دیوه په هراس یې   دَی له تا نه په هراس
نه اطلس دَی نه زربفت دَی   لا څه ښه دَی ستا لباس[4]

واړه ښه وایې خوشحاله
وایه هیڅ نشته وسواس

چه ئې غم لرې دَ مخ هم دا وصال بس[5]   اندیښنه ئې د جمال دَ خط وخل بس
بادشاهان دِ زر زری جامې اغوندِی   دَ قانع گدای په شا باندی یو شال بس
په بهاندُو اُوبوکښینه ننداره کړه   دَ جهان دَ تیریدَلو دا مثال بس
خو یوه گیډه خواړه دوه درې خرخوړی   که دانا یې په جهان کښې دا جنجال بس
و حریص وته درست مال دَ دنیا لږ دی   وقانع ته یَو فلوس دَ دنیا مال بس
زاهد سترگی ترې پوښې زه کښلې گورم   که جنت لَرَه می بیایی دا وبال بس
که لایق ئې دَ جمال دَ لیدو نه یَم   که ئې بیا مومم وصال په خوب و خال بس

دواړه کوَنه د هغه چه ئې طلب کا
ستا دَ سترگو ننداره د خوار خوشحال بس

---

١. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.
٢. یاپوڼ دا یو راز قدیم اورلگت ؤ، چه وچ لرگی او نور وچ اور اخیستونکی مواد به وه.
٣. هم کیمخا یی.
٤. ستا پلاس.
٥. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه که زه تا ته نیژدې کیږم په افلاس[1]
زر می گند په غاړه کړه یَو مات کچکول په لاس

ته که په دا خوښ یې چه خاوند د ملک و مال وم
مال و ملک می هونبره کړې چه تیروی تر قیاس

هسی مال را مه کړه چه ئې ځای وی تر زړه کښته
هسی اموال راکړه چه ئې ځای دَ زړه دَ پاس

لاس می همیش بر لَره په واړُو غلیمانو
دوه می غلیمان دِی یو می نفس بل می خناس

طمعَ که حسد وی که حرص که بد خویونه
واړه له ما پریکړه د خپل فضل په الماس

توان د طاعت راکړه چه اخلاص ور سَره مل وی
نه هغه طاعت چه شِی په رسم په لباس

یا بارَ کریمه! د خوشحال خټک دا خواست دَی
تل دَ ده په زړه کښ لرې ټینگ دَ دین اساس

زه هغه سړی یم چه قلم واخلم په لاس[2]
ناظر می عطار د دَی چه به څه کښ په قرطاس

نائب دی د تقدیر د ما تدبیر په مصلحت کښ
صائب دَی ځما فکر د هرام په اساس

د تورُو په میدان کښ چه سودا وِی د سرونو
هغه زمان می گوره تل به سور وِی دما آس

حاسد می لکه کاڼی دا صحرا په هیڅ حساب دی
په قدر په قیمت کښ یا یاقوت یم یا الماس

که حال می د قضا په حکم هسی محول وی
قمر وَته نظر کړه کله بدر کله کاس

ظاهر لکه شهباز یم که وَ ما وته نظر کړې
باطن لکه خورشید یم هیڅ می مه غواړه په قیاس

که لافی د کوزې د هسکې وهم باور کړه
تر تورُو خاورُو کوز یم تر اسمانه یَم لا پاس

ویَل کوې و چا ته چه د ما ویل سَرَه زر دِی
ړندو وته خوشحاله لکه زر هسی رصاس

سړَی ښه دَی حق شناس
سر دِ وخورِی ناسپاس

دَ یوی دانې اوربشی
احسان ډیر دَی تر قیاس

چه احسان وته ئې شا شوه
مخ ئې تور شه نه دَی ناس

څو اخلاص ور سَره نه وِی
یاری نَشِی په لباس

یار ئې مه گڼه اغیار دَی
چه ته پریوزې در کا لاس

تل خالی دَی[3] له خلله
دَ رشتیا مینی اساس

که دِ یار دَی هغه یار دَی
چه خپلوی ئې بې وسواس

بی وفا دِی دا درې توکه
توره، ښځه، دریم آس

دَ خوشحال خبری دُر دِی
چه ئې کښلی په قرطاس

کله باز کا و مرداری ته هوس
دغه کار دَی د کارگه و د کرگس

و گفتار وَته ئې غړوه سترگی
په کرده په عمل گوره کس ناکس

که ئې سر په لَکې اوړی هغه دی
په هیڅ رنگ به نور څه نشی سگ مگس

په ظاهر شماره که لس سَرَه دوه پنج وِی
د ابجد په حساب نوی وگڼه لس

دوه سړی په باغ کښ گډ شی یَو گل گوری
دویم گرزی په طلب د خار و خس

زه دا یم په بیلتانه کښ له هغو یم
چه دَ یار بې یادو ندی یو نفس

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

۲. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

۳. وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هر څو ښایسته روغ دی څوک ئې څه کا   د طوطی له مخه ښه یشی[1] قفس
خوار شوخحال به ځنی څو شړې په جور
که سرې شونډې دی شکر دی دَی مگس

که د موږ نفس کښ څه وِی لکه وی هسی به اوس[2]   چه په څه دِ زړه مینه هم هغه مینه به بوس
لاس دَ زړه دَپاسه کښېږده چه څه حال درته معلوم شی   څه تسپې په لاس کښ نموږیې څه په ږمنځی ږیره پوس
که د باغ دِی که دَ راغ دی په څولونه دِ ی دا ونی   څوک سپیدار څوک چنار دی څول پلو[3]دی څوک پلوس
اینځر نه لری گلؤنه میوه سپینه لَرِی توره   د انگور ژنکوری گوره میوه گل لَرِی نلگوس[4]
دا جهان پټې پټې دَی جنس دَ جنس سَرَه خوښی کا   مار له ماره یوزله یوزه خرس له خرسه کوس له کوس
له عصمت فتوت نه وی واړه وسیځه په اور کښ   چه په خیال په هوا گرزِی زیږ پړونی سر منډوس
الحذر دَ عشق له اوره که دِ لاس رسی زړه ژغوره
دَ دلبرو مینه اور دَه اې خوشحاله زړه کړه بوس

ش

تورانی خو د جنجال دِی د پرخاش[5]   دروغجن سوگند خواره بهتان تراش
ایرانی د آشنایی د وفا دِی   د خلقت د مروت دِی دَ معاش
پښتانه دَ بد نیتیِ د خصومت دِی   په حیا په شجاعت ئې وکړه شاش
که بلوڅ که هزاره واړه چرکین دی   نه ئې دین نه ئې مذهب ستر ئې فاش
که هندی دِی که سندی دِی مخ ئې تور شه   نه حیا نه ئې وفا نه نان و آش
کشمیری که نرکه ښځی واړه هیڅ دِی   د مردیِ ورڅخه نشته هیڅ قماش
د آدم له نسله نه دِی گوره څه دِی   دواړه ورک شه یو اوزبک بل قزلباش
لغمانی بنگښ سواتی تیراهی واړه   موټ مټر لوبیا چڼه دی مهی ماش
هر احوال ورته ښکاره دَی دَ وگړی
د خوشحال خټک په پوهه کړه شاباش

ښ

دا ښایست چه ئې په تا باندِی کښیښ   دَ زړه داغ به ئې په ما باندِی کښیښ
که جمال ئې و یوسف نه وُی ورکړَی   چا به غم په زلیخا باندِی کښیښ
مگر گل په اشارت کښ ورته وَ وې   چه[6]بلبل ټټر په ما باندِی کښیښ

---

۱. نعنی ښه ایسی.

۲. دا بدله په نورو نسخو کښ نسته، له یوی قلمی څخه را نقل سوه.

۳. دا کلمه عیناً ولیکه سوله حل طلبه ده.

٤. د دی کلمی تلفظ د قندهار په خوا کښ نرگوس دی، مگر دلته په ټوله نسخو کښ په لام لیکلی دی، نو موږ هم پر دغه املا پریښود.

٥. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

٦. چه بلبلی ټټر بیا باندی کښیښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دَ زلفو[۱] مار ئې وخوری عاشق گرم دی   چه ئې لاس په اږدهار باندِی کښیښ
زه که ستا په لړ شوبو[۲] باندی پروت نه وی   دَ سپی نوم به دی په چا باندِی کښیښ
که هر څو به دِ له خپله وره
خوار خوشحالَ به قدم لا باندِی کښیښ

ض

له تا به ستا له تیغه عاشق چیری کا اعراض   د شمع د اور پښتی[۳] مینه نه ځی په مقراض
د خپل خاطر احوال به زه خپل یار وته معلوم کړم   بیمار به له طبیبه په څو پټ لری امراض
تر دا نه به ته کوم طاعت ته به مومې اې دله   چه یو ساعت می کښینې دَ زاهد سَرَه مرتاض
سودا ئې د چشمانو په ژړا ژړا ابتر شوه   د اوښیو محرمی[٤] ئې اوس وړینه په بیاض
د یار کوڅه می بیا مونده َ یار له بویه پُره   هوا به دَ گلونُو نوره څو کړم دَ ریاض
خوشحاله مستعد اوسه و فیض ته قابل یې[٥]
وریږِی دَ قابل په زړه تل فیض دَ فیاض

ظ

چه دَ کښلیوُ په لیدَل نه وِی محفوظ   د سرود په اَرویدل نه وِی محفوظ
چه حاصل ئې دَ خپل یار ننداره نه وی   په گلزار ئې سوخته دل[٦] نه وِی محفوظ
که شیخان که زاهدان که عابدان دی   په دا خپل عمر به تَل نه وِی محفوظ
چه ئې دواړه شونډی کښل کړم پرې محفوظ شم   څوک به هم په می خوړَل نه وِی محفوظ
کله کله هسی وخت په سړی راشی   چه دَ گلو په کتَل نه وِی محفوظ
دَ خوشحال ویل[۷] هنر دی هغه خر دَی
چه به دَی په دا ویَل نه وِی محفوظ

زړه می بې له عشقه په بل کار نه وِی محفوظ[۸]   بیله کښلیه مخه په گلزار نه وِی محفوظ
کله مړنَی دی چه د توری په میدان کښ   دَی دَ تیرې توری په پرهار[۹] نه وِی محفوظ
هر چه عاقلان دِی په فتویٰ دَ عقل کار کا   هر چه عاشقان دِی پدا کار نه وِی محفوظ

---

۱. د زلفینو مار کې وخوری.
۲. دا کلمه عیناً ولیکه شوه حل طلبه ده.
۳. یعنی پتنګ.
٤. د اوښیو محرر ئې اوس درینه په بیاض.
٥. شه.
٦. خسته دل.
۷. د خوشحال ویل هنر نه د هغه دی.
۸. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۹. گزار.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر چه بل ئې وَولِي بيا دي پرې غشي لک کا هيڅکله ښکاري په هغه ښکار نه وِی محفوظ
خاوری ئې په سر حبطه ئې عمر تير شو هر چه نن دَ کښليُو په ديدار نه وِی محفوظ
عيد شو هم بهار شو وَ صحرا وته خلق ووت زار دی دَ هغه چه پخپل يار نه وِی محفوظ
دور دَ عاشقانُو دَی که وَګورې په عشق کښ پند که ورته وايی پخپل پلار نه وِی محفوظ
هر کله چه راشې ورته وخاندې له ورايه
خوار خوشحال به ولی په بار بار نه وِی محفوظ

ع

سخت ساعت دِ دَ وداع په آشوب و په صداع
چه يَو ځل سَرَه څوک بيل شِي بيا په بخت وِی اجتماع
عجب هر زمان نيازکا نوی نوی اختراع
چه په لبِ مانبی وه نزع ترو به څه وی په نزاع
هم می وغلوی بيا وايی نه پوهيږِی په خداع
شونډه بوڅه په نخوال[1] کا چه مې وَويني اوضاع
دَ بورجل غمجن په رقص دَ پايلو په سماع
چه تږې دَ ليدو لارِی څه دِ خير دَی مناعَ!
نه ئې يو ديدن خوشحاله!
نه دَ درست جهان متاع

غ

خلقی سَرَه ياری کا په دروغ و به نه وينې دوه زړُونه سَرَه روغ
د شودو پيو عوض ئې وِی په زړه کښ چه سفله و چا ته ورکا چيری دوغ
د هغو صحبت کيميا دَی که ئې مومې چه ئی بيا مومې په ناسته کښ فروغ
د دې دور يارن واړه منافق دی په خوله تا سره هو هو کا په زړه يوغ[2]
په قيامت به ئې په کوم عبادت پټ کا په آزاد دَ خپل پدر تړلَی توغ
نور کارُونه اوس په کار ندی خوشحاله!
يا و چا څه ورکوه يا الچوغ[3]

که يو ګل و ما نه راکړې دَ خپل باغ خدای دی تا تر و تازه لَرِی تل باغ
ستا له باغه يو ګل ما لره دولت دَی نه په سل رنګه ګلوُنه دَ بل باغ
چه ورتله دِ باندِی نه وِی سپيره ډاګ وی په راتله دِ شی درست ملک و بورجل باغ
په خوږو خوږو ميوو په ګلُو ډک وِی چه ښکاره کړې راته ته په ښکنځل باغ

---

۱. نا خوال.
۲. بوغ، تور رنګی مجازاً چه راز نه شی ساتلی.
۳. سر کوزی، ملامت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ ښه مخ دَ گلاستان بلا هجران دی　　تل کلونه په خزان ریژول باغ
نور باغونه دَ نوروز په وخت غوړیږی　　په اهاړ کا غوړیده دَ کابل باغ
همیشه به پرې نارې وِی دَ بلبلو
دا چه ساز کړ نن خوشحال په وَیل باغ

ف

را معلوم شو دَ اورنگ عدل و انصاف　　دَ ده ښه مسلمانی ښه اعتکاف!
سَکه وروڼه وار په وار واړه وژلِی　　پلار په بند کښ اچولَی په مصاف
که هزار ځله څوک سر وهِی په مځکه　　یا په صوم تر شمځَی وروِلی ناف
څو نیت[۱] د ښه عمل سَرَه جوړ نشِی　　عبادت، طاعت د واړه دِی خلاف
چه دَ ژبی لار یَوه دَ زړه ئې بله　　په چاره ئې شه ځگر شگَاف شگَاف
مار په تن دَ پاسه ښه ښایسته روغ دَی　　ولی نه[۲] اندرون لرَی ناصاف
مړنی په کرده ډیر وَیَل ئې لږ وِی　　د نامردُو لَږ عمل وِی ډیر ئې لاف
که دلې دَ خوشحال لاس په ظالم نشته
دَ قیامت په ورَځ ئې خدای مکړه معاف

ق

چه بنیاد ئې پیدا شوی په نفاق[۳]　　د هغه[٤] نه طمع مکړه اتفاق
چه وودلې وِی په ذات توره شړیَ　　سپینول ئې وَ هر چا وَته دِی شاق
چه په باغ کښ رنگارنگ میوه پیدا شِی　　لَون لَون ئې مزه وِی په مذَاق
دَ عسل سَرَه ئې خوره خوږه به نشِی　　مړَغونې چه ترخه دَه په میثاق[٥]
دَ دانا به دَ ناپوه سَرَه څه زیست شی　　کونگی[٦] هیڅکله دَ باز نه وی مشتاق
که اخلاقِ ناصری په یاد وواییی　　په اخلاق کښ به ښه نشِی بد اخلاق
دَ طاوس سَرَه که زاغ په قفس بند کړې
تر وصاله ئې خوشحال وی په فراق

خر دَ سرو زرو دَ زین نه دی لایق[۷]　　ښه څړَی ور لره بویه موافق
بوالهوس چه عاشقی کا عاشق ندی　　په خالی هوس ئې مه بوله عاشق

---

۱. څو دِ نیت.
۲. نه د دنه مخخف دی په چاپی نسخو کښ دا مسری داسی ده: ولی تن ئې اندرون لری ناصاف.
۳. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٤. د هغونه.
٥. یعنی په ازلی تړوُن.
٦. یعنی جغد.
٧. د بدله هم په چاپی نسخو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نفساني تاريکه شپه صادق هغه دی — چه سهار غُندی سينه لَری صادق
څه په علم په تلقين سَرَه نور نَشي — چه راغلیَ له ازله دَی فاسق
د سينا[1] زویَ له ځايه شيخ ملا وُ — آراسته نشو په درس په خوانق
په ادب آداب به نه فائق تر چا شيِ — چه له ځايه په فطرت نه وِی فائق
صالحان له ظالمانو نه پيدا شيِ — له زاهدَ نه پيدا شيِ غل سارق
دَ بد خوی دَ خوی علاج ملکَ الموت دی — نه په ډير علاج خبر حکيم حاذق
هغه باغ هغه باغوان هغه ئې گل دی — چه فرهاد باندِی بلبل وُ يا وامق
زړه سوخته مينان ډير دیِ په جهان کښ — څه يوائی يَو مجنون ندَی عاشق
که کارگه غُندی ئې فهم وِی خوشحاله!
هيڅ استاد به شين طوطا نکړی ناطق

ډير دَ خيال سپاره ترې لاړل معلق[2] — سپور په شا پريښی نه دَی دې ابلق
په دا طشت کښ هَره ورځ وينی توئيږی — ښکارَوَل ئې هر ماښام کاندِی شفق
په ازل چه دا نسق دَ بيلتانه دی — تر ابده به وران نشی دا نسق
وگدای وته به څرنگ پاتو کيږِی — د بادشاه له تنه خيژی دا يلمق[3]
روغ له هاله دَ دردمن په حال خبر شی — چه په زړه باندِی رسا وَخوری شلق
پيدا کيږِی، فنا کيږِی، نه ښکاريږی — پدا سيند کښ جهازُنه هم زورق
که د مرگ سبق دِ هير دَی گورې گوره — خپل ياران به درته ياد کاندی سبق
که هر څو په سود سودا گرم ليده شيِ — تر ماښامه دَی دَ دې بازار رونق
عاقبت به واړه سترِی شی خوشحاله
که څوک ژاړِی ناړی مرگ گڼی ناحق

دريغه سره تش کړَی دا ډک زړُونه دَ فراق[4] — ټول کړلی په تله دَ چا زيات شوی اشتياق
مرگ به ما قبول کړ نه بيلتون له خپله ياره — څه کړم چاره نشته حکم دا وُ په ميثاق
ويش چه په ازل وُ دَ هر چا دَ قسمتونو — غم وُ که محنت وُ په نصيب شو دَ عشاق
څوک په عاشقی ولاړ چه څه پاتو هجران وتوت[5] — اوس به له ما څه غواړِی وَگړِی خوی اخلاق
هر محنت، آفت، شدت، نکبت په جهان ښه دی — يَو بيلتون بلا دَی تر هر څه په اتفاق
عشق ئې دَ زلفينو لکه زهر دَ مارُونو[6] — ښوری په ځگر کښ د واړه لب ئې دِی ترياق
تل سبا بيگا باندی دَ آه د ناوکيو — ووری[7] سپين توبری څه ښادی کا اهلِ نفاق
تل شهد و شکری که خوشحال خوری گمان مکړه
چه بې هغو لبانُو به خوږ شيِ دَ ده مذاق

۱. بو علی سينا د اسلام مشهور حکيم او فيلسوف د څلورمی هجری پيړیَ.
۲. دا بدله په چاپی ديوان کښ نسته.
۳. محشی ورته ليکی چه يو راز کالی دی.
٤. دا بدله په چاپی ديوان کښ نسته.
۵. دا کلمه په نورو ټولو قلمی نسخو کښ دغسی ده مگر په يوه نسخه کښ داسی ده: چه څه پاتو وه هجران يو.
٦. مارانو.
۷. دَ اوسپنی توبری څه ښادی....

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دَ سرو شونډو سَره غواړې تحقیق[1]
دَ یمن په ملک به نه وِی دا عقیق

خوله ئې هسته دَه که نیسته نه پوهیږم
دا رموز دَی و هر چا وَته دقیق

په زرګونو راته لاف کړی دَ یاریَ
ما یَو یار پکښې وَ نه لیده صدیق

په هر لور می غورزَوِی په سر لګیږم
زمانې کړم لکه سنګ دَ منجنیق

اول غم دَ یار وَ ما وَته غلیم وُ
اوس تر دَه نه بَل څوک نلَرم شفیق

په لمړِی قدم دی سر له تنه پرې کا
چه قدم کښیږدې پدا خونی طریق

چه دَ عشق په بحر ډُوب دَی حال ئې ګوره
دَ دنیا په حال خبر نه دَی غریق

طلبګار ئې دَ وصال په لوی طلب وی
له ازله ئې راوړَی دا توفیق

آزاده عالم بندی دَی که ئې ګورې
د زلفینو په ځنځیر ئې دِی عتیق

ګټه زیان دَ عشق یوازی دَ عاشق دَی
امید قطع کړه خوشحاله دَ رفیق

یَو څه بحر دَی عمیق
دَ سیماب غُندی حریق

په شنا ترې واته نشِی
څو چه بخت نشی رفیق

په ساحل وَلاړو څه زده
چه څه حال لَرِی غریق

حال د مایو معما دَی
پَت پالی د خپل فریق

چه می یار دَ طریقت وه
په کار نشو هیڅ طریق

یو له بله بهره مومی
په اخلاص او په توفیق

چه ئې زه لَرم په زړه کښې
عجب فکر دَی دقیق

سل بلا دَ جهان کل وَی
جدایی نه وَی تفریق

په نامه به شقیق[2] نشِی
که څوک نوم کښیږدِی شقیق

پدا ښهر کښې اکبر دَی
دَ خوشحال یار شفیق

ک

چه په رُوی به ئې بخښل شِی پاک نا پاک[3]
بل سړِی نه دَی صاحب دَی دَ لولاک

تر هلال ئې صدقه شم تر بلال (ص)
په اخلاص یَم زه دَ دُوی دَ تلی خاک

دَ بوذرؓ او دَ سلمانؓ ئې درویزګر یم
تَل دَ دُوی په محبت دَی ځما ژواک

ذوالفقار ئې اږدهار وُ دوې ئې ژبی
چه دَ دین مخالفان ئې وُ خوراک

په دا هسِی مړنتوب ئې آفرین وُ
چه په کار ئې محمد (ﷺ) شو فرحناک

که سپاره ئې مَړَنِی دَ لښکر ډیر دِی
لاس ځما دَ دلدل سوار دَ زین فتراک

د خیبر په کوټ ئې هسی زور ښکاره کړ
چه له ویخ ئې را ولوړل تاک[4]

محمد (ﷺ) دَ علم ښهر دَی ئې وَرُوُ
تر قنبر ئې شه خوشحاله ختک فداک

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.

۲.حضرت شقیق د بلخ یو لوی ستانه دی.

۳. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.

٤. چه له ویخ ئی راونړول پاګ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دال[1] و د محرم دَ صفر[2] اک[3] — دَ ړومبی خوری دروښیم څه یک[4]
دَ دوهمی خور ړونبیه اتلسمه — دَ دریمی خوری یا[5] مه وکړه شک
څلورمی خوری[6] دال چه سَره ید شِی — دَ رجب دی ب[7] ویج د شعبان دک[8]
دَ روژې د میاشتی جک[9] پوره حساب دی — حې[10] شوال ذی القعده بط[11] ذوالحجه وک[12]
چه په هَرَه میاشت کښې دوې ورَځې دِی نحسی — هم دغه دَی چه حساب وشو خوبک
بیا وروستیَ چارشنبه دَ هری میاشتی
نحسه ورځ دَه، وایی ښه خوشحال ختک

که زه نه وَی تا به ځان لَره بلل څوک — په پالنگ به دی دا هسی در ختل څوک
واړه عشق دَی چه ئې سر راته گیاه کړ — گنه[13] زه په ځان مین دَ سر ښندل څوک
چه پتنگ ته روښنایی دَ څراغ ښکاره شی — نور له څراغه نه ئې غواړی جار وتل څوک[14]
بدرگه که محبت را سَرَه نه وی — یک تنها به په خونخواری لاری تلل څوک
دَ دې[15] میُو پیالې ډیرُو دِی آخستی — ولی ما غُندی به نه وی لا یعقل څوک
دَ زنخ په څا دِی بند دَ شونډُو مست ویی — روغ هوښیار به په کوهی کښې پریوتل څوک
چه پخپله[16] راته ووایی چه وایه — کنه زه دَ مینی راز ښکاره وَیل څوک
ته مِی وژنه دَ قصاص اندیښنه مکړه — دَ خپل خون په تور به ونسم[17] یو بل څوک
ښه خو دا چه دَ چا نوم پکښې یادیږی — په فانی دنیا به نه وِی ژوندوی تل څوک
تا پخپله سپینه خوله و خوشحال ورکړه
گنه دَی دا هسی شونډی کښلول څوک

---

۱. دال یعنی څلورمه او (و) یعنی شپږمه ورځ.
۲. په دی بدله کښې پر زاړه نجوم مطابق د ابجد په حساب د هری میاشتی نحسی ورځی بیان سوی دی.
۳. یعنی لمړی اوک یعنی شلمه ورځ.
٤. ی یعنی لسمه اوک یعنی شلمه ورځ.
۵. ی یعنی لسمه یا یعنی یولسمه ورځ.
٦. ی یعیی لسمه او دال یعنی څلورمه ورځ چه دواړه حروفونه ید کیږی.
۷. ب یعنی دوهمه او یج یعنی دیرلسمه ورځ.
۸. دال یعنی څلورمه اوک یعنی شلمه ورځ.
۹. ج یعنی دریمه او ک یعنی شلمه ورځ.
۱۰. ح یعنی اتمه او ی یعنی لسمه ورځ.
۱۱. ب یعنی دوهمه او ط یعنی نهمه ورځ.
۱۲. و یعنی سپږمه او ک یعنی شلمه ورځ.
۱۳. کنه.
۱٤. نور له څراغه دَ ده غواړی جار وتل څوک.
۱۵. د دیو میو.
۱٦. ته پخپله راته ووایې چه وایه.
۱۷. ونسیم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرد هغه چه همت ناک برکت ناک   دَ عالمه سَرَه خوړ په زیست و ژواک
مخ ئې مخ، قول ئې قول، عهد ئې عهد   نه دروغ، نه ئې فریب، نه تش تپاک
لَړ ویل ډیر ئې کوَل په خاموشی کښ   دَ غنچې غُندی خوله ډکه سینه چاک
چه خبره د پستیٔ د بلندی شي   په لوئی لکه اسمان، په پستی خاک
په تمکین کښ لکه سبر په پستی[1] کښ   په هر لور څانگی ړنگوری لکه تاک
لکه گل شگفته روی تازه په باغ کښ   همیشه دَ ښو بلبلو پر بلغاک

چه دا هسی ښه ویل کا زه حیران یم
چه خوشحال راوړ له کومه دا ادراک

نه[2] په خوله گولیٔ خوړلي دَ ټوپک   نه نمړی دَ لیئمانُو دَ ښانک
که دَ تن وینی یو جام وڅښې لانبې دِیی   نه اوگره دَ بخیلانُو یَو کاشک[3]
که اوبه دی دَ بخیل دَ منگی وڅښې   ستا دِ وَخیژِی دانه په چنغړک
نه دَ شوم دَلاسه سل بیری خوړلی   نه[4]د مرد دلاسه پاڼِی دَ پالک
دَ نامرد سَرَه مکې ته رسیدلی   ښه دَ مرد سَرَه په بید بید یا ورک
مخ دِ سوَی دَ دوږخ په لمبو ښه دی   نه چه سم کړې وَ ممسک وته ورسک[5]

دَ منت سره حلوا مه خوره خوشحاله
تر حلوا نه لا بهتر دَی وچ کنډک[6]

ل

اقربا راته اقرب شول   رضا من مِی په تعب شول
دواړه ترُونه مِی نااهلَ   ابو جهل، بو لهب شول
زه ئې بند کړم په مغولوُ   په خانی[7] او په منصب شول
رشوتونه ئې قبول کړه   په تلاښ کښ زوز و شب شول
دا لوی زویَ می لوی مشه   دَ زرو بلا سبب شول
زه ئې هند لَره روان کړم   په نشاط او په طرب شول
خپلخانه می شوه په غُرونو   پرې کارُونه پیښ عجب شول
ناز پروره زوی مِی واړه   په فریاد و په شغب شول
چه ئې نمر لیدلَی نه وُ   په څنگلو تشنه لب شول
درست اولس قبیله واړه   گرفتار په ډیر غضب شول
په آه آه دَ فراقجنو   زړُونه وړی دَ عنب شول

---

۱. په سخا کښ.
۲. ښه.
۳. د قاشق مفغن دی.
٤. ښه.
۵. ورسک: وربوز درلودنکی اوگردنه درلودونکی غر یا د کلا برج (سیند).
٦. دلته کنډک په معنی د یوه ټوک ډوډیٔ دی.
۷. په خانیو په منصب شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشحال نه مونده ختېکوُ
کښ ئې هر څو په طلب شول

بد زحمت شی په بازُونو یو یو کال　　نوم ئې څه دی په پارسی سیه پیخال
طعمه اَچَوِی طلب دَ اُوبو ډیر کا　　تور پیخال کاندی دَ لویو په مثال
په نبات دَ غوا په غوړ سَرَه باز صاف کا　　یا علاج د سنګتا وکړ دم در حال
دَ سنګتا و ترتیب اوبه دَ دریاب واخله　　د صحرا په غوشیو تاوده سفال
پکښ اچوه چه ښې اوبه په جوش کا　　بول[1] ناس، نبات پکښې مثقال مثقال
دا سنګتا وکه دَ اوبو سَرَه باز څښینه　　فائده ئې تجربه دَه دَ خوشحال
که یوه ذره لونګ هم پکښ وینه
په ښیښه کښ ئې ساته په ماه و سال

په درست جهان به نه وی یو د ما غُندی وی رسوا بل[2]　　ورځم توره وکښلې چه مین واروم په تا بَل
یو تیر د وَویشتمه چه د ما دَ درد دارُو شو　　هان اې د ما طبیبه! چه ښه روغ نه یَم یَو بیا بل
که سبرکه عرعرکه صنوبر ستا تر قامته　　څه نوری دَ باغ ونی؟ چه په څیر ستا دَ بالا بل
نن ما وته چا ووې چه اشنا غواړې خپل تیغ ته　　دَ خدای دَپاره کوم به له ما به وی اشنا ستا بل
ستا زلفو می زړه یووړ سترګی ستا راته پخو دی　　تاراج به دا ترکان کا نه به څیز یوسی په غلا بل
نه ننګ لَرِی نه شرم تا وې هر چه عاشقان دی　　بې ننګ دِی که بې شرمه هیڅ عاشق نشته تر ما بل
ملا ئې فتنه ګر دَی ور ښئی فتنی جنګونه
تعلیم ته ئې خوشحاله زر پیدا شوی یَو ملا بَل

چه په زلفو ئې پابست شول　　دَ ماهی غُندی په شست شول
دَ خمار ویره ئې نشته　　چه دَ شاه دَ سترګو مست شول
چه په لام[3]و بې ئې مینه　　دَ سرو میو مَی پرست شول
دَ هغو ښادی به تل وِی　　چه دَ شاه دَ غم تر دست شول
چه دَ خولې رموز ئې بیا موند　　عاشقان له نیسته هست شول
دَ خوشحال خلاصی له کومه
چه ئې تا غُندِی په کست[4]شول

خپل پردِی چه دَ شمشیر شول　　کشتنی تر شماره تیر شول
توره وَنغاړه خوشحاله　　اوس به څو وَژنې چه ډیر شول
که صاحب[5]وکه تُر سم وُ　　ختېک ډیر دَ دُوی په څیر شول
هسی چارِی کا ستا زویَ　　چه آتش[6] شاهی بیګ هیر شول
چه نظر وَکړم خپل ځان ته　　څو غمُونه را چاپیر شول

---

۱. یعنی د انسان بولی.

۲. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

۳. ل،ب: لب.

٤. قست.

٥. که ساهب وه که تور سم وه.

٦. د مغولو طرفداران او د مرحوم شاعر مخالفین وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا پیری ده که طالع دَه　　　چه ګیدړ وه راته شیر شول
هیڅ دم مه وهه خوشحاله!
چه نبات درته ګنډهیر شول

دَ ښه یار دیدن وَی تَل　　　سَرَه ځای چمن وَی تَل
تر کنار او تر آغوش مې　　　هغه ګلبدن وَی تَل
لکه سیب ځما په خوله کښې　　　غه[1]شیرین ذقن وَی تَل
رقیبان وَلاړ له ورایه　　　له ما هم سخن وَی تَل
جدایې نه وَی له یاره　　　سَرَه ځان و تن وَی تَل
مه مانې وَی مه عتاب وَی　　　په رقیب شیون وَی تَل
دَ خپل یار دَ کوځې خاوری
دَ خوشحال وطن وَی تَل

راشَه بر چشمم نشین ای شاه خوبان چګل[2]　　　لمعهٔ خورشید را بر چشم باشد جای تل
تا وَیل قند و نبات و شهد یکجا دیدهٔ؟　　　آری آری آن دهان و آن لبان و آن وَیل
سر[3]دهم تا هر چه فرمائی ترا فرمان رواست　　　از تو حکم ای پادشاه مهو شان از ما منَل
ځار و قربان تو ګردم ګر به تیغ خود کشی　　　نی به تیغ دیګران خونم ترا باشد بحل[4]
نن بمن میګفت در کوی تو میرفتم رقیب　　　شوخ چشمی بر نه میګردی ازین کو بر شړل
څو په تن ګشتم ضعیف و لاغر و خوار و نحیف　　　نیست اندر فرقت خوبان مرا خوب وخوړل
تا جفا و جور از حد و نهایت بیش کړ　　　من نیاز و عجز و زاری مینمایم یَو په شل
تل سبا بیګاه آه و ناله و فریاد ماست　　　بر دل سختت نشد تاثیر زاری و ژَړل
هیچیری مثل تو دلبری نیاید در نظر
زین سبب خوشحال میل دل نمیدارد په بل

مخ دی لاله ګل دی لا بهتر تر لاله ګل　　　سرې شونډې دِ مل دی لا بهتری دِی ترمُل
ډار کړمه لازم شم چه پریشانی کړې خبری　　　مښک دی که عنبر دِی ستا پریشان پریشان کاکل
زلفی دی ښکاره کړه چه خجل شي په خپل کار کښې　　　څه لَره ښیوه کا لکه ستا زلفی سنبل

نه زه ملک غواړم نه مال　　　نه دَ دهر نور جنجال
نه په تله دَ جهان غم کړم　　　نه په راغله ئې خوشحال
دَ اسفل فکرُونه نه کا　　　په اعلی ختلَی[5] فال
په اسمان باندی پیره کړم　　　دَ همت په پر و بال
دَ خپل خدای منت را باندِی　　　چه ئې رانه کړ بل خیال
بخارا بخښم هغه یم　　　په دیدن دَ یوه خال

---

١. غه مخفف د هغه دی.

٢. چو ګل.

٣. سرور ما هر چه.

٤. بحل عربی دی یعنی بخښلی.

٥. ئې قیل و قال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَ جهان وَته ئې شا دَه
که خوشحال مُومِې وصال

یو ځله کهووینمه بیا وچلوی دَ یار خپل
نور به تر قیامته شکر وایَم دَ دادار خپل
هر چه بار ئې پریوت په ځای پاتو شه له ملونُو
بې وفا یارانو تیارَی وَکړې دَ بار خپل
ښه سَرِی پردَی په دلاسا په نیکښ خپل کا
کومه ښاغلتیا دَه چه څوک بد کا زړَه دَ یار خپل
درد دَ زړه پنهان ساته که وینی دِ ځګر شِې
مه وایه دښمن ته که د دم خیژی اسرار خپل
زه خو امیدوار یَم کُندی وِی چه مرهم کښیږدِی
پسله انتظاره په پرهار دَ امیدوار خپل
حکم حکم ستا دَی که آشتی کوې که جنګ کړې
ما له لاسه واچوه اوس حکم انتظار خپل
زړه که عافیت غواړِې نظر په کښلیو مکړه
هر چه کښلی ګورِی نور د واچَوِی قرار خپل
ګبر که ترسا دَی که جهود که مسلمان دَی
دین قبله لرِی، زما قبله دَی مخ دَ یار خپل
مه وایه و چا ته دَ خاطر له دردہ دُوکه
اې ځما لیمه چه څوک به نه مومی غمخوار خپل
یَو ځله دَ زړه په غوږو فهم کړه خوشحال ته
تا وته چه عرض کا ګښُی ګښُی دَ زړه زار خپل

م

آشفته دی دَ جمال یم
همیشه دی پدا خیال یم
نورُو مینُو ته مِې شا کړه
مین ستا په زلفو خال یم
چه مِې اُوښی په ګریوان ځی
دا په تا پسی بې حال یم
ځای مِې ته یې په خاطر کښ
ته ریحان یې زه سفال یم
نور می هر څه فراموش دی
آرزومن دی دا وصال یم
لا د مهر وَیَل پریږدَه
په ښکنځلُو دی خوشحال یَم

په مردن پروا دار نه یم
په زندان پروا دار څه[1] یم
یو غصه دوهم بیلتون دَی
چه په اور په اوبه زه یم
اشرف خان[2] دی راته کښلی
زه خو خوښ په خط دَ ده یم
پنځه میاشتِې یم په نبد کښ
بابا ډیر ډاډه په زړَه یَم
زویه ما خو غم دَ تا کړ
چه ته ښه یې زه خو ښه یم
چه فلک سَرَه سر باسی
په همت کښ هغه زه یم
کړه یې نه دِی بې حکمته
زه خوشحال دَ ده په کړه یَم

په زړه تر یار ځاریږم دَ پتنګ غُندِی پیرې کړم.
یَوازیدَی په دا کار کښ که په خوله ورته ښیرې کړم
یو باغ دَی دَ ګلونو چه وَما وَته غوړیږی
چه یار را سَرَه ناست وِی ورته زه دَ ناز ښیرې کړم
عاشق می پاتی نشو پریږده پځی پرتې اوسی
ښائِې چه بوالهوس ته دَ عمزې توری تیرې کړم

---

۱. نه یم.
۲. د خوشحال خان د زوی نوم دی، چه تخلص ئې "هجری" او د پښتو یو مقتدر شاعر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ځای مې په گلشن وُ هغه زه وم راشه گوره — په هر چرته چه درومم په گلخن باندی دیرې کړم
دا زړه دی که قسمت دَی که څه نور څه کوډی موډی — چه زه ئې مبتلا د ستمگری په څیرې کړم
چه ته له ما نه ولاړ شې، که بالښت که نهالی وی — په درسته شپه چه ژاړم په ژړا دواړه ترې کړم
که پایم په دنیا کښې زه خوشحال په دا زوړوالی
دَخپلوُ دَ پردیُو به لا څو مینی سپړې کړم

ته دلبره که عذار یې زه وامق یم — ستا په مینه کښې هر گوره موافق یَم
ته که له ما نه پایې معشوقه یې — زه به بې له تا په څو پایم عاشق یم
ته تل خانده هوسیږه ځما زړه یې — غم به زه کړم چه همیش دَ غم لایق یم
پتنگ ځان په اور کښې وَویشت دا ئې ووې — که می لاف دَ مینی وَواهه صادق یم
که د غشیو باران را بانِدی وشی — که به سترگِی له تا واخلَم منافق یم
چه و تورو خاورُو هسی حسن ورکا — ه حیران پاتی په صنع د خالق یم
د نیمگړو طبیبانو دارو اور دی
زه خوشحال په طلب ستَړی د حاذق یم

تا چه زلفی کړې خم خم — ځکه نه وایې سم سم
تا چه سترگی کړې راپورته — پکښې زه وینم غم غم
څو به ته لکه هوسی یې — تل له ما گرزې رم رم
دَ خوبیَ کار په تا دی — نن په دا دور تم تم
که دی ډیر نه وِی په زړه کښې
خوشحال یاد لَرَه کم کم

تا خو یاری پرې کړه واړه زه در پسې درومم — څو در پسې درومم هونبره ډیره خواری مومم
هیڅ په ما پوهیږې نوم می څه دی ستا په عشق کښې — قیس دَ لیلی وُ، تا ویشتلی زه لیس نومم
زه څه هغه نه یم چه خوښی غواړې له ما نه — تل دی د غمونو لبالب جامونه شومم
هر چه شهسواران دی واړُو وَتیځلی[1] وړاندی — زه دَ دُوی په منډه دا یم[2] ځم ورپسې درومم[3]
ځار تر تا رسوله[4] (ﷺ)! تا می یار لیده په سترگو — راشه را نیژدې شه چه دی دواړه کَسِې چومم
یو لوری مِی نشته مینی هسِی سر هوا کړم
باد غُندِی خوشحاله په هزار طرفه درومم

څه عجب زیبا صورت دَی چه زه پابست دَ ده یم — راشی وگوری عالمه چه په څو تر دست دَ ده یم
دواړه زلفی ئې دَ زړه په قصد دسرَه شکست کړې — زه په ځان و زړه بندِی په هر یوه شکست دَ ده یم
زه حیران یم له دې حاله چه دا چا عالم ته ووې — چه همه عالم خبر شو، چه زه هم نشست دَ ده یم
آوازه شوله په دهر نیک بد واړه خبر شول — چه ځما اشنا یَو بت دی زه هم بت پرست دَ ده یم
درسته شپه ئې په هر غولی زه وَلاړ نارې وَهمه — چه اې خلقو عیب نشته که مستی کړم مست دَ ده یم

---

۱. یعنی تاخت ئې وکښ.

۲. یعنی لار او شهراه.

۳. لغومم.

۴. ځار تر تا رسول شم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دا خپل صورت دی نیست په عشق کښ نن کړې اې خوشحاله!
بیا دَ ځان دَ هستی[1] لاف کړه، وایه زه هم هست دَ ده یم

چه دا هسی دی له جوره مشوش یم — له آزاده می حذر کوه دردکش یم
که قوت دی دَ هاتی په زړه مزری یې — زور قوت را باندی مه کوه آتش یم
دَ جنون بخره می اوس نده هاله وه — چه مین په هغه یار پریوش یم
څوک به ما غُندِی یَو هیښ په زړه ساده وی — چه وفا غواړم له کښلیو په دا اش یم
راته څه وایې، چه ته په چا مین یې — په ایمان به درته وایم پنج[2] و شش یم
که په در می زر خرید گرزی بی شماره — و خپل یار ته زر پیرو دی دَ حبش یم
طعام خورم مزه می نه درومی تر ستونی — همیشه د شیرینی مزه جش یم
غم د اور له تا وه زر لَری چه قلپ وی — ځما څه اندوه له اوره چه بې غش یم
د دې دور حریفان که شوده پیۍ دِی
زه خوشحال دَ شودو پیو په سرش[3] یم

ځما خوب له اندیښنو نه شی بیدار شم — و عالم وته په دا تهجدگذار شم
غرُونه غرُونه گناهُونه را په یاد شِی — وَ خپل خدای وته گویا په استغفار شم
استغفار په خوله په زړه دَ شر فکرُونه — بیا له خپله استغفاره شرمسار شم
دَ دې دور دَ شیخانو حال می وکوت — چه ساعت ور سَرَه کښېنم ترې ویزار شم
ما دا هسی شیخی دوی[4] وته بخښلې — په محشر د دَ رندانُو سَرَه شمار شم
چه حلال کسب ئې نه وی شکرانې خوری — خدایه بځن[5] په شیخی دَ شیخ مکار[6] شم
دانا تار چه په جلی ذکر شیخان کا — کله زه په تاخت راضی په دانا تار شم
چه څرگنده سربازی کاندِی دَ تورُو
زه خوشحال ختهک تر هسی هنر جار شم

چه دَ عشق په ملک ندیم یم — دَ اندوه په ملک مقیم یم
نه په بهښت وَته هوس کړم — نه په ویره دَ جحیم یم
بند دَ یار په اختیار یم — آزاده له هر نعیم یم
سینه زه لَرم روښانه — تا ته تور سیه گلیم یم
هغه قول چه ما کړَی — په هغه قول مستقیم یم
خلیفه[7] اصل ځما دی — لوی نسب یم که یتیم یم
که نور اوس دَ مینی لاف کا — زه عاشق په یار قدیم یم
په غه اور چه عشق ئې نوم دی — گه براهیم کله کلیم یم
دَ یوه نفس دَپاره — په امید، وهم، په بیم یَم

---

۱. دا هسی.
۲. محشی ورته لیکلی، چه د ابجد په حساب ۵، و) پنځه او شپږ راځی، چه (هو) څنی جوړیږی، یعنی په هومین یم.
۳. محشی ورته (پیروی) معنی لیکلې ده، په یوه نسخه کښ (د مخ رش یم) هم راغلی دَی.
٤. دیو ته.
٥. بځن یعنی وړ سترگی، حریص.
٦. په څنی نسخو کښ د مکار پر ځای رحمکار راغلی دی.
٧. تلمیح دی په دې آیت شریف اِنی جاعل فی الارضِ خلیفه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه خوشحال په خرابات[1] کښې
گرم په امانت عظیم یم

چه ستا له زیبا مخه چیری گل وته نظر کړم. پخپلو سترگو خیر شم چه که ښځ[2] پکښې خنجر کړم
چه ستا له زیبا مخه څوک بل مخ راته وستایی یو هسی قهر راشی چه که غوځ ئې دغه[3] سر کړم
که هر څو دَ بهار گلُونه ښه دی په چمن کښې یو گل به په ښایست کښې ستا له مخه برابر کړم
دا مه[4] وایه و ما ته چه ته ولی وَر په ور شوې خپل مخ وته وایه چه ئې ولی ور په ور کړم
خاطر می څه خو خلاص وُ فراغت وم له غمونو چه مخ دی را ښکاره کړ زه دِ بیا په نارو سر کړم
که واړه خزانې دَ شاه جهان بادشاه څما شِې همه واړه به زه په یوه خال دَ خوبا ورکړم
رشتیا خبره ښه دَه راته غوږ باسه خوشحاله
که تیر تر سر و مال شوې څما ځانه خوله به درکړم

څه زه څه می مجال دَی چه به وَوایم ستا یار یم دا هونبره عزت لږ دَی چه گدای دِ دَ دربار یم
چه ما زهد، تقوی، طاعت، بندگی لَره څوک بولی زه کله ستا له عشقه وَ بل کار وته وزگار یم
په لویه ورځ به ستا په گریوان ښخی کړم منگلی څه ته څه دی ویَل دی، ستا د خون څه پروادار یم
په ما باندی ته تل د واړُو سترگو عزیز یې که ستا تر فهم هر څو تر دا تورُو خاورو خوار یم
سودا دَ یار دَ وصل که په سر شِې پایمال شی دَ سر و مال به هیڅ صرفه وَ نکړم خریدار یم
چه وَمرم عزیزانُو تور کفن را لَره بویه پدا سبب چه زه دَ تورُو سترگو سوگوار یم
هزار ځله په کال کښې یَوَه میاشت دَ گلُو وخت وی دَ یار په صحبت زه محبوبَ تل تازه بهار یم
څه جک وهې ناصحه چه وَ ما ته نصیحت کړې
در درومه خپل روزگار کړه زه خوشحال پخپل روزگار یم

چه نظر دِ په ټیکَ[5] د تور وربل کړم دَ جهان بادشاه دَ ځان مخی ته بل کړم
لا د ما طالع بهتره تر هر چا دی چه دا هسی کښلیو سترگو ته کتل کړم
دَ سرو شونډُو په شرابوُ چه بیخود شم د مستی رقیبانوُ ته ښکنځل کړم
اجابت به ئې لا کله تاثیر کاندِی چه دعا دِ دَ وصال په سحر تل کړم
چه می زړه وریسې سه[6] هونبره سرېږی چه په مخ ئې پرهارۇنه په چیچل کړم
د ښه مخ مینه می نه درومی له دله که تَل غوږ دَ ناصحانوُ په ویل کړم
په صوعت می پرهارُونه دی خوږیږی په وار دَ هر پرهار دارُو به تل کړم
دا داغُونه چه می سږ په زړه بنځوس دِی تر بل کال به ئې دَ عشق له لاسه سل کړم
چا په زور را لَرَه غم نه دَی راوړی وَ خپل زړه ته ئې پخپله راوستل کړم
ازلی می دَ غم بخره ده راوړې غم که نورُو لَرَه درومی زه ئې خپل کړم
یو نیکبخت ساعت به وِی چه راته غوږ کا چه په وَر ئې په فریاد ژَړَل کړم

۱. په خیر آباد کښې.
۲. سیخ.
۳. که غوځ د هغه سر.
٤. و مه وایه.
٥. یو پسوال دی، چه ښځی ئې پر ټیکو ځړوی.
٦. سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه لا ښهر دَ دهلی شته خوشحاله
څه فائده که وران په آه سَرَه کابل کړم

چه په خوب شم ستا له خیاله سَرَه خواب کړم — چه بیدار شم دَ مخ سود دِ په آفتاب کړم
چه می ستا دَ خولو بوی تر سپږمو تیر شو — نور به څه مینه په مښک او په گلاب کړم
بې نصینه لیدل نه میسر کیږی — په لیدو پسی که هر څو اضطراب کړم
ښه لیدَل ئې په مثال آب حیات دیَ — دا تشنه خاطر به کله پرې سیراب کړم
په ښکنځا می کله کله سر افراز کړه — هغه دم چه دَ سوال هیله په خواب کړم
ما ته څه وایې چه چا هسی خراب کړې — چه دَ حال پوښتنه نه کړې تا خراب کړم
ما ته مه وایه چه ولی پیچ و تاب شوې — ستا دې تورُو زلفُو هسی پیچ و تاب کړم
چه له مخه دِ پَلَو واخیست لمبه شوې
بیچاره خوشحال دِ درست سَرَه کباب کړم

څو ژوندَی یې دَ زرق مه کوَه هیڅ غم — خپل قسمت به در رسیږی بیش و کم
قابل غم دَ ننگ و نام کا په دنیا کښ — نه په غم وِی دَ دینار او دَ درم
قارون لاړ تحت الثری لَرَه لا دروِمی — موسی (ﷺ) پاس په علیین کښیښ قدم
پسله مرگه ښځ دَ مرد تر قدم ښه یم — گور می مه شه دَ نامرد له گوره سَم
دَ خوشحال قدر که اوس په هیچا نشته
پسله مرگه به ئې یاد کا ډیر عالم

چه په ما باندِی مین باندِی مین یم — چه ځما په غم غمجن زه ئې غمجن یم
ما وې یَو زمان که بیل شم زه به ومرم — چه جدا پایم له یاره دروغجن یم
که دَ پښو خاوری[1] ئې نه یم باری شکر — چه دَ گرد په دود ئې نښی په لمن یم
په نور څه می دَ خاطر دلاسا نشی — په جهان کښ آرزومن دَ ښه دیدن یم
خوبه راشه! ما اوده کړه چه پخښنو[2] شم — په فراق کښ په ژړا ژړا کړمن یم
که رقیب په دا خبر شی ترو به څه کا — چه له یاره سَرَه زه لاس و گردن یم
یمانی چهره می ولاړه حبشی شوه — دَ فراق په اور ئې سوَی لوغړن یم
زه دَ دوو په ځای درې گواه لَرم په عشق کښ — رنگ می زیړ، سترگی لندې، زبون په تن یم
ته محبوبه له شیرینه د دې وخت یې!
زه خوشحال دَ اوسنِی دور کوهکن یم

څوک خو به کیده واړه به نه وه سَرَه سم[3] — ته د کښلیو سر یې، نور تر تا دِی واړه کم
یو کلی یا دوه چه ئې ستاینه کا دا ډیر دی — چوڼ کښلی هغه دَی، چه ئې ستایی درست عالم
وخوځه په باغ کښ رنگارنگ گلونه گوره — گل دی دَ گلابُو دَ گلونو مقدم
څه لَرَه اې میاشتی ته خپل مخ ستایې و ما ته — دَ یار په مخ می نور ځِی ستا په مخ دروِمی تورتم
مخ ئې لکه اور دی، پرې پرتې دِی توری زلفی — څه رنگه بازی کا په سره اور کښ تورا رقم
څوک چه ډیر ډیر گوری یار، دَ زړه مینه لږیږی — څو ئې ډیر ډیر گورم، پرې مین شم دم تر دم

---

۱. خیری.

۲. اروانښاد، خدای بخښلی، آزاد، په یَوَه نسخه کښ بخشو راغلی دی.

۳. دا بدله په چاپی دیوان کښ نده راغلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا وَیل خوشحاله که می غم لرې په زړه کښ
خوښ اوسه خَوښی کړه تل تر تله ستا څه غم

چه بازیِ په جهان کړم هغه زه یم
هم ئې پوسم[1] هم ترې یوسم اړې پر نه یم
و اغیار ته لکه کانی موم وَ یار ته
په سختی او په نرمی کښ هغه زه یم
و بلا ته دَ اختیار توره په لاس کښ
و قضا وته تسلیم په شان دَ مړه یم
لکه بوټی دَ کیمیا په مرغزار کښ
چه په حال می خبر دار شِی دَ هغه یم
تندر هم ځما له ذاته نه پیدا دی
په سپین زړه که دَ باران سپینی اوبه یم
په هر نام چه دِ رضا هغه مِی بوله
آدم زاد، فرښته، پری، بوده، لیوه یم
دَ کونینُو ننداره دَ زړه په عین
دَ ویښ والی په دودکړم تا ته اوده یم
دَ هر چا بازار ځما په سودا تود دَی
خبر دار په سود دَ بحر هم دَ غره یم
هم دَ اُوښ غُندی هلک سَرَه په لار ځم
چه په بده لار می بیایی هلته نه یم
هم می څیز هم می نا څیزکا په زمان کښ
زه خوشحال په حال خبر نه یم چه څه یم

څو به ستا دَ دیو غمونو زغمل تل کړم
دَ یارانُو کمی نشته یار به بل کړم
په قراره قراری دِ یاری پرې کړه
دَ نیمگړی نیت و چا وَته ویل کړم
چه وعده دی دَ وِصال چیری خطا شِی
په ژړلو خاوری ختی دَ بورجل کړم
هر طبیب لَره چه وریشم ناقص وی
چه له حاله ئې خبر شم ځنی تلَل کړم
نور به هسی یک تنها له خلقو اوسم
دَ هر چا سَرَه چه کښېنم غم حاصل کړم
بلا پیری زړه لرم دا ئې عادت دَی
غم وَ بل لوری ته درومی زه ئې خپل کړم
چه منگی می تشول دَ مِیُو زه وم
اوس نور ډکی پیالې اَخلی زه کتل کړم
منکری دَ عاشقیَ سَرَه مله دَه
په انکار که دروغجن یم دروغ سل کړم
خالی لاس ورځنی ځم هیله می نه وه
چه ډک زړه به ئې له ډکه باغه تلَل کړم
پدا هونبره هوښیاریَ هسی هیښ یم
څوک چه زهر راته نوش کا، هم مَنَل کړم
غرگناه راته دَ خس غُندِی ښکاریږی
چه په مهر کرم رایشم بخښل کړم
هر غزل می په بیاض باندِی وگوره
زه خوشحال ختک دَ زړه په وینُو کښل کړم

چه مین دی د زلفینو په سلسل یم
خود پخود وَ لیونتوب وَته مائل یم
وایی ته به دَ مجنون غُندِی مین وې
که وَ چارُوته می گورې ترې فاضل یم
ما به څه پوښتنې چه څه لَرَه زړه تنگ یې
ستا دَ تنگی خولې په فکر کښ تنگدل یم
دَگلونو په لیده دِ مخ را یاد شی
ځکه هسی په گلگشت دَ چمن تلل یم
په ځیر ځیر راته کاته کړې ځیروې می
چه دِ زړه هسی جفا کړه اوس دِ خپل یم
لکه څوک چی پخپل دین کښ مستحکم وی
هسی زه دَ یار په مینه مستقل یم
چه جدا له خپله یاره ژوندی پایم
زه په دا ژوندون له یاره تل خجل یم
دَ نفر غُندِی می عذر چاره نشته
هر چه ما وَته څه وایې په منَل یم
لکه څوک چه خواړه شهد وَخورِی خوښ شی
هسِی خوښ دَ شکر لبُو په ښکنځل یم

۱. پوسل: تربیت او روزنه او پالنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه[۱] خوشحال په گلریزی کښې بهار راغی
په زیبا وَیَل هر گل ته مقابل یم

حیران یم نه پوهیږم چه زه څه یم څه به شم | له کومه یم راغلی بیا به کوم لُوری ته ځم
خبر دَ هغو تللیو بیا په بیارته چا رانه وړ | له حاله له احواله ئې که هر څو څوک پوښتنم
دلې چه څوک لیده شي نن[۲] ئې شپه پدا بانډه[۳] کښې | آخر ئې له دې ځایه وار په وار واته گنم
جهان یَو کټوری شُو زه په مثل دَ میږی یم | حیران پکښې جار وَزم لاس وپښې پکښې وهم
په هیچ[٤] کله زړه ښه کړی کله زړه په هیڅ بیا بد کړی | په کام که په ناکام دی واړه باد دی پیمایم
دنیا وَته چه گورم کار و بار ته دَ وگړی | دَ اوړکیو تماشې دی زه ئې هم ور سَرَه کړم
چه ته پرې مبتلا یې که دِ مال دَی که دِ ملک دی | دا واړه بې له خوبه بې له خیاله نه وینم

چه تور ویښته دِ سپین شول خوی دِ نور نشو خوشحاله
باور کړه اوس ناحق دَ سړی نوم درباندِی بردم

دَ صفا په لارِی نه یښی قدم | همیشه له درویِشی وهی دم
هغه کله شیخ، ملا، ولی، درویش دی | چه نظر په سود زیان په مدح وذم
درویشان په تفاوت ندی راغلی | خپل پرَدی په سترگوُ واړه گوری سم
دَ درویش تر زړه به نه رسی دا دواړه | آئینه د سکندر که جام دَ جم
و درویش علم په درس په مکتب ندی | تل نظر لَری په لوح او په قلم
که څلور دِی که پنځه که شپږ اُوه دِی | دَ درویش تر شرقه غر به دی یوسم
نه په نون دی نه په میم دَی نه په جیم دی[٥] | کامل پاس په لام وهلَی دَی علم

چه ذره طلب دَ نمر کاندی خوشحاله
په همت مه شه ته هم تر ذرې کم

دا نه وایم وَ چا ته، چه پارسا یم فاسق نه یم | دَ خدای منت را باندِی چه هر څه یم منافق نه یم
یا ما زده ستا په حسن، یا ځما په مینه تازه ده | که هر څو کښلی ډیر شی نور په هیچا عاشق نه یم
د مخ مشال دی بل کړ دَ پتنگ غُندِی پرې راغلم | بیا ته به راته وایې، چه په عشق کښې صادق نه یم
که ته لکه لیلی یې ما مجنون بوله په عشق کښې | که ته لکه عذرا یې زه هم کم تر وامق نه یَم
یا مست یا لیونَی یم یا می نه زده کار د مینی | ښکاره ښکاره وَیل کړم دَ رازُنو سارق نه یم
دَ هر ښهر په کوی کښې ناقصان طبیبان ډیر دی | که هر څو پسی گرزم زه لا پیښ په حاذق نه یم
څو ذکر څو مذکور کړې تل ځما دَ گمراهیَ | انصاف ښه دَی زاهده زه مخلوق یم خالق نه یم
دروغ وعده هم ښه دَه دَ سړی دَ زړه امید شی | یو تش مهر خو وَکړه که دَ ډک دِ لایق نه یم

که وایې هغه وایه چه دَ عشق دَ محبت دِی
که نور څه راته وایې زه خوشحاله شایق نه یم

---

۱. د خوشحال.
۲. نن میشه په دا.
۳. له کلی جلا یوه کوچنی بنا بانډه بولی.
٤. که زړه په هیڅ ښه کړی که نه زړه په هیڅ بد کړی.
۵. په دې بیت کښې نون اشاره ده ناسوت ته او میم ملکوت او جیم جبروت، او لام عالم لاهوت ته، چه دا د تصوف په اصطلاح خاص عالمونه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خپل یار مینی په زړه هسی بیمار کړم
چه په درد کښ ئې هر گوره ناقرار کړم

چه ناقص مې دارُو کا پرې نه رغیږم
دَ حاذق طبیب طلب په کوم دیار کړم

توری سترگې، توری ورځې، توری زلفی
دا همه توری بلاوی[1] زه ئې خوار کړم

که یَو تَش نظر دَ مهر راته وکا
دَ دنیا واړه منصب، مال به ترې جار کړم

زه خو هسی نادیده نه یم اې خلقه!
چه به بِه تر مخ گلُونه دَ بهار کړم

دَ بهار گلؤنه اور شِي زه پرې سوځم
چه بې کښلیه مخه سیل دَ گلذار کړم

بې له ځانه په بل چا می پیرځو نشِي
چه کاته د مهوشانُو په دیدار کړم

چه ډیر ډیر کښلی مخ ته کتَی نشم
دواړه سترگی ئې مزری دِی ځنی ډار کړم

ما خوشحال په ځان پخپله چارِی وکړې:
چه په ملک کښ یو ناترس وی زه ئې یار کړم

دَ تقویٰ د پارسایَیِ دعا تل کړم
چه د عامی اثر نکا څه ویل کړم

زړه می خدای مین کوی په ښایسته وو
هسی نه چه زه پخپله زړه مایل کړم

چه عالم می اړوی دَ عشق له کاره
زه اقرار ورته په خوله انکار په دل کړم

مگر زه فسق او فجور لرَه پیدا یم
چه بیا بیا ئې ماتوم که توبې سل کړم

واعظ حوری ښه کوی تر دا دلبرُو
که هوهو ورته لَرَم کله منل کړم

زه پدا سبب لیمه غواړم له خدایه
چه دلبرو ته دَ سترگو غَرِوَل کړم

چه دَ عشق غمؤنه نور چا لَرَه درومی
زه ئې مخی لَرَه ورشم واړه خپل کړم

عاشقان به دَ جهان په ما پیغور کا
زه که اوس په عاشقَی کښ خوی بل کړم

و هر چا وته ئې راز وایم دَ مینی
د هر چا سَرَه چه یار شم یار خجل کړم

زه لمړی په آشنایَیِ نازیدلم[2]
واړه غم وُ چه پرې ښه وَپوهیدلم

د زړه زور دَ صورت توان را څخه لاړ شه
چه درانه دَ بیلتانه پیتی آخلم

آشنایی یاری په مهر په رضا شِي
پدا کار کښ په چا نشی زور و ظلم

سر اول دَ یار دَیار په بالین کښیږدم
له غه پسه په پالنگ باندِی ځلم

چه دَ سر په ځای سینه راته بهِه[3] کا
هم هغه به دَ بنِو په غشیو ولم

ښایسته لکه گلؤنه زه طوطی یم
چه و هر لوری ته ځم په گلو ملم

که سیالی له مَرَه[4] شِي نه ئې له بخته
شاه پخپله بې ریباره و بللم

هوسی چا په دَو نیولِی دِی خوشحاله
بیهوده په غزاله وُو پسی زغلم

زه چه هسی په تعجیل او په شتاب ځم
خرابات لَرَه په هیله دَ شراب ځم

د ساقی له لاسه می چه تناول کړم
بیا په بیارته به بیخود دَ مست خراب ځم

دَ ساقی دَ مخ جذبه می مخ ته بولی
چه دا هسی میکدې ته په ترتاب[5] ځم

---

۱. بلا دی.
۲. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۳. محشی نښانه ورته کښلې ده.
٤. له نره شی.
۵. یعنی غم، افسوس، ساندی، نارې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درد د درد می ئې له خمه دی نوشلی — اوس په هیله په امید دَ می ناب ځم
چه می نشې بله یو سر بل سر سترګی — له جهانه مخ پوښلَی په نقاب ځم
له دوو سترګو می روان دَ اوښو سیند شو — د دې سیند دَ پاسه زه لکه حباب ځم
خوب و خور می له خاطره فراموش دی — دَ جمال په خیال ئې درسته شپه په خواب ځم
دَ محبوبی دَ جمال شغلې آتش دی
زه خوشحال ئې له لیدَلُو زړه کباب ځم

زه چه تل هونبره ناسازی دَ عالم وړم — دَ خپل یار دَپاره دا جور و ستم وړم
دَ لاله غُندِی داغدار په جهان راغلم — هم دا داغ به له جهانه د صنم وړم
په وصال ئې دَ جهان خوبنې راشی — چه له کښلیو جدا کیږم ځنی غم وړم
په عالم دَ مجنون ږغ دَی مرد می بوله — په محشر که ځنی وړاندی خپل علم وړم
هر قدم په ځګر خون ږدم توئی مشه — دَ شرابُو پیالې ډکی په تور تم وړم
چه نرګس ته نظر نکاندی له کبره — و هغو ته څه ګلوُنه دَ شرشم وړم
کارکنان دَ کار فرمای په حکم کار کا — زړه چه حکم فرمایی هوری قلم وړم
هونبره ډیری خرخښې فتنې جنګونه — بیا به وایې چه زه ستا غنجونه کم وړم
په هر دم دَ هغه یار منت را باندی — چه ئې هسی ډیر خیالُونه په هر دم وړم
مخ به چیری راته سم کړی په یاریَ — که دا خوی به همیشه له عمره سم وړم
چه په کوی کښ دِ مقیم شم دروغجن یم — که به نوم په ژبه جیرِی د ارم وړم
راته وایې نن زړه څه رنګ وړې له ما نه
که دِ خوړین کړ هم ئې خوښ خوشحال خرم وړم

زه چه خپل قدم دَ عشق په خونی راه ږدم — هر زمان له تنه سر لکه ګیاه[1] ږدم
دَ جمال خوبی دِ زیاته تر آفتاب ده — دَ نظر دَ پاره نوم درباندی ماه ږدم
درسته شپه چه ستا له غمه سره تاو شم — هر سحر په افلاکوُنو باندِی آه ږدم
که ته تیغ دَ جفا وَکاږې و ما ته — ستا وَ تیغ وَته به سر لکه ګیاه ږدم
که می چیرِی لاس و واک در وَرَسیږی — په سپین مخ به دی دَ غاښ نخښی سیاه ږدم
بیچاره خوشحال چه ستا دَ ور ګدای شو
ځکه زه ورباندِی نوم دَ بادشاه ږدم

ښه به هغه وخت وی چه به یار لَرَه ور درومم — وایم چه زه باغ و بهار لَرَه ور درومم
زلفی ئې ښکاره کړې مښک غنبر ئې په ما توی کړه — اوس به له دې پسه څه عطار لَرَه ور درومم
خدای په کور کښ راکړه، هغه توری سترګی تُرکه — اوس به ئې په مرسته څه فرخار لَرَه ور درومم
زار دَ خوږُو زړُونو، خوښ خرم زړونه آزار کا — غم اندوه می دا دی چه خپل زار لَرَه ور درومم
هر چرته چه خار وِی، هغه ځای مومی ګلوُنه — ځکه پدا هیله هر هر خار لَرَه ور درومم
کوم سحر ئې وکړ په ما خوار باندی حیران یم — مرګ و ته می ناست هغه خونخوار لَرَه ور درومم
هم ئې په ما وکړل ځو ځو رنګه ستمؤنه — بیا له نا ځاریَ ستمګار لَرَه ور درومم
یار می په ښایست کښ لکه ګل دَ نو بهار دی — سود ئې دَ جمال کړم چه ګلزار لَرَه ور درومم
ښه خواږه یاران چه ما خوشحال لیدل په سترګوُ
اوس ئې په ژړا ژړا مزار لَرَه ور دورمم

---

۱. لکه کلاه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که مین زه په گلزار یمه په ځای یم   که دَ مخ ئې په نندار یمه په ځای یم
چه جدا ورځنی پاتو یم عالمه!   په ژړا که په چیغار یمه په ځای یم
یار می ولاړ شو پدا لار ورپسی درومم   که ډیر ستړی پدا لار یمه په ځای یم
بې له عشقه بله چار نشته بهتره   که دایم دَ عشق په چار یمه په ځای یم
په جنت کښ هم دَ حورُو صفت کیږی   که طالب دَ ښه نگار یمه په ځای یم
له خوږوُ شونډو ئې سرې شکری اوری   که طوطی دَ شکر بار یمه په ځای یم
زه خوشحال په لیونتوب کښ خوشحالی کړم
لیونی دَ پری وار یمه په ځای یم

که می هر څو ته بادشاه یې زه گدا یم   مخ له ما نه مه جار باسه مبتلا یم
زه چه ستا له غلامیَ داغ لَرَمه   هیڅوک ځان سَرَه سَم نه گڼم بادشاه یم
دَ خاطر ورمی ترَلی دَی په غنو[1]   له عالمه سَرَه ناست په فکر ستا یم
که دِ څوک په درد دردمن دی زه دردمن یم   که دِ څوک د تلی خاوری زه خاکپا یم
کله ستا دَ راز خبری په کاغذ کښم   کله ستا له مخه حال قلم ته وایم
دَ ښه مخ دَ عاشقانوُ دِ شمار نشته   ولی زه په همه واړُو کښ یکتا یم
خادمانُو له شمارې می محروم مکړه   که دَ نورُو انعامونو دِ تر شا یم
که په ما مهر کرم کوې ته ښایی   که پما جور و ستم کوې سزا یم
تا خوشحال وته ویل چه څه پکار یې
که په کار که نا په کار یم خو هم ستا یم

که همیش دَ ملامت کاڼی په سر خورم   غم می نشته چه په تور ئې دَ دلبر خورم
که دَ سپیوُ دَ کَودِی اوُبه ئې مومم   زه به وایم چه په تن آب کوثر خورم
لکه باد په نرگس ولگی تازه شِی   دَ رقیب څپیړه هسی په بصر خورم '
زه به لا ورته تلوار کړم لکه تَږی   که تل ستا له لاسه توره یا خنجر خورم
چه په ښاخ ئې ډَول ډَول میوې زانگی   لا به کله دَ وصال دَ ونی بر خورم
تا ویل خوشحاله چپ شه خوله می واخله
زه طوطی یم چیغار وکړم بیا شکر خورم

که گناه نه کړَی آدم   ترو په چا به شو کرم
سکه کرم لَره بایده دی   چه پیدا شوَی نور عالم
په یَوَه توبه گناه ځی   دَ سړی له عمره سم
گرد غبار چه په گل پریوزی   شست و شو ئې کا شبنم
دَ مؤمن گناه په غاړه   دَ شیطان وِی بیش و کم
شاهزاده چه بدی وکا   دَ ندیم سر شِی قلم
دَ ده بد په نور ویشل شِی   یار تر یاره ندی گرم
په لا تقنطوا خوشحاله
تل خوشحال اوسه خرم

---

۱. د اغزونو ونو ښاخونه، چه کروُنکی ئې پر کښت د ساتنی دپاره راگرزوی، یا ئې د باغ په ورکی د تړلو دپاره بړدی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گرم خو نه یم که ارمان کوم لا ژاړم — دَ باغ گل می غوړیده زه ځنی لاړم
بل بادشاه نشته اورنگ می عدل نکا — که سبا بیگا ئې تل په دربار ناړم
دَ طلب غږی مې لاندې شول تر غرونُو — هغه بیل یاران په کومو غړیو غواړم
دَ هواد یاران می هر زمان یادیږی — چه ئې مخ په خوب کښ ووینم وَویاړم
چه قاصد دَ یار دَ خولې کتابت راوړی — څو ئې لوند په اُوښیو نکړم نه ئې نغاړم
زه خوشحال پخپل قسمت پوری حیران یم
چه په چرته گرزیدم، په چرته ولاړم

گرم خو نه یم که له درد سَرَه ښورم — نور به ډکی پیالې اخلې زه به گورم
لاله زار به شگفته په هغه ملک شې — چه باران دَ دواړُو سترگو باندی وورم'
وایی زړه له ما نه وَژغوره که ښه کړې — کشکی ستا له لاسه خلاص شی زه ئې ژغورم
ځان به درکړم، مچه راکړه ښه سودا ده — که ئې ته په بهار پیرې زه ئې پلورم
په دا راز به هر بې نیاز کله خبریږی
چه خوشحال راته دعا کا زه ئې زورم

که غمۇنه د دې خپل خاطر کباب کښم — بویه دا چه دفترۇنه یا کتاب کښم
په بیان په قصیده به تمام نَشې — که ناسازی دَ سپهر و دَ شهاب کښم
دَ فراق غمۇونه لور په لور انبار دی — په کاغذ باندې دَکوم یوه حساب کښم
په ډیر غم کښ هیڅ خبر نه یم له حاله — چه زه دا اویَل په ویښه که په خواب کښم
که جفا دَ زمانی وه که دَ خلق — زه به دا واړه په حکم دَ وهاب کښم
په فلک باندې دَ هیچا حکم نشته — چه ئې ظلم، ستمۇنه، انقلاب کښم
دَ آگرې په کوټ کښ بند شاه جهان دی — دَ دارا به هغه کوم فانی جناب کښم
نه به زړه څما سړیږی نه به بس کړم — ورځ و شپه که سلامُونه په احباب کښم
خراب شوی دَ فلک له لاسه ډیر دې — اوس به حال دَ هغه کوم یَوَه خراب کښم
که دَ خوږ خاطر له حاله چا ته کښل کړم — یا آهونه یا ژړا یا به عذاب کښم
یَو مکتوب دَ خپل اشنا را لَرَه راغی — اوښی بغرگی تویَوَم چه ئې ځواب کښم
حاسدان می په حساب لکه گِلاب دې — حیف ندی چه به جور دَکِلاب کښم
ما خوشحال په خوب دا حال نه وُ لیدلَی
چه به دا دَ غم بیتونه په پنجاب کښم

له هنره چه څوک ووایې لَرَم [1] — چه می بخت نه کا یارې څه وَوایم
په جهان کښ دَ وفا هنر کیمیا دی — زه ئې څه لَرَه له چا هیله کوَم
دَ وفا میوه دَ هر چا په باغ نشته[2] — بیهوده ئې هَرَه وَنه لَټَوم
غه باران چه په دریاب باندیی وریږی — په باران به ئې زه څه حسابوم
نادانی مې غلبه په هوښیارې شوه — مرغلَری په دریاب کښ تویَوَم
له قسمته به نه لږ نه به څه زیات شې — غه روزی چه څما نده نه ئې خورم

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۲. د وفا میوه د دهر په باغ نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ځما له رزقه زیات ځما څخه وی — امانت غُندِی ئې بل لَرَه ساتم
کوم مکان دَ زمانې له مکره خلاص دی — چه هغه لوری ته تیښت ورځنی کړم
که په تښتی خلاصیدی[1] ځنی به خلاص شم — دَ قضا له لاسه کُوم لوری ته ځم
زمانه می دَ فتنو په کانیو ولی — زه ابله دَ ښیښې سپر په مخ کښیږدم[2]
چه په راغله ئې ښادی را سَرَه نه وه — په هجران به ئې څه زړه[3] زهیرَوم
چا ویَل چه صبر نخښه دَ بری دَی
زه خوشحال په صبر ځکه زړه تَړَم

لا به کله خپل مقام وَ دلبر ورکړم[4] — چه گټَلَی مال همه ورته وَلورَکړم
یو ویَې دَ دلاسا راته پرې نږدی — ځان که هر څو خپل مین ته مرور کړم
هیچا نه وکړه ځما دَ زړه ساتنه — هر سړَی مِی زړه دردمن کا چه زړه ورکړم
په درست کلی کښ یَو هسی دلبر نشته — چه خپل زړه دَ ده په وصل بهره ورکړم
خبر دار به شی عالم ځما له درده — که دَ آه په اور دېوزی پیښور کړم
ستا دَ خولې خبری نوری دَ زړه نوری
زه خوشحال ختک پوهیږم پرې باور کړم

ما شراب خوړلی نه په حد واهه شم — که ئې وَخورم خبر نه یم چه به څه شم
په هر لوری چه نظر کومَ اغیار دی — دَ زړه حال وَ چا ته وَوَیلی نه شم
زمانې را باندِی وکړې هسِی چاری — لکه دُر دَ خر مهر و سَرَه پییه شم
دَ اورنگ بادشاه په دور عدل نشته — تر طناب لاندی په ښهر کښ لوټه شم
که دَ رنځ دارُو می کړې طبیبه وخت دَی — هاله ستا د ارُو وَ مشه چه په تله شم
خپل خونی و چا ته څه ښیم په گوته — چه دَ چا دَلاسه مرمه خود لیده شم
درسته شپه لکه اَغزی په زړه خرخیږی — دَ فراق غموُنه، څنگه اوده شم
هیڅ په سترگو لیده نشی یو قصاب دی — نه ئې لاس نه ئې چاړه په زړه ورژه شم
لکه وُ په هغه شان په وفا ټینگ دَی — چه تر یار ئې خجل نکړم ځار تر زړه شم
په دا لوڅو پوڅو نه رسم تر یاره — دَ سیمایا علم می نشته چه مرغه شم
خلق تشی تسلې کا زه له ځلی — دَ هلک غُندِیَ هر سړی په خوله شم
اللهداد چه بند په بند گوتی په تار بِدی — دَ خوږ زړه دمه می شِی څه خو تابه شم
نه شیخان نه طبیبان نه ساحران شته — چه له دې رنځه دَ چا په سبب ښه شم
زه خوشحال له نورُو څه لَره فریاد کړم
په زړه زړه واړه پخپل غشی ویشته شم

ما بې دوده توسنی کړه منځیدلم[5] — عاقبت ئې په کمند وَ څکیږلَم[6]
وړاندِی ورُوستو ئې را واچَول بندونه — په آخور ئې کیزه کړَی وَ تَړَلم

---

۱. خلاصی وی.
۲. په مخ کښ ږدم یا په مخ کښ وړم.
۳. زړه څه.
٤. دا بدله په چاپی دیوان کښ نده راغلې.
٥. منځیدل: پورته پورته عمودی غورځیدل.
٦. یعنی پیچل او بندول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ډیچی[۱] هغه ترنډی[۲] له ما ولاړې — چه به خوشی په جلگو کښې گرزیدلم
ریاضت ئې دَ مولا[۳] را باندِی کښیښې — رنگ په رنگ ئې په حلب وَپوهَولم
چه می لاس دا چا تر شا نه وُ راغلی — اوس پخپله شا پخپله زین آخلم
دَ سورلی هنر ئې وښایه و ما ته — په تیمار را و په راتب ئې وَ ساتلم
ورځ و شپه مِی دَ تپاک خبر آخلیِ — که خوراک خورم که وَلاړ وم که څملم
هم ئې نوم دَ ډیری مینی په ما کښیښې — هم ئې زه پخبله ژبه وَستایلم
بیهوده زغاسته واړه له ما لاړه — چه په هر لوری ئې حکم هورې زغلم
چه په ما به ئې نظر په حقارت کړ — هغو واړُه په هنر کښې وَپسندلم
اوس می قدر یو په سله یَو په زر دی — چه اول په څو درمه پیریدلم

اوس په هر توکښې خوشحال خورسند خرم یم
پخپل قدر په قیمت وَ پوهیدلم

مست یم مَی پرست یم رندی کړمه کړم — واوره محتسبه باده خورمه خورم
نور شراب می واړه نور عالم وَته بخښلی — لام و بې مِی مَی دی پسی مرمه مرم
موړ به څنی نشم زه دَ میو مستسقی یَم — تل که هسِی ډکی پیالې څښمه څښم
لار دَ محبت دَه تل به روغ سلامت نه وم — زه چه په دا هسی لاری تلَمه تلَم
څه وائې وَ ما ته حال دی څه وُ په هجران کښې — نور خبردار نه یَم په زړه سومه سوم
خلق راته وایی رنگ دِ بیا زیړ شو عاشق شوې — هیڅ منکری نکړم خلقه شومه شوم

دود دَ عاشق دا دَی چه په عشق کښې ملامت وړی
ځکه زه خوشحال ملامت وړمه وړم

نور به مخ په آئینه برابر نه کړم — نه به دواړه سترگی تورِی په رانځه کړم
نه به سپین لاسُونه سره کړم په نکریځیوُ — نه به نور په ږمنځه ساز دَ سرو پښته کړم
نه به ماتی ماتی څوښی په مخ پریږدم — نه به لاندِی باندی لب په پانُو سره کړم
چه دَ مینی یار می نشته چه ئې گوری — دَ صورت سینگار وَ کوُم یَوه ته وه کړم
درست صورت می سرې لمبې شی شنې ډډوزی — چه دَ خپل مین دَ مینی راز تر زړه کړم
که ژوندُون تر هر چه خوږ دَی په جهان کښې — اوس بې یاره په ما تریخ شو زه ئې څه کړم

هغه یار چه چرته دَی خوشحال دِ اوسی
دَی دِ خپله خوشحالی کا غم به زه کړم

هغه دم چه دَ ساقی پیاله نوش کړم — په مستیۀ ئې دواړه کونه فراموش کړم
په معنی کښې هم شراب یَم هم ساقی یم — طالبان دَ میو شته چه ئې مدهوش کړم
ناصحان راته دَ عقل دفتر لولی — خدای به نکا چه ئې زه په ویَل گوش کړم
دَ زاهد په صومعه کښې می زړه تنگ شو — له دې پسته به خدمت د میفروش کړم
زه بلبله خوش نوا د دې چمن یَم — په موسم دَ گلو څرنگه خموش کړم

---

۱. یعنی نه رام والی او نه ایل والی.
۲. دا کلمه له ترهند څخه جوړه سوې ده یعنی توند والی، د آس هغه هال چه توریږی چه په فارسی ئې رم بولی.
۳. د سورلی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په زړه ئې اثر نه کيږي خوشحاله
څه فايده که تل په ور ورته خروش کړم

هله مخ راته ښکاره کړه ديوانه شوم
په همه واړه عالم کښ افسانه شوم
لا مې ستا دَ مخ څراغ ليدلَی نه وُ
زه زړه سوَی لا هاله پرې پروانه شوم
اشنايي دی له ښادی نه وه غم وه
چه دا هسی له ښادی بيگانه شوم
ستا دَ زلفو دام مې وليده په لاری
له مسجده نه مقيم په بتخانه شوم
ستا دَ زلفو دَ زنځير هوس مې وکړ
نه چه زه له بې عقلی ديوانه شوم
آغرين[1] دی د بڼو نه وُ بلا وُ
چه په ځان و زړه ئې هسی نښانه شوم
زه چه تل دَ ليونيوُ په شماره وم
بيا له کومه په ساعت کښ فرزانه شوم
زه خوشحال هم بې نظير يم په عالم کښ!
چه مين په بې نظيری جانانه شوم

يوَه نخښه درته وايَم دَ بې شرم
په وعده په قول نه وی نرم گرم
خدايه ما دَ هغو مل مکړه په لاری
چه ئې نه وی په ياری کښ آزرم
دَ ناکس ياری په مثل دَ اُورو ده
چه دَ باد په مخ کښ درومی ترم ترم
يوه بده زمانه شوه دريغه دريغه
په هر چا چه دَ ياری باور ورم
که هندو که مسلمان د پَت په کار کښ
چه مې وليدَل دَ هيچا نشته برم
څوک چه نرم ويل کا عمل ئې گوره
ټگان هم په خوله ويل کا نرم نرم
دَ هغو وَ مخ ته مه گوره خوشحاله
چه ئې سخت په بې شرمی کښ دَ مخ چرم

ن

په کاته شم وَ عالم وَته حيران
چه دَ نس دَپاره څه کا دا سگان
هَسی چارې ئې پيدا شې له وجوده
چه په فکر ذکر نه وِی دَ شيطان
تل قرآن دَ وړاندی ببنی قرآن لولي
ولی هيڅ عمل ئې نه وِی په قرآن
په کوم لوری پسی ځم چرته ئې غواړم
دَ کيميا غُندِی ناياب شول دانايان
ښه سړی لعل و ياقوت دَی مونده نشي
لکه نور کانی لړ ندِی ناکسان
که په نور خلقو کښ ښه سړی موندل شی
ولی ښه سړی به لَږ وِی افغانان
له هر څو ورته دَ پند خبری وايې
دَ پلار پند ئې هم ښه نه لگِی په ځان
هره چار دَ پښتانه تر مغل ښه ده
اتفاق ور څخه نشته ډير ارمان
دَ بهلول[2] او د شير شاه[3] خبری اورم
چه په هند کښ پښتانه وه بادشاهان
سپږ اوه پيړئ ئې هسی بادشاهی وه
چه په دُوی پوری درست خلق وه حيران

---

۱. دي کلمي ته په يوه قلمی نسخه کښ محشی "غشی" معنی ليکلې ده، په دوو قلمی نسخو کښ آغزين راغلی دی، منسوب وَ آغزی ته يعنی خار دار.

۲. سلطان بهلول په هندوستان کښ د لوديانو د کورنۍ مشهور باچا دی وروسته تر څلويښت کاله پاچهی په (۸۹۴هـ\۱۴۸۸ع) کښ وفات شوی دی.

۳. شير شاه د پښتنو د سوری کورنۍ مشهور د هندوستان پاچا وُ، چه په (۹۵۲هـ\۱۵۴۵ع) کښ وفات سوی دی، په عدل او انصاف مشهور دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يا هغه پښتانه نور وه دا څه نور شول
يا دَ خدای دَی اوس دا هسی شان فرمان
که توفيق دَ اتفاق پښتانه مومی
زوړ خوشحال به دوباره شِی پدا ځوان

په تيرو تورُو، ور درومی يکرنګان
په لمبو[1] باندِی ځان ولی پتنګان
دَ کنجکو قدر يَو، د دُرو بل دی
ننګيالو سَرَه څه ژوی بی ننګان[2]
ارتګی دَ زړه دليل دَ جنتی دَه
دَ دوږخ دَ اور لايق دِی دلتنګان
دَ بادشاه په سلطنت پوری خندا کا
په سپيرو ايرو لَړَلِی ملنګان
نور ماهی ئې تار په تار درومی له مخی
ماتوی لويی بيړِی نهنګان
دَ هاتی دَ پاسه سپور ورته پيکه وی
چه دَ ميو پيالې اخلِی سرهنګان
څه دَ ځان صرفه اوس کار کوه خوشحاله
لکه کار کا پرهارژلی پلنګان

بيهوده په ځان غره دَی دا انسان
په ساړه په غارمه چينګه خوله حيران
ليونی ملال دلګير دَ خوب په وړل کښ
نه دَ لوږِی نه دَ تندِی لَرِی توان
په يوَه ذره خبره خوار خسته شِی
په يَوه ذره سر خوږِی شِی په ځان
پدا هسی رنګ څو کبر څو لوئی کا
چه نظر ئې له خودئ وِی په اسمان
واړه عمر تيروی پدا غفلت کښ
تر هغه پوری چه ومری پدا شان
په ژوندُون چه دَ خپل ځان فکرونه نکا
پسله مرګه به هغه کا ډير ارمان
زاهدان شيخان وَ هر لوری ته ډير دِی
دَ خوشحال خټک پکار دِی عارفان

پنډ بد روز بکر حيران بهاردر خان
هدايت ترين سوخته وُ تر دا ميان
شيخ ستار ماشه ټوپک عبدالرحيم وُ
دَ ټوپک کُنده خدای يار جامکی کاموان
دَ ټوبک کُنده هر ګز نه وی بې سيخه[3]
حق ناحق ئې پکښ جوړ کړ جهانخان
دَ تسمو په ځای ګويا دا نور عالم وه
اسفنديار غَندی يو څو ګيدِی پاجيان
مردکی دارُو همه خواجه صادق وه
بند و قچی صاحب صوبه وُ پخپل ځان
پدا هسی غرڅه روخ دَ ګذار نه وُ
په آزار به ئی ګډ وډ کا خدای جهان
په مثال خواجه خضری غرڅه خوشحال وُ
چه ګزار ورباندِی وشو ناګهان

څو ګلرنګی چهرې راغلې په جهان
بيا فنا شوې لکه ګل دَ ګلستان
يَو رمق دَی راته پاتو په فراق کښ
چه په مرګ له ما جدا شول ښه ياران
که دَ زړه سترګی دِ شته ننداره وکړه
په وصال کښ مهيا ګڼه هجران
دَ هغه بقا فنا ده، بقا نده
چه تبديل ئې په دنيا شيی هر زمان
دا څه توری خاوری ندِی چه پرې درومې
خاوری شوی کښلی جونه دی ځوانان
چه را ياد شِی ښه ياران و ګور ته تللِی
تل په ما وی دا غمونُو ګڼ باران

---

۱. په سوځونکو لمبو سوځی پتنګان.
۲. ننګيالی سره زر کنجکی بې ننګان.
۳. بې سيخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همگی تر مځکی لاندې شول خوشحاله
اوس دَ مځکی پر مخ نشته راز داران

څو خبر په قباحت نشی انسان
نیک و بد هوښیار دادان ګڼی یکسان
که یو کس په زرکی بیا مومې هم ډیر دی
په هر لورې صد هزار دِی ناکسان
هونبره ترس ځما له یېره خوکه نشې
څو په زړه یَم له جاهله هراسان
دانایان په ناکامی کښ خوار حیران دی
کامرانی د جهان څوک کاندې؟ خسان
پخپل ښکار باندې غوټې وهې بازُونه
په مرداری باندې ګرزی کرګسان
تفاوت ئې په کرده په فعل ګوره
مچ، مچۍ دِی سَرَه واړه مګسان
چه په درست عمر کښ یو ځله تیره شِې
نور اصیله توره نه غواړی متړان
چه هر ډُوړ ئې و اودو ته هوس کاندی
دَ زربفتو هنر چیرې دَی آسان
که دِ زړه دَی چه لذیذ شعر ووایم
دَ خوشحال غُندی پیدا کړه خپل لسان

خوږ ژوندُون په سرې تریخ کاندې بیلتون
په سوزانو لمبو پاس کښیږدی لړمون
چه څه زور قوت دَ زړه وِی په کوګل کښ
وار په وار ئې له دوو سترګو کا بیرون
تر دا هسې عمر، نه عمر بهتر دَی
چه تیریږِی ورَځ و شپه په ځګرخون
په ځګر ځګر می ولی صرفه نکا
دَ غم لیندیو راته وواهه زنګون
ځما زړه طومار دَ مهر دَ وفا دَی
څیراوه شِی چا ئې زده نکړ مضمون
که کتان چه مهتاب څیری کا ګانده شی
سکه ځما دَ زړه به هم وشی ګنډون
کشکی څوک هسِی پیدا شی زه راضی یم
چه می زړه دَ یار له لوریه کا څوک ستون
په هجران کښ که امید دَ وصال نه وی
دَ حیران عاشق به هم نه وُ ژوندون
چه قدم په هغه لار کښیږدِی سر دروهی
زه همیش په هغه هسِی لار کړم یُون
یَو دَ بل په ځای کښینی دَ دنیا دود دَی
زه خوشحال قائم مقام یَم دَ مجنون

دَ زیبا جمال ئې ډیر دَی زیب و زین
ولی زړونه دَ عالم وړی په عینین
یَوَه سترګه ئې رحمان بله رحیم شوه
چه همه مراد پکښې دی د کونین
چه دَ ښهر زاهدان شیخان پیران دی
زړه دَ هر یوه کښان وړی به زلفین
لکه عین دِ خپل پلار خونی وژلی
پسو سرې سترګی راځې په شین شین
واړه لواړ سرونه نغرې دَ دردمنو
دَ مزری تر خولې بتر دی د عشق عین
پخپل یار می باور شته چه بل به نشی
غمازان که غمازی کا تر دا بین
په رضا ئې خپل خاطر ورکړ خپل یار ته
په خوشحال محصل نه وُ دَ چا تین

دواړه شملې پریږدِی بریښوی ورته خپل ځان
ګوره هغه تُرکه به نظر کا په کوم ځوان
څو ګلرنګ مخونه پدا خاورُو کښ بدرنګ شول
څو دَ خیال کړې بګرې یاد لَرِی جهان
دور دَ دلبرُو دَ ښایست دَی یَو څو ورَځی
ژر له برمه پریوزی لکه ګل دَ ګلستان
سرې سترګی اَوُښتِی لکه ډیر خونُونه کړی
خدایه خیریت کړې چه را درومی پدا شان
زړه می لکه ګوی دَی دَ مستِی په میدان کښ
تل ئې هغه ترک وهی دَ زلفو په چوګان
تل دَ تن هډونه را وکاږم په نوکونو
غم ئې دَ ناوک خورم چیری مات نشِی پیکان

(c) ketabton.com: The Digital Library

پټه په نقاب وَه دَ هر چا ورته نظر وُ   مخ ئې را ښکاره کړ، ورته خلق شه حیران
مخ په وړاندې درومی پټ په څنګ ورته نظر کا
خوښ اوسه خوشحاله بیا ښه پیر وکړ اسمان

را ښکاره شوې کج فهمی د جهان   دَ جهان دَ کج فهمیو الامان!
دا هم ځای دَ تعجب دَی که ئې وینې   په بازونو چه غوټې وهي کارګان
دا هم ځای دَ تعجب دَی که ئې وینې   چه مغل کاندې بازې په افغان
دا هم ځای دَ تعجب دَی که ئې وینې   چه ګیدړ په وازدو[1] ډک وَړې زمریان
دا هم ځای دَ تعجب دَ حیرانۍ دَی
چه لښکری په خوشحال کا بهرام خان

عارف سړی هغه دَی چه ئې شناخت وشو دَ ځان   دَ ځان په معرفت کښې معرفت دَی دَ سجان
چه ویرې دَ زړه نه وې نه عمل لَرې دَ نیکوو   په دا ئې نظر مکړه چه په یاد لولی قرآن
په کور کښې دِ بلا دې دا دَ نفس غلطی چاری   که ته په ځان شیطان نشې بل هیڅ نشته شیطان
حرص مکړه هوا پریږده له هر چا نه پریکړه طمعه   بل نوم به پټا نږدم په ځان نوم کښېږده سلطان
چه خدای ئې په لار نکا په وَیل به په لار نشې   که پاځوې له کوره وَ هغه وَته لقمان
عیسی په معجزه سَرَه ړانده سړی بینا کړه   دانا ئې په دعا نشو په عمر یَو نادان
که هیڅ ور څخه نه وې غم دی نکا که دانا وې
خوشحال خټک ګواهی لې دَ دانا نشته ارمان

ګوره راته څه وایې دا ستا دواړه چشمان   نور عالم نور ښکار کا، موږ دَ دین او دَ ایمان
مرې چه لینده وینی کارګه ستا دا خال دَ ورځیو   ناست دَی تور کارګه په څو په موټې د کمان
راغله په خندا خندا وړه وړه پوښتنه   چا ورته وَیَل دا په رقیب نکړم ګمان
ورتې ورتې اُوښې تل ساړه ساړه آهونه   ستا په درد و غم کښې زه هم دا لرم سامان
نوره پیښکښې را څخه نشته په فراق کښې   یار لَرَه به وړمه دُر دَ سترګو په دامان
یَو زمان می نه ځی هغه یار دَ زړه له سره   څه شی که ئې زه په زړه یاد نه یم یَو زمان
پاتو یم له خپله یاره لیری لا ژوندَی یم   خدایږو په دا خپل ژوندون هر ګوره یم پښیمان
پیا به ئې لا کله د بهار په سپوږمی دریغه   ونیسم په لاس کښې توری زلفی ډیر ارمان
خوښ اوسه خوشحاله دَ خپل یار په درد و غم کښې
درد دَ یار دَ مینی لا بهتر دَی تر درمان

که همیش دِ همنشین وې تور ماران   ښه دَی دا نه چه قرین وې بد کاران
هر چه ستا عیب وَ تا وته ښکاره کا   په جهان کښې هم هغه ګڼه یاران
په کردار کښې یار اغیار سَرَه بیلیږی   تر یارانُو ډیر لباس کا اغیاران
دَ کمذات یاری به هیڅ وفا وَ نه کا   لا په تیره بې نمازان او مَی خواران
لکه تخم هسی بر هسی ئې بوټی   نه ئې خوند مځکه بدل کا نه باران
دَ زړه راز و چاته نه وَیَلَی بویه   چه دَ مځکې په مخ نشته راز داران
په قیامت به یو په یو واړه ځواب لی   که میږی ملخی پایمال کا شهسواران

---

۱. وازګو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال باندِی سلام بادشاه دَ وخت دِی
په سپیرو ایرو لَړَلِی خاکساران

که هر څو ښایسته یې نه یوسف یې دَ کنعان
که هر څو ډیر هوښیار یې نه مخَی یې دَ لقمان
که هر څو ډیر حشم لرې بادشاه دَ مملکت یې[۱]
په زړه کښ فکر وَکړه څه بادشاه وُ سلیمان
څوکښلی ښه مخونه څو هوښیار څو بادشاهان وه
چه راغله هسی لاړل اوس ئې نوم دَی په جهان
یو نوم دَی پاتوکیږی نور به هیڅوک پاتو نشی
په بد بدان یادیږِی په نیکِی یادوِی نیکان
که نوم دَ حجاج اروې نوم دَ نوشیروان
په عدل کافر ښه شو، ظلم بدکړ مسلمان
که ښه کړې ساعت دا دَی چه په شمار یې د ژوندیو
نه سود نه به فائده وِی که په گور کښ کړې ارمان
کافر سړَی هغه دَی چه دَ نفس په هوا دروِمی
مؤمن سړَی هغه دَی، چه تل غم کا دَ ایمان
هیڅ شک پدا کښ نشته چه په مرگ به واړه ومرُو
خو شک پدا کښ کیږِی څوک به مومی گورستان
سخ به دَ هغه وِی چه ایمان سَرَه ئې مرگ وی
گور په عزت بیا مومی پسې لولِی قرآن
وخت دَ ځوانی تیر شو اوس پیری راغله خوشحاله
نور کارونه پریږده خو دَ گور کوَه سامان

نس می افریدی دَی څه غم نه لَری دَ دین
ښه فکر ئې لَړ دَی ډیرو بدو وته شین
زه دَ درویزه[۲] غُندِی ایمان ښیَم وَ ده ته
دَی دَ پیر روښان غندِی دَ کفر کا تلقین
دو شپیته کالُونه په حساب لرم خپل عمر
تور ویښته مِی سپین شو لا می زړه ندی هیڅ سپین
نشته هغه دُر دَ سرو یاقوتو په دبلِی کښ
نه هغه نرگس دَی نه دَ باغ هغه نسرین
زه بې غمه خوب کړم په پاسته بالښت سریښی
پریواته په گور کښ چه ځما وه هم بالین
ډوبی شوې بیړیَ دَ فنا په اباسیند کښ
ډیر پکښ لاهو شول چه ځما وه همنشین
څه دَ غم پلَو دَی چه ځما په سترگو پریووت
نه وینم په سترگو حقیقت واړه مبین
هونبره رنځ په ځان کښ طبیبان پدا جهان کښ
مرم دارُو خپل نکړم پدا هسی کار نفرین
ولاړ ځای ئې سقر شو مگر خدای پرې کرم وکا
نفس و شیطان دواړه له خوشحال سَرَه قرین[۳]

ندِی لب د جان من[٤]
ښه یاقوت دی دَ یمن
نن ما خپل گنې له طنزه
ما خو نزده هونبره فن
بختور می ئې نوم کښیښ
لا که نشی دروغجن
څونِی تاوکا چین ئې گورم
شی بنده درته ختن
پښتنې په چین چین څونِی
بخښی چین، تبت، ختن
ښې ښې ځی په شین شین
ښه غبغب ښه ئې ذقن
په پښې فیض ځنی زیږِی
په زمین چه ځِی په فن

---

۱. که هر څو ډیر حشم لَری بادشاه دَ مملکت وی.

۲. اخند درویزه د پښتنو لوی مبلغ ملا دی دَ پښتو مخزن الاسلام لیکونکی چه د مغولی اکبر پاچا په عصر کې د پیر روښان (پیر تاریک) د عقائدو پر خلاف تبلیغ کاوه.

۳. چه خوشحال لری قرین.

٤. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه نقل سوه، په نورو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آفرین دِ پدَ سرو سترگو خونخوارو
چه بې تورو پرهارُونه کا په خوارو
تورِې سترگی ئې تور بازبانه ئې نوکی
چه ځما خاطر ئې یووړ په کارو
چه اوچت اوچت وَهَل کا هغه باز وِی
پخپل باز باندِی نظر وِی دَ باز دَرو
دَ وربل په هر هر تار ئې زړونه بند وی
مشاطه ورباندیَ نور پیبئی په تارو
په مذهب دِ عبادت مگر گناه دَی
چه دِ هیڅ پوښتنه نشِی دَ پیمارو
لا دِ پیَ له دواړو شونډُو نه څڅیږی
په څواب دِ ژبی بند کړې دَ هوښیارو
خپل یاران به په پیغور کړې دَ وگړی
چه دِ دَ د مهر نظر دَی په اغیارو
په ښایست که ښایسته تر ښاپیریَ یې
ولی دَ جهل دِ بد دَی تر گهوارو
تل په تشو تسلو عاشقان تیر کړې
تا څه لږ غلولی ندِی په دَ چارو
بلبلان دَ گلستان په منځ کی گرزِی
کرگسان گرزِی په طمعه دَ مردَرو
زمانه به ئې په سر گلونه نړدِی
هغه سر چه سزاوار وِی دَ پایزارو
طالبان ئې دَ جمال لکه حاجیان دِی
چه کعبې لَرَه ورځِی په لارُو لارُو
نیژدې یار سَرَه ورو ورو خبری کیږی
لیری یار وته ویلِ شی په چیغارو
یک تنها ئې دَ خوشحال خاطر یو نه وړ
په جمال ئې زړونه یووړه دَ بسیارو

آفرین دِ په ولول تورُو سنبلو
چه ئې ځای دَ پاسه ونیوه په گلو
ما چه ستا دَ شونډو مَی سره مزه کړل
مستغنی شوم دَ جهان له واړه ملُو
که په اصل پښتنه دَ هندوستان یې
دَ دَ ظلم خوی دِ زده کړ له مغلو
مگر مور دِ دَ خطا دَ ملک هوسیَ وه
چه دَ مښکو بوی دِ درومی له کاکلو
زه په هونبره تمنا کی دَ به څه شِی
چه ته هر کله په هونبره تغافلو
دَ هر گل ثنا صفت کا په زر ژبه
پدَ باغ کی چه غوغا دَه دَ بلبلو
دَ خوشحال په زړه ئې هسِی چارِی وکړې
لکه باز چه زرکه یوسی په منگلوُ

بند و بست دَ کائنات دَی په خبرُو
یو تر سله صدقه شه سل تر زرُو
دَ همت په بال و پر سړِی الوزی
مرغه پورته اَلواته کا په وزرو
ورته وایه توره کښبیږده په صندوق کی
هر سړَی چه مَړَنَی وِی په تلبرو
یا دَ سپینی توری مرد شه یا عاشق شه
چه یادیږې په بدلو په سندرو
دَ عاشق بخره خواری زاری نانِدری[1] ده
دَ معشوقی څه پروا له مَرَوَرو
له یوه دریابه خیژِی فرق ئې ډیر دی
که نظر کړې دَ دریاب په مرغلرو
چه ئې غم دَ غلیم نشته بختور دَی
خدَیه ما کړې په شمار دَ بختورو
دَ خوشحال خټک خوښی په هغه وخت وِی
چه بریښنا دَ سپینو تورُو شِی دَ زغرو

۱. یعنی پیغور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا له کومه لورې بوی راغَی دَ څونېُو   چه خاطر می په های و هوی راغَی د څڼېُو
دَ اوږده اوږده غمونه پریشانِیَ   چه څما دِ دَ ئې خوی راغَی د څڼېُو
هم پدَ می به دَ زړه پرهار گانده شِی   شکر شکر چه ئې موی راغَی د څڼېُو
په هر مخ باندِی څه څونږی ښایست نکا   لایق شوی یَو یَو روی راغَی د څڼېُو
چه په خیال ئې په سپین مخ باندِی وَلول کړې   نو بهار ئې په هر سوی راغَی د څڼېُو
پدَ کوی کی چه مقیم شوم خلقه څکه   چه نگهت ئې پدَ کوی راغَی د څڼېُو
بیا به هم دَ مښکو نوم په ژبه واخلِی
چه خوشحال لَرَه ئې بوی راغَی د څڼېُو

پرې غوغا کانِی بلبلو   تل به وخت نه وِی دَ گلو
دَ گلونه مسافر دِی   کال به تیر کا په راتللو
ستا په مخ به ئې څښمه   ساقی مهر کړه دَ ملو
ځایکی دِ وَویشتلم   کم خطا یې په ویشتلو
که صورت ژغورې له غمه   سترگِی نسه له کتَلو
دَ دَ مهر وَیل پریږده   زه دِ خوښ یم په ښکنځلو
ما وې څو می به لا سوځې   په خندَ ئې وې تر تلو
نه به باز نه به شهند شم   نه به راشې په منگلو
وعده درسته کړه خوله راکړه
خوشحال ندَی دَ غلولو

چه می ولیده په زړه کی حال دَ واړُو   مهوشانی قبلَوِی و بال دَ دواړُو
په جمال غره که ډیر و بله تول شِی   ستا جمال خجلَوِی جمال دَ واړُو
دَ کشمیر که دَ فرخار که دَ تاتار دِی   ښایسته څما ښه یار دَی سیال دَ واړو
ما ئې ښه تحقیقی وکړه چه عاشق شِی   په هجران باندِی وخیژِی فال دَ واړو
سل و سل خبری کاندِی مرگ ئې مه وه   په یوه ځواب پوره کا سوال دَ واړُو
چه ورتله کا تله به هم ور ځنی کاندِی   سلامت به پاتو نشی مال دَ واړُو
و عنقا وته به څه لَرَه څوک دَم ږدی   چه پرې راشِی څیری کاندِی جال دَ واړُو
که شیخان که زاهدَن که عالمان دِی   له عمل سَرَه جوړندی قال دَ واړُو
چه ئې لاف دَ یاریَ د اشناییَ کړې
و خوشحال وَته ښکاره شو حال د واړو

چه په لار دَ رحیل راغَی روا رَو   څه کسرا او څه پرویز او څه خسرو
ناست په تخت څوک له منزله خبر نه وِی   چه تخت څرنگه په باد درومی په دَو
نوی کور لَرَه را درومِی راشه گوره   ځوانان څرنگه اَخته دِی پخپل لَو
چه می سازه کړه دوهه د ملنگیَ   ما فیها دَ زمانې شول راته جَو
هم ئې وینم هم ئې اَروم ترې تیریږم   چه په څنگ راته بَروه کا بَوبو
دَ زړه نوی ښه یاران ورځِنی لاړل
دَ خوشحال دَ زړه ژوندُون وُ په دَنو

(c) ketabton.com: The Digital Library

حب دَ دنیا څه دَی، سر دَ کل واړه بدیُو — بده ژبه بیل کا، تا له خپلو له پرَدَیُو
هر چه غل کا سیر دِی دَ هغو سَره مَل مشه — مل دَ غلو کا سیرو په شماره دَی هم دَ دیو
هر چه بد شومت دِی خپل شومت ور لَره بس دی — تل به باندِی تاخت وِی دَ خپل فعل دَ غدیو
یَو نشه په زرکی چه ئې خوی دَ آدمزاد وِی — هر چرته چه گورې خلق سر شه په بدیو
خاندِی په دادور لیونِی په هوښیارانو
پیچی مسخرې کا بې خبر په بخردیو

دَ شهی زلفو مختولو — سر هوا پریشانو طولو[1]
چه ئې لافی هر سَړی کا — عشق آسان ندِی فصولو
ځما راز مو په ملک خپور کړ — اې ځما اوښیو پډُولو
په کوڅه کی دَ دلبرُو — حساب نشته دَ مقتلو
تاسو مشوَی سَرَه ټولی — گنبی گنبی دَ زړه نولو
دا خبرِی چه خوشحال زده
نه دِی دا دَ نامعقولو

دَ ښادمنو په خندا ړو[2] — د غمجنو په ژړا ړو
دَ رندانو په رندیَ — د شیخانو په تقوا ړو
دَ وصال په سل خوښیَ — د هجران په زر بلا ړو
د بهار په ښو گلونو — د بلبلو په نوا ړو
چه ترې سبر ونی هیڅ دِ — په هغه قد بالا ړو
چه مکحولِی دِی له نازه — په هغو سترگو شهلا ړو
چه نریَ تر ویښته دَه — په هغه باریکه ملا ړو
چه عاشق ور پسی مرینه — په هغه جمال زیبا ړو
چه راځِی دَ یار له لوریه — په هغه باد صبا ړو
چه پیغام راوړِی دَ وصل — دَ هغه قاصد په پا ړو
چه دوهمه پکښی نشته — د رشتینو په رشتیا ړو
پدا هونبره سوگندُونه — صد هزار ځله بیا بیا ړو
چه تر ځان پتا مین یم
زه خوشحال ختک پتاړو

راته مه وایه پتا ړو[3] — چه پتا نه ړو په چا ړو
ته ځما دَ سترگو تور یې — پدا تورو سترگو ستا ړو
مخ دِ ورځ زلفی دِ شپه دی — په سبا ړو په مسا ړو
په جهان کی می ځان ته یې — نه چه نور، پتا جانا ړو
یاد می ته یې په خاطر کی — هر زمان پخپل مولا ړو

---

۱. یعنی اوړدو.
۲. ړو په پښتو کی د قسم کلمه ده.
۳. دا بدله له یوې قلمی نسخې را نقل شوه، په نورو کی نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا دَ پښو خاوری توتیا دی　　　چه ما ستا په خاکِ پا ږو
تمنا لَرم ستا ډیره　　　پدا خپله تمنا ږو
تر خندا پوری دِ هیڅ دِی　　　لال و دُر ستا په خندا ږو
یار خو ستا یم دَ چا نه یم
زه خوشحال ستا په لقا ږو

که د زړه څه خو ترس ډار وَی څه به ښه وُ　　　لږ دِ مهر په ما خوار وَی حه به ښه وُ
زه چه ستا له غمه راز کړمه په ورکی　　　که دِ غوږ ځما په زار وَی څه به ښه وُ
چه په ما باندِی پیغور کاندِی په عشق کی　　　ستا له حسنه خبر دار وَی څه به ښه وُ
هر چه نن دَ زهد لاف کا په جهان کی　　　په لیدو دِ پرهیزګار وَی څه به ښه وُ
پسله مرګه می یو هسی مکان ګور شوی　　　چه پرې تل دَ کښلیو لار وَی څه به ښه وُ
ستا په کوی کی ډیر کوتړه تازی پراته دی　　　زه هم ګډ دَ دُوی په شمار وی څه به ښه وُ
ستا په غم به پدا لږ عمر موږ نشِی
دَ خوشحال عمر بسیار وَی څه به ښه وُ

که قربان شه تر جمال دَ ښو یارانو　　　ور ځاریږه تر مقال د ښو یارانو
دا صورت می څه ژوندَی په اروا ندی　　　تل ژوندَی دَی په وصال د ښو یارانو
په خاطر کی می بل حب محبت نشته　　　پکښی ځای دَی دَ زړه خیال د ښو یارانو
که دوی ستا په رضا درومی یا نه درومی　　　ته هر کار کړه په اقوال دَ ښو یارانُو
په جهان کی دَ هر څه مثال مونده شِی　　　ولی مه غواړه مثال دَ ښو یارانُو
په هر زیان زوال راضی یم پدنیا کی　　　خو دِ وِی یو زوال دَ ښو یارانو
مرګه ستا علاج که شوَی په هر څه وکړی　　　چه قتلان کړې په هر کال دَ ښو یارانو
په جهان کی که څه دِی خو ښه یاران دِی　　　خبر دار شه په احوال دَ ښو یارانو
ګنبی ګنبی ځان او زړه لَرَه راحت دی　　　که ئې ګورې خط و خال دَ ښو یارانو
دَ یارانو د یارئ په لذت پوه دی
چه ثنا کاندِی خوشحال دَ ښو یارانو

ما خوب لیده په خداږو، چه زه ته سَرَه پخلا یُو　　　خوږې خوږې خبرِی دَ زړه حال وَ بَله وایُو
ما څخه کتاب دَی پکښې واړه غزلونه　　　تا څخه مینا ده دَ ګلزار په تماشا یو
لاس تر لاس نیولِی سَرَه ګرزُو کښینو پاڅو　　　خپله خوشالی هوا هوس کړو په خندا یو
پیاله کړې راته ډکه زه ئې ستا له لاسه واخلم　　　دَ شونډو بوسه راکړې بیا په نوره تقاضا یو
مطرب راته له ورایه په تارونو لیندئ ینښې　　　په بم په ځیر جار وزِی موږ ئې محو په نوا یو
ته کل واړه خوبئ لرې زه واړه کامرانئَ　　　ښادئ ته مخامخ غم و اندو ته شاپشا یو
ناګاهه له دې خوبه دَ سحر په وخت را ویښ شوم　　　نه ته وې نه دِ وصَل زه دا کار سَرَه جدا یو
څو پایم په دنیا کی دَ چا کار را سَرَه نشته　　　یو زه یم یَو دِ غم دَی، سره دواړه خواپخوا یو
خوشحال یوائِی ندی څو په ملک کی عاشقان شته
په خوب په بیداری کی سَرَه واړه باد پیما یو

ما هغه سرِی شمارلی دِ په ورکوُ　　　چه په خوی کی بې وفا عادت په سپکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه باز تر مېنګرېر که لا بتر دَی — چه غوټې ئې دِی په شلانډو[1] و یا په مږکو
غافلان له دې دنیا سَرَه کا لوبی — لکه پیغله جن بازیَ کا په لوڅکو
عراقی په اشارت کی ځان څرګند کا — ټټو سم په لارِی نه ځِی بې چابکو
خه ئې ډېری اندیښنې دَ دنیا نشته — زه پدا خبره خوښ یم له هلکو
دَ عالم سَرَه خواږه نه خورِی له کبره — لا تر روغه نه بهتر دَی کار دَ پکو
که په شهد ئې ساتِی مزه ئې نه وِی — ناشپاتی دَ ثمرقند دَ هند په مځکو
دَ خوشحال وَیَل که دُر قیمت بها دِی
وَ ناپوهو ته بتر دِی تر کنجکو

مونږه مَی پرست یُو[2] — دَ ازل په میو مست یُو
په سما مو قدم یښی — لکه مځکه هسی پست یو
هغی خولې وَته نظر کړه — هغه هسی نیست و هست یو
که په تخت دَ پاسه کښېنو — بیا یو مات کچکول په دست یو
څوک دَ وصل خبری کاندِی — موږه خوش پخپل بربست یو
تل مو زړه پدا خوشحال دَی
چه خپل زړه سَرَه پیوست یو

وَ دِ نی وینم زه ستا وصال په سترګو — که بې تا را درومی بل جمال په سترګو
میلمستیا می دَ زړه وینی ورته کښېښوې — چه میلمه مِی شو دَ یار خیال په سترګو
هغه دم می دَ زړه داغ له دله دور شو — خو چه راغی سا دَ ورځیو خال په سترګو
چه ډېر خلق سَرَه ناست وی عحب ښه شِی — دَ مَیَنو سَرَه قیل و قال په سترګو
په غمزو په کرشمو په مکیزونُو — نن دِ نه وینم په ملک کی سیال په سترګو
عارفان دَ قناعت په ګنج تونګر دِی — چه ئې نه راځی د خلقو مال په سترګو
دَمکې دیوال به نور په خوله یاد نکړم — ما چه ولیده دا ستا دِوال په سترګو
ستا په ګوتو کښېښیده رومال چه راغَی — زه له مینی موږم ستا رومال په سترګو
هغه مخ چه مِی به تل لیده اوس ګوره — چه ئې نه وینمه ماه وسال په سترګو
چه بې ستا له زیبا مخه بل مخ ګورم — زه به چیرِی کښېږدم دا وبال په سترګو
وَ ښه مخ وته له ورایه ځلبلاند شم — لکه وَوینی لوغسی[3] تهال په سترګو
نور عالم خو دَ یارانُو ناز په سر وړِی
تل بازونه وړِی دَ یار خوشحال په سترګو

هر نا اهل مزه څه زده دَ خبرُو — دَ خبرو لذت ښه دَی تر شکرُو
چه دانا ئې په دانش سَرَه انشا کا — یَوه ښه خبره بهَ دَه تر زرو
بې استاده شاعری بې لاری تله دِی — یاوه ګوی ګرزِی په لوړو په ژورو
تفاوت دَ خاص و عامو سَرَه ډېر دی — برابر نه دی شبه دَ مرغلرو
دَ شهبازو دَ عنقا برابر ندِی — مچ او ماشی چه الوزی په وزرو
په چهارم اسمان به ناست لکه عیسی وم — که اسمان ته الواته شوَی په خبرو

1. یعنی چونګښو.
2. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کی نسته.
3. یعنی لکه دَ لوشلو حیوان چه تهالیَ او دَ لوشلو لوښی ووینی او لوشلو ته نه دریږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عام به چیرِ دَ خوشحال په وَیل پوه شِی
دَ گوهرو قدر څه زده ښیبنه گرو

یا په زړه کی مهر ځای وَی دَ بتانو
یا ئې ورکړَی صبوری وَ عاشقانو
یا حیران عاشق په مرگ وَمړَی چه خلاص شوی
یا ئې هونبره جورمه وَی دَ چشمانو
چه ظاهر باطن ئې دواړه سَرَه جوړ وی
څه عجب خاصه مشرب دَی دَ رندانو
چه په یار پسی روغ ځان سیځی په اور کی
زه پدا رسم مَیَن یم دَ هندوانو
دَ خپل یار په بدو خاندم هوسیږم
چیری زړه نشِی را ښه د رقیبانو
چه می نوم په ژبه واخلی هسی خوښ شم
لکه ږغ دَ خلاصیٔ وشی په بندیانو
بیا به صبر دَ خوشحال ختک اُلجه کا
را ځرگنده شوه سره کړې خوله په پانو

یو څه دَغ لَرَم په زړه دَ نادرستو
دَ دې داغ علاج و نه کړِ سستو پستو
یا ئې عین په زړه وَخورِی یا زخمی ځِی
چه هوسیٔ په پره وریشی[1] دَ چستو
دَ بې ننگو بې ننگیٔ می به ارمان شِی
خدای به واړه چاری ښې کا وړاندی وروستو
دَ ښو اوښی مِی وینی شِی ترې ځاځِی
دا دَ تن جامه می نه وِی دَ اغوستو
دَ دردمنو حال دردمن په قیاس معلوم کا
که ئې وایې ښکاره نه وِی په تندرستو
دا غزل چه دَ خوشحال ورشی تر سرایه
ښه یاران به ئې نارې وَکا په لوستو

---

۱. ورسی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هـ

ابلهي بدگماني تر هسی حده
تر نظر ئی له وسوسه ښه هم بده
بدگویی خست بد نیت تر دا پهورته
سکه ورونه ئې پردی کړل له حسده
که ښه نیت که ښه خلقت، که سخاوت دَی
دا ئې واړه له زړه لاړ له خولې له یده
په مجلس ئې بر آمد له منځه تللَی
بَل مذکور پکښې خطا بې خوشامده
چه په ملک دَ پلار غلیم هغه ئې سترگی
په دوستانو ئې د پلار کینه بی عده
که دَ باغ انگور ئې ډیر وَ خپل پلار ته
مگر درست ژنکوری ور کا له سبده
یا دِ ښه زوی پیدا شِی له ښه پلاره
یا دِ هسی تنها اوسِی بی ولده
د ژوندیُو د زړه رنځ[1] دَی دَ مړو شرم
په ژوندُون د بابا ورشه تر لحده
دَ خوشحال عقل خطا نه وُ نور څه وُ
چه خالی ئې په بهرام کړله نامزده

آرزو لَرَم ساقی یَو څو اقداحه
که ئې را کړې دَ خاصه ښیښې له راحه
چه دا هسی نو بهار درومِی بې مَیُو
دا خبره په هر چا دَه نا صلاحه
څما پیر وایی دَ میو توبه گار شه
دَ بهار په وخت توبه دَه نا مباحه
تل به وخت د نو بهار نه وِی گلگښت کړه
په دا باغ کښې تر صباحَ تر رواحه
د نرگس گلُونه پلی سپاره راغله
نندارہ ئې د بهار کړه افتتاحه
رنگارنگ غنچه دِ وا کړه په چمن کښې
د خوشحال دپاره ښه راغلې صباحه!

ازلی بخره چه چا راوړه له خدایه
نوریدل به ئې په چا شی راته وایه
چه دی زړه راضی دَ چا په آزار نه وِی
ته پخپله بخره خوښ اوسه همایه
دا ئې واړه دَ فراقه نه فرایاد دی
چه په څو رنگه نارې اَروې له نایه
که په اصل دَ سید بادشاه زاده وِی[2]
چه هنر ور څخه نه وِی مه ئې ستایه
که هر څو دِ زور قوت تر هر جا ډیر شی
دَ خدایی دعوه مکړه که خدایه
یو ساعت چه په طاعت تیر کړی دانښه دی
دَ دنیا له کَر و فره هوی و هایه
کله گل غُندی نمای کله بلبل شې
څوک به نه وِی لکه ته یی خود نمایه
بله بخره به په زور له چا وانخلِی
دَ خوشحال بخره چه توره ده لَه ځایه

آه هم دا هونبره آهونه
دم په دم بیا گناهونه
هم هغه پکښې پریوزی
چه کښینِی جان ته ځاهونه
لکه باد هسِی تیریږی
دَ فانی دنیا جاهونه
اور دَ آه هسی لگیږی
لکه اور په گیاهونه
گوره بیا به په چا سر شی
دَ خوشحال ساړه آهونه

---

۱. د زړه رنځ د مړو شرم.
۲. که په اصل دِ سید یا شاهزاده وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اورنگ زیبَ بې دلیله!   په ظاهر باطن علیله!
لکه مچ په انګبین کښې   پسو بند شوې په قلیله
په تسپو کښې دِ بلا ده   هی توبه ستا له تهلیله
دَ یوه صورت دَپاره   خیلخانه دِ کړه قتیله
نه په زویه نه په پلار یې   په هر چا باندِی بخیله
پا هسی بې عدلئ   هلاکوُ سَرَه عدیله
بیله خدایه بل یَو نشته
دَ خوشحال په سته سیله[۱]

اې پخپل ګمان کښې بړوسه[۲]   له اصلی کاره مایوسه
دانه نه یې چه دی مغز وِی   بی دانې حبطه بوسه
وَ خپل عیب وَته ړُوند شوی   دَ پردی عیب جاسوسه
چه پیدا ئې خوشبویی شوه   اګر ښه شو تر آبنوسه
د طوطی برابر نه یې   که نګار لرې طاوسه
که غوټه یې[۳] په چرګوړیو   په دا باز نشوې ټپوسه
لعل و در پرې حبطه دِی   چه رنګ نه لَرِی عروسه
راشه مخ په آئینه کړه   چه چهره شِی در معکوسه
دَ خوشحال ختټک توبه دَه
ستا له زرقه له سالوسه

اې چه ستا دَ یار له غمه استغفا دَه   که سینه دِ له زنګاره نه صفا دَه
هیڅ دَ خپل مَیَن دَ بدو غارت مشه   دَ اغیار تر وفا ښه دَ یار جفا دَه
دَ یار بد هم لکه ښه هسی حساب کړه   هم پدا دَ عاشقئ اکتفا دَه
که ئې نیښ زیاده نه ګڼې تر نوشه   بیهوده دِ طمعه کړې دَ شفا دَه
مخامخ دَ یار و غم ته وَدَریږه   که د غیرو آشنایئ وَته قضا دَه
آه که یو ځله مِی ولیدې په سترګو   چه مِی تل تل ستا له غمه وا اسفا دَه
دَ خوشحال دَ رنځ علاج به څوک په څو کا
چه زګیر وائې له طبیبه په اخفا ده

اې چه اصل دِ یَوَه قطره منی ده   پدا هسی رنګ وجود دِ څه منی ده
راشه زړه ورپوری مه تړه نادانه   که ئې ګورې دا فانی دنیا دنی ده
عارفانو وته تلخه شوه تر زهرو   په غافل باندِی شیرینه تر ګنی ده
له ګدایه نه لا څه خو مخ جار باسِی   تل تشنه ناسته په وینو دَ غنی ده
روغ ئې واړه په کمند دَ مکر بند کړه   آزادی که ځنی شته دَ لیونی ده
تل دِ خوښ دَ خوشحال زړه دَ عشق پکار وِی
خو یو عشق دَی چه دَ ده خوښی هنی ده

---

۱. طرفداری او حمایت.

۲. د بړوس کلمه سید راحت په معنا د خفه او ناراض راوړې ده، په محاوره کښې هم دغسی دی. مګر د عبدالحمید ماشوخیل په دیوان کښې هم دا کلمه داسی راغلې ده: که هزار ځله می بړوس دارو درمان کا ـ داغ می کله مرور دی ستا له دردَ. دلته یو محشی بړوس ته طبیب کښلی دی، چه هم دلته هم هلته له موقع سره دا معنا سمه راځی.

۳. کښې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ای چه مخ دی ښایسته دَی په خالُونه   پدا خپل ښایست ډیر مکَوه خیالُونه
همیشه به دِ دا هسی ښایست نه وِی   دَ گلشن گلُونه نه وِی تر کالونه
چه دَ خپلو عاشقانُو وبال اخلې   هونبره ښه نه وِی په غاړه و بالونه
کله ما وته دعا، کله ښکنځل کړې   درته چا ښیل دا هسی جنجالونه
ډیر دِ ما غُندی غلولی په رنگ رنگ دی   څه بلا یې په لباس په ټیټالونه
ستا دَ ورځیو خال کوتره دَ هونږا[1] دَه   تورِی زلفی دِ چاپیری ترې جالونه
دَ بلبل په خاطر هونبره بلا نه وِی   چه غنچه کا غوړیدل په اهمالونه
نه به باز نه به شاهین نه به شنقار شِی   که تېپوس دَ اَلوتو لَرِی بالونه
پدا څو توکه دِ هیڅوک باور نکا   په وعده دَ کښلیُوخوب دَی که فالونه
دَ مجنون په بیړیَ ناست دِی مرگ ئې مه وه   چه په سپینو خولو ئې وښندَل مالونه
خبر دار ورباندی روغ لیونیَ ندی
په خوشحال کښ چه پراته دِی دا حالونه

باغ وَی دَ گلونو پکښ ناست وَی زه او ته   گل وَی غوړیدلَی باندِی نماست وَی زه او ته
زیړه زعفرانی شوی یا گلگونه معطره   لاس تر لاس نیولی سَرَه زغاست وَی زه او ته
سپینه خوله دِ راکړَی بیا مِی هم در څخه غوشتَی   نور خواستونه نه وَی خو دا خواست وَی زه او ته
تل می درد و غم وَی دَ زړه کاست او مهر مینه   تل پدا دنیا دا کم و کاست وَی زه او ته
رنگ دَ غماز ورَک شه راست روزگار دِ در ناراست کا   ځای دَ ناراست نه وَی سَرَه راست وَی زه او ته
نمر خیژِی خوشحاله چه خروس دَ سحر بانگ لی
شرط دَ پټ نیاز دَی چه بر خواست وَی زه او ته

بذرگر چه دانې لونی په مځکه   دَ یوې دانې زر طمعی لَری ځکه
حقیقت دَی که مجاذ درته ئې وایَم   یَوه ښه ښایسته جل[2]بله کوچکه[3]
چه محنت په ځان قبول کا راحت مومی   خدای به نکاندِی خواری دَ هیچا ورکه
که خبر نه ئې خبر شه حال څه دَی   په ظاهر ډیر ټگِی لَرې له ټکه
هر زمان به دَ اوُبو په فکر نه وُ   بی اوبو که ماتیدَی د تږی[4] سکه
دا پریشان پریشان وَیل می د مستی دی   چه دِ مزی دَ ژوند بولم[5]څو ټکه
تر لیدلُو نه ئې نه لیدَل بهتر دِی   چه و مخ ته ئې نظر کښېږی په کرکه
د دی باغ گلونه واړه ښایسته دِی   چه همیش ئې بقا نشته په کځکه
چه ئې مینه دَ زړه سنگو روزی نشوه   په قیامت به دَ هغو تله وِی سپکه
که بوسه دَ هغې دنکی[6]دَ خولې غواړې   یا ئې دواړه څونبی نسه یا څونبکه
دا دِ واړه ناپوهی نه دَه نور څه دَه   چه دَ لویو چارِی غواړې دَ هلکه

---

۱. پړکه، لومه.
۲.یعنی نجلیۍ.
۳. لوچک.
٤.محشی ورته کښلی دی: تنده.
٥.یعنی زلف.
٦.د سید راحت په لغاتو کښ ابتدا په ساکن او په گ دا کلمه په معنی د لوړ قد او جگ راغلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ بد گوی دَ خولې خبرې واړه روغې　　چاړه[1] توره بې سندانه بې[2] څوټکه
دا می شعر په بیاض کښې نه دَی جمعَ　　په کچکول کښې می پراته دِی څو کنډکه
چه سرې شنوبې[3] ئې چښم په وخت دَ اوُړی　　بادشاهی دَ اورنگ زیب ځما غړکه
کوم یاغیان هوډیان دِ پرې یستل له هوډه
چه دا هوښره ډیر دماغ لرې خټکه!

برسیرن شول پیوندونه　　په دل[4] نه لَرِی پندونه
که پدر دَی که پسر دَی　　سَرَه بیل لَرِی سندونه[5]
نه امید شو سَرَه پاتو　　نه باور په سوگندونه
نه سزا دَ بد کردار شِی　　نه دَغله ځِی مړوندونه
دَ اورنگ په ظلم مات شول　　دَ بابر دَ وخت بندونه
پدا هسی وخت خوشحاله
مرگ بهتر دی له ژوندونه

بړ بړ راشه نوروزه دل افروزه　　ستا په وخت می آسوده شی سترگی پوزه
ستا په وخت سترگی دَ باغ گلَونه گوری　　پوزه هم کاندی دَ بوی خوښی اندوزه
غوږ لا هم ستا له طفیله حظ حاصل کا　　مغنی شی عندلیب په څو څو سوزه
په وصال دَ معشوقې عاشق فیروز شِی　　دَ گلزار په وخت بلبله وِی فیروزه
خپل غوړوُنه ورته څک[6] کړه کنُدی واروې　　راز دَ مینی دَ بلبلو له لوزه
د نوروز له فیضه بوټی خالی نه دی　　فیض رسی هم تر سپاندِی هم تر ځوزه
که همه عمر دَ باغ گلُونه گورم　　ځما خوا به پرې سړه نشِی هنوزه
دَ بهار هوا هرگوره ښه هوا دَه　　که آفتاب ورپسې ته نه وی تموزه
په راتله ورلَرَه ډیره خوښی راوړې
په خوشحال باندِی دِ قدر دَی نوروزه

بیا ځیره[7] په سر کړه کښیږده له خیاله　　چه خوبا دِ په خوله نوم واخیست خوشحاله
بیا سینه پسی په دواړه لاسه مړم　　لکه باز د هوښائی[8] ووزِی له جاله
زه لا هسی کچوگول نادیده نه یَم　　چه لاله به بِهوَم ستا له جماله
که دَ مښکو انبارې می په لاس کښیوزی　　همگی به صدقه کړم ستا تر خاله[9]
ځما مینه هسِی نده چه نوریږِی　　که هزار رنگه جفا کړې ځما لاله
دَ عاشق عمر کوتاه دَی لا پدا هم
که دَ عمر هَرَه ورځ ئې شِی سل کاله

---

۱. چړې.
۲. کوچنی مطرقه ده.
۳. شلوبې.
٤. پدل.
٥. یعنی کناره او گوښه.
٦. یعنی سم کړه.
٧. لوگی، پگړۍ. .
٨. هوښا په معنی د پړکه، لومه ده.
٩. له خاله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا د مار غندی راضی له خپله بخته   چه د غم له پوسته ووتم یک لخته
بیا هغه حسن و جمال هغه لیده دی   که د بخت سترگی می خوږ وې یو شو وخته
گرد غبار لړی وریځی تر منځ ولاړې   بیا د نمر سترگه ښکاره شوله ویخته
خدای دِ وار، همت ورک نکا دَ مردانو   په دنیا کښ باندی راشی گرانه سخته
زمانې په هر بازار وگرزَوَلَم   خبر دار ئې کړم د هر بازار له رخته
د بهار په وخت ئې بیا نشو وغاوی   په خزان چه پاڼی پر یوزی له درخته
د خوشحال ختټک طالع تر خرم[1] ښه دَی
چه بندی شو خاوند بیا وروست تر تخته

بیا له ورایه په خندا راغله نگاره   دَ ښه کال خوبی ښکاره وی تر بهاره
مختوری د رقیبانو دَ یار وصل   فلک ښه را سَرَه وکړه دا دوه کاره
دَ گلزار گلؤنه څه دِی راشه گوره   تر گلونو ښایسته دواړه رخساره
لکه روح چه له قالِبه نه واته کا   په دا شان مِی جدایی کښېږي له یاره
دَ ماہی توره ئی څه توری پری باسی   چه په زړه ئی یَو گزار وِی سل پرهاره
ځما خوار سَرَه چه تل غاړه غړي وه   اوس نظر را باندی نکاندی له عاره
دَ عاشق په لاس ژړا دَه تل دِ ژاړِی   معشوقه چه ویره نکا له آزارَ
د معشوقی دَ پالنگ لافی خطا دِی   څو ځما په سر کښ پروت یی د سر ډاره
دَ دی کلی طبیبان واړه نا ترس دِی   دَ دارُو په طمعَ مه اوسه بیماره
که هر څو ئی پټوی پسی ئی غواړِی   په دا باغ کښ به یَو گل نه وِی بی خاره
هر ساعت سَره یَو نوی نوی خیال وِی   که ځما دَپاره بیا ور شی ریباره
که څوک غواړِی چه خپل زړه په غم اخته کا   آشنایی دَه لاس په لاس فتنه تیاره
په یرغ په مصلحت نه دَه ځائی ده   دَ خوشحال چه سریکا شه له اشعاره
که پوستی له پوستو واوړی گنُدِی واوړِی
دَ خوشحال خو جار واته نشته له ښکاره

بیا می څه دَ نورُو یار بولې تور مکړه   په ما خوار دِ ظلم ډیر وَکړ نور مکړه
وایې سپی غُندِی مِی څو په کوڅو گرزې   څو ژوندَی په جهان پایم، پیغور مکړه
سر تر پایه اخلاصی یم په یاری کښ   په ناحق مِی لباسی بولې زور مکړه
چه په دوه پیالو دَ میو بد مستی کا   هغه څوک په مجالس کښ میخور مکړه
یَو عجیب دَ میو جام دَی ساقی راوړه   خداوند ئې په دا منځ کښ نسکور مکړه
چه حرمت دَ عاشقانو پکښی نه وِی   په هیڅ رنگ مِی په هغه کلی کور مکړه
آشنایی دَ ناکسانو دَ ځان غم دَه   ناکسان له خپله ځانه خمسور مکړه
زه چه نن دَ بیلتانه په اور وریتیږم   دَ دوږخ لمبه نسبت پدَ اور مکړه
راز دَ عشق دَی فهم دار اوسه خوشحاله
ښکارَوَنه ئې پخپل زوی و ورور مکړه

بې اخلاصه دَ یاریِ جواز نشته   خود پوهیږې بې اَودسه نماز نشته
دَ دانش مرغه هسی پورته ولاړ شه   چه هورې دَ کټه بازو پرواز نشته

---

۱. محشی شاه جهان ورته کښلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هر څو ئې په سَره اور کښې لولپه کړې   دَ یاقوت دَ اوبو ډار دَ ګداز نشته
هغه باغ چه تل مأوا وه دَ بلبلو   اوس په ده کښې دَ بلبلو آواز نشته
دَ زړه راز وَ چا ته وَوایم حیران یم   په هر لوری چه نظر کړم همراز نشته
توکلتُ علی اللّه وینا یَوَه دَه
دَ خوشحال دَ زمانې سَرَه ساز نشته

پارسایی ئې دَ پارسا له لاسه یووړه   دانایی ئې دَ دانا له لاسه یووړه
چه می کړې وه توبه له می خورُیَ   په چشمانو ئې دَ ما له لاسه یووړه
معجزه چه دَ احیاء ده په دوه لب ئې   لاس په لاس دَ مسیحا له لاسه یووړه
دلبرانو چه دعوا دَ دلبرۍ کړه   دا دعوا ئې د هر چا له لاسه یووړه
راته پاتو دا یَوَه مسلمانی ده   دا می هم هغې تر ساله لاسه یووړه
ما وې زه به دَ عشق راز لَرم په زړه کښې   دا خبره می ژړا له لاسه یووړه
چه دَ زړه صبر دَ یار له مخه غواړم   محبت می دا دعا له لاسه یووړه
که دَ نورُو هوښیاری په عشق کښې پس وړی[1]
د خوشحال ئې لا پخوا له لاسه یووړه

پلاو وخورې یَوه لپه   ننه پریوزې اندر غپه[2]
هیڅ خبر نه وې له ځانه   نه له راسته نه له چپه
نه درود وِی نه دِ ذکر   هندو هم نه وِی بې جپه[3]
چه هوا ئې درته ښه کا   زړه دِ ځی په هغه هپه[4]
په هر ځای چه له چا کښینې   یا د راز وی یا د ګپه
ته به ځان تر هر چا ښه کړې   که ښه کښیږې په غرډپه[5]
که پخپل فهم طبیب یې
د خوشحال تر فهم تپه[6]

په خونی هاتی سوره شوه می پرسته[7]   زه هم مست هاتی هم مست دَی دا هم مستَه
خدای دَ درې واړه مستانو سره سر کړ   بله نشته یا به نیست شی یا نه هسته
نندارو لره ئې راشی نندارچیو   یوه لویه هنګامه شوله پیوسته
چه ئې ستا زلفینی کښیوتې په لاس کښې   لاس ئې پریوزه که ئې دَی پریږدِی له دسته
یار د ما څخه په کور دنَنه ناست وُ   زه بې روحه ګرزیدم دَ ده په مرسته
نه یاری نه آشنائی واړه لباس دی   چه خبر شوم د وګړی له بربسته
ما په وریو سترګو ډیر یاران خوړلی   په ځیر ځیر دِ مخ ته نه ګورم له کسته

---

١. پس ځی.

٢. غپ د سپی بړغ ته وایی، دلته نه ورسره جوړیږی ممکنه ده چه غپه وی یعنی غوطه، یا به خپ وی یعنی پټ او مستور.

٣. په هندی ذکر کول او خدای یادول.

٤. خواهش او هوس.

٥. په چاپی نسخه کښې (غړوپ) کښلی دی، چه معنا ئې نه ده جوته، اما لکه په قلمی نسخه کښې چه غرډپ کښل سوی دی، معنا لری یعنی عُر او دپ چه ځان لوړ ګڼل او بړ بړ ویل دی.

٦. په چاپی نسخه کښې رطب کښل سوی دی چه معنا ئې نسوه راته جوته اما د قلمی نسخو تپ لکه چه صحیح دی.

٧. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خوشحال په ځان د ډېرو غشی لک دِی
خو هم ده زده چه دَی مرِی د چا له شسته

په رشتیا ویل غوړیږي د زړه غوټه   د دروغجن خوری لکه سپَی د غُلو سوټه
په دریاب کښې خښته واچوی هیڅ نسی   په یو څو څاڅکی خوره شِی اُومه لوټه
د هغې ښځې صحبت لکه دوږخ دَی   چه میړه وته تل کښینی په مخ بوټه[١]
پدا کار نادان هوښیار واړه پوهیږی   د کابل خربوزه بِه ده تر پهوټه[٢]
څوک خمؤنه تَشَوِی مستی ئې نه وی   څوک د میو عربده کا په څو ګوټه [٣]
د هغه یاری په کار نده خوشحاله
چه له خپلی خولې وباسی وینا جهوټه[٤]

په دا سرو شنډو ئی نه ده وینځه توره   راشه خضر دَ حیوان په چشمه ګوره
مخ دَ یار له خط و خاله مستغنی دَی   دَ غنی وِی هر اسباب له خپله کوره
چه ئی سیوره په ما وه لکه بادشاه وم   همائی وه ستا د تورُو زلفو سیوره
ستا بارخو بله لمبه وربل دِ څه دَی   لکه تور لوګی چه ټول پاځی له اوره
دَ خپل پله خاوری دِ بیَه په عنبر کړِی   درته چا وی چه په دا بها ئی پلوره
په څو بل لوری ته ګوری ځان نادان کړی   چه په ما باندی غوغا شِی لور دَ لوره
ته په دا حسن دَ ګل غنُدی زیبا ئی!   که زوولی ئی له خپله پلاره موره
چه په خوله ئی نوم آخلی روخ ئی نه دَی   عاشقی چه ویره کاندِی له پیغوره
زه له میو توبه وکړم توبه ګار شم   دَ ساقی پیاله می بیا کا توبه نوره
چه ئی څوک په کوڅه پَل ږدِی هغه سر خوری   په جوار باندِی ئی مه ګرزه سر خوره
که ئی ناز وَی که خیال وَی ما به یووړ   ولی ما سره ډیر کبر کا هرګوره
زور ئی واړه دَ خپل مخ[٥]ورته ښکاره کړ   خوار عاشق ئی ځکه درست پری یوست له زوره
چه معنی ورسره نه وِی وَیَل سپور وِی
خدای به نکا دَ خوشحال خبره سپوره

پدا ساه نشته ویسا   هر دم ته وایه اللّٰه
هر نفس یو غنیمت دَی   پهره دار اوسه دَ ساه
دَ سالک په وَیَل کار کړه   که دَ ځان نه یې بد خواه
دَ سالک وَیَل هم دا دِی   ته ئې وایه بې اکراه
چه له خلقه نه زړه پریکړه   زړه پیوند کړه له اللّٰه
که هوا دِ کړله ترکه   نور قبول یې دَ درګاه
بادشاهی به دَ هر تن کړې   که دَ خپل تن شې بادشاه
مُو وتواقَبُلَ اَن نمؤتوا[٦]   پدا راز شه انتباه

١. یعنی په تریو تندی او نا رضایی، په بله قلمی نسخه کی دا مسریۍ داسی ده:
چه میړه وته کښینی په نغر لوټ.
٢. محشی ورته لیکلی دی چهډول بې خونده خټکی دی مګر دا د هند مشهوره میوه ده.
٣. یعنی یوه هنده او یوه جرعه.
٤. یعنی دورغ، دا کلمه هندی ده.
٥. ځان.
٦. حدِث شریف د ی: یعنی تر مړینی دمخه ځانونه مړه کښی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په جوار ئې دَ قربت کښې — دَ کم شناختو نشته راه
دَ بيدارو دِ نصيب وی — ښه دولت دَ سحرگاه
څه اميد دور و دراز کړې — پدا لَږ عمر کوتاه
تل توبه کوَه خوشحاله
چه دِ محو شِی گناه

په جهان که لويه چاره دَ مير ښکار ده — که دا چار گورې هر کار لَرَه پکار ده
ځو قابو تالاښ دا واړه دِی په ښکار کښې — چار دَ جنگ دَ مړنتوب که دَ پيکار ده
ورته هيڅ دَ ښکار دَ ذوق خبری مکړه — دَ هغه سړی چه طبعه دَ بيکار ده
آلوده دِی په ډير غم دَ عمر ورځِی — چه په شمار دَ عمر نده ورځ د ښکار ده
په خوشحال باندِی د ښکار هوا ژوندُون شِی
مرده دله که پتا باندِی بيگار ده

په خوله کلمه لولی نمونځ روژه کاندِی کافر شته — دعوی کا دَ شيخیَ تر شيطانه لا بتر شته
منطق معانی لولی درس فتوی قاضی گری کا — اکثر پدا فرقو کښې که ئې گورې کون خر شته
له کوره لوټه واخلِی استنجا لَرَه روان شِی — تقویٰ تر هسی حده په اولجه ئې وړِی که زر شته
دَ بل کرَه چه ورشی پخپل روی بنديان پرانزِی — په ځان باندِی چه راشِی کله روی دَ پيغمبر شته
يو ځای آلوده ندی په دا هسِی درويشانو — پدا دور که گورې دا ناپاک په هر کشور شته
بادشاه قطب اقطاب دی اُمراگان چه ورته گرزِی — کږې څير تړلی دَ هر چا په سر ميزر شته[1]
چه خاص د زمانې دِی حال ئې دا دَی نور وگړِی — دَ غواوُ د خرو کلِی خالی نوم باندِی بشر شته
چه حال دَ پرهيزگارو سراسر واړه دروغ شو — رشتيا غواړې له چا نه چرته پاتو دا هنر شته
نه مهر محبت نه مروت نه وفا صدق — عالم سرَه برهم دَی څو دی دور دَ قمر شته
آشنا له هيچا مشې له پخوا آشنايی ښه وه — چه اوس له چا آشنا شی نور ئې څو رنگه خطر شته
تر دې ژونديو ښه دِی مړه پراته په گورستان کښې — چه نه ئې دا مکرونه نه دا فعل نه دا شر شته
دروغ وَيَل هغه کا چه ئې ويره وِی يا طمع
خوشحال پدا اړ ندی حق به وايی څو ئې سَر شته

پدنيا کښې نعمتونه رنگارنگ شته — دَ ديدن دَ نعمت کوم نعمت همسنگ[2] شته
عاشقی دِ هغه کا چه ليونی وِی — دَ هغو غرض پرې څه چه ئې فرهنگ شته
ما په عشق کښې دا همه واړه تر شا کړه — ته لا ښه يې چه دِ غم دَ نام و ننگ شته
ما وې زه به دَ زړه حال ورته عرضه کړم — يَو غماز ئې تر شيطان بتر تر څنگ شته
په آشتِی کښې کشتن دَی عاشق وژنی — هميشه ژوندون هم دا دَی چه ئې جنگ شته
خدايه ژر يو بل اورنگ لَره پيدا کړه — په جهان کښې ښادی نشته چه اورنگ[3] شته
په وار وار ئې دَ خوشحال خاطر صيقل کړ
ولی کږه[4] ته ئې لا پاتو څخو زنگ شته

---

۱. کږې څيږی تړلی دَ هر چا په سر ميزر شته، دا مصراع په دو نسخو کښې دوه ډوله ده په قلمی نسخه کښې تر ميزر لاندی محشی پړونی کښلی دی.
۲. هم څنگ.
۳. يعنی اورنگ زيب چه پاچا وُ.
٤. ولی کښته ئې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پروت یم ستا په ورکښې په خیرات می یاد لَره
دا ناښاد خاطر می په پوښتنه ښاد لَره
څو کړې ظلم جور په څو رنګه طور طور
وکړه فکر غور اندیښنه دَ داد لَره
خیال دماغ دِ ډیر دَی تر حساب تر حده تیر دی
مرګ قیامت دِ هیر دَی ښه دا هونبره یاد لَره
مرم په انتظار کښ نشی هیڅ په زاری زار کښ
سخت څما پکار کښ ترسندان فواد لَره
شرعَ شته کتاب شته دَ عذاب دَ خوی عذاب شته
ښه که څه ثواب شته ته دا خوی معتاد لَره
خدای وته څرګند دَی چه د خپل خاطر پسند دَی
څه مهر پیوند ئې هونبره دا عناد لره
خوی خصلت چه ستا دی واړه پټ ندی پیدا دی
مهر نازکه دا دَی ته ئې تل بنیاد لَره
ملک شته کښته پورته ګورم ستا دَ سترګو لور ته
مه درومه بل لور ته ځای پدا سواد لَره
زلفی دِ زنجیر دِی پکښې ډیر زړونه اسیر دِی
څوک پدا تدبیر دِی، چه خوشحال آزاد لَره

پدا کلی کښ څوک نه لرم نیکخواه
چه رشتیا وایَم هم دا لَرم ګناه
له ځوان مرده په خندا په هوس درومې
له نامرده جدا کښیږې په آه آه
لکه سیوره وړاندِی وروستو را سَره ځِی
چه و هر لورِی ته ځم سبا بیګاه
لکه لاس په شمار دَ زرو پول توریږِی
په دوستی ئې سړی هم سِی روسیاه
زه په رغم دَ صوفی خراباتی یم
چه دَ مکر ذکر کا په خانقا
دَ زاهد پکار کښ څو رنګ اشتباه وِی
دَ اوباش پکار کښ هیڅ نشته اشباه
که څوک زړه سوځِی په ما ځای دَ زړه سوی دِ
که می لاس وَی زه به ولی وم اکراه
چه ئې لافی دَ پاکئ کړې څه ناپاک شه
راشه ګوره چه څه حال لَرِی تباه
وایې سر په عاشقی کښ درته څه دَی؟
درته وایم که باور کړې یو ګیاه
رعیت لکه عیال ساته خوشحاله
په یاغی باندِی مهم کاندِی بادشاه

په هر کار کښ مصلحت شته
خپل پرَدِی ته نصیحت شته
چه لر بر له مصلحت شې
کله خیر برکت شته
دَ سړی هونبره ښادی دَه
چه په زړه کښ ئې همت شته
چه همت دَ سړی نه وِی
مهیا ورته نکبت شه
سر هاله په تنه ښه دی
که دَ سر سَرَه عزت شته
دَ سړِی چه عزت نه وی
دَ ژوندون ئې څه حالت شته
په صحیح غنی هغه دَی
دَ هر چا چه قناعت شته
دَ نیستئ ئې اندوه مکړه
که په تن کښ دِ صحت شته
چه صحت دَ صورت نه وِی
څه په کار که دِ دولت شته
دین دنیا دِ مبارک شه
که دَنا سَرَه صحبت شته
اوس یاری مکړه خوشحاله
دَ یارئ سَرَه آفت شته

پخپل قسمت راضی شه، تل دَ بل قسمت مه غواړه
فراغت دِ مبارک شه که دِ ونیوه دا دواړه
دَ ژوندُون پیوند تَړَلی په یوه اومه سپنسی دِ
دَ جهان غمونه پریږده نور به څه ژاړې ځان ژاړه
خپل دِی که پرَدِی دِی قلم وڅکوه په واړُو
دور دَ فساد شو پخپل زوی و ورور مه ویاړه
هر چرته چه ګرزم ځنی هسِی چاری وینم
کار مدار په نن شو، دَ سبا اندیښنه ولاړه
ګوره کوم یِو باد دَی چه په درست جهان را والووت
زړه په چا ښه نشی لباسی شه خلق واړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما وې کلی میشت دَی چه په کلی باندِی راغلم   نش کنډر پراته دِی خالی مینه دَه اوجاړه
هر چرته چه گرزې په لاحول ترې تیریږه   سل بلا په زړه کښ سل دانې تسپې په غاړه
ډیره سودا وشوه سل دعوې دَ سود په طمعه   وخت دَ مازدگر شو دلَ دادکان ونغاړه
تل وایې خوشحاله چه دنیا وته به شا کړم
لا خو دا دنیا دَه مخامخ درته وَلاړه

په هره تنگه خوله کښ برابر ندِی خواږه   په ځنو کښ حلوا دِی څوک نبات لَرِی تاړه
سَمِی کېږې ډیرِی پخپل زړه لرې خپل یار ته   ځکه دِ دَ ذلفو وینښته سَم وِی هم کاږه
بخت دَی چه ئې اوس ستا له لبانو سَرَه څښمه   تا می چه دَننه زړه په سره پیزوان ځاږه
زه دَ زړه بدخواه وم ما پرې وکړه پرهارونه   څه لَره می وَی دَ یار غمزو لَره لاږه
اور لرې په مخ کښ چه پټا مین کښدلم   ما به پدا بله لمبه ننه زړه ځاږه
زلفی دِ تور مار دِی زه ئې هسی وخوړلم   مرَم راباندِی نه ځِی دَ دم گویو هیڅ پاږه
مست یم مَی پرست یم زه خوشحال په خرابات کښ
له میو به وانوړم که مِی وژنی په وراږه

په دا باغ کښ به دِ پاڼی نه وِی گله   که خبر شې دَ خزان له تطاوله
دا څو ورځی غنیمت گڼه په باغ کښ   چه په تا باندِی سینه وهِی بلبله
مرتبه دَ هغه باغ څه پاتو نه وِی   چه خالی وِی دَ بلبلؤ له غلغله
و هغې ښینښې ته نه غړیږِی سترگِی   دَ ساقی څخه چه تشه شِی له مله
په دا پُل باندِی دَ خلقو گذر گوره   څوک پر یوزی، ځنی پور یوزِی تر پله
په درست عمر به ئې نه ووزی له یادو   چه لیدلې وِی تارُو دَ باز منگله
مقدر به په هیڅ رنگ مبدل نشِی   که په ځان باندِی تل لولې څلور قله
عاشقان چه عاشقی کا غم به نه کا   دَ رقیب او دَ غماز او له چغله
څه کړم لاس و دست مې نشته قلندر یم   کڼه ما به دنیا وبازله کله
په پالنگ به خوب په څو بې غمه کاندِی   چه خبر وِی دَ فلک له تزلزله
هسی یار لَرَم ښایست ئې تر دا قیاس کړه   چه دَ مښکؤ بوی ئې هیڅ دَی له کاکله
دَ دلبرؤ په ماڼی کښ هم مزه شته
بیچاره خوشحال ئې مری له تغافله

په دا ښهر کښ دِ نه وینم څوک سیاله[1]   خبر دار نه یَم دَ بل ښهر له حاله
په ښایست کښ دی ارمان دَ صورت نشته   دریغه دریغه په خوی هم وی څه خوساله[2]
په دردمنو کښ نن زه یَم بی مانندہ   په دلبرُو کښ نن ته ئې بې مثاله
په دا سپین تندِی دِ طعن په آفتاب شِی   په آبرو دِ گرو وَړِی له هلاله
نن به ته دا کبر نه کړې نور به څوک کا   چه په خلَقُو دِ نارې دِی دَ جماله
که تل جنگ و خرخښې کړی زه پرې خوښ یم   ښایسته دَ جهان نه وِی بې جنجاله
چه دَ حال پوښتنه نه کړې مرگ می راغی   کله کله می خبریږه له احواله
په پنځه وخته چه لاس په دعا هسک کړم   ستا دَ عمر دعا کړم په ډیر ډیر کاله

۱. دا بدله هم په چاپی دیوان کښ نسته.
۲. محشی ورته کښلی دی یعنی میانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا بې وخته سپین ویښته نه وُ بلا وُ
چه دَ کښلیو زړه ئې تور کړ له خوشحاله

په زړه می هسی نهال یې اې له دوو سترګو غائبه
که بله نامه وایم نامه ستا راشی په ژبه
هر دم می ډیره څله اظطراب شی ستا دیدن ته
په تېری باندِی تل وی دَ اوبو مینی غائبه
تروه ترخه که نه دَی د خوږو قدر به نه وُ
سکه ځکه جدائی شوه آشنایی سَره واجبه
یوه دَ بیلتانه رنځوری ګرانه ده که نه وِی
نور همه زحمت آسان دی که نس خوږی دِی که تبه
ناځاپه دوه مشتاق چه سَره وَوینی په سترګو
تر دا به بله نه وِی په جهان کښِ عجائبه
په ډیر ضرور خوشحال دَ یار له مخه جدا کیږی
اروا که راضی وِی چه بیلیږِی له قالبَه

په ښیوه ښیوه رفتار کاندِی غزاله[1]
وایې پېښې په مځکه نه کښیږدی له خیاله
و غمزو وَته ئې حکم دَی چه وژنه
هم هغه چه مینه کا ځما له خاله
دَ زړه حال ئې امانت پکښی لیده شِی
چه ئې تن په صافی صاف دَی تر زلاله
له دوو سترګوُ خبر واخله چه ئې وژنې[2]
نور به څه پوښتې ځما دَ زړه له حاله
که شیرین اشنا وفا در سره نکا
په جفا ئې هم خوشحال اوسه خوشحاله

په هره کوڅه ګرزم که می چا لیده رنګینه
ګل مخه عنبر بویه هوسی چشمه مه جبینه
په خوله غنچه دهانه، په غاښونو در دندانه
په دواړو خوږو شونډوُ تر شکرو لا شیرنه
په زنی لکه سیبه په غبغبو دلفریبه
په غاړه لکه زانې سبر قده تن سیمینه
په تور باڼه ناوکه په ابرو لینده بې شکه
په پوزه لکه لندی[3] چه را پاځی له کمینه
ګلګُونی ختی واړه مرصع منی په غاړه
ټیکه پر تندِی ایښې په زلفینُو عنبرینه
په خوی خونی خون ریزه مهر جنه چنګ امیزه
بې باکه عاشق کشه بې پروا له دا دودینه
که زر خونُونه کاندِی زړه ئې نشِی لاندِی باندِی
لا نور ورپسِی غواړِی خوشحالیږی څو چه مرینه

په هر لورِی دَی فغان دَ مرګ له لاسه
په هر لور په هر مکان دَ مرګ له لاسه
دَ آدم صورت ئې مرګ لَرَه پیدا کړ
خرابی شوه په جهان د مرګ له لاسه
همګی پیغمبران که اولیاء وه
دُوی په مځکه شول نهان د مرګ له لاسه
عاقبت به شی بې شکه بی ګمانه
دا وَدان کورُونه وران د مرګ له لاسه
راسه ته هم دَ توښې په سر انجام شه
کاروانونه شول روان دَ مرګ له لاسه
ای خوشحاله که په تن شاه جهان شې
هم به دروم‌ې په ارمان دَ مرګ له لاسه

په طلب کښِ د سستی وینم درویشه
چه وتَلی یې د دې خونی له ویشه
نعمتونه رنګارنګ دِی په هر لوری
په غوښتونی بندی نده جفا پیشه

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښِ نسته.
۲. چه می وژنې.
۳. د سیند نه استلی شوی لښتی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو طلب هونبره موندل دی په دا دور — بلکه لا تر طلب بخره مومی بیشَه
د عسلو خواړه کله هغه مومِی — چه حذر کا دَ مچِیٔ له بده نیشه
لا دَوخته دَ طبیب طلب بایده دی — خو لا پایږ په دنیا دَ زړه له ریشه
په هیڅ دین کښِ ما وفا لیدلې نه دَه — خبر دار یم د هر چا له دین وکیشه
په هر غشی چه زخمی شوم بیا می وکوت — هغه غشی وُ په تن ځما له کیشه
هیڅ پروا اندوه دَ بل د بدُو نکړم — خو[1] دِ پانځی بلا له ځانه خویشه

په پیغام د بوسږ[2] سود نشی خوشحاله
چه ځما[3] په خوله مین یږ را نیژږ شه

په هغه جهان به خلاص وِی له عذابه — که دلږ ئږ سریکار وِی له کتابه
واړه زه یم چه می هسی شراب بد کړل — گنه کومه بدی غواړږ له شرابَه
د شیطان له چارو لیری لیری گرزه — یَو درنگ مه اوسه بږ چنگ و بږ ربابَه
د ښه مخ په ننداره کښِ خیریت دی — که ځما له لوریه چار نشی خرابَه
چه دا هسی ارت ملک په خپل سر تنگ کړې — په خلوت کښِ دِ څه سود دَی شیخ و شابَه
چه ئږ سرږ لمبږ په ځان کړلږ قبولی — د ښه بوی نفس پیدا شو له گلابه
هم حیوان یږ هم سَړی یږ هم ملک یږ — که ته ښه په ځان خبر شږ له حسابه
که خبر له حاله نشږ درته وایم — په بَل نام نه باله نشږ بږ دوابه
که پخوا ئږ خرابی دَه چا لیدلږ — بیا به هم وِی د وجود مینه خرابه
هر طناب ئږ و دانا وَته معلوم دی — دا خیمه وَلاړه نه ده بږ طنابه

دَ خوشحال خټک په ژبه برکت شه
چه ویَل کا په پښتو له هِره بابه

تا وږ نورِی تر ما ښږ دِی پسی درومه — راته وایه تر تا ښه دَه بله کومه
چه مِی ستا وَ خرخشو ته نظر وَکړ — دَ جهان په مخ به نه وی هسی سلومه[4]
دَ خاطر مرغه می ستا په زلفو بند شو — اوس به چرته ځِی چه نښتی دَی په لومه
دا چه وایږ درومه صبر کړه له ما نه — بیا می کومه بږ صبری وه در معلومه
په عاشق باندی ئږ تل ظلم و ستم وِی — ستا دَ سترگُو ویره نشِی له مظلومه
زه لا اوس په زړه تنگی نوی عاشق یم — په خندا خندا بورجل لَرَه را درومه

په خوشحال باندی که تل نارږ سورږ وِی
باز پروا کا دَ کارگانُو له هجومه؟

تا هنر دَ سرداریٔ نه زده بهرامه — سرداری دی په خپل دور کړه بد نامه
هم تمامی خیلخانږ لَرَه بلا شوږ — هم خپل ځان لَرَه بلا شوږ بد فرجامه
تا طاهر دَکم عقلی په جرگه مړ کړ — اوس فارغ شوږ دَ طاهر[5] له انتقامه
تا خپل ځان لَرَه دَ مرگ رخنه پیدا کړه — خیلخانه دی په بد خوی کړه بږ آرامه

---

۱. خو پانه ځی بلا له ځانه خویشَ.

۲. په پیغام د بوسږ سود د خوشحال نشی.

۳. که ځما.

٤. څرگند، نوموړی.

٥. ظاهر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دا هسی بد خوییَ بې بخت نه یې　　چه لا نه یې دَ خونی هاتی تر زاله
مشر ورور دی په زندان کړ ته خانی کړې　　دا خانی دِ شه په ځان پورِی حرامه
چه خانی ته دِ هوس دی زړه په زور کړ　　لا ځایی وه ستا دَ زړه اندیښنه خامه
نور دی نوم د ما دَ زویُو په شمار شمار مشه
د خوشحال ختټک وینا پدا تمامه

تل په ځان کښیږدې تازه تازه نومونه　　زه دِ بیژنم دَ زلفو په خمونه
نه ئې څوک وینی په سترگو نه په خون کښ　　چه را رسی ستا له غمه دا غمونه
که می ته دَ زړه له سوزه خبر نه یې　　خبردار می پدا حال دی عالمونه
لکه ستا بانِه په شمار په حساب ندی　　هسی ستا دَ سترگو ډیر دِی ستمونه
بیا مِی هسی دا غمزې په غشیو وله　　لکه تل دی په ما خوار کړل کرمونه
نه چه زه یواځی ناست یمه ویرژلَی　　لور په لور دِی ستا له لاسه ماتمونه
ستا دَ تورُی دَگزار حاجت هیڅ نشته　　په وکیل ئې د عالم خیژی دمونه
مگر څوک په غاړُو غرونو ژوندی گرزی　　ستا سپروُ په وینُو وَلړل سمونه
چه ډیر ډیر به ئې کښیښول پرې پرهارونه　　طبیبانُو څخه ورک شول مرهمونه
اوس دِ غم لکه لَوی غر دَی راته پاتُو　　غر به نه اوړِی دَ چا په اړمونه
یا دِ ستا دَ مخ ثنا خوشحال ختټک کښی　　یا دی نه نیسی په گوتو قلمونه
چه خوشحال ئې په کاغذ یا په قلم کښی
په خاطر کښې هونبره ندی المونه

تل چه ارته لمن څکوی په مځکه　　غره توب لرې دَ مخ په خوبی ځکه
په بسیر دی رنگارنگه ټکی گوره　　پدا شان به ښایسته نه وِی لوڅکه
چه دا هسی شیوه گره ځنی زو وې　　سَرِی نه وُ ښاپیرَی وُ ستا ادکه
دَ مستی له مخه دا پریشان ویَل کړم　　چه دی مزَی دَ ژوندون بولم څو ټکه
زه به تا وَته نژدې شم تا به گورم　　که د ما گنده نه نکیږِی ستا کرکه
په بوسه می دَ لبانو سر فراز کړه　　همیشه په زړه لَرَم دَ شربت سکه[1]
لیونی دی د جمال نه یَم نور څه یم　　چه پخپله خونه نه پریږدم کځکه
لَون لَون شو لانونه[2] دَ شاهانؤ　　دَ هر در رالَرَه بس دِی څو کنډکه
سر بازم وصال دی غواړم هغه زه یم　　لکه څوک چه په بل لوری غواړِی ورکه
دَ ښایست بخره ئې ورکړه د ترکانُو[3]　　محبت را پیدا کیږِی له تاجکه
چه ئې توره په کار نه وِی حبطه دَه　　که ئې روغه وِی دَ سپینُو زرُو تکه[4]
مگر تا څخه سامان دَ سلطنت دَی:
چه په هوډ می سپینه خوله غواړې ختټکه!

تور وربل دِ په سپین مخ را آشفته شه　　سمن زار دِ په سنبل کښ نهفته شه
عاشقانو دِ آرزو وکړه لیدن ته　　چه دَ کښلِی مخ صفت دِ شنفته شه

---

۱. محشی تنده ورته لیکلې ده په چاپی نسخه (څکه) لیکلې ده، یعنی ذائقه.
۲. محشی ورته طعامونه لیکلی دی.
۳. و ترکانو.
۴. د قندهار په اصطلاح تیکی یعنی غلاف.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه خو سر له غرفې هسک کړه وئې گوره | لاله زار دِ په جوار کښ شگفته شه
تا چه زلفی پیچاپیچ سَره وَلول کړې | په گلونو کښ یو تور منگور خفته شه
هغه دُر دِ فخر کا که ئې تمیز شته | چه ئې پاسه دَ ټیکی په تار سفته شه
ستا دیوال مگر دَ عشق په خښتو روغ دی | چه ئې شیخ تر سیورِی کښیناست آشفته شه
ځکه هسی رنگه بوی لَرِی خوشحاله
دا غزل چه دَ بهار په وخت گفته شه

توره چه تیریږِی خو گزار لَرَه کنه | زلفی چه وَلَول شِی خو خپل یار لَره کنه
ولی راته وایې چه په کښلیو نظر مکړه | سترگی چه پیدا دِی خپل خپل کار لَره کنه
شیخ دِ نمونځ روژه کا زه به ډکی پیالې اخلم | هر سړَی پیدا دَی خپل خپل کار لَره کنه
تا وې چه ځما دَ خولې بوسه لکه دارو دَه | غواړم دا دارو دَ زړه پرهار لَره کنه
وینی مِی دَ زړه خورې مگر نور څه لَره ندی | زړه ځما پیدا دَی تا خونخوار لَره کنه
څه ژړا فریاد کړې دَ شهئ دَ تورو زلفو | ته ورتلې پخپله دې تور مار لَره کنه
خود به ستا تر مخه دَ گیاه غُندِی خرگند شی | گل دَ لاله راوړه خپل رخسار لَره کنه'
مَی شته چنگ و نَی شته دَ خپل یار سَرَه خوشحاله
خپل بیاض په لاس کښ خو گلزار لره کنه

تونگران په ملک و مال لَری تکیه | درویشان په ذوالجلال لَری تکیه
دَ عارف ژبه ئې بند کړه له مقاله | عالمان په قیل و قال لَری تکیه
دَ عاشق سَرَه چه هونبره استغنا کا | ښایسته پخپل جمال لَری تکیه
که تکښه دَه خو تکښه دَ یوه خدای دَه | چه په بل ئې کړې څه حال لَری تکیه
دا نابودی تکئې گوره دَ وگړِی | چه په ستورِی چه په فال لَرِی تکیه
دَ دنیا تکئې ئې ولیدې په سترگو
نور به چا وته خوشحال لَرِی تکیه

تر هر چا دَی د ما یار ښه | شکر لب و شیرین بار ښه[1]
تر سنبولو ئې ښې زلفی | تر گلونو ئې رخسار ښه
توری سترگی تورِی ورځئِ | تور گیسو ئې تار په تار ښه
تنگه خوله ئې نیسته هسته | لکه خوله هسی گفتار ښه
لکه دُر هسی غاښونه | لا تر درو سپین هموار ښه
تر وېښته ئې ملا نریَ | تن ئې لا تر سپین چوتار ښه
قد ئې ښه تر سبر ونی | لکه قد هسی رفتار ښه
چه هر ځای وته ئې گورم | سر تر پایه پریوار ښه
خدایه ماتِی هغه خولې کړې | چه به وایی هندو بار ښه
هونبره کلی ډیر ښهرونه | پکښی نشته یَو نگار ښه
چه پکښې خواږه یاران دِی | پیښور تر هر دیار ښه
په موسم دَ ښو گلونو[2] | تر هر څه دَ میر ښکار ښه
ښه په هند کښ چنبا گل دی | تر دا گل دَ وطن خار ښه

---

١. خدایه راکړه د ما یار ښه شکر لب و شیرین کار ښه.
٢. دَ درې وروستنی بیته له یوې قلمی نسخې څخه را نقل شوه، په نورو کښ نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ سرای قدر نور چا نزده
په خوشحال دَی تر فرخار ښه

تا وژلی هم له خپله لاسه ښخ کړه
له دِ زړه باندِ یخیږی زړه پرې یخ کړه

رقیبان دِ لکه سپی دِی په کوڅه کښ
چه انګښ دِ پاکیزه شی واړه چخ کړه

دَ جنت میوې[1] می نورُو ته بخښلی
کله کله څما په خوله سیب دَ زنخ کړه

هغه واړه مهیا دی په هجران کښ
چه واعظ وَ ما ته شرحَ دَ دوږخ کړه

که پرواز دِ دَ شهباز دَ شاهین ندی
دَ مطلوب په لوری پرونه دَ ملخ کړه

چه دَ قدر دَ وصال نه وُ خوشحاله
په فراق دِ ښو یارانو اوس آوخ کړه

ته چه دا حسن لرینه
ځکه هونبره کبر کړینه

تورِی سترګی په کجلو
په تنبولو شونډی سرینه

په مثال لکه شاهین یې
چه دَ زړونو غوښی خورینه

که ته هر څو ښایسته یې
کبر مکړه وَ به مرینه

دَ خوشحال خاطر مفت ندی
فهم وکړه چه ئې وړینه

ته چه هسی په غوغا درومې سیلابه
ولی هسی په ساعت کښ شې بې آبه

آفرین دِ په همت دَ لوی دریاب شِی
چه په هیچری ئې چار نده کریابه

چه په پورته د کاغذ وګډی[2] درومی
که رشتیا ده دا دِ درومی بې طنابه

د طوطی ژبه استاد غواړی د نطق
ګڼه دَی به لا بتر وُ تر غرابه

چه په مخ کښ دِ نابود شِی واړه ستورِی
د اسمان په ستریو وخیژه آفتابه

که لمبې ور باندِی بلی کا ایرې شِی
د ژوندون هنر به نه ځِی له سیمابه

له یاقوته دِ هاله سیالی شِبَه[3] کا
که د اور په تاو کښ دا نشِی بې آبه

چه مرغونه وزر بیا مومی آلوزی
هیڅ مقصود تر سَره نه ځِی بې اسابه

په څوانیِ کښ اوده وُ په زوړ والِی
د خوشحال سترګی بیداری شوې له خوابَه

چه په درست تومن اوښاره[4]
نن هغه ده څما یاره[5]

لا جنو تی سرکُنډی
چه حجاب نه کا له پلاره

یَو سورکی پیزوان په پوزه
ور بلوتِی یو څو تاره

مخ نسرینه مه جبینه
سنبل مویه پری واره

شکر لبه پر طربه
هوسیِ سترګی ګل رخساره

---

۱. منې.

۲. کاغذ باد.

۳. په چاپی نسخه کښ لمړی توری زیر او دوهم توری زور لری، په قلمی نسه کښ محشی (مشکښی) ورته کښلی دی، چه په مصونوعی مریِ څنی مطلب دی.

۴. ظاهر، ښکاره، مشهور.

۵. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قد عرعره مو کمره سر تر پایَ قلم کاره
په زړه سنګه شوخه شنګه جفا خویه زره آزاره
زه ئی قتل په لیدل یم دا را نه ده پروا داره
چه می نوم ورته څوک اخلی و ښکنځولوُ ته تیاره
څه کړم کوم فکر علاج کړم دم واهه نشِی له ډاره
د دی خوی خصلت دا هسی ځما دَه مینه بسیاره
دا یَو څه علامت وشو په ما خوار دَ خدای دَپاره
که پَتِ نیاز ورځنی غواړم په نیاز نه ده خبرداره
که خپل زور باندی ښکاره کړم خیلخانه لَرِی خونخواره
که ئی وغواړم په زرُو زر هم ډیر غواړِی بی شماره
نه په زور شی نه په زر شِی په جهان دِی دا دوه کاره
دَ خوشحال تکیه په خدای دَه
بیا پتا دَه شیخ رحمکاره

چه پلَو له مخه نه اخلِی دلبره مگر شپه دَ خوار عاشق شوه بی سحره
نه ئی زړه په ما نرمیږِی نه گروهیږِی[1] خدایه څه مِی سریکار شُو له کافره
نه مِی خوب نه مِی قرار نه مِی آرام شته همیشه را باندِی تبه وِی شیبره[2]
دَ وصال امید رمق دَی لَږ را پاته او کنه بیلتانه وَوژلم اکبره!
په یَوَه نفس کښِ زر خطونه راوړِی په هر لور چه غورزَوَم دَ زړه کوتره
دَ معشوقی په پالنگ به هغه خیژِی چه له سَرَه نه بیرون کا دَ سرویره
غلیواز چه هنر نه لَرِی آزاد دَی باز په دواړُو پښو بندی دَی له هنره
څه وه څه شوه خبر نه یَم بیا به څه شِی ای یوه خدایه ځما په حال خبره
څه یَوَه نیزه څه دوه څه تر دا زیاتی دَ غریق اوبه چه پاس واوړِی تر سره
مگر خضر می مدد شِی دعا را کا چه لاهو بیړیَ مِی وَوزِی له خطره
څو ئی ځله هر ساعت شِی هونبره ځله
دَ خوشحال سینه لگیږِی له حجره

چه په عشق کښ ئې و نورُو ته پیغور شه اخ چه لاس په لاس په دَه پوړِی دا تور شه
محتسب چه په اهداد وُ دَ مستانو دَ رندانُو سَرَه ناست دَی باده خور شه
چه پرون ئې فاسقانُو سَرَه جنگ وُ نن هغه تر فاسقانُو لا څه نور شه
چه غیبت ئې بداوه دَ بل تر زنانه[3] راشه گوره په عیبت دَ پلارو مور شه
که دَ ږیرِی په وکښل ئې ورته وایم نصیحت دَ نیکخواهانُو باندِی اور شه
گوره څو عالم به لاندِی کا تر چلو نن چه دا دریاب را وَخوت موج ئې زور شه
صنوبر چه هونبره ضیره ډیره لوئی غوښته ځکه هسی په باد ته په باد نسکور شه
چه ئې زړه تر کانِی سخت هغه مِی یار دی بدِی بخری څه ځما کانِی په کور شه
توری سترگی ئې بلا دِی عاشق گوره په بلا باندِی ور دروِمی کر و گور شه

---

۱. گروهیدل یعنی گرویدن، پیروی نمودن.
۲. شیبره یعنی محرقه تبه، چه په پښتو ئی لویه تبه یا توره تبه هم بولی.
۳. تر زیانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا دَ خپل عمر دلیل وکړه خوشحاله
چه لاله په باغ کښ وَغوړیده خپور شه

چه پیدا چیرِی په ملک کښ یو حبیب شه — لکه خار ورته په څنگ کښ بل رقیب شه
محمد (ﷺ) ته ابو جهل نصیحت کا — راشه گوره څک رنځور شه څوک طبیب شه
دَ دانا پخپل وطن کښ قدر نه وِی — دُر هاله قدر پیدا کړ چه غریب شه
په چمن کښ رنگارنگ گلونه ډیر دی — دَ زړه داغ می دَ لاله دَ زړه نصیب شه
که ئې رنگ و بوی و گل نه وَی ورکړی — مبتلا به باندِی ولی عندلیب شه
راشه تور و سپین دَ سترگو ننداره کړه — هغه یار را سَرَه لا تر دا قریب شه
چه پرون را سَرَه یار وُ خبر نه یم — نن له ما نه بیا ویزار په کوم تقریب شه
تناوُنه ئې دَ زلفو دِی دا زړه مِی — لکه ملک دَ یاغی لاندِی تر تخریب شه
چه ئې پرېښوه یارِی دَ لیونیُو
گمان مکړه چه خوشحال ختک لبیب شه

چه می زړه پرې ښه کیده له واړُو بد شه — ښه خو دا چه اوس یواځې دا حد شه
که ژوندُون دَ خلقو دا دَی چه لیده شِی — ښه وَ ما ته مړی خلق دَ لحد شه
دَ دنیا یاران مِی ولیدَل په سترگو — هر سړَی ځما په سترگو لکه دد شه
نه حیا شته نه وفا شته نه خپلوی شته — خلق واړه په معنی لکه مرتد شه
چه ئې نن کانده له ما سَرَه خپل قوم کا — مگر دا جور له قومه په احمد شه
تفحص دَ تورو سپین نشته په چا کښ — دَ همه عالم په سترگو کښ رمد شه
نور به چا ته یادَوَم چه رد گمراه دِی — چه پیدا ځما له ځانه خلق رد شه
فرزندان چه مِی له گیډِی نه پیدا دِی — پوخ ځما له نا خلفو نه کبد شه
په طالع په بخت دَ مال و ملک څښتن دِی — بخت هغه دَی چه په بخره دَ بخرد شه
له هغه بخته ځما توره بلا دَه: — چه له هَرَه ناهمواره په مدد شه
چه دَ پلار له ځانه ښه زویه پیدا شِی — ته به وایې چه ژوندون ئې مجدد شه
چه قابل ئې پیدا نشِی په اولاد کښ — که هزار زویه دَ پلار وِی بې ولد شه
دَ بهار گلونه هیڅ دِی چه تیریږی — ښه هغه وَ ما ته گل دَی چه سرمد شه
که په ذات کښ دَ خوشحال آل و اولاد شته — په صفات کښ لم یلد و لم یولد شه
یخ دَ نمر وَ تا وته نه دَرِی خوشحاله!
په دا څه که یَو څو ورَځِی منجمد شه

چه گټل خورول بخښل کا ځوان هغه — چه توره[1] لَرِی دَ توری خان هغه
کان دَ لعل دَ یاقوت دَ گوهر څه دَی — چه احسان ترې پیدا کیږی کان هغه
چه ئې ته په گیډه وخورې حبطه شِی — دَ مجلس سَرَه چه خوړ شِی خوان هغه
که د مال دَی که دَ ملک دَی که د لیچو — چه ئې توان دَ چا پکار شی توان هغه
په تمامه شپه په ورځ په میاشته کال کښ — چه دَ خدَی په یادو درومی آن هغه
چه دِ څوک دَ وړاندِی وروستو ځی دا څه شِی — په تنها وجود چه شان دَی شان هغه
وَ نور چا وته وران مه وایه خوشحاله
چه په قول عهد وران شو وران هغه

---

۱. پیسې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دا هسی ښایسته یې زیړه گله | ځکه تا په ځان شیدا کړمه بلبله
چه ئې طور ستا دَ تورُو زلفو واخیست | ځکه بوی دَ مهر نه ځي له سنبله
دَ لبانُو بوسه بیا ورکړه مشتاق ته | چه مستی ئې لا اثر وکې تر مله
چه په پټُو سترگو ناست لیدل دَ یار کړم | خلق څه خبر له هسې رنگه شغله[1]
راشه خپل وژلي گوره پخپل وَر کښې | په غمزو په خرخښو په تغافله
چه دَ خلقُو له نظره ئې امان وِی | همیشه ورباندې لولم حُلور قله
لکه یار را سَرَه وُ په هغه شان دی | ښه چه بیا دِ مخ توری وشو چغله
لا به کله سر ځما په غیږ کښې کښېږدې | چه دَ مښکُو بوی دی درؤمی له کاکله
څوک چه صبر ستا له مخه راته وایی | ځما څه غرض له صبر و تحمله!

درست عالم دِ په خوشحال باندې غوغا کا
باز پروا کا[2] دَ کارگانُو له غلغله

چه دا هسی په پالنگ راغله نوخیزه | الوداع دَه دَ خوشحال خټک پرهیزه
عقل و عشق چه سَرَه دواړه په دعوه شی | بل مجال دَ عقل نشته بې گریزه
هم پخپله جنگ آغاز کا جنگیالیِ | هم پخپله صلح کاندې صلح آمیزه
په بازی بازی وژلی کُټل نشی | په خندا خندا خونونه کا خونریزه
زه دِ کښلیوُ په دا کار پوری حیران یم | چه له چا نه زده کَوِی هونبره مکیزه
که له دله ئې شلوم شلوله نشِی | دَ دلبرُو یاری څو ده دلاویزه
غچول ئې هسی نه دِی چه څه پریږدِی | تر الماس ئې دَ غمزې توره دَه تیزه
قند و گل سَرَه دا هونبره لذت نکا | چه خوله ورکا دَ زورل سَرَه آمیزه
د معشوقی نوم عاشق په جهان خور کا | د شیرینی بازار تود دَی له پرویزه
که می بې له تا نه نوره یاری وکړه | راته گوره را څکوم حدیث په بیزه

په کاته کاته زړه لا درته تاو تاو شِی
دَ لرگی لښتی په غاښ کړې زیز مزیزه

چه د زړه اخلاص دِ نه وِی له معبوده | لا عجب که ئې راضی کړې له سجوده
محرمانو اجازت موندلی نه دَی | گنه ډیر به ئې خبر کړل له دې سوده
محبت غلام بادشاه بادشاه غلام کا | خبر واخله له ایازه له محموده
خدای ځما تر فهم ښه[3] د عشق هنر کړ | که دا چار ده نور عالم وته نابوده
تورو زاغو دِ گلونو قدر څه زده | له جماله ئې بلبله شوه خوشنوده
په سند به د همه زړونو مردود شې | که دِ چار شِی تر یوه پورې مردوده
تر مطلوبه پوری شرط د رسیدو دَی | که تمامه لاَر په وینو شی آلوده
خو یَو بخت دِ ناسازی را سَره نکا | تل کینه کَوه له ما سره حسوده
کل مقصود دَ زړه هورې چه هغه یار وی | بخته راشه ته می وروړه تر مقصوده

ما خوشحال ئې سودا کړې نادیده دَه
که کالی په بها نه ځِی بې نموده

---

۱. شخوله.

۲. باز پرواز کا.

۳. خوښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه می ستا کوڅه مأوا شه غم ځما له زړه سوا شه
ستا کوڅه لکه بهشت ده په بهشت کښې مې زړه وا شه
زړه می ستا دَ مخ په دور له چمنه بې پروا شه
هغه راز چه دَ خلوت ؤ وَ هر چا وَته رسوا شه
عالم درد لَره دوا کا دَ یار درد ځما دوا شه
سانه ورو وهَه په زلفو پکښې زړه مې سر هوا شه
چه ته مهر باندې نکړې
خوشحال ځکه بینوا شه

چه دَ دواړو سترګو شیر در څخه شته پر ئې خوره له ځانه سیر در څخه شته
آئنې وته نظر کړه او ګل بوی کړه[1] چه خپل مخ دَ ګل په څیر در څخه شته
که د زړه ځما په زړه دَی چه ئې ټول کړې ټولَه ئې چه کمشیر[2] در څخه شته
ډیر به ما غُندې په عقل تیر و بیر کړې چه وربل دِ تیر و بیر در څخه شته
تل دعا دربانډې کا ځنی خبریږه یو څو خوار له دله هیر در څخه شته
که جمال که ناز و خیال که کرشمې دِی دا تر شمار تر حساب تیر در څخه شته
لَږ دَ مهر دَ وفا خویونه زده کړه دَ جفا خویونه ډیر در څخه شته
عاشقان غریبان وژنه صرفه مکړه دَ غمزې تیره شمشیر در څخه شته
لکه ډک مهر دَ خولې په خوشحال وکړه
خو که تش مهر برسیر در څخه شته

چه دا هسی رنګ مانړی کړې بې ګناهَ ویره نه کړې دَ عاشق دَ زړه له آهَ
چه په هر لورِی روانه په ښیوه شې در سره ځما دعا درومی همراهَ
چه دِ هونبره ډیر دماغ وته وَګورم بل دِ سیال په جهان نشته بې بادشاهَ
معشوقه می دَ عاشق غندی نه نه کا ګل بورا وته ونه وې توره سیاهَ
یا په ما باندې مَیَنه کړې دلبره یا می مینه ځنی ماته کړې اللّٰهَ
چا ته حال دَ زړه معلوم کړم خبر نه یم یَو نیکخواه په جهان نشته بې بدخواهَ
رقیبان دِ غوغا کا پروا می نشې شیر به کومه اندیښنه کا له روباهَ
په یوه ګزار ئې درست مقصود پوره شو
چه نګاه ئې په خوشحال وشو ناګاهَ

چه له هر چا تمع پرې کړې سلطانی ده که دِ زړه په خاموشی کښې سبحانی ده
دَ خاتم دَ سخاوت خبری مکړه لا پیدا کښې هم دَ طمعی نښانی ده
په څو رنګه دَ یارئِ صفت کیږِی زبانی یاری، نانی یاری، جانی ده
تر جانی یارانو هر څه صدقه کړه هم پیدا سبب پکار دنیا فانی ده
دَ دنیا په پریشانی کښې جمعیت دَی دَ دنیا په جمعیت کښې پریشانی ده
چه له دوسته له دښمنه ښه سلوک کا دَ هغو سَرَیُو ښه زندګانی ده
چه په کور کښې می څه ؤ تر واړو تیر شُوم و خپل یار وَته می هسی مهمانی ده

---

۱. نظر کړه ګل بسو کړې.
۲. پیوندول، یو ځای کول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په زرگونه کتابونه ملا لولیِ   الف بس که ئې غرض مسلمانی ده
په نادان باندِی هم رحم شته خوشحاله
معذرت د نادانانو، نادانی ده

چه دا هسی ئې آغازه عربده کړه   مگر تشه ئې له میو میکده کړه
عقل ډېره شعبدِه لَرِی په میُو   ساقی تار پتار ئې هره شعبده کړه
ښه جمال لَره پیدا کړه ځما سترگِی   له غه پسه ئې جمال مشاهده کړه
یَو ځل بیا له زیبا مخه پَلَو واخله   دا په عم کښِ پراته لا په غمزده کړه
ستا له غمه چه ډېر ډېر همیشه ژاړم   د واړه سترگو مِی خجله نربده[1] کړه
دَ ویشتلو آه چه ولگی ښه ندِ   لا دَوخته ئې دَ زړه له حاله زده کړه
دَ قلم له سَرَه تور لوگی روان شو
چه خوشحال دَ دې غزل مسوده کړه

چه بنیاد دَ عاشقِیَ چا کاوه   دا ئې څه کړه پدا کار نه پوهیده
په جهان ئې یوه څه بلا پیدا کړه   یوه خدایه کور ئې وران کړې د هغه
دَ هغه جهان دوږخ په غوږو اروم   دا دوږخ می پدا سترگو ولیده
څوک ناحق دَ بیلتانه له لاسه ژاړی   آشنایی دَه چه تاختونه کا په زړه
دَ هلک له لاسه والوزی مرغیَ   په ژړا ور پسی سرَه کا دوه لیمه
هغه وخت چه دَ زانگو او دَ وُنِی وُ   په مرغیَ هیڅ نظر نه وُ دَ ده
څو لوئیږی آشنایی پرې ډېریږی   درومی درومی په اوږو کښ ښه ویښته
دَ وصال قدر عمجنو دَ فراق زده   دَ تشنه ژوندُون په څه دَی په اُوبه
په حدونو سَرَه ولاړو اوس خوشحاله
په کوم لور نه سَرَه مُو مُو زه او ته!

چه ئې میاشت کړه دَ اسمان دَ پاسه شقه   چه آفتاب ئې را ښکاره کړ له شفقه
چه په سر باندِی ئې ابر سایه بان وَه   چه ئې پاتو جبرئیل شوله ابلقه
چه خوږې ئې دَ خولې لاړی تر عسلو   چه همه علم ئې زده شو بې سبقه
چه جمال ئې ښایسته په ملاحت وُ   چه دَ مښکو بوی ئې هیڅ وُ تر عرقه
چه سایه ئې دَ وجود په مځکه نه وه   چه بره ورته گویا شو له طبقَ
چه ئې تار په تار دَ باد په مخ خواړه[2] کړل   دَ تورات و دَ انجیل واړه ورقه
دواړه[3] کوَن په طفیل دَ هغه دی   مرتب او مهیا په ډېر رونقَ
چه دوست دار دَ څلور یار دَ اهل بیت دی   په هغو دَ ښو گواهی وله مطلقه
دَ عربو[4] ثنا هیڅ ورنه رَسیږی
دَ خوشحال ژبه مښود کاندی ناحقه

---

۱. "نربدا" یو رود دِ په هند کښ.
۲. خپاره.
۳. چه کونین په طفیل.
٤. چه عرب ئې و ثنا ته نه رسیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه له عشقه بله چار گنې افزونه   تر دا بله اندیښنه نشته زبونه
باور وَکړه چه د عشق په کاروبار کښ   که زیات نه یم کم هم نه یم تر مجنونه
ظاهری گونه دَ زړه په حال گواهی لی   که هیڅوک ندی خبر له اندرونه
ته ناترس به گوته هم پرې لنده نکړې   که له دوو سترگو روان کړم دوه سیندونه
چه د زړه له تاوه وَوزی غه خبره[1]   اثر وکاندی آخر په واړه زړونه
کل عالم دا بیلتانه له لاسه زار کا   زه په څو خبرو خوښ یم له بیلتونه
یو ئې قدر دَ وصال راته څرگند کړ   بل ئې سهل را ښکاره کړه نور غمونه
چه تا شان دَ لیلی کړ زه پوهیدلم   چه به ستا له لاسه ځای کړم غاړی غرونه
چه یک لُخته دی خوشحال له زړه نه ویوست
در پوهیږم ډار دِ نکیږی له خونه

چه مِی ولیده پخپل انگنِ ولاړه[2]   ما په تیکی سترگیِ بیا مونده بیا ولاړه
که ښه مخ وته کاته کَول گناه دِی   دا گناه دِ وِی دایم د ما په غاړه
یو څه بځن[3] زړه ئې راکړ هسیِ وایم   چه د ما وَی دَ جهان دلبری واړه
زه جدا له یاره کوم خیر ناصحه!   په ژړا کښ راته وایه خیر غواړه
دَ ښه یار په جدایَ کښ گرم نه یې   که دِ دواړه لیمه ووزِی لا هم ژاړه
دَ طوطی خوراک شکرِی دِی خوشحاله ته
جگی جگی څه خو ورکړه دَ خولې لاړه

چرگ دِ خپل چرگ والی کا که ئې رضا دَه   چه له بازه بازی کا دَ ده قضا ده
هغه چار به مخامخ په مخه ورشیِ   چه دَ چا دَ هغې چارِی تقاضا ده
څوک به خوښ سَرَه پرینږدی په جهان کښ   دا دَ حاِیه دَ دې دهر اقتضا ده
تیره چار چه یادَوِی فایده ئې کومه   وَ دانا ته مضا واړه مامضا ده
دَ گمان لرِی به تار په تار خپرې کا   دَ یقین اندیښنه بهَ تر بیضاءده
دَ خوشحال په ویل غورِ او فکر بویه
چه موندنه دَ خبرِی په امضا ده

چه می ولیده دَ زړه په سترگو خپل زړه   دَ خپل زړه غُندی میِ وَ نه لیده بل زړه
عاشقی دَ خدای بلا دَه عاشق مشې   څوک په سرو سکروَټو ینښی لَرِی تل زړه
په وَیل وَیل می هیڅ تقصیر وَ نه کړ   که ستنیږی له دلبرُو په وَیل زړه
عاقبت به آفت سر لَرَه پیدا کا   چه جار وَزِی دَ بتانو په بورجل زړه
وُر ئې واچَول دَ زلفو ځنځیرُونه   که هر گز آموخته نه وُ په تړل زړه
دَ خپل سر په مهر هم دا هسی نه وِی[5]   لکه خوښ شیِ دَ دلبرُو په ښکنځل زړه
ډیر ئې صبر شکیب وَکړ نه پایئږی   نور له تنه جدا کیږِی په نیوَل زړه

---

۱. غه خبره چه د زړه له تاوه ووزی.
۲. دا بدله په نورو نسخو کښ نسته له یوې قلمی څخه نقل شوه.
۳. په اصلی نسخه کښ بځن دی په معنی د بیرندوکی. د پښتو مرکې په لوی قاموس کښ بځن په معنی د رنگ لیکلی دی په قندهار کښ هم دا کلمه شته مثلاً وایی تور بځن وغیره، دلته هم ورسره جوړیږی یعنی خنگه زړه ئې راکښ.
٤. محشی ورته کښلی دِی چه مطلب لمر دی.
٥. د خپل پیر دعا هم هَسیِ رنگه نه وِی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال ختټک فریاد له نورُو ندِی:
په دَه هونبره چاری وکړې واړه خپل زړه

چه وایم هغه نکا دا ځما زویه گمراه
اغیزه هیڅ پرې نشی یا خو ما گڼِی بدخواه
که کار په دیو نشی په شماره دِی دَ غوییو
کمیَ دَی دا دَ دیو که د ما دی دا گناه
که ما دَ ځان بدخواه گڼِی دا لا بله بلا ده
هیڅ پلار به په جهان بدخواه دَ زویه وِی آه آه
چه پلار دَ چا مزَری وِی مزر کتِّی ورځنی زیږی
د ما زویه وگوره دَ جیفې گیدړ روباه
څو ډیر دِی که قابل وَی دا به څه بلا ښه کار وُ
یو شیر دَ درگه ښه دَی نه گیدړ پکښی پنجاه
د نورو نوم څه اخلم د تومی[1] بیوجه څو دِی
یا عاق یا عاق ته روغ دی خو دَ واړُو مخ سیاه
دَ ما په ناله زرشول دَ بی بی په ذات زرنځ شول
زرنځ په نرخ دَ زرو کا قدرت لَرِی آله
هر کار ئې په تقلید دی تحقیق نلَرِی پذات کښ
نه نام نه ملگری شته[2] هونبره گنج هونبره سپاه
ارمان ارمان چه زوړ شوم یوَ قابل زویه می نشته
چه زه خوشحال دعا گړم په سبا او په بیگاه

چه تا وَته نظر کړم نور مِی هیر دِی ښایسته
په طور دِ مین یم گنړه[3] ډیر دِی ښایسته
هم ځان راته ښکاره کا هم می ورک شِی ژر له سترگو
پدا کلی کښ واړه پری څیر دِی ښایسته
تلخی ئې دَ هجران بده بلا ده عاشق وژنِی
چه دا ئې را په یاد شِی څه گنړ هیر دِی ښایسته
یاران لَرِی زرگونه دَ هر چا سَرَه ساز بازگا
په قول په وعده ځکه تیر بیر دِی ښایسته
تل جور تل جفا ستمونه په عاشق کا
په دا واړو کارونو کله سیر دِی ښایسته
دَ چین او دَ ماچین می ارویدلی دِی په غوږو
په سترگو می لیدلِی دَ بونیر دِی ښایسته
ځوانی ولاړه خوشحاله راوړه زر که عاشقی کړې
یا زر دِی یا ځوانی چه ورته زیر دِی ښایسته

چه پریوزِی څوک له پانه مومیا یی ورلَره بویه
په کور کښ چه تیار شی روښنائی ور لَره بویه
چه کار دَ چا مشکل شِی تدبیر وبله کښینی
دا کار څه آسان ندی دَنائی ور لَره بویه
په کانِی کښ مرآت شته دَ کیمیا بوټِی په غره کښ
تلب چه د دې کار کا بینائې ور لَره بویه
که لُور دَ اورنگزیب وِی معشوقه په اصل لویه
دا کار ئې منظور ندَی پارسائی ور لَره بویه
که هر څو ښایسته وِی معشوقه په هنر پسنده
دا کار ئې هم پکار دَی بخت ځائی ور لَره بویه
که څوک ښایسته غواړِی په کوڅه کوڅه دِ گرزی
په هر ښهر په کلی گدائی ور لَره بویه
یَو زړه دَ خوشحال ندِی چه جهان پکښی لیده شِی
دَ هر چا زړه مرآت دَی صفائی ور لَره بویه

چه وفا ئې له چا نه مونده په مځکه
وَ اسمان وته روان شو عیسی (ﷺ) ځکه
په زرگونُو راته لاف کړې اوس یو نشته
آشنایِی له هر چا ښه دَه بې ختټکه
دَ هغو له خولې کړې خبرِی اَورم
چه به ما وَرته کاته کوَل په کرکه
دَ راحت په وخت چه تَل تر تا ځاریږی
په سختی کښ ویزاریږِی له ابکه[4]

---

۱. ټولی، ټبر.
۲. نه ملک گیری شته.
۳. که نه.
٤. یعنی پلار.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما وی واړه په احسان ځما بنده دَی   همگی ئې زیست روزگار وُ له کوتکه
دَ معنی په سترگو گوره که دانا یې   په ظاهر جامه که ښه بریښی لټکه[1]
مروت یاری ترې مه غواړه خوشحاله
هر سړَی چه اُوبه وَځښی له اټکه

چه نه لَرِی ننگونه   وئې مه وینې رنگونه
دا د ننگ دَپاره گرزم   پدا هسی گړنگونه
صد رحمت را باندِی ښائی   پدا هسی آهنگونه
په څو به ځنی درومی   چه دَ زړه لَرم زنگونه
مهدی له غاره ووزه   کښیږده پښه په پالنگونه
نه دین شته نه آئین شته   شرم لاړ په فرسنگونه
مختورن[2] ظالمان ډیر دِی   چه آخلی قلنگونه
دَ عدل توره واخله   ملک اسلام کړه په جنگونه
بیداره اوسه زرکښ   شاهین[3] گرزی په څنگونه
خوشحاله فهم وکړه
چه پر یوزی خرسنگونه

چه ئې بخره ازلی راغله اصیله[4]   دا فلک ئې همیشه گرزی په سیله
چه عزیز ئې پخپل فضل و په کرم کړل   چار به نشِی د هغو چیری ذلیله
چه پخپله ئې عطا په خلقُو نه کا   دَ هر مال بخره به واخلی له بخیله
دَ حاتم په مسند ناست هغه زلمَی دی   چه دنیا ئې په هر چا باندِی سبیله
دَ عارف په بخره علم لدُنی دی   په الست ئې روزی شوی بې تحصیله
چه ئې واړه آمنا و صدقنا کړه   دَ دانا وینا به نه وِی بې تاویله
دَ دې دور درویشان خلیفه بس دی   اوس خپل ځان لَرَه بل کار کړه عزازیله
که مکامل دِ په جهان هغه کسان دِی   چه فارغ دی دَ دنیا له قال و قیله
عالمان دِی ره زنان چه غواړِی نغاړِی   عالم عالم لَرَه زده کړِی څو دلیله
دا جاهل شیخان شیخان نه دی شیطان دی   چه فساد ئې پیدا کیږِی له تهلیله
که دَ یاره نه جدا وِی دوه درې لویشتی   و عاشق وَته ښکاریږِی دوه دری میله
زه هم ځکه په جهان کښ بې عدیل یم   په جمال مِی معشوقه دَه بې عدیله
چه آرام ئې دَ خپل یار په لیدوُ وشو
دَ خوشحال له دله څه غواړې تعجیله!

چه ئې خوب په پالنگ نه وُ بې د پرو له بالښته   راشه گوره ننداره ک/ره تر سر لاندی اُومه خښته
چه فانی دنیا دنی دَه بود ئې نشته ناهنی[5] ده   ځکه دا ده اې نادانه د هوښیار تر فهم زشته
دا دنیا خارشتی بزه ده په ساتل ئې څه مزه ده   شپون ئې وشړِی له بزو نه چه ئې پوه شی له خارښته

۱. یعنی هغه توره چه په جنگ کښ کار نه کوی، پخه اوښتې توره.
۲. مختوری.
۳. شهباز.
٤. دا بدله په پاپی دیوانو کښ نسته.
٥. تر دې کلمې لاندی محشی ”نا هضم“ کښلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه هم تول ځی هم دلیٔ[۱] دا طوفان دَی که ژلیٔ — چه ئې ویرَی[۲] مونده نشی، هَی توبه له هسی کښتَه
ما لیدلې پدا چشمانو ورانی مینی دَ شاهانو — یکباره ور ځنی ولاړه چه ئې درسته دنیا غوښته
د لکونو پیدا غول[۳] کړه د جهان کنجونه ټول کړه — نه به ته نه به ستا پښت وی، بیا سنجر شو یو څو پښته
د سیلاب په مخ دِ کور دَی دا دَنِی فکر دِ نور دَی — چا به نکره هورته خونه چه به دا په سیلاب رغښته[٤]
په دنیا کښې که شداد شې بیا به ته په بلا یاد شې — که بهښت په دنیا روغ کړې څه دِ سود دَی له بهښته
هغو[٥] یوړله له ځانه دا فانی دنیا اې ځوانه! — چه ئې تار په تار خوره کړه نه هغو چه ئې ونغښته
ما ئې ولیدل کارُونه طور طور رفتارونه: — په ورتله په ستغ[٦] ختَنه په تله کنَدِی غُندی رغښته
که کم عقل که کانا[۷] یې که هوښیار یې که دانا یې!
د میر باز غُندِی ور زغله د خوشحال غُندی ترې تښته

چه ئې سوز نه وی له سازه — یا ئې سر له[۸] سرو نازه
دَ ژوندون راحت ئې کوم دَی — راته وَوایه همرازه!
غم می واړه تار په تار شِی — دَ هر تار له ښه آوازه
ځما لاس له کاره ووزِی — چه په کار کٔ شې شهبازه
په هر ځای چه ښایسته وِی — ترې سلام می دَی له نیازه
چه دَ کښلیو ننداره کړَم
ورته پاتو شم خوله وازه

چه ئې تا غُندِی را درومی په پوښتنه — رنځوری دَه دَ هغه رنځور سودمنه
دَ بسیر موتی دَ لاس د سکندر کړ[۹] — ښوریده ئې اشارت په جار و تنه
تل په تا پسی غمجن یم هونبره نکړې — چه می وَ پوښتې څه حال لرې غمجنه
که دِ سر له ما نه غوښت لتا می دریغ کړ — بیا هاله وایه وَ ما ته دروغجنه
زړه می ستا په لاسو درکړ تا خراب کړ — هلک څه زده دَ زیبا طوطا ساتنه
خدای دِ لاس دَ هغه چا په ته کښ پرې کا — چه په قصد به پرې کوِی دَ گلووَنه
که یو ځل ئې طماغه[۱۰] له سَرَه پریوزی — چوز و باز ووته څوک ښئی وهنه
که دَ کښلیو وعده هر کله خلاف دَه — خدای دِ تا دروغجن نکاندِی په ژمنه
وَ خوشحال ته خو هم دا وایه مطربه
چه ځار ځار کله به رایشې مینه!

---

۱. درمن، دغلې کوټه.
۲. وَرَی.
۳. په مجهول واو لښکر او فوج.
٤. چه به مخ د سیلاب رغښتَ.
۵. هغه.
٦. په غره کښ نریٔ او سخته لار.
۷. محشی ناپوه ورته کښلی دی.
۸. په سر و ناز.
۹. د بسیر لولو د لاس د سکندر شوه.
۱۰. محشی ورته ټوپیٔ لیکلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حیران یَم نه پوهیږم چه له یاره مخ پوښل څه   اغیار وته په قهقه لا له ورایه خندیدَل څه
که نه ئې وِی په زړه کښې دَ عاشقه سَره مهر   سکه ده وته دا غنج و دا دلال او دا ښکنځَل څه
هغه می چه لیدلَی دَ خپل یار ښایسته مخ دی   که حوری که پری وِی وَ بل مخ وته کتل څه
ښه ئې دِی ویلی چه زړه یو دَی یار دِ یو وی   ښه ده دا خبره چه سر یَو او سودا سل څه
زار ژړا هغه کا چه د یار له مخه دور وِی   وخت دَ یار دَ وصل کوک په کوک نارې وهَل څه
خوشحال دِ ښه چه مړ کړ ته په کوم توکی دلگیر یی
تر سر دِ صدقه شم گنُدِی تا ته چا ویل څه

خپل پرَدِی چه چا لینده په لاس آخسته   هر یوه کړه په ما تشه درسته درسته
چه قضا د ما د چا په غشِی نه وه   د بادشاه لینده ئې هم کړه په ما سسته
چه تعلیم ئې د سیفئ[1] له ما نه آخست   بیا هغو د ما د بدو سیف لوسته
په زرگونو راته لاف کړې د ناریَ   په دولت کښې ئې د ما بلا آخسته
اوس چه ورځی د نکبت راغلې یو نشته   چه ځما دپاره ووزي له بایسته
که بادشاه له تخته پریوزی نا آشنا شی   بادشاهی ده د دولت په تار آمسته[2]
د نکبت ورَځی په مثل د دانو دِی   ښایسته سړَی و باسِی له ښایسته
هنرونه ئې عیبونه شی خوشحاله
د سړِی چه چار دَ بخت شِی سسته پُسته

خپله پوهه به لَرم خپله لَره   وَ هر چا ته خپله پوهه دَه کره
که فاسق یم که فاجر یم دَ خپل ځان یم   دَ زاهد دَ عابد څه دِی را سَرَه
لیونی که مسخره دَی و عالم ته   عالم هم وِی لیونی ته مسخره
په معنی پانِی گلونه دِی خبری   دَ سړِی کرده دَ ونی ثمره
نن یوازِی یک تنها له یاره ښه یم   څوک د غیرو دوهم نه وِی را کره
دَ نور چا غرض پرې نشته چه صراف وِی   هم هغه زده په سَرَه په نا سَرَه
په ښوره مځکه کښې کله شِی گلونه   درته چا وې چه کلونه پرې کره
شاړی[3] تل په کُن پره گرزی[4] خوشحاله
مَرَنیَ لیندیَ به ځِی په سرپره

خواږه عمر غُندی تلنه کوې ښه[5]   په مدت دَ دیدن ژمنه کوې ښه
په ناستې دِ رغیدن دَ بیمار وشی   په وَلاړِی پېښې پوښتنه کوې ښه
خوی دِ درست دَ ترهیدلی غرڅه واخیست   وړاندِی ځې تر شا کتنه کوې ښه
دا دَ زړه ښهر می ستا دَی چه په سترگو   باندِی هر کله ختنه کوې ښه
په خوله ما سَرَه دروغ دروغ یاریَ   ویزارِی دَ زړه دنَنه کوې ښه
هم په څو رنگه غموُنه باندِی کښیږدې   بیا گله له دې غمجنه کوې ښه
هم په څو رنگه عتاب کړې بیا پخپله   بورجل ځای ته می بلنهَ کوې ښه
په زمان کښې یو گلزار دَ وصل نهال کړې   بیا پخپل لاس ئې وکینه کوې ښه

---

١. محش ورته لیگلی دی چه یوه دعا ده.
٢. محشی ورته لیکلی دی "پیئلی".
٣. شاړ یعنی سست او کاهل.
٤. درومی.
٥. دا بدله په نورو نسخو کښې نسته، له یوې قلمی نُخخه را نقل سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وصل هجر دِ دا دواړه پخپل لاس دي چه ماته له خپل مينه کوې ښه
دَ خوشحال په زړه دِ کښيښول داغونه
پرې دَ مالګو دُوړَونه کوې ښه

خوله مِې غوښته له نګارِ را ئې نکړه دَ رقيب په خوله شوه آرى را ئې نګړه
ما وې دروم ستا له وره دعا راکړه په فرياد او په چيغارى را ئې نګړه
صبورى له جفا کاره ياره غواړم را ئې وکړې ځنى چارى را ئې نګړه
په يوه جلوه له وراړه رغيدې نور دا ځما سترګى بيمارى را ئې نګړه
دَ يوې غمزې په طمعه ورته ګوره عمر تير شو پدا لارى را ئې نګړه
په اميد وم چه يَوه پياله به را کا هغه مستى شراب خوارى را ئې نګړه
وَې در به کړم بوسه دَ خوړو شونډُو را نيږدې نيږدې شوه بارى را ئې نګړه
ګلدسته ئې چه له باغه وه ويلې که ئې ورکړه و ريبارى را ئې نکړه
هسِ نه چه ئې د زړه دلاسا نزده دلاسا لَرِى تيارى را ئې نکړه
زه خوشحال دَ يوه کنبلى په طلب وَم
دا فلک لَرِى بسيارى را ئې نګړه

خاتمه که دَ سړِى په خيريت ده تر صحت ئې چار بهتره دَ زحمت دَه
په زحمت کښ ئې نخوت له سَره وزى رنځورى نافى دَ کبر دَ نخوت دَه
هر زحمت چه دَ سړى په وجود ورشى معافى ئې دَ ګناه په روايت دَه
په يوه تبه چه لَړه په چا ورشِى هغه هم د ګناهونو کفارت دَه
په هر چا باندِى چه ډيره تبه ورشى په صحيح چه دغه چار دَ مغفرت دَه
هغه کس ولى دَ خداى دَى ګمان نشته دَ هر چا چه صبورى په مصيبت دَه
غم ښادى چه وَ سړِى وته رسيږى همګِى واړه له ځايه په قسمت دَه
په ښادى کښ دِ ئې شکر سړى کاندى په غمونو کښ دَ صبر چار فرحت دَه
چه دا دوه چارى لَرِى حبيب الله دى په وَيل نده دا چار په عنايت دَه
وار په وار به په خوشحال باندِى ور دورمى
هَرَه چار چه دَ محنت يا دَ راحت دَه

څو دَ ملک وارث و نه وهى سرونه هونبره چيرى قراريږِى سمى غرونه
يا به ستا په دره ناره وِى يا به ژاړى يا دى تا له لاسه وير دَ چا په ورونه
رخنه ګر دَ ملک پرې مړده پخپل ملک کښ په حکمت په زر وزور، په لښکرُونه
څو په تورو، په توبريو، په نيز وشى صد چندان شِى په تدبير په هنرونه
ورور او زوى دَ ملک په کار کښ قتل کيږِى نور په واړو باندِى جوړ شول محضرونه
بې د تيغ له آبه نورى اُوبه نشته چه جنګجوى سَرَه ساړه کا ټټرونه
دَ سردار دَ رياست و نه په وينو په ليږ شنو دَ اعداء کا ثمرونه
په ميدان کښ توئى ښې دِى دَ سر وينى نه چه ډکه سينه وړى له ځګرخونه[1]
يا دَ مرد غُندِى شمله دَ دستار پريږده يا په سر کړه لکه ښځه ميزرونه
خدايه چا وته ئې کښم څوک به پرې پوه شِى
ما وَيَلى هر يَو بيت دَى دفترونه

---

١. نه چه خوړين له عيبه غاړى ځګرنه، يا نغاړى ځګرونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوک به څه ساتې په پوهه په پندونه
په وینښته سَرَه تړلي پیوندونه
په یَوه قفص کښې بند کارګه طوطا کړه
سَرَه بیل به وِی دَ هر یوه سندونه
یا کُشتی د زورَوَرُو سره مګړه
یا د دُوی غُندی پیدا کړه مړوندونه
موږ پدا عقل روغ نه یُو لیونې یُو
معشوقه چه و عاشق وته غندونه
عاشقان دَ شاه دَ خولې یُو زر مو نشته
که په سر ئې لیدَل مومو سر ښندونه
چه باور دِ په رشتیا خبره نکا
وَ هغو وَته به څه خورې سوګندونه
چه ناپوه سَرَه تیریږِی ډیر افسوس دی
دَ دانا سړی کیمیا غُندِی ژوندونه
پخپل ښکار پسی به څرنګ باز آلوزی
چه باز دار ئې پسې وا نکا بندونه
دَ شکرو خوند به هیځُ ورباندې نه وِی
چه خبر وِی دَ خبرو په خوندونه
تا دَ زلفو په زنځیر کښې خوشحال بندکړ
آفرین دی پدا هسی شان بندونه

ځوک خبر دی له فتنو د دې جهانه
نوِی نوِیی را پیدا شِی له دورانه
ما و تا غُندِی به څو باد وړی یادکا
که خبر واخلې له مځکی له اسمانه
چه له باده دمه ډک وه که ئې ګورې
باد ئې خاوره په ملکونو کړه پریشانه
په شان شان می دَ وجود ننداره وکړه
بیا به هم شِی څو رنګه په څو شانه
نه ئې زر نه جواهر شته یو تاوان دَی
که به ښه کړې ځان ئې خلاص کړه له تاوانه
زمانه می شوه په غاړه اې خوشحاله
که ئې ګورې نه لتانه نه له مانه

څو را سَرَه خلقه جفا ډیره هغه کس کړه
خدای می پدا خوی کښې په ده مینه یَو په لس کړه
زار دَ خوار عاشق دَی دَ محبوبی څه پروا ده
زه وَ غم ته روغ یَم ته تل خانده تل هوس کړه
زړه ئې دَ کافر دَی خو په خوله کلمه لولی
څه ئې راته ستایې ما لیدلې دَه نور بس کړه
ګرزِی په ګلونو کښې ګندګی ور پسی غواړِی
څه ئې په جهان کښې بده بخره دَ مګس کړه
ښه چه را پیدا شوې دَ بهار زیړیه ګله
تَل دِ یادَوَنه غندلیب په هر نفس کړه
لیږ دِی کاروانونه سبا کیږِی اې ساربانه!
پاڅه دَ شتر په غاړه پوری اوس جرس کړه
ځه هغه شهباز شه، چه دِ ځای په سر درودَی
نه لکه دَ کلی کارګه ګرزه غم دَ نس کړه
بخت دَی که طالع دَی که دا خپله فقیری ده
خدای می چه شړیَ برابره دَ اطلس کړه
قدر دَ خپل ځان دَ عافیت ور څخه نه وُ
ځکه عاشقی هسی آغازه بوالهوس کړه
نورو حریفانو واړه ډکی پیالې نوش کړې
ښه چه دَ خوشحال پیاله ئې ډکه په بکس[1] کړه

څو جفا را سَرَه ډیره هغه کس کړه
خدای می مینه په ده باندِی یَو په لس کړه[2]
ښه چه راغلې دَ بهار زیړ ګله!
اندیښنه دِ عندلیب په هر نفس کړه
دَ ګلزار په ګل غرض نکا غُل غواړِی
په جهان ئې بده بخره دَ مګس کړه
که زه خوار دِ دَ ګلونو لایق نه یَم
ستا له باغه عنایت را خار و خس کړه
درست عالم پدا خبره خبر دار دَی
چه بلبله خپلی ژبی په قفس کړه

۱. سید راحت زاخیلی لیکی: چه بکس په معنی د خورا لږ او نه څه دی.
۲. خدای می لا ورباندی مینه یو په لس کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ئې شناخت، علم، ادب لَرَه پیدا کړې — نه چه گرزه بیهوده چاری عبس کړه
دَ ژوندون په قدر هیڅ خبر دار نه وُ — عاشقي مي چه آغازه بوالهوس کړه
کله سول کله ژوندُون بخنبل وَ ما ته — دَ عشق اوره په ما چاری دَ ققنس کړه
دَ دنیا غمونه لږ ندی خوشحاله
نن دَ یار وَ مخ ته گوره واړه پس کړه[1]

څو په باغ کښ لا یو گل دَ نو بهار شته — دَ بلبلو دَ طوطیانو پرې چیغار شته
نن دِ غم له ما نه ځان ساتی که ښه کا — چه په سیل دَ بهار را سَرَه یار شته
چه له یاره سَرَه مست دَ گلو گښت کړم — محتسب که را نیژدې شِی پایزار شته
شیخ ملا دِ ځما غم په بهار نه خوری — چه رباب و سرینده غُندِی غمخوار شته
نه به زه دَ میو جام کښیږدم له لاسه — نه ځما له پارسایئ سَرَه کار شته
ما وَ خپلی پارسایئ ته رخصت ورکړ — په دا نورو پارسایانو مِی اوس ډار[2] شته
ساقی بیا ځما دَ ښهر خبر واخله! — لا به څو په کوڅو پاتو پرهیزگار شته
گل و مل ساز و سرود ساقی سرې سترگی[3] — لا به ډیرعالم رسوا کا چه دا چار شته
چه په هَرَه پیاله عقل له ما زدویی — دَ ساقی منت را باندِی په بار بار شته
دَ گلونو په موسم کښ خوار هغه دَی — چه ئې نه پیاله په لاس نه ئې نگار شته
نن هغه شاهِ جهان دَ زمانې دِ — چه دسته ئې دَ گلونو په دستار شته
چه نا اهل په غفلت ورباندِی نه ځِی — ځکه وصل دَ هر گل په څنگ کښ خار شته
دَ بهار زیبا گلونه سوداگر دِی — لخلخه به ځنی پیرِی چه خریدار شته
نن خوشحال دَ زړة داد دَ عشرت ورکړ
دا څو ورځِی غنیمت دِی څو گلزار شته

څو په باغ او په بوستان کښ لا لاله شته — دَ بلبلو دَ طوطیانُو پرې ناله شته
نن دِ غم له ما نه لیری لیری گرزِی — چه په وخت مې دَ بهار په لاس پیاله شته
که مې یار په لاس باده واخلِی ساقی شِی — پرې مې ډار شِی چه ئې زهد صد ساله شته
را یې وَښیه چه ځم تر پښو ئې پریوزم — که په دهر کښ څوک ما غُندِی واله شته
دَ بهار په زیبا گلو ډیر ویریږم — چه باران شی دَ باران سَرَه ژاله شته
دَ بهار په سیل تل درومه خوشحاله
یو څو ورځِی چه دَ گلو پرکاله شته

څه بلا ډیر ښه یې د بهار دَگلو وخته[4] — که ژر درپسې نه وَی د خزان سلئ سخته
په وخت د ښو گلونو دو ساله باده نوشلی — د زړه اندوه دِ واړه دا عشرت یوسی یکلخته
په وخت د ښو گلونو په خلوت دنَنه ناست یې — را ووزه نندارهٔ کړه ناسوتی شیخه بدبخته
هر گل وته چه گورې گوښی گوښی ئې نگهت وِی — په رنگ سَرَه یَو ندِی نه یو سَم دَ بل له رخته
په سم دِی که په غره دِی د بهار خاص گلونه — آخر به ئې رژون وِی د گلونو له درخته

---

۱. هر څه بس کړه.
۲. وار.
۳. ساز و سرود د ساقی سترگی.
٤. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه تعین[۱] دا هاړ گرمه سلی راشي په چمن کښې   گلونه د لاله لکه بادشاه پریوزي له تخته
چه کښته پورته زانې مرغاوې تله را تله کا
خوشحال خټک خوښ کړی په جهان کښې دا دوه وخته

څه به وایم د دې نفس له آزمیښته[۲]   نفس آدم دَی را یستلی له بهښته
چه پکښې دَ دواړو کَونو مراد مومې   هغه چار د ِ تر نظر لاندی کا زښته
د کیمیا د بوټې گل کله مونده شي   چه د پښو تلی گلگون نشی په غوښته
د سرِیو په غفلت پوری حیران یم   چه په گور کښې توری خاوری هونبره نشته
بیا به څله څوک طلب دَ دنیا کاندی   چه ئې خلاص نه وِی یو دم د کار له کښته
که تر سر لاندی بالښت کښېږدی دَ پرونو   عاقبت به تر سر لاندی کاندی خښته
د دنیا مینه په مثل د خارښت ده   هیڅوک نه وینم خالی له دې خارښته
د صحرا په کانې رخه[۳] د شیطان شوه   عیسی سر په مځکه کښېښود له بالښته
د زړه مینه په مثال لکه پتنگ ده   چه د گوی ځښتن وَهَله هورته رغښته
غم ئې واړه د آشنا دَ بیلتانه دَی
د خوشحال څه سریکار شه له جوړښته

څه به ووایې خوشحاله   له تکمیله له کماله
دَ هغه مرغه څه نوم دی   چه په اورکښې لَری ځاله
هم بیچون هم بیچگون دی   هم بې مثله بې مثاله
هم بې سره هم بې پایه   بې وزره هم بې باله
په یَوَه نفس آلوزی   څو عنقا درومی څو کاله
دَی میوه د هغه باغ خورِی   چه ئې ونه نا نهاله
چه په دا مشکل خبر شې[٤]
ځان به خلاص کړې[٥] له جنجاله

څه دَ بدُو بِرغ وُ چه ماښام را باندِی وه شه   تندر وُ یا توپ وُ پرې مِی تخنی تخنی زړه شه
څه خوښی دَ ده وه، چه بیا ژر پسی اندوه وه   چا وې چه په رنځ کښې معظم[٦] په خوب اوده شه
دا ژوندون هیڅ نَدی چه می ساه وینی دا خلق   زه په ځان پوهیږم اوس می کار لکه دَ مړه شه
ما وې زړه می سنگ دَی، چه په هیڅ به نرم نشِی   راشه که ئې گورې په ژړا ژړا اُوبه شه
ما دَ معظم په لیدو مینه ماته نه کړه: څه دَ قضا رنځ وُ په هفته کښې څه وُ څه شه
رنگ ئې تر خوی ښه وُ، خوی ئې لا ښه وُ تر رنگه   گل وُ دَ گلابو شگفته شه نور په تله شه
دریغه دریغه دریغه که ئې مرگ په بد لیده وی   څو به می پرې ورکړِل ولی مرگ میلمه دَ ده شه
زور و ستم نه وُ، نه څه جنگ توری نیزې وې   بل علاج ئې نه وُ، دَ ده مرگ دَ خدَی په کړه شه
زه یواځِې نه یم ډیر عالم پسی کباب دَی   آه دَی پسی کیږی روزی نه وُ روزی نه شه

---

۱. چه تعینه دا هاړ گرمه سیلۍ شي په چمنن کښې.
۲. دا بدله په چاپې نسخو کښې نسته.
۳. حسد، کینه.
٤. محشي ورته لیکلی دی، چه مراد له دې همه مذکوره حقیقی زړه دی.
٥. خلاص کا.
٦. معظم د خوشحال خان کوچنی لمسی وُ، چه دا بدله ئې د هغه په مرثیه کښې ویلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه تاريخ ئې راغَی "بې بدل معظم"[١]
خوشحال د دَه نيکه دَی، دَ نيکه ئې داغ په زړه شه

څه لَرَه زړه می وړې چه دَ زړه ساتل دِ نه زده[٢] مست يم مستی کړمه ګڼه هر هنر می ښه زده
تل په اوښيو وينو هميشه ژړا آهونه نور را خبر نشول يا می سترګو يا می زړه زده
ذکر فکر نمونځ روژه طاعت ور لَره بويه شيخ ملا زاهد عابد صوفی په ميُو څه زده
کله دَ طوطيانو په ګفتار کښ دا لهجه ده راشه که ئې ګورې زرکِې تا کله دا تله زده
روغ عالم به چيری دَ دردمن په حال خبرېږی درد چه په چا تير دَی په دردمنو هم هغه زده
څه زړونه ئې وړی ستا بارخو پريشانی زلفو ښه وه دا خبره چه يا غله زده يا ئې مله زده
ستا دا سور پيزوان چه فتنه ګر دَی بې حسابه څو رنګه فتنې چه دَ جهان دِی واړه ده زده
چيری به له دِله يَو ډک مهر را بر سير کړې تل دِ که دا هسِی دلاسې تشی په خوله زده
څه پوښتې خوشحال دَ بيلتانه په اشتياق کښ
سترِی په منزل پوهيږی تږَی په اوبه زده

څه غم د نعمتونو چه اختر راغَی درويشه[٣] په طمع په اميد اوسه دَ هر غنی له ويشه
يو ګل می په دا باغ کښ ناګهان په نظر کښيووت عجب ئې خوشبويی وَه تر هر ګلؤنو بيشه
چه ما وکړه پوښتنه دغه ګل له حقيقته ده کړی تحمل وُ د يوه اَغزی له نيشه
نافې چه له اوله خپل ځګر وَکړ سرې وينی له ورَوسته ئې روانه خوشبويی شوله له ريشه[٤]
په څو به دَ ويشتليو لا احواله نه خبريږې چه هيڅکله دِ نه ده چيری پښه په اغزی ريشه
له دو اويا مذهب سَرَه به ساز وکړې له دله
خوشحال که خبر شې په تحقيق دَ عشق له کښشه

ځان چه پيژنی که ګورې ښه هغه چه ناحق په ځان غره دَی څه هغه
واړه زړُونه فراغت وی په ښادی کښ چه په غم کښ مردانه شِی زړه هغه
سلامت لَره ئې نور عالم پيدا کړ ملامت لَرَه چه روغ دَی زه هغه
يا ياری يا اغياری دَه که ئې ګورې په دا دوه کښ نه ته دا شوې نه هغه
چه تر تا نه وړاندِی وروستو ځی مله ندِی چه په لار در سَرَه سَم ځِی مله هغه
چه په عشق سَرَه ژوندِی دِی هغه نه مرِی چه بې عشقه ژوندِی ګرزِی مړه هغه
چه دروغ تر خوله وَ باسِی کله خوله دَه چه رشتيا تر خوله وَباسِی خوله هغه
هيڅ حجت له هيچا مه کوَه خوشحاله
هر چه تا وته څوک وايیِ ته هغه

ځما عشق په هغه شان دَی لکه وه[٥] ستا خاطر هغه سندان دَی لکه وه
که ته هر څو بد قولی او بد عهدی کړې قول عهد می همان دی لکه وه
خر خښې دِ لکه وې په هغه شان دِی فتنه ګر دِ سور پيزوان دَی لکه وه

---

١. کلمات دَ "بې بدل معظم" د ابجد په حساب (١٠٩٨) راځِی، چه دغه نو د معظم د وفات سنه ده.
٢. تا د زړه ساتنه نزده مست يم می پرست يم ګڼه.
٣. دا بدله په چاپی ديوان کښ نسته.
٤. له خويشَ.
٥. دا بدله په چاپی ديوان کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ رقیب خبره مه نغوږه اې یاره — چه رقیب هغه شیطان دَی لکه وه
دَ ښو په ناوکیو دِ غلبیل کړ — نښانه می درته ځان دَی لکه وه
په خاطر باندې می دَغ دَی ستا له لاسه — ولی هسی بې درمان دَی لکه وه
بل گمان فکر خاطر لره در موږه — خوشحال ستا دَ بندگان دَی لکه وه
چه دِ زړه هسې پرې ناز کوهٔ دلبره
په خوشحال دِ خاطر گران دَی لکه وه

دَ اسمان په حکم څه فتنه بر پای ده — نزده چا چه قراری ئې په کوم ځای ده
بندیوان ئې اورنگ زیب لَرَه روان کړم — ننداره می په هر ښهر په هر سرای ده
پښتانه می چه حال وَوینې کباب شی — په لیده می دَ هر چا ژړا های های ده
لوی هلک می ننداړو لَره را درومی — دَ هندو دَ مسلمان ناره وای وای ده
زه هر چا وته موسیږم ترې تیریږم — چه دَ واړو اندیښنه راته نمای ده
نه یواځې په ما ظلم، ستم وشو — زمانه دا هسی تل کا پخپل رای ده
په هر ځای می په څوکۍ راځې فوزونه — دبدبه می دَ مزری یا دَ همای ده
په وَلاړ کښې هاتی شمار په یوه غره دی — اوچه پریوزې په دوه غرونه ئې آوای ده
زړه می درست سوری سوری لکه غلبیل شو — محرومی دَ لیدو بده غم افزای ده
گنُدې وِی چه بازی بیا را وَجار وزی — همگی عالم وَیل کا چه اوس بای ده
که په اور کښې دَ سرو زرو وَښې پریوزی — عیب نشته پدا کار کښې ئې جلای ده
نورې واړه تکئې تار په تار خپرې شوې
دَ خوشحال خټک تکیه په یَوَه خدای ده

دَ جهان خوښی همه دَ هغه کس ده — چه میشته ئې دَ محبوبی په جوس[1] ده
دَ ښه مخ له ننداړې چه نظر نیسی — که ئې گورې هم دغه هوا دَ نس ده
که سوگند راځنی غواړې هم به وکړم — تر اول می پتا مینه یَو په لس ده
ډیری مینی آشنایۍ څه په کار ندِی — یَوَه زړه لَره یوه آشنائی بس ده
چه دوه ښه خواږه مَین سَرَه دلگیر کا — دَ غمازُو وینا څه دَ سترگو خس ده
بې پروا بې فهمه مه راځه خوشحاله
په پالنگ می ډیره ویره دَ عسس ده

دَ عشق بخره ازلی دَه په جنگ نده — په کتاب په مسئلو په فرهنگ نده
په قسمت ئې له ازله دَه راوړې — دا دَ سولو بخره اوس دَ پتنگ نده
خلقې ئې سَرَه درغتې[2] ککر کړې — لا دَ مستی دَ غمزې توره رنگ نده
تل دَ یار دَ صورت نخښې پکښې گوره — له دنَه آئینه دَ زړه رنگ نده
دا پیاله چه ما نوشلې دَه پرې مست یم — دا پیاله می دَ شرابو دَ بنگ نده
دَ اغیار سَرَه یَو دَم ناستی ښه ندی — هیڅ خپلوی می دَ زجاج او د سنگ نده
دَ گلونو په موسم کښې هغه خوار شول[3] — چه گلرنگه معشوقه ئې تر څنگ نده
لیچې څه لَره غړې توره وکاږِی — که دَ خوارو دَ وژو په آهنگ نده

---

۱. محشی دې کلمې ته په قلمی نسخه کښې جکوڅه او غولی لیکلی دی.
۲. ټولې، له یوې خوا.
۳. هغه گرم دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که زه نه یم لیونَی په آهو سترگو　　مسله می دَ آهو پسِی لنگ نده
کله کله خوار خوشحال وَته نظر کړه
دَ عاشق نمنځنه هیڅ عیب و ننک نده

دَ مجاز عاشقی عین حقیت ده　　وَ هغې ته زینه ینښې دَ صورت ده
تر ثرا تر ثریا که فهم وکړې　　په ځلور کنجه غوغا دَ محبت ده
په جهان به هیڅوک نه وُ که عشق نه وِی　　دبدبه دَ عشق قائمه تر قیامت ده
چه په مینه کښ یو زړه او یو زبان وِی　　تر هر چا دَ هغو چار په برکت ده
دا یوه وینا دَ زړه په غوږو واروې　　چه بهتره دَ اورنگ تر سلطنت ده
سر دِ درومی مال دِ درومی پت دِ نه ځی　　د سړی د چاری کل خوبی په پت ده
چه یَو ځله زړه دَ چا په مینه بند کړې　　په شلول ځنی کمی دَ مروت ده
چه د نیت علطی لَری بلا به ورشی　　تر هر څه بده بلا غلطی دَ نیت ده
چه ئې خدای ورکا وَ چا شکر دِ کاندی　　په جهان کښ لویه بخره دَ همت ده
په تیره الماس دَ پاسه قدم ینښی　　یوه څه باریکه لار دَ شریعت ده
چه کښو ته نصیحت وایې خوشحاله
وایه څه فائده ستا دَ نصیحت ده

دَ سپیرو خاورو غوغا ده　　چه پکښې غورزی هوا ده
و حباب وته وگوره　　څه دِ نوره تمنا ده؟
گمان نکړم چه به ستا شی　　دا چه ته وایې ځما ده
چه به کانده فنا کیږی　　کانده نده نن فنا ده
دَ هلکو لوبی گوره!　　سرشته دَ هر چا دا ده
ته لا طفل دَ اوښی یې　　که دِ ږیره کربلا ده
دا درگاه یوه بوډیَ[1]　　گه خندا گه د ژړا ده
چه ئې یو ځله اړاند کا　　دا هم لویه تماشا ده
راشه وگوره په سترگو　　چه دَ چا وه اوس دَ چا ده
خو یو وهم خوب و خیال دَی　　کوم ژوندون کومه دنیا ده
دَ نور چا نده خوشحاله
ستا دَ خولې وینا هم ستا ده

درته چا وې چه دَ یار سرَه جفا کړه　　دَ اغیار سرَه وفا، مهر خندا کړه
چه دَ پله خاوری دِ سترگو لَره غواړی　　دَ هغه سرَه فتنې جنگ و غوغا کړه
هغه ته یې چه له ما دِ محبت کړ　　که غه هونبره مینه ما سرَه نور چا کړه
که په اور می کښینوې په اور به کښینم　　چه دِ ځای په سترگو کړم راته دِ شا کړه
دَ بادشاه دَ گدای څه وُ دَ یاریَ　　څه کړم خدای می ستا په مخ مینه پیدا کړه
که ځما په مرگ دِ زړه دَی تیغ را واخله　　دَ قصاب غُندِی مِی بند په بند جدا کړه

۱. دَ ځائی یوه بوډیَ.

زه خوشحال څه جیواری د سبکل نه یم[1]
دَ دنیا خونه می ستا په مخ بیدیا کړه

د ماړه تر فهم هیڅ نده غنمینه
ولی وږی ته حلوا ده اوربشینه

په تونگو باندِی اطلس لکه شړیَ وی
په نادار باندِی شړیه ده وریښمینه

وَ مجنون ته دَ لیلی خبری وایه
نه له علمه، له مذهبه، نه له دینه

هغه خدای چه دَ هجران غمونه را کړه
که دَ وصل ښادی را کا توان لرینه

خدایه کله به دیدن دَ آشنا را کړې
چه به زه پرې ماتوَم دَ زړگی مینه

یَو ځل بیا په حیات لولیدی په سترگو
بیا له پسه لکه مردن وِی هم دِ وینه

نمر په کوم لوری پریوزی چرته خیژی
په خوشحال باندِی یوه شوه توره سپینه

دَ گلونو قدر چا زده
یا بلبلی یا بورا زده

په جهان کښې به یَو یوَ وِی
چه هنر ئې دَ کیمیا زده

چه وفا ور ځنی غواړې
بې وفا کله وفا زده

که جهان در خبر ندَی
ما په تا زده تا پما زده

ته ښادی کړه زه به غم کړم
تا خندا زده ما ژړا زده

رنگ دِ ښه دَی خوی دِ بد دَی
زه خوشحال یم ما رشتیا زده

دَ صبا باده گذر په چمن بیا کړه
په چمن کښې رنگارنگ گلونه وا کړه

زه دِ توان دَ خرخښو لرلَی نشم[2]
که دِ زړه ځما په مرگ دَی دا ادا کړه

بې نیاز څه خبر له نازه چه ناز څه دَی
ستا دَ سترگو بلا واخلَم ناز پما کړه

زه له خپله بخته چا وَته فریاد کړم
چه پرُون ئې راته مخ وُ نن ئې شا کړه

خوله می ډکه شوه په شهدو په شکرو
چه سحر می ستا دَ لام و بې[3] ثنا کړه

عاشقی که سرا سر واړه بلا دَه
ما په ځان دَ زړه قبوله دا بلا کړه

زه خوشحال کم زوری نه یم چه به ډار کړم
په ښکاره نارې وهم چه خوله ئې را کړه

دَ دانا په ځان بلا شوه خپله پوهَ
چه هر گز ئې خالی نه وِی له اندوهَ

چه فلک وَ چا ته عیش و عشرت ورکا
هونبره ډیر وربانديِ کښیږدِی څو ستوهَ

کله ونه دَ خزان په وخت لغړه
کله بیا خوبی دَ پاڼیو پرې انبوه

په ناحق ئې په میدان په سَمَه غواړې
چه دَ غرونو غرڅه نه گرزِی بې کوه

چه می ولیدې څو خولې هونبره خبری
را څرگند شول واړه دو اویا گروه

پخپل زوی او ورور باور نشته خوشحاله
غافل مشه دَ جهان له مکره دروهَ

۱. د دې مسریَ معنی حل غواړی. په بله نسخه کښې دا بیت په دې ډول دی:
خوشحال نه دیوالیا نه قمار باز دی — د دنیا خونه ئې بیا تالا تالا کړه
۲. د خرخښو لرم چه کړې ئې.
۳. ل او ب: لب.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درسته شپه دِ په کوڅه کښ مرم له سوړه		لاس می مات شه که دِ نکړم روړه بوړه
ته په څو بې غمه خاندې خوشحالی کړې		ځما غاړه په ژړا در پسی بوړه
هم می بې حسابه پوری کړه په سترګو		دَ رنجور غُندیِ مِی بیا له سترګو توره
ستا دَ خوی دَ زلفو کار سَرَه یو رنګ دی		سر هوا لوئی دا هونبره سَمَه کوړه
حال دِ واړه وار په وار راته معلوم شو		تِکه یاره په زړه تریخه په خوله خوږه
ځما یار چه میخوری کا په بدل ئې		ولی ما لَره راځه دَ درُدو روړه

پکښی زړه دَ خوار خوشحال دَی چه خوږ نِشی
ډمی ورو ورو دَ شهیِ زلفینی نموړه

دَ ناکس له آشناییِ توبه توبه		دَ شونتهیِ[1] له روښاییِ توبه توبه
چه پردې ئې په الماس جراحان پریکا		له دې هسی بیناییِ توبه توبه
چه وَلَور ئې په زرګونو جن بدرنګه		له دې هسی کتخداییِ[2] توبه توبه
چه په جهل و حماقت دانا ځان بولی		دَ احمق له دانایی توبه توبه
دَ سفله دِی دَ سفیه دِی واړه توکی		له خودیِ خودستاییِ توبه توبه
له هزار رنګه شیخی، زهد، تقوا کا		دَ جاهل له پارساییِ توبه توبه

چه عمل ور سَرَه نشته تش وَیَل کا
دَ خوشحال له ګویاییِ توبه توبه

درخو[3] خود په آدم خان باندِی شیدا وه		تر دا منځ دَ میروګی ژبه بلا وه
چه په منځ کښ دلال نه وِی وصال نه وِی		په مجنون باندِی مَیَنه که لیلا وه
پخپل یار پسی ژړا ننه په زړه کښ		دَ عالم سَرَه په زور ځما خندا وه
چه غوټیِ ئې شګفته کړه په چمن کښ		که د زده دا چاره واړه دَ صبا وه
چه ئې ګل دَ بهار ستا وَ مخ ته ونیو		ستا دَ مخ خوبی تر ګلو لا زیبا وه
هونبره رنځ محنت آفت ځنی پیدا شو		څو ځما دَ خوار خاطر مینه په تا وه
دا نن شپه چه په ما تیره شوه بې یاره		ته به وایې په دوږخ کښ می مأوا وه
نن خپل بخت را سَرَه درسته مخامخ کړه		چه پرُون راته یکلُخته شا په شا وه
ما وې زه یم چه پیاله لَرم په لاس کښ		ولی دا پیاله په لاس کښ دَ هر چا وه

بس چه بیا ئې ستا جمال په نظر کښیوت
دَ خوشحال ختِک د زړه ځله[4] همدا وه

دَ یوه بادشاه په حکم شوم اګاه		امر نهی می قبول دِی دَ بادشاه
یا مهدی یې یا عیسی چه را ښکاره شوې		په جهان دِ غلغله وشوه ناګاه
دَ مهدی او دَ عیسی دَ وړاندی څه دی		هم د جال هم دَ دجال واړه سپاه
خیر آباد لَرَه دِ رایشی لښکره		چه احوال دَ غلیمانو شِی تباه
چه خیبر لَرَه ما بولې قضا کیږِی		ډیر کارُونه هم په حضور یم دَ درګاه
خواه ناخواه که امر دا دَی چه را درمه		دا بنده به در روان شِی خواه نا خواه

---

۱. یو راز لرګی دی، چه د څراغ پر ځای ئې د روښا دپاره لګوی عموماً د لرګو څراغ ته هم شونتهیِ وایی.
۲. کد خداییِ.
۳. درخو او آدم خان په پښتنو یوسف زو کښ دوه مینان وه چه په عصر کښ د مغولی اکبر پاچا تیر سوی دی، میرو ئې ریبار وُ.
۴. هیله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دارنده دَ عریضې ځما دَ لوریه
زبانی خبری هم لَړِی همراه!

د سپی غُل د دروغجن په خوله کښ تل کړه — په رشتیا خبرُو خوله دَ سړی کښبُل کړه
هر عمل چه سړی کا مضمر به نشِی — درته چا وې چه لوگی مکړه اوربل کړه
که پوهیږې چه دَ بل جهان حساب شته — ته پدا جهان نظر پخپل عمل کړه
ستا د خولې چینه حنظل دَه هم عسل ده — وَ هر چا ته تویَوَنه دَ عسل کړه
چه دَ دین دنیا کارُنه درته پیښ شی — دَ دنیا تر کاره کار دَ دین اول کړه
چه دَ مښکو دَ نافې شمیم را خپور شی — را ځرگندی توری زلفی تور وربل کړه
ساقی وخت دَ نو بهار دَی شراب راوړه — دَ شرابو سرَه نقل دَ خولې مل کړه
نن خلل دَنَی اومَی مکړه زاهده — چه موسم دَ بهار تیر شِی بیا خلل کړه
چه یَو دم دَ عشق له اوره خالی نه وِی — خدایه څه د دَ عاشق ټټر منقل کړه
ستا دَ مخ په دَور زه جهانگیر شاه یم — راته کښینه کرشمې د نور محل کړه
ستا دا توری سترگی خو توری بلا دی — درته چا وې چه ئې توری په کجل کړه
که هزار ځله شیخی کوې خوشحاله
چه ښه کښلی در نیژدې نور ئې کښل کړه

د ښایست سرَه سل نوری چاری بویه — چه عاشق په ځان مَین کاندِی مهرویه
تل دَ مښکو بوی روان په بستر نه وی — دریغه دریغه دَ مهرو یو گفتگویه
عاشق یو لکه لیوه په شمال پائی — بل په غټی سترگو خوب کا لکه سویه
په سبا پسی ئې مرم نه سبا کیږی — دَ هجران شپه ئې پما سوه تر کال لویه
ځما دواړه سترگی جوی ته سبرقد یې — سبرونه جدا ښه نده له جویه
اوس دَ جونو هوس مه کوَه خوشحاله
پښتنې جونه ترهیږِی له دوه مویه

دَ لیلې دَ مخ ځو ډیره زیبائی ده — دَ مجنون ور پسی هونبره رسوائی ده
که می سل هنره کړل تر سرَه نشول — یوه ځرنگه نا بوده آشنائی ده
چه دَ سترگو ئې تقوا سره میرڅی ده — په ناحقه می نیولې پارسائی ده
چه ئې سیوره په ما وه لکه بادشاه وم — ستا دَ تورو زلفو سیوره همائی ده
په وار وار را څخه یوورل عاشقیه — که هر څو را څخه پوهه دانائی ده
چه نه مهر نه تپاک نه پکښی شناخت شته — تر دا هسِی وصل بِه جدائی ده
دَ خپل یار په مخ اوس ندی مین شوی
د خوشحال په زړه کښ دا مینه ځائی ده

دَ دنیا دَ سود دَپاره کوڼ او کوره — څه خو شرم مروت وته وگوره
په درست عمر هغه ځای ورپسی غواړې — چه دِ پریوزی له پلوه چرته توره
په زړگی باندی د توره سوی داغ شِی — چه دِ توره یا پیسه ووزی له کوره
د لوی غره کنډی پتا باندی پریوزی — چه دَ کوره دِ ډوډی وزی نان کوره
دَ دنیا مینه پتا باندِی دریاب شوه — ته پدا دریاب کښ ډوب لاړې هر گوره
که پدا دریاب کښ هر څو لانبوزن یې — عاقبت به پکښی بیا پریوزې له زوره
که هر څو پخپل حرص کړې دنیا ټوله — دا به واړه دَ اجل سیلئ کا خپوره

(c) ketabton.com: The Digital Library

گورستان لَره به هسی شان مفلس ځې لکه وَزووې اول له خپلی موره
چه ئې خوښه عقیده دَ قلندر شوه
خدای به نکا دَ خوشحال عقیده نوره

دا ښه گل چه ئې کمی دَ جمال نشته دَ وفا ئې حیف دا دَی چه حال نشته
که وفا بقا ئې هم وَی څه به ښه وُ دَ ښایست ئې پدا دور ځوک سیال نشته
عالم زړه په هیڅ خورسند کا چه وصال وی دَ هر چا بخره هجران دَی وصال نشته
چه ئې وصف دَ جمال کاندِی تر سره هر چا زده دَ واصفانو مجال نشته
منو نه منو نه ظلم جور پکښی پروت دِی دَ ناترس خاطر ئې مهر مثقال نشته
دَ خمزې په تیغ عالم وژنی غم نکا ته به وایې چه ثواب دَی وبال نشته
لکه ډک په ښو گلونو په هر کال وُ دَ دې باغ هغه گلونه سږ کال نشته
راته څه وایې چه یار پتا مین دَی مختصر به درته وایم څه حال نشته
ما خوشحال وَته په زوره نارې وکړې
چا وَ ما ته ځواب راکړ خوشحال نشته

دَ غلیم سرَه به نکا مکر دوره مگر ډیر تر بلا تیر په عقل پوه
بد خوئی به دَ خپلوانُو سرَه ځوک کا چه پخپله پخپل ځان پسندی اندوه
ما چه ولیدَل اتلس زره قومه دَ خپل ذات سرَه الفت کا هر گوره
دَ محنت په وخت یَو مل را سرَه نشته دَ راحت په وخت زرگونه وُو انبوه
په خوښیه کښ زاړه لکه زلمی شی ځوان زلمی تر زاړه لا کاندِی ستوه
دَ گزار په ځای اوس نه وینم هوسیه په ځوانی مِی له کبلیَ لیده په کروه
غر به هم لکه ویښته هسِی نرَی کا
که غمونه دَ خوشحال کښیږدی په کوه

دا تاو تاو زلفی ښکاره کړه تر نقابه[1] چه ځار ځار ئې شم له هره پیچ و تابه
زه چه چیری تا ته سوال کړم ته ښکنځل کړې نور به څه غواړم تر دا خاصه ځوابه
د سمند سمونه سرَه په وینو دروِمې گوره بیا دِ چا مینه کړه خرابه
تا به هسی بې صرفه قتلونه نه کړَل که دِ ویره شوَی له خونه له عذابه
لکه ځوک چه له تیرو تورُو ویریږی هسی ډار کوَم زه هم ستا له عتابه
چه د کښلی زیبا مخ نظیر دِ غواړم په نور څه می نظر نشِی بې آفتابه
که فتنې او خرخښې د کښلیو دود دی نه چه هسی هونبره ډیری بې حسابه
زه خوشحال که له تا خواست کړم مستحق یم
خوله زکوة راکړه د حسن له نصابه

---

۱. له نقابه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ځما زړګی پخپل زړګوټي[1] نَسه[2] — چه دی زړه دَی ځما زړه هم هسی کَسه[3]
دا دَ وړکیو خوی دِ څه ونیو په لاس[4] کښ — چه زر زر څه ورکوی بیا ئې رانَسه
زه په هیڅکله د تا له وره وانوړم — که هر څو وایې چه مه راځه ناغسه
که هر څو دَ شندی[5] گل څه ښه لیده شِي — روخ ئې ندی چه سیالی کا له نرگسه
چه ئې تل وغوا و غیلو[6] ته سورې دی — خدای دی واخله دَ بیدردُو مجالسه
هر دم دار ئې پخپل کار کښ دَی خوښ کړی — که سړی دی که پیری که کوس[7] وغسه
چه یو هم دَ زړه ساتونی پکښی نسته — توبه توبه دَ ختکو له اولسه
زه خوشحال چه په مزریو باندی تیغ[8] کړم
تا ته څه رنگه گیدړ شوم رترومی[9] کسه

دَ جهان په مخ به ډیر وِی ښه مخونه — ولی زړه می ستا وَ مخ ته وکړ خونه
کله کله میِ له حاله خبر واخله — که دِ چیری اندیښنه کیږِی له خونه
دَ فراق په شپه سورکټ په ما سور اور شِي — یَو زمان می باندِی نه لگی اړخونه
په ښو می زړه وَ سترگو ته راگاږی — لکه مست لَرَه کَباب ځِی په سیخونه
نو بهار ئې په راتَللو شگفته شی — دَ لاله ترگلو ښه لَرِی بارخونه
څو غمزې ښیوې فتنې جلوې مانې کړې — هونبره کیږِی په خوارانو شواخونه
که دا سرې شونډِی دِ لعل غاښ دِ گوهر دی — شرارې دِی سات په غاښو کښ میخونه
توری زلفی دِ په لیچو باندِی زانگِی — ښاماران دِی دَ چندڼُو په ښاخونه
چه ئې یو زمان له سترگو جدا کیږی
دَ خوشحال په مخ دَ اوښیو ځِی ورخونه

دَ جهان په مخ به نه وِی هسَی تا غُندی دلبره — پریرویه، عنبر بویه، سنبل مویه، سمنبره
گلعذاره زلفی ماره شهسواره خوش رفتاره — باده نوشه میفروشه قصب پوشه مو کمره
دلنوازه سر فرازه عشوه سازه لعبت بازه — خود پسنده سر بلنده شکر خنده لب شکره
طربناکه گریوان چاکه تَل بیباکه تش تپاکه — خود آرایه خود نمایه خود ستایه خوش هنره
غزلخوانه خوش الحانه دُر دندانه لب خندانه
عنبر خاله پُر خیاله تل خوشحاله دَ زړه غوره

دَ چمن په لوری وخوځه له کاخه — چه گلو ننداره شِي انتساخه
گل چه ستا تر لاسه دراغی تازه شو — لاس دِ لا لَرِی شرف د گل تر ښاخه
غنچه گل ستا له خولې سَرَه سیالي کا — خوله ئې باد په طماچه کړله فراخَه

---

۱. زړگوټی کس.
۲. دا بدله په جاپی دیوان کښ نسته.
۳. هسی نس.
٤. په لاسو.
٥. یوه ونه ده چه ترخه میوه لری په هندی ئې پکائن بولی.
٦. چه ئې تل د غوا د غیلو نه بیور دی.
٧. د دی کلمی معنی نسوه را ښکاره.
٨. تیځل یعنی د آس تند ټوپ.
٩. عیناً ولیکل سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښه ممخ خوبی دِ ښه دَه لا تر گله | په زړه هم سختی لرې تر سنگلاخه
چه تر اور تر اوبو وزی هاله ور شِی | سور پیزوان د ستا[1] د پوزی تر سوراخه
غه خبرې چه بې ستا له مخه کیږِی | له هغو خبرو ونیوَی صماخه
په بیمارُو سترگو تل پهی[2] کښیښوې شی
د خوشحال په لیمو پښه کښیږده گستاخه

د خوبا له بې نیازۍ سل آوخه | چه ځما له کاره تښتې په فرسخه
د یارۍ په کار و بار کښ فهم وکړه | چه را نه شِی د بدانو سینه یخه
ځان او زړه صبر آرام ئې له ما یووړل | له ژوندونه خو هم دا څه وُ را څخه
که جهان په تا ښندم ته ئې قبول کړه | دَ میږی په لاس خو پښه ده له ملخه
هر چه نن د محبت په اور وریته شول | ترو ئې کله پروا کیږِی له دوږخه
ډیر بندی ئې د ذلفینو په کمند شول | کله وِې چه به دوې خلاص شِی له دې پخه [3]
خوار خوشحال چه پکښ پریووت وتَی نشِی
څه بلا یی دَ شهۍ چاه زنخه

د شرابو مستی زر شِی نیست و هسته | لا یزاله مستی نه درومی له مسته
چه می نوم په جهان لاړ شو د رندۍَ | د رندۍَ کار به نه پریږدم له دسته
که بادشاه ئې په زندان کا غم ئې نه وِی | د آزادو آزادي دَه له السته
نه یاری شته نه خپلوی واړه غلول دی | چه خبر شوم د وگړی له بربسته
د ښادۍَ په امید اوسی په غم کښ | تل په شپه پسی را درومی ورځ پیوسته
د مقصود د گوهر په لوی درباب کښ پریووت | غواصان پکښ غوټې وَهِی په مرسته
په ادراک له قعره نه گوری ساحل ته | هغه کب چه ویره وَوینِی له شسته
د عاشق خاطر او خیال لکه درباب دَی | چه څپه ئې کله لوړه کله پسته
د خوشحال له زړه د یار محبت نه ځِی
لکه مینه د خپل بت له بت پرسته

د سبا نسیمه! راشه[4] و گلشن ته | د گلونو انتظار دی شگفتن ته
زاهد څه خبر له عشقه چه عشق څه دی؟ | د گلزار له حاله څه وایې زغن ته
زاهدان چه په پنځه وخته سجود کا | زه دایم په سجده پروت یم ووثن ته
د لیدلو په ننداره ئې نه مړیږم | که هر څو په ځیر ځیر گورم و دیدن ته
ته خوبا، د شقایق په زړه کښ داغ ږدې | چه په شن[5] شین درومې و چمن ته
قهر مهر دِ د ورځیو په منځ وینم | د جبین تخته دِ ینښې و لوستن ته
کله جنگ و خرخښې کړې کله مهر | زه په زړه ساده حیران شم هونبره فن ته
که د ما په مرگ دِ زړه دَی دایم زه هم | ستا جفا جور نزدې کړم و مردن ته
اوس دِ اور را باندی بل کړه په ستنه[6] شه | چه لوگی دِ ننه نه وزی پیرهن ته

---

۱. دَ شاه دَ پوزی.
۲. پتهۍ.
۳. محشی زندۍ تر لاندی کښلې ده، مگر په بله قلمی نسخه کی مخ لیکلی دی.
٤. زر راشه گلشن ته.
٥. تر دې کلمی لاندی محشی ناز او خیال کښلی دی.
٦. ستنه یعنی واپس او تر شا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که تل ستا له لاسه توره د ستم وی
ما خوشحال قبوله[1] کړې و گردن ته

دَ ښایست په کار کښې نه لرې څوک سیاله
دَ یاری په کار کښې نه یې هونبره[2] ساله
هونبره کبر خیال چه ستا دَی دَ چا نه دی
څو به زار کړم ستا له کبره ستا له خیاله
ستا په تش لیدو ځما دَ رنځ علاج شې
کښې مرمه وَویریږه له وبا له
تا ویشتلَی یَم پخپل گزار پوهیږې
چه دَ سترگو دِ گولۍ دِی څو مثقاله
پرې د صبر پهې ږدم واړه خسا[3] کیږې
چه په زړه باندِی مې داغ دَی ستا له خاله
جگې جگې مانې مه کوه پخولا شه
خرخښو فتنو دی زه کړم بې مجال
خرخښو فتنو دِ مرگ وَته نیژدې کړم
چه یَو دم را سَرَه نه یې بې جنجاله
راته گوته ښوروې نا خواله وایې
حال به وَوینې دَ موږ دَ ځان زواله
دَ خانې دَ توری ځای نشته په عشق کښې
معشوقې وته مریَی اوسه خوشحاله

دَ یار غم به په تنها صورت زغممه
دا بیدرد عالم به نه را خبرومه
چه دا اوښې مې غمازی دَ فراق دِی
زه ئې ځکه په گریوان کښې تویَومه
همیشه ئې پدا فکر درمانده یم
چه دَ خوږ خاطر علاج په څه کومه
ملامت ئې دَ عاشق دَ سر بگړۍ دَه
دا بگړۍ له سَرَه چرته اچومه
دَ هجران دَ آتش لا لمبی تازه شې
څو دَ صبر اُوبه زه پرې پوړومه[4]
آشنائې له جدایَی سَرَه ښه ده
دَ مرهمو قدر داغ څخه گڼمه
له طبیبه خلق هیله دَ شفا کا
زه خسته دَ خپل طبیب له لاسه مرمه
یاره ته چه جدایی جدایی وایې
زه خوشحال دَ دې خبری توان لَرَمه؟

دلربا پسره راشه
ای زیبا بشره راشه
چه دَ ښهر ښایسته دِی
تر هر چا بهتره راشه
سر تر پایه واړه ناز یې
ځما ناز پروره راشه
په خوږو خبرُو شهده
په خندا شکره راشه
چه دِ نه وینم هیڅ عیب
تمامی هنره راشه
توره شپه دِ توری زلفی
په ښه مخ سحره راشه
دَ راتلو لاری دِ گورم
ای ځما دلبره راشه
څه به وایم چه بې تا مرم
ای په زړه خبره راشه
چه پسو تر و تازه ځې[5]
د چنډړ شجره راشه
چه دِ نه وینی نور ړوند شی
دَ خوشحال بصره راشه

---

١. ما خوشحال ده قبوله کړې.
٢. محشی میانه ورته کښلی دی.
٣. یعنی بدبوی او متعفن.
٤. په خوله او په نفس سَرَه اوبه څاڅکی څاڅکی پاشل.
٥. یې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواړه شونډې کړه په بیارَته　　دُر ریزی وکړه خپل یارته
زه چه ستا و مخ ته گورم　　زړه می نه کیږی گلزارته
گل له شرمه خولې پریږدِی　　چه نظر کا ستا رخسار ته
که می وار دربانډی جوړ شی　　منتظر یم و خپل وار ته
گله دا دربانډي[1] ښایی　　چه ځیر ځیر گورې و خارته
که وفا کا که جفا کا　　بار، دم مه وَهَه اغیارته
آئینې وته نظر کړه　　که دِ مینه شِی گلزارته
راز وَ چا ته کړی خوشحاله
چه دِ نه گوری څوک راز ته

دَ دلبرُو په ستایَنه　　ما پخه کړه خپله ینه
ناترسی دَ دیو گوره　　چه په حال نکا پوښتنه
زه به ولی هسی خوار وم　　که دَ حال وَی گویږنه[2]
تل ئې خیال دَ تورو زلفو　　شندی کا په زړه دننَه
چه جمال ئې را په یاد شِی　　لاله گل ته کړم کَتَنه
دَ زړه سود دَ ده دَ قد کړم　　په شمشاد په سبروَنه
نه سلام شته نه پیغام شته　　نه ئې پیک شته نه ئې ژمنه
په ارمان ئې ورځ و شپه مرم　　یوه نه لرَم نیازمنه
سپینه ږیره نده غم ده　　ډیره مه کړه لَتَونه
چه نه زر وِی نه ځوانی وِی　　عاشقی ده دروغژنه
پدا هونبره ډیره مینه　　یوه نه لَرَم میَنه
چه خوشحال نده موندلې
دغه دَی دغه غوښتنه

درسته شپه دی په کوڅه کښې مرم له سوږه　　لاس می مات شه که دِ نکړم روږ بوږه[3]
ته په څو بې غمه خاندې خوشحالی کړې　　ځما غاړه په ژړا در پسی بوږه
ستا دَ خوی دَ زلفو کار سَره یو رنگ دَی　　سر هوا لولی دا هونبره سَمَه کوږه
حال دِ واړه وار په وار راته معلوم شو　　تګه یاره په زړه تریخه په خوله خوږه
ځما یار چه میخوری کا په بدل ئې　　ولی ما لره راځه د دردو روږه
پکښې زړه دَ خوار خوشحال دَی چه خوږ[4] نشی
ډمی ورو ورو دَ شهیَ زلفینی نموږه[5]

---

۱. وربانډی
۲. گرویږنه.
۳. که ونکړم روږ پوږ، په دی بدله کښې دَ سوږ، توږ، پوږ، روږ، نموږ معناوی تحقیق غواړی.
٤. چه خور نشی.
٥. محشی ورته کښلی دی: یعنی ږمنځوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دم به نه وَهې له خپله زورَ زره [1] | که[2] دِ وَ وینې یار واروې کوره کره
چه وَتا وَته نیژدې شِې هغه تور شِې | په ستنه راځنِی گرزه تورَ تره
یو یو هور[3]دی چه شاهین ځنی آلوزی | مشگیرک لکړِ مکړِ له هوره هره
دَ صبا په یاد نشاط وِی دَگلونُو | که جنبش کا دَ بلبل له شور و شره
پیښکبنی غواړِی دَ اوښیو مرغلرِی | دا گوهر په دواړُو سترگو ووړَه وره [4]

د خوشحال شعر حلوا دَی دَ شکرو
ستا په دا حلوا څه کار غُل خوره خره

دواړه زلفی ئې پریشانی په څوشانه | په جبین خورې ورې په لب خندانه
له مستَی ئې سر تورگریوان شلیدلی | صراحی په لاس نیولې غزلخوانه
په خمار ئې سترگی سرې وبله اُوښتی | نیمی شپې را باندِی راغله ناگهانه
سپینه خوله ئې ځما غوږ وته نیژدې کړه | په نرمی ئې دا وینا کړه را بیانه
زه خورې زلفینی ستا په پالنگ راغلم | ته تر اوسه لا اوده یې ځما ځانه
هر عاشق لَرَه چه هسی شاه ور درومی | نور ئې کومه آرزو وِی له جهانه
حو پیالې ئې پیاپی وَ ما نه راکړې | دَ توبې پرده ئې واخیسته له میانه
چه له هسی رنگه حاله خبر نشوې | شیخه څکه ځما چار دَه په تاگرانه
عشق راغلَی دَ توبې په ماتَول دی | هیڅ بدی را باندِی مه وایه نادانه

که خوشحال غُندِی دی یار باده پرست وَی
تا به هم کړه دَ توبې خونه ویرانه

دواړه سترگِی می چه ستا په لور دوخته شوې | په لَمنی کښ مِی اُوښی اندوخته شوې
په مانړِی مانړِی ئې خوره مزه ئې اخله | ته ځما دَ زړه په وینو آموخته شوې
په لکونو په کروړونو دِ بها دِی | دَ یوسف غُندی په سهل فروخته شوې
ما وې ته ځما دَ توری شپې څراغ یې | ولی تلې په بله خُونه افروخته شوې

چا دَ اور در لگوَلَی دَی خوشحاله
چه لاله غُندِی دا هسِی دلخوخته شوې

ذرې ته چه هسِی بریښې منوره | که پوهیږې دا بریښا دی دَ له نمره
وایې لار دَ ختو نشته وَ اسمان ته | زه به لار درته پیدا کړم بې هنره
دَ عشق شور که دَ عاشق دَ زړه قضا وَی | له دې شوره خالی مشې ځما سره!
هم دَ خلقو ملامت هم ستا ناسازِی | دا به شوې چه یار مِی ته نیوې په غوره
راز ئې ولی ښکاروه ښه چه په دار شُو | دَ منصور سزا تر دا ده لا بتره
ویر مِی دا دَی چه له کښلو به جدا شم | حه له خپله سَرَه نه دَه ځما ویره
زه به غوږ دَ ناصحانوُ په پند نه کړم | که ئې اروې دا وینا ده مختصره
وایِی وَمرَه چه دِ زه له غمه خلاص شم | ځما دا دعوه لنډیږِی تر محشره

دَ خوشحال ژړا په دا دَه نور څه نه ده
چه په مهر ورته نه خاندِی دلبره

١. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٢. که ئې ووینی.
٣. محشی ځاله ورته لیکلی ده.
٤. یعنی اوروه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه که ئې اروې دا خبره ده نادره: چه وَواته له سترګو هغه ووزی له خاطره
مرم چه جدا کیږې ته می روح یې که پوهیږې مه درومه لمانه راته تل اوسه حاضره
بخت مِی مَرَور شِی چه په نورو دِ نظر شی بخت راته ناظر شی چه وَ ما ته شې ناظره
هر حسن دِ ډیر دَی دَ لیلا تر حسن تیر دی زه چه دِ مجنون کړم په چشمانو ئې ساحره
ډیرِی دِی نګاری هوسۍ سترګی پری واری تا غُندی به نه وِی شوخه شنګه دلاوره
شونډِی دِ یاقوت دِی غاښ دِ دُر دَ زړونو قوت دی درسته دِ دا تنګه خوله حقه دَ جواهرو
لام و بې ئې ځبیبنه چه ښه کنبلې شِی در پیښه تل شکر وَکاږه چه شکری خورې شاکره
ډیر دَ ملک شاهان دِی چه دَ کنبلیو غلامان دی تا دا قدرت ورکړ وَ دلبروُ وته قادره
تل له ډیره خیاله څو پیښې کړې له خوشحاله
هم روغه، هم جنګ کړې، مهر جنه هم قاهره

راته نیسی جانانه، دَ شرابو پیمانه دَ شرابو پیمانه، راته نیسِی جانانه
معنی په چغانه، راشه بیا کښیږده لیندۍ راشه بیا کښیږده لیندۍ، معنی په چغانه
کور دَی دا که بتخانه، پکښی ټوله جونه ناستی پکښی ټولی جونه ناستی، کور دَی دا که بتخانه
پاس په سر د آشیانه، تور کارګه قمر تر لاندِی تور کارګه قمر تر لاندِی، پاس په سر د آشیانه
ګوره جوړ دام و دانه، زلف خال د هغې مستی زلف و خال دَ هغې مستی، ګوره جوړ دام و دانه
په ګیسو کښیږده شانه، چه دَ مښکو بوی لا ډیر شی چه دَ مښکو بوی لا ډیر شی، په ګیسو کښیږده شانه
عشق مجنون کا فرزانه، شک ګمان نشته پدا کښ شک ګمان نشته پدا کښ، عشق مجنون کا فرزانه
ته عاقل زه دیوانه، څه مو روخ دَ ملګریه[1] څه مو روخ دَ ملګریه، ته عاقل زه دیوانه
دا غزل دَی رندانه ما خوشحال ختک ویلی
ما خوشحال ختک ویلی، دا غزل دی رندانه

رنګینه کالی اغوستی را ښکاره شه ناګهانه راته وګوره وَخانده خوشحالی می کړه پر یوانه
خدای دی تا له وړیو سترګو نه وژغوری دلربایه چه ټیکه په جبین کښیږدې او سینګار وَکړې څو شانه
هغه دم چه تور ګیسو پخپل صورت باندی خپاره کړې خوشبوئې دَ خاصه مښکو په درست غولِی شِی پریشانه
ځان و زړه مِی هم چاپیر ور سَرَه درومی اې نګاری چه ګهی په شین شین په انګې کښ شې روانه
دین و زړه صبر و آرام راځنی ولاړل اوس پوهیږم چه یَو ځان دَی راته پاتو دا به هم یوسی له مانه
دَ یاری دَ آشنایی دودونه هیڅ له تا پټ ندی[2]
ولی څو کړم په خوشحال باندی خاوند کړلې نادانه

زړه می بیا واله مجنون شه ښه چه شه پخپل یار پسی مفتون شه ښه چه شه
هغه غم چه په مثقال په شیرشاهی وُ اوس تر منو لا افزون شه ښه چه شه
بې دَ یار د مخ له خیاله بل فکرت می له خاطره نه بیرون شه ښه چه شه
دَ وصال په وخت می قد لکه الف وُ په هجران کښ لکه نون شه ښه چه شه
لکه قدر دَ وصال را څخه نه وُ چه په بخره می بیلتون شه ښه چه شه

۱. ته عاقل زه دیوانه څه مهرخ د ملګریه.
۲. دودونه پټ ندی له تانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هوا په اشتیاق ئې دَ سرو شونډو که می وینی درست لړمون شه ښه چه شه
زړه هر گور په غیرو چارو مبتلا وُ چه له غیرو چارو ستون شه ښه چه شه
زه ئې درست له هره حاله نه خبر کړم چه دَ هند پلار می یون شه ښه چه شه
هیڅ مکتب له یوه فیضه خالی ندی چه می ځای دَ سر زنگون شه ښه چه شه
عاشقان په عشق کښې هر کله زبون وی که می زړه په عشق زبون شه ښه چه شه
چه ئې توره دَ غمزې راته په لاس کړه که می آس ورته هارون شه ښه چه شه
چه ئې پښه دَ دلبرئ په رکاب کړه
دَ خوشحال زړه ئې شگون شه ښه چه شه

زړه را پسی سر شو راته وایی چه وئیږه وایه وایه له وَیلو مه درېږه
تش شه له خروشه، څو په تاکیږِی له جوشه ژاړه ژاړه ژاړه په سبا بیگا نخولیږه
ظلم جور ستا دی چه په نر ناحق پما دِی مکړه مکړه مکړه له آزاره وَ ویریږه
سوی لوغړن یم، تل په آه و په شیون یم وسم وسوم وسوم درومه اور در وَلگیږه
اوس خو بې پروا یې که زه وَمرم بیا به وایې مرمه مرمه مرمه څو لا پایم وَپوهیږه
څه وایم چه څه کړې، سراسر واړه ښه نکړې جگی جگی جگی په رشتیا می مه قهریږه
تله دِی تیریده دی ښه له ها چا سَره ښه دی ښه کړه ښه کړه ښه کړه دَ نیکخواه خبری نغویږه
کبر لوئی مکړه چه دعا گټې هغه کړه وینه وینه وینه ولی مهر کړه تیریږه
ریږدِی غاړِی غرُونه دَ خوشحال په فریادونه
واوره واوره واوره راشه څه خو و کروهیږه

زه یو یار غواړم زیبا ښه سر تر پایه دلربا ښه
ښایسته په شپږ جهته هر اندام جدا جدا ښه
څو دَ ښهر ښایسته دی دَی په حسن تر هر چا ښه
تن ئې ښه دَ گل تر پاڼیو تمامی قدر و بالا ښه
دواړه زلفی عنبر پاشی گلغدار تر لاله لا ښه
تورِی سترگی تورِی ورځِی تور باڼه اوږده والا ښه
تنگه خوله حقه دَ لعلو غاښ ئې دُر قیمت بها ښه
گبینه ئې سر دَ ژبی دواړه لب ئې تر حلوا ښه
گلریزی کا په خبرُو تر شکرو په خندا ښه
څړه نیاز و څړه ناز وی په جفا ښه په وفا ښه
که می وژنِی تیغ را واخلی دَ ده تیغ لگی په ما ښه
که هوا ده دَ ښه مخ ده نشته ښه تر دا هوا ښه
هر چه دا هوا ئې نه وِی هغه ندی په دنیا ښه
دا غزل چه خوشحال ووې
څوک به ووائی تر دا ښه

زمانه راته په څو پرته په څو وه زه ئې واخیستم خونی مزری درَو وه
ودانی ئې په ډیر غم په ځگرخون وه ویرانی ئې راشه گوره په څه دَو وه
دَ بیدردُو یاری ما غنم کښله چه می ولیدله سر تر پایه جَو وه
تندر تل په مناره باندِی پریوزی دَ خسوف بلا دَ میاشتی په پرتَو وه
حق نا حق ئې وچ لانده وبله کښیښول ظالمی دَ اورنگزیب پره د لَو وه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه تور هندو بچه به چرته غواړم — چه ځما دَ زړه متاع باندی گرَو وه
دَ زړه نوی ښه یاران وُ خدای جدا کړه
دَ خوشحال دَ زړه دمه په هغه نَو وه

زه خبر ور ځنی نشوم بهار تیر شه — د گلونو لَون واړه په بل پیر شه
حیف دا چه دَ گلونو عمر لږ دَی — په جهان کښ دَ اغزیو عمر ډیر شه
دَ بهار بلبلی نه راځي په سیل[1] — مگر زړه ئې دَ بهار له سیله سیر شه
هغه گل چه دَ حمل وُ په جوزا کښ — ځای ئې پاسه په سوات یا په بونیر شه
خوږ ژوندون جدا له ښه شیرینه یاره — په ما خوار باندې یا زهر یا گنډهیر شه
هونبره غم دَ بیلتانه لَرِی په زړه کښ
دَ خوشحال له دله گښت دَ بهار هیر شه

زړه می یووړ[2] یَو خورد ساله — ښایسته پری مثاله
په دوو زلفُو عنبر پاشه — دواړه ورَځی ئې هلاله
توری سترگی ئې تور زاغ دی — را پیدا دَ باز له ځاله
گلعذار ئې لاله گل دی — غاښ ئې دُر شونډی ئې لاله
تر ښه قد و تر قامت ئې — سبر هم بې اعتداله
تر وَیل ئې نه رسیږی — دلربا شیرین مقاله
تر یانه پوری پوچی[3] — دَ خطا دَ ملک غزاله
دَ خوشحال معشوقه دا ده
خوله ئې میم زلفی ئې داله

زه هم چیری فرزانه وَم فرزانه یم لا تر اوسه — تَل بیخوده دیوانه وَم، دیوانه یم لا تر اوسه
جدایی نشته وصال دَی ځنی[4]بعد هم خیال دی — له هغه چه[5]همخانه وم، همخانه یم لا تر اوسه
چه راغلی په جهان یم خبر شوی پخپل ځان یَم — دَ رازُونو خزانه وم، خزانه یَم لا تر اوسه
په عالم ځما خبری، خلق کا په نیژدې لیری — په وگړی افسانه وم، افسانه یَم لا تر اوسه
چه د مخ پلو ئې واشو، یِو مشال وُ چه نما شو — هغه دم پرې پروانه وم، پروانه یَم لا تر اوسه
ناوکی ئې د مژگان دِی چه بلا د ما د ځان دی — ورته عمر نښانه وَم، نښانه یَم لا تر اوسه
چه ئې ځان سَره آشنا کړم له هر چا ئې شا په شا کړم — له عالمه بیگانه وم، بیگانه یَم لا تر اوسه
هغه بحر چه محیط دَی په افراط او په تفریط دی — دغه بحر در دانه وم، در دانه یَم لا تر اوسه
هغه شان له خپله یاره بې وکښله بې ریباره
زه خوشحال چه یگانه وم، یگانه یم لا تر اوسه

ستا په ورد سر فرازُو — تل سجود دَی د بې نیازو
ستا ملالو سترگو پوچ کړ — واړه کار دَ سحر سازو

---

۱. د بهار په سیل نه راځی بلبلی.
۲. زړه می یووی خورد سال.
۳. بوخی.
٤. ځنی بعد و هم خیال دی.
٥. چا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا يوه وينا تيرِی کا — تر هزار سخن طرازو
سپين او سره دَ دنيا دارو — دَ عشق گنچ دَ جانگدازو
دَ خوشحال وَيَل هم وار وَی
راشی اې نوا نوازُو!

ستا په سترگو کښې فتنې کاندې خوابونه — تورې زلفې دی هم ډير لَرِی تابونه
که ته زر حجا به يَنيسې په مخ کښې — را ښکاره وِی ستا جمال تر حجابونه
دَ جنت حوری که وَگوری ستا مخ ته — نور به واچوَی له شرمه نقابونه
که شعلې د را ښکاره شِی له جماله — لور په لور به سر ځرگند کا آفتانونه
زه چه ستا دَ بيلتانه په لمبو وَسوم — نور می څه دِی دَ دوږخ په عذابونه
ستا دَ خيال ميلمه می ناست دَی په کوگل کښې — تل می خوری دَ زړه دَ غوښو کبابونه
تا وې ما وَتا ته ډير ځله خوله درکړه — دَ يارۍ په کار کښې هم شِی حسابونه
زو وَ تا ته دعا کړم ته ښکنځُل کړې — هم لتا ښائی دا هسې ځوابونه

ته چه حال دَ زخپل عاشق غواړې په شرح
بويه دا چه خوشحال وکښې کتابونه

ستا دَ زړه سختی می سر تر پايه وليدله — سنگ به سينه ووړ کړی ستا له هسې سنگه دله
څه خورا ښکاره شوه په ځبل دَ سترگو ولاړه — ما وې دَ اسمان بريښنا وه نه می بيژندله
نوره دنيا نشته چه څه وه را څخه خلقه! — وار په وار مِی واړه په دلبرُو وَښندله
نازکه کرشمې دِی که غمزې فتنې جلوې دی — اوس می په دا کار کښې سَرَه درست وپسندله
گل چه شگفته شِی عندليب باندی نارې کا — نشته يَوَه کښلې چه پرې وبولم[1] بدله
ياد مِی هغه وخت دی چه په شپه به سرَه ناست وُو — شمعی به ژړا کړه، صراحی به خنديدله
اور چه په ځان بل کړې پخپل ځان باندِی لگيږی — اوس مِی دا خبره په زړه ښه وَلگيدله
تل گونه وَهلې، هر زمان ساړه آهونه — ما چه عاشقی کړه خود په ما به دا کيدله
سرې لمبې ئې بلی دَ خوشحال خټک په زړه کړې
سرې ختی اَغُوستی په دا لاری تيريدله

ستا دَ راغلو منت ډير لَرم نسيمه — چه گلؤنه غوړوې ځما په سيمه
و صبا وَته ئې هيڅ بيځايه نه دی — چه خبر شوم دَ گلُونو له تسليمه
دَ بلبلؤ بې خودی بې ځايه نده — چه مستيږی دَ گلونُو له شميمه
بيم دَ هجر دَ هر چا سَرَه جار وَزِی — هيڅ عاشق به خالی نه وِی له دې بيمه
گل بلبل سَرَه ښه وصل لَرِی دريغه — که دا چارَ هميشه وی مستقيمه
کله وصل دَ خپل يار کله هجران وِی — سرښته دَ عاشقۍ دَه دا قديمه
دَ بهار په وخت چه گښت دَ گلزار نکا — هغه څوک به انديښنه لَرَی سقيمه
په بلبلؤ دَ گل بوی لکه وصال دَی — که ئې رنگ په سترگو وينی نديمه
هر ورق ئې معرفت دَ کردگار دَی — و هر گل وته کاته وَکړه حکيمه
کله هر لوری ته گل دَ بهار گورې — کله نه وينې يَو گل پخپله سيمه

---

۱. ولولم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یَو می یار دوهم گلزار ساز و ساقی شته — نن می کومه اندیښنه له غین و میمه[1]
دَ گلزار په اشتیاق دَی په خزان کښ
په خوشحال باندی کرم وکړه کریمه

ساقیا آتش مزاجه — له صفا مینا زجاجه
د شرابو پیاله را کړه — د همه زحمت علاجه
نه یَوَه پیاله دَ میُو — نه د درست جهان خراجه
زه او مَی اې محتسبا — که می خونه سِی تاراجه
ورگدا د میخانی شه — که شاهی غواړې له تاجه
د رندانو بازار تود وِی — دَ شرابو له رواجه
صومعې ته تله له دیره — یا دِ کار دَی بی منهاجه
دَ ساقی پیاله را واخله — بکښ ډیر دی ابتهاجه
ساقی هر کله دِ وینم — مه جبینه، مخ سراجه
د بلورو پیاله ډکه
د خوشحال دَه احتیاجه

سپینو وازدو لَرَه ورغله پیشو — خوله به ونسی له وازدو نه په ځو
د عاشق په زړه کښ خیال دَ معشوقې وی — دَ هندو په زړه کښ فکر دَ ټیکو
د لولِئ پرتوگاښ پیسه پرانزِی — محبت ور سَرَه نشی بې پیسو
په خالی کیسه به نه رسی تر کامه — څه حاصل که بوعلی شِی په کِسو[2]
د هغو بخره خواری ده تل تر تلو — چه زکوة خوری د کتاب په مسئلو
چه په هره کوڅه گرزِی هرزه کار شی — تر دا هسی گښت زنجیر ښه دَی په پښو
یو خوشحال څه زړه کباب ندی لاتنه
تا د خلقو زړونه کښیښول په لمبو

سپینه ږیره دَ مردانو کد خدایی دَه — دَ غاښونو پریوتَنه رسوایی ده
دَ سړی چه غاښ په ځای وی ږیره سپینه — پدا هیڅ زوړوالی ندی برنایی ده
دَ خضاب ځوانی دَ چا ده دَ احمق ده — تر دا کله ږیره ښه په ښه نایی ده
زوړ سړی دِ دَ زوړوالی اندوه نکا — که په ځای ئې دَ چشمانو بینایی ده
زاړه مرد لَره لیده دَ دلبر څه دِی — په معنی دَ خوړو زړونو مومیایی ده
شیخ به کله عاشقی له لاسه پرېښوه — لاس و دست ئې نه رسیږی پارسایی ده
توری ږیرِی سره وصله نادانی ده — سپینی ږیری سره وصله دانائې ده
شیخ به ولی ننداره دَ کښلیو نکا — چه دَ ده دَ زړه دَ خوږو مومیائې دَه
که خوشحال په عمر ولاړ تر اَویا تیر شو — لا په زړه کښ ئې دَ کښلیو آشنایی ده
زوړ خوشحال چه دَ دلبرو دیدن غواړی
دَ دلبرو په وصال کښې روڼائی[3] ده

---

۱. غین و میم یعنی غم.
۲. کسه له قصې څخه مفغنه شوې ده.
۳. برنایی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپین نمری[1] اغوستی په پښو سرې کوښی نو خطه[2]
څه رنګه را درومی لکه تکه سپینه بطه
سل دِ سره کښېنیي واړه یَو تر بل بهتری
خدای بروکه به زه کوم ثا په واړو کښې غلطه
بخت غُندی نا ګاهه ځما خوار کړه سیده شو
راغله دِ په قصد وُکه دا راغلې بې نمطه
وایم[3] چه که واړه زاری زه راوړم خپل کور ته
څوک چه چا ته زار کا دَ دلبرُو له سخطه
راشه سر می پرې کړه لا به ښه شم په وفا کښې
خود په دا پوهیږې قلم لا ښه شِی له قطه
ډیر په دریاب کړ شی واړه مټ کا دَ وتلو
څوک پکښې لاهو شِی ځنی وریشی تر شطه
لوړی لنډی نوروز ده خوشحال ده غوره کړې
نه لوړه نه لنډه په قد ښه روغه وسطه

سترګی دِ مستان دی ځما زړه ښیښه مهینه
پړوکی پړوکی مه شه چه ئې کنج په کنج وهینه
سپین سبا دِ ګوره دَ ټیکی په شفق بند کړ
جګی جګی جګی رایَ واخله له جبینه
کښلی دی که ګورې چه مخ پټ کله څرګند کا
ګل دَ بهار ندی چه رازیږی له زمینه
واړه به سبب دَ بد اصلانُو دَ هنر وی
هر آفت چه ګورې چه را پاڅی له کمینه
مست په بهار راغلې په سرود دی ګوتی کښیښوې
څو به لا وَباسې ډیر دِ ویاسته له دینه
چرته لوئیدلې نوم دی خپور په جهان نه وُ
غوغا وشوه په ښهر چه ئې کوزه کړې له زینه
تل جام دَی دَ شرابُو ستا له لاس توبه په شونډو
دَ خلقو لړمون شین دَی که پوهیږې ستا له شینه[4]
حیات لایزال به دِ حاصل شی که باور کړې
دَ زړه لیدونی[5] دواړه که روښن کړې له یاسینه
د عشق[6] دَ محبت دَ ناوی مهر ماسوا دَی
اول ئې درته وایم چه ئې ورکړې له کابینه
هر څو ئې که پټه، په ټپر کښې وِی ساتلې
څه بده بلا ده نه پټیږی دَ زړه مینه
کله منت اخلی دَ یوې ګیډی دَپاره
هر چه همت ناک دی که په کور لَړی جوینه
زاڼی بتی ګوره چه په هر لوری غوغا کا
هیڅ درنه پوهیږم چه په چرته یې شاهینه
هر چه دانایان دی په امان امان تیریږی
هی توبه له دوره الامان له دې آئینه
نوم به دِ هرګز په ژبه وانخلی په عمر:
دا یارِی دوستی چه ستا خوشحال ته شوه مبینه

سر دَ سره بیا جنون را باندی زور شه
یا دَ مینی لیونَی شوم خوی می نور شه
که هر څو پندار کوی پروا پرې نکړم
دا هنر می و عالم وَته پیغور شه
دَ ساقی دَ میو هسی شان اثر دَی
په خمار کښې می دستار له سره خپور شه
حریفانو په های های باندی نارې کړې
چه ساقی دَ میو داد کړ جام نسکور شه
هو دا کار دَ ازمیښت ندی نور څه دَی
چه ځما بلا ځما دَ سترګو تور شه
که ګدای له لوږی مرِی علاج ئې نشته
چه د دور د خواجه روزګار په پور شه
په خاطر باندِی می ډیر داغونه جوړ وه
ولی ستا له لاسه داغ باندی انځور شه
خوب خندا دِ له خاطره فراموش کا
دَ هغو چه دَ ویشتلی په چم کور شه'

۱. یعنی کالی او لباس.
۲. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.
۳. وایمه چه واړه زاری ما راوړی خپل کورته.
٤. محشی ورته کښلی دی یعنی ستا له شین خاله.
۵. یعنی د زړه سترګی.
٦. د زړه د محبت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر کالی چه د رضا پکښې مونده شِی
دَ خوشحال خاطر می ښهر دَ لاهور شه

ستا په سترگو کښې فتنې کاندِی خوابونه
تورِی زلفی دی هم ډیر لَرِی تابونه
که ته زر حجا به یَنیسې په مخ کښې
را ښکاره وِی ستا جمال تر حجابونه
دَ جنت حوری که وَگوری ستا مخ ته
نور به واچوَی له شرمه نقابونه
که شعلې دِ را ښکاره شِی له جماله
لور په لور به سر څرگند کا آفتانونه
زه چه ستا دَ بیلتانه په لمبو وَسوم
نور می څه دِی دَ دوږخ په عذابونه
ستا دَ خیال میلمه می ناست دَی په کوگل کښې
تل می خوری دَ زړه دَ غوښو کبابونه
تا وې ما وَتا ته ډیر ځله خوله درکړه
دَ یاریٔ په کار کښې هم شِی حسابونه
زو وَ تا ته دعا کړم ته ښکنځُل کړې
هم لتا ښائیِ دا هسِی ځوابونه

ته چه حال دَ زخپل عاشق غواړې په شرح
بویه دا چه خوشحال وکښِی کتابونه

ستا له خاله می یو داغ دَی په سینه
چه همیش را سرَه یار دَی دیرینه
تا چه واغوښتې دَ خیال جامې رنگینی
بله ستا په ډَول نشته رنگینه
یو گلزار پکښې ناگاهه شگفته شی
چه په مخ دِ مخامخ شِی آئینه
بې پدا چه ښایسته وَو وته گوری
په بل ځیز می له چا نه کښېږِی کښنه
ساقی نن له لاسه څه خو باده پریږده
چه په سر کښې می خمار دَی دوشینه
دَ بادشاه دَ سره تاج ئې مخی ندی
دَ درویش دَ سر تپوپیٔ پشمینه
زه په عشق کښې مستثنا لکه مجنون یم
چه می نشته په ډیر قرن قرینی
دا څه راز د مینی ندی په کوگل کښې
دا می ینښې دَه په زړه کښې گنجینه
مَی خوریٔ لَره شنبه خوښوِی خلق
وَ خوشحال ته څه شنبه څه آدینه

ستا په غم کښې می آرام له زړه بیرون شه
دَ غرڅه غُندی می خوب په ځگر خون شه
همیشه په غاړِی غرُونه سرگردان یم
پدا دور می درست ډَول دَ مجنون شه
عاشقی سړِی رسوا کا هاله وَمری
ښه هغه چه مړ په تبه په طاعون شه
گوره څو عالم به لاندِی کا تر چلو[1]
چه روان می تر دا دوو سترگو جیحون شه
هډیره ئې دَ شهید په څنگ کښې بویه
هر سړِی چه مړ په توره دَ بیلتون شه
په گلونو به ئې بږغ کاندِی بلبلی
دا گلزار چه په بیاض ځما زرغون شه
چه درست کال ئې بیا بیا وایم لا یو راز دی
دا یو راز تر دفترونو نه افزون شه
په زر ژبه ئې ستایه واړه یو راز دی
عبارت که مختلف شه یو مضمون شه
عشق خوشحال وته یو هسِی سبق ورکړ:
چه ئې زړه د قال و قیل له درسه ستون شه

ستا له خویه نه مِی خوږینه دَه اینه
ځکه هسی وهم کانِی په سینه
که دِ زړه دَی چه می مینه در ښکاره شی
راشه وَنیسه وَ مخ ته آینه

---

۱. تر څلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دِ زه دَ وَر ملنگ شوم خز به څه کړم   راته توره شړۍ بس دَه پشمینه
کله کله راته گوره ستا نوکر یم   راته بس ده هم دا هونبره مهینه
خزینه دَ سرو مهرانو دَ شاهانو   ستا دَ راز لَرم په زړه کښ خزینه
وایې ته کله په مخ ځما مېنَ شوې   ستا په مخ باندِی مین یم دیرینه
چه ځما سرَه ئې ستا دَ پاره کاندِی   خوښ یم ستا دَ رقیبانو په کینه
ماتیدل ئې هیڅ دشوار ندی که گورې   چه وَکاڼی ته نیژدې شی آبگینه
دَ بادشاه په تخت و تاج پوری خندا کا   دَ درویش بوریا، تړوپیَ، پشمینه
انگوری ترخه شراب ور لَره بویه   میخواران له گبینه لرِی گینه
ورځ هغه ښه دَه چه ته پکښی خوشحال شې
که شنبه که سه شنبه که آدینه

ساقی بیا دَ میو مهر کړه چه عید شه   دَ رندانو دَ ښادو وخت جدید شه
په هر لوری یو آفتاب دَی ځلیدلی   ښاپیرک ئې له جماله نه کور دید شه
په هر څه کښ ننداره دَ هغه مخ کړم   چه له ډیری پیدایئ ناپدید شه
هم هغه دی همیشه ژوندُون موندلی   چه دَ مستی دَ غمزې په تیغ شهید شه
زمانه په خلقو هسی ازمیښت کا   چه یوسف دَ قبطیانو زر خرید شه
واړه نخښی ئې په زړه وینم حضوری   که اشنا په لیری حد له ما بعید شه
هر چه ستا دَور دَ سپیو په حساب وی   په جهان کښ هم هغه سړی سعید شه
خط و خال په ښه جمال باندی یو دود دی   نه چه حسن دَ خوبا پدا مزید شه
چه دِ نوم دَ خوار خوشحال په ژبه واخیست
په درست عمر کښ خو نن ورباندی عید شه

سترگی ستا غړَوِی زړه   سترگی ستا پټوِی زړه
چه دا خوله خوځوِی دَی دَی   ژبه ستا ویَوِی زړه
چه څه کار په لاسو پښې کړې   دا هم ستا ښورَوی زړه
اوریده په دواړو غوږو   هم پتا آروَوِی زړه
چه نیکی کړې یا بدی کړې   واړه تا سندوی زړه
چه خندا کړې یا ژړا کړې   خندَوِی ژړَوِی زړه
دواړه کَونه لکه تن دی   کار دَ تن جوړَوِی زړه
زړه بې چون و بیچگون دی   څوک دا غوښه گڼی زړه
دَ خوشحال په زړه کښ یو دَی
څوک ئې څه لټَوِی زړه

شپه دَ بیلتانه ده پهر پهر کال پما شه   بانگ دَی دَ چرگانو په هزار هیله سبا شه
رایشی گلزار ته وار په وار ننداره کاندی   وار په وار پرې تیر شی اوس که گورې وار ځما شه
پیغام راوړی دَ وصل عجب ښه راځِی په مهر   هد هد دَ یار له لوریه نن پما باد صبا شه
په وخت دَ مشغولا دَ گلو کله آواز کاندی   چه درومی له گلزاره په چیغار چیعار طوطا شه
په درست عمر ئې مهر د سکوت په خوله وهلی   ځما دَ زړه طوطی دَی چه نن گورمه گویا شه
رنگ چه باندِی پریوزی آئینه دَ زړه تبۍ شی
زړه دَ خوشحال گوره له هر زنگه مصفا شه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرازی که ښه خوراک وَ واروه تیر شه — ملوکی که ښه پوښاک وُ واروه تیر شه
که خپلوی دَ زن فرزند وه حال ئې دا دی — که له خلقه زیست و ژواک وُ واروه تیر شه
که منصب وُ که خانی که سرداری وه — که په لاس ملک و املاک وُ واروه تیر شه
فرش فروش نقش و نگار دَ محلونو — که بستر می عطرناک وُ واروه تیر شه
چه له ښکاره به په خیال راتلم وَ کور ته — سور به تل ځما فتراک وُ واروه تیر شه
خپل پردی نیکان بدان له هره لوریه — په دربار می په بلغاک وُ واروه تیر شه
تار په تار دَ اکوړ خیلو کډې ولاړې — پدا ږغ می ځان هلاک وُ واروه تیر شه
اوس ئې روخ دَ ملنگئَ دَ دوهې دَی
دَ خوشحال چه سرای اوتاک وُ واروه تیر شه

شل کارُونه پریږده ننداره ئې دَ جمال کړه — دواړه کسی واخله په سپین مخ باندی ئې خال کړه
کښینه په انګې مخامخ چه ورته ګورم — تور لونګین دواړه چندڼ هار په سینه ټال کړه
راغلې و بازار ته درست وجود کړه لکه کسی — ګوره که ړوند نه ئې ننداره ئې دَ کمال کړه
تله دِی تیریده دِی ښه له هر چا سرَه ښه دی — و نه دَ نیکئ په دا باغ کښ نو نهال کړه
واړه ورکَول دَ جهان ګوره عاریت دی — غم دَ بیلتانه ځما زړګیه په وصال کړه
بې دَ یار له مینی چه به کور دَ دنیا جوړ کا — واروه درته وایم خدای ئې مینی په زوال کړه
ته هغه رستم یې چه شاهان دِ طلبګار دی — چا درته تلقین کړ چه خدمت دَ پیر زال کړه
الف دِ دَی سریښی ستا په میم چه درته ګوری — په دواړه لوریه زړه وړې په مخ دواړه زلفی دال کړه
نور خلق پخښو دی چه پرې بار نشته دَ مینی
بار لَری دَ مینی ناز و نیاز په خوار خوشحال کړه

ښایسته نه دی بلا دی آشنایی ئې دَه له غمه[1] — آشنایی ئې دَه له غمه زه نارې وهم عالمه
زه نارې وهم عالمه، عشق یَو یم دَی په موجونه — عشق یَو یم دی په موجونه. الحذر له هسی یمه
الحذر له هسی یمه، چه عالم پکښی فنا دی — چه عالم پکښی فنا دی، دا دریاب روغ دَی له دمه
دا دریاب روغ دَی له دمه چه ساحل ئې لیده نشی — چه ساحل ئې لیده نشِی ډیر غرقاب دی تر قلزمه
ډیر غرقاب دی تر قلزمه، نه زیارتیږی نه کمیږی — نه زیاتیږی نه کمیږی، تر ابده تر قدمه
تر ابده تر قدمه، چه شنا کا پدایم کښ — چه شنا کا پدایم کښ، چه دعوا لَری محکمه
چه دعوا لَرَی محکمه، هغه دُر ورپسی غواړی — هغه دُر ورپسی غواړی، چه بها لَرِی اعظمه
چه بها لَرِی اعظمه، هغه دُر ئې ښه جمال دی — هغه دُر ئې ښه جمال دی، چه خونی ده باندِی تمه
چه خوبی ده باندی تمه، په جمال ئې زلفی مار دی — په جمال ئې زلفی مار دی، خبر دار ئې یم له سمه
خبر دار ئې یم له سمه، په څو قسم تور ماران دی — په څو قسم تورماران دی، څوک دَدم دِی څوک بې دمه
څوک دَ دم دی څوک بې دمه، هغه مار خوشحال خوړلی
هغه مار خوشحال خوړلی، چه ژوندی دَی تر دې دمه

ښځه بونه هوسناکه، خنده رویه، مهرجنه — پاکیزه په زیست روزګار کښ په ښه بوی باندی مینه
دَ صحبت په زموز پوهه، زړه ئې خلاص له مکره دروهه — کم خوراکه خوش پوشاکه، همیشه ناسته دننه
په وصال دَ یار خوشحاله، یار ئې خوښ له قیل و قاله — چه له یاره نه جدا شِی، هم غمجنه هم خیرنه
له نیکانو همنشینه له بدانو په زړه خوړینه — له موروالی ئې توبه کا که ئې مور وِی دروغجنه
دَ میلمه پکار حاضره، په پخوالی بهادره — حق دَ چاری په ځای راوړی، په رنځور باندِی پوښتنه

۱. په دې بدله کښی صنعت د ردالعجز علی الصدر مراعات سوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاکیزه ئې د کور صحن، نه په غولی کښې نور لحن   پرستاری ترې خوشنودی، ښه دَ هر چا په ساتنه[1]
که دا هسی څوک پیدا شِی دَ خوشحال په لاسو راشِی
هیڅ تقصیر به ئې ونکا دَ یاریِ په پالَنه

ښه ښه بخ بخَ دلداره   وفا جویه غمگساره
چه کنم چه چاره سازم   چه دِ زړه[2] کړم را کناره
به که گویم از فراقت   چه مِی زړه شو پاره پاره
نکند بدل سرایت   که زاری کومَ بی شماره
تو چه سنگدل نگاری   چه مِی ست وَکړه نندارہ
په عاشق بی سروپا   ستم مکړه ستمگاره
به نگاه گاه گاهی   مهر کړه دَ خدای دَ پاره
ای نگارِ من حذر کن   دَ ویشتلیُو له آزاره
نرود ز درگه تو!
که خوشحال شړی سل واره

عجب کار دَی ستا دَ شونډُو   ښه روزگار دَی ستا دَ شونډُو
پرې پنډو دَی د ځوانانو   څه دربار دَی ستا د شونډو
په کالونو له ما نه ځِی   بد خمار دَی ستا د شونډو
لکه ستا زلفینی زړه مِی   په کنار دَی ستا د شونډو
د یمن یاقوت آبدار دی   که آبدَر دَی ستا د شونډو
په صورت کښې می ځان څه دِی   یو یادگار دَی ستا د شونډو
په هجران کښې سرې سرې اوښی   دا نثار دَی ستا د شونډو
ځکه ځان هسی عزیز دَی   پرې گزار دَی ستا د شونډو
چه د خضر ترې مایه ده[3]   خشمه سار دَی ستا د شونډو
ځان بې ستا له شونډو پائی   شرمسار دَی ستا د شونډو
دَ خوشحال ختک په زړه کښې
انتظار دَی ستا د شونډو

عیب جوی سرَه می هونبره دَه کینه   و به نه نیسم وَ مخ ته آئینه
خدای دِ ما بیغمه نکا په دنیا کښې   زه او غم سرَه یاران یو دیرینه
ساقی څو خمار شکنی پیالې راکړه   چه په سر کښې می خمار دَی دوشینه
دا یم زه ورپسی سر یم که ئې مومم   په دوران کښې مونده نشی خزینه
نن ئې مکړه تفحص وایه چه نن دَی   که ئې بیا مومې په قرن قرینه
لاله ځایه چه خوشحال په جهان راغی
دَ لاله غُندی ئې داغ دَی په سینه

فراق څه رنگ را اُوږده کړه پما نن شپه   دَ جوزا شپه ئې یلدا شی په غمجن شپه
په فراق کښې می په سترگو خوب حرام شه   په هیچا باندِی ورمشه دَ لیچن شپه

---

۱. ستَنه.
۲. چه دِ زه کړم.
۳. چه دَ خضر تر ماء به دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ریبار ورته پیغام دَ وصال راوړی
په هوس هوس تیریږی په مَیَن شپه

دَ فراق په شپه امید دَ وصال څه دَی
که ئې گورې په معنی کښ ورکه ستن شپه

دَ دوهې ملنگ هم تیره کړه دوهې ته
که تیریږی په تونگرو په بړستن شپه

روغ عالم بې غمه خوب کا خبر ندی
چه په څه غذاب تیریږی په دردمن شپه

وَ وصال وته هجران دَی ورنیولَی
ښخه شوې وه دَ ورځې په لمن شپه

ورځ ئې ما لیدلې نه ده په درست عمر
خدای به نکا سپین سبا دَ دروغجن شپه

دا نن شپه چه په خوشحال دَ فراق راغله
ور دِ نشِی هسِی سخته په دښمن شپه

قربان دِ تر نامه شم محمدَ ﷺ پیغمبره
اول ثنا دَ خدای ښایی بیا ستا ثنا ده غوره

ادم که دِ پدر دَی په معنی کښ ستا پسر دَی
تر واړُو مرسلانوُ مقدمَ مؤخره

دَ نوح نجات له تا وُ دَ طوفان له امواجونو
گلزار په خلیل اور شو ستا له رویه ای سروره

چه خلاص شو له کشتنه اسمٰعیل مَړ ئې قربان کړ[1]
چاړه دَ ده له حلقه ستا اروا کړه لَره بره

موسٰی په کوهِ طور دَ تجلی طاقت را نه وړ
تا ولیده دَ سر په سترگوُ خپل مولا بهتره

موسٰی ته څرگند نه وُ و عیسٰی ته ښکاره نشو
په قاب او په قوسین په هغه اسرار خبره

ستا صفت به خوشحال څو کاندِی په ژبه
انه وانت المولا و افضل تره

که په هند کښ نشته سپینه
هوسیٔ سترگه مه جبینه

خدایه ته وَ ماته راکړې
یَوَه سبزه نمکینه

به دوو زلفو عنبر پاشه
په دوو شونډو شکرینه

چه هر ځای وَته ئې گورم
ښایسته کښلې مهینه

هوسناکه ښیوه گره
شوخه شنگه زړه سنگینه[2]

دَ یاریٔ په علم پوهه
سخندانه نکته چینه

ورځ و شپه کا ځنی چاری
په خوشحال دَ کُښلی مینه

که دا ستا سترگی را وجار باسم ځان ته
له ښادیَ به نور شا کړم و جهان ته

یو زمان می که دا ستا لیدل نصیب شی
نور به سترگی پورته نه کړم گلستان ته

طبیبان دِ خپل دارو ور څخه کښیږدی
تا ویشتلی منه نه کا و درمان ته

کفرستان د شاه د تورو زلفو گوره
چه په څه رنگه تاویږی و ایمان ته

چه په ما باندی تیریږی ستا په عشق کښ
خدای دِ هسی حال پیښ نکا مسلمان ته

په جورا[3]بورا به هم نکا وتنه
عاشقان کله خالی دِی و سهمان ته

اول ښه شهپر پیدا دَ الوتو کړه
بیا له پسه الوته کړه و اسمان ته

په فراق د ښو یارانو چه ډیر ژاړم
دواړه سترگی می پیغور کا و باران ته

چه پخپله افغانی ژبه نادان دَی
په تورکی خبری څه وائې افغان ته

---

۱. شو.

۲. دلنشینه.

۳. دا بت عیناً ولیکل سو، په ټولو نسخو کی دغسی دی، اما معنی ئې نسوه راته ښکاره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما ئې دواړه شونډې بیا موندې په کور کښې — نور دِ لعلو لره دروميٰ بدخشان ته
هغه شونډې چه ځايي بې پاڼو سرې دِي — هغه شونډې څه حاجت لری و پان ته
له خوشحاله ئې بهرام غندی پیدا کړ
دم واهه نشی څوک څه وائی یزدان ته

که دیدن شوَی بې نصیبه — ما به ولیدې حبیبه
په پرهار می اور بلیږی — دارو مه سیځه طبیبه
زه د یار یم یار ځما دی — تر منځ څه غواړې رقیبه
لیونی به لیونتوب کا — بې پروا دِی له ادیبه
و عاشق وته ناصحه — څه ویَل کړې بې تقریبه
تر فرهاد تر مجنونه
په خوشحال پیښه عجیبَه

که گذر په خیر آباد وَکړې نسیمه — یا دی گشت وشی دَ سرای دَ سیند په سیمه
په وار وار سلام ځما ورته عرضه کړه — ور سَرَه ځما دَ لوریه څو تسلیمه
ابا سیند وته ناره وَکړه په زوره — وَ لنډې ته وینا وَوایه حلیمه
گُندی وی چه بیا می ستا سِی جام نصیب شی — په گنگا جمنا به نه وُ له قدیمه
که دَ هند له هوا زار کړم څو به زار کړم — دَ اُوبو بلا ئې لا بده عظیمه
که دَ نهر اَوبه څښې کُلمې پرې باسی — هم دَ هر کوهی اُوبه ندِی بې بیمه
چه سرې اوبه دَ غره نشته په هند کښې — تری توبه که واړه ډک دَی له نعیمه
تل به هیڅوک نا امید په جهان نه وِی — په کریابو کرم کیږِی له کریمه
دَ ویشتلی وَ صحت ته امید وشِی — دَ پرهار ئې چه کمی وشِی له ریمه
خدایه زړه می په وصال دَ هغو خوښ کړه — دا چه اوس ورځنی لیری دَی دوه نیمه
عاقلان به هیڅ انکار ور باندِی نکا — هر افعال چه صادر کیږِی له حکیمه
همیشه به په هند نه اوسې خوشحاله
عاقبت به عاصی ووزی له جحیمه

که ناگاهه را ښکاره شِی هغه خوبه — زړه به یوسِی له عاقله له محذوبه
رقیبان نه سرنگون له غمه پریوزی — که په رای کښې د خپل یار درومی محبوبه
هر زمان په نوی نوی غم اخته شوم — چه تل تل نوې شیوه کا دل آشوبه
د یوسف د مینی لاف واړه عالم کا — ولی بل بسی ړوند نشوې یعقوبه
که لا څه درته د سرومال وجود وی — په دا فکر نه ور نشې تر مطلوبه
ته ئې تل په سر دعا کوه خوشحاله
که دِ نوم په ژبه نه اخلی محبوبه

که هیڅ نه وایٔ چه ویل راشی له یاره — تول دَ یار مهر په لاس راکړه ریباره
سره لاله په هغه مځکه شگفته شِی — چه خولې دِ باندِی اوری[1] له رخساره
دَ غمزې په تیغ مِی وژنی زه دعا کړم — چه ځما په خون ئې مه نیسې دا داره
چا وې خپل نتلی کښی چه ئې په یاد وِی — بخته وخت دَی چه ئې ونه وزم له شماره

۱. پریوزی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه شنه پاڼې خپل بخت په لاس را نکړه
خلق څو گلوُنه وړی له دې گلزاره

په آواز آواز کښې هسی لیونی شې
چه خبر شوم دَ عاشق سړی له کاره

که ئې درست په سیند کښې ډوب کړې هم به سیځی
چه سیځل ئې په نصیب شوله روزگاره

په وژو دَ عاشقانوُ هسی ځغلِی
نیم بسمل ئې په ځای پریښوم له تلواره

چه ئې ستا په کوی کښې ځای ونیو نور موړ شوُ
د خوشحال خاطر له باغه له بهاره

که اغزی وی ستا له لاسه
تر گلونو دی دَ پاسه

د زړگوټی سر می ته یې
که یاران لَرَم بې قیاسه

چه به بل تر تا را تیر کړم
دا ویی دَ زړه و باسه

که دَ نورُو سَرَه خاندم
جهان نه دَی بې لباسه

له ماڼیه به د ومرم
څه خو مخ را وجار باسه

که څوک تا غندی ښکاریږی
څرښت بیل دَی تر اماسه

تر هغه به نادان څوک وی
چه خر ښه گڼی تر آسه

دَ اغیارُو سَرَه خانده
په خوشحال تندر پریباسه

که عالم وته دلخواهه[1] بادشاهی شوه
عاشقی وَ ما ته لا عالی جاهی شوه

دَ تقوا په کار و بار ډیر خبردار یم
ولی څه کړم چه نصیب می گمراهی شوه

شاهدانو ته دَ خضر عمر غواړم
حیف دا دَی چه دَ عمر کوتاهی شوه

چه له ځایه ئې گناه لَره پیدا کړم
که نظر وکړې ځما بیگناهی شوه

یار می ولیده له ورایه شکر دا دی
چه قبوله می دعا سحرگاهی شوه

لکه ستا کسی په خوارُو برابر شی
دَ طالع تر روڼا ښه دا سیاهی شوه

زه دَ یار په جفا هیڅ آهُونه نکړم
راته غم دَ رقیبانو بد خواهی شوه

ستا دَ سرو شونډُو په دَور می حلال شول
ښه چه اوس روا دَ میو مناهی شوه

سر بازی یا دَ پتنگ یا دَ عاشق ده
یا قسمت دَ مجاهد یا دَ سپاهی شوه

بخته دا ځله ئې راوله تر غاړی
چه بیړی می پدریاب کښې تباهی شوه

که خبر له حاله نه وَی څه به ښه وُ
و خوشحال ته غم دا خپله آگاهی شوه

که په زړه کښې د د یار مینه ځایی ده
سکه ناحقه د له غیرو آشنایی ده

مخ ئې کله دَ یوسف غُندِی زیبا دی
دَ یوسف تر مخ ئې زیاته زیبایی ده

چه ئې رای دَ خپل خاطر وِی هم هغه کا
په دلبرو مسلمه خود رایی ده

که د زړه وی چه دا خوږ خاطر می روغ کړې
دَ لبانُو مچه راکړه مومیایی ده

زه او ستا دَ دواړُو شونډو مَی هغو زده
چه ئې نن په لاس نیولې پارسایی ده

دَ معشوقی په ترخه کښې ډیر خواږه دِی
چه ئې گورې نیکنامی ئې رسوایی ده

چه په خلقو کښې دوږخ دوږخ یادیږی
بل دوږخ په جهان نشته جدایی ده

په پیغور په تور په زور به ځنی نه ځِی
دَ هر چا چه خپله بخره شیدایی ده

---

۱. بهتره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ افسون دَ سحر کار دا هسی نه وِی
دَ خوشحال په زړه کښې دا مینه ځایی ده

که په زغرو په چپَو کړې نیزې ځوړه[۱]   چه نیکی در څخه نشته واره کوړه[۲]
دَ هر چا سَرَه خوږه ژبه بایده دَه   په خوږه ژبه ما هم وزی له سوړه[۳]
واړُو دُوړو سَرَه فوج دَ سپرو نه وی   په جهان کښې لړی نه دِی تشی دوړه
یاوه گوی دراز زبان مه شه که گوری   بیهوده خبری مکړه پوچی بوړه[٤]
د غفلت په خوب بیده په غفلت تللی
د خوشحال خوږې خبری نه دی کروړه

که رشیینی محبت کړې مه ناړه   په یوه ناره بیل شوی یار وژاړه
دَ رسا ویشتلی کله توان دَ بِړغ وی   په فراق کښې نارې مه وهه له باړه[٥]
په معنی کښې جدائی نشته وصال دی   دَ آشنا په غم کښې خوښ اوسه تل ویاړه
په هجران کښې هغه هسی شان وصال شته   لکه څوک له خپله یاره لاس تر غاړه
دا دیدن لکه په پټو سترگو کیږی   دا دیدن له وازو سترگو نه مه غواړه
لیلا پلار کره په سل پردو کښې ناسته   مخامخ وه وَ مجنون وته وَلاړه
پسله مرگه هم جدا نه وِی رشتینی   په یوه لحد کښې ورشی سَرَه دواړه
دَ رشتینی مینی ډار د زوال مکړه[٦]   چه رشتینی عشق لَرِی سلام په واړه
دَ یار غم د ِدَ خوشحال له دِله نه ځِی
دَ فانی دنیا خوښی که لاړه لاړه

که غواړِم نه یی موםم هسی تا غُندی مهوشه   خنده رویه سنبل لمویه کلعذاره پیاله کشه
سمن بره قد عرعره مو کمره لب شکره   آهو چشمه څړه خشمه مهرجنه منقشه
دلنوازه سر فرازه چّم بازه عشوه سازه   تیز نظره غمزه گره په دوو زلفو مشوشه
سر بلنده خود پسنده[۷]خود نمایه دلربایه   د عاشق دَ ځان بلا په رنگ زیبا په خوی آتشه
طربناکه تل بیباکه گریوان جاکه تش تا پاکه   زړه ئی سخت لکه آهن په مخ یوه آینه بې غشه[۸]
د زلفینو سر ئې تاو لکه نخوش د ماهی گیر شو
کله وی چه خوشحال خلاص شی له دې هسی رنگ نخوشه

که مردی د ِپه دستار ده په منډوسه   سکه مردی د ِمبارک بریتونه پوسه
کشکی زه دَ نا مردانُو په شمار وَی   چه فارغ وَی له ارمانه له افسوسه
د لوهړ گلونه ښه دِی تر نلگوس   ولی بیا چیری لوهړ چیرِی نلگوسه
چه ظاهر باطن ئې دواړه حبطه وی   منافق سړی بتر گڼه تر کوسه

---

۱. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.
۲. محشی ورته لیکلی یعنی عیجن او دروغ.
۳. یعنی سوری.
٤. سید راحت لیکلی، چه بوږی پزپرې کړی ته وائی، په قندهار کښې بُړی بولی.
۵. یعنی دَ گولۍ خراش او زخم.
٦. نشته.
۷. هنر منده شکر خنده.
۸. تپاکه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دروغ په نا راستیٖ کښې ډېر غم دی   دَ رشتیا روزګار کوَه بی غمه اوسه
چه به هر کله جفا کړې وفا هم کړه   دَ اغزیو سَرَه ګل لَرِی پلوسه[١]
په جهان کښې بد خویی واړه دوږخ دَه
د خوشحال له دله خوی دَ بدیو یوسه

که ملیح یې دَ زړه مینه په ملیح کړه   که قبیح یې درومه چاری دَ قبیح کړه
دَ بهار ګلونه ډېر دِی واړه ګوره   چه دِ زړه وِی هغه ګل پکښې ترجیح کړه
که دِ زړه دَی چه دَ مخ ثنا ئې وایې   دَ بلبلی غُندی خپل زبان فصیح کړه
مسیحا دَ رنځ وَ هر لوری ته ډېر دِی   دَ خپل رنځ دوا دَوخته په مسیح کړه
له ازله ئې رند رند زاهد زاهد کړ[٢]   زه به ډکی پیالې اخلم ته تسبیح کړه
په حسد په رخه څه ځما پروا دَه   چه دِ پټه کینه کړه اوس ئې صریح کړه
زه که بد یم هم دَ یار دَ سترګو تور یم   و هر چا وَته ځما دَ عیب تشریح کړه
دَ توبې دریاب ئې تا لَره پیدا کړ   دَ ګناه له تور یو ځان لکه صبیح کړه[٣]
دا دَ سر په سترګو مه ګوره خوشحال ته
که دَ زړه سترګی لرې ښه ئې صحیح کړه

که می یَو ځله رسد وشی تر سینده   نور دِ مه وینم په تورو سترګو هنده
نه به سترګی د سرِی په چا خوږې شِی   نه ئې ما ته په اوبو شِی د چا تنده
دَ پیپلو پانی خوره په غره کی اوسه   نه چه پان د هندوستان خورې ځما جنده[٤]
په هغه بازار به څو، سود و سودا کړې   چه کارګه پکښې قدری دی تر شهنده
ای وروستَی عقله دریغه که پخوا وَی   ما به ولی پخپل ځان کړه هونبره شنده
هر چه وشول هغه واړه در بخښلی
اوس خوشحال په لاس مه نیسه نا پسنده

که نیمګړې پیاله را کړې ساقی تا زده   همګی مدار په نیت دَی باقی تا زده
دَ شرابو په مستی بې خوده ولاړې   که له سره نه دِ پریوزی تاقی[٥] تا زده
دَ بابا په رضا څه جنت به مُومې   روایت می درته وکړ عاقی تا زده
زه دِ وخوروم په مار دَ تورو زلفو[٦]   حال می خود وینې په سترګو راقی تا زده
دَ خوشحال غُندِی همیش په ځان ناچاق یم
ته چه تل په صورت چاق یې چاقی تا زده

که نیولې زرکه باز پریږدِی له چنګه[٧]   زه هم له لاسه پریږدم شوخ و شنګه
ور په ور کلی په کلی پسِی ګرزه   درویزه که دَ دیدن مومې ملنګه
ګل که هر څو ښایسته دَی پدا باغ کښې   که ئې وینې بیا اغزِی لَرِی له څنګه

---

١. ثوه د غره افزنه ونه ده.
٢. له ازله ئې زه رند ته ئې زاهد کړې.
٣. په توریو تور یې ځان صبیح کړه.
٤. یعنی ځما ګله.
٥. طاقی.
٦. زه ئې وخوړم په مار.
٧. دا بدله په چاپی نسخو کښې نده راغلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دِ توان رسی په لوی دریاب کښ گرزه   په بیله کښ دی زوال وینم نهنگه
عاقبت به ککَرۍ وربانديِ کښیږدې   تر څراغ چه کینې وښَی گرزې پتنگه!
پندگویان چه عاشقانُو ته پند وائیِ   دَ هوښیار په پوهه سر وَهیِ له سنگه
تر سهار مِی دَ یاره سَرَه ناز وُ   درسته شپه راته کوتاهه شوه تر درنگه
هغه یار که په پالنگ را سَرَه نشته   دا هم شکر چه ئې بوی ځی له پالنگه
چه ئې زړه دَ معشوقې په مینه مست شی   دَ هغه سړیُو څه له نام و ننگه؟
لیونی به لیونی نه وُ عالمه   که ئې بخره وَی له عقل و له فرهنگه
که لیلې و نور عالم ته کښلې نه وه   پدا څه، چه وَ مجنون ته وه خوشرنگه

دَ عمزې په تیغ ئې خوږ ښه یې خوشحاله!
مَړَنَی په روغ صور ت نه ځیِ له جنگه!

که هوښیار دی که نادان دی که ساډ که غله   هیڅوک نه وینم دَ خپلی لاری صله
یو په غم شریک یار نه وینم په ملک کښ   خلق نشی تسلې کاندیِ په خوله
دَ میړیو غُنديِ یُون دَی و دانو ته   چه و ما وته عالم کا تله راتله
چه امید د میړی نه وِی وَ دانو ته   وَ هغه لوریِ ته نکاندیِ هیڅ تله

خپل ویشتلی غرڅه مه پریږده خوشحاله
ځای په ځای ئې وینی توئی دِی په پله

که یَو ځله مخ ښکاره کا له نقابه   د ښایست نامه به واخلی له آفتابه
لاله گل به ئې له مخه خوبی پور کا   په زلفینو به سنبل کانديِ بې تابه
خلق څه لَرَه تهمت په زمانه بږدِی   په[1] چشمانو ئې دنیا کړله خرابَه
د خمار په علامت ئې سترگی سرې دِی   که چا نبې وخته بیداره کړه له خوابه
د خاطر وینی ئې نوش په ځای د میو   بیا ئې نقل هم د زړونو له کبابه
خاصه مرگ د معقوقې د مقتولانو   چه جنت لره به درومی بې حسابه
ځما زړه قبله نما شو نه جار وزی   و بل لور ته ستا د ورَځیو له محرابه

په وعده ئې زړه خوشحال مکړه خوشحاله
د وفا طمع څوک نکا له حبابه

گم گشته او گم گشته سَرَه رفیق شه   گم گشتن دَ دواړو تنو په تحقیق شه
دَ شرابو جام په لاس شاهد بازی کا   شیخ دَ ښهر عبادت پریښ زندیق شه
یو ئې اصل سَرَه دوه اویا مذهبه   خدایه څه بنیۀ آدم فریق فریق شه
عشق څه هسی آسان ندی هونبره خلقه   په بلخیو کښ خو یَو سړی شفیق شه
دَ اسمان دَ ستوریو هم و بله فرق دی   ځکه غوره په یارانو کښ سړی صدیق شه
چه توفیق ورسره مل شه کار آسان دی   کل مدار دَ واړو خلقُو په توفیق شه
آزاده به له چا طمعه امید نکا   چه به طمعه له چا کا کله عقیق شه
دَ غلیم مهر په هیچا بانديِ نه وی   یو فساد وربان‍دی کاندی چه شفیق شه
وَ خپل بخت وَته تسلیم کړه چه غلیم دِی   همگی دَ غم په بحر کښ غریق شه

نور که سل پیالې آخلی دَی دِ سل څښی
چه خوشحال دَ باده نوشو په طریق شه

---

۱. چه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گوره دَ یار مخ ته بیا لیمه پرېږ ولوه | زړونه دَ بدرنګو رقیبانو ویلَوه
دا دَی هغه مخ چه په هجران کښ پسی ته مرې | اوس ئې په وصال کښ دواړه لوریه کښلوه
لویه پیښکښی دَه په وصال کښ درته وایم | دُر ئې په لَمن کښ ورته ګوره تلَوَه
زه دَ بیلتانه په حال خبر نه وم خبر شوم | خدای له خپله یاره هیڅ یار مه بیلَوه
تندر دَ رقیب په کور پریوزی قهقه خانده | سپینه آئینه دَ ششت[1] خپل یار ته ځلَوه
یو ځله چه زړه دَ چا په مهر مینه بند کړې | شرط دَ یاریَ دا دَی زړه بل ځای مه نښلوه
کښې دِی دَ زړونو ستا دَ مخ په لور روانی | واړه ملک بوستان دَی په هر ځای ئې ملَوه

درسته دِله خپلو نمریو وَ ایستم خوشحاله
یو دَ غاړِی هار مِی دَ ګلونو مه شلوه

لا منت لَرَم پدا هم له اسمانه | نداره دَ ابا سیند له میر کلانه
په تیراه په سوات په خوړه ور په ور شوم | بیا می کوم لوری ته ته بیایې اسمانه
لکه ګوی هسی په حکم دَ چوګان یم | درست وجود پرهار پرهار یم له چوګانه
سر نوشت می له ازله مګر دا وُ | زه به څه لَره مانړه کوَم له چانه
قدیمی دَ پښتنو جهل خرتوب وَ | اوس په طمعَ په حرص درومی له میانه
که رشتیا وایم شیر شاه دا هسی نه وُ | لکه موږ یو نه پیدا له کوهستانه
پښتانه چه بې ننګی کا څوک ئې څه کا | ګورستان لَرَه به درومو له ارمانه
دَ خټکو دَ نفاق له ناپوهیَ | یا چه غم لغرَم له خپله خاندانه
چا ته وایم څو به کښم څه هونبره ندِی | چه تمام شِی له مذکوره له بیانه

دا داغُونه چه خوشحال لَریی په زړه کښ
رغیدل به ئې په تا کیږِی سبحانه!

لکه زه یم پیدا شوَی پدا مینه | دَ نور چا به هسِی نه وِی پیدا مینه
دَ قصاب چاړه په غوښو هسی نکا | لکه کا د ما په زړه دَ اشنا مینه
درست عالم را باندِی غاو کا زه حیران یم | چه له زړه به په څو لیری کړم ستا مینه
په یوه تن کښ دا دواړه توکه نه وی | هم دَ حسن استغنا هم دَ چا مینه
نه به بوی دَ مښکو پټ شی په نافه کښ | نه به پاتو شی مخفی دَ شیدا مینه
ما په سحر په جادو تقصیر وَنکړ | دَ ناترس خاطر ئې نشی په چا مینه
په ژړا می به دوه سترګی وچی نکړې | که پما شوی دَ خپل یار په ژړا مینه

لور په لور ئې په همه عالم رسوا کړ
کشکه نه وَی دَ خوشحال دا رسوا مینه

لکه[2] ستا دَ زلفو تاب شته | په سنبلو کښ هم تاب شته
لکه ستا دَ خوله بوی دَی | هسی هم په ملک ګلاب شته
ستا دَ مخ ترې خال به بِه وِی | په خطا که مشک ناب شته
لکه زړه ځما ستا شوندِی | نه کباب شته نه شراب شته
که و نمر ته خاته ګران دِی | دَ زلفینو ئې طناب شته

---

۱. یو راز پسول دی، چه هنداره پکښې وی. په یوه نسخه کښ شست هم راغلی دی، چه مطلب ګوتې ده.
۲. د لکه پر ځای کله ښه ورسره لګیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه کاته دِ په حساب شول | دَ یاریِ هم حساب شته
کښلي ډېر وه ما ته یار کړې | تل د گلو انتخاب شته
کل پما شهد شکر دِي | که دِ قهر یا عتاب شته
مجنون مړ ندی ژوندی دی | چه لا ما غُندِي خراب شته
دَ هجران په شپه مرگ غواړم | ځما سترگو ستاسی خواب شته
چیری نه په بل مرگ وَمرم | دَ غمزو دِ هم شتاب شته
چه مي وژني کوز به گورم | له اشنا سترگو حجاب شته
ما خپل خون ورته پل کړَی | که د ما د مرگ غذاب شته
دَ چا مَی په کار ندی | چه می خپل لب ِلباب شته
دروغجن یم که دا شعر | دَ میرزا په درست کتاب شته

دا غزل چه خوشحال وَوې
نن ئې چا څخه ځواب شته

له حاله ئې خبر شه که شته شته که نشته نشته | قلاش و قلندر شه که شته شته که نشته نشته
که لَړه دَه که ډیره واړه ونیسه په تیره | په خوی دَ پیغمبر شه که شته شته که نشته نشته
دَ عمر څه اندوه کړې څه اندوه دَی که ځان پوه کړې | ژوندَی تر گوره ورشه شه که شته شته که نشته نشته
بادشاه دَ بحرو بر یې، که قانع په خشک و تر یې | دَ دهر سکندر شه که شته شته که نشته نشته
که دُر دِی که گوهر دِی که گلوُنه که شجر دِی | دَواړُو بې خبر شه که شته شته که نشته نشته
بې وخته غواړې بد کړې بیهوده رخه حسد کړې | به صبر تونگر شه که شته شته که نشته نشته
مه ژاړه مه پرې ویاړه غم ښادی پریږده دا واړه | واقف پدا سیر شه که شته شته که نشته نشته
بلا دِی چه ټولیږی په هیچا نه پاتو کیږی | فارغ له سیم و زر شه که شته شته که نشته نشته
له یاره مهر غواړې که ئې نه مومې نور ژاړې | دَ یار په رضا سر شه که شته شته که نشته نشته
که وصل که هجران دی دواړه ما وته یکسان دی | آرام پخپل مقر شه که شته شته که نشته نشته
څو سعی څو طلب کړې اندیښنې په روز و شب کړې | په واړه برابر شه که شته شته که نشته نشته
لږ عمر ډیر غمونه په زړه هونبره ستمُونه | قانع په خشک و تر شه که شته شته که نشته نشته

پخپل هنر نظر کړه څو ژوندَی یې خپل هنر کړه
خوشحاله شیر نر شه که شته شته که نشته نشته

لکه مخ ځما دَ یار دَی نمر خو هسی وِی کنه | لکه زه په عشق کښې زیږ یم زیږ خو هسی وی کنه
دَ عالم ډیری خبری لور پَلور توری لښکری | زړه مِی نه خوځِی له ځایه غر خو هسی وی کنه
بې دَ عشق له شور و شره چه هر گز ځما له سَره | نه ځِی نورڅه هر څه درومی سر خو هسی وی کنه
چه ئې ریبم عمل لا کا چه ئې ورک کړم ځان پیدا کا | ورَځ و شپه دا هسی کر کړم کر خو هسی وی کنه
تا وې درومه نوم می زبر کړه بل سبق له زړه بدر کړه | تل می ته یې په خاطر کښې زبر خو هسی وی کنه
و هغه ته می سر کوز دَی چه معلوم ورته رموز دی | په خبره نه پوهیږِی خر خو هسی وی کنه
پدا باغ کښې یَوَه ونه تل تازه تره برخنه | چه ئې اُوړَی ژمَی بر خورم بر خو هسی وی کنه
چه آزاد مریی ور درومِی خپل مراد ور ځنی مومی | په هیچا ندی تړلَی ور خو هسی وی کنه

په یوه زمان تر یاره ورشی راشی څو گزاره
دَ خوشحال خاطر تیز پردَی پر خو هسی وِی کنه

لا یزاله پادشاهی که چا موندله | کیخسرو به وَ خسرو ته نه سپارله
جام دَ میو را پلاس کړه ساقی گوره | په هر لوری دا ځما دَ غم کرَله

(c) ketabton.com: The Digital Library

په امان امان یوه لا تیره نه وی　　　په زمان زمان ښکاره کا فلک بله
ډیر په باد ولاړل د تا غُنڈیِ باد وړی　　　ته ئې وروستو دُم کره یې ځما دله
جام و ساز ساقی بهار واړه اسباب شته　　　صراحی ولی خالی وینم له مُله
په جهان دَ نیکو نوم بویه خوشحاله
چه یادګار به وِی تر تلو هم تر تله

لور په لور می په جهان ګریوان پاره شه　　　کور په کور می دَ رندیه کار ښکاره شه
چه می پټه په لستوڼی کښ نوشله　　　دَ هغې پیالې جهان په ننداره شه
دا څه زړه ندی چه اوس مهر پما کا　　　راته نرم هغه سخت سنګ خاره شه
جه دَ عمر څه مایه تر واړُو تیر شوم　　　دَ خوښیِ ملک ځما په اجاره شه
اوس به کوم ارمان کوم سوبه می وشوه　　　چه رقیب دَ یار له وره آواره شه
دَ هغه قدر لرم ترې به ځاریږم　　　چه په غم کښ چاره جوی دَ بیچاره شه
اوده بخت وته می ډیری نارې وکړې　　　وینښ له خوبه په وروستیٔ نریٔ ناره شه
جدائی ورځنی مرګ دَی سرَی وَ مری　　　دَ بتانو وصل عمر دوباره شه
که خپل ځان هوښاره وِی هوښیار به نشِی
اوس خوشحال دَ لیونیوُ په شماره شه

له تا نه چه جدا شم په ناکام په ورځ و شپه　　　نه خوب نه می خوراک دَی نه آرام په ورځ و شپه
بل خیال فکر ئې نه وِی بې دَ یار له رویه مویه　　　دَ زړه په حال خبر یم زه مدام په ورځ او شپه
دَ مخ ثنا ئې وایم دَ زلفینو ئې صفت کړم　　　په خوله که په خامه وِی صبح و شام په ورځ و شپه
یَو ښه نظر چه وکا، سرمایه می دَ ژوندون شِی　　　کافی دَی خلوتی ته یَو بادام په ورځ و شپه
دَ مښکو دَ کافورو خوشبوئی به تر قربان کړم　　　که ستا له لوریه راشِی یَو پیغام په ورځ و شپه
دَ مښکو ګل قندی به ئې خوشحال ترې صدقه کا
که ته می سر فراز کړې په دشنام په ورځ و شپه

لیونی شول پښتانه په منصبونو　　　خدایه ما ژغورې له مسِی غضبونو
د کنګاش علم دَ چا دَی دَ تورزنو　　　لکه څوک لولِی قرآن په مکتبونو
د کنګاش له علمه هیڅوک خبر ندِ　　　خبر دار یم دَ هر چا په مشربونو
پښتانه لرَه لوی عیب دی که ئې ګورې　　　چه نازیږِی دَ مغل په لقبونو
شرم ننګ نام و ناموس ئې په یاد ندی　　　خو ویل کا دَ منصب دَ ذهبونو
دَ مغل سرَه لیده په طمعه مکړه　　　که کیدَی چیری په نورو سببونو
ختک واله بلنځه ښه ځما تر ملا ده　　　نه ښیوه دَ نوکریٔ په قصبونو
د بادشاه د زندان شپه ځما په یاد ده　　　چه تمامه شپه می تله په یاربونو
پښتانه که جنګ مغل سرَه په تیغ کا　　　هر ختک نیوی مغل تر جلبونو
د ختک دَ ننګ جرګه نشته خوشحاله
را وَتلِی دِی له کومو نسبونو

ما پټ درله[۱]کوګل کښ همیشه اسرار دَ زړه　　　آخر ئې خوناب وکړ په هر لور پرهار دَ زړه
له پښې اغزی مشکل دَی په حکمت له تلی خیژی　　　دانا طبیب بایده دَی چه وَکاږی خار دَ زړه

---

۱. در په کوګل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ نورُو تونگری که دَ دنیا په سیم وزر شی   پدا به تونګر نشی بې دیدنه خوار دَ زړه
دَ شونډُو دارو ورکړه که ئې ته په رغول یې   په سترګو ئې علاج کړې، خو به مری بیمار دَ زړه
که ښه دَی هغه زړه دَی چه مین په هیچا ندی   چه یَو ځله مَین شِی نور تر تلو زار دَ زړه
غمجن په ډار دَ هجر خوښ دَ وصل په امید کښ   په اور او په اوبو کښې کړ خدای څه روزګار دَ زړو
دَ یار مهر تر ما راغی دما مهر تر یاره   رشتیا ده دا خبره چه دَ زړه ده لار دَ زړه
چه خپل اختیار ئې ټول دَ خپل اشنا په لاسو ورکړ   رحمت ئې پدا کار شه خو هم دا دَی کار دَ زړه
خوشحال خسته به اوس دَ خاطر راز وَ چا ته وایی
چه ولاړ ورته ئې شا کړه دماغی ښه یار دَ زړه

ما د شیخ او د ملا حکایت نزده   ما بې میه نیه بل روایت نزده
چه ئې نوم دَ عاشقانو په شماره شو   دا هم ښه که بوالهوس محبت نزده
ته چه هسی په چمن کښ چمان کیږې   سبره تا ځما دَ یار په قامت نزده
عام عالم وته پخپله ځان نادان کړم   هسی مه وایه چه ما کنایت نزده
دَ درویش په زړه کښ درست کتاب مرقوم دی   که په خوله ئې دَ عربو لغت نزده
وایی تا سره می نیت دَی دَ یاریه   هسِی هینښ یم ګنه ما په تش نیت نزده
نادان یار به صدقه تر هوښیار یار کړم   نادان یار دَ آشناییِ قیمت نزده
عاقلانو څخه څو رنګه حکمت دَی   لیونیو یو دَ عقل و حکمت نزده
وَ عاشق ته نصیحت مکړه ناصحه!   خود پوهیږې چه عاشق نصیحت نزده
دَ خدمت له نتیجې نه چه محروم شوم   زه لایق نه یم که تا عنایت نزده
چه بې سته میلمه کیږِی هغه زه یم   له آشنا می دَ هندو غُندِی ست نزده
زاهدان چه نمونځ روژه کا جنت غواړی
ما خوشحال دَ مزدوریِ طاعت نزده

ما په ننګ دَ پښتانه ځوانان قربان کړه   بیا می غوره جمعَ ښه ځوانان کړه
دَ سړی دَ لارسه مړه وَی څه به ښه وُ   لیونی کوټه سپی مړه ګوره شیران کړه
هونښره کوټی کوټی کوټی ارمانونه   هر نفس ځِی په ارمان ارمان ارمان کړه
په یوه ساعت ښادی په بل غمونه   په لحظه لحظه تیریږی د اسمان کړه
چه په شپه را سَرَه ټول وؤ په زرګونه   په سبا ئې له ما واړه ځان په ځان کړه
ځنی مړه ځنی ژوندی له ما جدا شول   هزه جدا په غاړه غورنو په ارمان کړه
چه شاهان ځوانان می ومړل هاله مرد یم   که دَ هر یَوه می ساری سل ډمان کړه
یو مهلت دَ عمر بل مدد دَ بخت وی   په دښمن باندِی می وشوې پدا شان کړه
لوی ئې قتل، هلک بند، ښهرونه سوی   مال اُلجه بندیان دِ کل واړه جهان کړه
چه نو ښهر می واهه کوهاټ می پرینښ   لا هاله ځما دا کړه وُ دَ نادان کړه
چه بد اصل سَرَه ښه کا کله ښه کا   دَ موزی سَرَه څه سود دَی دَ احسان کړه
ښه خو دا په خوشحال وشوه بیا تر کاله
ګوره څه رنګه ښکاره شی دَ سجان کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما د نیت خبره ووې و ناکس ته[1] نور څه نه په نن ئې ووې و عسس ته
خوږې شونډې به ئې نه مومې وَهَه ئې سر په دواړه لاسه وایه و مگس ته
دَی پخپله د خپل ځان په سوختن دَی د گداز له حاله څه وائې قفنس ته
زه چه نن دا رنگینه خبری وایم پرې پوهیږم چه به پاتو شِې بیا پس ته
و طوطیانو ته می پریښووې خبری دا مرداره جیفه پاتو شوه کرگس ته
یا ئې رنگ یا ئې آواز ځان بلا شِې ښوک چه اَچَوی مرغونه و قفس ته
گله نور عیب دِ نشته عیب دِ دا دَی چه په وازه سترگو گورې و هر خس ته
دَ غفا[2] د کال بهار گوره خوشحاله
چه د مړو به ئې هوا وشِې هوس ته

مرد هغه چه زړه ئی ویښ سترگی په خوبه[3] پخپل سپی[4] ئې گمان شِې د لیونتوبه
درویشان دِ دعا کا زه ئې په ځان کړم که د زړه نه می روان شِې دا زهوبه
په مخ ډیره ښایسته ئې نوم دِ څه دی دعاشق د ځان بلا فتنه آشوبه
که په توره ئې ځواب ورکړې مردی ده که وجود دِ ښوک آزار کاندی په چوبه
په هغه لاری چه پَل بردې هسی وایم که بانړو کړم د هغې لاری جاروبه
که هر دم ورته ژړا کړم فایده نشته سنگین زړه به ئې په چا نشی نروبه
د دنیا سختی تل نه وی غم مکړه په حلوا گنُدی بدل شی دا اتوبه
که په تور د عاشقی بندیخانه شِې د عاشق له دله به ځی تلا توبه[5]
که می لاس ورباندی بر شِې هیر می ندی ډیر سرونه به چت پت کړم په میخ چوبه
ستا په تش دیدن می هسی زړه خوشحال شِې
لکه تږی په اوبه شِې ښه خړوبه

مه وَی هسی کلی چه دَ چرگو کولمې خورینه شل خمبې[6] په کور کښ د نیستۍ له غمه مرینه
بل فکر ئې هیر دَی خو په غم دَ زرو پول دی نر ښځی ئې واړه خو ټنگې ټنگې لرینه
ډیر ئې ملکان دَی پکښی ښه ملک هغه دی هر چه بې ننگی کا دَ چا بډِی رشوت خورینه
کښینی په مسجد کښ دَ سودونو کا خبری یا دَ خور دَ لُور دَ وَلوَرونو وَیل کړینه
لس کالونه تیر کا په یوه جامه خیرنه کوز وجود برمنډ په سر څیره کښیږدِی زرینه
خاندِی پروا نکا شرم نلَریی د تیښتی ډیرِی بې شرمۍ دَ ژوندُون دَپاره وړینه
جنگ لَرَه چه ورشِې نور څه هیڅ نکا بې تیښتی جوړ چار وسله تښتی سکه ورور ته نه دَرینه
هیچیری د شولو دَ سړی برکت نه وِی شل شِې شول شِې شوم شِې چه همیش شولی کرینه
نوم دا ودانۍ ویران ښهر دَی خوشحاله
لا ترې ویران مشه ورځ په ورځ دَه کهترینه

---

۱. دا بدله په نورو نسخو کی نسته، له یوې قلمی نسخی څخه نقل شوه.
۲. غفا د ابجد په حساب (۱۰۸۱هـ) کیږی.
۳. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
٤. یعنی نفس.
٥. جوش او خروش
٦. خمبه: انبار خانه، د غنمو د ساتلو کوټه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناز، نخرې، مهر خندا، فتنې، جنگونه
دَ خپل یار سَرَه هم تا زده دا رنگونه
کله کله خواپخوا غاړه غړئ
کله تښته په دوو پښو په غورزنگونه
چه څما سَره ئې ناسته په پالنگ وه
اوس له ما په چرته لاړ په فرسنگونه
په لیدو پسی کچکول واخلی ملنگ شِې
مینه کا دا هسی چاری آهنگونه
په نصیب دَ روغو زړُونو فراغت دی
په قسمت دَ خوږو زړونو لهنگونه
عاشقی به هغه کاندِی چه تر شا کا
زیست، روزگار، شرم، پیغور، ویره ننگونه
چه بوسې دَ جفا جویو دَ خولې اخلِی
گنُدِی اخلِی دَ یاغیانو قلنگونه
څوک مایوس څوک په امید دَ یار دَ وصل
څوک پراته غاړه غړی په پالنگونه
په لیدو به ئې دَگور مړی سر هسک کا
که پرې درومی دَ پایلو په ژرنگونه
که پستې پستې خبری دراز نکا
دَ جنت دَ حورو مه وینم رنگونه

زه خوشحال دَ آهو چشم مینی سر کړم
دَ غرڅه غُندِی په هسی گړنگونه

نامرد مل دَ چا مل مشه
سر په بد نائی کل مشه
پېئ غوړی واړه مردار کا
دَ خپل کور پیشو غل مشه
یَو چه دوه ورته ښکاریږی
څوک په سترگوُ احوال مشه
چه یا سیب یا بهی کیږی
بصل مشه حنظل مشه
دَ غوټې غندی موسیږه
دَ ابرو تر منځ خل مشه

په ویَل که ډیر افضل یې
له خوشحاله افضل مشه

نشته هسی سر چه به خالی وی له دماغه[1]
کوم دَی هغه زړه چه به روغ پاتو دِی بې داغه
چرته پسی درومم په کوم لورِی به ئې مومم
ورکه مونده نشِی بې رهبره بې سراغه
مست یم می پرست یم همیشه ایاغ په دست یم
یو ساعت چه ځِی راباندِی غم دَی بې ایاغه
باغ دِ دَ هغه دَی په هر چا چه دِ پیرځو دی
زه په ارمان تل وَ یوه گل یَم ستا له باغه
گل دَ عندلیب دَی په قسمت دَی په نصیب دَی
درومه درومه په جیفه گرزه کلاغه
تل هوا هوس کړه، تر اوله یَو په لس کړه
ستا له غمه څه دی که زه لاړم له فراغه

ورَځ وَرباندِی شپه دَه په تورتم کښې ئې میشته دَه
کله به لیده شې د خوشحال دَ زړه څراغه!

نن په سترگو ورځیو له ما خوار زهد تقوا وړه
ناز و عمزې وکړه عقل و صبر می سبا وړه
شیخ ملا قاضی مفتی صوفی سَرَه یو ځای دی
پا څه ښیوه وکړه یو یو څیز می له هر چا وړه[2]
جور د َ اغزی وړی چه وَ گل وته هوس کا
یار که ښایسته وی ته ئې هم جور و جفا وړه
دَور دَ اورنگ دَی دَ ریا زاهدان ډیر دی
پټه په لستوڼی دَ شرابو ډک مینا وړه
تل چه عاشقان دِی پسی تعیین رقیبان دی
ته چه عاشقی کړې دَ وگړی شور غوغا وړه
مال دَی که می ملک دی څو لا مړ نه یم ژوندی یم
هر چه ستا په خوا دِی هغه واړه لا پخوا وړه
ډیری دِی نگاری ښایسته پری رخساری
نورو لره نور څه ته څما زړه په تنها وړه

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.
۲. یو څو څزه له هر چا وړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شونډې دِ حلوا دِی عاشقان دَ حلوا وږی   ښه په وږیو څه په پَلو پټه دا حلوا وړه
تا ویل خوشحاله یو کالی به له تا غواړم
زړه دَی نور څه ندی ښه درکړی مِی وَتا وړه

نن ئې بیا دَ دلبرئ خنجر تر ملا شه   ښه چه سر ئې لا اوله په پارسا شه
ښه چه ژر دِ مختوری وشو رقیبه!   هغه یار چه مَرور وُ بیا پخولا شه
ما وې بخت به یو ښه یار را کا وَ ما ته   چه دَ درست جهان ناترس وُ یار د ما شه
کل پیدا سبب ارزان درومی په بَیَه   چه ئې ډیره بقا نشته بیوفا شه
په بلبلو باندی زیَری دَ بهار کا   چه نرگس په هسی سخته څِله وا شه
راشه گل وَته نظر وکړه اَغزی ته   گل په هونبره زیبابیه یار دَ چا شه؟
دَ فراق شپه ئې چه هونبره اوږده نه وه
په خوشحال باندِی هزار څله[۱] سبا شه

نشته بانگ دَ مؤزن په درست تیراه   مگر واورې بانگ دَ چرگ په سحر گاه
که اورکزی ئې سراسر واړه گمراه دِی   آفریدی دِی تر گمراهو لا گمراه
دَ اسلام ارکان احکام حلال حرام شته   نه زکوة نه سرسایه نه دَ زړه تراه
ښه هغه چه مستقیم په شریعت وِی   بد هغه دی چه په شرعه وِی تباه
دَ دنیا چارِی همه واړه فانی دِی   که باقی دَی خو یو نوم دَی دَ اللّٰه
چه یکلخُته دَ دنیا په کار کښِ غرق وی   له هغه غافله زویه نه آه آه
په اوبو سره گندگی له تنه درومی   په توبه په استغفار سَرَه گناه
موحد دَ تصوف دَ رسالو دَی   مسئله دَ شریعت کښِی گناه
کله کله چیری وَوایی دا هونبره   څنی څنی لآ اِلهَ اِلا اللّٰه
چه گناه همیشه کا توبه ئې نه وِی
له هغه قومه خوشحال غواړی پناه

نشته هسی مینه د یارانو خاص الخاصه   چه یو څبله څاریږی په جهان کښِ له اخلاصه
یو راز دَی پیدا کار کښِ که ته ښه فهم پرې وکړې   چه شمعَ سر جنبانه پروا نه ورته رقاصه
له مرگ می څه غم کړې چه دَ عشق په شریعت کښِ   قاتل په شرعه خلاص دَی له دیته له قصاصه
له لاس می رقیبان په تیره توره سَرَه پرې کا   لَمن به دِ لا هم څما له لاسه نشِی خلاصه
زاهد به په عشرت څما له بزمه نه خبریږی   دَ عامُو څه مجال دَی چه خبریږی له خواصه
چه وگورم و تا ته همگی په درُو پرُ یې
څه خیژی اې خوشحاله له محیطه هم غواصه

نصیحت دَی که ئې اروې درته وایی بیچاره   نفس به ډیر څه درته وایی پسی مشې آواره
روحانی بخره دَ چا دَه چه ئې مینه په درویش وِی   نفسانی بخره دَ چا دَه، چه جاهل وِی هیچکاره
چه وَهل خوړل خورول کا، هغه باز دَی یا شاهین دَی   چه ئې سوړی لَره وړینه، یا میږَی دَی یا فاره
علم تا بیائی په پورته، جهل تا بیائی په کښته   یا عیسیٰ لَره ور درومه، یا قارون ته څان سپاره
چه ئې علم فضل نه وِی چه په تخت دَ پادشاه کښینِی   یا یو یَږ دَی یا لیوه دَی، یا ئې گاو و خر شماره
بیوفا دروغجن مشه، ناسپاس حق ناشناس هم   ره زنی کړه بنگ شراب خوره څرخ وهَه په دوتاره

---

۱. هیله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ نباتو حلوا مه خوره چه منت ور سره مل وِی   خپل کشکاب دَ خپل محنت خوره په سر راوړه پشتاره
که وعده په قیامت وِی، هوس مکوه وَ پور ته   څو توانیږې ښځه مکړه که په مخ وِی ستاره
په هوا په هوس تللم، لا تر اوسه هسی زغلم   وا ویلا دَ نفس له لاسه گریوان چا ته کړم پاره
څوک نیکخواه په جهان نه وه چه ئې ما ته هدایت کړی   چه خبر په قباحت شوم، پکښې ډُوب یم یکباره
لوی دریاب دَی توره شپه ده پکښې ځی ځما بیړیه   خدایه خضر را ښکاره کړه چه لاس را کاندِی ښکاره
هنر هم پخپل مقدار شته، دانش هم شته پخپل قدر
که یَو بخت ور سرَه مل وِی دَ خوشحال کړه ننداره

نه د ما د زړه لربر دِی ښایسته   همیشه می دَ زړه سر دِی ښایسته
خپل ژوندون دَ ده دَ مخ دَپاره غواړم   له دننه می خبر دِی ښایسته
بت پرست دَ یوه بت یم نه دَواړُو   که بتان می دَ آذر دِی ښایسته
زه به مخ دَ یار مخَی نکړم دَواړُو   که گلُونه سراسر دِی ښایسته
زه له ډیری ځلی یو پریږدم بل گورم   سرَه یَو تر بل بهتر دِی ښایسته
خال و خط به ئې دما له زړه ولاړ نشی   که بیرون می تر بصر دِی ښایسته
په وار وار ترې لعل و دُر دِی را توئیږِی   ستا ویل لکه سره زر دِی ښایسته
په خطا که په ختن که په کشمیر شته   نه چه دا می تر دلبر دِی ښایسته
که هر څو دَ ځوانئ عشق لَرِی خوشحاله
دَ زړو، نه مکدر دِی ښایسته[1]

نن دِ دور دَ خوبیه دَی دماغ کړه   یا دَ یار په زړه مرهم یږده یا ئې داغ کړه
په خندا خندا راځه غاړه غړی شه   د خپل یار خاطر له غمه نه فراغ کړه
ستا دَ زلفو په تورتم کښې مِی زړه ورک شه   چه ئې بیا مومم ښکاره دَ مخ څراغ کړه
دَ مخ خال دِ تور کارگه دَی ځما زړه وړی   دَ بازونو دَ شاهینو ښکار په زاغ کړه
دَ خلوت په مخ کښې ناست زاهدان ښه دِی   ساقی زه چه زاهد نه یم گښت دَ باغ کړه
ساقی لور په لور گلزار دَی چه لیده شِی   له توبې نه کړه توبه په لاس ایاغ کړه
گوره کوم لوری ته لاړ دَی مونده نشی
دَ خوشحال دَ زړه پیدا چرته سراغ کړه

نجومی چه قدم نږدی بې نجومه   موت و فوت و ناکامی مومی له کومه
چه گړی گړی دَ ورځو شپو تیریږِی   پکښې راشِی په چا نیکه په چا شومه
ځان به خلاص نکا دَ بد ساعت له شره   نجومی ئې که خبر دَی له علومه
نیک و بد ئې په قبضه کښې دَ قضا دی   بیهوده خبری مه پیمه ور دروِمه
مقدر به په هیڅ رنگ مبدل نشِی   هر سړی لَرَه ورځی بخره مقسومه
که په پوهه افلاتون دَ زمانې شِی   دقیقه به دَ قدر نکړِی مفهومه
گڼډی[2] چرگ تر زمکی لاندِی اُوبه وینی   ولی نه وینی په زمکه باندِی لومه
په تنځری نن دَگانده حال معلوم دی   ولی بند شِی دَ هلکوُ په کړکومه[3]
ورځ و شپې سرَه همه ندِی یکسانی   نن یوه ده کانده بله شی معلومه

---

۱. د زړونو په گذر دِی ښایسته.
۲. ملا چرگک.
۳. یو راز دام دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَ سرِی ته وار په وار هغه رسیږی   چه دَ ده په پیشانی باندِی مرقومه
په خوشحال یوه هغه دَه بله دا شوه
بیا به گوره په قسمت پیښه شی کومه؟

نه ئې ملک نه ئې لښکر نه ئې گنجونه   تر خانانو دماغی دِی کښلی جونه
که خانان په زر په زرو په توره نازکا   کښلِی مخ لَرِی ښیوې غمزې غنجونه
یا دَ کښلیو دَ زړه رای دَی چه می وکوت   یا دَ لوی دریاب په څو رنگه موجونه
څوک به روغ سلامت پرې نږدی په ملک کښ   بیا ئې باندِی کړل تاختونو ته سرجونه
په رقیب شه، په غماز شه، په بد خواه شه   چه به کښلیو لَرَه ځِی هغه رنځونه
بل سر مه ځه په دلبرُو کښ ئې غواړه   اُوه ستوری دَ اسمان دوولس برجونه
زه امی په دا خبره نه پوهیږم   چه عالم ئې راته کا په مخرجونه
په چا داد په لیه نمنځ کوې فلکه   په چا لونې په اوړیو په چجونه
دَ خوشحال خاطر ښیښه دی مات دِ نشِی
ستا دَ سترگو مستی وری په څو کنجونه

نیمی شپې می په پالنگ راغله دلبره   پریرویه، عنبر بویه، سمنبره
رنگینه جامې اغوستی زرنگاری   سره درسته تجلئ وه پا تر سره
په سپین والی دَ مخ سپین لکه مؤمنه   په تور والِی دَ طُرې لکه کافره
سر یې تور، ښیښه په لاس، باده څښلی   دَ مستیَ پخپل ځان نه و خبره
دَ پائلو دَ ځړی[۱] ئې شرنگهار شو   زه له خوبه را پرتاب شوم ډیر په ویره
ما وې گوره ښاپیریَ وه، که حوره؟[۲]   چه دا هسِی شان په ما شوه برابره
توری ورځِی یی لینده بانه یې غشی   غانښ ئې در قیمت بها په لب شکره
په خندا خندا ئې دا وَوې وَ ما ته   چې وَما وَته نظر کړه بې بصره!
ته ما نه پیژنې، زه هغه خوبا یَم   بله نشته په خوبئ تر ما بهتره
عاشقان ځما دَ خولې په کلِی ډیر دِی   بختوَر ئې، چه می وَنیوې په غوره
څو بوسی ئې دَ لبانوُ و ما راکړې   حقیقی پیاله ئې راکړه له احمره
درسته شپه مُو سره راز په پالنگ وکړ   دَ وصال خوښی ئې لانه وه تر سره
چه آواز دَ مؤذن دَ آذان وَشو   په سحر له ما نه ولاړه ناز پروره
چې په ډیر ارمان محبوبه ځنِی درومی   کشکې شپه دَ خوار عاشق وَی بې سحره
چه له هسِی محبوبا خوشحال جدا شو
دَ آتش لمبی ئې درومې له بستره

وچ لرگی وبله کښیږده   اور پرې پوری کړه نور پریږده
په تیرو تیرو اَغزیو   تا ته چا وَیل چه پښې ږده
پکښی ظلم ډیر ستم شِی   له بیداده ښهر لیږده
دَ خزان سیلئ راغلې   لکه پاڼی هسی ریږده
تل هلکان دَ خپلو اوښیو   دَ گریوان په اوبِی بلیږده
په اعوذُ په لاحول   سر آخله له سر ویږده

۱. دا کلمه په قلمی نسخه کښ ځړیَ لیکلې ده، یعنی په سر کښ د ویښتسانو لویه کلوښته، په ککری د ویښتو ځونډی.
۲. ښاپیریَ ده که څه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس پیری راغله خوشحاله
دَ ځوانِۍ چاری پرېږده

وخت دَ نو بهار دَی، زه جدا له خپله یاره — دریغه، دریغه، دریغه، چه بې یاره ځې بهاره
ژاړی غاړی غرُونه په احوال دَ عاشقانو — سیل د واره ندَی چه را درومی له کهساره
اور دَ خوږو زړو دَی[1] چې دَ غره په ونو بَل شو — شنې ډېوزې خیژی له نشتره، له چناره
غواړې چه احوال دَ فراق جنو در معلوم شی؟ — گوره هغه زاړی چه جدا ځی له قطاره
داڅه معلومیږِي چه جهان دَ ماتم ځای دی — شنې جامی اَغوستِی دَ طوطیانوُ له چیغاره
نوری نارې نشته، خو نارې د بیلتانه دِی — راشه که ئې اروې دَ رباب له هره تاره
رنځ می نه کمیږِی په زمان زمان زیاتیږی — زر راځه طبیبه گنه مرَم دَ خدای دَپاره!
مرگ دَ رقیبانو بل[2] ژوندُون د حبیبانوُ — خدای بږو په هنگام د وصل کیږي دا دوه کاره
څه شو که لا دم وَهِی په شمار دَی دَ ژوندیو — رنځ چه لا دوا شِی، طمع پرې کړه له بیماره
پاتو سړی نشول، چه دا گرزی ددو دام دی — ځکه ویره نشِی دَ دردمنوُ له آزاره

هسِی خوار و زار شوم زه خوشحال په عاشقۍ کښ
خپل دِی که پرَدی دِی راته نه گورِی له عاره

ودره چه څه خو په یارۍِ شی خبره — گورُو[3] به چه څه شیوه په لاس واخلې دلبره
لا دِ[4]څه تر اوسه هغه قدر ندی لیدلَی — ځکه دَ خپل قدر په لافو سریې صنوبره[5]
ځای دَ چپ و راست چه د کافور دَ پاسه ندی — ته ئې څه سیالی له توروُ زلفو کړې عنبره
څوک چه نظر وَکا هغه ښه کنبلی دلبر ته — ځی له ډیری مینی دَ یوسف سوره کازبره
ته ئې چه دَ مخ سَرَه نن شپه برابری کړې — شمعی! دا دعوه تر سبا یوسه برابره
مینه هسِی څیز دَه چه په چا باندِی مین شوې — ولی وینځه نه وِی تر بی بی شِی په تا بره[6]
لارِی دِی بی شماره زر کوڅی دِی تر معشوقی — څو به پکښی درومې قدر مه بږده بې رهبره
مه پریږده له لاسه کار و بار دَ عاشقَۍ — چار دَ عاشقی تر هر څه دَه معتبره

هَرَه شپه چه درومې په خوشحال باندی دوږخ دَه
شپه دجدایۍَ که رسیږې پیغامبره[7]

وړاندِی وروستو دوه عدمه — پدا منځ کښ یَو دوه دمه
خو هم دا ئې چه لیده شې — که څه نور څه یې ادمه
چه دا دوه دمه دی نه وِی — په حساب تر جیفه کمه
ستا غفلت وته حیران یم — پخپل ځان باندِی ستمه
دَ حرص په وزر گرزې — هم په غرونُو هم په سمه
که بادشاه دَ درست جهان شې — چار دی تیره شِی تر جمه

١. د خوږو زړونو چه د غره.
٢. تل.
٣. گوره.
٤. لا یی څه.
٥. په لافو سروَ صنوبرَ.
٦. یا به علتی او بیانی وی، یا به (ولې) وی ما خوذ له ول څخه چه ارزانۍ او کم قیمتۍ ته وایی یعنی کم قیمته وینځه.
٧. د جدایۍ ده که رسیږې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بادشاهي به دی خلاص نکا — چه اجل درشي له همه
څو روزګار هونبره ئې فکر — څو دنیا هونبره ئې غمه
په زړه یو درم یو داغ دی — دوه داغُونه دوه درمه
څو عالم سَرَه ګډیږی — غم به مومی له عالمه
چه وَ هر څه ته ئې شا کړه — په هغو دَه مسلمه
چه نه څه اَروې نه وینې — زړه دِ خلاص دَی له المه

ته هم ډیر ښه یې خوشحاله
ولی ځار دی تر قلمه

هر عاشق چه بهره مومی له حضوره — په هغه باندِی سلام له ما مهجوره
ښه دِ قدر دَ وصال دَ ساعت زده کا — وَ ناظر ته تل جلوه نکا منظوره
اوس د دیو جونو وینځو په ځای نده — درخانیٔ آدم خانه کړه مشهوره
چه پیدا هسی جمال ورځنی زووې — بوره مور دِ ښاپیریه وه که حوره
یار به چا په یوه درنګ له لاسه پریښی — جدائیٔ له یاره نشِی بې ضروره
صبر تا لمانه درست په کاته یوور — بیا وَ ما وَته وَیل کړې ناصبوره
زه لا هسی په یاریِ کښی غوځ نه یم — چه لَمن به دِ پریږدم په تیره توره
لکه باد چه لوی نښتر وُلی په مځکه — هسی رنګ ور پسی ولوشتم بیخ پوره
دَ ښه یار دیدن دَ دواړو سترګو نور دی — خدای دِ نکا دَ هیچا سترګی بې نوره

که اسمان او مځکه خوله وبله وروړی
دَ خوشحال خاطر به نه وِی بې سروره

هغه کار لکه په تور وه[1] — ما لیده چه په سپین نور وه
چا به مښک په کافورور کړه — ولی بیه نه وه زور وه
تل په شپه بازار خپریږی — په رونړا ګوره چه خپور وه
یا یو خوب وُ چه لیده شو — یا یَو خیال خالی بیور وه
چه ځګر خوری دَ خپل زویه — عجب ښه مهر دَ مور[2] وه
اوه غله[3] پرې حواله وه — څه ناتار شه یو څه په کور وه
لړ ئې راکړه ډیر ئې یووړل — پوروړی ئې سود خور وه

ما ته وَلیدې خوشحاله
چه دِ څونبره زور و شور وه

هر سړی پخپل کنګاش پوهیږی ښه — پخپل زیست او په معاش پوهیږی ښه
بزرګر د کر د کښلی هنر ښه زده — بازرګان پخپل قماش پوهیږی ښه
ټولول به ئې هغه کا چه ممسک وِی — په بازَنه ئې قلاش پوهیږی ښه
څوک دِ هیڅ ورته د مې خبره نکا — عاشقان پخپل تلاش پوهیږی ښه
دَ شرابو صفت څه کوې نور چا ته — پدا کار رند و اوباش پوهیږی ښه
دَ عسلو په حلوا ماړه ناپوه دِی — ګرسنه په نان و آش پوهیږی ښه

---

۱. محشي ورته کښلی دی، چه مطلب له تور او سپینه تور او سپین وینښته یعنی ځلمی توب او زوړتیا ده.
۲. محشي لیکی چه مطلب ځنی مځکه ده.
۳. یعنی اوه ستوری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قلمزن حساب کتاب هندسه رقوم زده   شمشیر زن پچنگ پر خاش پوهیږی ښه
وَ خوشحال ته وایی خلق ښه پوهیږي
ظن دَ خیر دَی دَی کاش پوهیږی ښه

هر چه ستا دَ زړه رضا واړه هغه کړه   څو چه زړه دَ چا خوږیږی هغه مکړه
که د کسب و د روزگار نه یې نه مرد شته   دَ نامرده ډوډۍ مه خوره ځان خفه کړه
یار هغه چه دَ تنگځې په وخت پکار شِي   چه دعوا کا دَ یاریَ حال ئې زده کړه
چه تنگځه دربانډی درشی که میړه یې   په تنگځه کښ دَ خواریه ځان ور مکړه
په خواری کښ زیست روزگار تر مرگ بتر دی   یا دَ بل گیډه یا خپله گیډه بژه[1] کړه
له ځوانمرده هونبره غواړه چه د زیست شی   دَ نامرد د خونه همه واړه اُلجه کره
غلیواز دَ بل منگول وته گوری   لکه باز لیری نیژدې خپله غوټه کړه
که دعوه دَ مړنتوب لرې په زړه کښ   آس دونډ تلانښ په غشی په لینده کړه
یو هر بیت ئې دَ حلوا خوږه نمړیَ ده
که مشتاق یې دَ خوشحال ویل مزه کړه

هر آفت چه په درست عمر را دوڅار وه   چه می ځیر کړ درست ځما دَ ژبی کار وه
چه ودانی چاری ورانی په ساعت کا   چه می ولیده په چارو کښ تلوار وه
دَ هر چا یاری می ولیده په سترگو   هم هغه راته بلا شه چه می یار وه
نا هموار به هرگز ور پیښنی نشِی   که پخپله اندیښنه سړی هموار وه
صبرناکو سَرَه جور فلک نکا   دَ فلک جور له چا چه سبکسار وه
پدا باغ کښ می ډیر گل تر نظر تیر دی   دَ هر گل تر څنگ ما ولیده چه خار وه
زړه په طمعه دَ وفا بې وفا کړه   پخپل ځان باندِی پخپله ستمگار وه
که هر څو باندِی مرهم ږدی نه رغیږِی
دَ خوشحال په زړه دا څه دَ غم پرهار وه

هر سړی چه په لاس ونیسی غلطه   زمانه ورته پیدا کا ډیر سخطه
محبت محنت په خط کښ سَرَه یَو شِی   محبت سره جدا شِی له نقطه
مه یکلُخته مړنی شه مه غوولی   په دنیا کښ هره چار ښه دَه وسطه
مصلحت ئې په هر قط کښ دَ خوبی دَی   کاتبان چه قلم نه پریږدِی بې قطه
د مزری منگل گاوزی غواړی غویری[2]   د شاهین حمله په زانبی دَه په بطه
بې ښه مخه به دِ قدر و قیمت نه وِی   د ښه مخ قدر ښه زده کړه خال و خطه
چه مدد ئې مهتر خضر دَی خوشحاله
د هغه بیړیَ ورسِی تر شطه

هر گز به توبه نکړم دَ ښه دَ ننډارو زه   شیخان پیران دِ واروِی دا یم وایم په نارو زه
که ما دَ عشق خبره په ایما تر دا پخوا کړه   ښکاره به ئې اوس وایم په رباب په دو تارو زه
که نور عالم گلونه په دستور اوړی خپل گور ته   راوړم دَ یار له باغه هَرَه ورَځ په پشتارو زه
زاهد وائی و ما ته راشه کښینه تسبیحات کړه   یَوه می ده نیولې نه یم هیڅ پدا شمارو زه

---

۱. سید راحت دا کلمه په معنا دَ قربانیَ او خونریزیَ را وړې ده.

۲. د مزری منگل گاوز غواړی یا غویره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گدای غُندی جار وزم سینه سوی په طلب کښ   که ډیر لَرم په کور کښ هر قماش په انبارو زه
پرهار ئې دَ ښو دَ غشی لا بده بلا دَه   وتَلی یم دَ غشو دَ نیزو له پرهارو زه
خوشحال غُندِ که سود لَری که زیان ځما قبول دَی
عادت یم دَ غمونو دَ اندوه په اجارو زه

هم خدای غواړې نادانه هم فانی دنیا نابوده   په څو به دِ روزی شِی فکر وکړه دا دوه سوده
چه سر په مځکه کښیږدې زړه دِ ډوب په اندیښنو شِی   په خدایږو که خبر ئې د خاصانو له سجوده
په زړه د کعبې مینه د کعبې په لور روان شِی   یو غول دَی په بیابان کښ بل[1] سر سر کا بی مقصوده
یو وهم دَی که څه دَی، چه په خلقو باندِ پیښ شو   دنیا دنیا هیڅ نشته که نمود که نه نموده
سیلاب د پاسه راسی په غورځی په کښته درومی   موجوده د سیلاب دَ اوبو هم ده نا موجوده
ایاک نعبُدُو لولې په سبع مثانی کښ   د زړه دِ څو هوا دِی، هغه واړه دِی معبودَ
په صافه آئینه کښ، هر چه وینې په سترگو   په لاس اخیسته نشِی آئینه په رنگ آلوده
په څو رنگه گنجونه په هر لوری په جهان کښ   ته باد په لاس شناځ[2] شوې حبطه په هیڅ خوشنوده
خوشحاله له ځوانی ولاړه په پیریَ کی اوس مټ کړه
حاصل چه په ژوندون دَی هغه چارو[3] گټه زوده

هیڅ خبره نه وه چه به ما تر خولې یسته   ستا دَ خولې تشبیه می غوټیَ ولی راوسته
ستا دَ خوږو شونډو چه شاړه شی بیارته گرزی   ځکه مگس سر وَهِی دا هسِی دود سته
زه او ته پدا دور تر واړونه افزون یو   څه حیران مجنون وُ څه لیلا خواره خسته
ستا دَ تورُو زلفو ځنځیرونه دِی په پښو کښ   نه شم چرته تلَلی درته پروت یم پا بسته
هر زمان ستا خیال دَی چه ځما په سترگو گرزی   وینښ یم که اوده یم که وَلاړ که نشسته
گل اوسې په حسن اما گل مشې په عمر   راغله سر فراز شوم ستا له باغه گلدسته
واړه هغه حسن لطافت دَی ستا په مخ کښ   چا چه دَ یوسف (رض) قصه و ما ته وَلوسته
کله سبروَنه هسی سَمَه ده په قد کښ   چا نامه دَ سبر ستا وَ قد ته آخسته
ورَځِی دِ لینده دِی تور باڼه دِ تیره غشی   وله صرفه مکړه چه دِ ډکه ده درسته
تا ویل و ما ته څو ډیر غم غواړې له ما نه   ستا په غم خوشحال یم څو را درومی پیوسته
زړه لرې دَ کانی په خوشحال باندِ پوست نشو
څه شو که د خولې خبره کړې چیری پسته

هر تشنه چه دَ وحدت په سیند سیراب شه   نور همه جهان و ده وته سراب شه
چه په زړه ئې دَ وحدت ډیوه شوه بله   تجلې به ئې له مخه ځِی آفتاب شه
چه دَ عشق دَ نافې بوی پرې لگیدلِی   درست صورت ئې سر تر پایه مشکناب شه
هر چه ولیږ له هستیه و نیستیَ ته   فراغت دَ دواړُو کونو دَ غذاب شه
چه توروه ترخه قبول لکه دریاب کا   هم هغه دَ قیمتی درُو مآب شه
چه لمبه ئې دَ آتش کړه په ځان تیره   له غه پسه دَ گلابو گل گلاب شه
که په زړه کښ ئې سختی وه لکه پونډه   هم هغه دَ زمانې دَ اور په تاب شه
چه دَ ډیرو اندیښنو نه ئې زړه ورکړ   په مثال لکه خسړی دَ دریاب شه

۱. تل سرسر کا.
۲. شناځ هغه ژی بولی، چه له باده ئی ډک کی، او لامبو په کوی لکه د لامبو کډو.
۳. هغه چارگټه ته زودَ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ شرابو خوښی هیڅ نه وِی بې نقله — نقل څه دِی معرفت عمر شراب شه
دَ کمال کسب پایه دَ سعادت ده — هغه ښه چه دَ کمال په اکتساب شه
ته هم زړه مراد وغواړه له عالِمه — چه په علم ئې عمل وکړ کامیاب شه
چه دوستی دَ محمد (ﷺ) لرې په زړه کښ — مینه دار ئې په اولاد او په اصحاب شه
چه له شرعی یَو قدم دروِمې بې روخه — و گوشمال وته تیار لکه رباب شه
په هغه مِی زیرَی وکړ چه دفتر ئې — واړه ډک خاصه په کښلو دَ ثواب شه
په حیات صورت به وگنِی ځان خاورِی
چه خوشحال غُندی خبر پخپل حساب شه

هو پدا قائل یم کښلی ډیر دِی لور پلور شته — خدای دِرو که دَ حسن سپاره تا غُندِی یَو سپور شته
تا وې چه غم مکړه یوه ورځ به دِ غم وخورم — څه لَره به غم خورم چه می تا غُندِی غمخور شته
ستا په سر سوگند خورم ته ځما و سر ته لوړې — ښه مهر دِ دا دَی که لا ښه مهر دِ نور شته
اې چه راته وایې عاشقی شرم پیغور ده — واړه می قبول دِی که می شرم که پیغور شته
خلق می چه بولی ستا له مخه و گلزار ته — بل بهار به څه کړم چه مِی یو بهار په کور شته
حکم امر ستا دَی که می بولې یا شړې می:
څه به درته وایم دَ خوشحال بنده څه زور شته

یار ځما کَرَه دنَه — زه ئې سر یم په غوښتنه
عجب حال را باندِی پیښ دَی — دروِمه هیڅ مکړه پوښتنه
دَ وصال په اوبه وَمری — اور چه ولگی په ینه
که په رنگ کښ زیړ لیده شې — گنگونه یې کرکمنه
کوم ماتم در باندِی پیښ دَی — دَ اختر په ورځ خیرنه
خوشحال تل په غم کښ ښه دَی
غم دِ نه ځِی له غمجنه!

یار مِی کبرجن شو څه به وَوایِی و ما ته[1] — درومه صبوری کړه نور به څه وایم و تا ته
صبر به هرگز له هسی یاره وکړی[2] نشِی — درومه سکه دعا کړه چه دِ مینه شِی ترې ماته
تل دعا زاری کړم لا می مینه پرې زیاتیږي — ژاړه ژاړه ژاړه گُندِی غوږ کا ستا ژړا ته
تل په ورتې[3] ورتې ژاړم لا ئی زړه په ما ښه کیږی — لا په موتې ورتې ژاړه چه ئی لا شي خوښن زیاته
خوښ به لا هاله شی که زه وَمرم په ژړا کښ — وَمره چه دا مرگ دِ لا بهتره دَی تر حیاته
زه په مرگ راضی یم رقیبان به خوارا یخ کا — مخ د رقیب تور شه، گوره ته د یار رضاته
ښه په مرگ راضی خوشحال یَوه خبره وایم
یار که مخامخ په وخت دَ مرگ کښینی وَ ماته

یا ځما دَ بینایِیِ نظر نشته — یا پدا نیژدې ملکونو دلبر نشته
که اختر نه وِی دَ یار سَرَه اختر دی — بې مَیَنه که اختر دَی اختر نشته

---

۱. لمړی مصراعونه پوښتنی او دوهم ځوابونه دی.
۲. وکړه نشی.
۳. په ورته ژاړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپېنه خوله که را کَوِی په ځان اړ نه یم — معشوقې له ما نه زر غواړِی زر نشته
په اول وصلت[1] دَ عشق په توره لاړ شو — دَ عاشق سړی په تن پوری سر نشته
کښې غوټې پسی وَهې په لاس به در شِی — چا وې دا چه په دریاب کښې گوهر نشته
نور توروه ترخه که خورې گندِی پیدا شی — و طوطی ته هسِی وایه شکر نشته
ستا غزا لَره به زه خپسر[2] کافر کړم — څه ارمان کړې چه څوک وژنم کافر نشته
په شامت ئې د ماتری[3] غر نړېږی — لا پدا دَ افریدیو بصر نشته
دَ شمال ښَینَه کا په جنوب درومی — دَ ښکاری سړی په ژمنه[4] باور نشته
که دَ جنگ پکار کښې ډېر دِی حکمتونه — څو صابر نشې زلمیه ظفر نشته
څه عجب بادشاهی لکه خورشید کړم — یک تنها په جهان گرزم لښکر نشته
نن دَواړو دلبرانو غوره ته یې — که دِ یَو لونگ په پوزه زیور نشته
دَ عنبرو بوی اَلوزی ستا په کوی کښې — واړه ستا دَ زلفو بوی دَی عنبر نشته
په څو غره په غره دَ باز غُندِی پرواز کا
بیا به وایې دَ خوشحال ختګ پر نشته

یار می بیا دَ رقیب یار شُو دریغه دریغه — په خبرُو دَ اغیار شُو دریغه دریغه
یو څو ورَځی ئې په زړه کښې مهر ځای وُ — بیا بې مهره ستمگار شو دریغه دریغه
هغه گل چه می ساته دَ زړه په وینُو — مل دَ هر خس و هر خار شو دریغه دریغه
و قصدمنو ته کاته ځما په قصد کا — دَ وژو می روادار شو دریغه دریغه
بی له تا می دَ ځگر وینی خوراک شوې — تیر می عمر په دا کار شو دریغه دریغه
پسرلَی[5] چه تل بلبلو پر چیغار کړ — دَ خزان له لاسه خوار شو دریغه دریغه
بیچاره خوشحال په طمع دَ وصال وُ
دَ هجران په غم گرفتار شو دریغه دریغه

یار می غوښت چه مِی اندوه یوسی له دله — نه چه کا دَ ما په زړه دَ غم کرله
زړه مِی وسپاره وَ تا ته چه ساته ئې — نه چه ته ئې سَرَه وَ سرویه[6] په بله
یَو پیغام ئې دَ وصال را لَرَه راوړ — دَ جهان خوښِی ئې ما وَته بخښله
له اوله عشقبازی راته بازی وَه — اوس همه راته را پیښه شوه مشکله
خدایه تا په ښایسته وو مبتلا کړم — چه له غمه ئې خالی نه یم هیڅکله
که همه دنیا ځما په لاس و دست وَی — ما به کُل دَ یار په زلفُو وَښندله
دَ هجران دَ تورِی هسِی شان گزار دی — چه پرهار ئې بل ځای نه کیږِی بې دله
که دَ مستی دَ غمزې دَ تیغ مشتاق یې — لُمړی خپله خون بها کړه ورته پله
که می دا ځله صورت له غمه خلاص شِی — نور توبه له عاشقی له حاصله
ما په هیچا محصل نه وُ گمارلی — تا وَ ما ته خپل خاطر را کړ پخپله

---

١. وهلت.
٢. محشی ورته کښلی دِی یعنی صورت او ځان.
٣. د یوه غره نوم دی.
٤. یا ځمنه یا زمنه یعنی وعده.
٥. دغه بهار.
٦. یعنی په شدت سره موښل او سولول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که یاری دی دَ خوشحال سَرَه هم دا دَه
ستا یاری ئې[۱] سر تر پایه وَلیدله

یَو قرین هسِی پیدا نشو را څخه[۲]
چه دِ ما په زړه ئې نکړه منګل ښخه[۳]
چه احوال دَ هر یَوَه راته معلوم شو
هر یَوَه ته می تیار کړل یَو څو چخه
آشنایَۍ دَ نا اهل عالم نه دی
په هر لوری تیرې تورِی دِی ناڅخه[٤]
که په دو کښې چیری لَړه بدری[٥] وَخورم
له چا بله وینا وا نروم بی اخه
دَ هر چا سَره چه کښېنی ورته رام شِې
نور وَ غاړی ته تیار کا لومه پخه[٦]
کوټه سګ دَ زمانی هر ګوره ډیر شول
لکه پړانګ د زاوه[۷] ونیسه کړخه
چه رقیب ئې خوار زار په نظر کښیوت
دَ خوشحال خو هم په دا شوه سینه یخه

یوه بده زمان شوه دریغه دریغه
دَ هر چا می دَ خاطر مینه آمیغه[۸]
مهر، مینه، محبت له زړونو لاړ شو
سینې ډکی شوې همه له مکره ریغه[۹]
چه ئې ځای په دواړُو سترګوباندی زه کړم
هم هغه می هلاکت غواړِی بې تیغه
چه د دې دور فتنو وَته وَګورم
ولی کاښی تیږی نه ووری له میغه
د زړه[۱۰] راز له بیدردانُونه پټ ښه دی
که له درده دِ سینه شیی سَرَه هیغه[۱۱]
په نوبت به د هر چا تر ځګر خیژی
د قضا نیزه و هر چا وته نیغه
که په تن شاه جهان دَ زمانې شې
هم دِ نه وینم خلاصی دَ مرګ له تیغه
که بازوان[۱۲] ئې پسی ورو کاندِی بندونه
دَ کرغول[۱۳] ئې علاج کوم دَی بی کریغه[۱٤]
فهم وکړه که خود بین او خود نما شې
زمانه به دِ پایمال کاندِی تر زیغه[۱۵]
زورَور چه په لاس ونسِی ناسازی
هی توبه دَ زورورُو له بلمیغه[۱٦]
دا په خم ختلې غوا که هر څو لویشې
سیم وزر به ئې حاصل نکړې له لویغه[۱۷]
تا به چیری هونبره کبر هونبره خیال کړ
که دِ وَی رنګ زیبا په صورت سیغه[۱۸]

---

۱. می.
۲. دا بدله په چاپی نسخه کی نسته.
۳. ښخ یا شخ دواړه لګیږی.
٤. محشي نیزه ورته کښلې ده.
٥. یعنی غلطی او خطا وتل.
٦. محسی رندۍ ورته کښلې ده.
۷. دا مسرۍ په دوو قلمی نسخو کی دغسی ده، عیناً ولیکله سوه، په بله قلمی نسخه کی (راوه) لیکلی دی.
۸. خیرن، چی صفا نه وی.
۹. محشی ورته لیکلی دی فریب.
۱۰. د زړه داغ.
۱۱. هیغ له نیغ سره د مهمل په توګه د مستقیم په معنی کاریږی.
۱۲. که بازدار.
۱۳. د بازونو یو ډول ناروغی، په چاپی نسخه کښ ګرغول دی، په یوه بله نسخه کښ داسی دی: د کرغولی علاج څه دَی بی کوریغه.
۱٤. دی کلمی ته په یوه قلمی نسخه کښ محشی تیښته لیکلی ده.
۱۵. وکاریدل، ژر.
۱٦. زور، جبر، ظلم.
۱۷. دا کلمه په دوو قلمی نسخو کښ تویغ لیکلی ده، په یوه نسخی کښ محشی ورته کښلی دی لویشل.
۱۸. دا کلمه هم حل غواړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دِ ښه له خویه بویه خبردار شوم
له خوَشحال سَرَه یاری کړې په دوریغه[1]

---

۱. لکه په عربی په پښتو کښې هم په شعری ضرورت سره اماله راځی، درویغه اماله د درواغ ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ی

افغان بچه شوخی! هر گز په عاشق باندی　　لطفی نکنی رحمې، دا هم کله څوک کاندی
یک لحظه بیا بنشین، ما خوښ په ښه خندا کړه　　قربان سرت گردم، چه نورُو وَته خاندی
گل لاف لطافت زد چه ته په چمن راغلې　　از غایت خجلت شد، سر گشته ستا دَ وړاندی
دکان شکر یعنی ستا ښه خوږه خولگۍ　　افشان شکر یعنی گاهی چه ته وخاندی
کبک دری و عنبر، دا دواړه حبطه شِي　　گاهی که تو بخرامی، دوه زلفی آویزاندی
خوشحال دلش شیرې ستا سترگی لکه شوی
ایوای که شد شیرې تر لکه شوی لاندی

ارتینې په عقل کمی　　خود بخود دَ صورت غمی
ته دَ دیو سَرَه سَم یې　　دُوی له تا سَرَه ناسمی
زر نیکۍ ور سَرَه وکړه　　په یَوه ذره برهمی
درته زهر شی تا وژنی　　چه ئې ته گڼې مرهمی
دَ وفا په خوی کښ ندی　　همیشه جفا شیمی
دَ آدم په صورت روغی　　په معنی کښ نا آدمی
تا به گرم په لږ گناه کا　　دوی په لوی گناه نا گرمی
څو ئې کج وړی هونبره کجی　　څو ئې درد وړې هونبره خمی[1]
په هر کار کښ دیگر گونی　　په خوله رامی په زړه رمی
پاسه تن ئې ښایسته دی　　په درون لکه ارقمی
نور څه مه وایه خوشحاله
ترو جود ښې دِی عدمی

آدم خیلی افریدۍ دِی سرې او سپینی　　پکښی نشته ښایسته، په رنگ رنگینی
غټی سترگیِ لوی بانه، فراخی ورَځی　　شکر لبی، گل رخساری، مه جبینی
تنگِی خولې لکه غوټۍ، هوار غاښُونه　　سرې ئې گرد په تورُو زلفو عنبرینی
په وجود کښ لکه ها[2]له ویښتو خلاصی　　پښې کمکۍ غُنډِی پنډۍ، پهن سرینی
ترنځی[3] گیډی، سینه وری، ملا نریِ　　قد ئې سم لکه الف، په تن سیمینی
که دَ باز غُندی میِ گښت په غرؤنو کیږی　　ښکار میِ هم شوَی ښایسته زرکی ثمینی
باز که چوز وِی که کرج[4]طلب دَ ښکار کا　　لا تر چوز وِی دَ کرج غوټې مهینی
یا اُوبه دَ لنډی سیند یا دَ باړې دِی　　چه په خوله مِی تر شربت لگی سیرینی
دَ ما تری غاښی نیغ درومی اسمان ته　　په خاته خاته لنډیږی باندِی سپینی
آدم خیلُو سَرَه زه په تیراه راغلم　　نور خصت ورکړَی خوږ په زړه خوږینی
مینه واړه کار دَ اور لَرِی خوشحاله
که لمبه ئې پټوې لوگی ئې وینی

---

۱. څو ئی گنج وړې هونبره کچی، څو ئې درد وړی هونبره زخمی، یا څو ئې خیال وړې هونبره خمی.
۲. ډنگری چه چاغی او لوئی نه وی.
۳. یعنی هگۍ.
٤. محشی ورته کریزی لیکلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آشنائی دِ را ښکاره شوه بې وفا یې — چه ځما سَرَه آشنا دَ بل آشنا یې
وَ بل باغ وته به سترگی گرېږې نکړې — چه ځما دَ باغ بلبله یا طوطا یې
لا به کله ځای ځما په سترگو وکړې — ته مَیَن د ما دَ دوو سترگو طوطیا یې
زه جدا له تا په سوز و په گداز یم — ته په گښت دَگلستان په لاس مینا یې
په لیدلو دِ خوښی در سَرَه راوړې — لکه تللی یاغی باز راغلَی بیا یې
دَ امید غوټۍ می واړه شگفته شي — چه دِ ووینم په ما لکه صبا یې
ستا په مینه پوری سل کا نخوالُونه — دَ خوشحال دِ له په چا باندِی شیدا یې

مسلمان به درته څوک وایی خوشحاله
دَ هوا ځینار[1] په غاړه یو ترسا یې

آئینی وته نظر کړه شیوه گری — خود به ستا د حسن وکاندی خبری
دَ ړندو سترگو حاجت دَ رنجو نشته — په بد رنگی ناوِی څه بولی سندری
مرجوړا په مټ پرده دَی پدا نه دَی[2] — چه ئی راوړی مرغچچی مرغلری
چه نه مهر نه تپاک نه پکښی شناخت وی — له هغو بی دردو تښته لری لری
چه میوه ئی د کابل خوړلی نه وَی — د هغو تر فهم وځکی دِی کُرکُری[3]
پټه مینه دَ سړی ننه لړمون خوری — دَ وښو تر لمبی بد دِی اور د سَری
زه که غره په غره جار وزم عیب کوم دی — تل مزری گرزی په لوړِی په ژوری
په ختا ختن دَ مښکو قدر نشته — نه په هند کښی څه قیمت لَرِی شکری
حق باطل سَرَه بیلیږِی را برسیر کړه — مځکی څو به دَ قارون خزانی نغری

چه دَ ننگ توره دِ واخیسته خوشحاله
درومه سوات ته څه ختک څه ئی لښکری

اې چه لافی دَ زنځور دَ رغیدو کړی — دَ خپل کلی رنځور روغ کړه ما به سو کړی[4]
نور به ستا په رضا ځم توبه وکښلې — خو که دا ځما گناه تر پښو کړی
یوه ورځ به په مرگی سَره جدا شو — یاره تل دَ بیلتانه خبری څو کړی
تور باڼه راته ځښې په دا پوهیږم — یوه ورځ می به په دا تیرو نیزو کړی
د تیراه اوبه دِ وڅښې خوی دِ نور شو — آفریدی غُندِی خبری دَ الجو کړی
چه په زړه ئې گرزوم په تا معلوم دِی — توریتی[5] غُندی وَیل تړوله دَ زړو کړی
ستا په خوی[6] می ویره شِی ظالمان ځوان مری — له آزاره ویره وکړه ظلم څو کړی
که دَ غشی په ویشته سره خوږیږی — زه چه ستا په تیر زخمی[7] شم ما بخښو کړی
وایې تا وته به وَکړم اوس ښکنځلِی — لا به کله دا نبات په ما پیرځو کړی

---

١. د زنار مغنن دی.
٢. دا بیت عیناً وکښل سو، په یوه قلمی نسخه کښ پرده لیکل سوی ده.
٣. په قلمی نسخو کښ په کاف او راء لیکل سوی، مگر په چاپی نسخه کښ گرگرِ دی. زما په خیال کُر صحیح دی ولی چه کور د غره بدخونده انگور دی او د دی کلمی املا په یوه قلمی نسخه کښ کور ده. کرگر د غره بله میوه هم ده.
٤. یعنی ما به ژوبل او زخمی کوې د قندهار په محاوره ئې مصدر څُکرییل دی.
٥. دا کلمه د سید راحت په لغاتو کښ په داسی املا ده، ترویتی یعنی نجومی ما خوذ له ترویت، یعنی نجوم.
٦. په مرگ.
٧. زخمی شوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ طوطا خبرِی هم دا هسِی نه وِی — په بند بند و مشغولا وَیل ورو ورو کړی
ستا په ډیر مانِی به حال دَ خوشحال څه شِی
چه په لږ مانِی ئی ډیر په اندیښنو کړی

ای دلبر لاهوری — باللّٰه که برخ اوری
خوبان جهان پیشت — چون پیش مهی ستوری
پروای شکر دارد — آنرا که نو می زوری
خواهی که کنی شادم — یکخننده بدین لوری
غمهای تو بر جانم — چون ابر اسد اوری
عالم بتو می بینم — در دیدهٔ من توری
می جنگی و می خندی — اینهاست ز خمسوری
سودای رخ خوبت — اندر دل من ښوری
در کویتو چون روهی
صد شیفت سر توری

اوس خو کار د وار دپار دی — که د زویه که د پلار دَی
یا د ما زویه داشان دی — یا د هر چا دا روزگار دَی
نه په حق نه په ادب دی — خبر نه یم دا څه کار دَی
چه پخپل اولاد بازیږِی — هغه کس کله هوښیار دَی
دَ اولاد په کار خبر شوم — اولاد واړه لَړم مار دَی
دیرش می زویه په شماره دی — دَ نمسیو می څه شمار دَی
لوی هلک واړه خبر دِی — هر یَو جنگ وته تیار دَی
اورنگ شاه وته نظر کړه — چه یو څه خونی خونخوار دَی
ورونه پلار ئی وبله کښیښول — بادشاهی کا شهریار دَی
چه ژوندَی گرزې خوشحاله
لا منت دَ کردگار دَی

اور ئې ولگی په خونه چه عاشق شی — کور ئی خپور لکه د قیس او دَ وامق شِی
یَوه زړه لَره یوه مینه کافی ده — څوک چه ډیری مینی کا دَ غم لایق شِی
د مجنون له حاله څه وایم چه څه دی — په ژوندیو کښ به کوم تر ما فائق شِی
ډیر عالم دَ مینی لاف وهی په ژبه — مرد هغه چه په دا لافو کښ صادق شِی
چه ئې لار دَ خولی یَوه دَ زړه وِی بله — یوه خدایه مخ دِ تور دَ منافق شِی
دَ راحت په وخت هزار هزار یاران وِی — دَ محنت په وخت کې یَو یو موافق شِی
دَ نیمگړو طبیبانو ادراک نشته
دَ خوشحال دَ رنځ علاج به په حاذق شِی

آه که یَو ځله می یار راشی په دست کښ — لکه لوی ماهی دَ خوار صیاد په شست کښ
چه په هر زمان ئې ونیسی وَ مخ ته — دَ گلابو گل پیدا شی ستا په شست کښ
ناز غمزې شیوې چه تا زده نور چا نزده — سر یی نن دَ دلبرئ په بند و بست کښ
دا خوبی به دَ گلزار تر تلو نه وِی — ساقی ستا کومه خوبی دَه په نشست کښ
ساقی جام دَ میو مه پریږده له لاسه — څو دَ عقل څه ذره وِی لا په مست کښ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دانایان فکرونه کا ور نه رسیږی   دَ دلبرو تنگی خولې په نیست و هست کښ
په بلند همت کښ پورته پورته درومی   کښته کښته ځی سړی په همت پست کښ
په طلب به ئې خوشحال تقصیر و نه کا
په مدد به دَ طالع راځی په دست کښ

باد ئې لاس په پلَو کښېږدی سَرَه ریږدِی   گل ئې مخ وَته نظر کا خولې پریږدِی
لاله ورایه رنگ و بوی ورته پیښکی کا   چه په سیل دَ بهار دَ گلو پښې ږدِی
څو می ستا مَړوَند دَ سر سرویږ دَی نشی   سر به هیڅ کله کښېنږدم په سر ویږدِی
هغه کس چه می داغ یښَی په خاطر دَی   هم هغه به بیا مرهم ور باندِی کښیږدِی
څو خپل زړه نیسم دَ زلفو له سودا نه   راشِی بیا دوری درازی راته بلیږدِی
دَ خوشحال خاطر په مثل کاروان سرای دَی
اندیښنې پرې کارونُونه ملی لیږدِی

برایه می زړه خبری ستا دَ ناز وې   له خوښی به ئی یوه وینا باز باز وې
دَ هجران له دوکه مرم هغه می وژنی   چه به ما او تا جدا له غیرو راز وې
دوه په دوه به سَرَه ناست وُو تر صباحه   دَ یَوه راز مو انجام دَ بل آغاز وې
همگی په مثال شهد یا شکر وو   چه به تا راته ترخه ترخه ناساز وې
ستا له زلفو عقل سترگو ته فریاد کا   کله چا دَ غلو خبری په غماز وې
چه له یاره ئې بیلتون په ډیر ارمان وُ
دا غزل خوشحال په وخت دَ بانگ نماز وې

بیا له کومه لوریه هسی را پیدَ شوې   چه ځما زهد و تقوٰی لَره بلا شوې
ستا نظر لکه تور باز زړه می تارو دِ   په تور باز دَ تور تارو غوښی روا شوې
په بار بار دِ دَ خندَ منت را باندِی   چه په ما دِ نظر وشو پخندَ شوې
په فراق دِ ځما وارړه سترگی گوره   ورځ و شپه لکه څخواکی په ژړا شوې
هغه شوندِی چه درود و تسبیحات وې   راشه وگوره دَ میُو دَ مینا شوې
وَ هر چا وَته دِ مخ دَ لاله گل دَی   که ځما تر سترگو دَ رنگه زیبا شوې
په باطن کښ دِ دَ زړه په سترگو وینِی
په ظاهر که له خوشحاله نه جدَ شوې

بیا وَ ما وَته غمزې نگاری وکړی   دَ جلاد تر تیغ ئې لا خونخواری وکړی
چا ئې شمار دَ زلفو هیڅ نکړ تر سره   دَ تار تار ئې عاشقانو شماری وکړی
چه دلبری لَرَه درومی یوه لار ده   مشتاقانوُ پسِی ډیری لارِی وکړی
په نری آواز کاڼه دِی نه خبریږی   ځکه ما هونبره په زوره نارې وکړی
څوک چه سترگی غړَوِی تر هغه وارِوُ   ما په پټوُ سترگوُ ښې نندارې وکړی
څوک خبر ورځنی ندِی خو ما هم زده   چه ئې ما په دوو رخسارُو چاری[1] وکړی
ته چه ډیری آشنایِی کړې خوشحاله
په هر لورِی دِ د غم اجاری وکړی

١. جاری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بی یاریه دِ دا خوار مری یاره وه ئې — رقیبان پدا خواریږی خواره وه ئې
تا وی مخ به در ښکاره کړم صبر وکړه — نور می توان دَ صبر نشته ښکاره وه ئې
زر فتنې را سَرَه کړی زه ئې آخلم — که یَو ځل چیری غلط شوم شماره وه ئې
تر جمال ئې ډیر پتنګ غُندی ځاریږی — ستا دَ حسن کمی نشته ځاره وه ئې
چیری نه چه سلامت له پرې ووزی — یو عجیب غاری غرڅه دی څاره وه ئې
منتونه دِ دَ خولې را باندِی بار دِی — ستا تر سپینه خوله ځاریږم پاره وه ئې
وَ هر چا وته مرهم شه ورته خانده
گناهګار خو یَو خوشحال دَی خواره وه ئې

بی ښایسته دَ هیڅ مخ ننداره نشی — چه ګل پریوزی محبت له خاره نشی
دَ هجران د شوار دشوار تر هر دشوار دی — د چاچا دِ په هجران دشواره نشی
اندرون خاطر می درست پاره پاره شو — اوله خولې نه می فریاد له ډاره نشی
دَ دی هسی رنګه رنځ علاج هم دا دَی — چه زګیر وَی می په طبیب اظهاره نشی
دَ خاطر علاج می ژر وکړه طبیبه! — چه می زړه پاره دَ خدای دپاره نشی
دَ هجران له دوکه وایم چه نارې کړم — ولی څو کړم چه زبون شوم ناره نشی
ما پخپل صورت دا کار دَي ازمیلی — له هر څه نه صبر شی له یاره نشی
په وَیل کښ فهم وکړه اې خوشحاله
چه دَ یار دَ مینی راز دِ ښکاره نشی

بی دَ یار له مخه نه وینم په کسی — دواړه کسی ملک دَ نمر په شغلو کسی
زړه می ستا په زلفو بند شو تا کباب کړ — څوک شهباز هم دا کباب دَ پاره نیسی
خدای دِ ستا دَ غاښو شونډو امان وکا — لال و دُر په نظر مات کا بد حرصی
ما له خپلو شونډو مه شړه بل لور ته — دَ حلوا له خوانه نه درومی لوغسی
ستا دَ مخ په مینه سوځم لولپه شوم — دَ آتش لمبه هیڅ نه پریږدِی د سَسِی
که ئی چیرِی دَ قدم خاوری مونده شِی
خوار خوشحال به ئې رنځور[1] لَره را نسی

بیهوده ئې دَ دستار په شمله خیال دَی — چه په وخت ئې دَ مردیه حال بل حال دَی
مرتبې دَ هر چا نَدِی سَرَه سَمِی — دَ خره بار دَ فیل په شا باندِی مثقال دَی
څوک جرعه دَ میو نه لَریبی په جام کښ — دَ چا جام دَ صافو میو مالاً مال دَی
دا ګلشن دِ همیشه تر و تازه وِی — چه ئې خیز دَ ښو ګلونو کال په کال دَی
په خوږه میوه دَ ونی قدر شناخت دَی — دَ سړِی قدر دَ نیکو په خصال دَي
په ناحق به ګرم مانه له ییچا نکا — دَ بدانو غلیم واړه خپل افعال دَی
که جنت لَره څوک بیایِی یا دوږخ ته — بله نه وینم په منځ کښ خپل اعمال دَی
کشکه پاته شی تر تلو دا وَ ما ته — په دنیا مِی دَ هر چا سَرَه جنجال دَی
چه داَ پلار او دَ نیکه هنر ئی نه وِی — هغه زویه پیدا شوی غیر سیال دَی
ته چه لافی دَ مردانو دَ میدان کړې — په میدان دِ کوم راوړَی استقلال دَی
دَ شهباز تر ځایه کله بانبې رسِی — که راوړی ئې له ځایه پرو و بال دَی

---

۱. رنجور.

که همه خلق ئې سر شي په غندنه
بیچاره خوشحال پخپل هنر خوشحال دَی

بدبختان دَ مور په نس کې بد بختان دی — چه دَ مور له نسه پریوزي هغه شان دی
په دنیا کښې زیست روزګار په بد بختی کا — بل جهان لَره بد بخت شقی روان دی
حمیده چارې چه کا پکښې ناخوښ دی — څو چه شي په ذمیمه کښې دل شادان دی
چه هوا ئې دَ خپل نفس په هغه لور ځی — پیروی ئی په هر کار کښې دَ شیطان دی
که قدم چیرې ثابت کښېږدي په لارې — په دوهم قدم بیا ژر په زړه پښېمان دی
کتابونه دَ اسمان دَ مځکی لولي — په عمل ئې فرق دَ مځکی دَ اسمان دی
په باطن ئې زړه ګمان سَرَه لَړلَی — په ظاهر وَیل په ژبه مسلمان دی
په خبرو کښې ئې فیض مونده نشي — مذبذب په قول، عهد په پیمان دی
په طاعت په عبارت کښې که بلعم[1] شي — په آخر دَ نس په نغته[2] بی ایمان دی
زه خوشحال خټک بنده دَ هغه چا یم
چه ئی رو دَ زړه دَ خولی سَرَه یکسان دی

بخت دولت دا واړه توکی فلکی دی — نه پذات نه په ښایست په زیرکی دی
دم به نه وَهی په دم وَهل کښې زیان دی — نندارہ د دَ جهان کا چه ذکی دی
غم اندوه شدت هغه ورړی خپل زړه ته — چه په کار دَ مشیت په زړه سکی دی
په یوه نسب کښې نیک و بد پیدا شي — محمد (ﷺ) او بولهب دواړه مکی دی
چه په عقل پوهه کم دِي تر هلکو — نن هغه دَ دنیا مال لَری لکی دی
دَ مردانو قدر ورک شو بلا دا شوه — چه په هر چا پوری بدیرې غیتکی دی
چه دَ پلار په خوی پیدا دی هغه زویه — چه دَ مور په خوی پیدا شول کوسکی دی
څوک په غم دَ نام و ننګ په جهان راغله — څوک په فکر دَ طباخ د شحنکی دی[3]
هیچا ما سَرَه یاری نکړه تر سَرَه — خټک واړه پوز پرې کړی بوڅکی دی
نه ئې بوی شته نه ئې رنګ شته نه ئې خوند شته — حاسدان می دَ سپلمۍ خټکی دی
په زمان زمان ئې څرخ وِي وَ بل لور ته — اندیښنې دَ زړه په مثل طوتکی دی
کله یو سر کله بل سر لکه[4] کوډه — تدبیرُونه دَ هلکو مړدکی دی
رنګا رنګ ویل د خدای لَره خوشحاله
دا وَیل دِ لکه غشی ناوکی دی

بیا د عشق دریاب را وخوت چلی چلی — عاشقان پکښې لاهو شول بلی بلی
که د سر ملاحظه نکړې[5] غواص شې — مرغلَرې په دریاب کښې تلی تلی
دَ پتنګ محبت لا پسې زیاتیږي — چه دَ اور لمبې لیدې شي بلی بلی
ناګهان ئې مخ ښکاره کړ بیا ئې پټ کړ — په خندا ئې دا ویَل چه جلی جلی[6]
ما وې چرته به وِی کان د خوږُو قندو — شاه وَ لب ته اشاره کړه دلی دلی

---

١. وایې چه بلعم باعور ډېر عالم یهودی وُ، چه آخر په هوا دَ نفس په مخالفت دَ حضرت موسی کافر سو.
٢. نغوته.
٣. څوک په فکر دَ طبق دَ ښانکی دِی.
٤. کله.
٥. که د سر ملاحظه کړې غواص مشه.
٦. یعنی سوځه سوځه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عشق بخره عطائی لکه ایمان ده   مونده نشي په کوښښ په ځلی ځلی
چه دِ خوله له ما غوښته و تا مِی درکړه   دا چه بیا له ما مانِی کړې ولی ولی
همیشه پسی جار وزه شها غواړه   که دِ پېښې دَ طلب نه دِی شلی شلی
زه خوشحال به بل دَ یار برابر نکړم
په جهان که کښلی ډیر شِی ډلی ډلی

بیا ئې واغوست سپین کمیس پټې پټې   باندِی زلفی څنډوی لټې لټې
څوک به ستا سَرَه څه نرد کا دَ خوبیه   چه په هره منصوبه ګټې ګټې
وایې څوک به زړه د ما له لاسه خلاص کا   دریغه څه خبری کړې کټی کټی
عاشقان به دِ له وره نه وانَوړی   که هر څو ئې لکه سپی رټې رټې
چه نوی نری سپېنسِی غړم دَ شعر   په بیاض باندی ئې ږدم اټې اټې
دواړه شونډِی می عسل دِی اې خوشحاله
په څه دور ئی په حرص څټې څټې

په هَره زمانه تر لیلا کښلی پیدا کیږی   مجنون ور لَره بویه چه په مخ ئی شیدا کیږی
په رنګ په هنر نده نه دا کار په سحر دم دی   یو سِر دای دَ زړه مینه چه په چا هویدا کیږی
چه څوک په مهر مینه سَرَه خپل پیوند محکم کا   که سل توری را واخلِی[1] سَرَه چیری جدا کیږی
یا حسن دَی یا عشق دَی دَ دنیا پدا بازار کښ   په ناز او په نیاز سَره دا دواړه سودا کیږی
خوله ونغاړه ناصحه چه و ما ته نصیحت کړې   ښه مخ وته مه ګوره وایه دا به په ما کیږی
په سر تړلی ندی نه اندوه دَ دوږخ کاندی   دا کار چه عاشقان کا وایه کله په چا کیږی
به رب د ما سوګند دَی واړه ګل په ما اغزی شی   چه بی له زیبا مخه می ګلګښت په صحرا کیږی
خپل زړه می لوی مفتی دی روایت ورځنی غواړم   چه صبر کړم له یاره وائِی کله روا کیږی
یاری چه تازه وکړې صبر فهم پکښې بویه   په ورو ورو نوی یار په هنرونو اشنا کیږی
انبار انبار پراته دِی عاشقانو ته غمونه   پیغور دَ عاشق دا دی چه ئې غم وَته شا کیږی
که ناز کا که خیالونه واړه وړه دَ دلبرانو
خوشحال چه مین شوې که ئې نوری بلا کیږِی

په څه شان ئې دواړه زلفی کج په کج کړی   یکباره ئې دَ عالم مینی په چج[2] کړی
توری زلفی ئې زنجیر مخ ئې کعبه دَی   دا زنجیر په لاسو وَنیسه کښ حج کړی
که یَو دم دِ دا زنجیر په لاسو کښیوزی   همیشه به دَ خپل زړه په حال فَرَج کړی
بیا هاله دَ یګانګئ له حاله لاف کړه   که دَ غیر اندیښنې له زړه خرج کړی
زه تر نام و ننګ تیر شوم ستا دَ پاره   ته به څو ځما دَ کار دَپاره بج[3] کړی
قند و ګل چه یادَوم مقصود می دا دَی   څو بوسې که له ښکنځا سَرَه مزج کړی
ما خوشحال له خپله ځان نه خاطر موړ کړ
چه دا هسِی دَ غمزې په تیغ حرج کړی

۱. سل توری ور واخلې.
۲. یعنی کورونه ئې ور غلبیل کړه، دا د پښتو محاوره ده.
۳. یعنی تښته او ګواښل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په څه دود ئې ځای نیولَی ستا تر څنګ دی   دَ رقیب خبره مه منه بدرنګ دی
زه چه ډیر ډیر ستا له ډیره جوره ژاړم   تر دوو چشمو می چشمه بحر د ګنګ دی
لاس ئې مه پریږده له لاسه خوله ئې واخله   پر یو تلی په یاغی راجا قلنګ دی
په زړه مهر محبت په خوله ښکنځل کا   څه عجب زیبا دَ دوو مَیَو جنګ دی
لکه سپی دَ خپل څښتن جور و جفا وړی   خوار عاشق تر معشوقه پوری بې ننګ دی
په رو رو باندی قدم کښیږده خوشحاله
خدای دِ بل دَ چا خطا نکا ګړنګ دی

په ځوانانو پوری پیمچی[1] کا ولاړی   ته په شپینه بِړیره خوله ور ځنی غواړی
دَ ځوانئ هوس مکوه چه زوړ شوېې   اوس له تا نه ځوانئ چاری ولاړی
تیر ساعت به دِ دَ عمر بیا را نشِی   ورَځ و شپه که په زار زار ورپسې ژاړی
که ئې بیا له مځکی اَخلِی سود ئې کوم دَی   چه له خولې په مځکه پریوزی دَ چا لاړی
د خوشحال ویل په زړه دَ اروېدو دِی
چا ته نه کاندی...

په زړه سخت بې مهره یار یې   جفا کار و دل آزار یې
که هر څوو په کو کو ژاړم   ته لا خوښ ځما په کار یې
تا ویشتلی یم فریاد کړم   که خبر په خپل ګزار یې
زه به تل ژاړم و تا ته   که ته خوښ ځما په زار یې
زړه دِ وسپاری و غم ته   دَ هغو چه ته دلدار یې
څوک به څه وائِی و ما ته   ته یو څرنګه نګار یې
چه پخپله عاشق وژنې   هم ئې ویر کړې په چیغار یې
کوم ګناه دی عاشق کړَی   چه ئې خیره په ناتار یې
کله درد کله دوا شې   کله خار کله ګلزار یې
په خوشحال د غم نازل کړ
چه اغیار سرَه کنار یې

په کاته کاته می سترګی په خاته شی   چه خبر دِ دَ راتلو را باندی وشی
ته خو اوس له ما نه ولاړې مروَر شوې   دا ځما یاری دِ هم ګندی په زړه شی
ګوره تا را باندی کومی کوډی وکړې   که په پښو در ځنی دروممِ زړه می نه شی
چه دیدن دَ مَین وکړمه تازه شم   لکه کښت چه په باران سرَه اوبه شی
دَ ښه یار بیلتون دَ ستونی پریکوَل دی   په یرغ به ستونی چیری پریکاوه شی
په ارمان د هغه وخت یَم دریغه دریغه   که دَ زنی سیب ئې بیا د ما په خوله شی
دَ خپل یار د جدایی هسی کار دَی   لکه ساه چه له وجوده په واته شی
بخته هونبره مدد بیا را سرَه وکړه   چه په غیر کې می بیا تللی یار اوده شی
دَ خوشحال سلام په واړو ښو یارانو
ګوندی بیا می په لیدو و سرَه زړه ښه شی

---

۱. یعنی ریشخند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ښه مخ به څو تابان یې — ښه تر میاشتې دَ اسمان یې
که پرون وې زړه او سترګې — راشه نن ځان دَ جهان یې
لکه سیوره په پښو پروت یم — زړه هورې چه ته روان یې
خدای په ښه جمال یوسف کړې — په ګروړونو هم ارزان یې
که دی دوه کَونه قیمت شی — په دوه کَونه رایګان یې
دواړه شونډې دی یاقوت دی — مرغلرې په دندان یې[1]
په رشتیا وَیل بد مه وړه
خوشحال ستا دَی ته دَ ځان یې

پښتانه که آدم زاد دی — په خویونو کښې هناد دی
نه حکمت لرې نه عقل — خوښې هر ګوره په فساد دی
نه دَ پلار په وَیل کار کا — نه په نغته دَ استاد دی
چه په دیو کښې یو ښه وی — دَ هغه دَ سر جلاد دی
یو دَ بل په کمې ناست دی — ځکه تل په بلا یاد دی
اول زه دا نور له پسه — څو شته واړه دَ هیداد دی
په نفاق ئې واړه ورک کړل — که شجاع دِی که جواد دی
نه ئې قدر شته نه پدل — ډیر تر مور او تر جراد دی
دا لا شکر کړه خوشحاله
چه بنده نه دِی آزاد دی

په ګرد کوی تو ګشتن مراد ځما دی — بود که روی بینم که کعبه ما دی
من این جمال ترا خود مثال کښې یابم — که خود جمال تو از ماه و مهر پیدا دی
منم که غیر ترا در جهان نمی بینم — خلاف نیست خبردار حق تعالی دی
نمی شوم متحمل بروز وعدهٔ وصل — بیا بیا که دلم خوار زار بې تا دی
جدا زروی تو چونم بګویم ای مه من[2] — چنانچه تشنه وَ اوبو ته نا شکیبا دی
ګمان مبر که بګردد ز عشق تو خوشحال
چرا که بررخ خوب تو ډیر شیدا دی

په نیکی به له بدانو نه خلاص نشې — بویه دا چه لکه دُوی وِې هسی ته شې
دَ غنمو په لذت به نه پوهیږې — دَ هر چا چه زیست روزګار وِی په اوربشې
دَ غلیم سترګې به ټا ګنې خسرې — که په زړه کښې ورته کسی دَ لِیمه شې
دَ بدخواه د بد خواهیه خلاصی نشته — که اسمان ته الواته وکړې مرغه شې
په پاکې کښې به د ګډی کا میتاځې — په صفت کښې که بد ذات سره اوبه شې
دروغجن به دِ بیا لیری کا دَ زړه نه — که هر څوو ئې په رشتیا پورِې په زړه شې
د بدګویو له ویلو خلاصی نشی — په پاکې که تر فرښتو نه ورته ښه شې
آفتونه په ګډون کښې دِی خوشحاله
ښه خو دا چه که دایم غرڅه دَ غره شې

---

۱. په خبرو دُرافشان یې.
۲. به آرزو یتو چو نم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ښايست کې دی څوک نشته دَ سيالۍ — که دِ څه خو مهر هم وی بتيالۍ
ورځ په ورځ دی دَ خوبۍ ګل غوړيږی — ته لا اوس دا نوی بوټی په زالۍ
په پساله به مينه کا چه رنګ ئې نه وِی — ته ګلرنګه څه محتاجه د پسالۍ[1]
ستا دَ مخ سپاهيان همه توری پرې باسی — ولی دوه سترګی دی لا دې جنګيالۍ
زه چه ستا دَ وَر په تورو خاورؤو پروت يم — راته خس دی دَ بخملو نهالۍ
دَ پايلو په آواز سَرَه دِ ويښ شِی — چه پری درومی تصويرونه د قالۍ
ته خو اوس دَ زهد لاف کوې زاهده — که ئې وَوينی زړه ټينګ کې مرد هالۍ[2]
زه به نيت دربانډی و هارم باور کړه — که د ځای دی د هاتی په انبالۍ
خدای دِ امن دَ خوشحال دَ سترګو کړه
په خندا خندا چه ځِی په خوشحالۍ

په دانا می دَ ناپوه ديدن الم دَی — د ناپوهو د صحبت نتيجه غم دی
چه دانا می دَ نادان سَرَه ګډون کا — دا ئی واړه پخپل ځان باندی ستم دی
بد سړی که په ظاهر سړی ليده شی — په باطن کې نور څه ندی مار لړم دی
دَ بدانو په صحبت کښ دين دنيا ځِی — شک پدا خبره مه وکړه قسم دی
د ناپوه سَرَه په جشن حاضر مشې — دا دانا سَرَه قبول کړه که ماتم دی
که بی عقل تر يوسف ښايسته روغ وی
دَ خوشحال خټک په پوهه يو صنم دی

پدا قول دَ درست خلقو اتفاق دی — ګُله ستا خو څو ورځی طمطراق دی
که دَ رنګ خوبی ئې ستايې بود ئې نشته — په جهان کښ که باقی دی خو اخلاق دی
هسی يار دِ غوری خدای راکړ په غيبِ کښ — چه په نونس توکه دی په حسن طاق دی
لکه تبری و اوبو ته په تلوار دی — خسته هسی دَ خپل يار د مخ مشتاق دی
سلامت دِ ارزانی وِی په شيخانو — ملامت ئې بخره کړی د عشاق دی
چه يَو ور په سړی وتړی بل وا کا — رزق به هر چا ته رسيږی خدای رزاق دی
که ئی سر له تنه درومی نور به نشی
دَ خوشحال چه دَ خپل يار سَرَه ميثاق دی

په راحت کښ په دولت کښ ياری ډيری — په محنت کښ په زحمت کښ ياران چيرِی
نه به هر کله بهار نه به خزان وِی — دا د ستوريو چاری ونيسه په تيری[3]
که می لاس لکه درياب[4] له درد تش وِی — ولی سترګی مِی درياب غنُدِی دِی سيری
له يوی فتنی ئی ځان په دعا خلاص کړم — فلک بيا نَوِی فتنی کا را برسيرِی
دَ دی دَرد په يارانُو باور نشته — په زمان ورته اغيار شِی يار دَ غويرِی[5]
چه به ما ورته کاته له جاهَ نکړه — له هغو خبرِی اَروم تير و بيری
پرورښ ئی که په شهد و په شکر کړی — دَ خرما تر خوند به نه رسيږی بيری[6]

---

۱. پساله يې.
۲. هاله يې.
۳. دا د ستور، يوه چار ونيسه.
٤. لکه صدف.
٥. په بله نسخه کښ غير راغلی دی، غويره او غوره سيد راحت په يوه معنی راوړی دی يعنی منتخب.
٦. د هغه ونی ميوه ده چه په عربی ئی سدر يا نبق او په پارسی ئی کنار بولی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ دستار دَ مرتبی به نه رسیږِی که په لعلو مکمل کړی پائزیری
په ژوندُون ئی دَ خوشحال دَ زړه وَباسی
ستا کردی به ئی په گور کښ نشِی هیری

په ورو ورو څه خو خبر شوم ستا له مینی لکه اور لیدلی نه لوگی ئې وینی
پردیسی حیران پریشان له خلقه تشی دا پتا پسی جوگی شوم که می وینی
چه په تا پسی ژړا کَوم دَ اوښیو عاقبت به دا ژړا وکړم په وینی
چه هغه ساعت په یاد کړم لولپه شم چه به تا راته خبری کړې شیرینی
څوک به تا غُندی پیدا په جهان نه وی هوسیِ سترگی، عنبر موئی، مخ نسرینی
هغه وخت را څخه ولاړ چه می به کښل کړې دواړه ستا میگونی شونډی شکرینی
که خمتا واغوندې لا ښه شې تر نورُو که څو رنگی جامې واغوندې وریښمینی
ته می پاس د زړه په سر باندِی میشته یې نوری واړه یو سر بل سر دلنشینی
ستا په خوی پوری حیران یم خوی دِ څه دی په ثنا را سَرَه جنگ کړې نازنینی
لکه زه پتا مجنون دا هونبره نه وُ نه فرهاد هسی مَیَن وُ په شیرینی
عشق تنها څه په لیده دَ سترگو ندی لا دَ خولو په صفت هم کاینې خوږینی
دَ خوشحال د زړه دَ خونی لکه څراغ یې
لا به کله را ښکاره شې مه جبینی!

په دریاب کې چه جهاز زبیا ئی ناخدای دی چه ساتی ئې دو بَوی ئې هغه خدای دی
بادشاهی ئې په نصیب او په قسمت وی چه سایه دَ چا په سر کاندی همای دی
څوک چه طمعه له چا کا په حقیقت کښ که بادشاه دَ درست جهان شی لا گدای دی
درته چا وې چه پرې مه پرانزده غوټیه تأمل دَ هر سړی گره کشای دی
یا د ښو زویو سندری[1] وی د زووُ یا د توری په میدان کښ هوی و های دی
د هغه دَ غلطیِ اندوه نه وی چه رفیق ئې په سفر کښ رهنمای دی
وچ ککړ تېر داغداغ په منځ کښ هیڅ نه چه نارې دَ جداییه وهی نای دی
خوی خصلت وته ئې هم نظر دَ کړو دی که جمال ئې په څو رنگه دلربای دی
په هزار ژبه ئې ستایه بلبله گل پخپله دَ خپل حسن خودستای دی
که ناغونه که راغونه که څه نور څه
چه دِ زړه پکښی خوشحال شو هغه ځای دی

په هر ځای چه قدمونه په خرام ږدی سل منته پدا مځکه په هر گام ږدی
زه چه چیری آزادی ور ځنی مومم چه دلبره راته تل دَ زلفو دام ږدی
که تر نوم او تر ننگ تیر شوم غم ئې نشته عاشق هر کله قدم په ننگ و نام ږدی
نه بهار شته نه ساقی شته، نه مینا شته اوس به څوک ځما په لاس دَ میو جام ږدی
څُوک ئې نه پسندی پما هسی بد نام شوم دَ نیکیِ نام چه څوک په ما بدنام ږدی
په صحیح سالک هغه دی پدا لار کښ چه قدم دَ ترقیِ په مقام ږدی
زه د کښلیو په پښو سر ږدم که نور خلق خپل سرونه دَ پیرانو په اقدام ږدی
ستا دَ خیال فکر می نه درومی له دله په زړگوټی می داغونه صبخ و شام ږدی

۱. یا د ښځو ئې سندری. یا د ښو زویو سندری د زووو دِی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه گوره دَ خوشحال دَ خاطر وینی
په بیاض باندی چه هر حرف د کلام ږدی

په ناحق په ما منت کاندی وگړی | ما دا هسی منت ندی دَ چا وړَی
زه له ځایه دماغی په جهان راغلم | ما دا هسی دماغ اوس ندی راوړَی
که درست باغ دَ میو ډک و ما ته کښېږدې | تر همت پوری می څه دی یو خسړی
په یوه بیلک[1] ئې نن تر هر چا به کړم | بل ئې هم دی په سبا راته نومړی
هغه کوم سبق د ناز او د نیاز دَی | چه و ما ئې په ایځی[2] ندی راکړی
په خوږه خندا دَ خضر عمر راکا | په مانې سَرَه می بیا کا لکه مړی
یو څه بند می دَ غماز په غاړه پریووت | لا تر اوسه گرزوم دَ غاړی پړی
له اصلی فولاده هاله تیغ رغیږی | په وار وار چه ځنی لاړ شی اوسپن خړی
دَ جهان په واړو ونو نظر وکړ | هَرَه ونه خپل خپل خوند لَری خپل زړي
زه د یار غمونو درست په زړه رنځور کړم | لا می نه دی دَ زړه حال و چا ته سپړی
دَ تازیانو په میدان باندی غوټې دی | کوټه هم ورپسی زغلی لبغړی
چه و چا وته شمار یا ئې بیان کړم | هونبره غریو می له فراقه ندی نغړی
هغه مخ ئې پخپل کور په پالنگ بیا موند
چه خوشحال وُ په طلب ور پسی سترِی

په سینه کښ می اوده مینه پهر جا کې[3] | ځما ستا محبت گوره کیسی لا کې
دَ رقیب وینا ئې یاده شوه که څه شوه | سپینه خوله ئې په خندا راوړه پهر با کې
په بازی بازی وژلی کتِل نشی | ځکه ما په مسخرو وژنی بیجا کې
زه خوشحال چه لا له ورایه ور ښکاره شوم
په خندا خندا ئې وې چه او میرا بیرا کې

په دا کلی کښ ډیر کښلی | چونړ چونړ خلق دِی وکښلی
ما به دواړو کښ یو یار کړ | نور می شمار کړل لکه کښلی
هغه هم هسی بد خوی دَی | چه په زور را سره نښلی
که د ده له چارو وایم | را ئی هیڅ ندی پریښلی
ولی څه کړم پری مَین شوم | چه څه کا واړه بخښلی
خو مَین په هیچا مشی | په بلا دی مین لښلی
گاه کباب په جدائی کښ | گاه په وصل زړه وکښلی
عاشقان دِی سینه سوی | له اندوه سَرَه اَخښلی
په خمار هغه پوهیږی | چه شراب ئې دِی نوښلی
په دنیا کښ به هر چا وِی | په ارمان لاسونه مښلی
چه و ما وته ئې فاش کړل | څه رازَونه دِی پوښلی
دَ خوشحال غُندی په عشق کښ
نشته نور په رنگ ځبیښلی

---

۱. محشی ورته غشی لیکلی دی.
۲. ایځگی.
۳. د دې بدلی د پای کلمې هندی دی چه ذواللسانین صنعت پکښې مراعات سوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتانه په عقل پوهه څه ناکس دی کوټه سپی د قصابانو د جوس[1] دی
بادشاهي ئې د مغل به زرو بایله د مغل د منصبونو په هوس دی
اوښ له باره پخپل کور کښې ورغلی په اولجه د اوښ دَ غاړې د جرس دی
دَ نفرین لایق په نام سړه بنی دی له اوله که دا نور ورپسی پس دی
بی ننګان دَ بې ننګۍ کار و بار کا ننګیلالی د ننګ پکار کښې هر نفس وی
سر ئی هوری قندهار بل ئې دمغار دی تر دا منځ همه میشته واړه عبس دی
له دې بابه ویل ډېر وشول خوشحاله!
خاموشي وکړه دا هومره ویل بس دی

په خاطر باندی می نه وی پروتی لړی[2] څو خاطر می لټوی[3] هونبره می کړی[4]
په بل رنګ می به زړګی باندی سوړ نشی رقیبان شول دَ نوکونو تر منځ شپړی
و هر چا وته چه وګورم فریاد کا یو زه نه یم د جهان دِی سینې خوړی
دا دوه توګه و هوښیار وَته یو راز دِی د نامرد سړِی بریتونه بریت د مړی
په جهان به هیڅوک نه وِی چه آزاد وِی ځنی عشق اندوه بنده کړه ځنی لوړی
چه احمق سَرَه یاری کړې خبردار شه یوه ورځ به په تا وکا کار دَ یړی
چه بې عمله تصوف وایی باور کړه دا می واړه[5] بوس دانې سَره آغړی
هیڅ مذکور ور سره نه بویه نه ښه دَی په نادان دِ دَ دانش خبری زوړی
چه دِ لاس په ګیدړ نه رسی خوشحاله
و مزریُو وته څه لاسُونه مړی

په هر کسب کې چه یې حبیب الله یې که له خدایه له رسوله نه آګاه یې
په محشر به له تا عدل ایمان غواړِی که په تخت دَ پاسه ناست دَ ملک بادشاه یې
نفشه تا دا هسی زه مذبذ بین کړم هم توبه هم ګناهونه څه ګمراه یې
نور څوک څه لَره بد خواه ګنې ناپوهه چه پخپله دِ خپل خوی، دَ ځان بدخواه یې
زمانه به دِ بدرنګ کا غره مشه که هر څو پخپل جمال کښلی تر ماه ئې
په خاته کښې ئې هیچیری ثقل نشته تل چه پورته کښته کیږې یوه ساه یې
که پخپل ګمان کښې ځان و تا ته کوه دی و قضا وته پمثل لکه کاه یې
دَ خوشحال ویسا په سخت ساعت په تا ده
ای چه ته دَ درمانده ؤو پشت پناه یې

په دا څه که دَ بنګښ راته ډنګ ډنګ دی زه هم ښه یم د ما هم برغو[6] تر څنګ دی
عقل زور دَ غوریه خیل تر بنګښ زیات دی غوریه خیل را سَرَه هم وَلاړ په ننګ دی
د بنګښ نه هونبره زور وینم نه توره دا په کوم توکی له ما سَرَه په جنګ دی
غوریه خیل که په ناکام ور سَرَه زیست کا په رضا ورته بنګښ نیولی تنګ دی

---

۱. محشی ورته کښلی دی: غولی او انګې.
۲. په خاطر باندی می پروتی ندی لړِ.
۳. پټوی.
٤. ئی کړِ.
٥. دا می واړه اوره بوس سَرَه آغړِ.
٦. ښکر چه د شپیلۍ بږغ ځنی وځی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوریه خیل او بنگښ دواړه مغلی دی　　همیشه ورته مغل وهلی لنگ دی
که زه گوری[١] دُرد آشام ورسره شمار یم　　خوار هغه چه ئې لما سَرَه آهنگ دی
هر ملخی دَ سربازیه هنر څه زده　　چه پدا هنر کښ سر ښندی پتنگ دی
لا تر اوسه ئې ماغزه په قرار ندی　　چا چه ما سَرَه وهلی سر په سنگ دی
د کینډیو[٢] په ځگر کښ ئې گولۍ دی　　که لیدلَی چا د ما دَ ښکار تفنگ دی
لا په خوب کښ په لرزه پریوزی له کټه　　چه د چا تر غوږ د ما د توری شرنگ دی
که پدا دَرومی گورې هغه زه یم　　چه می داغ په خاطر یښَی د اورنگ دی
درست جهان می و مغل وته خیبر کړ　　ځای په ځای ئې پښتانه وَته قلنگ دی
ځنی څه لوئی دعوې لَرم په زړه کښ　　ولی څه کړم چه پښتون واړه بې ننگ دی
خو طالع را سَرَه هسې مدد نکا　　گنه تیر می تر فریدونه فرهنگ دی[٣]
د خوشحال دَ زړه د حال ننداره وکړه
که په تخت دَ پاسه کښینی هم ملنگ دی

په وار وار د د خندا منت را باندی　　چه له ورایه را ښکاره شې راته خاندی
چه ئې زړه تر کاڼی سخت دَی پر مین شوم　　لاس د نشې دَ سړی تر کاڼی لاندې
چه بل مخ وته نظر کړم د هِداد شم　　توری زلفی ئې دُرې دې آویزاندی
چه ئې توره د غمزو راته تیره کړه　　اوس خو بهَ شهیدی دَه ستا دوړاندی
رنگ و بوی د د خپل ځان هسی پیدا کا　　که په رنگ د یاسمین دَی گل دَ سپاندی
زه به څه لره لهَ نوره خلقه زار کړم　　په ما واړه چاری زړه دَی چه ئې کاندی
اوس خوشحال ټک خپل یار په غیږ کښ ونیو
رقیبان د سترگی اړوی نغلاندی[٤]

تا په دوو سترگو مکحولی　　چه ئې واړوې ملولی
په حیرانو عاشقانو　　سل بلا وې کړې نزولی
نه ئې شمار نه ئې حساب شته　　خلقې دکړې مقتولی
راز می هیچا ښکاره نکړ　　ځما اوښی دی پدولی
نه په سر یم نه په مال یم　　نه په ملک یم نه په پولی
پوه په نام و په ننگ نه یم　　په فروعی په اصولی
چه دَ عشق الا بلا دې　　همگی می دې قبولی
لاف می ستا دَ پالنگ وکړ　　که رسیږم تر مقبولی
هیڅوک نشته چه پرې پوه شې　　ښې خبری دې معقولی
چاری واړه په قسمت شی　　نه په ځلی نه په ځولی
بخت په کور ورکړه خوشحاله[٥]
تار په تار زلفی مختولی

---

١. که زه گورې درد آشامو سره مل یم.
٢. یو پیاوړی تور رنگه ځناور.
٣. گنه تیر می تر شیر شاه بادشاه فرهنگ دی.
٤. یعنی وړی او خواری زاری.
٥. بخت به کور درکړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دا دوو سترګو مي اوښې بهيدلې
پۀ فراق کښې تر لَمنې څڅيدلې

ستا دَ وصل اش رمق دَى راته پاتُو
وايې څه رنګه بې ما نه پائيدلې

ستا پۀ غم کښې مې دَ زړه ننداره وکړه
پکښې واړه سرې لمبې وې بليدلې

دا هم بخت چه پۀ پالښت دَ خسته راغلې
وى دِ اوس پۀ زکندن ئې خنديدلې

زه نه ګرم نه ملامت نه مې څوک يار کړ
ته پۀ کوم توکى دا هسې قهريدلې

ځاى پۀ ځاى درته بلبلُو ميشته وکړه
لا دِ اوس دَ باغ غوټۍ غوړيدلې

اوس دِ يار پۀ غيږ کښې ونيوه هوس کړه
چه ئې ډير پۀ بيلتانه کښې رنځيدلې[1]

ځکه تل دَ باد له لاسه خورى څپيږى
چه له قد سَرَه دى سرو سميدلې

اوس ئې جور و جفا وړه دا دِ سزا دَه
فکر وکړه چه پۀ چا مين کيدلې

دَ رقيب ګونه چه نده شوه ليده دى
چه وَ ما ته پۀ ټولى کښې موسيدلې

پۀ زړه ياد لَره دا اور چه دى را بل کړ
يَو تر شا نظر دى نه کړ تيريدلې

بې دَ يار له مينى واړه لګه باد دى
چه پۀ زړه مې ډيرى مينى ګرزيدلې

چه پۀ تلل شوې له خوشحاله لګه عمر[2]
که ئې ډيره بلا کړه نه دريدلې

توری سترګې ستا دِى اې زيبا نګارى مستى
تور نرګس شهلا دِى اې زيبا نګارى مستى

تا چه بوسه راکړه زه پرې بې حسابه مست شوم
شونډى دِ صهبا دِى اې زيبا نګارى مستې

ما چه ستا دا ښه کښلى بارخو پۀ سترګو ځير کړه
ګل د لاله دا دِى اې زيبا نګارى مستى

خوله به دِ آخلې چه پر ستا دَ خاطر مينه[3]
ډير پۀ تا شيدا دِى اې زيبا نګارى مستى

هر چه ستا له ظلمه و نور چا وته فرياد کا
واړه بې وفا دِى اې زيبا نګارى مستى

خوب کاندى بې غمه يا ئې چيرى قرارى شِى؟
څوک چه بې له تا دِى اې زيبا نګارى مستِى

چارې پۀ ما وکړې وائى چارى ځما ندى
ستا نَدى د چا دِى اې زيبا نګارى مستى

تا ووې خوشحال ته نورى لا تر ما زيبا شته
څوک تر تا زيبا دِى اې زيبا نګارى مستى

ته پۀ څو دَ دنيا مينى مبدل کړى
فکر نه رسى هورې پسى جدل کړى

هره ورځ دَ دې فانى دنيا دَپاره
زر فتنى الا بلا دغا دغل کړى

که دِ خپله مدعا پکښې درستيږى
بې صرفه به اور دَ پلار پۀ خونه بل کړى

که کافر درته دَ سود خبرى وکا
دَ خپل سود دَپاره ځان د کافر مل کړى

که دِ سل چارى دَ زړه واړه پوره شِى
پۀ حرص به دوه سو نورو ته ټګل[4] کړى

چه دَ عمر بقا نشته واړه هيڅ دِى
که ګنجُونه دَ قارون پۀ کور کښې تل کړى

چه پۀ دواړُو سترګو ړوند پۀ غوږ کوڼ شوې
لال پۀ خوله غفلت پۀ لاسو پښو هم شل کړى

پۀ پنجه کښې دِ دَ ځان رستګارى دَه
ته پيدا کښې هم پۀ څو رنګه خلل کړى

که څلور دِى که پنځه که شپږ اُوه دِى
له اصلى چارُو ئې واړه معطل کړى

ښې خوږې چارِى دَ دين درته ترخې شوې
نفس ترخې چارِى وَ تا وته عسل کړى

عاقبت نه دِ دَ ګور پۀ خاورُو خوب وِى
چه ئې اوس پۀ نهالى او پۀ بخمل کړى[5]

---

١. پخسيدل.
٢. لګه عمر له خوشحاله.
٣. خوله به دِ هغه خورى.
٤. ټګل يعنى فريب او حيله يا ټکل مخفف دَ ټاکل يعنى انتخاب.
٥. دا چه اوس پۀ نهاليو د بخمل کړِ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا پخوا هم دَ دنیا طالبان نور وُ — چه[1] ئې مینی تار په تار خورې اجل کړی

بهښت ځای دَ پرهیزګارُو دَی خوشحاله

ته بهښت وَته هوس په کوم عمل کړې؟

ته چه سترګی توروې خود به پوهیږی — لونګین چه ښوروې خود به پوهیږی

ستر تر پایه جامې واغوندې ګلګونی — ځان چه هسی جوړوَې خود به پوهیږی

تور سنبل دَ باد وَ مخ وَته وَلاړی — چه په ګل ئې خوروې خود به پوهیږی

په ورځ سل ځله آشتی کړې هم جنګونه — هر دم خوی چه نوروې خود به پوهیږی

هم په لاس د میوه جام را کړې چه نوش کړه — بیا می جام نسکوروې خود به پوهیږی

خپله څه دَ درست جهان فتنې نازُونه — چه عاشق ته پوروې خود به پوهیږی

مګر لږ دِی دَ خوشحال دَ زړه غمونه

باندِی نور ټنډورې خود به پوهیږی

ته چه هسی حکم ناز کړې په وګړی — په تا څه دَ چا پوره دَ چا نیمګړی

دَ دریاب سَرَه دریاب وی یو څو وخته — بیا په هر لوری پراته وی اوبو وړی

چه ئې څو په پورته لوړی لوړی وَړِی — د هغو مانیِ وګوره چه لوړی

لکه ته یې بیهوده یاوه باد وړی — جهان څو دا هسی یاد لَری باد وړی

طمطراق دَ جهان کل واړه عبث دی — هوښیارانو وته کم دَی تر خسړی

دا چه تا وته ژوندی دی ژوندی ندی — دا وَ ما وته ښکاریږِی لکه مړی

چه خوږې میوې لری خوشبوی ګلونه — پخپل باغ کښ دِ کښیښووې هغه زړی

په آواز سَرَه سرِی بندیخانه دی — د ښاروی علاج په ترکیږِی په پړی

جنتی دوږخی پټ ندی ښکاره دی — خپل عمل دِی په نوم نوم واړه نومړی

زلزله په جهان ګډه شوه خوشحاله

دَ اسمان له شدتونو کنډی رغړی

ته هغه لیلی یې چه دِ تل په بخره ناز دی — زه هغه مجنون یم چه می تل سر پسی نیاز دی

ما وې خو یو زه یم نن شهره په عاشقی کښ — لا تر ما د نور وګړی لاړ لیری آواز دی

زه تر عشق ځاریږم تر هغو چه عاشقان دی — واړه عشق پکار دی حقیقت دی که مجاز دی

رایشی له کومه ځای په څو وکا په زړه کښ — هیڅ پرې نه پوهیږم عشق یو څه سوز و ګداز دی

هی دَ خدای دَپاره نفحص را پسی مکړه — پلار ته وایه نشی عشق یو هسی مخفی راز دی

توری توری زلفی کبود خال لکه کوتره — راشه که ئې ګورې پرې بندی یو څه شهباز دی

سکڼی د زړه ولی چه په شونډو کښ موسیږی — تیغ ئې دَ غمزې دا ځله لا څه تیره ساز دی

هر څوک یو یو بت لَری خپل بت وته سجود کا

بت دَ خوشحال ته یې تل ئې تا وته نماز دی

تمامه شپه دَ ژمی په هی هی پما تیریږِی — چه ته د ما طبیب ئې رنځ به لا ځما زیاتیږی

دا سحر دَی که مینه که څه لا بله بلا ده — که هر څو ئې له دِله هیرَوم نه را هیریږی

خپل زړه وته نظر کړم پدا هونبره محبت کښ — یَو هسی مستسقی شو چه په بحر نه اوبیږی[2]

---

۱. چه څه مینی.

۲. نه سړیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوسف د زماني دی درست جهان په روشندلی
دا یو جهان لا پرېږده چه په دوه جهان پیرېږی
دنیا لکه حلوا دَه، ښه شیرینه مزه ناکه
حریص ئې لکه مچ دی باندې غورزی نه مړېږی
چه ننگ کا ننگیالی دی ورته ښې دی دوه کاره
یا کام دَ ننگ حاصل کا یا دَ دوی مینه سپیرېږی
که مښک[1] وُ که گوهر وُ همگی ولاړل خوشحاله
و ځان وته وگوره چه اوس څه عمر تیرېږی

توري سترگی ستا دِی بیا په تورو رنجو کړی
دوه توری بلا دِی پرېې می وژني بابا مړی
وخاندې و ما ته شونډی بوڅی په ناخوال کړې
دا فتني ښیوې دِ بیا له کومه دِی راوړی
زر دِ که په وَر مری په هیچا دِ زړه سوی نشی
زړه لرې دَ کاڼی بیا خپل ځان بولې ښه زړی
هیڅ در نه پوهیږم که رشتیا وایې که پیڅمی
ما وته دِ خوله دَه په خندا خندا نومړی
پټی پروتی ښې دِی څه به دم وهم و چا ته
م څه هونبره ندی ستا فتني ناسازی وړی
ما وې چه ځما ده موزی یو وړه سیه چشمه
څه شو کوټه نیسی دَ پرې هوسیه سترِی
ته پدا خیالونو په ښیوو غمزو موجونه
سیند دَ اباسیند سوې چه څو څو بیړیَ نغړی
څه لَره خوشحاله تا دَ زړه کیسې ښکاره کړې؟
ستا دَ ظلم ندی ما و چا ته کیسې سپړی!

تر هر چا نه د رشتینو کار اول دی
خدای پخپله دَ رشتینو سَرَه مل دی
په معنی قلپه روپی ده مخ ئی تور شه
هر سړی چه په یاری کښې په زړه غل دی
دَ بدیو بد بوئی به پټه نشی
که په سل پردو ئې ونغاړې بصل دی
که دَ زړه سترگی دِ شته نندارە وکړه
دَ جهان په واړو چارو کښې خلل دی
ابا سیند وَته نظر کړه وَ دریږه
ستا دَ عمر دَ اوبو غُندی چل چل دی
که دَ خولې وَیل دِ ښه دی پدا څه شي
چه ښکاره دی و علم وته عمل دی
نه به زوړ پرېږدی نه ځوان نه نن زوولی
چه ناځاپه ناتارُونه کا اجل دی
بدکردار به نیک کردار نشی خوشحاله
دَ شیطان لښکروُ لاندی کړ قبل[2] دی

تا یاری له ما نه پرې کړه که پښیمان ئې
بیا را درومه هغه زړه یې هغه ځان یې
همیشه د ما دَ باغ زرغون طوطا وی
اوس خبر نه یم طوطا دَ کوم بوستان یې
زاړه هم کله ځوانان وه وار ئې تیر شو
په زړو پوری خندا مکړه که ځوان یې
یو جهان دا د ظاهر بل د باطن دی
راته ووایه دَ کوم یَوه جهان یې
که طامع په سریر پاس کښینی گدای دی
که وَآز وَته دِ شا کړله سلطان یې
په بل ځای می پیرځو بنه یې دَ یار غمه
ته د ما د زړه د مات کودی[3] ریحان یې
غم الم به دِ وَنه رسیی وَ زړه ته
که دَ خپلی ژبی هر کله پاسبان یې
ته جوهر دَ لویيِ نه لرې خوشحاله
د کم شناختو په بازار هسی ارزان یې

---

۱. محشي ورته لیکلی دی چه مطلب له مشک او گوهره تور ویښته او غاښونه دی.
۲. محشي حصار ورته کښلی دی.
۳. د خاورین لوښی ماتی ټوټې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا چه دا ناسازي چارې دي را کړي — لا دِ خوارا سرِه نده بابا مړی
چه مي هسي شان په خوارو سترگو گورې — ما دِ دا ناسازي نه دِي چا ته سپړی
ته پدا حسن دَ گل غُندِي پيدا يې — بورى[1] مور که ښاپيرئ يې را وړې
راته وايې صبورى در څخه څه شوه — تا په تورو سترگو نده له ما وړې
بيا په کوم توکي دا هسي بي قوليي کړې — تا وَ ما ته سپينه خوله نده نومړې
دَ تقوا سپاهيان چه ستا په کوڅه تير شي — دَ عمزې په تيغ ئې کښينوى پڅړی
دَ خوښئِ مفرح را عنايت کړه — تا دَ غم گولئِ ډيرى دِي را نغړی
گوره کوم به دِ په بخت په طالع مومي — خلقې دِي په طلب در پسي سترِی
په پله پله در پسي ځم دَ پريښو نه يې — ځايگهي ويشتلي درومي له بغرى[2]
چه مَيَن شوې درست دَ يار په رضا درومه
اوس که خپله رضا کړې خوشحاله پړې[3]

تورو زلفو دِ په غوړو دِي خولې يښي — په څو تار په تار پريشانى سَرَه نښى[4]
دا ځما دَ پريشانيه نه څه وائي — که ئي لا نورى اوړدې دي درته بلښى
ننداړچي چه ورته گوري کټ کوټ کيږى — دَ مخ نخښي دِ بلا دِي گوښي گوښي
تر لبانو دِ خجل آبحيات دى — به باڼه په سترگو سهم و تير کښي[5]
چه مين شي قبلوى مکر دروهونه — په يارى مي قبول کړى که بنگښى[6]
زه خوشحال دِ دَ بدئ نيکى گواهى يم
دَ ښايست مخي دِ نشته په خوى وشى[7]

ته چه دا دماغ لرې — څوک به څه فراغ لرې
توره شپه دِ دواړه زلفي — پکښي مخ څراغ لرې
دا د خال دَ ورځيو ندى — دا دَ زړونو داغ لرې
واړه باغ دَى په گلونو — يو څه کښلى باغ لرې
که ساعت دي ساعت دا دي — چه په لاس اياغ لرې
چه طوطى دِ دَى په لاس کښ — څه نظر په زاغ لرې
بيا وکوم لورى ته ورک شو
دَ خوشحال سراغ لرې

تر مکې تر مدينې ولاړې حاجى — لا دَ نفس له خويه هيڅ نه يې ناجى
صفائى دَ زړه په کار ده نه دَ ږيرى — څو په ږيره گرزوې شانه عاجى
صوفي لافي دَ سلوک کا هم دا لافي — سرا سر گنه دَ ده بي منهاجى
په ملا توره تياره شوه چه حق پوش شو — که په لاس ئې فتاوى وِى سراجى
علم څه دي په معنى کښ گبينه دى — کاسه هم ور لَره بويه خراجى

---

۱. بلى.
۲. ژور ځاى.
۳. مخفف دى د پړيې يعنى ملامت هستى.
٤. تشى.
٥. تير کى يې.
٦. بنگښ يې.
۷. وش يې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا تاراج لکه شیخان کاندی په مکر — افریدی ندی دا هسی تاراجي
دا ئې سحر دَ بابل د مڅکې راوړ — چه درست اوښ په کُت کښې ومانده حاجی
نور به وساتم خپل رخت پخپل صندوق کښې — پدا ملک دَه دَ ښه رخت بی رواجی
نه جیحون دَی نه سیحون دی لا افزون دی — دَ خبرو دریابونه مواجی
که صاحب په لاری پلی نفر سپور ځي — خو هم بیا صاحب صاحب پاجی پاجی
له اوله تر آخره په جهان کښې — دَ سید غُندی څک نشته معراجی
زه خوشحال ختک په حب دَ اهل بتیو
خارجی او رافضی ک۷م اخراجی

تور وربل به ئې وَ چا وَته غوړیږی — په وصال به ئې دَ چا تتر سړیږی
دَ شونډانو له بوسې به ئې بس نکړم — په خوږو نباتو کله څوک مړیږی
نور به کومه آرزو وی لَری په زړه کښې — چه ئې سترگی کښلی مخ وَته غړیږی
عاشقان تر تورُو خاورو لاندی نه مری — پدا سپین ویښته به څرنگه اوړیږی
بیا به توری بلا لا توری بلا کا — چه ئی تور رانجه وا سترگو ته اوړیزی
دَ ښو ناوک ئې نه دری تر زغرو — څوک به هسی ناوکیو ته بریږی
دَ فراق غمجن په مرگ تر ژوندون خوښ دی — چه په غم کښې په آه آه سَرَه سړیږی
دَ جهان عمارتونو ته نظر کړه: — ځنی نوی نوی شی ځنی نړیږی
ما وې نن دَ زمانې ژبه ورزه یم — یوه کس وته د ما ژبه اړیږی
د دې باغ گلونه لږ ندی خوشحاله
تازه تر تر تازه ترو نور غوړیږی

تازی سپی چه په نمړۍ مومې ویړیا دی — سپین و سره باندی ښنده که په بهار دی
په کوته باندِی دا دواړه حبطه دی — چه دِ تش په غولی گرزی هم بلا دی
که ئې ته په منت مومې دا یې مخله — که دَ چا په باغ کښې بوټی د کیمیا دی
بخت چه کوږ شی یوه تن ندی راوړی — چه د خدای باندی پیرځو دې د هر چا دی
دَ اسمان پیرې دایم نه وی یکسانی — که ئې څرخ دی نن پتا کانده په ما دی
یوه ورځ به ئې دا رنگ زیبائی نه وی — راشه گوره چه گل څه رنگه زیبا دی
دَ هر چا یاران دا هسی بې وفا دی
که خو یار دَ خوشحال هسی بې وفا دی

ته چه دا ښکلی چهره لَری نگاری — ځکه تا په عاشقانُو وَکړی چاری
چه دِ لاری دَ دیدن را باندی بند کړی — د ما اوښی په گریوان ځی لاری لاری
چه گهی گهی دِ وَوَینم له ورایه — دا لا هم بی بخته نه یم شکر باری
هَرَه ورځ تازه مانَی تازه جنگونه — تَل دِ ما ته بیری تورِی دِی تیاری
که دِ غاښ و شُونډِی گورم دُر مرجان دی — که د مخ وته نظر کړم مه رخساری
دریغه نور سحر په ملک پیدا شوی — چه دا ستا سحر ئی مات کړَی سحر کاری
خو په ما باندِی چه راشِی ځان نادان کا — گنه نشته نوری تا غُندِی هوښیاری
په کوڅه ئی باد گذر نکا خوشحاله
ته له کومه سازوی ورته ریباری

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته چه سر تر دیوال هسک کړی سړی ګوری — د کس تاو نخښی دِ نشته تر دا نوری
که دِ زړه د غین په عشق نه وِی بایللیَ — په وداده په ویر څه هر لوری ته ښوری
پرده پوښی په ضرور وزی لمانځه ته — سترګی وازی په بازار ګرزِی سر توری
یا ئی نیت د کاسیری[1] یا د میړه وِی — هر کنُډه چه لاس سره کا سترګی توری
په هغی باندی ګواهی دِ بدیَ وله — چه ئی ګښت په نورُو خونو خپل وَرپورِی
د میړه په بِدیره نه خاندِی نور څه کا — چه دِ بل سَرَه خبری کا خمسوری [2]

دَ خوشحال وَیل به بی مضمونه نه وِی
چیری نه چه ئی مزاقو سَرَه شموری

ته د تل اوسې پدا ښهر یاری کښ — که زه عمر تیروَم پدا خواری کښ
غم دَ یار دَ جفا هیڅ را سَرَه نشته — خدای دِ ما بې پته نکا په یاری کښ
هغه یار دِ خدای له هرَه رنځه ژغوری — زه که پروت یم همیشه په بیماری کښ
په زاری زاری به ما په ځان مَیَن کړ — که ئې مینه زیاتیدلای په زاری کښ
لکه باز دَ زړه په وینو آموخته شو — بل به نه وِی هسی ترُک په خونخواری کښ
دَ ریبار منت ئې ډیر را باندِی بار دی — چه می یار مونده دَ ده په ریباری کښ
خدای په ما باندی نادان کړ بخت می تور دی — که ویښته چوی په ډیره هوښیاری کښ

نا قرار دَ خوشحال زړه همیشه ښه دی
یو زمان دِ نه وِی بند په قراری کښ

جهان شرم نام و ننګ دی — که دا نه وِی جهان ړنګ دی
چه وفا ور څخه نشته — ګل به څه کړی چه خو شرنګ دی
چه ئې عشق تر سَرَه کړی — نور څوک نشته خو پتنګ دی
د ښایست کمی ئې نشته — ولې یار می په زړه سنګ دی
تر ښکنځلو ئې ځاریږم — بیا ئې چا سَرَه دا جنګ دی
په ښاغلیو جهان آرت — په غوولیو باندِی تنګ دی
ښه چه راغللې په غیږ کښ — بیا می لیری دَ زړه زنګ دی

چه خوشحال باندی ناستې کا
دا پوزَې ندی اورنګ دی

چه پخپل عیب بینا شی — سړی هاله درست دانا شی
نادانی ئې پټه نده — چه له ځانه ئې ثنا شی
دَ بلا اندوه به نه کا — چه له خدای سَرَه اشنا شی
په دنیا به دین حاصل کا — چه خبر په لَن تنا شی
په جهان باور پیدا کا — چه رشتینی ئې وینا شی
چه غنی په قناعت شو — له هر چا ئې استغنا شی

ابدی ژوندُون به خپل کا
چه خوشحال غُندی فنا شی

---

۱. فاحشګی یا قحبه والیَ.
۲. آسان، آزاد، بی باک.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په خیال په زر زری جامو کښې درومی — که نظر په خوار وکړې ثواب به مُومی
پکښې څرنګه هوښیار مرغونه بند دی — ستا دَ ورځیو خال دانه دی زلفی لومی
ستا دَ شونډو سره به ولې هسې نه وی — چه پرې هر کله دَ زړونو وینی شومی[1]
زه به تا غلطه نکړم په ټولې کښې — که هر څو دَ خلقو[2] جونه شِی هجومی
دَ مجنون مینه یواځې په لیلی دَه — تر نظر پوری ئې نوری دی معدومی
ناز نخرې ښیوې غمزې فتنې خیالُونه — پدا کار به وِی تا غُندې څوک سلومی
دَ ښایست سَرَه هزار کارُونه نور دی — چه ئې ته لرې، نه نوری برِوسی شومی
چه رضا ئې په جفا وی نور می ستایی — دَ دلبرُو خرخښې دِی را معلومی
و خوشحال ته چه دَ نورُو نوم آخلی
بې له تا[3] به مینه ماته شِی په کومی؟

چه توفیق ورکَوی رب العالمین دی — له آزاره په ستنه اوسه درست دین دی
په هر لور چه غورزوی سړی هوا ده — دَ هوا فرس وَ هر لوری ته زین دی
څوک چه خوښ نه وی له ځانه هیڅوک نشته — هر سړی خپسر دانا ګڼی یقین دی
په بهبود د دَ خپلی چاری هر څوک مټ کا — پخپل زړه کښې هر تنګ خرځ بالا نشین دی
دَ د ستار دَ سیوری رنګ واړه یکرنګ دی — که دستار په سر یا سور یا تور و سپین دی
حبشی که په ځان نوم د کافور کښیږدی — سر تر پایه و هر چا وَته مبین دی
آزمیښت دَ دهرو ګوره خوشحاله
چه ملک دَ شیاطین سَرَه قرین دی

چه خدای په بت مین کړم که دا عیب دَی هم وِی دی — سجود که دوڅن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
عالم وائی عاشق شوې زه سوګند خورمه چه کله — درست خلق دروغجن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
که نور خلق خپل زیست کا زه سر تور مسله لنګه — په ملک ګرزم دیدن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
کافر یم که ئې وباسم هغه ساعت له ژبی — ستا نوم چه زکندن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
که ستا کوڅه جنت سَره څوک سَمَه راته کښیږدی — کوڅه به دِ وطن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
تحسین لره بل نه لرم چه هونبره ډیره مدحَ — د خپل شعر سخن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
چه ځوان وم دا یم زوړ شوم په رشتیا رشتیا خبره — عالم د ځان دښمن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
که نور په صهبا مست دِی زه خوشحال په خوابات کښې[4]
مستی ئې په دودن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی

چه دا هسی بې نیازی کوې دا ښه کړی — زه به نور یاران پیدا کړم ته به څه کړی
دَ بل څراغ غُندی په شپه دَ هجران راشه — چه په راغله می روښان د واړه لیمه کړی
خو له ما نه نوره مکړه دَ زړه مینه — نور می کل واړه منلی دِی چه څه کړی
دما زړه ورځنی صبر وُ چه ګنګ دی — نن ځما طوطا یو څو خبری وکړی
په ژوندون له ما نه مه ځه دَ یار غمه! — ته به سم د ما له ساهی سَرَه تله کړی

---

۱. د زړه وینی پشومی.

۲. د خلقو خونه.

۳. بې له تا ئې مینه.

٤. په نورو نسخو کښې دا بیت داسی دَی "که نور په صافو مست وِی زه خوشحال په خرابات کښې ـ مست په درد دَدَن کړم که دا عیب دَی هم وِی دِ" محشی تر دَن لاندی خم ترجمه کښلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گوره بیا دِ څه په زړه کوم می گناه دی   چه لیدو ولَره دِ درشم ځان اُوده کړی
دَ غمزې توره دِ ماته شه په ما کښ   غم می دا دَی پس له ما به نور پر مړه کړی
وایې ستا په عیادت دما رضا ده   مگر ومرم هاله سر د ما په وره کړی
چه تر خولې د بیلتانه دَ ویَل و باسی
د خوشحال ختک روزگار په اور اوبه کړی

چه ژوندی وی غم دِ نکاندی د لوړی   شنه طوطی لَرَه شکری نه دِی لږی
په شکروُ په نباتو ئې[1] سود نشِی   چه په چا[2]شوې ستا دَ خولې خبری زوړی
په لحظه لحظه دِ وینم قهر قهر   په ځایی خصلت دا هسی خوړې[3]خوړی
ستا په لبو[4] به کباب شم په دا خوښ یم   که هر څو می دَ اوړو غُندی آغبږی
دا چه اوس درته حاضر دی ښه ئې گوره   په هجران به ئې آخر لاسُونه مړی
عقل و هوښ ئې و سړی وته پیدا کړ   دا چیچل داړل دَ پړانگ دی یا دَ یږی
دا بیدرد که په ظاهر سړی لیده شِی
وَ خوشحال ته مچ میږی دی ماشی سپږی

چه مزری خپلی منگلی نه کا کښلی   هونبره نه وِی څربی غوښی ورته تلی
مرجونړا[5] دَ دُر مرجان هاله اُلجه کا   چه قبول کاندِی دَ بحر خونی چلی
عاشقان چه تر سر تیر شِی هاله کُښل کا   دَ دلبرُو پستې خولې لکه بخملی
باز چه والوزی له ځالی هاله گوری   دَ کبکانُو ښایسته سترگی کجلی
چه دَ اور بخری باد سَره رفیق شِی   بیا هاله کا په ملکونو لمبې بلی
چه سیلاب دَ غره دَ سَرَه نه روان شِی   بیا هاله بیایی په مخ ډیری خځلی[6]
په تحصیل پسی ئې ځکه[7] کوښښ بویه   که قسمت به دَ چا زیات نشی په ځلی
خبر هنر له لاسه مه پریږده خوشحاله
خوره خوره وه وه واړه غصې خورولی[8]

چه و باز ئې ورکوَلې تیریې نوکی   تر تېتو به ئې یستې دَ زرکی څوکی
دَ باښې نظر دَ چتی[9]په لکیَ   د شهباز نظر د میور[10]په څوټکی
دَ کارگه توره مشُوکه دَ گندگی دَه   قند لایق دَی دَ طوطی دَ سرې مشوکی
د گلرنگو ناز په هر کله دَ وړو دَی   بیهوده بې ځایه ناز کا رنگ املوکی
یا به سر دَ خپل ورمیږ په وینو رنگ کړم   یا به کُښل کړم دغه ستا شونډی ملوکی

---

۱. می سود نشی.
۲. چه په ما شوې.
۳. لمړی خوږ په معنا دَ شیرین او دوهم په معنی د رنج او مرض دی.
٤. دا بیت حل طلب دی، په یوه نسخه کښ داسی دی: ستا په لب به لبالب شم په دا خوښ یم ـ که هر څو می د ایرو غندی آغبږِ.
٥. یعنی غواص.
٦. یعنی خس او خاشاک.
٧. څله.
٨. دا مصراع حل طلبه ده، په نسخو کښ ئې املا مختلفه ده مثلاً (خوره خوره دواړه غصې خورولی یا خوره خوره وه وهه واړه غصې خورولی.
٩. د شتی په.
١٠. یعنی طاوس.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آفرین دی په دا تورُو شهلا سترګو — چه ئی کښلی دَ کشمیر کړلې مملوکی
لا به کله هغه ګل په چمن راشِي — دَ نرګس ګلُونه ګورِی سترګی بوکی
دَ هجران له غمه هیڅ سرَی خلاص ندی — څوک په ورو ورو ژړا ژاړِی څوک په کوکی
چه توبه دَ مُلو کا، په وخت دَ ګُلو — پرې ښاییِ که دَ هغو په بِریره توکی
یا د ښو زلمیُو بړغ دَی په میدان کښ — یا دَ ښو دلبرُو ځِی په جهان کوکی
دَ زاړه خوشحال ځوانی په بوسه نکا
پښتنې جونه بخیلی بد سلوکی

چه ما کړی په جهان کښ رڼا سترګی[1] — بې له تا می خوږې نشوې په چا سترګی
که ستا[2] له مخه وګورم بل مخ ته — په قطع دِ ړندې شِی ځما سترګی
ښکاری چه غرڅه وُلی ورته ګوری — ته یو سر بل سر مکړه له ما سترګی
هر ګور[3] می له هیبته وار خطا شې — چه[4] واړوې دَ ما ته شهلا سترګی
خوشحال غریب په در درته وَلاړ دی
ته هم کله و ما ته کړه وا سترګی

چه صحبت د ملوکامو سَره کاندی — بویه دا چه ویل نه کا لاندِ باندی
په رشتیا وَیل دِ هسی باوری شِی — چه پیدا کا خپل عزت د ده دَ وړاندی
که ئې دواړه پښې تړاکی په خدمت شِی — د خدمت منت د نه کا[5] په ده باندی
حاسدان به ئې زوال د دولت غواړِی — همیشه دِ لوګوی[6] و ځان ته سپاندی
د عضب په وخت دِ لیری ځنی ګرزی — د خوښیِ په وخت دِ عیش ور سَره کاندی
چه نادان ته نصیحت وایې خوشحاله
دا دِ واړه نادانی دِه په ځان خاندی

چه خون په غاړه کیږی له دې کاره څه خو غم دی — یاران ځما په ګور کښ زه په کور کښ یم ستم دی
چه هونبره ښه مخونه پدا خاورو کښ په ګور دی — چه د یو لَره دروممِ ګور و ما وته ارم دی
پیری راغله زبون شوم که څه نور څه علالت شو — چه زه کړم هغه نشِی هغه ملک هغه عالم دی
که ښه وایم و چا ته هم ئې بد نیسِی په زړه کښ — یا بخت دَی دَ مغلو یا ځما څه عقل کم دی
نه بخت دی دَ مغلو نه زه هیڅ په عقل کم یم — دا کل واړه پیری ده چه می کار برهم درهم دی
مغلو ته چه ګورم هغه هسی مغل نشته — د تورو وار ئې تیر شو اوس ورپاتو یو قلم دی
پښتون په زرو نیسی په فریب په ټپالونو — په ما ئې اثر نشي لا په ما دَ خدای کرم دی
نه مچ یم نه کارګه یم چه په کړو مړو ګرزم — یا باز یم یا شاهین یم پخپل ښکار می زړه خرم دی
که ما غُندي نور هم وَی پدا کار به ډیر خوشحال یم — چه ما غُندی څوک نشته ځکه پروت را باندِی غم دی

---

١. سترګه مفرد او جمع ئې په اوسنی املا سترګی په معروفه یا راځی.
٢. که زه ستا.
٣. هر ګوره له هیبته.
٤. چه ته واړوې.
٥. وَ نکا.
٦. یعنی دُودَوِی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمل خان دریاخان دواړه په ښه رنګ تیر شول په ننګ کښې
دَ دواړو په فراق کې ځما تل آه و ماتم دی

چه تا ګورم حیران شم چه ته څه رنګه بشر یې   زووَلی یې له حوری که سړی پری پیکر یې
د ماء وطین له میانه څوک دا هسی پیدا ندی   پدا حسن جمال تر میاشت و نمره لا بهتر یې
چه شونډو ته دِ ګورم تر یاقوتو لا تیرَی کا   چه زلفوو ته دِ ګورم په عنبرُ معنبر یې
که هر څو دَ لالَه ګلُونه ښه دِی په چمن کښې   په دواړو انګیو داغ دَ واړو دَ ځګر یې
که خوار دِی هغه خوار دِی چه محرمو دِ له دیدار دی   که سخ دَی د هغو دَی چه ئې ته نورالبصر یې
که آه نالش می وَکړ مسلمان نه یم کافر یم   را واخله تیره توره که مشتاق دَ ما دَ سر یې
په حسن په ښایست کښې دِ څوک سیال په جهان نشته   که دا عیب دِ نه وَی چه په زړه لکه حجر یې
زه ستا له ډیره غمه همیشه په آه واوه یم   په څو په آسایش بې غمه پروت پخپل بستر یې
خوشحال وته دِ ووې چه بې ما به په څو پایې
په څو به ژوندَی پایم ته می خود په حال خبر یې

چه دَ پلار په نصیحت نکا ږغری   دَ هغه زویه دانه شه په مری
دَ پرُون ورځی به نن حلاوت نه وی   که ئې ګورې ورځ په ورځ ده کهتری
لکه موږ دَ بابا زویه وُو په نغته   اوس په دا دور له چا طمعه لَری
که له پلاره زویی مومی په رای درومی   ګنې نکا زیست روزګار دَلپری
نور ئې واړه سرښتې برهم درهم شوې   خو په ځای دَه سرښته د نوکرئ
دا هم هیڅ حق دَ نمک ته نظر نکا   په نایافت کښې بهانه غواړی نړئ
اوس په سپینه ږیره زر غواړه خوشحاله
که په زړه لرې دعوې دَ سر دری

چه په سب دَ ابوبکر د عمر دی   که په خوله کلمه لولی هم کافر دی
دَ هغو په مرګ ثواب ګټلَی پویه   چه بدګوی دَ ذی النورین دَ حیدر دی
رافضی خارجی دواړه باور وکړه   تر سګانو ترکوسانو[1] لا بتر دی
تر مهدی پوری یو لس دِی یا دولس   چه همه زویه نمسی دَ پیغمبر دی
همه واړه اماماں وه دَ خپل دور   همه واړه دَ دنیا دَ دین سرور دی
له اوله تر آخره که کروهیږی   دَ بی بی اولاد می واړه نور بصر دی[2]
چه دوستی ئې دَ سید نه وِی په زړه کښې   دَ هغو سړیو تل خاوری په سر دی
تر هلال او تر بلال (رض) ئې صدقه شم   لا رانجه می دَ پله خاوری دَ بوذر (رض) دی
په سرو زرو کښې کمی دَ قدر نشته   صحابی دَ پیغمبر واړه سره زر دی
زه خوشحال ختِک هغه سنی مذهب یم
چه یاران را باندِی واړه برابر دِی

چه می ولیدی دا ستا سترګی خونخواری   چه تر اوسه لا ژوندَی یَم شکر باری
په یاریَ به دِ هیښې وِی چه غلط شِی   چه څلور پیسی لَرِی دَ هغه یاری
ما یَوه دَ زړه په غوره دَه نیولی   که هر څو په جهان ډیری شِی نګاری

١. دې کلمې ته محشي د خربشوی ترجمه ليکلې ده.
٢. د بتول اولاد دی واړه تور بصر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وی[1] ئی ځو لری ګِلی ځما په زړه کښ | تر حساب و تر کتاب تیری بیشماری
دَ میړی چه وزر نه وِی هونبره ښه وی | قباحت دَی تجاوز له خپلی چاری
اوس به ولی په غلا غلا دَ مینی کار کړم | چه په حال می خلقی شوی خبرداری
په خاطر به دِ قراره قراری وِی | که دا خپلی سترګی ونیسی قراری
بی اثره به دا اوښی پاته نشِی | چه مِی ورځ او شپه په مخ ځِی لاری لاری
نه یواځِی دَ لاله په زړه کښ داغ دی | په دا باغ کښ سینی ډیری دِی داغداری

په خوشحال ئی عندلیب غُندِی اور بل کړ
چه پلَو له مخه واخیست ګل رخساری

چه یَو ګړَی په جمعَ زړه ښه مخ وته وګورِی | که درسته دنیا ستا شِی هم څه نده دا تر پوری
دا خوی ځما قدیم دَی چه[2] ما اوس ندَی راوړی | چه بی له زیبا مخه راته سخ وی چاری نوری
دَ خلقو تهمت یَو سردَ هجران غمونه بَل سر | هم ته می به له یسی رنګه سختی بلا ژغوری
دا اور چه په ما بَل دَی دَ خپل یار له جدائیَ | نه ګرم نه ملامت یَم که تل وینی ژاړم توری
آشنا ته وایه نشِی نا آشنا به څه خبریږی | دا راز چه له ما نه دَی اروېدلی خپلی سیوری[3]
ناوک ئی د مژګانو دَ ابرو په کمان جوړ کړ | ما نه زده چه د چا تر زړه به ووزی پورِ ووری

ښه باز دِ دَ خوشحال ختِک خاطر په لاسو کښیووت
په قدر ئی خبر شه چیری نه په لَږ ئی پلوری

چه دا هسی ورَځی غوټه کړی خبری | بد خواهان به زړه را یخ کا شیوه ګری
یا ځما تر فهم ښه شوی، عاشق ړُوند دَی | یا څوک نشته په ښایست تر تا نادری
ستا تر شونډُو تر غاښونو به ئی ځار کړم | که یاقوت دِی که سره لال که مرغلری
دا څه جام دَ میو نه دَی چه ئی ته څښی | دا می وینی دَ عاشق دِی چه ئی نغری
هغه کار لکه دوه تورُو سترګو وکا | هسی کار نشِی په توره په لښکری[4]
دوه قدمه بیلتون هم له یاره مرګ دَی | څوک په څو[5] پایی ژوندَی له یاره لری
دَ ښو ناوک ئی ښوَی درومی تر زړونو | دَ ترکانو غَشی ښوَی درومی تر زغری

دواړه شونډِی د خوشحال په خوله کړه
و طوطیانُو ورکَوِی خلق شکری

چه په سپینه ږیره کا ځوانی نکاری | پخپل ځان باندِی به وکا ځنی چاری
که په خوله دَ زاړه یار تر سر جاریږی | په زړه ندی ځوانی هیڅ دَ زاړه یاری
نیک و بد پدا جهان کښ پیدا کیږِی | نیک و بدی دَ زاړه نه دِی ویزاری
خوښه ځوان د ځوانی ښځی په غرض دی | که بادشاه وِی دَ زاړه نه وِی آزاری
په کم ذات په اصیل هیڅ ندِی راغلی | ښځی واړه دَ ښه کار دِی طلبګاری
زوړ دِ ځوانی ښځی نکا که ئی کاندی | فکر بویه چه له ښه ځایه دِی باری
له ښه ځایه له ښه کوره ستر پوښی | په حیا په شرم ننګ وِی خبداری

---

۱. وایی څو لری.
۲. څه.
۳. مور.
٤. په تورو په لښکرِ.
٥. به څو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په پلار نیکه دَ ننگ و ناموس نه وِی — هغه ښځی قباحت ته دِی تیاری

اوس پخپلو زړو خوښ اوسه خوشحاله

دا د دَور ځوانی مکړه ناپکاری

چه نظر دی په اغیار هورې دلې وی — ځما اوښی په بارخو ولې ولې وی

ته چه هسی ښایسته یې گرم خو نه یم — که می تل در پسی هسی وا ویلې وی

چیری نه چه څه دِ ورسی خاطر ته — که له چا سَرَه می تشی تسلې وی

یو ځل بیا سر توره مسته را ښکاره شه — چه گیسو دِ په سپین مخ شملې شملې وی

ته به وایې دَگلاب په گل شبنم دی — چه بارخو دِ د نماستې په وخت خولې وی

دَ رقیب له ویری بل لوری ته سترگی — او دَ زړه می ستا وَ مخ وته حملې وی

په عاشق باندِی دَ پلار نصیحت اور دی — اوس به چیری د دې نور خلق په خولې وی

چه له سترگو می[1] غړیږی غنم رنگه — جدائی ئی لکه قحط دَ غلې وی

د ناپوهی خوبا ټول مهر په یار شی — دَ هوښیاری په سر څو تیری ماملې وی

زه خوشحال به دِ وانوړم له لیدنه

په دربار دِ که هر څو پروتی کلې وی

چه دانا نه کړې گردش دَ زمانې — نور به زده نه کړې دانش د زمانې

زر پیرې لَری دَ سترگو په ځنبل کښ — خبر دار شه په روش د زمانې

په یوه زمان دِی شاه بیا دِ گدای کا — څه باور په نوازش دَ زمانې

په خزان کښ دَ بوستان په ونو راشه — څه وُ څه شو بیا پوشش د زمانې

کله مځکه سپیره ډاگ کله گلوُنه — څه امید په آرایش د زمانې

د سفله غُندی ئې ور کړل را نیولی دی — غره مشه په بخشش د زمانې

د حلوا سَرَه ئې زهر هلاهل دی — که لذت لَری خورش د زمانې

پت امید دِ پلار دَ زویه سَرَه پریکا — څوک دی نه غواړی سازش دَ زمانې

شاه جهان بادشاه دَ چا په بند بندی دی — راشه گوره آزمالش د زمانې

حقیقت ئې سر تر پایه را معلوم شو — راته مکړه ستایش د زمانې

زر علته زر فساده زر عیبونه — پیدا کیږی په کاوش د زمانی

چه ئې شا کړه دَ دنیا وَ اسایش ته — هم هغه کا آسایش د زمانی

چه دا هسی ئې کردې دَ زړه پیاد وِی

لا خوشحال لری خواهش د زمانې

چه می اوښی هسی آل[2]شوې — دواړه سترگی می سره لال شوې

چه په نور څه پسِی ندِی — واړه ستا دَ مخ په خیال شوې

لیونَی شوم خوب می نشِی — راته ته پری مثال شوې

نور می محو شول له دله — چه می ته په زړه نهال شوې

دَ زړه داغ دِ مبارک شه — چه مَیَن دَ شاه په خال شوې

خلق خوښ گرزِی هوس کا — د ما زړه ولی بد حال شوې

مگر نول دَ بیلتانه دَی — په ناله کښ لکه نال شوې

---

۱. ئې.

۲. محشی ورته کښلی دی یعنی سرې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور څوک هم شته دَی اې غمه
که يواځې دَ خوشحال شوې

چه مې زړه پسې مېښ مېښ شي
صبر و هوښ پسې لېښ لېښ شي
د هغو شونډو شربت به
يا نصيب چه کله چيښ شي
په پرهار مې ظلم کيږي
چه توبري ځنې وکيښ شي
په خزان کښ نوري وني
توان لري چه سبر سريښ شي
زه ئې ناسته په پالنګ يم
که خوشحال له خوبه ويښ شي

چه يَوه مې دَه نيولې
په رشتيه مې ده نيولې
لکه يو يو مرد ئې نيسي
هم هغه مې ده نيولې
څوک دِ هيڅ ملامت نکا
عجب ښه مې ده نيولې
اوس به نه درومي له ما نه
چه له زړه مې ده نيولې
په هيڅ رنګ به پريښوه نشي
چه تر پښه مې ده نيولې
ګُندي وِی را باندِې راشِې
سر پره مې ده نيولې
که ئې نه وينم په سترګو
ښايسته مې ده نيولې
ګُندي سَمَه شِې عالمه
که کښه مې ده نيولې
د خوږو هيله خوشحال کړم
چه ترخه مې ده نيولې

چه ئې هسې لايعقل ولاړم په شومې
دا پياله دَ چا دَ لاسه دَه څه نومې
خدايه څه دِ يو باد وَړَی زړګې راکړ
چه هميش دَ عشق دَ باد په مخ کښ درومې
پدا هم لا رقيبان کا په ما رخه
چه مې زړه دَ يار په يادؤ راحت مومې
ما لا حرف نه ؤ له ياره بدل کړې
دَ سحر خروس دی وويشت شي په کومې
بيلتانه دَ ما په قصد چاړه تيره کړه
د قصاب دلسوزی نشي په ورغومې
واړه دوک مې دَ اشنا دَ بيلتانه دی
په دروغه سر تړم بهانه د دومې[1]
چه ئې بې له ده بل خيال نشته په زړه کښ
دَ خوشحال دلبره کومه ده څه نومې؟

چه دَ عشق په ګرانه لار کښ ډير خطر دی
هر قدم چه پکښې اخلم ډار دَ سر دی
که سينه مې سَرَه چاک کړې و به وينې
چه مې ستا له غمه وينې درست ځګر دی
ستا دَ مهر باران نه اوري چه شين شي
ما په زړه کرلَی ستا دَ مينې کَر دی
ستا په راز به ژبه هم نکړم خبره
تَل تر ژبې رسيدلَی راز سمر دی
زه له عشقه خبر نه يم چه عشق څه دی
هونبره اَروم چه له حسنه ئې اثر دی
چه ئې عشق تر سره کړې هغه کم دی
پدا کار کښې لاف وهلي يوه هر دی
صبر مه غواړه له ما د عشق په کار کښ
جو دانه صبر پر ما باندِې لوی غر دی
عاشقي لا زه ته نه وو چه پيدا وه
نه چه ما وتا ګڼه کړې دا هنر دی
خو ځما طالع ښه ندی يار جفا کا
ګڼه کوم يو په وفا تر ما بهتر دی

---

۱. يعنی زکام او يخ وهل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عشق غم له خلقه پټ لَره خوشحاله
څه ئې پټ کړم چه جهان ځنې خبر دی

چه پیدا شوه جدائی کشکه نه وَی اشنائی
دَ بلبلی بخره نول ده دگل بخره زیبائی
تا چه شان د لیلې واخیست که مجنون شم را ښائی
د لیلې دَپاره سر شو خوار مجنون په گدائی
چه عاشق شو قبلوی دې پیغورُونه رسوائی
ستا په در دوهان[۱] وهلی درته ناست یم دوائی
که پل بل لوری ته واخلم ته می بوله هو ځائی
چه به زه بې تا نه پایم بی چیجی لوپټ پائی
چه ئې ولیده په سترگو
خوشحال ځکه تا ستائی

چه ئې دری څیزه حاصل وی دَ هغه خوښی به تل وی
اول خپل صورت ښاغلی بیا ئې ښه صورت واصل وی
غه دریم وایم چه کوم دی دَ دنیا دولت ئې خپل وی
چه پدا کښ ئې یو نه وی پریشانی به ئې په دل وی
چه ئې یو وِی پدا درې کښ غم به تل باندی نازل وی
هر چه درې واړه ئې نشته که چا مړ کړ هم دگل وی
دَ خوشحال ویل معقول دِی
پری به خوښ شی چه عاقل وی

چه بندی د یار دَ یار د زلفو په کمند دی بهانه ئی د خلاصَیِ دغه بند دی
سر می یار وَته پیښکی کړ لا شرمیږم دَ نادارو عذر پټ ندی څرگند دی
نه شکری دی نه قند دی نه نبات دی دَ شهیِ د شونډو لا گوښی بل خوند دی
څه صفت دَ هسی حسن په غزل کړم چه په نونس بابه کل شکل پسند دی
څه به غم د مال و ملک د دین و دل کړم چه لا ستا له غمه روغ گرزم انند دی
یَوه زړه لَره یوه اشنائی بس ده نور به ډیری یاریِ نه کَوم سوگند دی
پخپل زړه می به دا هسی شندی بکړې کله هم دَ عاشقیِ کار پسند دی
د خوشحال ختِک دِ ستا په سر سوگند وی
که ئې بې تا په نور څه زړه خورسند دی

چوهړې دَ خپلی خونی په بوی خوښ وی ولی بوی ئې په چمیار باندِی آتش وی
نور وگړی دَ چمیار له خونی تښتی په چمیار دَ خپلی خونی بوی دلکش وی
هسی رنگه دَ هر چاری تفاوت دی یو تر بل پوری مطعون او مشوش وی
دَ دهقان فهم په پاله[۲] یا په یوم دی
دَ سپاهی نظر په توره په تیرکش وی

---

۱. دونهِ.
۲. یعنی دَ یوی تیش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دلبره دلربا ده هغه ته یې   چه خود رایه خود ستا ده هغه ته یې
چه دَ کبر دَ فتنو دَ خرخښو ئې   په همه عالم غوغا ده هغه ته یې
چه مشتاق د دَ خندا دَی هغه زه یم   چه دِ تل وَ ما ته شا ده هغه ته یې
په جهان که ښایسته وه بې حسابه   چه په واړو دِ خندا ده هغه ته یې
دَ پسرلی گلُونه څه دِی چه ئې ستایم   تر گلونو چه زیبا ده هغه ته یې
ستا په مخ می په څراغ نشته وتَنه   چه دَ توری شپی رونړا ده هغه ته یې
خپل عاشق سَره وعده نکړې تر سَره   چه په عهد بې وفا دَه هغه ته یې
که هر څو دِی دَ خوشحال معشوقې ډیری
چه ور تیره تر هر چا ده هغه ته یې

چه ایرو غُندِی ئې پروت په دربار نه وی   دَ هغو به وَ اسمان وَته لار نه وی
عندلیب چه په گل رایشی نارې کا   وائی دا چه یَوه ورځ به گلزار نه وِی
دَ زړه چاک می به په هیڅ سَره ور نشی   څو گنهلی ستا دَ زلفو په تار نه وِی
ستا د زلفو نوم به نور په خوله وانخلم   دَ هوښیار پاړو تور مار سَرَه کار نه وی
تر هندوی مه شه کم دَ یار په پت کښې   چه ئې هیڅ له بله اوره نه ډار نه وِی
په ما هر زمان اختر دَی چه یار وینم   بی اختره به هاله شم چه یار نه وِی
په کوم ځای می به مرهم کښیږدې طبیبه!   چه دَ یار دَ غشی نخښه پرهار نه وِی
په هغه دَ عاشقۍ نوم حرام دَی   چه په یار پسی ئې درست صورت خوار نه وِی
هیڅ مانړه له یاره مه کوَه خوشحاله
دَ دنیا ساعت به تل په قرار نه وِی

چه په زلفو عنبر ساده هغه ته یې   چه په شوندُو شکر خاده هغه ته یې
چه نازک ئې دی اندام دَ گل تر پاڼی   په قد ښه تر عرعر لا ده هغه ته یې
که هر څو شِی په جهان محبوبی ډیری   چه خوشرنگه تر هر چا ده هغه ته یې
له عذابه له وبا له دِ ترس نشِی   چه پدا دور ترسا ده هغه ته یې
چه اثر می دَ ژړا ورباندِی نشی   چه پدا زړه حجر آساده هغه ته یې
چه تمامه شپه دِ خوب په ما حرام کړ   چه دَ ستر سحر بلا ده هغه ته یې
چه له مینی ستا په سر لوړی خوشحال دی
چه دَ ده دَ سر قضا ده هغه ته یې

چه ئې عمر دَ ښارویو سَرَه تیر وی   زیست روزگار دَ هغو هم په هغه څیر وی
چه شیطان غُندی رانده شی څوک ئې څه کا   که هر څو ور څخه علم هنر ډیر وی
ځوانان واړه برابر ندی په وزن   ځنی من، ځنی نیم من ځنی نیم سیر وی
که په زړه باندِی پراته دی زر غمونه   چه می یار په نظر کښیوزی واړه هیر وی
دَ شکرو تر حلوا به ئې لا ښه خورم   که دَ یار له لاسه زهر یا گنهیر و
دَ ښه مخ په ننداره به لکه روغ ځم   که په تن می پرهارُونه دَ شمشیر وی
هر عاشق دِ عاشقۍ ته هوس نکا   دَ عشق لاف دِ هغه ځوان کاندِی چه شیر وی
دریغه بیا را سَرَه ژر غاړه غړی شوی   چه فلیل په زلفو پوری دَ اجمیر وی
دَ خوشحال خټک خو کښلی مخ په کار دی
که د سوات که دَ پکلی که دَ بنیر وی

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په زړه ئې ستا دَ غم غشی سیده شي   قراري به ئې له دله رمیده شي
همیشه به ئې سریښی په زنګون وی   په فکرت به ستا دَ زلفو خمیده شي
توری سترګی توری ورځی سرَه زیب کا   بیا په تیره چه و سمه پر کییده شي
په ټټو باندِی ئې خط دَ ویښتو ندی   دا ئې سیوری دَ څرېِ ده چه لیده شي
ستا خوبی ځما په پوهه ډیر تیری کا   دَ یوسف خوبی که هر څو اروېده شي
په بڼو باندِی می ښښې په احتیاط ږده   چیری نه چه می بانه پرې خلیده شي
ځان و زړه می هغه لور وَته پرواز کا   هغه ځای چه ښه دلبره شنیده شي
زه پدا سبب په دوو سترګو مَیَن یم   چه چهره دَ ښو یارانو پرې لیده شي
له قسمته زیاتی مه غواړه ناپوهه!   و هر چا ته خپله بخره رسیده شي
لاس په لاس ئې ګرزوی هنر آموزی   چه ښکاره دَ هنرمندی کښیده شي
په ژړا می به و نه غلوې خوشحاله
که دِ سرې وینی روانی تر دیده شي

چه ښیری وَ ما ته وکړې ژونده وې می   چه می یاد کړې په ښکنځلُو نهاله وې می
دا چه وایې راته ځیر ګوره چه مور شې   که تمام عمر دِ ګورم مړه وې می
غمازانو اَغزی توی دَ غمازیَ کړل   چه دَ دوی په وینا غوړ کړې پرې ځکوې می
ما خپل زړه وَته وَیل چه اې بد خویه   څه په هر صورت مَین شې شوږه وې می
وئې عمر می پدا بد خوئی تیر شو   څه دا اوس راته ویل کړې اړه وې می
که می سر په عشق کښ دروِمی هم دِ لاړ شی   خپل وژلی راته شمارې ویره وې می'
که دَ زهرو پیاله راکړې هم نه وایم   خدای دی خیر وَ تا درکا ژونده وې می
چه ګهی په مخه رایشې کنکس[۱] خورې   یو تر شا نظر وَ نکړې ځوره وې می
کشکه زه دربارندِی نه وَی مَین شوی   تا نادانی مینه نه زده پخه وې می
ما خوشحال څخه په ذات دورنګی نشته
دَ زړه حال می در معلوم دَی ویه وې می

چه درومې په انګڼ کښ درست انګڼ سرَه یو ګل شی   د مښکو بوی را پاځی چه دِ تار په تار کاکل شی
چه سترګی کړې ورپورته په نرګس شی بلا سازه   چه زلفی کړې نمودی حبطه واړه سنبل شی
دَ ملا دَ ویښته فرق به دِ هیڅ یَو سرَه و نکا   که واړه دانایان می په دا فکر تأمل شی
عالم وایی و ما ته له ښه مخه صبر وکړه   حیران یم له ښه مخه په څو صبر و تحمل شی
دَ خوشحال خاطر ئې هسی ځنی یووړ تورو سترګو
کله صید دَ شاهینو تر مښکو تر منګل شی

چا به راکړه په پالنګ دا هسی کښلې   که می نه وَی په ازل په قسمت کښلې
شیخ دَ خورو صفت کا زه دَ دلبرَو   دا ځما هغه دَ ده دعوا پریښلې
عاشقان ئې صد هزار دِی په هر لوری   سر ګښته حیران پریشان ګونه ځیښلې
په دربار ئی سناسی شه ورته کښینه   تار په تار دَ سر ویښته ایرې موښلې
که هر څو دَ خلقو جونه ښایسته دی   ما یَوه ده غوره چونِ پکښی وکښلې
لا به کله ننداره دَ هغه مخ کړم   چه می کله دَ خاطر ده پسی لنبلې

---

۱. داکلمه عیناً ولیکله سوه، راحت زاخیلی ګنګوسی په معنی د پټه خوله والی او خاموشیَ او سرګوشی را وړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ هغې پيالې مستی لَرم په سر کښ
چه پرون مې دَ ساقي له لاسه څښلې
نه د مښکو پټيدنه نه دَ عشق شته
په اذل ئې نه دِی دا پردی پوښلې
چه مې تل دَ مخ ثنا وايې خوشحاله!
په صله مې سپينه خوله درته بخښلې

چه گلگونه معشوقه لَرِی په کور کښ
دَ صحرا سيل دِ وسيځی په اور کښ
په هجران کې مې ژړا هغه خندا شوه
چه مې يار سَرَه خندا وه په بيور کښ
لکه لوند خرخوړی تا وکړې نم ئې نه وی
بيلتانه هسی پخوړ[1] کړم پخپل زور کښ
دَ عشق شور دی دَ عاشق له دله نه ځي
په جهان ئې فيروزی دَه پدا شور کښ
په هر ځای چه دَ رندانو مجالس وی
تر قيامته به يادېږم په څلور کښ
شور و شر به دَ رانجا[2] په جهان نه وُ
که د هير صورت پيدا نه وَی په شور کښ
که خبر به دَ دُرخانی د مخ نه وی
آدم خان به ځنی څه غوښتل په کور کښ
پښتنې جونه دِ الفی باد ته نيسی
چه شمال ئې بوی راوړی په رنتهبور کښ
دَ خوشحال دَ زړه مې ښه ننداره وکړه
سمندر غُندی بازی کا په بل اور کښ

چه له ورايه را څرگنده مسته شاشی
دَ جمال ئې په څو رنگه تماشا شی
چه پلَو په مخ کښ وَنيسی ماښام کا
چه پلَو له مخه ليری کا سبا شی
دَ جمال خوبی ئې زياته دَه تر نمره
چه ديدن وته ئې غټ گورې په چا شی
تر يانه پوری ئې گوډه سی کوتره
تر وَيل پوری ئې گنگ گويا طوطا شی
حبشی زلفی ئې پاس په سينه زانگی
يمانی بارخو ئې گل غُندِی نما شی
مرگ مې سل ځله قبول بيلتون دِ نه وِی
دَ دې هسی يار بيلتون تر مرگ بلا شی
په مانېی ئې مرده شو يو کرَه عيد وی
په خندا ئې جوهری لرَه ژړا شی
توری خاوری دَ رقيب په سر کا توئی
چه گله له منځه وباسِی پخولا شی
چه په ليدو ئې نه ومړې خوشحاله
ځکه هسِی دَ جهان بلا په تا شی

چه محبت په ځان قبول کا نور راحت شی
چه عارف دَ مصيبت شی عافيت شی
که فلک ئې دَ مزری په خوله کښ ورکا
خدای دِ نکا چه عارف پکښې غارت شی
لکه باد کله ئې مخ کله ئې شا دَه
بيهوده غرور دَ هر چا په دولت شی
يو لاله په غوړيده بل رژيده کا
شگفتن دَ باغ دگلو په نوبت شِی
دَ يوه مانِی شی سر دَ بل نړيبږِی
په جهان کښ نوی نوی عمارت شی
وا ويلا ژړا ناره ساړه آهونه
خو هم دا په ورځ و شپه په هر ساعت شی
دا همه چاری دَ ده دِی چه را کيږی
يَوه خدايه کور دی وران دَ محبت شی
هغه شان لکه په تورۇ اوس په سپين دی
د خوشحال مجاز به کله حقيقت شی

---

۱. نښتيځلی او په تکليف اخته.
۲. رانجا او هير په هند کی دوه مينان وه چه په هندی کې ئې قصه مشهوره ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه راغلی په حیله دَی — عقل ځکه عقیله[1] دی
که مثال ئې له ما غواړې — عشق مزری عقل نیله دی
آشنائی ئې دَ جمال ده — چه مین په جمیله دی
پروا نه پرې پرپری کا — اور څو بل په فتیله دی
خوار مجنون دَ عشق په کار کښې — سپک په قام په قبیله دی
هم خالق ته هم مخلوق ته — واړه کار په وسیله دی
دَ خبری په میدان کښې
نن خوشحال ختک قبله دی

چه ښکاره په آرایش کښې شگفته شي — صلوات ئې په جمال باندې گفته شي
آشفته کاندی روزگار دَ پرهیزگارو — چه ئې زلفی په عذارو آشفته شي
چه ئې نه وینم زه هسی ځلبلاند شم — لکه گل له عندلیبه نهفته شي
چه دَ غوږو دُر ئې نه وینم په سترگو — دُرگوهر می په هر هر باڼه سفته شي
دَ وصال په وخت هم خوب دَ عاشق نه وی — ترو بې وخته په هجران په سوخته شي
ښه خو دا چه ئې برقع په مخ پرَته ده — او که نه پرې به وگړَی الپته شي
زړه می وائی چه ورتلی په در ئې ایل کړَی — په هر ځای چه ښه محبوبه شنفته شي
وَ خوشحال ته د دې باغ غنچه ښکاره وه
چه به دا رنگه گلونه شگفته شي!

چه ادب لَری سړَی سړَی هاله شي — بی ادب سړَی سړَی کله باله شي
څه پتونه ئې په شمار په حساب ندی — که په چا د آشنایی پت پاله شي
چه همت دَ سړی څو قدر ئې هونبره — دَ تمیز په تله هر سړَی تاله شي
دولتمن سړَی هغه بللَی بویه — چه له سینده ئې جدا دَ چا واله شي
هر سړی چه دولتمن شي که دانا وِی — په هر کار کښې دې نظر پخپل کاله شي
که دَ توری کار دَ ځوان دَی یا د نور څه — مصلحت دَی دَ هغه چه په زاله شي
دولتمن دِ په هنر په علم مې کا — که هر څو ښایسته مخ وِی بیا پساله شي
څوک دنیا وته مریونه دی خوشحاله
شاه زلمیو ته دَ لوبو چنغاله[2] شي

چه ړانده وته اسمان ښئی یا ستوری — وایه ړُوند به ئې په کومه سترگو گوری
روڼا ورځ په ښاپیرک باندِی تور تم شوه — روښنایی دَ نمر ښکاریږِی په هر لوری
که څښتن ورته زورل[3] کا یا ښکنځل کا — مریی هم په زړه کښې هسی څښتن زوری
بیا به شنی په پاڼیو نشی وچی نوی — که باران د بښکال په شیبو ووری
زور قوت دَ هر چا سم برابر ندی — څوک له ځایه زوروَر شول څوک کمزوری
راشه نن دی د نخاس ننداره وکړه — یو کالَی په بها بیری بل ئې پلوری
چا دَ سر دَ پاسه سور مندیل تړلی — ځنی هسی خوار حیران گرزی سر توری
دَ چا حکم دَ چا لاس دربانډِی نشته — پخپل بخت پخپل قسمت پریوزې غوری

---

۱. یعنی پینې تړ، هغه شی چه د اوښ پښه په تړی.
۲. چنغاله هغه نجلیَ بولی، چه میړه ئې معلوم شوی او نامزده شوی وِی، اما واده ئې نه وی سوی.
۳. زوری کا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تلوار په اضطراب چه صبر نه کا
دَ خوشحال خاطر سیماب شو سَرَه ښوری

چه می خپل مَین نیولَی تر آغوش دی دَ جهان هوس می واړه فراموش دی
ساقی زه څه هوښیار نه یم باده راکړه لیونتوب دَ لیونیو پرده پوش دی
چه پرُون ئې اهانت دَ می خور وکړ نن هغه دَ میو ډک سبو په دوش دی
ساقی ترس دَ محتسب دَ دُرې نشته چه بابا ئې دَ مجلس سَرَه می نوش دی
هدایه وقایه څه لولې وَ ما ته چه څما دَ نای ونَی په آواز گوش دی
دا گلگون شراب دَ کومی میخانې دی چه صوفی ئې په جوعه سَرَه مدهوش دی
دَ بهار په وخت به څه له میو اَوړم چه سرود دَ مغنی په نوشانوش دی
بیا به دا گلوُنه نه وِی میخوری کړه دَ بلبلو په آواز کښې دا سروش دی
ډیر دَ باد سپاره په خیال تر ما تیریږی همیشه پدا بازار کښې پوشا پوش دی
چه په ډیر ارمان دَ یار له مخه بیل شو
دَ خوشحال په بخره هر کله خروش دی

چه لرې پخپله خونه کښې خوشخویَ دَ جنت هوا به هم کړی درې شویَ
دین دنیا ئې دواړه کښیوتل په لاس کې چه په کور کښې ده خوشخویَ هم خوش رویَ
دَ بلبلو غوغا تل په هغه گل وِی چه صفت ئې شِی له رنگه هم له بویَ
زه دلې له غمه مرم چه جدا کیږې په شانه سَرَه د شاه دَ زلفو مویَ
چرته ویر چرته سندری په جهان کښې که ئې گورې د هر نه دَی بې های هویَ

گلدستې دی دَ بهار را لَره راوړې پیکه ښه راغلې په وخت دَ یار له سویَ
په جنت کښې پراته چیری چرته درومی
چه خوشحال شړی عالم د یار له کویَ

چه په آن و آن په مځکه په اسمان دی په غمونو په ښادیو کښې انسان دی'
دا یوه څمڅه دَ څان دینی بلا شوې چه سړی سَرَه ئې غم په هر زمان دی
دَ نامرد دَ مرد پدا تفاوت وشو په نامرد شرم آسان دی په مردگران دی
مست هاتیان خونی مزری توری وکښلې که دَ سر ویره د نشِی کار آسان دی
کشکه ته پدا دنیا همیشه پائې! په احتیاط احتیاط کښې ډیر خلق طوفان دی
که دَ څان که دَ ایمان بد خواه می ډیر دی ما په خدای باندِی سپارلی څان ایمان دی
ننگیالی چه دَ اخلاص توره په لاس کا ډیر لښکر ئې تر همت پوری کاروان دی
له اوله تر آخره څو روزگار شته چه عالم باندِی غوغا کا دا جهان دی
په ښادی سَرَه شریک دی اولسونه
غم یواځې دَ خوشحال ختک دَ څان دی

چه وربل دی په سپین مخ آشفته کیږِی په ماښام کې روڼا ورځ نهفته کیږی
که د مخ ښایست ئې دا دَی چه لیده شی لا به ما غُندی پرې ډیر الپته کیږی
په ښو ئې اوښی ندِی آویزاندی همگی دُرو گوهر دی سفته کیږی
یو ئې رنگ یو ئې نگهت یو ئې وِی پانی پدا باغ کې عجب گل شگفته کیږی
په ژړا می به پوهیږې خوب و نه کا هغه څوک چه په گیسو ئې خفته کیږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال دَ خولي خبری خوشی ندی
دا همه دَ یَوه حاله گفته کیږی

چه مور پلار ځنی آزار شِی هغه عاق دی
دَ عاق زویه ځای دوزخ په اتفاق دی
هغه مور او پلار به خلاص نه وِی له غمه
چه فرزند ځنی زوولی بد اخلاق دی
هغه زویه به آخر په خواری خوار شی
چه ښکاره ئې دَ خپل پلار نفاق دی
دَ اورنگ بادشاه په دور رسم دا شو
چه هر زویه دَ خپل پلار دَ سر مشتاق دی
نن هغه قطب آفاق گڼې خپل خپسر
چه گواه ئې دَ عاقوالِی درست آفاق دی
با خلف زویه په گور خلف دِ غواړِی
هر پدر چه د پسر په اشتیاق دی
دا ځما همه گله ده دَ ټټوانو زیږی
را ئې وَ ښَیه چه کوم پکښی تفچاق دی
د ټټوانو نه همه ټټوگی زیږی
که الغیر ئې دَ عرب یا دَ عراق دی
دَ هغه اسلام اسلام ندی خوشحاله
چه بهتر ورځنی گبر په میثاق دی

چه د خولي ویَل ئې نور دَ زړه ئې نور وِی
دَ هغه به مخ په دواړه لوریه تور وِی
دَ باپوه سَرَه راضی نه یم په باغ کښې
دَ دانا سَره قبول لَرم که اور وی
که په لاس کي ئې ډک جام کښیږدې څه سود دی
دَ هغه چه له ازله جام نسکور وی
نالایق زویه دِ خدای دَ چا لوی نه کا
چه په ځان دَ ده له خویه پلار او مور وی
ښه لایق زویه مور پلار په نیکی یاد کا
نالایق دَ پلار آزار دَ مور پیغور وی
یو لایق زویه دَ پلار کرهَ لوی ښه دی
نالایق په څه شمار که درې څلور وی
دَ غوولی زویه شور وِی پخپل کور کښې
دَ ښاغلی په جهان کښې شر و شور وی
که هر څو دَ سړی ډیر زویه پیدا شِی
بیا په واړُو کي خو یَو زویه انځور وی
هغه زویه خو په گور ښه دَی خوشحاله
چه بهرام غُندی یواځې دَ خپل کور وی

چه دا هسی سحرگری سترگی ستا دِی
په ناحقه دَ تقوا لافی ځما دی
پښتني جونه می ولیدې په سترگو
څوک چه تُرکی دَ خطا ستائی خطا دی
ښاپیریه که هر څو ستائی وگړی
ستا تر حسنه تر جمال په شمار د چا دی
تا چه وَوینی مَین در باندی نشی
هغه زړونه غندی کانِی دَ بیدیا دی
واعظان چه یادَوِی دَ جنت حوری
ما پدا سترگو لیدلی په دنیا دی
یا به ستا زلفینی ونیسم په لاس کښې
یا به سر درباندِی بایلم دوه وینا دی
دَ ناموس خبری مکوه خوشحال ته
عاشقان له نام و ننگه بی پروا دی

چه می کړی هر آثام دی
که په خوله که په اندام دی
اوس له واړو توبه گار یم
په اخلاص می دا کلام دی
ته کرم را باندِی وکړه
شتا کرم په هر چا عام دی
په دوه سترگی می منلی
چه دَ شرع هر احکام دی
واړه امر می قبول دی
ترې توبه چه نهی نام دی
استقلال دَ توبې راکړه
دَ شیطان دَ بلا دام دی
ما ساته دَ ده له شره
نفس می مدعی خودکام دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

په توبه کښې ثبات راکړه — لکه حکم دَ اسلام دی
پخپل لاف به هیڅ ونګړم — که زه لافې کړم لاف خام دی
چه توفیق له تا نه نه وِی — دَ زاهد زهد حرام دی!
په هغه لاری می بیایه — چه پرې ییښې بنی ګام دی
نور به څه کړم ډیر خواستونه — دا یَو ما لَره تمام دی
چه ثابت وَلاړ په دین دَی
دَ خوشحال باندی سلام دی

چه په زړه ئې ګرزوی وړې وړې[1] — یَوه ورځ می به له وره وشړې
چه په تا پوری ئې زړه نه وِی تړلی — په هغه پوری زړه څه لَرَه تړې
که می وړمی ساړه ډیر وِی قبلوه ئې — مړې ایرې دَ نغری څه لَره لړې
چه ځیر ځیر ئې مخ ته ګورم نه مړیږم — دا ځما سترګی به کله شی مړې
ستا خوږی شونډی نبات دی رقیب مچ دی — ښه خو دا چه ئې له شونډُو وَشړې
څو ځوانان دِ پخپل ځان دِ کښینولی — لا به څو در باندِی کښینوې زړې
یاره ته چه له اغیار سرَه خندا کړې
دَ خوشحال په لړمانه درومی چړې

چه د بخت د تالو سپین دِی تور به نشی — چه شیرین دِی له ازله شور به نشی
هر چه غوږ دَ محبت لَری په زړه کښې — که پرې زر کالونه تیر شی سپور به نشی
د دې نورو بازارونو خپریدل شته — یو بازار دَ محبت دَی خپور به نشی
خو چه وَزیږِی له موره چه بد ذات وی — په ورورئ ئې غلط مشه ورور به نشی
چه له یاره سرَه کښینم رقیبان مِی — تل په بد نظر کاته کا کور به نشی
څوک چه زور سرَه ښکاره کا و زیانیږی — که پخپله بوسه را کا زور به نشی
هسی نه چه زور می نشته زړه د ګورم — ته پخپله مهر وکړه زور به نشی
و هر چا وته رسیږِی خپله بخره — چه ئې پلی په ازل کړ سپور به نشی
لاس په لاس سودا بهتره تر هر څه ده — مسافر په لار ولاړ یم پور به نشی
که هزار ځله حکمت هنر تدبیر کا
دَ خوشحال په باب چه شوِی نور به نشی

چه په حسن په ښایست دِی زورَ وَرِی — دَ هغو وائی بدلی یا سندری
رغیده ئې ستا دَ خولی په دلاسا دی — دَ رنځورُو دارو ندِی له تا لیری
ما چه ستا دَ خوږو شونډو لذت بیا موند — نه می شهد په غرض دِی نه شکری
عقل خپل فوزونه تار په تار خپاره کا — چه پرې رایشی دَ عشق خونی لښکری[2]
د ښو په تیر ئې بیا سرَه پاش پاش کا — که خپل زړه وته پوښم دَ صبر زغری
تریانه دِ دَ خطا آهو خجل شی — چه په شین شین یون کړې ښیوه ګرِی
یو نظر په درست صورت علامت وکا — په مثال لکه بخری وچی سری
تر خوږه خندا دِ ځار شم راته خانده — چه پریوان کړې په ما لعل و مرغلری
چه څوک بې عشقه څه وائی باور وکړه

1. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کښې نسته.
2. چه پرې رایشی تنها دَ عشق لښکری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه باد دِی په خوشحال هغه خبری

چه دَ خپل عقل وَیل کا هغه کله خرد مند دی — چه پوښتنه مصلحت کا هغه هم دَ عقل بند دی
چه می فهم فکر وکړ پدا خپله دانائی کښ — بل نادان را ښکاره نشو که نادان دَی خود پسند دی
تر مشرقه تر مغربه چا دا هونبره جهان وَغوښت — عقل علم هم دا هسی په جهان کښ چند در چند دی
ګډ شه وغواړه باغونه په هزار رنګه میوېِ خوره — راشه راشه راته وایه سَم دَ واړو لذت خوند دی؟
لعل الماس دی په جهان کښ دُر مرجان شته دی مشکنې — واړه هیڅ پوشیده نه دی دَ هر چا قدر څرګند دی
هر سړی چه محنت نکا هغه لکه راحت مومی — راشه رنځ قبول کړه که ته ګنج غواړې ښه پند دی
که ته راشې له اسمانه جبرئیل شې پدا څه شی — خوف رجا راواړه اې ځانه کاردَ توری یا دَ شخوند دی
څوک چه حکم ریاست کا سیاست دِ کا په شرع — اوس لا بلکه خلق بد شه په توره عمل هم سند دی
ډیر به ښه ښه زویه راوړی دا نه پلاره څلور میندی[1]
نن په واړه پښتانه کښ یو خوشحال لایق فرزند دی

چه امید پدا ایام لی — دا امید ئې نا تمام لی
عافیت غوښتل له دهره — دَ سبا هیله له شام لی
کل امید خامی تکیئې دِی — څوک به څه تکیه په خام لی
په سراب دَ تږی خوی دی — دَ اوبو ګواهی مدام لی
زه له غمه مخ جار باسم — دَی را وړاندی شی سلام لی
په هیبت دِ ناست و خیز کا — چه مزری څخه مقام لی
دغه خون په خپله غاړه — چه دَ بیم په ځای آرام لی
دَ خوشحال بلا هغه شو
چه سوګند دَ ده په نام لی

چه پخوا می په خاطر نه وې لیدلی[2] — فلک ډیری نندارې را وَښیلی
وار په وار می واړه ولیده اغیار وه — چه همیش ئې دَ یارئ لافی وَهلی
په بخښښ ئې نر ناحقه غلطی کړې — وار په وار به جهان واخلی واړه خپلی
چه خبر له ځانه نه وه ما خبر کړه — له هغوی څو خبری وارویدلی
نه هغه شته نه په خوله کښ هغه غاښ شته — چه به ما په اننګیو وه چیچلی
چه په خوله می کښلول پرې نازیدلم — دَ هغو دَ خولې می وارویدې ښکنځلی
چه ئې نن وکړې په چا کانده په تا شی — ویرِیا ندی چاری واړه دِی په تلی
چه همیش به په تسلیم راته وَلاړ وه — دَ هغو می څو ناسازی دِی زغملی
دَ جهان ګلونه واړه بی وفا دِی — بیهوده ورباندی مینی کا بلبلی
کشکه زه یو خر غځکی وَی سړی نه وی — هونبره چاری سړیتوب را ونمایلی
دوه رفیق دِی دَ یوه په وَیل بِرغ کړم — دا دوهم را باندی غرپ وهی چه غلی
نه د دین نه دَ دنیا دی ځنی نوری — دَ یاغی دَ ایل په منځ کښ و بلښلی
چه اوربشی کړِی کله غنم وشی — پټه نه ده چه کړې هغه آخلی
یو ئې ټوله په محنت ګا بل ئې یوسی — راشه ګوره چا اولجه کړه چا ساتلی

---

۱. نه پلاره او څلور میندی، نه اسمانه او څلور عنصر دی.
۲. چه پخوا په خاطر نه وې ما لیدلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یا دارو دَ لیونتوب وکړ خوشحاله
یا ناحقه دروغ خلقه سَرَه ملی

چا ئې راز د خولې تحقیق ندی موندلی | که صفت ئې واړه خلقو دَی ویلَی
په چشمانو کښې ئې سحو دَ بابل دی | په ملال کاته کښې ما لیدلَی
یَو نظر ئې راته وکړ نور په تله شوه | د ما زړه وړی دَ ښو په تار پییلَی
و چمن لَره چه درومم تللَی نشم | د مخ باغ ئې تر لَمنی یم نیولَی
په هر لوری کښلی ډیر دِی خلق وائی | څوک دِ یَو راته ښکاره کا هسی کښلَی
چه و مرگ وته می مینه ستا غمزه کا | خدای دی ستا له لاسه روغ کا د ما څلَی
تر جلب نیولَی تل باندِی سپارلی کا | زړه می پټ مړنی سپور دَی خال دِ پلَی
چا به نې دَ عشق له کاره بل کار نه کړ
د خوشحال دَ خولې ویل که چا منلی

چه سړی تر عقل تیر شِی مخبط شِی | زیست روزگار دا مخبط سَرَه غللط شی
دَ حرص دریاب تر شرقه دَی تر غربه | حریصان پکښی غوټې خوری لکه بط شی
نن څما بیړئ لاهو شوه په دریاب کښې | لا به کله دا لاهو بیړئ په شط شی
د ته درزی جامی قدر قیمت ډیر وی | دَ اَغوستی سر و پای قدر وسط شی
غاښ وتلی ړیره سپینه ازمویښت دی | لا د ما و عاشقئ وته نمط شی
جاودانه خوښی دا ده په جهان کښې | چه دِ زړه دَ عشق په کار کښې منبسط شی
ښایسته یاران می هسی ملک ته ولاړل | چه نه څای دَ پیغامونو نه ئې خط شی
دَ خپل یار وَ تیغ ته سر کښیږده خوشحاله
دَ قلم خوبی هاله گڼه چه قط شی!

چه دَ لویو کتابونو دانشمند وِی | دَ هلکو کتابونو په کار بند وی
چه خرما ئې دَ بلوټ نه وِی خوړلې | و هغو وته پټوی[1] خرما خوند وی
چه دَ هند په شکر قندو خبر نه وی | و هغو وته گاځری شکر قند دی
دَ اټک په مناره به نظر نه کا | چه هغه ته دَ دهلیَ ملک څرگند وی
هر سړی دَ خپل وطن ثنا صفت کا | د هر چا تر فهم کښلی خپل فرزند وی
دَ ناپوه سړی دَ پند سَرَه کار نشته | ما چه ولیده دانا محتاج دَ پند وی
زه خوشحال ئې دا دانش په سترگو وینم
دَ هر چا چه بده پوهه غلط سند وی

چه ئی مخ تر گل زیبا دَی یار څما دی | چه په مخ ئې عندلیب شوم کار څما دی
چه ئې تش په کوڅه تیر شوم لیونی شوم | که ئې ووینم په سترگو زار څما دی
که واعظ می له ښه مخ له مینې نیسی | که می لاس ورباندی بر شی پلار څما دی
بې له کښلیه زیبا مخه که گلزار دی | چه هر گل وته نظر کړم خار څما دی
چه هر لوری وته درومم په غم اوړم | ته به وایې غم یکلخته ښکار څما دی
همیشه به په ما وار دَ رقیب نه وُ | بیا له خپله بخته خوښ شوم وار څما دی
دَ خپل یار سَرَه دوږخ څما قبول دی | که بی یاره جنت مومم نار څما دی

---

۱. د میزری دانه او تخم (دریاب، پښتو لغت) .

(c) ketabton.com: The Digital Library

بت پرست کله دَ بت له مینی اوړی — زه که مینه دَ یار پریږدم عار ځما دی

زه خوشحال چه دَ منصور په مذهب خوښ شوم
اوس څه غم چه زه دَ دار یم دار ځما دی

چه دَ خلقو نیکخواهی لَرِی په زړه کښ — مبارک شه بادشاهی لَرِیی په زړه کښ
که ئې غوږ دَ دانشمند په نصیحت وی — څه عجبه آگاهی لَری په زړه کښ
دَ ناصح په نصیحت به اصلاح نشی — هر سړَی چه تباهي لَرِی په زړه کښ
دَ مردانو په معراج به ورتلی نشی — که دَ سعیِ کوتاهی لَرِی په زړه کښ
مختورن دَ دواړُو کونو نه دی څه دی — چه هر چا سَرَه سیاهی لَرِی په زړه کښ
نیک بختان به اندیښنه کاندی دَ نیکو — گمراهان به مناهی لَری په زړه کښ[1]
په هغه هنر کښ تینګ اوسه خوشحاله
هر هنر چه سپاهی لَری په زړه کښ

چه ئې تل کښیښوې په سر دا خیال دړیَ — تور ویښته شو دَ هغی سپینی وړیَ
دَ روانو اوبو کار دَ عمر یَو دی — بیا به ورځ و شپې را نشی دَ نړیَ
محبت بې خدایه واړه که ئې گوری — دَ دریاب په مخ دَ خلیو پل تړی
ته پدا حسن جمال چه درته گورم — نه پوهیږم ښاپیریَ یی که سړی
په مدد دَ باد نه رسم مراد ته — که هر څو روانوم دَ زړه بیړیَ
ستا دَ زلفو له ښاماره ویره نکا — چه تر خوله ئې ستا دَ مینی شی جړیَ
دَ خوشحال زړه په تقوا کې لکه غر وُ
ستا په مینه یکباره شو و ووړی

څو بیړیِ پدا سیند کښ ډوبی ولاړی[2] — چه تخته ئې مونده نشِی که ئې غواړی
فراق هر څه ته لمبې دِی لګولیِ — لکه لوند لرګی په اور یښی څو ژاړی
غم ښادی سَرَه تړلیِ دِی له ځایه — هغه هونبره به وژاړی څو د ویاړی
چا ئې نوم راته وا نه خیست چه دَ چا دِی — مناری میِ ډیریِ وَلیدې وَلاړی
په زرو رنګه غمؤنه دَ جهان شته — په زرُو رنګه نارې واوره دَ خراړی[3]
لکه رای ځما دَ زړه هغه لا نور دِی — خلق څو خبریِ کاندیِ غاړیِ غاړی
دا طومار څه هسی نه دَی چه تمام شَی — غوړَوِی ئې پټوی ئې، لولی نغاړی
دین دنیا لَرَه په کا و خپله کرده ده — لوند وِی حلق د هر سړی پخپلی لاړی
چه بې غمه بې وبا له ئې خواړه دِی — د بادشاه تر خوا نه به ګنم خځاړی
غافلان په غوږ کاڼه دِی نه ئې اروِی
دَ خوشحال ختېک دَ خولې خبری لواړی[4]

څو چه مینه دَ دنیا پر یوزی په زړه کښ — هونبره غم شدت بلا پریوزِی په زړه کښ

---

١. نیک گردار سره به فکر وی د نیکو — بد بختان به گمراهی لری په زړه کي
٢. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٣. یوه کوچنی الوتونکی دی.
٤. یعنی سختی او درشتی او سپینی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوک له ځایه پاکیزه ځنی ناپاک دی   دانا پاکو بد په دا پریوزِی په زړه کښ
په یوه ښیښه کې شاش د قاروړې دی   او دَ بلی ښه صهبا پریوزِی په زړه کښ
چه څه وینی چه څه اروی چه څه وایی   د سړی هغه هوا پریوزی په زړه کښ
چه څه نه وینی نه اَوری نه څه وائی   وایه کومه تمنا پریوزِی په زړه کښ
نیک و بد پخپل قسمت وِی له چا نه وی   په ناحق کینه له چا پریوزِی په زړه کښ
نه په پند ځی نه په بند ځی نه په نور څه   چه مزه دَ ناروا پریوزِی په زړه کښ
چه صحبت دی له چا کیږِی هسی ته شې   هم هغه خو یو نه پریوزِی په زړه کښ
دَ بلبل محبت یو دَی که بلبل وی   چه د گل ئې هر سبا پریوزِی په زړه کښ
نا آشنا عالم دَ چا په فکر گرزِی   اندیښنه خو دَ اشنا پریوزِی په زړه کښ
د بهار په وخت دا درد وِی دَ دردمنو   چه ئې سیر دَ صحرا پریوزِی په زړه کښ
د خوشحال غندی به بیل شی له عالمه
د هر چا چه دا سودا پریوزِی په زړه کښ

خوک به ستا د مخ نقاب کارتِ پتی   خوک به ستا به اننگیو کښیږدی گوتی [1]
که دِ بیا نِوی شیوې په خاطر نه دِی   د وُربل غوټی دِ څه له ده آرتی
مظلومانو وته څه خو نظر وکړه   په دربار دِ فریادِی دِی څیری ختی
چه ئې پسی شاله ما هونبره ویل کړه   مخامخ د هغو ولی ژبی نښتی
پخپل یار به یې کیدې دا هسی شندی   چه همیش ئې د رقیب خبری نغوتی
یار په هر لوری جلوه کا ورته گوره   که دِ نه دی د لیدلو سترگی تِتی
په نوروز کښ دا غزل واخله مطربه   په آواز به دِ بلبلی شِی ساکتی
گل ته چا دا هسی زیب و حسن ورکړ   چا ئې هسی تِه په تِه پاڼی پرانتی
د خوشحال په پالنگ بیا راغله سرشاره
په زعفرانو په چووه[2] لَړلِي ختی

خوک په لوری دَ کعبه ځِی په هی هی   خوک د یوری لَره چلیږی په جی جی
دواړه توکه په معنی په حقیقت کښ   په هر لوری غوزوی واړه دی دی
عاشقان ئې سل هزار یَوه معشوقه   په هر لوری ورپسې دی په پی پی
خوک په کور دننَه ناست ور سره کیل کا   خوک همیش ور پسی گرزی په لی لی
میخانه یَوه هزار پکښی خمونه   دَ مستانو ئې نارې دِي چه می می
که همای دی که کجیر دی که کرگس دی   دَ هر چا می خپل خپل شان دی خپل فی فی
که خوک وصل د خپل اصل پسی غواړِي   چه ناری دَ خدایی وَهی نی نی
زه خوشحال چه دَ وحدت په میو مست شوم'
وایم دا چه کاوس کله وُ کي کي؟

ځما خرابه دله ته یو څرنگه خراب شوې   چه وو در څخه لاړل، په هر څیز پسی کباب شوې
دَ منبکو دور تیر شو دَ کافورُو دور راغی   چه نوم د د شباب وُ په نامه دَ شیخ شباب شوی
دَ باغ نرگس دِ هم لکه تازه وه هسی ندی   دَ باغ دَ لاله گلو دِ هم بانی پیچ و تاب شوې
دَ خولې حقه دِ ډکه په کوهرو وَه خالی شوه   په حزن په حسرت دَ یوه هر دِرِ نایاب شوې

۱. د دې بدلی د بیتو د پای کلمې په اوسنی املا په (ی) کښلی کښږی.
۲. څووه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په باغ[1] به دِ چه کښلیو ښایسته بلبلو ږغ کړ   یوه بلبله نشته ثمرې ئې دَ غراب شوې
بیرۍ دِ دَ سینې په زور چه پاسه تله په غرونو   غوټه خوری پکښې گرزي اوس خسړی دَ دریاب شوې
مزری به دِ له ترسه په هیبت وه په کوهسارکی   نیژدې درته ویغ ویغ کا دَ گیدړو لا جواب شوې
چه ډکی په ښو مښکو په عنبرو هغه خولې وې   بد بوئ چار چوبې د زمانې په انقلاب شوې
په عمر چیری وینښ وې بیا به هم چیری ویښیږې   هَی هَی دَ خوشحال بخته ولی دا رنګه په خواب شوې
پیرې لَرِی خوشحاله دَ اسمان ننداره وکړه!
چه څه وې پکوم شمار وې دا زمان په څه حساب شوې

ځما مرګ هغه زمان دَی چه رشتیا دَ یار هجران شِی   که هجران له منځه وَوزی نور به هر مشکل اسان شی
زه به ځان جهان ښندَمه، په اشنا پسی به ځمه   پری به پاسه قدم ږدم، که دښتونه بیابان شی
تا زړه ورکړ یوه هرنه یوه هر یوه بشر نه   لکه اوبه دَ جوی له سَرَه هوری ځی چه بیل روان شی
یَو خدنګ ئی وَویشمه وائی بل به دی هم ولم   ورته پروت سر می نیولَی چیری نه پدا پښیمان شی
ما دَ شاه دَ خولې سودا کره په کروړونو ئی بها کړه   خوله ئې لنډه دَ هر چا کړه مګر دا په شاه جهان شِی
له یو هسی می روزګار دَی، چه ګه یار کله اغیار دی   په همه کاره هوښیار دی خو په ما باندِې نادان شی
دَ خوشحال خاطر سوخته دَی ستا په جور آموخته دی
درد و غم ئې اندوخته دی هم دا درد ئې بی درمان شِی

ځما مَینه یاره چه نن ناست ځما په کټ یې   موندلی مه په بخت یې که موندلی می په مټ یې
آرام شته دَ زړه کام شته دَ چمن لاله غوړیږی   په دَور دَ شرابو ساقی ولی هسی لټ یې
نه دین لَرم نه دل لَرم نه صبر شته نه عقل   په دواړو سترګو ورځیو تا لا کړونی دَ درست هټ یې
چه مخ وته دِ ګورم لکه نمو هسی ځلیږې   قربان دی تر جمال شم په معنی تر نمره غټ یې
چه ته را څخه نه وې یو کنګال[2] دَ زمانی وم   پادشاه دَ درست جهان یم چه له ما سَرَه لټ پټ یې
پیری به په ګلزار کړې که بلبله دَ ګلزار یې   ګندګۍ لَره به درومې که په اصل تور ګونګټ یې
دوه درې حجانه څه دی چه ئې ته په مخ کې نیسې   په زر پردو کښ کښینه بیا د ما وته په چپټ[3] یې
په خوب په بیداری کښ همیشه په فکر ستا دَی
اورنګ وته خیبر دَی وَ خوشحال وته کوهټ یې

ځما زویه دَ ننګ ندی نمر پتار[4] دی   پرې پوهیږم چه همه واړه مردار دی
نه ئې لویه اندیښنه نه ئې لوی کار شته   دَ مغلو وَ وطباخ وَته تیار دی
دَ منصب دَ اضافو خبری کاندِی   په عزت په حرمت کله خبردار دی
اتفاق یګانګی ئې سَرَه نشته   همګی روان په بیله بیله لار دی
یَو څرګند قابل هرګز په دوی کښ نشته   که و دیر شو ته نیژدی د ما په شمار دی
په الکش الکش[5] ئې ستړی کړم ښکار نکا   د کوټه سپۍ کوکری پکښې سه چار دی
یو څو دی پکښې هر ګوره ن پکار دی   دا نور زویه می لا لړ او ډیر پکار دی
نه دَ نوم دی نه دَ شرم نه دَ ننګ دی   اندیښنې ئې د ناکس دَ ناسردار دی
نه له پلاره نه پیدا دی نه له موره   خو صندوق بخچې ئې دواړه مور و پلار دی

---

١. په باغ کښ چه د کښلیو.
٢. د شیدو ککړ لوښی چه اوبه ولغړوی، کنګال یې بولی.
٣. دا کلمه په یوه نسخه کې چټ لیکلی ده.
٤. برګ بروګ ځناور یا مار.
٥. په الکیش په الکیش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه به تلل دَ نا قابل سړی دَ وړاندی — څو دا هسی بیرقونه نگونسار دی
شکایت له نورو مه کوهَ خوشحاله
چه خپل زویه هم په ننگ له تا ویزار دی

خلقی واړه دَ شاه د خولې په غم دی — چه د شاهی خوله ئې کښل کړه هغه کم دی
چه د شاه د زلفو خیال لَری په زړه کښ — هغه تل په زړه پریشان په صورت خم دی
که په زړه باندی ئې زر داغونه جوړ شی — چه دَ یار له داغه آه کا هغه گرم دی
عشق یو څه عظیم بادشاه دی که ئې گورې — چه گدا ئې له سلطانه محتشم دی
ته دَ عشق سپروته سهل نظر مکړه — چه بې زرو ب لښکرو لکه جم دی
دا دَ عشق د گدایانو هسی چار ده — چه د فقر په جامه کښ محترم دی
دَ چندنې دَونی څکه بوی روان شو — هر چه ولی ئې دَ عشق په اوبو نم دی
چه له عشقه خبر نشول خدای ئې واخله — که ظاهر صورت بادشاه دَکل عالم دی
د آتش لمبه کړو لَره پیدا ده — په هغو دَ آتش څه غرض چه سم دی
که په زړه زخم لرې دارو طلب کړه
د خوشحال وَیل دَ خوږو زړو مرهم دی

خدای راکړه په غیر کښ د رویبار منت را باندی — سپینه خوله سرې شونډې دواړه زلفی آویزاندی
یار را سَره یار دَی د هر غم می غمگسار دَی — غم اندوه می نشته چه رقیب را رخه[1] کاندی
پریږده چه پرې سوځی ستا د مخ بلا آخلې — عشق دِ لکه اور دَی عاشقان دِ لکه سپاندی
دا څه بارخونه دی، نه پریشانی توری زلفی — پروتی دِی په گلو د سنبلو پاڼی تاندی
زه ور پسې درومم دَ یوه نظر په طمعَ — بیارته نظر نکا هسی درومی مخ په وړاندی
بخت نه دَی نور څه دَی په دا هونبره ډیره مینه
ژاړی رخه کړینی چه خوشحال خښک ته خاندی

خلق فراغت کا زه تل ستا په غم نیولَی — څه بده بلا وې زړه ما نه وې پیژندلَی
له کبره ډیره خیاله به څه سم وایی و چا ته — دَکلی د محلت سَره چه زیست کا نا نمنځلَی
له گوره نه به پاځی رنگینه جامی اغوستی — دَ حشر په ساعت به هم څرگند وِی تا وژلی
چه سترگی په رنځور کړې برنده کښینی خوری زلفی — چه غټ به درته گوری یویو مرد بویه بللی[2]
هر گز به ارویدلی دَ لیدلو مخی نکړم — خوبی دَ یوسف اروم ستا جمال می دَی لیدلی
په ورځ دَ جدایې څوک مه وائی و ما ته — مرده وته هم کله نصیحت دَی چا ویلی
که پسله مرگه زړه دَ خوشحال وگورې په گور کښ
هر گز به دَ ښه مخ محبت نه وی ځنی تللی

خلق نادیده دی په خبروُ پسی ځغلی — ځار تر عارفانو چه په حال دی پوهیدلی
دو اویا مذهبه پکښی هونبره قال و قیلَ — واړه سر هوا پخپل مطلب پسی دی تللی
ډیر دی کتابونه مشتمل په دیرش حرفونه — کل واړه که گورې له الفه دِی زوولی
سل بهی سل سیبه چه ئې مات په یَوه ځای کړې — سل به بلل نشی سَرَه یو دی لا لیدلی
واړه نور دَ نمر دی هم دَننه هم دَباندی — هر چرته دا نور دی په هر ښهر په هر کلی

---

۱. حسد او بغض.

۲. یو یو بویه مرد بللی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه خوشحال خټک یم دَ رندانو په مذهب کښې
نور وَیل می نه زده مختصر دِی ما وَیلی

خوله دی غنچه گل ده تور گیسو دَ سنبل پاڼی — پښې دِ دی دَ زرکي سپینه غاړه دی دَ زاڼی
شونډې دِ ژوندون بخښی په سترگو کړې خونونه — ژبه دِ شَکری ده دننه زړه پاڼی[1]
مهر دی لَه دله لکه مو له مخه ورک شو — راشه نا ترسی لُور دَ ترک که د پټاڼی[2]
هیڅ پرې نه پوهیږم دا دِ زنې که منه ده — خال دی دَی په زنی که دانه ده د ممانی[3]
ته په پالنگ پریوزې زه حیران په فکر لاړ شم — پنه دَی د گلونو که دا ته پټه په پاڼی
زه هغه خوشحال یم چه دی راز لَرم ساتلی
ولی هسی وایې چه تا عشق نزده نا ځانې[4]

خندنی هسی لر بر گرزی برسیری — برابر په تورو وریشی سر تیری
یَو مرغه په سر و په سپینو قیمت مومی — بل هزار حیله په توره پیسه پیری
په غوټه کښې تپوس کله لکه باز دی — که ئې خلق دَ منگلو څښتن شمیری
مړنی لیوه حمله په ښکَر وَر کا — د نامرد یا په ورغومی یا په لټیری[5]
دا دوه څیزه پټوه په څه به پټ شی — د نامردو نامردی د ښځو نمیری[6]
اوښتو لره پخه کوتر بایده دی — دَ باز یو هنر هیڅ نزده کټمیری
په جاهل خلق کښې ورک شوه چه عاقل دی
یو یو بیت به دَ خوشحال پیری په زیری

خسته زړه می چه نگار هورې هورې وی — هو بلبل می چی بهار هورې هورې وی
زه ئې ځکه دَ زلفینو په ارمان مرم — هر څوک وائی چه گنج مار هورې هورې وی
که ته غواړG ورځه رقیبان گوره — د گلابو گل چه خار هورې هورې وی
د ښادیِ خوان ئی نورُو وته کښیښې — غم ئې واړه چه دَ خوار هورې هورې وی
په هیڅ رنگ ئې اوښته ور ځنی نشته — لیونی منصور چه دار هورې هورې وی
تپوسی می په مردارُو باندِی گرزی — وهندی[7] شهند چه ښکار هورې هورې وی
په گلونو باندی گښت گاندِی بلبلی — پروانه غریب چه نار هورې هورې وی
نه په باغ وِی نی په راغ نه په بل لوری
د خوشحال خاطر چه یار هورې هورې وی

خټکی له خټکیو نه خوند آخلی — همسایه له گاونډې نه پند آخلی
څه به غم دَ صغیره گناه هغه کا — چه په غاړه کبیره څرگند آخلی
هوښیاران دَ نیکخواهانُو وَیل نغویږی — نا پوهان دَ بد خواهانو سند آخلی

---

۱. مطلب ئی پان دی، چه خوله سره کوی.
۲. پټان یی.
۳. میوه ده چه په غره کښې کیږی.
۴. نادان یی.
۵. دا کلمه په یوه نسخه کي لیری لیکلی ده، دَ سیند خاوند کښلی دی، چه لټیره یعنی یله گرد او بیهوده.
۶. د ښځو حیض راتلل (دریاب، پښتو لغت) .
۷. یعنی زننده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ مظلوم آهونه کانې د غره سیځی ظالمان به آزارُونه چند آخلی
دَ هغه لاسونه مه سیځې په اور کښې چه له پښو دا بندیانو بند آخلی
که په زړه کښې ډیر غبار دَ غلیم پروت وی پرې خوروه چه غبارونه شخوند آخلی!
خوشحال خپلو خوږو شونډُو وته پریږده
چه طوطا خوږه مزه دَ قند آخلی

خوږې شونډې دی شکری ندی څه دی کښلی غاښ دِ مرغلری ندی څه دی
بی له تا چه راته نور مخونه ستا ئی دا و ما وته خبری ندی څه دی
چه تسخیر په تورو سترگو کا دَ زړونو سیه چشمی سحرگری ندی څه دی
چه د زلفو په خنځیر ئې مزری بند کړل هوسۍ سترگی زوروَرِی ندی څه دی
چه د باغ سبری ئې پستی تر قامت دی پښتنې په قامت ستری[1]ندی څه دی
وایې نوری مینی لیری کړه له دله ستا دَ مخ په دور لیری ندی څه دی
چه لاشه[2] ئې دَ خوشحال په زړه څو خیږی
سرې لښتۍ ئې سرې بنبوری ندی څه دی

خبر ور څخه نه وم په څه خیال راغله پیری په لوړو په ژوَرُو دم در حال راغله پیری
د سترگو په جوهرو می په سی[3] کښې را ښکاره شوه په مښکو په گوهرو می په کال[4]راغله پیری
تر مرگ څه کمه نده ما ئې ښه نداره وکړه په زور او په قوت په ملک و مال راغله پیری
په زړه چه را په یاد شی دَ ځوانۍ تلاښونه دَواړو تلاښونو پایمال راغله پیری
دَ مخ ده که دَ تن ده که دَ لاسو که د پښو ده د کل واړو خوبیو په زوال راغله پیری
اقبال په مثال گل دی تن په مثل لکه بوټی په تن باندی چه راغله په اقبال راغله پیری
ور درومه آئینې په یَوه کنج[5]دَ مخکی پریوزه د کښلیو په جمال په خط و خال راغله پیری
چه جونو وَته گوری خجالت ورځی پخپله په عشق او محبت کښې انفعال راغله پیری
نه ښکار شته نه گزار شته اوس دِ جوړ سلامت گرزی
دَ تورو د غره بزونه، په خوشحال راغله پیری

دا چه گرزی کښینی پاڅی پایڅی لنډی [6] شانکی وَهِی وربلی ځربی لنډی
دا همه واړه رهزن د طریقت دی خپلی خونی لَرَه وَړِی پردیِ گنډی
نیک و بده چه و چا وته رسیږی پخپل ځان تړی دا دواړه په ډوډنډی [7]
د عالم رخنی تړه په سبا دَی مره خبره نه دَی دا گیدی[8] له خپلی انډی

---

۱. یعنی جگی او لوئی.
۲. لاشه یا لشه یعنی نیښ.
۳. محشی لیکي چه سی د ابجد په حساب ۷۰ دی یعنی پر اویا کالو می د سترگو لیده لږ سوه.
٤. محشی ورته لیکي چه مطلب له مښکو تور ویښته او له مرغلرو سپین غاښونه دی، او کال په ابجد ۵۱ کیږی چه پر دغه سن ویښته سپین او غاښونه وزی.
٥. کنج دزنگ پریوزه.
٦. دا بدله عیناً ولیکله سوه اکثر لغات او ابیات ئی حل طلبه دی.
٧. په بله قالمی نسخه کښې (ډوند) کښلی دی.
٨. گیدی سید راحت په معنی دَ خره راوړی دی یعنی دا خر له خپله انډی (بار) خبر نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

و رنځور ته ورکوَه صحت په نذر[١]
کښلی زوی[٢] په دروغ ورکړه و شنډې
قتلولَی ورکَولَی باور وکړه
چه هم دا دِی په دنیا کښ دَ دین خنډې
چه به بی خدایَ یقین په نور څه کاندی
د هغو دَ ایمان یووړی شیطان ونډې
عالم کفر ته وباسه په زمان کښ
دَی تر خپل ایمان وتَلی لا په څنډې
شرعَ منډه[٣] د بنی ده چه ولی دَی
یو قدم په بل سر نه درومی له منډې
دا ئی ذکر دَ کامل نه دَی اخستی
لکه خرونه ناری شوری[٤] وهی ترنډې
لا به کله دا سگان وژنی خوشحاله
چه به دا ثواب حاصل کړی پنډې پنډې

دا چه وایې چه ډیر مهر په فلانی کړی
په یاری دِ رضا نده بهانې کړی
ستا وصال په دعا غواړم نه ئې مومم
ما په ډیر ورتله راتله سترِی ستانې کړی
زړه مِی ستا وَ تیر ته نخښنه دَی قتال!
پرې به کله جوړ دَ غشیو پر خانې کړی
چه جمال وَته دی گورم حیرانیږم
خدای په ما باندِی یوسف دَ زمانې کړی
سحرگر په سحر توری اوبه پرڼ[٥] کا
تا څما اوښی په مخ دانې دانې کړی
زه چه شونډِی ستا په شونډُو باندِی کښیږدم
وایم نوشی می دَ مو پیمانې کړی
څما زړه لکه مزرَی وُ خاوند خدای می
ستا دَ سترگو وَ هوسیُو ته ژانې[٦] کړی
دَ خوشحال په دود به ستا ورته پراته وِی
چه په پښو ئې ستا دَ زلفو زولانې کړی

دا چه وایې چه دا بدکړې یا دا ښه کړی[٧]
که رشتیا وایم زه نه یم واړه ته کړی
چه په بین الا صبَعین[٨] زه خبر دار شوم
په لحظه لحظه کښ څه چاری په زړه کړی
په خطا باندِی عطا په طاعت قهر
چه په وهم فهم نه وِی هغه وکړی
دا چه اوس وَ واړه خلقُو ته رسیږی
چه دِ کړی په ازل دِی هغه کړه کړی
دَ هر چا په باب چه شوِی هغه کیږِی
په هیڅ رنگ به خپل مبرم حکم نور نه کړی
چه بیگاه ډکی په شهد و په شکر دَی
په سبا دَ هغو خولو خاورُی په خوله کړی
چه هر دم د العطش نارې وهینه
په ساعت ئې د مقصود په رود اوبه کړی
په یوه مځکه یوه باغوان کَرَلِی
عباسی گلوُنه زیړ و سپین و سره کړی
د سحر گټنه ډیره تر هر څه دَه
څنی څنی ورته ویښ څنی اوده کړی
چه په تور ویښته مغرور پخپل پرهیز شی
دَ صنعان غُندی ئې خوار په سپین ویښته کړی
آلوده لړَلَی درغَی درگاه ته
هیڅ می نزده چه به حال د خوشحال څه کړی

---

١. دا کلمه په ټولو نسخو کښ نظر راغلی ده مگر نذر به صحیح وی.
٢. کښلی زوی ورکوه دروغ د شنډ.
٣. دی کلمی ته محشی لار ترجمه کښلی ده.
٤. ښورروی ترنډ.
٥. شیدې چه کلکی او منجمدی سی، پښتانه فیرنی ته برنی وائی.
٦. ژانه یعنی چاپلوسی او خوشامد.
٧. دا بدله په چاپی دیوانو کښ نسته.
٨. قلب المؤمِن بین الاصبعین مِن اصبع الرحمان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا یم راغلم پدا عمر چه می وینی زلمی توب را څخه یووړ ږیری سپینی
یَو دَ ښکار بل دَ کتاب بل دَ دلبرُو په جهان کښ نوری نشوې دا درې مینی
دَ همت جامه مِی سپینه پاکیزه ده پرې دوستی دَ زرو څه وه لکه وینی
شیخ ملا زاهد عابد ور خبر ندی چه په زړه کښ دَ عاشق دی دلنشینه
که تېږ وَهې له تیږی گمان مکړه چه به مهر په تا وکا زړه سنگینی
دَ دوو کَونو مراد کل درکا په غیږ کښ په خندا چه درکنار شِی مه جبینی
نور به کوم ارمان دَ گنج دَ گنجینې کا
چه په غیږ کښ ئې نیولی تن سیمینی

دَ الفت غُندی ئې ته په قامت سم کړی خدای ځما دَ زړه په سر باندِی رقم کړی
مخ به چیری راته سم کړې په یاری کښ که دا خوی به تل ځما دَ عمره سم کړی
دا گلزار دَ هیڅ گلزار سَرَه سَم نه دی چه زلفینی په سپین مخ راته خم کړی
در پوهیږم چه می سر وته په څو یې که هزار ځله ځما په سر قسم کړی
چه له دم سَرَه می کښته پورته کرزې ته په ما باندِی دا چاری په کوم دم کړی
هم دِ وَوژلم پخپله هم بیا گوره بیا په ما باندِی تېږ وهی ماتم کړی
چه په زړه می گرزیدې هغه خبرِی کور په کور په هر دیار خورې عالم کړی
دَ هجران ورځِی چه کې پشمار دَ عمر دَ قضا کاتبه عدل که ستم کړی؟
چه و یار وته تَل غندې رقیبَ! څه په دا به دَ یار مهر له ما کم کړی
چه دِ سر تر پایه درست په غم کښ لیو[1] کړم
راته وایې اوس خوشحال اوسه څه غم کړی

دواړه شونډی دی خوږې شکر پارې دی دَ گلابو گل د دِ واړه رخسارې دی
دَ هغه خونی څه باک دَ چا له مرگه چه په تیغ ئې روغی شوی منار دی
چه دِ لاف دَ سپینی خولې کا هغه سر خوری په دربار دی دَ سرونو انبارې دی
د خپل یار کره دِ گل نشته له باغه دَ اغیار کره پراته په پشتارې دی
دَ دردمنو له آزاره ویره وکړه ورځ و شپه ئې ستا په ور باندی نارې دی
شیخه ته راته دَ پند خبری وایې چه می غوږ ورباندی ندی څه شمارې دی
پدا اور کې دِ د ما لَمن و نه سوه په هر لوری رسیدلی شرارې دی
حریفان ډکی پیالې اخلی له ورایه
د خوشحال ختک په بخره ننداری دی

دَ ځوانِی په خوبیه کې څه شک دی د پیری عمر درست له عیبه ډک دی
پرهارونه می په زړه تازه تازه شی د وړولی په پرهار باندی نمک دی
که څه ښه در باندی راشی پرې خوښ مه شه په ښادی پوری هر کله غم لک دی
هیڅ فریار دَچا د ظلم جور مکړه په هر چا باندی چه شندی کا فلک دی
غم ئې بې حکمته ندی پیدا کړی د نامر دَ مرد په منځ کښ غم محک دی
څو چه ډیر ډیر لذتونه ډیر غمونه ښه هغه چه بس ئې گیډی ته کنډک دی
توره چا وته تړم چه زه ملنگ شوم ښه خو دا چه می په غاړه یو کوتک دی

---

۱. یعنی پټ او آمیخته او لړلی په چاپی نسخه کښ ئې پر ځای ډوب کښلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تفحص که څوک دَ خوږو زړونو کاندِی
د خپل قوم له لاسه ورک خوشحال خټک دی

د عطار خونی عطار وته اظهار دی   که جلاد ئې د خطاد د ملک تاتار دی
خدایه ته می په ښه مخ باندی مَین کړه   دَ عاشق دَ عاشقیٔ سَرَه څه کار دی
څوک ئې هونبره مینه کښیږدی په کوکل کښ   عندلیب چه په گلونو مینه دار دی
نه لیلی زده نه مجنون زده پدا منځ کښ   یو نازک لطیف رموز باریک اسرار دی
د هر څه رموز مونده شی په جهان کښ   چه نظیر ئې مونده نشی ځما یار دی
عقل صبر و دل و دین ولاړ شه په عشق کښ   خو را پاتو یو ژوندون شه پدا لار دی
د دې ښهر دلبر واړُو زړونه سَم خوری   پل به نږدی پدا لوری چه هوښیار دی
ساقی زه دَ جرعه نوشو غُندی نه یم   ډکې ډکې پیالی راکړه ځما وار دی
که دی نه وینم په سترگو ستا په یاد می   شگفته تازه دَ عمر لاله زار دی
چه سنبل ئې دَ زلفینو نمودار شی   هغه ځای دَ تورو مښکو څه مقدار دی
تا هر گز دَ چا دَ زړه دلاسا نزده   چه پتا باندِی مَیَن شول تل ئې زار دی
مگر ستا دَ زلفو نوسی ئې وکاږی   چه می مات د بیلتانه په زړه کښ خار دی
دَ سونډک مونډک سیلیٔ آخری کیږی   په بلبلو خبر وکړه بیا بهار دی
په وصال کې ئې بادشاه دَ زمانی وُ
چه له کښلیو نه جدا شو خوشحال خوار دَی

د دنیا خانی میری په زور و زر شی   عاشقی په نور څه نشی پخپل سر شی
و عاشق ته نصیحت په مثال څه دی   لکه اور چه په پوکلو تازه تر شی
کار ځما او دَ مجنون سَرَه یو رنگ دی   لکه دوه لرگی په اور کې سر په سر شی
چه په دار ئې آبدست کړ پخپلو وینو   کوم سړی به دَ منصور تر ځایه ور شی
څو به راز دَ زړه پنهان لَرم له خلقه   عاقبت به لوی هلک ځنی خبر شی
په هر باد پسی پریشان پریشان جار وزم   که په بوی می ستا د زلفو سوږ تېر شی
خوار خاطر می چه مقیم شو ستا په ور کښ   کله وی چه ستا له وره ور په ور شی
کله کله چه په مهر بوسه را کړې   ستا تر خوله دِ صدقه شهد و شکر شی
چه په غولی ئې نظر وکړم ستا له ورایه   خار و خس ئې راته گل د پیغمبر شی
زه به هیڅکله وا نوړم ستا له کویه   کور او کلی که همه راته لښکر شی
که هر څو سړَی وینښته جَوِی په پوهه   چه قضا ورباندی راشی کور و کر شی
دَ یار غم له خلقه پټ لَره په زړه کې   که لاله غُندی دی وینی درست ځگر شی
چه ئې وروځی ور ښکاره کړې خلقو بویه
چه خوشحال ئی دَ کښتیِ قلندر شی

دریاب څه دَ جالې دَپاره نه ځی که څوک وائی   پخپله رضا درومی جاله هم ورسَرَه بیائی
په غرونو واوری اوری بارانونه په ملکونو   له هیچا خبر ندی چه په موږه هم څوک پائی
په دوولس برجه گرزی نمر پوره په دوولس میاشتی   پدا خبر دار ندی چه صیفی دَی که شتائی
په درست جهان کښ گرزی باد حیران په څلور کنجه   په هر لوری چه گرزی نا خبر چه څه پیمائی
میوه غلی گلونه ځنی رنگ رنگ نعمتونه   له مځکی پیدا کیږی مځکه پروته گل ولائی
څلور واړه عنصر چاکران دی ای خوشحاله
چاکر هغه خدمت کا چه صاحب باندی فرمائی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ دانا په حال نادان کله خبر دی　　چه پخپله نادانِي کي اوتر دی
د ليچن په سترگو وځليده ستوری　　و عالم ته ئې نارې وکړې چه نمر دی
دا داغونه مي چه يښې په ځگر دی　　خو هم ما زده تندر پريباسی خپل نظر دی
خدای دی هيڅوک پدنيا کښ عاشق نکا　　عاشقی پخپل صورت باندی لښکر دی
ليونَی زړه مي پرون په خندا ولاړوُ　　راشه گوره چه نن بيا په ژړا سر دی
چه د ففکر مرجوڼا له بحره وکيښ
راشه گوره د خوشحال کلام گوهر دی

دا چا به څه لره مانړه له بله شي　　نيک و بده په عمل موندله شي
هر چه وَکرِی هغه به وَ ريبی　　له خپله لاسه هره کرَله شي
دا خودنمايه محبوبه گوره　　چه کله گل شي کله بلبله شي
کله غوغا کا په خرابات کښ　　کله دَ ذکر په حلقه داخله شي
لون لون ښيوې ئې ډيری دی　　اول به کومه يَوه ويله شي
نورو خوښيو وته به شا کړې　　که دَ يار دَ مينی خوښی دی خپله شي
شمعي چه ژبه په راز اوږده کړه　　ځکه ئې هسی کله وهَله شي
چه زاهدان ئې په زهد مومي　　دَ عاشقانو په آه گټله شي
جفا ئې واړه په وفا حساب کړه　　دَ يار جفا په وفا نيوله شي
که اور در لگی چا ته مه وايه　　چه اور را بل دَی سينه مي سوله شي
خوشحال فهم کړه مجلس دَ عامو دی
د منصور پياله به په منصور نوشله شي

دا نه زهد پارسائیِ دِی چه کيږی　　په هر لوری رسوائیِ دِی چه کيږی
نصيحت دَ دانايانو لکه باد شو　　دَ وگړی خود رايیِ دِی چه کيږی
هر ناپوه پخپله پوهه افلاطون شو　　څه نابودی دانايیِ دِی چه کيږی
مخ بد رنگ زر و گوهر زيور پرې پوری　　څه بې ځايه زيبايیِ دِی چه کيږی
نه ئې داد نه ئې دهش نه ننگ نه شرم　　دا دَ خلق کد خدایِ دِی چه کيږی
دَ رشتيني مينی بوی نشته خوشحاله
دَ دروغو آشنايیِ دِی چه کيږی

دَ دنی دنيا دا هسی قرارداد دَی　　چه گهی ئې را نيول کله ئې داد دی
عاقبت به دَ دنيا په غم غمجن شي　　هغه زړه چه دَ دنيا په ښادی ښاد دی
دَ دوشش نارې وهی دوه خال ئې پريوزی　　دا دنيا په مثال نر د سړی نراد دی
له دنيا نه هيچا کام موندلی ندی　　که شيرين وُکه خسرو وُکه فرهاد دی
دَ دنيا مثال که وگورې عاقله!　　په حساب لکه اُونه يا لکه باد دی
نه اوبه په يوه ځای کښ قراری کا　　نه دَ باد په يوه ځای باندیِ اِستاد دی
مبتلا ئې هميشه په زړه محزون دی　　طلبگار ئې هر زمان په بلا ياد دی
تر وفا ئې د جفا خويونه ډير دِی
ځکه هسی دَ خوشحال ځنی فرياد دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ عاشق په زړه دباندِی بار دَ یار وی   خدای د نکا چه به لاندی تر بل بار وی
یَو ځل بیا سر توره مسته را ښکاره شوی   چه ئې زلفی آویزاندی په رخسار وی
ستا په نه لیدن ئې شمار نه ئې حساب شته   اندیښنې په زړه اړاندی صد هزار وی'
چه تا ووینم تازه غزل انشا کړم   پرې بلبلی فریاد کاندی چه گلزار وی
په درست ملک کښې چه څوک لافی دَ ښایست کا   همگی دی لکه سپاندی ستا بخار وی
ستا تر هر چاری ځاریږم بلا دا شوه   په ما خوار پوری چه خاندی څوک به آر وی
تا وَیله چه خپل زړه و ما ته راکړه   دا خوار زړه می ستا دَ وړاندی که پکار وی

زه خوشحال دَ یار دیدن وته تلوار کړم
تل بلبلی ځلبلاندی دَ بهار وی

دَ ښو غشی ئې کل واړه د لدوزدی   عاشقان دَ دغو غشیو غم اندوز دی
نن می بیا په نظر کښیوته مهوشه   تر لباس ئې شرمنده اهل نوروز دی
په مثال ئې توره شپه دا توری زلفی   گلعذار ئې څراغُونه شب افروز دی
په بارخو باندی ئې خرپ دی د غاښونو   دا چیچل می دَ عاشق نو اموز دی
اغوستن لره ئې پاڼی د سوسن دی   که دَ نورو جامې روغی شمندروز دی
د کوتری اشارت د دیو مرگ دی   عاشقان تر کله تیر بازونه بوز دی

سر تر پایه په لمبه باندی گذر کا
د خوشحال وَیل پدا سبب دلسوز دی

دَ نادان په یاری څه لهره څوک ویاړی   هر زمان ښکاره یاری را ځنی غواړی
دَ یاریِ هنر هیڅ ورځخه نشته   که پندونه ورته وایم راته ژاړی
هسی مست بی پروا یار ځما په کار دی   چه د خلقو پیغورُونه سَرَه نغاړی
دَ رقیب په بد ویل عاشق داړه شی   لکه سپی پخپلو داړو سړی داړی
ډیر می وگاڼه گریوان د عشق پکار کښې   نور په ما نشی وهل د گریوان نماړی
دَ وصال په وخت امان دَ رقیبانو   دَ بهار په موسم ډیر گرزی غوباړی[1]

هر شاعر څخه تازه مضمون دَ ځان دی
د ښه لیندی صدقه خوری د ښکار شاړی

دَ همه خلقو نظر پخپل بهبود دَی   په هر څه کښې ورته څرمه خپل مقصود دی
چه څه درد دَ عشق لری تری به ځاریږم   که مؤمن دی که کافر دی که جهود دی
چه خپل یار وَته نظر وَکړم خوشحال شم   تر جمال پوری ئې بل جمال مفقود دی
دَ یار مخ که په ظاهر له ما جدا شو   په باطن کښې هر زمان راته نمود دی
دَ عاشق دَ آه غشی بویه ویره   چه توبری ئې تمامی زهر آلود دی
د آسمان چه سراسر کبود لیده شی   پرې پوهیږې پورته لاړ دَ زړونو دود دی
بیا ځما طالع مدد وَکړ په خداړو   چه رقیب دَ یار له وره نه مردود دی
دَ جهان ښادیِ کل واړه ځما دی   غم می کل واړه په بخره دَ حسود دی

دَ خپل ور خاوری که ورکا ځان ئې واخلی
دَ خوشحال ختک پدا سود دا کښې سو دی

---

۱. یعنی د خره مچ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خاطر می له اندوهه نه څه ننګ دَی / که ئې زده چه دَ ښادئ ساعت یَو درنګ دی
لا می یو خدنګ له زړه وتَلی نه وی / بیا ځما په زړه نوبت دَ بل خدنګ دی
هر سحر په ما له ورایه تیغ وکښلی / خول په سر یښی راځی په نیت دَ جنګ دی
تر چشمانو می اوره ګټه بی نمه / تر محنت پوری می غر لکه لا سنګ دی
په خروار عیش و عشرت کاندی وګړی / خو د ما دَ زړه په بخره عیش تنګ دی
ما دَ زړه په سترګو رنګ زړګی وکوت / همګی دَ غم په سرو وینو کښ رنګ دی
د اسمان چه پاس په سر باندې څرخیږی / په چا چتر مرصع په چا پلنګ دی

دَ دنیا په لوئی څه باور خوشحاله
پرُون دَور دَ خرم[1] نن دَ اورنګ دی

دلربا خوبا وربل دی تیر و بیر دی / هو هو تار ئې دَ عاشق تر زړه چاپیر دی
دَ اوزبک تاړاک می هم دا هسی نه وی / لکه ستا د سترګو تاخت په خوارو تیر دي
د ما زړه چه دَ مزری تر زړه تیرَی کا / ستا دَ سترګو وَکبلَیوُ وته زیر دی!
هغه راز چه به ما تا سرَه تنها کړ / نه به هیر شی له خاطره نه می هیر دی
د غمزې په تیغ ومرم خونی می ته یې / بیا بی وایې چا وهَلی په شمشیر دی

دَ خوشحال و مرګ ته څه توری وکاږې
د ښو ناوک دِ هم ور لَرَه ډیر دی

دا کلام می دی هغو ته چه په هوش دی / نصیحت ته ئې نیولی دواړه ګوش دی
په ټکی ټکی جامو کښ که لویی ده / دَ سپلمئ ملخی هم الا چه پوش دی
دَ مردانو دَ خپل شرم کار و بار دی / نور ئې هر څه له خاطره فراموش دی
دَ زنانو په حساب دِی مردان مشه / چه له زیبه له زینته هم آغوش دی
شړئ ور پښتن به سل په ډکه یوسی / کشمیری چه بغرګ شالونه ئې په دوش دی
هوښیارانو څخه ډیره هوښیاری ده / په مجلس کښ چه سامع نشته خاموش دی

په هغو ئې دَ جهان ښادی پیرځو ده
چه په غم کښ دَ خوشحال سرَه په خروش دی

دا ویی ځما دراز دی / دا منزل دور و دراز دی
تازی سوار دی پکښی پاتو / حڅه ټټو حڅه ټټو تاز دی
دَ نائی بریره ناسازه / دَ بل بریری وته ساز دی

دَ دانش کښیدې بویه
نه دَ سرو زرو طراز دی

دَکمال لافی دِ نکا نا درستی / چه تلقین ئې دَکامل نه وِی آخستی
دانشمند دَ معمَا په علم پوه دی / دَ ابجد په حساب څه خبرَ نا لوستی
هیڅ کمی و ځان ته نه پریږدی په ژبه / دَکردې په کار کښ غوڅ په ګیسو سکښتی
دَ دانا تر سر می دُر ګوهر نثار کړی / دَ نادان په سر می پنډ دا خاورُو لوستی
ارادت ئې بر سیرن په وړاندی نه ځی / دَ خپل پیر په عیب سر شه یقین سستی
دَ ململو قدر چا وته ښکاره دَی / چه ململ ئې همیشه په تن آغوستی

---

۱. خرم: شاه جهان، چه خپل زوی اورنګ بندی کَی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هعې یارۍ څه باور خوشحاله
چه پیوند ئې په وینښته سَرَه آمستی[١]

دَ یار غم کله اغیار وته وَلاړ دَی
دَ یار غم خو هم خپل یار وته وَلاړ دی

د هغه بادشاه له ملکه عالم تښتی
چه د ظلم و آزار وته وَلاړ دی

بې همت سړی له هر کاره غړیږی
همت ناک سړی هر کار وته وَلاړ دی

د هغه شاعر مخ تور شه چه په طعمه
و هر وَر و هر دربار وته وَلاړ دی

خلق هیڅ را خبر ندی چه په عشق کښ
څو فکرونه و ما خوار وته وَلاړ دی

چه دِ توری زلفی ووینم حیران شم
په حیرت سړی تور مار وته وَلاړ دی

په بورجل باندی دِ هسی نا قرار شم
لکه څوک چه وگلزار وته وَلاړ دی

لیونی خوشحال په نن دَی دیدن ورکړه
د سبا فکر هوښیار وته ولاړ دی

دا خونِی سترگِی چه ته لری دلبری
په کشتن به خلقی کاندی ډېری

لا به کله څما خوار طالع مدد کا
چه به ستا سترگِی په ما شِی برابری

په خرام خرام راځه چه بوی ئی واخلم
دواړه زلفی په عنبرو معنبری

په عارض دِ دَ زړه داغ دَ لاله ورکړ
یاسمین دی دَ پیغور کړل سمنبری

باز دَ جال کوتره وَوینیِ پر دَرشِی
تپوسی باندی پیری کا لر و بری

گوره چرته وی په چرته گرزیدلی
چه فراق کړی هونبره اُوښِی را خبری

محتسب دِ څنِی لیری لیری گرزِی
مست خوشحال څخه کوتک دَی د ډنبری[٢]

دا معنی دِی زورَوری [٣]
سمِی چیرِی دِ خبری

څوک چه لب کا سَره بیارته
څنِی توئی شِی شکری

څوک چه کنبیوزی په ویَلُو
واړه وایی خاوری سَری

دَ مشکنبنو په بازار کښ
تویی نه وی مرغلَری

خپلی خپلی شلومبی ستایی
چه شلومبې پلوری گجُری[٤]

هر هر سکنې ئې وَگوره
په هنر زَغیږِی زغری

ډیر دِ ښه ووې خوشحاله
بس کړه مه درومه ډیر لیری

دا څه بارخونه دَی ستا دَ تورُو زلفو لاندی
پروتی دی په گلو د سنبلو پاښی تاندی

تل ئې په طلب وم آخر خوښ له خپله بخته
هسی یار می بیا موند چه عالم ئې کیسې[٥] کاندی

قیس وُکه وامق وُکه فرهاد وُکه خسرو وُ
هر چه عاشقی کا[٦] سل رحمت په واړو باندی

نور خلق فانی دِی که باقی دِی هم هغه دی
هر چه په فانی دنیا یادیږِی وروستو وړاندی

---

١. محشی ورته لیکلی یعنی تړلی.
٢. دیوه ونه ده چه د تور مرچ غوندی دانې لری.
٣. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٤. هغه خواری ښځی چه شلومبی یا شیدی خرخوی.
٥. دا کلمه په تولو نسخو کښ دغسی ده، یا به کیسۀ وی په معنی د معما او چیستان، یا به مفغن د قصې وی.
٦. هر چه عاشقان دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوري کيسې څه دي و خپل ځان ته نصيحت دِی　　شمع ته نظر کړه خود به وژاړې[1] چه خاندِی
ته گوره په چرته، زه خوشحال په کوم ملکونو
پاس په ژړه پرتې دِی ستا د تورو وربل پياندی

دا ستم چه خپل آشنا دَی په ما کړی　　نا آشنا سړی به نه وی په چا کړی
په ياریَ دِ ئې هيڅوک غلط نشی　　وار په وار ئې درست عالم دی تر شا کړی
گوره سر به ئې په رندکه په زاهد شی　　د غمزې خځر ئې اوس دی تر ملا کړی
دَ مخ خال ئې تور تارو دَی په گلزار کښې　　دَ زړه باز می دَی نظر پسی وا کړی
خدايه ته ئې دَ زړه مهر په ما وکړه　　چه دِ زه په ظالم يار يم شيدا کړی
دَ فراق غمونه هسی را پسې دِی　　درسته شپه ئې و ما خوب ندَی را کړی
زه به ولی دَ ښه مخ ننداړې نکړم　　ننداړې لره ئې زه يم پيدا کړی
يَو وصال دَ ښو يارانو بل هجران دَی
چه خوشحال ئې په خندا په ژړا کړی

دَ تقوا لافی وهی دَ صادقیَ　　په قاضی ئې گواهان تير دَ فاسقیَ
په رشتيا خبرُو هم مترددد يم　　په وسواس کړم دَ عالم منافقیَ
دا چه وائی څوک به هست کړم څوک به نيست کړم　　سکه دعوا کاندی سړَی دَ خالقیَ
که عذرا په ملک کښې شته مخ دِ ښکاره کا　　زه په تن کښې زړه لَرم دَ وامقیَ
آدم زاد په تفاوت سَرَه پيدا دی　　يَو په بل تيری لَری دَ فايقیَ
دَ بزرگانو په مسند هغه تيرَی کا　　چه لری واړه اسباب دَ لايقیَ
ننگياليو سَرَه ويره دا سر نشته　　سر سړی پريکا دَ خره په سارقیَ
نمر په گوته پټاوه نشی خوشحاله
هيڅ منکر مه شه دَ خپلی عاشقیَ

د ما کومه انديښنه ده که ما پريېږدی　　ته به نوم د بې وفا په خپسر[2] کښيږدی
زه يو هسی يار لرم که می روزی شِی　　که صفت ئې درته وکړم و به ريږدی
ته سړی يې که څاروَی يې رنگ دِ ورک شه　　د بهار په سرو گلونو باندِی پښې ږدی
ما په ډيرو سټو اور دَی لگوَلَی　　په دا څه که څو خسړی باندی کښيږدی
زه چه ستا په دا اُوږو زلفو مين شوم　　لا به څو دور او درازی راته بليږدی[3]
د خوشحال خاطر په مثل سجنجل شو
واړه ته د خپل جمال نخښی پکښې ږدی

دَ هغو چه گرزيدَنه ستا په تل شی　　ستا په تل به ئې آخر سرُونه تل شی
ستا چشمانو می زړه يو ښو قبل کړ　　دَ هغو به څه احوال وِی چه قبل شی
دَ وصال دَ ناوی مهر څه دَی غم دَی　　هغه هم واړه يکباره معجل شی
عشق يو څه دَ مزری بريت دی په کوگل شی　　دَ رنځور ئې په څو ورځی رنگ بدل شی

---

۱. خو به وژاړې.

۲. دا کلمه په ټولو نسخو که دغسی ده، په يوه قلمی نسخه کښې محشی ځان ورته کښلی دی، ممکنه ده چه مخفف د ؛پخپل سر“ دی.

۳. پيچل او نغښتل او گرفتاررول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښایسته که هر څو لافې دَ ښایست کا — چه ئې ته په نظر کښېوزې نور خجل شی
یو گلزار په یوه درنگ کښې شگفته شی — چه ئې زلفې په بارخو باندې وَلَول شی
تر هر حرف ئې دَ خطا نافې ځاریږه
آفرین دی د خوشحال پدا غزل شی

دا سړی خو په ادب سره سړَی دی — چه ادب ور سَرَه نه وی نور څاروی دی
چه وفا ور څخه نه وی سړَی نه شه — تر هغه نه په وفا کښې بهتر سپی دی
عادلان مې دَ جنت دَ گلزار گل دی — ستمگر مې دَ دوږخ دَ اور لرگی دی
سپی چه چا سره آشنا شی چه بر وَخورې — و هغه ته ئې تِم نه وِی څو ژوندی وی
دَ انصاف د ښښتن غم دَ دوږخ نشته — دَ انصاف مې تر طاعته لا پرخی[1] دی
په ښه خوی دَ سړی قدر قیمت کیږې — بد خصلت سَړی یا دیو دَی یا پیری دی
چه ئې علم هنر نه وِی ځنی تښته — بی هنر سړَی که وگورې لا شی دی
چه په پند په نصیحت دِ بندی نشه — تور زنځیر ور لَره بویه که مزری دی
په روا په ناروا دَ ملحد څه دی — په مذهب دَ ملحدانو کوکری ورَی دی
دَ راحت په وخت دَ یار تجربه نشی — چه محنت در سره واخلی یار دِ دَی دَی
هر زاهد چه زهد واخلی بی مرشده
دَ خوشحال ختِک په پوهه تش ملخی[2] دی

دواړه شونډې دی شراب پرتگالی دی — په سره والی له یاقوتو په سیالی دی
په سپین والی په ښایست په زیبایئ — واړه غاښ ئې مرغلری لآلی دی
په ښیوه ښیوه چه پل کښیږدی په لاری — کښلی پښې ئې دَ گلزار په پایمالی دی
په کالیو سَرَه مخ ښایسته کیږې — ستا په مخ ښایسته ستا دَ مخ کالی دی
په طلب په استغنا چه تجربه شول — عاشقان معشوقی دواړه جنجالی دی
نن هغه سړی که غواړم مونده[3] نشی — چه خوشحال د ما دَ زړه په خوشحالی دی
هره چار ئې قبلوه که پری مین یې — ښایسته کله له خیاله نه خالی دی
په وریښمینو نهالیو دِ نور خوب کا — دَ کوځی خاوری ئې ما ته نهالی دی
دَ فراق په وخت د ما سترگو ته گوره — په ژړا ژړا شیبی بښکالی دی
تل ژړا نارې بلغا کښې خوب په څو کا — چه میشته دَ فراقجن په حوالی دی
زه دَ مستی په پیزواند باندِې مَین یم — که دَ مخ کالی ئې غوره غوټپالی دی
نوم ئې مه اخله خوشحال وته په ژبه
مخ ئې تور که په یاری کښې ټیټالی دی

دَ هوښیار دَ نادان هونبره تفاوت دی — څو دَ مځکی دَ اسمان په منځ کښې وت[4] دی
نادان څورب فراغت گرزی خوښی کا — هوښیار تل تر اندیښنو لاندی چت پت دی
که په ما باندی څرخ خوری پروا ئې نکړم — د هر هر کله دانا سره په نښت دی
که حاتم شی یا رستم شی خوله ئې گوره — چه ئې لافې د خولې وکړې نور انډ‌ت دی

---

۱. د ضرورت نه زیات (دریاب، پښتو لغت)
۲. پلی دی.
۳. نه ئی مومم.
٤. یعنی سوری او دزراو فاصله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق یو مست هاتی وَلاړ سَرَه ښوریږی دا چه ځان خونی عاشق ئې مهاوت[1] دی
چه دِ حکم اختر پرې وشو لوی به هم کړې چه خیرن در ځخه نشی دا یو خت دی
څوکَ د بل د کورته[2] خوری ور پسی گرزی چا خوړلی به درست عمر ښکار د کورت دی
د تحصیل او د ترتیل بلا په ده شه چه ملا د حق گویۍ په کار ساکت دی
حاجی ولاړوُ و مکې ته راغی ده می په دروغو په حرص ډک کړی کت دی
چه دیدن ئې دَ گلرویو سَرَه کیږی می دِ خوری نوروز دی کا بهار ئې نت[3] دی
چه په کور کې ئې کښیږدی په چا یې نه خوری خدایه مال ئې و ما راکړه چه معنت[4] دی
چه کردار ئې موافق د گفتار نه وی همیشه دَ دروغجن په ږیره ډت دی
دَ باطن په سترگو گوره هغه مخ ته ظاهری نظر دَ نمر په لیدو تت دی

دَ خوشحال کلام شیرین دی تر نباتو
چه په خوند ئې خبر نه دی ورته کورت دی

دَ سوخته وو، یو وصال دی چه هجران پکښې محال دی
دَ یار غم چه معشوقه شی نور ئې وصل لا یزال دی
که هزار پردې تر منځ وی هغه واړه اتصال دی
چه راځی دَ یار له لوریه ورته بس هغه شمال دی
چه په عشق کې ئې سوخته وی ور ښکاره هغه جمال دی!
دَ هغه بیلتون له کومه چه تل خوښ دَ یار په خیال دی

مخ دَ یار گوره په تیل[5] کې
دَ خوشحال ختک مثال دی

دَ فساد فکر می نشته خدای حاضر دی خپل ساعت به تیروم عمر آخر دی
اطاعت دَ اولو المر ځکه نکړم خلیفه د زمانې په زړه کافر دی
پلار ئې ووژی په بند ورونه په توره په آزار دَ مومنانو بهادر دی
دَ ابلیس غُندی مکرونه ئې په زړه کښ په فریب کښ تر ابلیسه لا ماهر دی
په باطن ئې ودانۍ ته نظر نشته په ظاهر که ودانۍِ ته ناظر دی

دَ چا زړه به ځنی روغ په دنیا نه وی
د خوشحال ختک چه چاود ځنی خاطر دی

دا دنیا ده چه پدا کښ څه موجود دی دَ دنیا سَرَه همه واړه نابود دی
بد هغه چه ئې نظر په سود و زیان دی ښه هغه چه نه په زیان نه ئې په سود دی
نه محمود شته نه ایاز دور ئې تیر شو په جهان پاتو خبری دَ محمود دی
د خپل دین د خپل ملت سیله ثنا کا مؤمنان دِی که ترسا دِی که جهود دی
تربیت ئې له فلکه دَی موندلَی که پوهیږې چه دا دری واړه موجود دی
که آفتاب دی که ماهتاب که واړه ستوری ورځ و شپه په عبادت کښ دَ معبود دی

---

۱. دا کلمه هندی ده یعنی فیلبان.
۲. یو قسم پخکړی چه د اربشو د اوړو او شوملو نه جوړیږی (دریاب، پښتو لغت)
۳. یعنی غنیمت.
۴. دا کلمه عیناً ولیکله سوه په ځنو نسخو کې مغت راغلی ده تحقیق غواړی که داسی سی معنا ورکوی، مال ئې و ما راکړه غنیمت دی.
۵. تیلی یعنی اُورلکیت یا کوگړ (دریاب، پښتو لغت)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخپل حکم به ئې بیا سَرَه تازه کا — دا هېونه چه په مځکه کښې فرسود دی
آغوستن که ئې زر بفت وِی که شړیه — پدا دواړه توکه ښه سړی خوشنود دی
که دَ لیری که نیژدې شمارونه مکړه — چه به درومی یا را درومی واړه زود دی
په قیامت په بل ژوندون چه شک گمان کا
شگ پرې مه راوړه خوشحاله چه مردود دی

دَ هوښیار غلطی نه وِی او که وی خو دَ خندا شی — پخپل عقل غره مشه که غره شې حیف دا شی
دَ دنیا مینه ډېر مکړه دَ دنیا آینه څو ډېر کړې — و زړه ته به دی هونبره ډېر غمونه را پیدا شی
قربان ئی تر همت شم څنی هسی لیونی شته — که تخت د سلطنت وِی پری دَ دوی کله پروا شی
چه ستا نصیب قسمت دی که طلب ور پسی بکړې — په غیبږ کي به دی واړه خواه ناخواه در لَره راشی
دَ یار دَ زړه ساتنه په مثال دروغ کالی ده — هیڅ حال د کالی نه وی که پیوند دَ کالی بیا شی
چه باز دِ پرواز وکا په طلب ورپسی گرزې — که بخت مدد کاری کا چه ئې ونیسې بیا ستا شی
نادان دی که هوښیار دی له هر چا نه عقل اخله — یا تور عشی خطا کا دَ هلک غشی رسا شی
چه دِ وخوړ هغه ستا دی مال چه نخورې[1] بلا شی — په مرگ یا په ژوندون به په نصیب گوره دَ چا شی
مدد د طالع بویه چه منر سَرَه همراه وی — هنر به سود ونکا دَ طالع که درته شا شی
په زړه کښې خپل غرض دی چه هیڅوک څنی خلاص ندی یا یافت دی یا نیافت دی چه خندا شی یا ژړا شی
خپل ځان وته ئې وائی خوشحال دا خوږې خبری
حلوا ده د نباتو که تر خوله دِ دا حلوا شی

دنیا بده بلا ده چه و ما وته ښکاریږی — په دې له خپله پلاره سکه زویه ویزاریږی
چه څوک وبله خپل دی ولی فهم فکر نکا — چه مرگ شته په دنیا کښې سره ولی نه ځاریږی
په هر لوری چه گورم و عالم وته حیران شم — وینا د هیچا نده په دنیا سَرَه خواریږی
و بل ته توره واخلی پدا کار کښې ډېر حیران شی — چه خپل دِ په بدی شی ستا وَ جنگ ته تیاریږی
چه بخت را سَرَه مل وُ مار به مار ته څو مښکی شو — چه بخت و ماته شا کړه څو مښکی راته ماریږی
دنیا دَ مست هاتی په خوی خصلت ده که ئې گورې — چه یو مهاوت ومړ بل ئې شاته تیاریږی
عالم عالم غمونه چه خوشحال ویتی له خپلو
غم خور ئې که پیدا شی خپل پردی ته به شماریږی

دَ ناکس دَ تربیت سَرَه څه کار دی — دَ سنگیږ دَ زراعت سَرَه څه کار دی
که خپل پلار ئې په ډېر مهر ورته وائی — دَ نادان دَ نصیحت سَرَه څه کار دی
ورځ و شپه دِ په آرام باندِی تیریږی — دَ بې ننگ دَ حمیت سَرَه څه کار دی
د گاوزو ورمیږونه مزری نموړی — د گیدړو د قوت سَرَه څه کار دی
چه هوسیه په میدان وهی تازیان دی — دَ کوټه د دې حالت سَرَه څه کار دی
فصاحت دَ باغ بلبلو څخه غواړه — دَ کارگه دَ فصاحت سَرَه څه کار دی
چه له ځایه یې په بخره سلامت شو — د زاهد دَ ملامت سَرَه څه کار دی
درومه هر لوری ته گښت کوه خوشحاله
دَ رندانو دَ خلوت سَرَه څه کار دی

دا دروغ دَی چه په ستوریو سود و زیان شی — سود و زیان واړه په حکم دَ سبحان شی

---

۱. تحویلدارېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دَ رنگ خوبی ئې شته لوئی له کومه　　دَ کاغذ گلونه هم دَ گل په شان شی
زمانه په طبیعت دَه دَ هلکو　　هلک تل چه و چا ورکا ژر پښیمان شی
دَ دنیا اقبال چه مخ کا وَ نادان ته　　دانشمند ئې دَ خبرو نه حیران شی
دَ منصب سَرَه دَ ما خبری دُر وی　　اوس راضی یم که په چا باندِی مرجان شی
گوره کومه چار به کانده مخ ښکاره کا　　دَ عالم خبری ډېری تر دا میان شی
دَ دنیا لالچ څو ډېر اندوه ئې ډېر وِی　　چه ئې ډېره ټولَوِی ډېر پریشان شی
دانشمند ښځه چه مال دَ دنیا نه وِی　　وَ عالم وته په مثل دَ نادان شی
زه خوشحال خټک هغه یم قدر نشته
دا می واړه له افغانونه افغان شی

دَ باطن په تجلی ظاهر صفا وِی　　دَ بد ذات په آشنائی کښې سل جفا وِی
لکه نوم چه دَ کیمیا دَ عنقا اروې　　تر دا دواړو نه نایابه لا وفا وِی
د ناکس سړی نه زر خبری واروې　　په یَوه وینا ئې کله اکتفا وِی
د دی دور په یارانو غلط مشه　　مخامخ ئې درته مخ قفا قفا وِی
دَ هغه طبیب طلب کوه خوشحاله
چه دَ مخ په تجلی کښې ئې شفا وِی

ډېر میَن په تازه مینه سَرَه تیر شی[1]　　په هجران ئې خوږ ژوندون زهر گنډېر شی
لا یو غم می تمام نه وِی څه نصیب دَی　　چه ناڅاپه نور غمونه را برسیر شی
زه په ویر دَ معظم په غم کښې ډوب وم　　خبر نه وَم چه طاهر به تیر و بیر شی
لکه ږیره دَ طاهر نوې په زنی　　دَ هر هر ویښته ئې غم را باندی ډېر شی
خدایه هسی غم بل ما ته پیدا مکړه　　چه په ده می طاهر خان له دله هیر شی
طاهر وَمړ په شباب کښې، دا تاریخ دی
چه به کال دَ ده وَ مرگ ترې را برسیر شی

ډېر مین وه چه ئې لافی کړې د مینی　　په ارمان و بله تیر شول که ئې وینی
څوک چه یار په اوښیو ژاړی ژړانده　　ژړا دا ده چه ئې وژاړِی په وینی
دَ رشتینی مینی کار خو داَ خپل زړه دی　　دروغجنی مینیِ غواړِی تورِی سپینی
دَ مجنون او دَ لیلی مینه رشتیا وه　　دَ پرویز او دَ فرهاد او دَ شیرینی
ستا په رنگ به په جهان راغلی نه وی　　په جهان که ډېرِی تیرِی دِی رنگینی
توری سترگی دِ شهلا نرگس دَ باغ دی　　تورِی زلفی دِ سنبل دی مخ نسرینی
له د یو خاورُو نه چه گل زیږی خوشحاله
دا پدا چه تل ور درومی مه جبینیِ

راستی لار ده بادشاهی　　پکښې نشته گمراهی
دَ رشتینو پروا نشته　　دَ جهان په بد خواهی
دَ رشتینو سَرَه مَل وِی　　تل نصرت دَ آلهی
دَ رشتینو ځای جنت دی　　دَ قرآن په گواهی

---

۱. دا بدله خان دَ خپل زوی طاهر په مرثیه کي ویلې ده، په آخر بیت کي "طاهر و مړ په شباب کښې" دَ ابجد په حساب (۱۱۰۳) راځی، چه دَ مړینی کال ئې دَی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به نه مومې خوشحاله
په راستی کي تباهي

رفتار ئې مستانه دی په غمزه کښې یگانه دی
دا پسر په لب شکری چه هر غاښ ئې دُر دانه دی
که په سترگو ئې نظر کړی کل له نازه همخانه دی
که و مخ وته ئې گورې لاله گل ئې نښانه دی
پدا پیچ و تابو زلفو چه دَ مښکو خزانه دی
لا ئی پیِ ځاځی دَ شونډُو په هر کا کښې فرزانه دی
ځما ځان تر ده فدا شه چه هم ځان هم جانانه دی
نه چه زه په ده میَن یَم دَ همه خلقو ستانه دی
خپل صورت ستائی پخپله
دَ خوشحال زبان بهانه دی

رنگ دی ورک شه بده روې را پسې یې سینه سوې
له یوې فتنی دِ خلاص شم را پیدا کړې بله نوې
ستا غمونه هسی تڼوغ کړم وکښې نه شمه سیلوې
چه اوده وې هونبری ښه وې کشکه تل وَی اوده شوې
پرې به کله باران وشی چه به وتڼوکیږی سوې
فصل نه کوی خوشحاله
څو پتِی نشی په یوې

رنگینه کالی اغوستی را ښکاره شه ناگهانه راته وگوره وَخانده خوشحالی می کړه پر یوانه
خدای دی تا له وړیو سترگو نه وژغوری دلربایه چه ټیکه په جبین کښیږدې او سینگار وَکړې څو شانه
هغه دم چه تورگیسو پخپل صورت باندی خپاره کړې خوشبوئې دَ خاصه مښکو په درست غولِی شِې پریشانه
ځان و زړه میِ هم چاپیر ور سَرَه درومی اې نگاری چه گهی په شین شین په انگڼ کښې شې روانه
دین و زړه صبر و آرام راځنی ولاړل اوس پوهیږم چه یَو ځان دَی راته پاتو دا به هم یوسی له مانه
دَ یاری دَ آشنایی دودونه هیڅ له تا پټ ندی[1]
ولی څو کړم په خوشحال باندی خاوند کړَلې نادانه

را ښکاره دِی د دې دور لنډ لستوڼی پردی مال وته اوړده لاسونه موڼی[2]
که په باغ ئې دَ یتیم دَ کنډی گډ کړې دَ انگورو به خواړه ږنکوری چوڼی
دَ خوړو مزه پوښتی بزه ئې هیره ښې څربی لنډی وهی ور باندی سوڼی
کله سر په سینه ومنډی سږگی شی کله سر موږی دَ مار لکه سربوڼی[3]
چه په ښهر په اولس کښې ساده هیښې وی ورځ و شپه پرې حواله وی لکه کوڼی[4]
پخپل ځای لکه شاخوږی خر خوله خشکه په بل کور لکه آس په راتب پوڼی[5]

---

١. دودونه پټ ندی له تانه.
٢. سرمایه، رقم.
٣. موش خرما، خړ رنگه ځناور چی د مار سره جنگ ئې ډیر مشهور دی.
٤. گنځی.
٥. میده شی، ووړ شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه کار دَی دَ رندانو دَی خوشحاله
چه ظاهر باطن ئې دواړه دی مخ روښې

راشه گوره نامردان بلا وَهَلِي — دَ بری میدان پریږدی لری ته زغلی
دَ اسمان دَ پاسه گښت نندارِه نکا — کوز د مځکی د تلی په مخ کښ ملی
کم دلیل دِ دَ سر دواړه سترگی وخوری — په تورتم د جنازې سره ځملی
مړه هغه چه نه ئې نوم نه ئې نښان شته — تل تر تله په ژوندون پائی ښاغلی
څوک پخپل پټی کَرل کا دَ اغزیو — چا پخپل پټی گلونه دِی کرلی
پسینه کرله هونبره فائده نکا — چه په وخت کرله وکا بر آخلی
دَ کرلو وخت آخر شو تخم لَږ دی — خوار هغه چه ئې له لره لاس ختلی
چه محنت په ځان قبول کا راحت مومی — رنځ و گنج سَرَه دا دواړه دِی تړلی
چه لذت شهوت ترک نکا ولی ندی — اولیاء ندی دَ نفس په خوښی تللَی
دَ هوا ترکَول عروة الوثقی دی — درویشان پدا وَیل دِی پوهیدلی
چه دَ نفس د ظلمانی کوهی را ووزی — دَ هغو سترگو ملکونه دِی لیدلی
درخانیِ پکښی یو آدم خان خوښ کړ — یوسف زئی ځوانان ډیر وه سپاره پلی
څو مخلص تمام خالص نشې خوشحاله
خطرونه دِی چاپیر در جار وتلی

راشه گوره څه کارُونه درنگ په درنگ شی — په ساعت دَ دنیا چارِې په بَل رنگ شی
واړه وَ سوځی په اور کښ خبر نه یم — بیا له کومه را پیدا هونبره پتنگ شی
لا به کله مخامخ را سَرَه خاندِی — چه کاته ئې گه گهی راته په څنگ شی
چا وَیل دَ کښلیو جنگ پسې آشتی وی — ولی ما سَرَه آشتی نکا په جنگ شی[1]
په هر چا باندِی ئې زړه دَی لکه ژاوله — خو په ما باندِی چه راشی زړه ئې سنگ شی
حال دی وگوری د ما بیا دِ آهنگ کا — دَ هر چا په عاشقیِ ته آهنگ شی
په فراق دَ مهوشانو لا چینه دی — که روان ځما له دواړو سترگو گنگ شی
تا په خپله رضا وینو په غوره
اوس دی ولی دَ خوشحال دَ یاریِ ننگ شی

راشه لیونی شه چه دِ نور خلق غم خور شی — څو چه هوښیاری کړې غم به لا درباندی زور شی
هیڅ پرې نه پوهیږم چه دَ چا وَیل رشتیا کړم — سل رنگه خبری پدا منځ کښ لور په لور شی
صبر دَ دردمنو زړونو هر کله اثر کا — خدایه لا به کله دَ غماز سړی مخ تور شی
زر هنره وکړه نصیحت په کوم حساب دی — هر چه ځائی خوی وِی فکر مکړه چه به نور شی
یو هندو بلا دَی چه په مکر ټیکه کښیږدی — څوک به ترې خلاصیږی هغه ځای چه درې څلور شی
سپین جمال دِ گوره ښایسته په تور خالونو — تل په کښیده باندی ټکیِ دَ انځور شی
درسته شپه می تیره په فریاد او په نارو کړه — شپه ئې دَ هجران وه سور پالنگ په ما سور اور شی
غیر بیگانه چه اخلاصی شی ورور هغه دی — ورور چه بیگانه شی راته وایه کله ورور شی
ډیر دِی په دا چم کښ چه پټ پټ دَ مینی لاف کا
ولی اوس یوازی وَ خوشحال وَته پیغور شی

---

۱. تل ئی ما سَرَه آشتی ده که په جنگ شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

را ښکاره چه دَ دلبری وَ مخ خال شي ... لکه ښکار دَ ښکاری ولگی خوشحال شي
په څو ژبې شاعری په جهان کیږِي ... دَ هر چا ثنا صفت دَ ښه جمال شي
دنیا دار کره چه نه وِی ښې دلبری ... اور دی پوری دَ دنیا په ملک و مال شي
په وصال دَ سمنبرو زړه تونگر شیقق ... چه ئې نه وینی په سترگو خوار کنگال شي
چه عاشق دَ معشوقې په عشق کښې غرق شي ... جدائی له منځه ولاړه تل وصال شي
ارمان دا دَی چه به زه همیشه نه وم ... همیشه به سره گلونه کال په کال شي
دَ گلونو وخت تیریږی ساقی گرم یې ... که دَ جام په راکوَلو دِ اهمال شي
لکه باغ چه په گلونو مالا مال دی
د ما جان دی په شرابو مالا مال شي

راشه گوره دَ یارانو بې غمی ... هونبره مهر هونبره مینه محرمی
زه دا هسی په فراق په اشتیاق کښې ... حقیقت ئې راته نه کړ قلمی
اسمان لیری مځکه کروړه عاشقان دی ... چه په څو رنگه غمونه تل زغمی
ما پدا جهان کښې غوښته مونده نشوه ... که په بل جهان پیدا شی خرمی
څوک چه دم دَ همدمۍ وَهی ترې سوړ شوم ... چه می ولیده دَ خلقو همدمی
چه په هیڅ ساعت خالی نه وِی له غمه ... مگر غم لَره پیدا دَی آدمی
هیڅ طبیب نشته چه حال ورته معلوم کړم ... چه په کوم زحمت کښې پروت یم المی
ته چه ما ته عربی خبری وایی ... دَ عربو ژبه څه زده عجمی
که خبر په دا مثال یې وئې وایه ... چه په گوته یوه گوته دوه غمی
پادشاهان به ئې میځ کم نکا خوشحاله ... که یو خدای دَ سړی نشی په کمی
که قدم دی دِ دَ وفا په لاری ټینگ کړ
دَ خوشحال په پوهه دا ده رستمی

راشه گوره خلقه نصیب په څو خوری ... توری نور ځوانان وهی منصب صد وخوری
په غارونو کښې مزری ختې منگلی ... په تیاره دگردې و ازدی پیشو خوری
هغه ډک طباخ په سپی خوړلی ښه دی ... چه تر څنگ ئې دَ عورتو پر سوپر وخوری
لکه څوک چه ډک چلم څکوی په غم کښې ... فواقجن هسی لوگی دَ اندیښنو خوری
دَ فلک د نا قابل سَرَه غیرت دی ... نا قابل به دَ نباتو حلوا څو خوری
لا به کله هغه گنج ورکوې بخته!
چه خوشحال به ئې په پلیو په سپرو خوری

را ښکاره شوې دَ جهان بې وفایۍ ... نور می را څکاوه قلم په آشنایۍ
لکه اور په بوټې ولگی بیا نه وی ... یو څو ورځی دَی ارمان دَ جدایۍ
روښنائی دَ معرفت تر نمر والا ده ... څوک دِ ونه وزی له هسی روښنایۍ
له یوه څاځکې نه څه صورت پیدا کا ... هم په خدای ښائی کارونه د خدایۍ
تا هاله و گل خپل زړه ورکړی بلبلی ... که ئې تل وَی دا بازار د ریبایۍ
په گلزار کښې ناستی هم دا هسی نه وِی ... چه خبر شوم ستا له قدره تنهایۍ
چه پخپل کوښښ بهبود دَ دنیا غواړِی ... راته هیڅ نه دِی دَ خلقو دانایۍ
چه ځما دَ درد علاج لَره پیدا دِی ... زه له چا غواړم دا هسی مومیایۍ
چه بلا ورسره وصله دَ فراق ده ... دَ دلبرو حسن څه لَره ستایۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه گوهر تر خر مهرو په قدر کم دی　　　　مگر نشته جوهری دَ بینایۍ
چه په چرته ښه صورت هوری ئې زړه دی
څو ثنا کړم دَ خوشحال دَ پارسایۍ

رحمت په اکوړی شه چه ئې ونیوه ځای سرای　　　　چه ښه فهم ئې وکړې باور وکړه ځای دَی ځای
تور غر ئې د هوډِی دی تر تیراه پوری سم تللی　　　　نیلاب و لنډۍ دواړه عجب سر یښی په پای
پرې سازه لویه لار دَ هندوستان و خراسان ده　　　　گذر ئې دَ اټک دی چه ترې ترس کا شاه گدای
هر فیض د دَ جهان څه چه یادیږی پرې را درومی　　　　که ملک ئې بارانی دَی څه بهار لری های های!
که سوات که اشنغر که پیښور دَی دا ملکونه　　　　رجوع لَری وَ ده نه فیض ور درومی دَ هر ځای
په هر لوری ئې ښکار شته دَ شاهین دَ باز دا هر څه　　　　واه واه کاله پاڼه ئې چه ئې ښکار دی دلربای
ځوانان ئې چاق درست چست و چالاک دی په هر کار کښ　　　　خوښ سترگی سپین او سره بلند بالا دی په نمای
پکښې میشته می زویه خیلخانه نمسی اولس دی[۱]　　　　چه څوک پکښې میشته دی په امان اوسه دَ خدای
اسمان څنی جدا کړ لاس دَ چا رسی اسمان ته
خوشحال له سرایه ندی جدا شوی پخپل رای

زلفی د دلداری چه زنار فرمائی　　　　څه لَره و ما ته څوک بل کار فرمائی
سهل دَی دا امر که می سر و مال قبول کا　　　　څوک به دا وَیل کا چه دشوار فرمائی
څه لَره ای عقله ډیر له صبره راته وایې　　　　زه بنده دَ عشق یم دَی تلوار فرمائی
څو راته ناصحه نصیحت کړې لیونی می　　　　کله هسی کار کا چه هوښیار فرمائی
ما ترې توبه وکړه چه دَ عشق په شریعت کښ　　　　دین مذهب هغه دی چه دلدار فرمائی
قطع لیونی دی چه دَ یار دَ مخ په دَور　　　　څوک وَ ما ته سیر د گلزار فرمائی
خپله رضا پریږده که رشتینی ئې په عشق کښ
کړه هغه خوشحاله چه د یار فرمائی

زه چه ستا دَ مخ گلزار گورم په کور کښ　　　　دَ بهار گلونه وسیځم په اور کښ
ما پدا تندی اخیستی ستا دَ پاره　　　　که زه تا غُندی یار مومم په پیغور کښ
دَ ټولۍ په مخ کښ ځی په شین شین　　　　لکه مست هاتی چه یون کاندی په ډور[۲] کښ
اوس په هر چرته جهان په بلا ډک شو　　　　که پخوا به لباسی وه په لاهور کښ
په قراره قراری کښ عالم خوښ دی　　　　ما د خدای لَری دَ عشق په شر و شور کښ
که رستم دَ زمانې شی گمان مکړه　　　　زمانه به د پرینږدی پخپل زور کښ
دا سلیمان په گوتې کښلی دا وینا وه　　　　چه دا تخت به دَ سلیمان نه وی په گور کښ
د خوشحال د له هغو نه لاس په سر وی
چه به ځای د گوتی غواړی په څلور[۳] کښ

زه خو شرابی یم شیخه څه را سرَه جنگ کړی　　　　بخری ازلی دی کشکی ما دَ ځان په رنگ کړی
ښه وایې واعظه برکت شه ستا په ژبه　　　　ښه یی په وَیَلو دَ دریاب اوبه کرنگ[٤] کړی
ولاړَل و جنت ته چه په پوهه خبر نه وُو　　　　ولاړل وَ دوږخ ته چه ئې لافی دَ فرهنگ کړی

---

۱. که زویه که نمسی که خیلخانه ده که اولس دی.
۲. هغه رودبار چه څنډې ئې زنگل وی، دَ قندهار د جنوب و خوا ته یَو رود هم په دغه تقویب ډورۍ بولی.
۳. محشی ورته لیکی چه مطلب څلورَ یاران (رض) دی.
٤. یعنی یخی په یوه نسخه کښ که رنگ لیکلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پند دَ محمد (ﷺ) دَ ابو جهل پکار نه شو — ځوک به ئې صيقل کا چه ئې خدای آينې زنګ کړی
کښينې په خلوت کښ شيخه سود ئې راته وايه — ولې پخپل ځان دا هسی ارت جهان تنګ کړی
زه خو دَ زړه درد غواړم په هر يوه مذهب کښ — تا زده ستا خبرُو چه نقلونه رنګا رنګ کړی
رايشه مطربه! دَ نوروز سرود آغاز کړه — ښې نغمې زړه سوزی په رباب په نی و چنګ کړی
هر لوری ته ګل دِی شقايق نرګس سنبل دِی — بی ګلزاره بد که وَ بل لوری ته آهنګ کړی
چا در پسی ډيری توبښې واخيستې طلب کا — ځنو مسلې دَ بې ننګئ در پسی لنګ کړی
کاشکی[1] دَ عمل تله درنه په قيامت شِی — موم په رقيبانُو په عاشق باندِی زړه سنګ کړی
مرګ لَرَه ئې واړه دَ دهلی لښکر راغلَی:
ته لا دَ خوشحال په مرګ ځان روغ نه ګڼې ننګ کړی

زلفی ئې سبب دِی د عاشق دَ پريشانئ — نداره ئې بهانه ده دَ بيحدی حيرانئ
رد می سرشته ده دَ هزار رنګه دارو وُ — غم ئې لا تيری کاندی تر ډيری ښادمانئ
زخم ئې مايه دَ لايزاله حياتګی دی — ورانَی ئې دَی موجب په جاودانه ودانئ
محتسب چه احتساب لَره ورځی مجال ئې نشته — که دَ برندو سترګو مست ئې هميشه کاندی ورانئ
ما په عشق کښ رسَولی دَی خپل کار تر هسی حده — لکه ځوک په مېټ د توری سزاوار شی دَ خانئ
زه خوشحال خټک د عشق په کار هونبره خوشحال يم
ځو سلطان غره پخپله بادشاهی او سلطانئ

زوړ سړی چه د ځوانئ هوس کاندی — ورته وايه چه دا څه په کُنه خاندی
چه په کال کښ ئې زړتوب وی هم ځوانی وی — د سړی تر کاره ښه دَی کار دَ سپاندی
کله هسی په خوان موړ شی چه ئې نه خوری — کله خوان ته سترګی اَړَوِی نغلاندی
په نيتونو په صوتونو په لاسونو — خلقې دِی سَرَه يو تبله هړاندی
اوس په سپينه ږيره څه له مرګه ډار کړم — ياران توری ږيری ولاړل تر ما وړاندی
چه د مځکی مخ ئې لاندِی وُ تر حکم — راشه وګوره هغه تر مځکې لاندی
دا عالم ريګ روان دَی که ئې ګورې — خو هم هسی سَرَه اَوړی لاندی باندی
د قضا تنور ما وليده په سترګو
ما خوشحال چه پکښی سيځی وچی تاندی

زه او عشق بی قراری — دم په دم ژړا زاری
تيغ وکښلی را ښکاره شوه — خوار عاشق دِ ځان سپاری
چه هر دم په ما ستم کړې — ستا دا هسی ده ياری
ستا له مهره ستا له لطفه — زه لَرم اميد واری
دايم ستا دَ غم ورَی وړم — شرط دَ عشق دَی بربادی
خاکپای اوسه خوشاحاله
لوی به کاندی خاکساری

زه اول در خبر نه وم چه دا هسی بی وفا يې — په ورځ سل سوګنده وکړی بيا له واړو بی پروا يې
ما چه زړه و تا ته درکړ خلقې را باندی غاو کا — ولې هسی خبر ندی چه ته څه رنګه زيبا يې
اې چه ما وته وَيل کړې چه په کښليو نظر مکړه — ځوک به ستا په وَيل غوړ کا چه دَ مرګ خبری وايې

۱. کاش دِ د عمل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ما یو ویښته د خپلی معقوقې تر خوری ښه دی
ملا څه په هر زمان دَ جنت جوری راته ستایې
دگلونو قدر هر زاغ و زغن نزده طوطا زده
هسی مه وایه نادانه چه په څه صورت شیدا یې
دا څه توری سترگی ندی چه ځما زړگی ئې یوورِ
دا څه لا نوری بلا دی خدایه ته دا نا بینا یې
دا نه خال نه زنخدان دَی نه پریشانی توری زلفی
دا یو راز آلهی دَی له ته پوه پدا وینا یې
دا دَ خلقو ملامت دَی که پیغور دَی د وگړی
دا همه ځما قبول دی خو که ته له ما پخولا یې
نن به څراغ په کور کښې نه بړدم چه گمان هیڅوک و نکا
دا نیژدې دَ چم وگړی چه نن ښه میلمه ځما یې
ما وَیل چه د زړه غم به درته وَوایم چه راشې
غم به څه وایم و تا ته چه په راغله غم زدا یې
چه دَ زلفو نافې تل تل خندې وې دَ باد و مخ ته
خوشحال خود په تا پوهیږی چه هوسیه دَ خطا یې

زړه به ستا له جوره ظلمه په څو ځان وړی
غم دَ درد به دِ ترکومه پدا شان وړی
ما دا هسی رنگ هندو لیدلَی نه وُ
چه په حسن دین و زړه دَ مسلمان وړی
هغه لاس چه دِکوتاه دَی تر لمنی
هر زمان ئې په ډیر غم کښې ترگریوان وړی
دَ هغه عمر څه حال حلاوت نشته
چه ئې بې له تا په غم کښې په پایان وړی
چه هرس دَ هغو شونډُو غاښو کاندِی
دَ ارمان گوتی هر دم پخپل دندان وړی
ستا دَ زلفو وَ چوگان وته حیران یم
چه دَ زنی گوی دِ څرنگ په میدان وړی
پکښی بند زړونه وکاږی که ئې گورې
چه دَ سر زلفینی تل تر زنخدان وړی
چه دِ زړه په ما هغه حکم فرمان کړه
د ما زړه به د تا هر حکم فرمان وړی
دَ خاطر خوښی می هرکله پدا ده
چه دا ستا غمونه هرکله پر یوان وړی
دَ نور چا په ما څه کار دَی زه پرې خوښ یم
که می دین و زړه واړه تبان وړی
دَ وفا خصلت چه خدای ندی ورکړی
څوک به څه لَره په کښلیو دا گمان وړی
دَ زړه مینه ئې په کښلیو ما ته نکړه
خوار خوشحال به له دنیا دا ارمان وړی

زر ځما تر لاسه نه راځی ویریږِی
که هر څو می دلاسه ور سره کیږی
ځما لاس ورته تر اوره هم بتر شو
لا په اور کښې ئې یَو درنگ ساعت تیریږی
زه او زر سَرَه له ځایه غلیمان یُو
په جهان کښې غلیمان سَرَه رغیږی؟
چه غلیم دَ مړنی په نظر کښیوزی
نور ئې زړه دَ ده و مرگ وته پړ کیږی
شاه زلمی به خپل غلیم کا تر ځان وړاندی
و نامرد وته به سل حیلې دریږی
په قرآن کښې ستا اصوال په غلیم یاد دی
بل به کوم حجت تر دا قوی یادیږی
کانی زر که سَرَه وگورې یو رنگ دی
فرق ئې دا دَی چه په زرو زړو رغیږی
هغه زر تر کانی لوټه لا بتر دی
چه ئې وَمنډې په مځکه نه خرڅیږی
چه اوبه په ځای حصار شی نور خسا شی
صفائی ئې هم پدا ده چه بهیږی
تل دی لاس په غلیم بر اوسه خوشحاله
غلیمان دی شرمنده تر تا ځاریږی

ساقی گل شگفته کیږی
خس له باغه رفته کیږی
که دَ باغ خوښی په زر شی
دَ راغ هسی مفته کیږی
دُرگوهر ځما بې میو
په مژگانو سفته کیږی
که ئې پټ لَرم له خلقه
راز می نه نهفته کیږی
باد دِ زلفی آشفته کا
ځما زړه آشفته کیږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه راز چه به ما تا کړ په محفلو گفته کیږی
دَ خوشحال بخته بیدار شه
تَل څوک کله خفته کیږِی

ستا په سترگو کښې فتنې کاندِی خوابونه توری زلفی دی هم ډیر لَړی تابونه
که ته زر حجا به یَنیسې په مخ کښې را ښکاره وِی ستا جمال تر حجابونه
دَ جنت حوری که وَگوری ستا مخ ته نور به واچوَی له شرمه نقابونه
که شعلې د ِرا ښکاره شِی له جماله لور په لور به سر څرگند کا آفتانونه
زه چه ستا دَ بیلتانه په لمبو وَسوم نور می څه دِی دَ دوږخ په عذابونه
ستا دَ خیال میلمه می ناست دَی په کوگل کښې تل می خوری دَ زړه دَ غوښو کبابونه
تا وې ما وَتا ته ډیر ځله خوله درکړه دَ یاریَ په کار کښې هم شِی حسابونه
زو وَ تا ته دعا کړم ته ښکنځُل کړې هم لتا ښائیِ دا هسِی ځوابونه

ته چه حال دَ زخپل عاشق غواړې په شرح
بویه دا چه خوشحال وکښې کتابونه

سترگی دِ مستان دِی ځما زړه ښیښه مهینه پړوکی پړوکی مه شه چه ئې کنج په کنج وهینه
سپین سبا دِ گوره دَ ټیکی په شفق بند کړ جگی جگی جگی رایَ واخله له جبینه
کښلی دی که گورې چه مخ پټ کله څرگند کا گل دَ بهار ندِی چه رازیږِی له زمینه
واړه به سبب دَ بد اصلانُو دَ هنر وِی هر آفت چه گورې چه را پاځِی له کمینه
مست په بهار راغلې په سرود دی گوتی کښیښوې څو به لا وَباسې ډیر دِ ویاسته له دینه
چرته لوئیدلې نوم دی خپور په جهان نه وُ غوغا وشوه په ښهر چه ئې کوزه کړې له زینه
تل جام دَی دَ شرابُو ستا له لاس توبه په شونډو دَ خلقو لړمون شین دَی که پوهیږې ستا له شینه[1]
حیات لایزال به دِ حاصل شی که باور کړې دَ زړه لیدونی[2] دواړه که روشن کړې له یاسینه
د عشق[3] دَ محبت دَ ناوی مهر ماسوا دَی اول ئې درته وایم چه ئې ورکړې له کابینه
هر څو ئې که پټه، په ټټر کښې وِی ساتلې څه بده بلا ده نه پټیږِی دَ زړه مینه
کله منت اخلِی دَ یوې گیلړِی دَپاره هر چه همت ناک دِی که په کور لَړی جوینه
زانِی بتی گوره چه په هر لوری غوغا کا هیڅ درنه پوهیږم چه په چرته یې شاهینه
هر چه دانایان دِی په امان امان تیریږی هی توبه له دوره الامان له دې آئینه
نوم به دِ هرگز په ژبه وانخلی په عمر:
دا یارِی دوستی چه ستا خوشحال ته شوه مبینه

ستمگر به همیشه په دنیا نه وی پس له مرگه به لعنت لعنت په ده وی
هسی خوښ دَ ظالمیَ په کار وَلاړ دی ته به وایې مرگ ئې نشته تل به ژوی
ظالمان په نور څه هیڅ راغلی ندی خو دنیا وته ځوئیږی لکه روی
چی دَ خپلی کامرانیَ په کار راشی که عالم ته وبا لا شی پری ئې زړه وی
په گفتار کښې دَ فرښتو سَرَه سیالی کا په کردار کښې شیطانان ترې پوری څه وی

---

۱. محشی ورته کښلی دی یعنی ستا له شین خاله.

۲. یعنی د زړه سترگی.

۳. د زړه د محبت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که په سول ئې دَ دنیا مقصود حاصلیږی — دَ مکې په وره به هم پوری کا سوی
پخپل زویه ورور یې زړه نه وی تړلی — دَ خپل پلار و مرگ ته هم موړی[1] ورغوی
په هغه چاړه قلم روغ کا قرآن کښ — په هغه چاړه دَ وروره مری سکومی[2]
په رکوع کې تسبیحات دَ مال و ملک کا — په سجود کښ خپل حشم غواړی که ښه وی
که بیکخواه ورته دَ پند خبری وکا — چه دَ بدو خصلت پریږدی زړه ئې چوی
زه خوشحال چه دَ اورنگ بادشاه نوکر یم
که وَ زویه ورکَول کړم زړه می نه وی

ستا له جوره ظلمه هیڅ نکړَی ژړلی — چه له وره دی په څو گرزم شړلی
همیشه ځما دعا په غوږو اروې — یَوه ورځ دِ په ښکنځا نه یم زیړلی
رقیبان دِ لکه سپی په کوڅه غاپی — هم ترې څیری جامی ورومم هم خوړلی
چه به ته دَ هغه ټال په پړیو زانگی — هغه پړی دَ وریښمو وی غړلی
قافلې دَ همراهانو شوې روانی — ما هم بار دَی دَ خپل کوچ پسی تړلی
حاسدان بې غمه خوب کا دریغه دریغه — چه په کور ئې دَ بلا نفیل نړلی[3]
د خوشحال ئې وکرم وته امید دی
که هر څو په گناهونو دَی لړلَی

سا دَکښلی مخ په خال می زړه په داغ دی — پدا داغ می له عالمه زړه فراغ دی
سخ چه ناست یم دَگلونو په چمن کښ — بیا ساقی راته نیولی ډک ایاغ دی
یا دَ ښو زلمیو خیال دی په شمله کښ — یا دَ ښو جونو دَ تور وربل دماغ دی
دَ زلفینو په تور تم کښ به ئې غواړم — دا ورک زړه که را ښکاره کا مخ څراغ دی
چه دَکښلیو دَ جمال ننداره کاندی — وَ هغو ته سپیره ډاگ سیر دَ باغ دی
په سپین مخ ئې تازه خط نوی ټوکیږی — زه به زړه ورځنی ژغورم روږ[4]دی زاغ دی
دَگلونو په بوی ځی په گلزار ورشی — دَگلونو بوی بلبلو ته سراغ دی
نه په اصل هونبره ښه نه ښایسته یې — تا په کوم توکې راوړی دا دماغ دی
دَ خوشحال سترگی هورې چه ښایسته وی
خلقه زړه ئې نه په باغ دَی نه په راغ دی

ستا وصال لکه دریاب دَی زه ماهَی — په هجران دِ هر زمان دَی په ماهی
په ژړا می ځنی خواست دَ شیینی خولې کړ — په خندا ئې وې چه څه کا دا سړی
ویې څوک یې چه ځما په کوڅه گرزې — ښه حاضر ځواب می ورکړ ستا مریَی
هم په څو رنگه ناله هم په تن نال شوم — بیلتانه را باندی وکړ کار دَ نَی
دَ ځوانۍ بهار څه ښه دَی دریغه دریغه — دا بهار که همیشه په دنیا وَی
گل، سنبل، نسرین، نرگس لاله غوټیه — دَ مقدم سَرَه دِ راوړه[5]درست پسرلَی
چه ئې ونیسم په غیږ کښ راته گوری — لکه مست دَ مور په پیو کم کبلَی
دا شیرین یاران به نه وینم چه وَمرم — خدایه ما په جهان تَل لرې ژوندی

---

۱. ژویی.
۲. یعنی پرې کول او پوستول.
۳. نړلی یعنی غوغا کول او دربول او ډبَول.
٤. روږد یعنی آموخته او بلد او آشنا.
٥. راشی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غم خو ستا دَ رسوائۍ کړم نه د سر کړم   که می دا اندیښنه نه وی تا کتَی
هسِی ستا دَ بیلتانه په آتش سوځم   لکه څوک په لمبه کښیږدی وچ لرگَی
ډیر صفت دَ ښاپیریُو اَرویده شی   ولی ستا دَ مخ څوک نه وینم مخَی
په ښایست کښ هیڅ لقب دربادی نشته   که دِ څه خو دَ عاشق نمنځه کړَی
اورنگ زیب به د کابل دَ خلل غم کا   ساقی وخت دَ نو بهار دَی راوړه مَی
چه زړه سوَی دی دَ خوشحال په فریاد نشِی
په سینه کښ دِ سندان دَی که زړگَی

ستا په غم کي لکه زه یم بل به نه وِی   دروغجن یم که بل هسِی لکه زه وِی
ستا له غمه می ځگر له وینو ډک شو   چا ته وویَلی نشم زړه می چوِی
تا ویل ځما دیدن قیمت بها دی   زه حیران یم ستا دَ مخ بها به څه وِی
سر به درکړم په بها کښ دیدن را کړه   په سودا کښ خلل مکړه که دِ زړه وی
هسی گل دَ گلستان په منځ کښ نشته   هر چه ستا رنگ و بوی پوری په ده نه وی
که تل تا لَره درځم ملامت مکړه   دَ بلبلو تل و گل وته ورتله وی
د ښه څیز پوښتنه مه کوَه له اصله   دَ یو هر دوکان چه وِی کالی دی بله دی
که صورت ژغورې له غمه کاته مکړه   زړه هاله په غم اخته شی چه کاته وی
زه خوشحال چه آشنا وینمه[1] خوشحال شم
لکه گل چه تازه شوی په اَوبه وِی!

سړی هونبره څو ئې نیت وی   جامه هونبره څو قامت وی
گړ گڼ گردن دَ فیل خوری   څه میږی څه ئې قوت وی
نه هر خره دَ عیسی بار وړی   نه هر سر سَرَه دولت وی
وَ صورت ته نظر مکړه   په کرده دَ مرد قیمت وی
زه مرَیَی دَ هغه کس یم   چه صورت وِی هم سیرت وی
که صورت سیرت دِ جوړ شول   سر تر پایه عنایت وی
دَ خوشحال په وینا غوږ کړه
په ویَل کي ئې لذت وی

ساقی تل به دِ دا ست وی که به نه وی   له جهانه به مهلت وِی که به نه وِی
راشه ډک دَ میو جام په می ناب کړه   تل به هسی فراغت وِی که به نه وِی
هر هوس چه د صورت کړې نن ساعت دی   گوره کانده به صورت وِی که به نه وِی
په رشتیا وَ ما ته وَوایه طبیبه!   چه دَ رنځ مي به صحت وِی که به نه وِی
دَ وصال وعده دِ وکړه ستا سوگند دی   پدا کار کي به غفلت وِی که به نه وِی
که په تا پسی ملنَگ دَ مسلی شم   شاه په تا می به قیمت وِی که به نه وِی
سپینه خوله که بې ریباره ور پیښکی کړم
په خوشحال به می منت وِی که به نه وِی

ستا په تور می مال تالا ماڼۍ نړیږی   راشه گوره که پدا دی زړه سړیږِی
ستا غمونو لَره هر کله ژوندون وی   پدا لږ عمر می زړه کله مړیږِی

---

۱. ووینم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وايې ما ويشتلی څه کا حال ئې څه دی   په کوڅه کښې دِ لا دم وَهي غړيږی
دَ فراق په شپه ئې خوب په ما حرام کړ   وائی مالگی می په سترگو کښې دوړيږی
لا به گوره څه شان شان غوټۍ وا کا   دَ ښايست بهار ئې اوس نوَی غوړيږی
ما به هيڅ په ورځ ورځ نه ژړل عالمه   ولی څه کړم چه می ننه زړه ژړيږي
دَ رشتيا خبری خير و برکت دی   په قاضی دَ دروغجن ژبه اړيږی
دَ خوشحال خټک په کار پوری حيران يَم
مينه لا وربادی زور شوه څو زړيږي

سخ د آئنې دی چه دی مخ وته تل گوری   سخ دَ لونگين دَی چه دی پاس په ټټر ښوری
نه دِی ستا دَ غوړږو غټی مرغلری   وصل دِی په مياشت پوری يو سر بل سَره ستوری
روغ می کړې له رنځه چه د خولې ښيرې دِ اورم   شهد و شکر را گړې چه می ستا شونډی وزوری
ظلم دِ دَ سترگو پما خوار هر گوره ډير شو   څه کړم توان مجال دَ زور وَر لَری کمزوری
زه که ډوب په غم يم تل دی ډوب وم چه عاشق يم   تا دی خدای معشوقه تل هَری بلا ژغوری
ما وته ارزان دِی ډير په مښکو په عنبرو   څوک به توری خاوری ستا د پله په بها پلوری
تل ځی ستا وَ لور ته په ارمان کاته کا
سپين ئې په کاته شی دَ خوشحال دَ سترگو توری

ساقی راکړه وَ ما می   يَو څو جامه پيايَی
دا هم ظلم دَی که گورې   چه بې ميُو ځی پسرلَی
هغه ځای چه گل و مل وی   ورع څو کاندی سرَی
گوره څه وايی پرې غوږ کړه   چه آواز کا چنگ و نَی
بيا به تير ساعت را نشی   آه ارمان ارمان هَی هَی
د دنيا ژوندون هم ښه دی   که تر تلو هميش وَی
چه تر تلو هميش ندی   نور ئې وگڼه لا شَی
ډير مَين ئې و بله تير کړل   فلک نه لَری زړه سوَی

ستا په زړه د دنيا ځلِی[1]   دَ دوږخ لمبی دِی بلِی
چه دَ گور لَړم ماران دِی   هم دا ځلی دی پيپلی
که دِ يَو ځله ځان خلاص کړ   غم دِ نشته هوری ولی
دا لَړم شلوه له دِله   که دی نه وِی ليچی شلی
چه به وه تسپی په لاس کښې   مخ ئې تور بِريری ئې کلی
ته اصيل ځان دی مريَی کړ
هی توبه خوشحاله ولی؟

ساقی چه مهربان شِی په پياله کښې مَی زياتيږی   چه مَی ورځنی اخلِی دَ رقيب ښيښه ماتيږی
قربان ئې شم تر سترگو په طالع کښې زورور دی   چه هر کله ئې سترگی په زيبا جمال لواتيږی
بوسه دَ سپينې خولې راکړه بد مه وړه مستحق يم   دَ حسن له نصابه دِ څو توکه زکاتيږی
آفت دَ هلکوالی وُ جمال دَ هغې تُرکی   چه کال باندِی تيريږی آفت لا څه تازه[2] کيږی

١. دا بدله په نورو نسخو کې نسته، له يوې قلمی نسخی څخه را نقل سوه.
٢. آفتږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوندون دَ عاشقانو دَ معشوقې په وصال دی   چه بیل شی له معشوقه ژوندی ندی وفاتیږی
چه اوسپنی تر خیژی هغه کانې رنگاررنگ دی   ترخې خوږې ترې خیژی څوک فولاد ترې مرآتیږی
دَ چا خونی چه وَمرِی پسله مرگه شی میراتی
دَ چا خونی خوشحاله په ژوندُونی میراتیږی

سرگی دِ دِی که ورځی که ئې زلفې که اوربل دی   څو توری بلا دی چه می زړه پکښې قبل دی
چرته به خلاصیږی دا بلا تر زړه چاپیری   مخ ته ئې که گورې لا په سرو لمبو اوربل دی
خیال ئې دَ زلفینو عقل و صبر و دین و زړه وړی   نه پریږدی په کور کښې ښه کالی دَ خونی غل دی
نور عالم لا پریږده چه عاشق وته څه وایی   پلار که نصیحت کا و عاشق وته خجل دی
قیس وُ که وامق وُ بیا فرهاد ورپسی نور وه   ما را وړی ندَی دا دَ مینی دود اول دی
مینه الستی شته لباسی شته نفسانی شته   مېنک شته دی هم هوږه نفسانی لکه بصل دی
هر چرته یو مخ دَی که په سترگو احوال نه یی   یو چه ورته دوه شی خود پوهیږی چه احوال دی
جام بینا ته ورکړه چه ئې ډک یوسی تر ځایه   جام ورکړه ړانده ته هسی ووایه چه تل دی
عشق دی نور څه ندی چه غواص په دریاب ډوب کا   ځان سوځی په اور کښې ښځه عشق ور سَرَه مَل دی
ځای په ځای چه گورم زه خوشحال ورته حیران یم[1]
بله غوغا نشته همگی دَ عشق کل کل دَی

ستم دی دَ عینینو یاره عین عنایت دی[2]   بند دی دَ زلفینو دَ خلاصیِ کنایت دَی
په شپه ځما وَیل کله آمیز وُله هستیِ   په ورځی ځنی دور یم هغه حرف چه شکایت دی
خبری دَ مجنون او دَ لیلا ولاړې زړې شوې   ځما و ستا خبره تازه نوی حکایت دی
دَ ما او ستا خبری دِی پټ راز څه هسی ندی   چه چا ته ئې پیدا یا بدایت یا نهایت دَی
په مخ چه ښایسته شوې که په پسول پسللی نه وې   ساده دَ ورځیو خال دی د درست حسن کفایت دَی
هیڅ کله له مرگه دَ خوشحال اندیښنه مکړه
چه وې وژنې دلبری خون ئې روغ په روایت دی

سر په بیدی بید یا ونیووی ژړلی   په صحرا دَ ونون پاڼې پټ خوړلی
که اشنا که نا اشنا واړه لیدل شی   دَ همه واړو په بړیره ورخړلی
چه دَ قام دَ خیلخانی په حال خبر شوم   څه روزگار به پکښې شی په غم لړلی
په ناحق می آزادیِ ته تلاښ کړ   په زندان دَ اورنگ زیب ښه وم تړلی
خپل پردی چه دَ دنیا شکر خواره دی   لکه مچ هسی له ځانه و شړلَی
دَ مال حال به و هغه وته معلوم وُ   که دا هونبره ډیر آهونه چا نغړلی
که خوشحال پنجهزاری کا مه ئې وینه
دَ مغل له نوکریِ دی اغیړلی[3]

شین مرزی چه گیډی داړی   باند نخیژی خسی زاړی
څه عظمت[4] څه مهموتی دی   چه په مرگ به ئې څوک ویاړی
دَ ښادی سترگی دِ ووزِی   پریږده دَی ور پسی ژاړی

---

١. شم.
٢. دا بدله له یوې قلمی نسخی را نقل شوه، په نورو کښې نسته.
٣. یعنې قې وهل، بد هضم کیدل.
٤. عظمت خان او مهموتی او ښادی خان د خان معاصرین وه، چه په دې بدله کښې یاد سوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په یَوَه غوټه یَو نیسی — باز نه دوه تارو ونغاړی
عابد خان ځما شنقار دی — په غوټه وهی دوه ښاړی
هم شنقار می هم شاهین شته — هم ښه باز لَرم لک غاړی
وخت د ښکار دَی سهیل وخوت — خپل خپل ښکار به پسی غواړی
زه په ښکار یم دَ سر خابو — وړاندِی زاغ راځی مرداری
خرقه خیری دَ زاهد شوه — رنگ ئې نه وینم دَ نماړی
ژر به ورک شی مدعی می — یو څو مچ دی دَ غوباړی
ازمیښت گوره دَ دهر — راته لیندی شول اوس شاړی
تیغ پرې سور مکړه خوشاله
چه لایق دِی دَ څوباړی

شفاعت دَ محمد (ص) ثابت په نص دَی — دا په دا چه دَی دَ درست جهان اخص دی
دَ موسی دَ عیسی کله دا صفت وُ — دَ لولاک نعت پده باندِی مختص دَی
اولیاء ئې دَ امت واړه ممتاز دی — هر ولی ئې په ارشاد کښې مرخص دی
سر حلقه دَ اولیا وُ هغه شماره — چه شیطان ئې بندی کړی په قفس دی
دَ رستم دَ مړنتوب خبری هیڅ شوې — ذوالفقار چه ئې یاد شوی په قصص دی
دوستاران دَ اهل بیت له اوره خلاص دی — بی دوستیه ئې عالم کله مخلص دی
په وِلا که دَ علی رافضی کیږِی
سکه خوشحال ئې په وِلا کښې مشخص دَی

ښځه بونه هوسناکه، خنده رویه، مهرجنه — پاکیزه په زیست روزگار کښې په ښه بوی باندی مینه
دَ صحبت په زموز پوهه، زړه ئې خلاص له مکره دروهه — کم خوراکه خوش پوشاکه، همیشه ناسته دننه
په وصال دَ یار خوشحاله، یار ئې خوښ له قیل و قاله — چه له یاره نه جدا شِی، هم غمجنه هم خیرنه
له نیکانو همنشینه له بدانو په زړه خوږینه — له موروالی ئې توبه کا که ئې مور وِی دروغجنه
دَ میلمه پکار حاضره، په پخوالی بهادره — حق دَ چاری په ځای راوړی، په رنځور باندِی پوښتنه
پاکیزه ئې د کور صحن، نه په غولی کښې نور لحن — پرستاری ترې خوشنودی، ښه دَ هر چا په ساتنه[1]
که دا هسی څوک پیدا شِی دَ خوشحال په لاسو راشِی
هیڅ تقصیر به ئې ونکا دَ یارِیِ په پالَنه

ښې ښې شپې څنی پیښې — غیږ په غیږ شی شفت ځبیښی
څښی څښی ښیښې تشیږِی — نن به شی بخښی ښې ښې
چین چین څونبی ځِی په شین — بتی زشتی فتنې پیښی
شی په چین تشی پوښتنی — چین چین څونبی پښتنې شی
هسی ځِی په شین شین — نخښی نخښی ختی پښې ښې

ښه سر راست ټوپک دی چه نظر څنی لر بر شی — گوره چه گزار دَ کم خطا په چرته شر شی
ولی هسی نه وی چه وینښته چوی په عقل — بیا چه درې څلور مصلحت وکاندی ښه چر شی
څوک چه مخه ولی لیندیٔ ډیر و بله کښینی — کله په سپینکی دَ هلک غشی برابر شی

---

۱. ستَنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوري لولیٖ هیڅ دی دَ نسب که دَ نور څه دی … ښه لوئی هغه دَه چه لوئی ئې په هنر شی
ډیر دَ سروریٖ دعوا کاندی په جهان کښ … یو سړی په زرو کښ په بخت سَرَه سرور شی
آس ترکته لاندِی شا په څو ځایه زخمی وی … ځای دَی دَ حیرت په رابتونو ساته خر شی
یو توریتی نشته چه خپل حال ورته معلوم کړم … کله به د ما دَ بخت دَ ستوری لا اثر شی
زور لرې که عقل پدا دواړه مه نازیږه
بخت راوړه خوشحاله چه دِ کار لکه سره زر شِی

ښه هغه چه ولاړ بې خوده په خیال ستا دی … که اشغال دی په جهان کښ اشغال ستا دی
ښه می ولیده په سترګو واړه کښلی … چه تر واړه لا تیرَی کا جمال ستا دی
دَ دنیا په مخ به ډیر وِی ښه مخونه … چه تر هر څه ډیر لذت کا وصال ستا دی
دواړه زلفی دی حلقه کړی لکه لومی … چه دانه دی پدا لومه کې خال ستا دی
دواړه زلفی د حلقه کړې لکه لومی … چه دا نه دی پدا لومه کښ خال ستا دی
دواړه پښې ګلګونی سرې پدماغ درومې … ګوره بیا څونبره وګړی پایمال ستا دی
ته کشتن دَ غمزې کړه مه وَدریږه … مقتولانو قبول کړی وبال ستا دی
تا خو نوم دَ جنجالی را باندِی کښیښ … که په زړه کې می جنجال دَی جنجال ستا دی
که همه دَ خلقو کښلی سَرَه تړول شِی … خسته زړه می په تړولیٖ کې لیوال ستا دی
چه دِ څوک په کوڅه تیر شی نور مَیَن شی … چه تمام له عشقه روغ دَی دیوال ستا دی
که مثال دَ صورت غواړې ګوره میاشته … چه پوره دَ دوو هفتو شی مثال ستا دی
چه سبا بیګا ئې لوند لَرم په اُوښیو … یادګاری را څخه پاتو رومال ستا دی
څو ریبار در سَرَه نه بیایې دَ وړاندِی … چه په چم به ئې تیریږې مجال ستا دی
که په قهر ئې شړې په لطف ئې برلې
چه ئې نه پریږدې په هیڅ کښ خوشحال ستا دَی

ښاپیرک که په هوا ځِی په تور تم کښ[۱] … په راتله دَ رڼا ورځِی دَی په غم کښی
له چتی درسته ورځ درومی په پورته … هغه هونبره باز شاهین درومی په دم کښی
د چندڼ اوښوانه[۲] فرق سَرَه هیڅ نه وُ … که چندڼ تر ښوانه ښه نه وِی په شم کښی
چا له ډنډه دُرګوهر نه دِی وکښلی … قیمتی لولو لالا غواړه په یم کښی
که ګیدړ په خم کښ رنګ شو پدا څه شی … خو بیا هم هغه ګیدړ دی په شیم کښی
زاهدان شیخان می ولیدل نامرد دی … مر عالم ربانی دَی په عالم کښی
څرخ می ځکه په سر لونی ګلونه … چه ئې خاوری غُندی پروت یم په حرم کښی
که هاتی دَ بادشاه ومری غم ئې نشته … چوهړی دَ سپی په مرګ دی په الم کښی
عشقه واړه ستا د غمونه خرخښې دی … چه په سوات را سَرَه ګرزی هم په سم کښی
ګوتی وَمنډه په غوړو ترې تیریږه … ذاکر زر ذکرونه کا زړه په درم کښی
که خوښیٖ د وصال ورسَرَه نه وی … عاشقان کله خوښیږی په ارم کښی
هغه چر دِواړه ګوتو ته نظر کا … چه ئې وِی سترګی نیولی په صنم کښی
آفراین دِ په وَیَلُو شه خوشحاله
چه دَ تورو رژول کړې په قلم کښی

---

۱. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کښ نسته.
۲. راحت زاخیلی ښوون په معنی د زیتون دَ وَنی راوړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه هغه چه ښه ئې رنگ ښه ئې جمال دَی   ښه هغه چه په قوت دَ هر چا سیال دی
ښه هغه چه په میات خانی میری کا   فراغت بې غمه ناست صاحب اقبال دی
ښه هغه چه که احمق وی که جاهل وی   په طالع په تخت صاحب دَ ملک و مال دی
ښه هغه چه په رشوه قاضی گری کا   په مسند دَ قضا ناست په قیل و قال دی
ښه هغه چه ډیر لښگر ورپسی درومی   ډیر ئې کبر ډیر ئې جاه ډیر ئې جلال دی
ښه هغه چه په مجلس دَ ملوک ناست وی   تمامی عمر ئې زیست روزگار ټيټال دی
په عالم کښ بدی نشته واړه ښه دی
چه وَ بدُو وته روغ دی یو خوشحال دَی

ښارونی دِ غوا شینیِ پسی غواړی   باز دَ غره ښایسته زرکی سَرَه نغاړی
که په رنگ کښ لکَه غلوځه[1] هسی روغ دی   دَ خوړرو هیله وَ مکړه له غوباړی[2]
یو آواز دَ ښو آسونو دَ ششنا دی   بل آواز د گنده خورنو دی چه ناړی
څوک ژړا دَ آخرت دَپاره کاندیِ   څوک د دې جهان دَ سود دَپاره ژاړی
دَگزار دَپاره لیندی په څو ناستَ دی   دَ قطرې په حرص گرزی پسی شاړی
مرتبې دَ دواړو ندی سَرَه سِمی   څوک دَ ځایه باز شهند څوک څوری ځاړی
که دَ ځنگ پرونه ئې هر څو کښلی روغ دی
دَ بازونو پرواز مه غواړه له ځاړی

ښه سړی گڼه هغه چه په زړه صاف وی   همیشه ور څخه شرم هم انصاف وی
چه دا څو توکه ئې نه وی سړی نشه   هر چه کاندی نور دی کا هغه معاف وی
په دنیا چه دا عالم سَرَه خلاف کا   لکه سپی چه په مرداره ئې خلاف وی
نوشیروان چه مخ په عدل په انصاف وُ   که ئې گورې ترقیامته ئې اوصاف وی
که دانا سړی بدرنگ وِی پدا څه شی   که د ښه توری ساز شوی بد غلاف وی
دَ هیچا غرض پدا خبرُو نشته   قلپ سره چه سره پیژنی صراف وی
جوهری به ئې خود کار سَرَه ښکاره کا   تر یاقوتو که شبه په رنگ شفاف وی
دَ یاریِ دپاره گرزم نه ئې موموم   چه وفا لری هغه په کوم اطراف وی
دَ بخملو په اودل به خبر نشی   په شماره که د اودنیو بوریا باف وی
عشق په حق په باطل هیڅ ندی راغلی   تر کعبه ئې ډیر وَ بت وته طواف وی
ښایسته هر گوره ډیر شول پرې ویریږم
ما خوشحال چه دَ تقوا وهلی لاف وی

عاشقان که ستا دَ لاسه په جفا مری   باری شکر چه په عهد په وفا مری
بیدلان می دَ هجران په تیغ قتیل وی   دا یَو حرف دَی چه په توره دَ قضا مری
زه مرده وم ستا دَ جام په گوټ ژوندی شوم   چه ئې دا جرعه نوشلې غه په چا مری
زړه می ستا طرې طراری ته هوس کا   ځان می ستا غمزې بیماری ته رشتیا مری
اې تازه گله بلبلی ته نظر کړه   په نوا کښ ستا له شوقه بینوا مری

---

۱. یعنی د شاتو مچیِ.
۲. د خره مچ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوار خوشحال په مرگی حال دَی ځکندن کا
راشه گوره په ارمان دَ لیدو ستا مری

عاشقان له بیش و کمه آسوده دِی
له وجوده له عدمه آسوده دی
دَ ساقی له لاسه ډکی پیالې اخلی
په مستی کښې دم تر دمه آسوده دی
بت پرست دی دَ مغان په خرابات کښې
خوش خرم خوشحال له غمه آسوده دی
ورځ و شپه باندِی تیریږی په ښادی کښې
هر زمان می له صنمه آسوده دی
تل ساقی دَ میو داد کا بې منته
کریمان می له کرمه آسوده دی
همیشه شونډی دَ جام په مورگه[1] ینبی
په خاطر له جام جمه آسوده دی
پادشاهان که خزانې و بله آسپی
دا گدای می له درمه آسوده دی
په دریاب کښې ئې دَ عشق دَی غسل کړی
له حدوثه له قدمه آسوده دی
ای خوشحاله که نظر درباندی وکا
ډیر ئې تا ځُندِی له دمه آسوده دی

عاشقان چه دَ معشوقی دلداده دی
له همه واړه غمونو آزاده دی
په یَوه لحظه کښې هست په بله نیست شی
که ئې گورې عاشقان په زړه ساده دی
مگر زه له ځایه غم لَره پیدا یم
په هر دم راته غمونه آماده دی
نه یو زه دَ نظام پور په کوټ گنبی پروت یم
سوختگان ئیْ په هر لوری افتاده دی
په درون دَ عاشقانو نظر وکړه
دَ لاله غُندِی دَ داغ سَرَه زاده دی
ترک تاجیک عرب عجم عاشقان واړه
مست بې خود دَ دیو خمرو په باده دی
دَ هوا خدایان دِ لیری کا له دله
یَوه خدای وته چه ناست په سجاده دی
چه تر خپلی رضا تیر شی اولیاء شی
اولیاء له هَرَه غمه آزاده دی
غوبانه شپانه ظاهر سړی لیدل شی
په معنی کښې دَ پاده سَرَه پاده[2] دی
شیخه ته چه ډیر طاعت کړیې جنت غواړې
و جنت وته ورتله په اراده دی
عاشقان که معشوقه په تیغ ورژنی
ورمیږونه ئې و تیغ ته نهاده دی
چه دَ ننگ په چارُو نر نه دی خوشحاله
که ئې نر وینې په سترگو هم ماده دی

عمر هر زمان گداز کا لکه واوری
یا به ستا له مرگه واورم یا به واوری
هغه تیر یاران به بیا بیارته[3]را نشِی
که په سر باندِی را لونم توری خاوری
زور دَ چچ د وړلو نه لَرې نادانه
نه پوهیږم چه دا دروند وری په چاروی
په سمن دَ شهلا نقش دَ سیور زیب کا
په شیوه چه سترگی کوزی له حیا وری
دواړه سترگی مِی چه ستا په مخ دوخته شوې
عجب ښه له ځانه دوه قبله نما وری
دَ خوشحال غُندِی به ډیر دا هسی نور وی
ته چه هسی رنگه زړُونه رو نما وری

---

۱. یعنی کناره.
۲. دی کلمی ته محشی بیکلی دی: یعنی جارپای.
۳. بیرته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غم آخر شو دَ ښادیِ روزگار راغَی   چه موسم سو دَ گلونو گلزار راغی
په تلوار ئې تیاری دَ سیل کاندی   و بلبلو وَته وایه بهار راغی
پدا هسی خاصه وخت دَ ښو گلوُنو   دَ مطرب دَ ساز آواز می په کار راغی
دا ئې واړه له خزانه نه فریاد شی   چه گلونو ته طوطی په چیغار راغی
دَ هجران مشقت ډیر وُ خدای آسان کړ   بیا می سخ دَی چه عشرت د دیدار راغی
که په نوُرو باندی هر کله اختر دَی   په ما دا زمان اختر دی چه یار راغی
لون لون کالی بیا پیری خواجه شو
چه خوشحال دَ یار دَ مخ په بازار راغی

غم ښادی چه په جا ویر شی[1]   لکه ویر شی هسی تیر شی
سر رشته ئی مونده نشی   گوناگون دَ دور پیر شی
چه په خوا په خاطر نه وِی   هسی چاری په تا دیر شی[2]
په هجران کښ غم دَ یار دی   چه همیش تر زړه چاپیر شی
هر چه وَواته له سترگو   عاقبت له دِله هیر شی
چه به سخه په خوشحال کا
گُندیِ ژر دَ ده په خیر شی

غنیمت گڼه گلُونه میخوری کړه په چمن کښی   چه به پس له هفتې نه وِی دا گلونه په گلشن کښی
په غنچه چه تطاول کا صبا دا کله باطل کا   دَ بلبلو کام حاصل شی[3] دَ گلزار په شگفتن کښی
وطن ښه دَی که غمخور وِی ښه یاران دی لور په لور وی   څو چه شته که هونبره نور وی لا غریب یم په وطن کښی
هم ماښی شته هم عتاب شته هم ترخه تروه خواب شته   نه ئې شمار نه ئې حساب شته څه خوښی ده په دیدن کښړی
اور اوبه نده نور څه ده چه په تله یا په راتله ده   په راتله په اور اوبه ده اور را بل کا په رفتن کښی
که ئې تل په ظلم زړه وی که می زړه له غمه چوِی   خدای دِ نکا دا به نه وِی چه ئې خوړ کړم په گفتن کښی
چه بلبلی وته گوری له آوازه ژبه ژغوری   د بلبل په آواز ښوری هونبره ژبه په سوسن کښی
چه جدا شی وَ دی مرینه له غمونو چه خلاص شینه   څوک چه بې یاره پاینه سود ئې کوم دَی په زیستن کښی
که دَ سپی غُندِی ئې ولی په روروبه پسی زغلی
خوار خوشحال به ئې آخلی څو چه ځان لَری په تن کښی

فلک کا دا هسی چاری   دَ ده چاری دِی مرداری
دوه یاران سرَه جدا کا   بیا ئې بند کا سره لاری
گاه دِ زړه وِی په ښادی کښ   گاه دَ غم ژړا چیفاری
گاه دشواری کا آسانی   گاه آسانی کا دشواری
دواړه توگی گذران شِی
بده دا هم نه ده باری

که تن[4] سو که په تن اغوندې حلوا خوری   خو آخر دَ مرگ سړَی یې و به مری
دا مستی به دِ تَل نه وِی څو به گرزې   په خمار سره اَوُښتی سترگی سری

---

۱. ویر شی د قندهار په محاوره (ورشی) مگر دا کلمه په یوه نسخه کښ ډیر شی لیگلې ده.
۲. دیر شی یعنی درشی.
۳. حاصل کا.
٤. محشی ورته کښلی دی، چه یو ډول جامه ده.

که بې شماره خزانې کړې سرَه ټولی   دَ دنیا ارمان به بیا وَ گور ته وری
ستا پخوا دَ طبیلو څښتن وگوره   چه په کور باندِی ئې گرزی غوا وخری
همیشه وایې فانی دنیا گنده دَه   که گنده دَه ولی نه تیریږې تری
په دنیا څو ډیر مین هونبره غمجن شِی   جگی جگی راشه مکړه مینه پری
یَو غفلت بهل جهالت دریم شهرت دَی
دَ خوشحال دَ خان بلا دِی هم دا ذری

که په هند کښ نشته سپینه   هوسیۍ سترگه مه جبینه
خدایه ته وَ ماته راکړې   یَوَه سبزه نمکینه
به دوو زلفو عنبر پاشه   په دوو شونډو شکرینه
چه هر ځای وَته ئې گورم   ښایسته کښلې مهینه
هوسناکه ښیوه گره   شوخه شنگه زړه سنگینه[1]
دَ یارۍ په علم پوهه   سخندانه نکته چینه
ورځ و شپه کا ځنی چاری
په خوشحال دَ کُښلی مینه

که په زړَه کړې دَ خوشحال خبری زبری   دَ دانش له کاره نه دِی لری بری
خلایق په تفاوت سرَه پیدا دِی   پوهیۍ نه دِی سرَه واړه برابری
په زرگونؤ کښ یَو دوه سړِی خبر دَی   نوری واړه خلقې دِی ناخبری
لکه کار دَ خوی خصلت په تفاوت دی   هسی زیږِی په ښایست سرَه دلبری
دَ سیرت زیبایی ښه دَه تر صورت
چارِی واړه دَ باطن دِی معتبری

که مِی نوم په ژبه نه اَخلې هیچری   په تش نوم به دِ هم سودکوم دلبری
دَ زاهد دَ سترگؤ آب هونبره په ځای دَی   چه ئې سترگِی باندِی[2] نه دِی برابری
دَ ښادیۍ نوم پرې زور[3] دَی تَل تر تله   چه په زړه ئې ستا دَ غم شیتی[4]شی سری
زه به څه ځنی مانړه کړم یَو زه نه یم   په غمزه ئې خلقی کړلې ډېری
دَ ښو سیوره ئې خار[5]په پښو څرخیږِی   له حیا چه کوز کوز گوری ناز پروری
شونډِی ستا لکه نبات هسی خوږې دِی   تر یخ ویل ځنِی نه ښایی لب شکری
وایی شته په چین ما چین کښ کښلی ډیری   خدای دِ نه کا چه تر تا به وِی بهتری
بې خبر له ځانه ډیر ورته[6]پراته دِی   ته یې هم په حال خبر شه بې خبری
دَ ختا دَ ملک نافې واړه خجل شِی   چه د تا زلفی ښکاره شِی معنبری
که دِ چیری دَ آشنا په لور گذر شِی
دَ صبا باده! ځما سلام پر وری

١. دلنشینه.
٢. پر تا باندی.
٣. په قلمی نسخو کښ زوړ لیکلی دی داسی: نوم پر زوړ دَی تل تر تله.
٤. شتی.
٥. د خار.
٦. وِرته یعنی دروازی ته، یا در ته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

که می یاد که می نایاد کاندِی مخدوم دی   دَ چا کر می له ښبتنه حجت کوم دی
دا گدا ئې وَ وصال ته څه هوس کا   چه پادشاه ئې له لیدنه نه محروم دی
په عاشق چه ستا له لوریه ظلم وشو   اوس په هر لوری چه دَی درومی مظلم دی
همیشه ئې سوړ سوړ آه وِی گونه زیړه   دَ ویشتلو حال که نه وایې معلوم دی
په جهان کښ چه څه رنځ وُ څه محنت وُ   هغه واړه سَرَه ټول شول عشق ئې نوم دی
هغه یار چه وفا دار دَی مونده نشی   په جهان کې دَ وفا هنر معدوم دی
دَ خاطر وینی می خوری په ننکی ننکی   له گناهه ویره نکاندی معصوم دی
که یار سر غواړِی له ده نه نه به نکا   هر چه پوه دَ عاشقیِ په رسوم دی
چه په عشق کښ موافق نه وِی اې دِله   دَ هغه لیدَل په څه گورې چه شوم دی
دَ دوږخ لمبې به نه رسی عاشق ته   چه دَ عشق په توره مړ شو غه مرحوم دی

ما خوشحال ته ستا دَ خولې اسرار مکشوف شو
که دا راز دَ چا له سترگو نه مکتوم دی

که یَو دم دَ یار په غم فراغت کښینی   پدا دم به له عالم فراغت کښینی
که دِ کار دَ محبت وینو په لاس کښ   پدا کار به خوښ خرم فراغت کښینی
که گَدای شی دَ مغان په خرابات کښ   همیشه به لکه جم فراغت کښینی
ډیر و لږ دَ زړه زحمت دَی که عاشق شی   ته به تل له بیش و کم فراغت کښینی
که اختر دَی که نوروز دَی خو هم دا دی   مخ په مخ چه له صنم فراغت کښینی
که په کوی کښ ئې مقام وکړې زاهده   په خاطر له ارم فراغت کښینی

لاس په لاس بهشت دا دَی اې خوشحاله
چه خپل یار سَرَه یَو دم فراغت کښینی

که دا عقل دَ همه خلقو یکسان وَی   سکه بایده وَ چه همه سړِی لقمان وَی
د دې لال قدر به نه وُ په عالم کې   که دا کانې واړه لال دَ بدخشان وی
په پخسر[1] به دَ هر چا کرَه پراته وُ   که دا دُر می دَ ژلیِ غُندی ارزان وی
هیڅ حساب به ئې په هیڅ جنگل کښ نه وُ   که درمی[2] واړه گنی دَ هندوستان وی
په خوراک به خرو غویو نه قبلولی   که ډبره دَ ونی پاڼې واړه پان وی
دا ټپوس به هم په لاس دَ بادشاه ناست وُ   که دَ باز او دَ شهند غُندی ئې شان وی
دَ لیلی او دَ مجنون مینه به هیڅ وه   که همه خلق لیلی او مجنونان وی

ما خوشحال دَ حقیقت په ژبه ووې
دریغه دریغه که څوک پوه پدا زبان وَی

که صورت وته دی گورم په صورت کښ یوحیوان یې   که معنو وَته دِ گورم شاهزاده دَ کل جهان یې
چه ظلوم جهول یادیږې کنت کنزًا هم پوهیږې   ته و دا ته نظر مکړه چه دا غوښی استخوان یې
چه مسجود وُ دَ ملکو ځای ئې پاس وُ په فلکو   ته خلف دَ هغه هسی خلیفه پدر نښان یې
غوښی هډ څه په کار ندی دا دگاو دَ خره هم وی   دَ گدای په گند کښ پټه ته یو څرنگه سلطان یې
چه ئې ستا په حال پیغور شو تر ابده ئې مخ تور شو   دَ چا نوش یې دَ چا نیښ ئې د چا درد دَ چا درمان ئې
د دنیا عقبیٰ باغونه پکښ واړه نعمتونه   واړه ستا دَپاره جوړ دِی ته مقصود دَ کن فکان یې

---

۱. دا کلمه عیناً ولیکه شوه په څنو نسخو کښ پیخر راغلی دی تحقیق غواړی.
۲. یعنی نل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هر څو گلونه ډیر دي تر حساب تر شماره تیر دی   دَ فطرت په حدیقه کښې نو باده دَ گلاستان یې
نور به څه وایې خوشحاله له دې حاله له احواله!
هم دا هونبره وَیل بس دی که پوهیږې نکته دان یې

که په باغ کې رنگارنگ گلونه ډیر وِي
هسی نه چه دَ گلاب دَ گل په څیر وِي
آشنایی دَ گبینه دَه که شکری
چه خوارِه ئې په څو رنگه را برسیر وِي
ستا دَور دَ سپیو څو ثنا صفت کړم
چه تر پیره میره زړه وته را تیر وی
آرزو به دَ حیوان دَ اوُبو نکا
عاشقان د چه دَ خولې په میو سیر وی
چه په عشق سَرَه ژوندی دی مرگ ئې نشته
که په گور کښې تر دا تورو خاورو زیر وی
دَ غمزی توره ئې هر چرته وژل کا
لور په لور ئې شهیدان په دا شمشیر وی
تل ئې لوبی دی د ما د زړه په وینو
ستا دَ سترگو آهو ما ته لکه شیر وی
ستا دَ زلفو هر هر پیچ وته چه وگورم
همگی په رنگ و بوی لکه کستیر[1] وی
په خوشحال دِ یو زمان لیده وَ نکا
یو زمان ورته تر کاله هم لا ډیر وی
مگر هیڅ ئې دَ زړه حال ور ښکاره ندی
چه لیده ئې دَ خوشحال سَرَه ډیر ډیر وی

که راضی می په جفا او په وفا ئې
نور را درومه چه زه ستا یم ته ځما یې
بی له ما که جهان ستا شی په اوربشه
چه زه ستا شم که اوربشی خورې دارا یې
که دِ طمعه دَ مخلوق له وره پریکړه
بادشاهی دی مبارک شه که گدا یې
غاړی غرونه خبردار دی چه مجنون یم
که جهان پدا خبر دَی چه لیلا یې
ستا دَ غم په توره مړ په وردِ پروت یم
کله کله راته گوره مسیحا یې
جگی جگی په لیمه می قدم کښیږده
چه ړندې سترگی می روغی شی طوطیا یې
کله ما و تا روزگار په یه ځای کړ
بر بر راشه دَ یار سپیه چه اشنا یې
چه یاری له یاره کړې دَ سود له مخه
په خاوند می دِ سوگند وِی بې وفا یې
چه دَ یار سَرَه پخپل غرض یاری کړې
دَ یاریۍ بلا په تا شه یار دَ چا یې
چه دِ بولم معطل مکړه را درومه
که دَ باز غُندِی حاضر په بڼغ دَ بیا یې
په دربار می چوتری دی دَ سرونو
راشه واروه چه پخپل وَژل شیدا یې
چه دِ خوی خصلت دَ رنگ سَرَه جوړ ندی
رنگ دِ ورک شه که هر څو په رنگ زیبا یې
پدا هسی ښایسته جمال چه ستا دَی
غم شدت فتنو آفت لره پیدا یې
په امید دی دَ لیدو په ورکښې پروت یم
که ته هر څو له خوشحاله بې پروا یې

کله خپل بشر دَ گل غُندی نما یې
کله کله دَ بلبل په ژبه وایې
چه هر هر زمان په هر شکَل جلوه کړې
عجائبه دلربایه خود نما یې
په یوه ویښته دِ نه ارزِی دوه کَونه
په غایت لکه گوهر قیمت بها یې
دَ خپل درد دوا به زه له چا نه غواړم
چه هم ته محبوبه درد یې هم دوا یې
کله ناز کله ښکنځل کړې کله مهر
له خوشحاله مَروره که پخولا یې

---

۱. دا کلمه عیناً ولیکه سوه، معنی د مشکو به وی یا یو قسم خوشبو دار گل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که ئې لرې له جماله نه جلباب شي　　حبطه به بې تر مخ پورې آفتاب شي
که ئې بوی دَ پیچا پیچو زلفو ورشي　　په خطا کښ به بې قدره مشکناب شي
څو بوسې که له دشنام سَرَه آمیز کا　　شماتت به ئې په قند و په گلاب شي
که هر څو له زیبا مخه خاطر نیسم　　زړه می بیا په اضطراب لکه سیماب شي
یکباره ئې قرارَی له ما نه واخیست　　سرسته شپه په ما حرام شه که می خواب شي
دَ هغو طاعت قبول ندی نور څه دی　　چه سجده ئې تل دَ ورځیو په محراب شي
دا پیاله چه ځما نوش دَه زه پرې مست وم　　دا مستی می نه په بزم دَ شراب شي
دَ رندانو دَ شرابو هسی کار دی　　چه زاهد ئې هم په بوی سره خراب شي
نا محرم می و صحبت ته څه هوس کا　　چه ځما له محرمانو هم حجاب شي
که یو ټول دَ ښایسته وَو سَره کښيني　　خو هم بویه دَ همه وُو انتخاب شي
غه روپی چه دَ ټنگ سال له لاسه نه وی　　و صراف وته ظاهره په هر باب شي
دروغجن غشی که هر څو ثابت روغ کړې　　خو به بیا دَ هلوکانُو تیر پرتاب شي
دَ خرما وَنه خو سازه کړی له مومو　　دَ خرما غُندی به کله ترې دوشاب شي
ما خوشحال چه په پښتو شعر بیان کړ
دَ پښتو ژبه به اوس په آب و تاب شي

که په عشق کي زړه دَ نورُو په لیده ځي　　ځما زړه په ارویده تر لیده ښه ځی
نوری مینی ئې ځما له دلِه یو وړې　　یکباره می په لیدو پسی لیمه ځی
هسی یاد بویه چه یَو ځله یار یاد کړې　　نور دِ وینی لکه باز تر هر ویښته ځی
پکښی خیال دَ سبر قدو دَی پالم ئې　　چه می هر کله تر دوو سترگو اُوبه ځی
که په زړه شوی زه په اوس دَ یار سَرَه وم　　چا وې دا چه پښې هورې درومی چه زړه ځی
نه په زړه ده نه په پښو دَ خدای په کړه دَه　　دا غریب سړَی همه دَ خدای په کړه ځی
که دَ مال وه که دَ ملک وه که د زر وه　　وار په وار می دَ زړه مینه له هر څه ځی
دَ دنیا مینه په زړه باندی لوی بار ده　　آزاده به بار په زړه و گور ته نه ځی
روغ به خوب دَ بی غمیِ کا خوشحاله
چه څه خوړ دَ زړه لری خوب د هغه ځی

که می سترگیِ د باور کړې سَرَه لواتی　　په جهان کښ خو نیکی دَه نوری باتی
که دِ لاس د نیکی نه رسی دَ زره کړه　　راشه واروه "الاعمالُ بِا لنیاتی"
په جهان کښ که حجاج که نوشیروان وُ　　هم دا داد، او دا بیداد شُو ځنی پاتِی
له قسمته به نه کم نه به څه زیات شي　　دا دواړه اندیښنې دِی کم و زیاتی
که په څه هنر دِ هونبره توان رسیږی　　چه به ته کړې د مرگی لښکری ماتی
بیا هاله په جهان خوښ گرزه هوس کړه　　گڼه نوری اندیښنې دِی بې ثباتی
د دنیا ودانی خونی چه لیدې شِی　　عاقبت به ئې مرگی کاندی میراتی
له دنیا نه هم هغو ده بخره وَړې　　چه ئې نوم شِی د نیکَی پکښی پاتی
سر تر پایه د خوشحال سره لباس کړې
خدای دِ واخله لباسی دنیا کم ذاتِی

که میوه دَ چندنې نشته هسی شنډ دی　　لا ئې ښه تر میوه دارُو ونو خنډ دَی
وایې زه به په تا وکړم ځنی چاری　　زه د دی چاری ارمان لَرم ډیر ځنډ دی
که می ځان ځِی که جهان پرې به ئې نږدم　　ما نیولی اوس دَ عشق دَ سپرو منډ دی

پدا لار دَ شهسوارانُو ختل گران دَی — گوډه څو به باندِی خیژِي ملکنهٔ[1] دی
زه او دا دَ هر ناکس سازی ناسازی — که رشتیا وایم خپل ځان را باندِی پنهٔ دی
که مثال ئې په دنیا غواړې له ما نه — چه الا بلا پکښې دِی هغه ډنهٔ دی
دَ چړې دَ لاره کار نشته ناپوهه — چه تبرُونه پرې ماتیږِی هغه خنهٔ دی
یا سبا دَی یا غرمه دَه یا ماپښین دَی — مازدیگر دَ ښکار تکل کړم ساعت لنهٔ دی
څوک دَ حج، څوک دَ تلقین څوک دَ مکتب شول
یَو خوشحال په واړه خلقو کښې لونهٔ دی

کام دَ زړه که هر څو ښه دَی — تر ایمانه نه ښه نه دَی
چه ئې دا اندیښنه نه وِی — هغه کس سَړی په څه دَی
اعتبار پدا دنیا کښې — دَ سړی لکه لیمه دی
دَ هر چا چه لیمه نه وِی — که بادشاه دی خوار په زړه دی
سپی به ښه کړم تر مزری نه — سپی دَ کور مزری دَ غره دی
خر که بد دی بیا وری وړی — بد سړی بتر تر خره دی
ته ئې ویښ وینې په سترگو — غافل ویښ ندی اوده دی
په رشتیا کښ زوال نشته — دا د ما کلام په وله دی
اولیا بللی بویه — چه حلال په خوله په زړه دی
ته ئې سست وینې په سترگو
دَ خوشحال اختیار تیره دی

که په حسن دَ کشمیر خوبا اوښار دی — یا د چین او دَ ماچین یا دَ تاتار دی
پښتنې جونه چه ما په سترگو ځیر کړې — هغه کل واړه خجل دَ دُوی تر کار دی
په ښایست باندِی ئې ختم دا وینا دَه — چه په اصل دَ یعوب قوم و تبار دی
هیڅ حاجت نشته دَ مښکو دَ گلابو — په پنځه وخته لمانځه عطر عطار دی
که ټیکه که کټماله که نور سنگار دی — دا همه تر تورو زلفو پوری خوار دی
که اوډنِی[2] مقیش دوزی که سالو[3] دی — دا همه واړه تر سپین پړونی ځار دی
تر صورت ئې دَ سیرت خوبی افضل ده — تر ظاهر ئې دَ باطن خواږه بسیار دی
کل روزگار ئې سر تر پایه پرده پوښ دی — نه گریوان تر نامه څیری په بازار دی
له حجابه پورته غټ کتلی نشی — نه آموخته په ښکنځلو په پایزار دی
ما خوشحال له ډیرُو لږ دِی څه وَیلی
له دې حاله گوی مگوی وَیل بی شمار دَی

کله رند غُندی ملا واقف دَ راز دَی — دَ کتاب دَ مسلو زبان دراز دَی
زه مریَی دَ هغه چا یم ترې ځاریږم — چه دَ زړه سَرَه ئې جوړ دَ خولې اواز دی
چه ئې رَو دَ خولې دَ زړه سَرَه یَو نه وی — که په هر لمانځه اودس کا هم بې نماز دی
وار په وار ځما په زړه کا هسې چارِی — که دَ ستگو ئې غمزې دی که ئې ناز دی
لا به ډیر گلوُنه وا شی پدا باغ کښ — دَ گلزار دَ غوړېدلُو ئې آغاز دی

---

۱. دا کلمه په یوه نسخه کښ جلا لیکلې ده مله کنهٔ یعنی مه څه چه کنده په مخ کې ده.
۲. پړونی، چادر.
۳. که شالونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک به نه وي چه به غاو وربانديِ نکا — دَهر چا وَ ملامت ته عاشق ساز دی
ځان و تن سَرَه مثال کړه دواړه توکه — محبت که حقیقت دَی که مجاز دی
چه عزت ترې پیدا کیږی قناعت دی — چه خواری ور ځنی زیږی هغه آز دی
زه خوشحال له خپله بخته دلگیر نه یم
چه ځما ستوری ځائی دښمن گداز دَی

که هر څو پخپله پوهه کښ سقیم یې — دَ حکیم په حکم کار کړه نور حیم یې
که په خوله په غوږ په سترگو څه زده نکړې — نور ور دروومه ازلی سیه گلیم یې
دَ سیرت خوبی پیدا کړه چه جوهر دَه — په صورت خو هڅ وغوښه وینه ریم یې
پیر اوستاد مرشد به واړه درته شاکا — که په جهل مرکب کښ مستقیم یې
عاقبت به دِ په بخره ندامت شی — چه دا هسی دَ جاهل سَرَه ندیم یې
دا دانش چه دَ هندو دَ شمار حساب دی — که ته دا دانش دانش کښی لیم یې
سخاوت په روایت په روخ په رنگ کړه — نه چه درسته دنیا وَبازې کریم یې
همیشه په زړه خوشحال اوسه غم مکړه
په اخلاص چه وَ دانا وَته تسلیم یی

که هر څو په هوا پرونه وَهِی چتی — بیا ئې زړه وِی په ډکی دَونی نښتی
شاه زلمی توری[1] نیزې خوری تردد کا — په بریښنا دَ توری تښتی تیر آرتی[2]
سترگه ور اور اورکښ وینی چه بریښی — نوې میاشت په سترگو نه وینی سترگ تتی
ناسوتی عالم په څو په دنیا شخ دی — هلک تل دَ مور په تی پوری وی نښتی
دَی دَ خپلی گوتی غم کاندی که نه وی — په شگون کښ عالم ښه گڼی شپږ گوتی
په هر ښکار به بې خطا چورب آلوزی — ما خپل باز دی په پهرو پهرو پرانتی
که ئې بل له بدبویی سیږمې نیسی — دَ خپل بوی په بد بوئی خوښ وی خسا گوتی
څوک به څه لَره خوشحاله ته نصیحت کا
عاشق نه دی نصیحت دَ چا نه نغتی[3]

که هر تار ئې دَ کوڅی مشک تاتار دَی — دَ کوڅی تر تار ئې ښه دَ زلفوو تار دی
هغه ځای چه می دَ زلفو بازار جوړ شی — هغه ځای می دَ ماڼیو[4] تش بازار دی
چه لذت دَ تورُو زلفو را تر زړه شی — دَ ماڼیو زیست روزگار کله په کار دی
دا خبره څه عجب دَه چا ویلې — چه دَ تورو زلفو بد سوی تاتار دی[5]
چه دَ تورو زلفو خیال ور څخه نشته — توری خاوری ئې په سر عمر ئې خوار دی
که همه دنیا پری وَښندی هم هیڅ ده — هغه کس می چه دَ زلفو خریدار دی
خوار خوشحال چه ډیر صفت کاندیِ دَ زلفو
په قیمت دَ تورُو زلفو خبر دار دَی

---

۱. توری تیرې خوری.
۲. په بریښنا دَ توری تښتی تیز آرتی یا په پریښنا دَ توری نشی تیز آرتی.
۳. نغوتی.
٤. دا کلمه په یوه نسخه کښ ماڼیو لیکلې ده یعنی څونبی چه یوې خوا او بلی خوا ته وی.
٥. ناتار دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هزار ځله هنر کا هیلی بیلی[۱]
څوک به نکا دَ ازل چاری تبدیلی
دَ ازل حکم په مثل دَ هاتی دَی
دَ سړی فکر مثال پړی دَ ډیلی[۲]
دَ حیات اُوبه سکندر په هیلو غوښتې
خضر بیا مونده عبث شوې دَ ده هیلی
یَوه څرنگه خونریزه لار دَ عشق ده
پکښې ډیری قافلې شولې قتیلی
عشق یو هسی یودیرشم توری را زده کړ
چه په دیرش توری څکوم دَ قلم کښلی[۳]
عاشقانو ته اندک دَ دنیا مال دَی
تر همت پوری کثیری دِی قلیلی
دا دلبری چه په دا کشور کښې نن دی
په کشمیر کښې به ئې نه مومې عدیلی
هغه تُرکه چه ځان جور کا را ښکاره شی
تر جمال ئې حوری هم ندی جمیلی
په ارمان ارمان می ځان راغی په شونډو
تا دَ شونډو دارُو نه راکړه بخیلی
بیا هاله دَ محبت په کوڅه پَل ږده
که دِ وینی لکه ما کړې سبیلی
خپل پردی به دِ هیڅوک سیله وَ نکا
اې خوشحاله که دِ بخت نشی په سیلی

که خاطر دِ دَ خوشحال نه دلگیر دی
په خوشحال باندی هم ستا دَ مانې ویر دی
دَ بیمار ساهه په شونډُو باندِی راغله
دارُو گر ئې لا علاج ته په تدبیر دی
دَ موسی په معجزه به څه گروهیږی[٤]
دَ فرعون چه هامان غُندِی وزیر دَی
یار ځما په پالنگ ناست زه ولاړ په خوب یم
سرا سر ځما له لوریه نه تقصیر دی
ما خپل سر تر فلک ولیده په پورته
د دې خوب می معبره کوم تعبیر دی
بیا می کینه سترگه لاندی باندی راپی
مگر بیا می زړه یاریَ وته خیر دی
بې وفا سړی دِ یار دَ هیجا نشی
چه دایم ئې په یاریَ کښې تزویر دی
په ژړا پوری می خاندِی چه می وکوت
دا همه واړه د ما د بخت تاثیر دی
هیځ یَو مخ به ئې مخی دَ ښایست نکړم
ما چه ستا جمال لیدلی په ځیر ځیر دی
د ما زړه دَ یار زلفینی سَرَه گوره
لیونی په لیونتوب کې په ځنځیر دی

که پکار دی ده دَ خدای بیژندگلی
پیروی دَ محمد (ﷺ) کړه دَ علی (رض)
هر آیت چه به راته پاسه له عرشه
لا په عرش به ئې علی وُ متلی
محمد چه هغه راز ئې په معراج کړ
یکایک وُ و علی وته جلی
په محشر به هغه تور مخونه پاڅی
چه ئې نه دِی توری خاوری دَ تلی
محمد علی چه دوه وینی په سترگو
پدا کار کې احولی دَه احولی
دَ زړه زنگ په بل صیقل نه لیری کیږی
په دوستی ئې دَ علی ده مصقلی
که دا هونبره وَیل کا ورته رخصت دی
محمد دی پیغمبر علی ولی
چه په بغض د علی یاد عمر(رض) دی
رافضی دی خارجی دَی خللی
دَ علی دَ آل دوستی دَ ایمان زړه ده
څوک دِ شک پدا په زړه نه راولی
چه تر منځ دَ چاریارانو بد وَیل کا
په مذهب کښې دَ هغو ده درغلی

۱. خپلی سیلی.
۲. یو راض چمنی واښه دی.
۳. یعنی خط او دگاډیَ د عربې خط.
٤. یعنی منل او گرویدن.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ علی دَ آل په مدح کښې جنت دَی
دَ خوشحال خټک پدا دَه تسلی

که رُویت ئې نا ممکن دَی په دنیا کښې — دَ اَرنی وَیل به نه وُ په موسی کښې
چه موسی وته ځواب لن ترانی وُ — څه عجب جلوه لیدله شی پدا کښې
چه په ملک په ملکوت کښې مونده نشی — هغه هسی څیز ئې ایښی دَی پما کښې
زه حیران یم پدا خلقو نه پوهیږم — تېږی مری ولاړ تر حلقه په دریا کښې
چه په لا احصیٰ وَیل ئې خبر دار کړم — چا د ما ژبه گویا کړه په ثنا کښې
دَ عاشق دَ معشوقې سَرَه یو راز دی — چه هیڅوک ترې خبر ندی په دنیا کښې
چه لیلی کړه دَ مجنون کونډی[1] ماته — خوار مجنون ئې سر افراز کړ په هرچا کښې
نور که هر څو پاکیزه زه گناهگار یم — غم می نشته بیا می ځای دَی په ماوا کښې
دَ خوشحال دَ هغو لار سَرَه جدا دی
چه ئی غواړې په مسواک په مصلی کښې

که چرگان کرکره[2] دار دی — بیا و باز وته ناچار دِی
نه َیو باز دَ ښکار دَپاره — نه که چرگ چرگی هزار دی
دَ معشوقی ښیوې واړه — دَ نور چا ندی دَ یار دی
عاشق عشق لَره پیدا دی — کفر دین ئې څه په کار دی
عاشقان دَ معشوقې دی — نه دَ مور دِی نه دَ پلار دی
دَ خپل وَر عاشقان گوره — چه په څو پراته خاکسار دی
په هغو دَ خدای نظر دی — چه مَین په ښه دیدار دی
عشق ناپوه وَته اسان دی — ورته گران دی چه هوښیار دی
په خوشحال به عیب نکا
چه په حال ئی خبردار دی

که اسمان دَ چا په حکم جار وتلی — ځنی چاری به وشوې تا کتلی
په ړندو باندی لا هسی توره شپه دَه — که همه عالم ئې وینی نمر ختلی
هم ئې هیڅ راته پرې نښول هم بیا وائی — چه ډاډه اوسه لا هیڅ نه ئې نتلی
بیا ئې شکل په څه شان راته ښکاره کړ — لکه باز وِی له کریزه را وتلی
چه ادب ور څخه وِی صحبت هغه کا — بې ادب لَه مجالسه وِی یستلی
هغه یار می لکه باز په پرواز ولاړ شو — طالع بیا ځما تر لاسه را وستلی
ځان چه نن تر مَین ځار نکړې خوشحاله
ځان به تا وِی وَ نور چا وته ساتلی

که په کور کښې دی سردې دَ بدخشان وی — یا ډنکوری دَ انگورُو یا رمان وی
چه ئې زړه ور څخه موړ وِی نه ئې گوری — دَ وږ سترگیو ورته څو رنگه ارمان وی
موړ به څه پوښتې له نغن[3] چه نغن دی — وږی سپی خوړلی نغن ته نگران وی

---

١. لرگینه کاسه.
٢. یعنی طره او کاکل.
٣. یعنی د تنی ډوډی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله کښلی معشوقې ته نظر نه کړې
کله کوشی درته هم راحت جان وی
په ساعت ساعت کښې حال باندې نوریږې
چه می ولیده سړی کله یو شان وی
دَ سړی فکر په مثل دَ سیماب وی
اضطراب ئې هر هر خوا ارمان ارمان وی
کله کله ښایسته شی په گلونو
کله کله لکه باغ باندې خزان وی
کله کله دَ خوښۍ په صحبت کښېنی
کله کله په غمونو کښې حیران وی
چه دایم په یَوه حال دَی هغه خدای دی
چه حالونه پرې ور درومی دا انسان وی
آخر تله دی له جهانه باور وکړه
که هر څو خوشحال ژوندی پدا آوان وی

که هر څو یې پدا خپل حسن کښې لویَ
دَ یارۍ حق هم بیژندلی بویَ
ما به زړه لتانه وتاړه په بله
که موندی شوی هسی تا غُندی دلجویَ
دَ شرابو په خوړو کښې فهم وکړ
چه دِ نه شی دا پیاله له لاسه تویَ
چه مکان ئې نا پیدا نښان ئې نشته
څوک به څه غواړې دَ شپینُو بازو هویَ[1]
د تشنه خودَ اوبو سَرَه مقصود دی
که اُونه ئې دَ دریاب وِی یا له جویَ
عاقبت به برخوردار پخپل مراد شِی
که دَ پلار په نصیحت کښې درومی زویَ
دَ خوشحال وَیل خواږه تر نیشکری دی
که په خوند ئې خبر دار شی وئې ژویَ

که ته خوله و ماته نه راکړی ملکیَ
بلی هم راته نومړې دَه خولکیَ
په غمونو کښې دی هسی ځنځیری[2] شوم
لکه اوړکیِ چه زبون شی په بلکیَ[3]
په کړکتیو[4] کښې دی ډیر زړُونه پراته دی
پدا دوه زلفو دَ زړونو یې غلګیَ
چه څراغ ورځنی دورمی پتنگ خوار شی
یو زمان له ما نه مه درومه دلکیَ[5]
ما دَ ښو مخونو ښه ننداره وکړه
نشته تا غُندی زیبا بله جلکیَ
ما ساده پښتانه څه زده چه ئې وائی
په پارسی پارسی خبرو مغلګیَ
جدائی ئې هسی سخته په خوشحال دَه
لکه ځی دَ چا له ځانه نه سلګیَ

که اشنا که نا اشنا دِی
بولاق واړه بې وفا دِی
که ئې خویښ کړې یا ئې خپل کړې
شاهی بیگ ُندی بلا دی
چه آصف خرم ښه نشه
نور خرم په یار دَ چا دی
خوشحالی که یار غاروه
هم دَ ده نه دا غوغا دی
که ئې ځان کړم یا ئې زړه کړم
ځان و زړه کله ځما دی
نه ئې ننگ شته نه ئې شرم
نه پخپل قول وینا دی
چه کوتک ورته ښکاره کړې
لکه بنځی واړه ستا دی
پخپل سود پخپل مقصود دی
بند په خپله مدعا دی
د سیالانو خوی ئې ندَی
په بیکار خصلت پیدا دی

---

١. ها یا هوی یعنی هګیِ او بیضه.
٢. زنځیری شوم.
٣. د وړو ماشومانو د سونو مرض.
٤. پړکه، دام، جال.
٥. د دل اسم تصغیر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخامخ وتا ته خپل شی
پردی واړه پس شا دی

که په فضل شی څه غم دَی
که په عدل شِی ماتم دَی
له گناهه به خلاص نه وی
چه په نوم بنی آدم دی
چه ظلوم جهول ئې یاد گړم
که پویږې ډیر کرم دی
په لاتقنطوا تکیه دَه
گنه اور ووری تور تم دی
زه هغه ناتوان ضعیف یم
چه میږی تر ما محکم دی
پدا ضعف هغه بار وړم
چه تری تښتی درست عالم دی
که لوییِ ته می گورې
میاشت و نمر دَ ما پرچم دی
اسمانونه می خیمې دِی
پرې دَ ستوریو زینت تم دی
لا می نور باغونه نور دِی
کمکی باغ مِی دَ ارم دی
غم می هیڅ نشته خوشحال یم
که خپل بخت را سَرَه سم دی

که دَ یار دَپاره غم شدت څوک مومی
په خندا خندا دی مخی ور درومی
دَ هغه سړی یاری څه یاری نده
چه بې یاره ئې اوبه درومی تر کومی
زه له ورایه ورته گورم یار می گوره
دَ اغیار سَرَه دَ میو پیالې شومی
ما به څه پوښتې د ما دَ یار له نومه
یو بې رحم بې وفا بې مهر نومی
نه ئی زه یوازی قتل په غمزهو یم
څو ئې ما غُندی په ورکی دی لړومی
په فراق ئې دَ ما اُوښی هسی تله کا
لکه څوک چه اخته سوَی وِی په دومی
دا دواړه بدان نه گوری له کسته
په ښه مخ باندِی و مشه دانی سپومی'
که تازه یاریِ ښی نه دی خوشحاله
څوک به نه خوښَوِی غوښی دَ ورغومی

که سړی په مصلحت کښ لَربر نشی
زه صامن چه دَ ده کار به ابتر نشی
و هغه ته سړی مه وایه چه پوخ[۱] وی
آراسته څو سر تر پایه هنر نشی
که هر څو مشکل کارُونه درته پیښ شی
فکر مکړه چه آسان به په زر نه شی؟
ما چه ولیده څو زر دِی پدنیا کښ
څو سَړی دِ ئې په مینه کافر نشی
زویه یار که لاف کَوی باوری ندی
څو په ډیری حادثې دی باور نشی
دَ رستم دَ مړنتوب خبری اَروم
ولی څوک به بې لښکره صفدر نشی
چه دَ مرد دَ نامرد شناخت ور څخه نه وی
بد صاحب څخه دِ هیڅوک نوکر نشی
دَ خوشحال خبری واړه نصیحت دی
مگر خر وِی چه په زړه ئې اثر نشی

که تا وته حیران دی دَ لیلی حکایت کړونی
و ما وته په ځان دی دَ مجنون روایت کړونی
د هر ویښته په سر لَرم زه تا سره زر کاره
خبر ندی له حاله دا بی کار نصیحت کړونی
څه ښه وشول طالع وې چه ئې ولیدې په سترگو
تر ما پوری خجل شول دا د ما ملامت کړونی
دَ حسن یغما چه دِ د الجه راوړی وَ زړونو
پیځک دِ ستا وَ سترگو ته بیل کا قامت کړونی

---

۱. چه پوچ وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه درد لَری په زړه کښ دَ هغه دارو موندل شی — هیخا لیدلی ندی دَ بیدر د طبابت کړونی
چه زه دَ بت سجود کړم مخامخ راته حاضر دی — څه څیز وینی حیران یم دَ مسجد عبادت کړونی
کوم ملک دَی له ما پاتو چه می پل ندی پریښی — هر ځای به ورته یاد کړم که څوک سته سیاحت کړونی
په هسی ځای مین یم چه ئې نوم واروی وګړی
نور تښتی تار په تار شی دَ خوشحال حمایت کړونی

که هر څو په سر د خیال دستار زرین بردی — عاقبت به سر دَ خاورو په بالین بردې
دَ سلیمان غُندی هم پریوتل له تخته — په فرس باندِی به څو دَ زرو زین بردې
دغه پښې به دی خوراک شِی دَ چمجیو — چه ئې اوس په شین شین په قالین بردې
په ارمان به خالی لاس ورځنی درومې — که په کور کښ په هر لوری سره او سپین بردې
په الا بلا که ټول دَ دنیا ګنج کړې — پخپل زړه به داغ په دم واپسین بردې
چه کردار ئې دَ ګفتار سَره سَم نه وِی — تش ګفتار واړه په ځان باندی نفرین بردې
تا په زړه کښ سل خدایان دِی کښینولی — راته وایه سر و چا ته په زمین بردې
دَ غفلت تسپې په ورځ و شپه جار باسې — څو منت به په کرام الکاتبین بردې
هر آیت ئې دَ معنو په سترګو ګوره — دَ صورت سترګی تر کومه په یاسین بردې
یو قدم که په رشتیا له دنیا واخلې — خدای برو بل قدم په پاس په علیین بردې
که اسلام دَ خلقو دا دَی اوس خو بویه — چه هندو غُندِی ټیکه پخپل جبین بردې
زمانې څه نا انصافه را ښکاره شوې — پانیاتونه پدا دور آخرین بردې
شاه جهان غُندِی بادشاه په بند بندی کړې — په اورنګ باندِی خطاب د محی الدین بردې
دَ مچی لاشه هم جوړه ور سَرَه وړې — په هر حلق کښ چه خواږه دَ انګبین بردې
دَ خوشحال خټک کوم جرم کوم ګناه دی
چه په زړه کښ ئې آهونه آتشین بردې

که منصور غُندی کافر دَ محبت شې — ته به هاله مستقیم په شریعت شې
دَ هوښیارُو مجالس به ورته هیڅ شی — که دَ عشق دَ لیونیو په صحبت شې
دَ جهان خواږه به تا وته ترخه شی — که خبر دَ یار دَ مینی په لذت شې
فراغت به د هاله وَ زړه ته ورشی — که له خلقو کناره کنج و خلوت شې
دَ جهان په خزانو به دی صندا شیی — که تونګر په خانو دَ قناعت شې
که نظر دَ کیمیاګر دربانِدی وشی — که ته خاوری ئې تر زرو په قیمت شې
دَ بې آبی مرغلری هیڅ قیمت وِی — په زیبا سیرت به قدر دَ صورت شې
اې خوشحاله بتخانې دِی زرې[1] ډوندی
خلیلی ناره پرې وکړه په همت شې!

که په مخ باندِی خالُونه عنبرین بردې[2] — هونبره داغ به په خاطر د ما مسکین بردې
دَ پیالی اُوبه خوږی شی تر نباتو — په پیاله باندِی چه دواړه لب شیرین بردې
خدایه زړه په ما دَ کښلیو مهربان کړی — ته پهزړه کې دَ بتانو مهر و کین بردې
دواړه زلفی چه وَلوَل سَرَه حلقی کړی — په هر وَل کې ئی ګلونه دَ نسرین بردې
خدای دی نکا چه ئی یَو سر کړم یا بل سر — که تل می په دا چشم جهان بین بردې

۱. دا کلمه په ځنو نسخو کښ زږ ډونډی لیکلې ده، یعنی نسل، ختړه، نسب.
۲. دا بدله په نورو نسخو کښ نسته، له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا دَ پله خاوری رنځور غُندِی آخلم
په هر ځای چه قدمونه په زمین ږدې
ستا تمامه خندا بخت دَی څوک ئی مومی
په دا نیمه خندا طعن په پروین ږدې
گه لیدلی دی دَ عشق قمار خانه دَه
ه لمړی بازی په یار ته دل و دین ږدې
آفتین دی ه وَيَلُو شه خوشحاله
په بیاض باندِی عجب شعر رنگین ږدې

که هر څو دِی پښتنې جونی طنازی
دا دَ هند سکښی هم نه دِی بی نیازی
نه ئې جنگ نه ئې ماڼی نه ئې هوډُونه
څړه[1] مهری څړه مینی څړه نازی
خو یوه زره پړه[2] نا سازه درکا
په ماڼی کښې نه دعوې کاندی آغازی
په خدمت کښې تر صباحه لکه شمعه
په یوه قدم ولاړی ځان گدازی
په غمزو په کرشمو په مکیزونو
فرخ بخشی، غم تراشی، دلنوازی
په ادب په ظرافت په رموږ پوهی
دَ صحبت په علم څو رنگه ممتازی
که هزار جورو جفا وینی له تا نه
بیا له تا سَرَه خندا کا په خوله وازی
نَوې نَوِی شیوې کا درته جوړیږی
په څو رنگه جلوه کا جلوه طرازی
د ښو څوکی ئې نیغی ځی تر زړونۇ
چه تیره تیره کاته کا لکه بازی
په جیو جیو درته پسې خبرِی وایی
هر زمان له تا په څو رنگه همرازی
عجب سرې په پاڼو شونډِی درته خاندی
میخی غاښ په مسی تور عشوه پردازی
غټې غټې تِی لکه انار په ملا نرئ
سر تر پایه دَ اوُمو وریښمو سازی
دَ صورت په لطافت بې مثله روغی
په قامت تر سروِ ونی سر فرازی
خرخښې ئې دَ خوشحال له دله نه ځی
که جدا دِی دماغی باریک مجازی

گله ته چه زیبایی د دې چمن یې
خار و خس وته په څه په خندیدن یې
دَ خپل ځان په قدر ولی نه پوهیږې
پدا باغ کښې خو یَو ته نازکبدن یې
دَ بلبلو ږغ به تل دربانډِی نه وِی
کښلیه گله په وفا کښې مبرهن یې
پخپل بوی دَ بلبلانو خاطر خوښ کړه
یَو څو ورځی چه تازه پدا گلشن یې
که جفا و چاته وایم شمار ئې نشته
پدا هونبره ستمونو جان من یې
چه دَ یار له جوره چا وته ژړا کړې
دَ یاریَ بلا په تا شه دروغجن یې
په یاری پوری دِ پیچمی کا خوشحاله
فکر ښه وکړه په چا باندِی مین یې

گله ته چه په بلبلو هونبره خیال کړی
دا خیالونه همگی پخپل جمال کړی
دا جمال به دی جاوید په جهان نه وِی
ښه خو دا گڼه چه شکر په دا حال کړی
دَ انصاف په سترگو ښه نندارہ وکړه
جهان څو کښلی چهرې هسی پایمال کړی
ډیرِی خونی دَ هجران په لمبو وسوې
ما لیدې چه تجلې ئې په وصال کړی
دَ بهار گلزاره ښه یې خوی دِ بد دَی
چه راتلَنَه یَو څو ورځی په درست کال کړی
تر قدرت به دِ ځاریږم ذوالجلاله
رنگارنگ گلونه ښه[3] هسِی نهال کړی

---

۱. سره مهری.
۲. منت.
۳. ته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ بلبل دَپاره تَل وَی په چمن کښ　　د پسرلی گله تله ولی دم در حال کړی
که دِ سترگی دَ عرفان شته مبارک شه　　دَ گلزار په نندارہ چه استقلال کړی
گل ته هسِی رنگ و بوی ورکړیَ چا دَی　　دَ لاله دَ گل چا هسی پاڼی لال کړی
چه گلونه دَ گلشن همیشه گوری
لکه خضر هونبره عمر دَ خوشحال کړی

گل کرَم اغزی ترې زیږی　　نوشدارو می زهر کیږِی
چه می څراغ په اوبو بل وُ　　اوس په تیلو نه بلیږِی
که ئې مخ وِی که ئې شا وِی　　پخپل بخت هر څوک پوهیږی
هَرَه ورځ که سل غمونه　　له جهانه را رسیږِی
څما زړه پدا ډاډمن دی　　غم ښادی واړه تیریږی
هم خزان هم به پسرلی وی　　چه اسمان په سر څرخیږی
څما اُوښی گرمی ندی　　که سیلاب غُندِی بهیږِی
په حضور دیدن ئې وینی　　ظاهر خان څنی بیلیږِی
اوس خو اور په خوشحال بل شو
بیا به څرنگه سړیږی

لا منت لَرَم پدا هم له اسمانه　　نندارہ دَ ابا سیند له میر کلانه
په تیراه په سوات په خوړه ور په ور شوم　　بیا می کوم لوری ته ته بیایې اسمانه
لکه گوی هسی په حکم دَ چوگان یم　　درست وجود پرهار پرهار یم له چوگانه
سر نوشت می له ازله مگر دا وُ　　زه به څه لَره ماڼه کوَم له چانه
قدیمی دَ پښتنو جهل خرتوب وَ　　اوس په طمعَ په حرص دروِمی له میانه
که رشتیا وایم شیر شاه دا هسی نه وُ　　لکه موږ یو نه پیدا له کوهستانه
پښتانه چه بې ننگی کا څوک ئې څه کا　　گورستان لَرَه به درومو له ارمانه
دَ ختکو دَ نفاق له ناپوهیَ　　یا چه غم لغرَم له خپله خاندانه
چا ته وایم څو به کښم څه هونبره ندِی　　چه تمام شِی له مذکوره له بیانه
دا داغُونه چه خوشحال لَریی په زړه کښ
رغیدل به ئې په تا کیږِی سبحانه!

لاس په لاس مو سَرَه وَکړلې څه چاری[1]　　چه پرُون مو تور منگور وژی په لاری
دواړه پښې له تا نیوَل له ما اخستلَ　　زه به پاس په سترگو کښیږدم ستا پایزاری
څه اغزی لرې په مخ کښ زړه مِی سکښې　　ای په تور باڼه د ما د زړگی خاری
دَ ویت والی به ئې څو ثنا صفت کړم　　چه صبا کړې دَ غنچې پاڼی ویزاری
چه می پاس په غاړه پروتی څنډیدلی　　ښې وِی ستا مختولی[2] زلفی تار په تاری
چه په تا باندِی ئې جوړ کړم زړه می ښه شِی　　نوم دَ حوری دَ پریِ اې نگاری
غړول ئې هم وتا وته ښکاره دی　　چه دا تورِی سترگِی ته لرې خونخواری
څه کوَم، که ته ښکنځل کړې لا خوشحال شم

١. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٢. دا کلمه په ټولو قلمی نسخو کښ دغسی ده، مخ تولی په معنی د تورو زلفو دی چه پر مخ څړیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه کوَمه ستا دَ مخ زیبا ننداری

لکه قلب مهر په لاس باندې برېښنا کړي — چه دَ اور په تاو کښې پریوزي ځان رسوا کړي
هیڅ ځما په زړه کښې ستا اشنایی نه وه — کومې چارې لَرَه خدای د ما آشنا کړي
که ډېر بد را سَرَه کړې په ښه ئې نیسم — خپلې مینې راته ستا ترخې حلوا کړي
چه په تا باندې مین شوم حال مې گوره — مگر خدای ځما خوارئ لَرَه پیدا کړي
که وعده دِ دَ لیدو په ماخستن وِی — په بور جل باندې دِ ناست په ما سبا کړي
که د ما په دوکان ناست یې کالې گوره — په زر سل ځایه په څو ځایه سودا کړي
کله مخ کله دِ شا وِی و بلبل ته — گله ته چه ښایسته شوې دا په دا کړي
په دا خوی دِ اور د ما په کوگل بل کړ — زه د شمع غُنډې ژاړم ته خندا کړي
چه وفا دِ دَ خوشحال سَرَه ونکړه
راته وایه اوس به چا سَرَه وفا کړي

لکه یار را سره یار وُ هسې ندی — چه ډېر ډېر به مینه دار وُ هسې ندی
که په څو رنگه به ما ور باندې ناز کړ — چه دَ ناز مې به خریدار وُ هسې ندی
دَ بهار بلبلې ژاړه څو په تا شې — لکه تل تازه بهار وُ هسې ندی
شکر شکر چه ئې څه خوخوی بدل شو — چه یک لخته ستمگار وُ هسې ندی
ستا دَ مهر دَ باران باندې کمې شو — چه مې جوړ دَ زړه گلزار وُ هسې ندی
یا ئې ویره شی له خونه یا ئې هیر کړم — چه مې مرگ ته په تلوار وُ هسې ندی
ډېرې مینې دَ خوشحال عقل تغیر کړ
لکه نور کله هوښیار وُ هسې ندی

لاله گل ئې تر جمال پورې بد رنگ دَی — دَ زلفینو ئې دَ چین له مښکو ننگ دَی
توری ورځی ئې لیندئ بانه ئې غشی — دَ عاشق تر زړه ئې تللی هر خدنگ دی
دواړه سترگې ئې په تن توری بلا شوې — همیشه ئې دَ عاشق له دِله جنگ دی
ته به وایې حبشی شکری پیری — هغه خال ئې چه دَ دوو شونډُو تر څنگ دی
تجله ئې دَ جمال لکه مشال شوه — خوار عاشق پدا جمال باندی پتنگ دی
چه له غوږو ئې مقصود مومې لښتئ ده — چه له پوزې ئې مراد مومې لونگ دی
په ښایست کې ئې تقصیر دَ صورت نشته — څه خو دا عیب لَری چه په زړه سنگ دی
دَ هر چا پخپل غرض پسې کوښښ دَی
دَ خوشحال ئې په جمال پسې آهنگ دی

لکه بځن[1] چه حلوا خوری — عاشق سپینه خوله دَ شا خوری
څوک دِ غاؤ ور باندې نکا — واړه خپله خون بها خوری
زه ئې تل خورم خوږې شونډې — که دا نور من و سلوا خوری
دواړه تې ئې ناشپاتې دی — چه ئې یَو یَو امرا خوری
هغه هیڅ مرنی ندی — چه به توره په قضا خوری
هم عاشق مرِی ستا له لاسه — هم سوگند په سر د تا خوری
وږی څه پوښتې له حاله — چه روا که ناروا خوری

---

۱. حریص.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوله ئې پټه خوره خوشحاله
باز دَ ښکار غوښې په غلا خوری

له شیخه خبر نه یم چه په کوم عمل مشغول دی
چه عشق ئې را فرمائی هغه کار ځما قبول دی
عشق لکه بادشاه دَی زه په مثل دَ چاکر یَم
چاکر چه دَ صاحب په حکم نه وِی نامعقول دی
دَ سبا نسیمه پاځه په تلوار تلوار را درومه
په هغو می سلام وایه چه په ورکې ئې نزول دی
بل استواځی دَ عاشق د معشوقې په منځ کې نسته
پدا میدان کښې گوره محبت دَ ده رسول دی
دَ یار غم می له خلقه پټ پنهم درله په زړه کښې
ولی څه علاج ئې وکړم چه می رنگ دَ مخ پدول دی
چه په تور دَ لیونتوب می هر سړی په زَولنو شو
گرم ئې خلقو مه کړی هم هغه ځما د کول دی
هم هغه دَی همیشه ژوندون موندلَی که باور کړې
چه دَ مستی دَ غمزې او د جلویې په تیغ مقتول دی
دَ گلونو پاڼی بویه چه کمیس شِی دَ ملوکی
دَ وریښمو له کمیسه ئې نازک بدن ملول دی
گوره ښه جمال چه لا به کله ور ښکاره کا
دا چه همیشه دَ خوار خوشحال ور پسی نول دَی

لکه زلفی دَ هغو چه سودا ستا وِی
بویه دا چه ئې سرُونه تر پا ستا وِی
لکه دَ سبر ونه لاف کا ستا تر قده
بویه دا چه دا په قدر و بالا ستا وی
هغه زړه چه تا ویشتلی زړه هغه دی
تا ویشتلی زړه به تل په هوا ستا وی
په خاطر کښې به ئې ځای دَ نور څه نه وی
په هغه زړه چه هوا تمنا ستا وی
کله وِی چه ستا له لاسه چا ته ژاړم
که هر څو بې حده جور په ما ستا وی
که په سل رنگه زیبا دَ چمن گل دَی
دَی به څرنگه په رنگ دَ لقا ستا وی
د خوشحال غُندِی به مست گرزی په میو
چه هوا دَ برندو سترگو دَ چا ستا وی

له اوله په سر جوړی کا دړۍ
بیا تیکه په وروځیو یښې[1] خونړۍ
جړاوې حلقې په غوږ بیسر په پوزه
قیمتی دَ مرغلرُو دوه لړۍ
مرصع باهو په لاس گوتی په کوتو
ژر نگهار ئې دَ پایلو دَ څړۍ
په ښیوه ښیوه عاشق ته ځان ښکاره کا
په غمزه غمزه ئې زړه کا وَ ووړۍ
په وصال به ئې په څو رنگه هوس کا
په هجران به ئې ساه راشی تر غړۍ
سر تر پایه آراسته شی په څو رنگه
په لیدلو ښاپیرۍ دَه نه سړۍ
دَ زلفینو ښاماران ئې هسی ندی
چه خوړلی ئې رغیږی په جړۍ
خلقو زه دَ تورُو زلفو لیونی یم
لا می ښه په خنځیرونو وتړَی
زړه ئې هسی دَ هجران غمونو موړ کړ
دَ خوشحال تر ستونی ندرومی نمړۍ

لکه زه په یار مین یم بل نه نه وِی مین هسی
لکه زه پسی غمجن یم بل نه وی غمجن هسی
هم می ووژنی پخپله هم پما باندی ژړا کا
حُه ښه یار دَی ښه ئې مینه وژل هسی شیون هسی
مخ ئې درست سَرَه گلزار دی رنگا رنگ لَرِی گلونه
تفرج دَ بهار گوره پکښې نشته گلشن هسی
زړه داغدار غرقه په وینو لال گل وَته وگوره
هیڅ شهید ندی راوړی له ازله کفن هسی

---

۱. کښېږدي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تورُو زلفو ته ئې ګوره ښایسته دواړه رخساره   دَ جهان په مخ نه وِی[1] سنبل هسی سمن هسی
لکه زه ئې نندارهٔ کړم ورځ و شپه پخپله خونه   خوار مجنون لیدلَی نه وُ په درست عمر دیدن هسی
که دَ ګل پاڼی ئې خط کړې لا به هم باندِی څرخیږی   دا نازک بدن چه ستا دَی دَ چا ندی بدن هسی
که ئې رسم یا ئې دود دَی یا وفا دَ هندوګیِ   چه له یاره سَرَه کښینی څک به وکا سوختن هسی
چه څوک ټاپ در پسی وکا سَرَه ټک وهی لاسونه   دا ژوندُون دَی مردن ندَی که دِ وشی مردن هسی
دَ ارم آرام می بیا موند ستا په غولی کښ خوشحاله[2]   خوښ له بخته له قسمته چه ئې را کړ وطن هسی
چه خوشحال خټک ئې وائی په پښتو ژبه خبری
په پارسی ژبه به نه وِی که پوهیږې سخن هسی

له غمونو به خلاص نشې دَ غم خویش یې   که بدګوی و بد آموز بد اندیش یې
مه بد وایه مه بد اروه مه بدګوره   درویشی دِ مبارک شه نو درویش یې
ستا په زخم به دارُو مرهم نور کښیږدی   که په ځان مرهم دارُو دَ چا په ریش یې
که دِ ځان پخپله شمار تر هر چا کم کړ   نور ځما په پوهه ته تر هر چا بیش یې
یا به دد یا به منګور یا به لړم یی   که داړل کړې یا چیچل یا په چا نیښ یې
پخپل دین نظر لَره دینونه ډیر دِی   څه جاسوس دَ چا دَ دین دَ چا د کیش یې
که هر څو در ځنی غړیږم بده خویه   څه په هَره کوڅه بیا وَ ما ته پیش ې
په کردار توره مشکنِی یې خوشحاله
په ګفتار سَرَه دَ سپینو درو ویش یې

مخ ئې را څرګند ګړ ویې هسی رنګ آفتاب وی   زلفی ئې نمود کړې ویې هسی مشکناب وی
وې می خپله عمره په شتاب له ما نه مه ځه   ویې که دِ عمر یم دَ عمر تله شتاب وِی
هسی ئې بې آبه دَ ګلابو ګل تر مخ شو   زرمنه که وَسیځې حرام که پکښی آب وی
هجر می وژلو ته تیار دَی که خوله راکړې   هجر به هلاک شی زه به خلاص شم ستا ثواب وی
مرم دَ عشق له لاسه نه دَ مستی په غمزه مرم   کار تیره چاړه کا لاس او زړه خو دَ قضاب وی
هر چه ته ئې ولیدې په تا ئې زړه بای نه کړ   زه وایم سړی ندی هغه به هم دواب وی
نن کانده هرګوره په آزاد د زړونو مټ کړې   هسی فکر نکړې چه آزار دَ زړه عذاب وی
نور به دَ خپل یار سَرَه څرګند مهر آغاز کړم   څو می به له خپلو له پردَیُو نه حجاب وی
ستا دا بی نظیر جمال چه وَوینم په ده کښ
تر زر سحر خیزیِ ښه خوشحال ته هغه خواب وی

ما چه ستا په جمال سترګی کړې رُنی   کښلی واړه ستا دَ مخ دی ربنې
چه په داد و په فریاد می نه رسیږی   دا دلبری بې پروا دِی که کنې
ګنُدی وِی چه بیا می راشی په منګل کښ   لکه باز دَ زرکی توې کا بنې
سپنه زنه ئې منه سمرقندی دَه   ګوره څوک به خوږ کا زړه پدا منې
که دِ سپین بارخو کبود کړم په چیچلُو   اوس می نه ګنِی هاله مي ګنې
بخته ته که دَ خوشحال سَرَه مدد کړې
دَ رقیب په سَر ئې وَشلوه پنې

---

۱.   د جهان په باغ کښ نشته.
۲.   خوشحال شوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما خو توبه وکړه که زړه هم را سَرَه مل شي — عشق دَی چه همیش ئې په توبه باندې یرغل شي
ډېر کاندې فکرونه دا سړی په ډېر رنګونه — کاشکې دَ چا چاری پدا خپل فکر فیصل شي
څو وايې پندُونه دروِمه اې نصیحت ګویه — زه څه هغه نه یم چه و ما وَته اټکل شي
هوښره رسوایی ِ دم وهَل دَ پارسایی — راشه که ئې ګورې چه دا څه دغادغل شي
کار دَ عاشقیِ څه آسان او سهل ندی — اوس چه پشیمانی کړې دِله دا فکر اول شي
زهد په لاس واخلم چه به نه ګورم دلبر ته — خیال ئې دَ زلفینو راته بیا دَ زهد غل شي
زه وایم که تل دَ ښایسته وو ننداره کړم — شرم دَ پیریِ تر دا منځ را ته خلل شي
تل به په ارمان ارمان مګس موړې لاسونه — یاد ئیِ چه په زړه دَ شاه دَ لام و بی عسل شي
اور دَ محبت دَی چه ځما په زړه کښې بل شو — ګوره پدا اور به اور په څو ځایه نور بل شي
زه په بیلتانه کښې دَ وصال نارې وهمه — څوک چه اوُبه واخلی و پایاب وته ئې زغل شي[1]
کښېنمه په طعمه دَ مَین دَ مخ په اور کښې — نور ځایونه پریږده که تنور راته بورجل شي
نه رسی تر یاره هر چه ډېری اندیښنی کا — نوری کیسې پریږده دَ عشق کار په توکل شي
ګډ شم په ګلشن کښې لَمن ډکه کړم دَ ګلو — بیا بې خوده ولاړ شم واړه ګل را څخه تل شي
هر چه بد غلیم دَی ګرفتار په عاشقی شه — اور ئې پیدا نه ولی دَ ده سینه منقل شي

هونبره دَ خوشحال خټک تقویٰ زهد پرهیز شته
ستا چه توری زلفی په سپین مخ باندې ولول شي

ما لیدلی دِی په دا سترګو پوهړی[2] — لکه نخښی دَ هر چا غشِی ته بَړی[3]
په زړه څو ځایه وړټوپې ئې روغی — په خوله نر ناحق و هر چا وته زیری
په خندا خندا ئې اوښی ځي تر سترګو — لکه چرګه دَ مستیِ وهی چقړی
په سبا بیګاه ئې فکر نور څه نه وِی — تل ئې ذکر د ذکر دی ولپړی[4]
هیڅ له خپله خویه نه اوړی په عمر — که ئې دَړی په تندی کړې دړی وړی
همیشه سترګی نیولی و خپل ښکار ته — و غوټې وته وار ساز کا[5] لکه لګړی
بړغ ئې ولاړ په درست جهان د بد کاریِ — سور بیرغ د چټګی پوری په لګړی
په چووه په عطر غرقه سر تر پایه — دَ اجمیر په فلیل دواړه زلفی غوړی
د محل دننه ناستی زربفت پوښې — چوهړی ته ووزی پریوزی په غوشیړی[6]
که ئې پلار نیکه له ځایه بادشاهان وِی — نه د پلار نه د نیکه په شرم اړی

مړ هندو غُندی په سرو لمبو کښې وسوی
چه ئې ولیدی خوشحال دَ اور لوخړې

مخ دِ آئینه دی باندی ندی تر سیری — آه دِ خوار عاشق دی ډار ئې وکړ دَ ډېری
سر تر پایه زیړی زعفرانی جامې اغوستی — راشه توری زلفی فلیل پوری اجمیری
تا وې چه دَ مخ قدر قیمت می پتا څو دی — څو به درته وایم په ما دوه کَونه پیری
زار دَ خوار عاشق دَی چه په شپه دَ جدایی — درسته شپه بې خوابه دَ اسمان ستوری شمیری
تا وَیل ځیر ځیر می مخ ته ګوره کُندی موږ شې — زه یَم هغه وړی څه له ما غواړې سیری

---

١. په ځنو نسخوکښې داسې دی: و پایاب ته ئې اړل شي. زغل به د زغستل مخفف وی، اړل په معنی د حرکت او رغبت دی.
٢. بد لمنی ښځی.
٣. دا بدله په چاپي دیوان کښې نسته.
٤. وله پړ.
٥. و غوټې ته وار ساز کا.
٦. مردار ځای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا سَرَه په سیل دَ گلونو سهیلیہ
هسی نمائی کا لکه بلبل دَ سیری[1]

واړه را ښرگندې دِی دَ درست کلی دلبری
ته گل دَ نرگس یې نوری گل دَ گنډیری

سترگی دِ بلا دِی چه ئې واړوې ملالی
زخم پیدا نه دننه زړُونه ځنځیری

ته چه په ښه حسن جمال تیره تر لیلی یې
ځکه تر مجنون دَ خوشحال ږغ دَی دَ تیری

مزری کله پرهیز کار دَی
خو راغلی په خپل ښکار دی

خوره خوروه له خپلو لیچو
مزری دا کا چه رویدار دَی

چه په توره ترک تازی کا
هغه هر کله کامگار دی

چه اخلاص لری په زړه کښ
هغه واړه ایمان دار دی

چه ئې زړه نه وِی دَ توری
هغه زړُونه څه په کار دی

ننگیالی چه په ننگ راشی
نه په زویه نه په پلار دی

سل دَ ښکار تر تازی ځار شه
کوټگان چه دَ بازار دی

مور دِ نشی باندی بوره
چه میړُونه دَکار زار دی

څوک چه شته تر شرقه غربه
د تورزنو خدمتگار دی

سر دِ نه غړوِی خوشحاله!
دَ بلا نه چه سردار دی

مخ دی په پلو کښ که څراغ دَی چه بلیږِی
خوله ده چه وَیل کا که شکری دِی تلیږِی

سترگی دی که ورځی که په څو کښ تیر انداز دی
شونډې دی که غاښ دی که دا لعل دُر ځلیږی

زړه دَی په کوگل کښ که دا کاڼی په سپین زر کښ
قد دَی که شمشاد دَی چه تازه نوی ځلیږی

مهر خندا پریږده دَ دلبرو درته وایم
تش خالی کا ته ئې هم په هیچا نه چلیږی

چا ئې چه په غولی باندِی یښی چیری پل دی
بیا چه ځنی درومی په ځای پاتو شی شلیږی

تا ویشتلی گوره چه جدا له نوره خلقه
سرې سترگی اوښتی په ژړا ژړا نخولیږی

ستغ لری هم ځوړ لری دَ غره غُندی سینه می
تل باندی دَ اوښیو کاروانونه دِی چلیږی

څه حساب شمار کړې چه په سرگرزی دا ژرنده
څو عالم ئې دَل[2] کړ لا به څو عام دلیږی

لاف به میړه نکا که ئې چیری تر خولې ووت
بیا که نور وَیل کا نور دَ ده ږیره کلیږی

هیچا ئې صفت دَ مخ دَ موتر سَرَه نکړ
سل د سخندان په ورځ و شپه سَرَه للیزی[3]

زه خوشحال پښتون چه په پښتو په پارسی طاق یم
لا می په پښتو ژبه کښ ژبه درغلیږی

ما څه شونډې غاښ دَ هغه یار ندی ستایلی
راشه که ئې گورې لعل و دُر می دِی پییلی

هر چه عاشقی کا خوب خندا باندی حرام شیِ
نور عالم به څه کړې ما په ځان دی آزمیلی

ځنی عاشقان هوا هوس کا په وصال کښ
څوک جدا له یاره په آه آه کښ زیړ ځبیښلی

یو مزی ویښته په طریقت کښ لوی حجاب دی
ځکه قلندر ږیره بریتونه دِی خریلی

ما پدا جهان کښ بل ستاد ندی لیدلَی
پیر مرشد می عشق دی واړه عشق دی را ښیلی

---

۱. وفف سوی ځای، دَ مسجد یا زیارت دپاره کوم ځای جلا کول، چه له هغه ځایه هیڅوک ّکار او نور شخص استفاده نسی کولای.
۲. یعني ووړ او میده.
۳. لل یعنی ویل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سل سړه بنی دِ تر دا یو غزل ځاریږه
نن چه دا پښتو دَه کرلاڼی خوشحال ویلې

ما چه وکوت دَ دنیا خلق مختوری
قابوچی دی واړه ګوری پتاو سیوری

چه ئې څه دَ دنیا سود څه ئې فایده وِی
دَ خپل زړه په یرغ نیسی هغه لوری

خپل ئې لا په بدی پاڅی تر پردَیُو
خو دِ خدای دَ بدو نکا دَ چا ستوری

یا دَ لیچو زور پکار دَی یا دَ زرُو
خوار هغه شو چه په دواړه وِی کمزوری

سر تر پایه منافق واړه بد بوی دی
که په سر ئې سپین مندیل دَی لکه اوری[1]

کال په کال چه ورته وګورم نور نشه
دَ لاله دَ زړه په داغ ختلی غوری[2]

د ناپوه بخره ښادی دَ هوښیار غم ده
څوک به وران کا دَ ازل دَ قلم توری

دَ یوه ګوله په خوله دَ بل په زړه کښ
په حساب لکه کڼ وری[3] شه دوه موری

غل بې غمه ننداره کاندِی خوشحاله
په تهمت تړلی ساد[4] درومی سر توری

ما فراق دَ حبیبانو ژړَوِی
زړه په ما دَ رقیبانو سړَوِی

چه سیلاب ځما په عقل وکړ هسی چاری
عمارت د ما صَ صبر نړَوِی

عشق ځما په عقل وکړې هسی چاری
چه هلک می په خبره واړَوِی

مه هجران وَی مه دَ ده ترخه غمونه
چه می تل له خوږه عمره مړَوِی

دَ فراق په شپه ئې خوب په ما حرام کړ
دائم مالګی می په سترګو دوړَوِی

په پیغام ئې دَ وصال هسی تازه شم
لکه باد دَګل غوټۍ غوړَوِی

یمه پوخ دَ عشق پکار لکه کَودری
نور می څه دَ غم وَاورته کړَوِی

په لیدوُ پسی ئې مرم سخ دَ هغو دی
چه وَ مخ وته ئې سترګی غړَوِی

که دَ زړه په محبت شِی خوشحال ځوان دی
پدا سپین ویښته ئې خلق زړه وِی

مست دَ هغه مخ یَم چه مخموری لری سترګی
هسِی پرې غوځیږم وایی تورِی لری سترګی

یار می په ښایست کښ بې نظیره بی مانند دی
لا په درست صورت کښ ډیر مشهوری لری سترګی

ډیری کښلی سترګی ما لیدلِی دِی دَ کښلیو
تا غُندِی یَو یَو په ښو پری لری سترګی

سل ځله دِ شیخ ملا صفت ورځنی کاندِی
ښې به ستا تر ورُو سترګو حوری لری سترګی؟

ناست دی لکه څری[5] رقیبان و خوار عاشق ته
ځکه ستا له مخه هوری دوری لری سترګی

هر چرته چه ته یې هغه لور ته مِی نظر دَی
هر چرته چه زاڼی شاهین هوری لری سترګی

نشته په جهان کښ تل طلب ور پسی کړمه
یو هسی منظور چه نن منظوری لَری سترګی

نه ګوری و چا ته څو پخپل ښایست غره[6] دَه
ګوره دا خیال په څو مغروری لری سترګی

سخ دَی دَ هغه چه خوښ خورم دَ یار په وصل
هر ساعت دَ یار په مخ مسروری لری سترګی

---

۱. یعنی سپلنی، خردل، چه دننه تور او دباندی سپین دی.

۲. غور په معنی د پیغور ده.

۳. یعنی پسه.

۴. پاک، سوتره، ایماندار.

۵. سید راحت لیکی، چه څرۍ هغه لرګی ته وایی، چه د ستون پر سر ئې کښیږدی، او شهتیر پر واچوی مګر دغه معنا دلته ښه نه ورسره لګیږی. څری یعنی استازی، مجازا هوښیار.

۶. وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه که ئې ګورې چه خوشحال په درد و غم کښې
ورځ و شپه بې تا په اوښیو پړُی لری سترګی

مښک افشانه په کاکل یې   عنبر بیزه په سنبل یې!
چه و مخ وَته دی ګورم   په مخ درسته لکه ګل یې
تنګه خوله دِ غنچه ګل ده   په لبانو لکه مل یې
په رفتار کښې لکه زرکه   په ګفتار لکه بلبل یې
پښتنه یې په بد جهل   ستمګره تر مغل یې
پدا تورُو شهلا سترګو   هم شاهین هم ئې منګل یې
څو خوبیِ دَ جهان دِی   آراسته په واړه کل یې
لکه سبر په چمن کښې   په قامت په تجمل یې
دَ خوشحال وَ مرګ ته ناسته
په غمزه په تغافل یې!

مار که هر څو پیچ و خم ځِی   خپلی سوړی لَره سم ځِی
دَ غفلت له خوبه ویښ شه   شیرین عمر دم په دم ځی
مرګ به هیڅ سړی پرینږدی   وار په وار به درست عالم ځی
بی دلیله به ځان ورک کا   مسافر چه په تور تم ځی
دَ پښو وار ئې خطا کیږِی   چه قاضی لَره څوک ګرم ځی
که قضا وَته تسلیم شِی   هن پدا له دِله غم ځی
دَ دوږخ دَ اور علاج کا   چه سحر تر سِترګو نم ځی
هغه عمر لکه باد دَی   چه په غم دَ بیش وکم ځی
چه تور مښک دِ حبطه کړل   به کافورو څه ستم ځی
چه نه تول لَری نَه پوله[1]   هغه هر چرته خرم ځی
منډی پرې مړده خوشحاله
که دِ سر لکه قلم ځی

مګر رسم دین آئین هسی لرې   چه دا خوار زړه می غمګین هسی لرې
دا دَ زړونو مینی ورانی پرتې ښې دی   چه تل آس دَ جفا این هسی لرې
عاشقان به لکه مچ وربانِدی ګرزی   دواړه لب چه شکرین هسی لرې
څه نسرین[2] دِ دَ سنبل سَرَه دسته کړه   چه دَ تورو زلفوو چین هسی لرې
دا یو ستوری دَ اسمان دی که ټیکه ده   چه ئې یښی په جبین هسی لرې
کله کله به مرهم وربانِدی کښیږدې   که همیش می په زړه خوږین هسی لرې
لکه مخ ځما دَ یار دَی ای باغوانه!   په درست باغ کښې یَو نسرین هسی لرې
په کوڅه کښې ئې څه ته ګرزې زاهده   که دا خپل عقل دوربین هسی لرې
میاشت به څه لَره اوس لافی دَ خوبیِ کا   ته دلبره چه مخ سپین هسی لرې
که هر څو ښایسته ډیر لرې کشمیره!   لکه یار یَو نازنین هسی لرې
چه ئې پورته کړې ګلونه تر ښکاره شی   یو پلو دواړه آستین هسی لرې

---

۱. چه نه پول لری نه پوله.
۲. نسترن دِ دَ سنبل سره دسته کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال په حال به چیری ترحم کړې
مستی ته چه زړه سنګین هسی لړې

ملاحت چه صباحت سَرَه آمیز شی　　دَ دلبرُو حسن هاله شور انګیز شی
خدای پخپله په ښه مخ باندی مَین دی　　خدای ئې واخله چه له کښلیو په پرهیز شی
په زمان به د زاهد خونه اُلجه کا　　که د سترګو دَ ترکانو ئې پرې خیز شی
دَ غمزې سمند ئې جوړ کړ و جولان ته　　ګوره بیا به ئې په چا باندِی مهمیز شی
دَ دوږخ لمبې به هم ور څنی ډار کا　　که دا اور می دَ خاطر په حشر تیز شی
دَ عشق بوی می به ولاړ نشی له هډُونو　　که هر څو په تورُو خاورو کښې ریز ریز شی
چه ګه ناز کا ګه عتاب کا کله مهر
دا ئې واړه له خوشحال سَرَه مکیز شی

مه وَی هسی کلی چه دَ چرګو کولمې خورینه　　شل خمبې[1] په کور کښې د نیستیِ له غمه مرینه
بل فکر ئې هیر دَی خو په غم دَ زرو پول دی　　نر ښځی ئې واړه خو ټنګې ټنګې لړینه
ډیر ئې ملکان دَی پکښې ښه ملک هغه دی　　هر چه بې ننګی کا دَ چا بډِی رشوت خورینه
کښینې په مسجد کښې دَ سودونو کا خبری　　یا دَ خور دَ لُور دَ وَلوَرونو وَیل کړینه
لس کالونه تیر کا په یوه جامه خیرنه　　کوز وجود برمنډ په سر څیره کښیږدِی زرینه
خاندِی پروا نکا شرم نلَرِیی د تیښتِی　　ډیرِی بې شرمِیِ دَ ژوندُون دَپاره وړینه
جنګ لَرَه چه ورشِی نور څه هیڅ نکا بې تیښتی　　جوړ چار وسله تښتی سکه ورور ته نه دَرینه
هیچیری د شولو دَ سړی برکت نه وِی　　شل شِی شول شِی شوم شِی چه همیش شولی کرینه
نوم دا ودانیِ ویران ښهر دَی خوشحاله
لا ترې ویران مشه ورځ په ورځ دَه کهترینه

نصیحت دَ دانایانو دَ کتاب دَی　　دَ احمق څواب هم نه څواب څواب دَی
چه عیسی په غرونو تښې له احمقانو　　دا تعلیم ئې راته پاتو پدا باب دی
لکه دد دَ صحرا ډیر دِی په هر لوری　　په هر ځای دَ احمقانو څه حساب دی
سړی واړه سَرَه سم ندی په عقل　　یو آفتاب دَی بل مهتاب دَی بل شهاب دی
یَو په قدر شهنشاه دَی په دنیا کښې　　بل دَ دین په مرتبه قطب اقطاب دی
دَ هوښیار چه له نادانه زیست روزګار شی　　که ئې ګورې دا هم سخت ګنده عذاب دی
دا سړی دی چه اغزی دی سر تر پایه　　دا سړی دَی چه همه ګل ګلاب دی
ما خوشحال چه ځان له خلقه کناره کړ
دا پدا چه نادان ډیر دانا نایاب دی

نه دَ عشق مدار یواځِې په دیدن دی　　پدا کار کښې لا په هورته شنیدن دی
ښه چه شپه دَ جداییِ خدای آخر کړه　　سبا کیږِی اوس دَ صبح دمیدن دی
تل په ستغ په څوړ دَ اوښیو قاصدان دی　　چه طلب ئې دَ دلبرُو دَ دیدن دی
دَ خطا آهو په بوی دَ نافې ښکار شی　　راته بس دَ هغو زلفو شمیدن دی
دا ستم په عاشق هغه کا نه نور څوک　　چه و کښلیو ئې ورکړی دا دَیدن دی
کله کله به آرام د ما دَ زړه شی　　که یک لخته ئې زده کړی رمیدن دی
خوند دَ شهدو دَ شکرُو راته هیڅ دی　　څو می یاد دَ هغو شونډُو مکیدن دی

۱.　خمبه: انبار خانه، د غنمو د ساتلو کوټه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور دارُو ور لَره مکَوَه طبیبه!
چه خوشحال ور پسی مری هغه دیدن دَی

نفس شیطان دواړه بلا دی — را پسی څرګند په غلا دی[1]
ځنی چاری لَرِی پټی — ځنی چاری ئې ملا دی
دَ هغو جزا سزا کا — چه په جهل مبتلا دی
خدای ئې خلاص لَره له عُجبه — څوک چه ناست په مصلی دی
دَ دنیا دَ هوا چارِی — سر تر پایه ابتلا دی
جاه په چاه شِی وَ هغو ته — چه دَ جاه په تولا دی
دَ دنیا ښادیِ واړه — که باور کړې وا ویلا دی
اندیښنې ګوره خوشحاله
چرته سری په قلا دی

ناقرار زړُونه قرار شوی — د زړه غم ئې تار په تار شوی
دَ هجران غمؤنه لاړِی — بیا دَ وصل دندو کار شوی
هغه لاس چه بې حنا دی — بیا حنا سرَه نګار شوی
شانه ورغلی تر زلفو — رانئه سترګو سرَه یار شوی
دَ پایلو دَ څړیِ — په هر لوری ژر نګهار شوی
په ګنګو دِ زیړ پړونی — په څو وه سرَه خالدار شوی
وار دَ غم دَ ژړا لاړی — وار دَ بوس او د کنار شوی
په عذار دَ مهوشانو — بیا کبود کبود پرهار شوی
چه خوشحال ور پسی مرینه
ور ښکاره هغه دیدار شوی

نښتر ستا دَ قد سیالی و نه کړه دنګی — اور ئې بل کړ پخپل ځان په ننګی ننګی
سرَه ښه دَ زړه خوښی کاندی همزولی — نه دَ لوی نه د هلک، وی[2] یار دَ کنګی
په خیال خیال ئې تر پوې بدری[3] ومه خوره — وَ منډیل شملې پریښی سپور دَ جنګی
دَ خوشحال وَیل و هر چا ته ښکاره دی
نه دَ مښکوُ بوی پُټیږِی نه دَ هنګی

ناز، نخرې، مهر خندا، فتنې، جنګونه — دَ خپل یار سرَه هم تا زده دا رنګونه
کله کله خواپخوا غاړه غړیَ — کله تښته په دوو پښو په غورزنګونه
چه ځما سرَه ئې ناسته په پالنګ وه — اوس له ما په چرته لاړ په فرسنګونه
په لیدو پسی کچکول واخلی ملنګ شِی — مینه کا دا هسی چاری آهنګونه
په نصیب دَ روغو زړُونو فراغت دی — په قسمت دَ خوږو زړونو لهنګونه
عاشقی به هغه کاندِی چه تر شا کا — زیست، روزګار، شرم، پیغور، ویره ننګونه

---

۱. را پسې په الالا دی.
۲. دِی.
۳. په ځنو نسخو کښ بودری لیکلې ده یعنی نوک خوړل او خطا وتل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه بوسېِ دَ جفا جویو دَ خولېِ اخلِی   گنُدِی اخلِی دَ یاغیانو قلنگونه
څوک مایوس څوک په امید دَ یار دَ وصل   څوک پراته غاړه غړی په پالنگونه
په لیدو به ئېِ دَ گور مړی سر هسک کا   که پرېِ درومی دَ پایلو په ژرنگونه
که پستېِ پستېِ خبری دراز نکا   دَ جنت دَ حورو مه وینم رنگونه
زه خوشحال دَ آهو چشم مینی سرکړم
دَ غرڅه غُندِی په هسی گړنگونه

نن ځما کره میلمه عزیز دَ خدای دی   چه ئېِ پاس ځما په سترگو باندی ځای دی
پخپل ځای باندِی قائم دَی لکه قطب   همیشه دَ گم گشته وُو رهنمای دی
چه پرېِ څه خو توجه دَ فکر وکا   یَو زه څه چه دَ هر چا مشکل کشای دی
چه گذر ئېِ پدا غولی باندِی وشو   سعادت ئېِ ور سَرَه راوړ همای دی
ما پرېِ اوس د غلطیِ کرښه وکښه   پخپل رای می چه منلی دَ ده رای دی
دَ بادشاه څخه ئېِ مه غواړه چه نشته   هغه گنج لکه په کور کښ دَ گدای دی
تناونه به ئېِ ورسی تر نمره   لکه زلفی چه ئېِ سریښی په پای دی
دَ ښه حسن به ئېِ څوک کاندی ستاینه   چه دَ خپل حسن پخپله خود ستای دی
لکه عمر لارغه[1] رایشی ژر درومی
په هجران ئېِ دَ خوشحال خټک هاهای دی

نن دَ یار دَ لاسه بیا یو تیر راغلی دی   بد رسا دَ ځان په وړلو خیر راغلی دی
زه چه دو اسپه له عشقه تښم پټیدلم   بیا را پسی گوره گیراگیر راغلی دی
ښه چه پکښی بند شو وَئېِ مشلوه له زلفو   زړه می لیونی دی په خنځیر راغلی دی
چه ته یېِ اېِ عشقه چه وربوز ئېِ راته مات کړېِ   بیا گوره که عقل په تدبیر راغلی دی
څونبره ښایسته یېِ چه دَ مخ په ننداروِ دِ   درست وگړی مات شه ما وېِ پیر راغلی دی
ټول محبوبه راغلېِ سمن بوئی سیه چشمی   ما وېِ چه ته راغلېِ درست کشمیر راغلی دی[2]
څوک که جهان نیسی په لښکرُو هغه ترک می   گښی ځان دَ زړونو په تسخیر راغلی دی
زړونه ئېِ زخمی کړه چه ئېِ گوتی په بم کښیښوېِ   غوړ باسه له بمه اوس په ځیر راغلی دی
وچولی چه تر یو کړېِ ورته نه گورېِ په مهر
وایه له خوشحاله کوم تقصیر راغلی دی

نادانان پخپلی چاری ښه پوهیږِی   دانایان که ئېِ په چارو اندوهیږی
چه نادان ئېِ په مخ وخوری هاله پوه شی   گڼه هونبره په خبره نه گروهیږی
کاڼی بوټی وچ لانده هر څه پر مخ وړی   مشیت لکه دریاب دَي چه بهیږی
چه سړېِ اوبه ئېِ کښیوزی په نظر کښ   کله تږی له سړو اوُبو سهیږی
په هغو خوړو پیښ مشېِ چه ئېِ نخورېِ   سړَی هسی په لیدو ورته سوهیږی
که وَیل ئېِ په هزار رنگه سودمن دِی
دَ خوشحال په وَیل کله څوک گروهیږِی

---

۱. یعنی رهرو، او مسافر او پر لاری تلونکی.
۲. ما وی چه په راغله ئېِ کشمیر راغلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن ځما په خیلخانه کښ ځونبره غم دی — چه حیران ځموږ په کار پوری عالم دَی
ناخلف زویه اغزی کړی خپل پلار ته — د خلف زویه گلزار له عمره سم سی
ناقابل زویه دوږخ غُندِی پیدا دی — ښه قابل زویه په خونه کښ ارم دی
ښه فرزند دَ پلار په خونه څراغ بل شی — بد فرزند دَ پلار په خونه کښ تور تم دی
په لوی والی کښ ئې خوی د دام وَ دد دَی — اوس دَ زویه خوبی هونبره وی چه کم دی
نالایق زویه ننگ نام دَ بابا ورک کا — که ولاړ ئې دَ نیکه دَ پلار علم دی
دَ قابل سَرَه به غم دَ نام و ننگ وِی — ناقابل په غم نیولی دَ شکم دی
چه دا هسی رنگه سپی ځنی پیدا شول
لا په شک یم چه خوشحال کله آدم دی

نور څوک نشته لاندی باندِی — واړه دی دَی چه څه کاندی
دَ ده حکم به نور نشِی — که ژړا کوې که خاندی
دی قادر دَی باندِی ښایی — که کیمیا کا گل د سپاندی
څو سینې ئې کړې قراری — چه په غم وې ځلبلاندی
څو ئې بیا وربانْدی پاس کړل — چه پراته وُو تر بل لاندی
خلقې ئې دِی که گوری — سَرَه یو تر بل هراندی
په لیدو دَ یار مَړې شوې
دَ خوشحال سترگی نغلاندی

نه ئې ملک نه ئې لښکر نه ئې گنجونه — تر خانانو دماغی دِی کښلی جونه
که خانان په زر په زرو په توره ناز کا — کښلِی مخ لَرِی ښیوې غمزې غنجونه
یا دَ کښلیو دَ زړه رای دَی چه می وکوت — یا دَ لوی دریاب په څو رنگه موجونه
څوک به روغ سلامت پرې نبردی په ملک کښ — بیا ئې باندِی کړل تاختونو ته سرجونه
په رقیب شه، په غماز شه، په بد خواه شه — چه به کښلیو لَرَه ځِی هغه رنځونه
بل سر مه څه په دلبرُو کښ ئې غواړه — اُوه ستوری دَ اسمان دوولس برجونه
زه امی په دا خبره نه پوهیږم — چه عالم ئې راته کا په مخرجونه
په چا داد په لپه نمنځ کوې فلکه — په چا لونې په اوریو په چجونه
دَ خوشحال خاطر ښیښه دی مات دِ نشِی
ستا دَ سترگو مستی وری په څو کنجونه

نه می زړه په سرداریَ درست خوشحال دی — نه ځما دَ خیلخانی څه حال احوال دَی
دَ خټک اُولس په ننگه نه پوهیږِی — کار ئې درست دَ نادیده وو په خصال دی
پښتانه لکه مگس وربانْدِی گرزِی — ورته ینښی دَ مغل دَ حلوا تال دی
نور ئې واړه تکئې تار په تار خپرې شوې — اوس په منځ کښ یَو کرم دَ ذوالجلال دی
ایمل خان دریا خان واړه خورد بین ولاړل
اوس خو پاته و مغل ته یَو خوشحال دی

واژگونه شوې همگی دَ دنیا چاری[1] — چه لیدې می هَسی نه دِی واړه لاری
زوی ئې پلار سَرَه کا رُویه دَ غلیم کا — لُوهنِی مور ته لکه بَنِی دِی تیاری

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.

چوهړی[1] پلا وشولې خوړه حلوا خوری   په سید باندې حلالی دې مرداری
باوری دَ بادشاهانوُ لکه غله شول   رهزنان ئې په دربار کا ځنی چاری
بلبلان طوطیان حیران په بیابان گرزی   په کلزار باندې کارگان کاندې چیغاری
په وښو دَ عراقیانو ژواک ژوندوُن دَی   راتبونه[2] وهی زویَ دَ حماری
نادان خوښ بې غمه خوب په فراغت کا   په هوښیاروُ باندې راشی شل دشواری
په څښتنو باندې حکم کا مریوُنه   تر میرمنوُ تَل وینځې دې رویداری
په دوران دَ عالم گیر بادشاه خوشحاله
خانه زاد ئې واړه بخرې لَرې خواری

و سړی وته دا خپل عیب وینبته دَی   دَ بل عیب ورته لا کتړه تر غره دی
پخپل ځان پسندنه نیکه په بل بده   دا مذهب دَ مؤمنانو مذهب نه دی
هنرور یې نیک سیر یې لوړ اختر یې   که بل تا وته تر خپله ځانه ښه دی
چه می یَو ځله اخلاص ور سرَه وشو   یار که سل ځله جفا کا تور لیمه دی
بیا دِ خپل مَیَن د ما له سترگو نه ځې   که په سترگو کښ می څرخ لکه باڼه دی
چه غمونه درته راوړی سترگی غوړ دَي   چه دِ ځان دَ بل مریَی کا هغه زړه دی
که خواړه خوری که اوبه څښی پدا څه شی   مرده دل که ژوندی وینې شمار په مړه دی
د ما زړه تر کاڼی کلک وُښوی ترې پریووت   تر الماس ئې دَ غمزې غشې تیره دی
که یاران می تر حساب تر شماره تیر دی   په کوگل کښ می زړه یَو دَی دَ یوه دی
دَ سړی دَ صورت کار دا هسی نه وِی
چه ئې زړه دَ خوشحال یووړ لا نور څه دی

و څراغ ته دَ اورپښتی حال معلوم دی[3]   په دا منځ کښ دَ خبری حاجت کوم دی
یو د بل له حاله نه کاندې پوښتنه   دَ دې ښهر په عالم کښ بد رسوم دی
یا یک لځُته هغه یار واړه جفا زده   یا له ما سرَه جفا کا بخت می شوم دی
نن چه زه باندې مَیَن یم په ډیر رنگه   در ئې وښیَم چه کوم دَی څه ئې نوم دی
یَو په حسن بل په دا چه عاشق وژنی   په دا دوه توگه په درست جهان کښ سلوم دی
نندارچی ئې دَ جمال دی نور څه ندی   چه په هر لوری هر ځای خلق هجوم دی
چه گلوُنه دَ بهار باندې لیدل شې   دَ بلبلو سیر تل په هغه بوم دی
څه به هر یَوه ته حال وایې خوشحاله
دَ لیمو په حال خبر کله ادوم دی

ورځ په ورځ دَ باغ غنچې دې چه غوړیږی   دَ بلبلو وړی سترگی پرې مړیږی
چه ښه مخ وته نظر کاندی لازم دی   که ئې سترگی وَ بل مخ وَته غړیږی
جگی جگی ماڼی مکوَه پخولا شه   چه پما دَ رقیبانو زړه سریږی
دَ عاشق خاطر په مثل دَ نافې دی   که کالُونه پرې تیریږی نه زړیږی
زه جدا له یاره خوب په شپه و نه کړم   وایې مالگه می په سترگو کښ دوړیږی
روغ عالم خندا خوښی هوا هوس کا   پرهار ژلی په غمونو کښ نړیږی[4]

---

۱. مزدور او خاوری پاکونکی.
۲. راتب هغه مقرری دانې او خوراکې ته وایی چه آس ته یې ورکوی.
۳. دا بدله له یوې قلمی نُسخې څخه را نقل سوه په نورو کښ نسته.
۴. ژړیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور عالم ئې تار په تار تښتي له غشيو
يو خوشحال دَی چه ئې غشيو ته برېبړی

وايم خلق نه دری | زړه مې يوړ يَو مزری
دا خبره چه زه وايم | تر ويښته لا ده نریَ
چيری نه وی ليونی شم | چه په خوب وينم پری
زه له ياره سَرَه څه يم | دَ يوه مزی مریَ
چه ئې خوند دَ ميوې خوړ وی | هم هغه بوټې کری
ته هم خر ور سَرَه مشه | که څوک خر شی په خری
په کهترو دِ نظر کا | څوک چه غواړی مهتری
بله نه گوری بل مخ ته | تل دَ سترگو کړم ږغری[1]
دَ وروستی پسرلی نرگس دی
دَ خوشحال قدر لَری

وايم له تا ولاړم که په ناسته می ملال يې | کبر لوئی مکړه که هر څو صاحب جمال يې
ولاړم ستا له وره ستا په يادو به مشغول وم | ولاړم له ما نه ځې دا چه ته مې په زړه نهال يې
زه غريب نامرد يم څه و ما وته گواښيږې | قهر کړه هغو ته چه دی سيال دی يا ئې سيال يې
هيڅ گناه مې نشته چه مې وژنې يا مې ولې | واړه دی مستی ده نه تړلی په وبال يې
خدای خو خبردار دی چه له تا به ئې دريغ نکړم | لږ و ډير مشتاق ځما دَ سر که يا د مال يې
تل جور ستم کړه هغه نه يم چه زړه بد کړم
سل جور جفا کړه بيا ليمه د خوار خوشحال يې

و ښه مخ وته نظر دَی هر چا کړی | نه دا دود دَی په جهان کښې ما راوړی
زه به هيڅکله له عشقه نه وانوړم | که هر څو راته وَيل کاندی وگړی
ما وَيل چه زړه به نه ورکوَم چا ته | ولی څه کړم چه بد زړه لَرم وووړی
دَ عاشق دَ رښتينیِ نخښه دا دَه | چه په عشق کښې سر حساب کاندِی خسړی
په يو گوټ به ئې دَ عشق دَ ميو هير کړې | که دِ واړه دَ جهان لذت دی نغړی
چه په ښاخ باندی ئې اوړی ژمی گل وِی | خدای ځما په زړه کښې نهال کړ هسی زړی
چه به بيا په څه علاج په لاس کښيوزی
دَ خوشحال خاطر ئې ندی هسی وړی

و مجنون ته دَ ليلا له شونډُو وایَ | لال و دُر ياقوت وَ نورُو وَته ستایَ
دَ مجنون له ودانیِ سَرَه څه کار دَی | هر چه ورانه ويرانی هورې ئې بيایَ
چه به بله انديښنه کاندی اغيار دی | يار دِ څوک دَی چه د نه ووزی له رایَ
درست جهان دِ تيرې توری درته واخلی | يَو ويښته به دِ کنډوَ نکا بې خدایَ
ما دا هسی دماغ اوس ندی راوړی | زه دا هسی دمَاغی راغلم له ځایَ
وايې کانده به خپل مخ درته ښکاره کړم | زه په کانده مانده نه يم نن ئې نمایَ
دَ دولت شهپر کارگانو څخه نشته | که ئې غواړې خو ئې غواړه له همایَ
ته دَ زړه اَغزی په کوم طبيب وکاږې | چه وکښلی ئې اَغزَی ندی له پایَ

---

۱. ږغول، او ژغورل يوه معنا لری.

دَ منصور په حال خبر نه يې خوشحاله
درته چا وې چه دَراز خبرى وایَ

ورته گوره ځما يار څه ننداره دی[1]
لکه اوږمکی په ستوريو کښ ښکاره دی
څو عاشق په معقوقې باندِی مَين شی
هونبره دَی معشوقې ته بيچاره دی
ما وې عشق خو يَو ښه څيز دی خبر نه وم
چه دَی لا تر مست هاتی نه خونخواره دی
چه نصيب ئې دَ ښه مخ ننداره نشوه
هغه څوک ځما په پوهه آواره دی
غم ځما له دِله نه درومی بل لور ته
ته به وايې چه ځما په اجازه دی
عقل، علم، هنر مه يادَوَه ما ته
چه می ولیده مدار ئې ستاره دی
هغه زه يم چه دَ اوښ ورى په شا وړم
دَ غوايه ورى ځما په پشتاره دی
چه علاج ئې په چا نشی څوک ئې څه کا
چه په ما باندِی ئې زړه سنگ خاره دی
غم په نورُو يَو ځل وَر يشی بيا تير شی
خو پما باندِی ئې زړه سنگ خاره دی
چه ئې هيڅ دَ ښايسته وُو مينه نه وِی
رنگ ئې مه وينې چه نفس اماره دی
دَ ښه مخ ننداره نکا خلوتی شو
زاهد ځان ژاړی بې ځايه هيچکاره دی
بادشاهان دِ هم سيالی ور سَرَه نکا:
خوشحال ستا دَ ور مريبو په شماره دی

ولاړم قلندر شوم دا می حال دا می احوال دی
مات کچکول په لاس کښ بل می گند دَ دنيا مال دی
وران وگړی گوره په څو قلب کارُونه کاندِی
واړه اقبال غواړی ولی لابقا اقبال[2] دی
زه تر هغه ځار شم چه ئې راکړه تر ځان ځاره
ځار تر ما هغه چه ځار شوی تر مثقال دی
هيڅ په منځ کښ نشته په خالی دکان غوغا دَه
ما چه فهم وکړ واړه وهم خوب و خيال دی
يَو په گور کښ ښخ کا، بل په گور کښ نکا فکر
دری ورځی ماتم وی څلورمه ورځ بل حال دی
ما خو لاس په غوږ کړل ځنی تښتم که خلاصيږم
خلق پر خواريږِی شهوت څه عظيم جنجال دی
نور عالم به څه کړې دَ خپل ځان په خلاصی مټ کړه
لاندِی يې خوشحاله دا يو څه دَ بلا جال دَی

وې مِی که زه درشم ستا تر ځايه خوله به را کړی؟
وَيې سکه هزار سَرَه لَرې چه دا وينا کړی
وې می چه په مخ دِ توری زلفی تور ښامارر دی
وَيې تروسکه، څه لَرَه ښامار وته ويسا کړی
وې می چه په کوم توکی به تا وته نزدې شم
وَيې چه که سر له تنه بې تيغه جدا کړی
وې می چه په تاسی هر گوره ليونَی يم
وَيې چه په دا عقل به لا صورت رسوا کړی
وې می چه ما تا سَرَه خندا په يوه وخت کړه
وَيې هغه څوک وُ چه ئې تا سَرَه خندا کړی
وې می چه هر گوره کبريا شوې خدای دِ وينی
وَيې چه که کبر کړم ستا څه دَی چه غوغا کړی
وې می چه دَ سپينی زيبا خولې عاشق دِ زه يم
وَيې چه خدای څه دا عاشقیِ هم ويړيا کړی
وې می چه له نتی دِ چارگل په پوزه زيب کا
وَيې دا خبری کړه هاله که چا په تا کړی
وې می که زه ستا په کوی کښ وَمرم ستا رضا دَه
وَيې کشکی خلاص له دردِ سَرَه سپی ځما کړی
وې می چه په څو رنگه خوشحال په تا مَين دَی
وَيې دَ ختِک سړِی دَ مينی څه ثنا کړی

۱. دا بدله په نورو نسخو کښ نه وه، له يوې قلمی څخه را نقل سوه.
۲. د "اقبال" حروفونه چه قلب شی لابقا شی يعنی چه پاتيده نه لری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همیشه می تر پرهار وینی بریږی
که هر څو باندِی دارو ږدم نه لږیږی
که فریاد له درده کړم ملامت نه یم
چه پرهار په پرهار وشي خو خوږیږی
همیشه می دَ یار یاد دَ زړه سبق شو
چه ډیر ډیر ئې یادَوم زړه می خوږیږی
زړه می گل دَ نیلوفر مخ ئې آفتاب دَی
نیلوفر می و آفتاب وَته کږیږی
دَ خوشحال دَ خوشحالۍ وخت هم دا دَی
چه رباب سرینده جوړ سَرَه غږیږی

هیڅ صفت ئې نه ځائیږی په تحریر کښی
چه دَ زلفو مښک عنبر کړم په نظیر کښی
ستا دَ مخ دَ شونډُو مثل را معلوم شو
لکه نهر دَ جنت شهد په شیر کښی
نه چه خوله دَنه زړه می هم په خوږ شی
چه دِ نوم دَ شونډُو واخلم په تقریر کښی
ما چه ستا دَ څهرې ښه ننداره وکړه
څوک به ستا په حسن نه وِی په کشمیر کښی
زړه می ستا په زلفو بند شو پرې خوشحال شوم
لیونی تړلی ښه دَی په ځنځیر کښی
که هوا دَه که سودا دَه پکښ ستا ده
بل خیال فکر می هیڅ نشته په ضمیر کښی
زه چه ستا په تیر زخمی شوم فراغت شوم
چه عجب دارو دی یښی وه په تیر کښی
لکه بوی دَ یار دَ زلفو دَی عطاره
هسی بوی نشته په مښکو په عبیر کښی
محبت می هډو و پلو سَرَه مخلوط شو
نا صحانو راته شا کړه په تدبیر کښی
چا به هونبره دَ عشق گنج را عنایت کړ
که می نه وَی خپله بخره په تقدیر کښی
دَ خوشحال ویل په نورُو کښ څرگند دی
لکه ږغ دَ ویره ژلی په گڼ ویر کښی

همیشه می له ښه مخه گفتگوی شی
چه په لوښی کښ څه دِی هغه ترې توی شی
دَ بلندی په قامت باندِی مَیَن شوم
هر چه لوئی چاری کاندی هغه لوی شی
چا خپل یار په غیر کښ ونیوه خوښی کا
لا د چا وریسی هسی جست و جستجوی شی
دَ منصور غُندِی به غل دَ خاص و عام شم
که ښکاره می و عالم ته گوی مگوی شی
په زړه هونبره پروتی ندی چه ئې شمار شته
اوس ئې چا وته سپړنه موی په موی شی
خارو خس سَرَه ئې څه مهر پیوند دَی
دَ بلبلو مینه تل په رنگ و بوی شی
نه به زهد وِی نه علم نه څه نور څه
که څرگنده می عالم ته پدا روی شی
ځکه هر کله خوشبوی او معطر دی
دَ صبا ئې چه په چم کښ تگ و پوی شی
دَ ناپوه یاری په مثل دَ ډک جام دَه
له هر څو ئې ښه ساتم را څخه توی شی
دَ خوشحال ژړا څه نر ناحقه نده:
چه ئې تیره درسته شپه په های و هوی شی

هر دم تر نقاب لاندی
و عاشق ته شیوه[1] کاندی
تازه اوربل اودلَی
توری زلفی آویزاندی
انگڼ ئې ښایسته کړ
چه راوَوَته دباندی
ځما په مرگ دِ زړه دَی
چه بې دردو سَره خاندِی
څه ظلم څه ستم کړې
چه پلو نیسې دَ وړاندی
څه عجب غزل ئې ووې
آفرین په خوشحال ناندِی

---

١. جلوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر گناه چه په توبه په استغفار ځي
دَ هغه گناه به څه په زړه کي ډار ځي
ساقي راشه سره شراب راکړه سرې شونډې
تر چشمانو دې ځاریږم چه بهار ځي
په هر چین کي ئې دَ څوڼو مښک دَ چین دی
لخلخې ځنې توئیږي چه په لار ځي
دَ خپل زړه خبری واړه ویرانی کا
یار هغه چه همیشه په زړه دَ یار ځي
جهان ځای دَ خوښۍ ندی وَ ناورین دی
چه طوطا له گلستانه په چیغار ځي
په وار وار چه په دنیا باندی راغلی
عاقبت به ځنی واړه وار په وار ځي
که له درده می خبر ندی وگړی
چه می سرې وینی تر سترگو په رخسار ځي
دَ هغه طبیب نوم څه اخلې په ژبه
چه بیمار ور لَره رایشی بیمار ځي
که می بیژنې هغه لیونَی زه یم
چه نادان را لَره رایشی هوښیار ځي
دروغجن به همیشه وِی په خزان کښ
دَ رښتینو په مخ هر کله بهار ځي
د رقیب خلل به نه ووزی له میانه
وخت نیژدې راغی دَ وصل دندو کار ځي
چه محروم ئې دَی له میو یَو خوشحال دَی
گنې واړه حریفان ځنی سرشار ځي

هره مینه چه په خال په زخه کیږي
هغه واړه دَ ښه مخ له مخه کیږي
زړه[1] دلگیر مشه دَ خلقو په جفا کښ
په عاشق دَ رقیبانو رخه کیږي
خاوند خدای دِ سر زنش دَ هغو وکا
چه په حال ئې دَ دردمنو سخه کیږي
غه مرغه به له همایه څه پرواز کا
چه لا اوس ئې تن وجود په پخه کیږي
که هوس کوِی خوشحال هوس ئې نهیل[2] شه
غه هوس چه به بې ستا له مخه کیږي

هر زمان چه فلک مهر بنیاد شی
نامرادی د مانې[3] پخپل مراد شی
په هر شام پسی سحر شته نظر وکړه
عاقبت چه څوک عمجن شی بیا به ښاد شی
ساقي نن دَ سر شارۍ شراب راکړه
محتسب چه حاضر ندی څه هِداد شی
چه نه مَی نه معشوقه پسرلی رفتن کا
نن ځما له خپله بخته نه فریاد شی
یَو له بله زده کَوِی دَ جهان دود دَی
له اوله چه شاگرد شی بیا استاد شی
یار به مخ راته ښکاره کا لکه شمعه
عاقبت[4] به دَ رقیب خورا نامراد شی
یا ډیر زر بویه یا بخت بویه یا توره
چه په سپینه بِیره څوک دَ چا داماد شی
دَ ملحد په زړه به نه لگی خبری
که وَیل دِ ورته تل دَ نون و صاد[5] شی
زمانه به ئې پرینږدِی و ثبات ته
په هوا چه دَ حباب غُندِی برباد شی
صورتی عمر فاني دَی باقی دا دَي
چه ئې پسله مرگه نوم دَ نیکو یاد شی
عقله ته له عشقه لیری لیری گرزه
مخالف چه سَرَه وریَشی فساد شی
دَ هغه سړی په مرگ ژړا هیڅ مکړه
چه دَ بدو نوم ئې خپور په هر بلاد شی
په هر ځای باندِی ئې زړه دَی لکه ژاولی
په خوشحال باندی ئې زړه لکه فولاد شی

---

۱. ته دلگیر مشه.
۲. مایوس، نا امید، محروم.
۳. نامرادی د نړۍ، یا مراد دَ زماني.
٤. عاقبت به د رقیب په سر مراد شي.
٥. نون و صاد یعنی نص چه په اسلامی احکامو کښ اساس دی.

هر سړی که رشتیا ګوی وِی — نه دَی مړ که سر ئې ګوی وِی
دَ لويئ لافی به نکا — چه په اصل هنر جوی وی
که ئې نغاړې پټ به نشی — په هر ځای چه رنګ و بوی وی
چه خپل یار له ما بیلتون کا — د ما سترګی پسی جوی وی
په بیلتون دَ مَیَنانُو — زړه تر دوو سترګو را توی وی
چه قیمت دَ کالی ځونبره — پسی هونبره جستجوی وی
ځو جفا کا زه خوشحال شم
یار دِ هر کله بد خوی وِی

هر ناپوه زلموټی څه زده، چه څه دَه دَ عشق بازی — ترو څه مچ څه ئې مجال چه په هوا کا پروازی
هر قلاش چه خپل صورت په عشق کښ بای کړ که باور کړې — په مذهب دَ عاشقانو هم شهید وی هم غازی
که دَ یار به غم کښ وَمری خاصګی ژوندون هغه دَی — که په پښو ئې تندی کښیږدی هم دغه دَه ممتازی
حقیقی سجده هغه دَه چه دَ یار په لور[1] ئې کړې — وکعبې ته چه سجده شی دا سجود دِی مجازی
تورُو زلفو ئې په بادکړه ډیر سرُونه دَ مظلومو — توری سترګی ئې په زړونو کا همیشه ترکتازی
اې خوشحاله چه عاشق شوې اوس له خپله سَرَه تیر شه
دا ځما خندا خندا ته بازی مه ګڼه بازی

هغه دم چه دَ یار سره صحبت وی — دَ فرښتو آواز په ما باندی زحمت وی
چه له یار سَرَه باده خورم په خلوت کښ — باده! ستا دِ له غه ځایه نه رخصت وی
ښه یاران چه سَرَه ناست وِی محبت کا — چه اغیار وَر باندِی راشی قیامت وی
تل ګدای په بادشاهانو مَیَن شوی — نه دا کار به له ما خواره نه بدعت وِی
عاشقی می خدای له ځایه خوی خصلت کړه — هم هغه کاندی سړی چه ئې خصلت وی
ستا د شونډُو تر لذت به نه رسیږِی — که هر څو می دَ شکرُو زیات لذت وی
ما به زړه د معشوقې له لاسه خلاص کړ — ولی دریغه که له عشقه اجازت وی
دَ زنخ دَ څا دَ بند فراغت غواړم — په تنور کښ پراته کله فراغت وی
ښه صورت خو هم هغه چه زړه ئې یووړ — نه چه کړه او وړه ئې ښه وی ښه صورت وی
ما به سترګی لکه باز درلې اندرتی[2] — که می زده وی چه دَ سترګو بد شدت وی
خوبه مه راځه په ملک ځما دَ سترګو — ګڼه ځان به دی په وینو کښ لت پت وی
شیخ به ولی دَ رندانو عیب نکا — تل له مرد سَرَه نامرد په غم غیرت وی
ستا به زلفو کښ می خوار خاطر ښاد نشو — دا مؤمن په کفرستان کښ څه حرمت وی
مګر واړه جوهری په مرګ تام شول — چه تر دُر به دَ ژلیِ زیات قیمت وی
بل جنت ئې شیخه تا وَته بخښلی
دَ خوشحال دِ هم دَ یار کوڅه جنت وِی

هغه مخ چه ښایسته دَ نندارو وی[3] — چه ئې وینې دَ هر چا پسی هو هو وی
دَ بلبلو له بلغاک نه دلګیر مشه — هغه ځای چه رنګ و بو وی ګفتګو وی
که هر څو ښایسته ډیر دی ګمان نکړم — چه به بله لکه ته پاکیزه رو وی

---

۱. په لوری کیږی.
۲. پټی.
۳. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه وکښل سوه په نورو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

تور گیسو پر همگی صورت خپاره کړه　　چه دِ درست صورت همه دَ مشکو بو وی
زه به سترگی ستا له مخه نه وانخلم　　مخامخ که تیر انداز راته یو څو وی
قاصدان ځما دَ اوښیو کښته پورته　　همیشه دَ کښلی مخ په جستجو وی
نن چه ته لمانه ځې زړه می خوشحال کړه　　یاره ستا وعده به کله دَ راتلو وی
کاتبان به ئې په کومو گوتو کښینه　　غه خبری چه سوځونکی تر لمبو وی
دَ سحر په بلا ته یاد شې اې چرگه!　　ستا په بږغ دَ عاشق زړه په پرهرو وی
دَ خوشحال ختټک له حاله خبر دار شوی
چه په زړه به ئې دَ عشق داغونه څو وی

هغه څه دَی روغ صورت دی　　چه بهتر تر سلطنت دی
دَ دنیا دولت که ښه وی　　یَو دولت نه ښه عزت دی
چه ډیر ښه دی تر توقیره　　یَو عفت بل صداقت دی
چه سړی له غمه خلاص کا　　هغه څه دَی قناعت دی
په طاعت که ته لوئی کړې　　حبطه هغه طاعت دی
چه فایده لری بې شماره　　هغه څه دی، مصلحت دی
په منت چه ورکول کا　　هغه کله سخاوت دی
چه دوږخ دی په دنیا کښ　　دَ ناپوه سره صحبت دی
خپل نیت ښه لره خوشحاله
که څه ښه دَی خو ښه نیت دی

هغه یار که په ظاهر له ما جدا دَی　　په باطن کښ هر زمان را هویدا دَی
دَ ژوندیو سَرَه گرزی په علم کښ　　خوار عاشق په معشوقه باندی فدا دی
کښت چه وسیځی باران ور باندی مشه　　که په خوارو به کرم کړې ساعت دا دی
که ئې غواړم په کوگل کښ مونده نشی　　زړه می ولاړ دَ ښایسته وو په سودا دی
خدای به امن دَ هر چا له سترگو وکړه　　یو عجب صحبت دَ مینی ابتدا دی
زه به زار کَوم له دِله نه له یاره　　چه په څو په بی پروا باندی شیدا دی
خپله مینه په عاشق باندِی سور اور شوه　　چه پرې سیځی خبر دار باندی خدا دی
گوره څو قرنه کالونه باندِی تیر شوه　　چه فرهاد په بې ستون کښ لا صدا دی
زه خوشحال به چا ته څه وایم له حاله
دَ زړه حال دَ مخ په رنگ پوری پیدا دی

هر سړی چه دَ اخلاص په لاری درومی　　که هر څو په غرونو درومی نه به نغومی
نومیدی د ښه بادشاه په درگاه نشته　　هر سړَی چه خدمت کا نتیجه مومی
د ما زړه دا ټول دلبرو تر میان ورک شو　　نوم دَ کوم یوې آخلم چه څه نومی
ښه چه زه په عاشقۍ کښ شهید شوم　　پدا لاری کښ څه لږ ندی لړومی
ما دَ سویو ښکار کاوه هوسۍ می ښکار کړه　　د ما رزق به کله تله دَ بل تر کومی
نور دِ صافی پیالې خوری نصیب ئې غم دی
که خوشحال په درد و دوک کښ پیالې شومی

هغه یار چه له ما لیری په هواد[1] دی   همیشه راته حاضر دَ زړه په یاد دَی
دَ وصال خوښی ئې هم لا هونبره نده   چه می زړه دَ ده له خیاله سَرَه ښاد دی
بیهوده له یاره زار کوَم وَ چا ته   دَ خپل یار له جوره چا موندیي داد دی
پما واړه چارِی وکړې آشناییۍ   په ناحق می له بیلتونه نه فریاد دی
چه می هیڅ اثر دَ آه وربانِدِی نشی   دا ناترس خاطر ئې کاڼی که فولاد دی
دَ خطا هوسۍ په بوی دَ نافې ښکار شِی   راته بس دَ هغو زلفو بوی مراد دی
ته چه ما وته ارشاد کوې په عشق کښ   کله غوږ دَ عاشقانو په ارشاد دی
چه په هیڅُ توکی د ما له زړه نه نه ځي   دَ خپل یار دَ مینی څه محکم بنیاد دی
یو زمان ورځنی خلاص نه یم په عمر   په ما خوار باندِی دَ عشق جور معتاد دی
څه عجب ښه بوی راځي دَ یار له لوریه   نن ځما دَ زړه دمه دَ صبا باد دی
تل ګریوان په اوښیو لوند ساړه آهُونه
چه خوشحال مَین کیده دا ئې هِداد دی

هر خاطر چه نا قرار شِي   قراری ئې په دیدار شی
چه خپل زړه و چا ته ورکا   هغه څه په خواری خوار شی
هسِي سیند لَرم په سترګو   چه جمنا ورته رودبار شی
یَو څه راز لَرم په زړه کښ   هیڅوک نشته چه راز دار شی
هسی ژاړم له بیلتونه   چه غلیم را سَرَه یار شی
زه هم عار لَرم له خلقه   له دَ خلقو له ما عار شی
واویلا علاج ئې څه کړم   پرهارُونه په پرهار شی
هونبره ډیر پیران شیخان دِی   نشته یَو چه مدد ګار شی
په بیلتون دَ خندا مخو
دَ خوشحال ژړا آزار شِي

هی هی توبه لتانه ستا له خویه بویه تنبَی   د ما خاطر دِ وریت کړ لکه سیخ په لمبو یښَی
له سترګو ورځیو زلفو له بڼو به دی ځان څه وړم   دَ مخ سپایانِ دِ هسی راته جوړ لښکر زه ګُښیَ[2]
د ما په بخره نیاز دی چه عاشق یم زه به نیاز کړم   دَ ناز اسباب می واړه معشوقې وته پریښیَ
په مخ دَ مهوشانو چه څه خال و خط لیده شی   بلا دَ ځان دَ زړه دی که ئې ګورې ګُښی ګُښیَ
عاشق په اندیښنو کښ دَ تازی غُندی نس نغښتی   غافل په بې غمی کښ دَ سنډه غُندی بد غوښیَ
بد خواه دِ په قصد کړې دَه خوشحاله ملا محکمه
څه ویره څه اندوه کړې ته هم ورونه یې چابلښیَ

هر چرته چه ته کښینې هغه ځای دَګلو باغ شِي   چه درومې په چمن کښ دَ لاله سینه داغ شِي
چه باد دِ توری زلفی په سپین مخ کاندی پریشانی   دَ مښکو دَ عنبرو بوی پریشان په هر دماغ شِي
په زلفو کښ دِ ورک د ما زړګی شو مخ څرګند کړه   دَ ورک کالی غوښتنه تل په توره شپه په څراغ شِي
چه ما مزه موندلې ستا دَ شونډو دروغجن یم   که دا مزه به هم مونده دَ میو په ایاغ شِي
پیغام ځما اې باده تر شیدا بلبلو وروړه   لا شک چه پدا باغ کښ دَګل بوی د ګل سراغ شِي
یَو دم دَ خوار خوشحال سَرَه ته هم فراغت کښینه

١. هیواد.
٢. زه کښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه زړه ئې له دیو ډېرو اندیښنو څه خو فراغ شي

هوسۍ سترگی لب شکری[1] په غاښو یی مرغلری
تا به ستایم په څو رنگه ستا ثنا دَ مخ دلبری
چه جمال وَته دِ گورم حیرانیږَم سمنبری
خوی دِ نن را سَرَه نور دَی دَم واهَه نشِی له ویری
ذکر ستا دَ تنگی خولی دَی رنگینه پری پیکری
زړه چه ستا سَرَه یاری کړِی سلامت به اوسِی چری[2]
شور دِ گډ کړ په وَگړِی صبر وړُونیِ شور و شری
صبر وړې چه له تا دور شِی طربناکیِ ناز پروری
ظاهر نن له تا جدا یم عینِ ما ته برابری
قامت سَم لرې تر سرو کج کلاهی قد عرعری
لیرِی مه درومه له ما نه مخ په ما کړه مخ قمری
نور به ستا له وره نه ځم وینا دا ده پرده دری
هر چه ستا رضا هغه کړِی
خوشحال وَینوې په غوری

یا ما زده یا می سترگو چه نن شپه را باندِی تیر دی یا ما زده یا هغو زده چه وهلی په شمشیر دی
دارو ئې د درد مکړه نه ئې روخ دَ رغیدو دی چه خود په زړه داړلی دَ خوبا دَ چشمو شیر دی
له درده نه خلاصیږم چه طبیب پسی طلب کړم گنه هیڅ کمی ئې نشته طبیبان په جهان ډېر شی
عاشق دِ لا دوخته خپله زیرمه دَ کفن کا چه تور باڼه ئې غشی و کشتن ورته دلیر دی
عاشق وته ښکاریږِی لکه مخ په آئینه کښ دَ شاه دَ جمال نخښی که تر زر نثقَ تیر دی
څه ته و ما ته وایې اې ناصحه چه عشق هیر کړه چه بې دَ عشق له کاره می نور ټول کارونه هیر دی
خوشحال خټک چه بیا مونده لذت دَ یار دَ شونډُو
و ده وته نور واړه دَ جهان جواړه گنډهیر دی

یا خو مکړه لیونی سَرَه یاری یا دَ گند د پهوړۍ[3] کړه تیاری
چه په نور څه ئې حساب گڼی هغه زده زه بې یاره عمر کل گڼم خواری
چه دَ یار دَ راغلو زیری په ما وکا تر هغه سرِی به زه شم بلهاری[4]
په خرام کښ د هوسۍ علامت گوره دَ گزار وار ئې خطا کړ دَ ښکاری
ځما حال به و هغه وته معلوم وِی چه تمامه شپه بیدار ستورِی شماری
خدای دِ تا په جهان تل لَرِی اې باده چه ځما دَ یار تر منځ کړې ریباری
معطر دَ شاه دَ زلفو نه را درومی ستا له بویه نافه ځار شه تاتاری
چه وعده دَ یار دَ وصل نیژدې کیږی دَ عاشق له زړه نه درومی قراری
که ئی ستا د وروځیو خال په نظر کښیووت
دَ خوشحال شِی نور له غمه ویزاری

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۲. زړه چی ستا سَرَه یاری کړم سلامت به اوسم چرِ.
۳. پهوړۍ یا پوهړۍ یعنی بوریا.
۴. محشی ورته قربانی لیکلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار ځما کَرَه دنَنه — زه ئې سر یم په غوښتنه
عجب حال را باندِی پیښ دَی — دروِمه هیڅ مکړه پوښتنه
دَ وصال په اوبه وَمړی — اور چه ولگی په ینه
که په رنګ کښ زیړ لیده شې — گنگونه یې کرکمنه
کوم ماتم در باندِی پیښ دَی — دَ اختر په ورځ خیرنه
خوشحال تل په غم کښ ښه دَی
غم دِ نه ځِي له غمجنه!

یَو قدم چه په خلاف دَ نفس روان شی — په هغه زمان ولی هغه انسان شی
چه دَ نس په حکم درومی هغه خوار وِی — سړی توب ور څخه مه غواړه شیطان شی
دا سړی چه فرښته دی هم شیطان دَی — که سړی و خپل عمل ته نگران شی
یو په بد عمل کښ ځِي تحت الثرای ته — بل په ښه عمل کښ پاسه په اسمان شی
دا سړی دی چه په عقل کښ سړی دی — دا سړی دی چه په عقل کښ ددان شی
دا خونونه په ټوپک په توره نشی — دا خونونه چه دَ خلقو په زبان شی
تربیت که دَ باغوان له لاسه مومی — په هر ځای باندِی گلونه دَ بوستان شی
هوا ستا د سَرَه چه کښینی یَو څو ورځی — دَ هغه هنر په ده کښ نمایان شی
دَ نیکانو په صحبت کښ به ښه کیږِی — اولیا له اولیا نه را عیان شی
چه مغلو سَرَه کښیناسته مغل شه — دَ افغان سَرَه که کښینی نور افغان شی
دَ خوشحال سَرَه که کښینی یَو څو کاله
دا دَ غره خټک به واړه شاعران شِی

یا په تخت باندِی بادشاه وَی — یا درویش دَ خانقاه وَی
چه په لار دِی هغه ډیر دِی — یَو څو ما غُندی گمراه وَی
زه هر دم په بسم اللّٰه یَم — که یاران په بسم اللّٰه وَی
چه ئې کار دَ میړه نه دی — هغه نه وَی میړه داه[1] وَی
په شماره می زویه ورک دِی — که یَو څو پکښې واه واه وَی
غاړی غرُونه ځنی ډک دی — سر انجام که دَ سپاه وَی
ابلقی په کار کښ هیڅ وی — یا درست سپین وَی یا سیاه وَی
توره شپه دَه دَ غمونو — دَ ښادیِ صبح گاه وَی

په خوشحال به ئې بد نه وی
که ئې څوک په حال آگاه وَی

لمړی ټوک بشپړ سو

1. محشی ورته وینځه کښلی دی، یعنی خدمتگار.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library